هذا كتاب الخزائن من مؤلفات العالم الفاضل الكامل المحقق المدقق النراقي رحمه الله

بسم الله الرحمن الرحيم

يا مالك الملك في الملكوت وصاحب العظمة والجبروت ويا رب اللوح والقلم
ومولج الظلم في الانوار والانوار في الظلم والمتفرد بالالوهية والديمومية والقدم
وخالق الانسان ومعلمه ما لم يعلم فلا بداية الا ما علم ولا هداية الا ما الهم حارت
لطايف الالباب في ساحة قدس جبروتك وتاهت قوافل الافهام في عرصة عز ملكوتك
يئست عن احصاء صفاتك آمال الوصف وخسر عن حصر كمالاتك لسان الوصف
فاولى الامور الاقرار بالعجز والقصور عن ادراك عظمتك واحرى الاشياء الاعتراف بالتقصير
في اداء خدمتك وطلب النجاة وقرع باب رحمتك اللهم نور بصائرنا بانوار الحقيقة
وطهر سرائرنا عن كدورات عالم الطبيعة ووفقنا لتلاوة آياتك ومتعنا بلذة مناجاتك
وخلصنا عن دار الغرور وطيرنا الى اعلى عوالم النور وصل على عبدك ورسولك
محمد صلى الله عليه الصلوة تضمحل عندها صلوة المصلين وتدفع عنا اهوال يوم الدين
وبعد فيقول المحتاج الى عفو ربه الباقي احمد بن محمد مهدي النراقي بصره الله بعيوب نفسه
وجعل اليوم خيرا من امسه انه لما كانت طباع المشتغلين بعد الارتياد عن الغوص في المسائل
مائلة الى ما يرتع فيه بالعيون ويرتعون وقلوب الطالبين بعد صرف افكارهم في استخراج المطالب

بانواع

بانواع الوسائل واعتنا الى حد يفتخرون بها ويفرحون والهى وضع ترتع فيها الطباع

المشتغلين واحسن حد يتفرج بها خواطر المتعلمين هو مجموعة كانت مشتملة على

متفرقات الفوائد ومحتوية على مختلفات القواعد كان كتاب مشكلات العلوم من تاليف

الوالد الماجد العلامة شكر الله مساعيه الجميلة محتويا على عقايد مسائل لم يسمع بمثلها

الافكار ومشتملا على حل مشكلات لم يصل اليها ايدي الافكار من اخبار وايات والقاب

ومعميات وامثال وابيات عبارات ومغالطات واسولة حسابية ومسائل عقلية ونقلية

وفوائد عجيبة ودقايق غريبة لكنه طاب ثراه اقتصر فيه على حل المشكلات واختصر الكلام بشرح المعضلات

وكان فاتها اما يميل اليه كثير من الطباع المنزجرة عن التدبر لكثرة الاشتغال عادة واعراض عن

اليه الفوائج العاجزة عن التدبر في المعضلات الماخذ لها بالتفكر من حكايات شائقة

وابيات رائقة ومطايبات رائقة ولطايف مكالمات وظرائف قواعد كلمية وفوائد نثرية

واثار الباحثين واخبار الغابرين فخطر ببالي ان اجمع كتابا يحتوي على كثير مما ذكر ويشتمل على

جم غفير مما سطر واجعله كالتابع لهذا الكتاب فشرعت في تلفيق هذا المجموعة متوكلا على

الله لو هنا ولم اذكر فيه شيئا مما كان في الكتاب المذكور مدونا بل اقتصرت فيه على ما

لم يكن فيه مسطورا فارتع بالهمى في حدائقها واقتبس انوار الحكم من مشارقها حتى تعثر على نكت

بديعة لم يسمع بمثلها الافكار وكلمات عجيبة تشوق النفس الى عوالم الانوار وابيات شائقة

اعذب من الماء الزلال واشعار رائقة تحكي ايام الوصال وقصص ينفث غبار الملال

عن صفحات الخواطر وحكايات تقر بها اعين النواظر ولطائف تشرح خاطر الحزين ومطايبات

اصفى من الماء المعين ونوادر افكار يتحرك لها الطباع وفوائد ابكار يهش بها الاسماع

ومعضلات لم يكشف عن وجهها اللثام وخفايا مباحث بقيت الى الان في الحجاب واثار

خطباء السلف واخبار ملوك الخلف وسميتها بالخزائن ولما كان في بعض ما يذكر فيها من
الامور الخفية والمطالب التي كنت عليها مضنونا فرقتها لطالب في مطاوي الكتاب و
لم اجمع ما يتعلق بمقصد واحد في مقام واحد حتى لا يحصل تمام المطلوب الا بعد الاتعاب في تحصيلها
حثيثا
باحبتي متبوعها ونيقين لسفرك وخليلين لحضرك صاحبين لخلواتك انيسين لو
حدتك ولا تنسني من الدعاء وهو سامع الدعوات وموضع الرجاء **حديث** قال سيد البشر و
الشفيع يوم المحشر عليه صلوات الله الملك الاكبر طوبى لمن انفق ما اكتسبه في غير معصية
وجالس اهل الفقه والحكمة وخالف اهل الذلة والمسكنة طوبى لمن ذلت نفسه وحسنت
خليقته وصلحت سريرته وعزلت عن الناس شره وطوبى لمن انفق الفضل من ماله وامسك
الفضل من قوله **قاعدة** قال الشيخ البهائي في خلاصة الحساب اذا اردت ضرب عدد في
نفسه وفي جميع ما تحته من الاعداد فزد عليه واحدا واضرب المجموع في مربع العدد فنصف الحاصل
هو المطلوب ولا يخفى ان هذه القاعدة تختص بما اذا اردت ضرب العدد في نفسه وفي
جميع ما تحته الى الواحد وقد خطر ببالي البالي في ليلة الاثنين وعشرين من شهر صفر المظفر
سنة ١٢ **قاعدة** اسهل مما ذكره الشيخ جارية في ضرب العدد في نفسه وفي كل ما تحته
من الاعداد التي تحته سواء كانت منتهية الى الواحد وهي ان تجمع من العدد المنتهى اليه سواء
كان واحدا او غيره الى هذا العدد وتضرب المجموع في هذا العدد فالحاصل هو المطلوب ففي المثال
المذكور وهو التسعة في مفروض الشيخ ضربنا الخمسة والاربعين في العشرة حصل ٤٥٠ وهو المطلوب
معما باسم علي چه نام او كند رد بر صوامع ملكوت   بقدر مرتبه هر يك ز جا بلند شوند
يعني هر يك از حروف تنها كه ذا وجيم و الف است بقدر مرتبه خود ترقي كنند يعني ذا از آحاد
بعشرات رود ند بين ذا عين مي شود وجيم لام والف يا و از جمع مجموع اسم علي حاصل مي شود

حكاية

حکایة قال الاصمعی دخلت البادیة ومعی کیس فیه دنانیر فاودعته امرأة من الاعرابیة فلما طلبته انکرته فقدمتها الی شیخ منهم فاقامت علی انکارها فقال شیخ العرب قد علمت انه لیس علیها الا الیمین وانی کنت اعلم انها لا تنکل من الیمین فقلت ایها الشیخ کانک ما سمعت قوله تعالی ولا تقبل لسارقة یمینا ولو حلفت برب العالمینا فقال صدقت ایها الرجل وهددها فاقرت ورددت لی مالی ثم التفت الشیخ الی وقال فی ای سورة تلک الآیة فقلت فی قوله تعالی الا هبی بصحنک فاصبحینا ولا تبقی خمور الاندرینا فقال الشیخ سبحان الله لقد کنت اظن انها فی انا فتحنا لک فتحا مبینا

حافظ شاه ترکان سخن مدعیان می شنود شرمی از مظلمه خون سیاوشش باد میتواند شد که مراد خواجه از شاه ترکان قوه عاقله ملکیه باشد و از مدعیان قوای بهیمیه سبعیه شیطانیه وغضبیه و وهمیه باشد یعنی شهویه که جنود شیطانند و مراد از سیاوش نفس ناطقه قدسیه باشد که مانند سیاوش از وطن اصلیه خود دور افتاده و از مصاحبت دوستان و هم جنسان خود که ارواح مقدسه مجرده وعقول مجرده هستند باز مانده و بغربت گرفتار شده و خلاصه معنی آنستکه عقل که پادشاه مملکت بدنست تدبیر خود را از دست داده و بفریب لصوص قوای بهیمیه و سبعیه و شیطانیه که بمنزله مدعیانند مغرور شده و باعث هلاکت نفس قدسیه گردیده ربنا نجنا من ظلمات مضیق الطبیعة برحمتک وانک

مسئلة حسابیة ای عددین مربعین یکون التفاضل بینهما زائدا علی مضروب مجموع جذریهما فی تفاضلهما بواحد وهذا مما یمتحن به المدعون للتدرب فی علم الحساب فان الماهر فی الفن اذا نظر فی لوازم المسئول عنه یعلم استحالته لوجوب مساواة التفاضل بین کل مربعین لمضروب مجموع جذریهما فی تفاضلهما

مطایبة نقل الراغب فی المحاضرات انه کان لبعض امراء بغداد بقال له کوتکین اصابه قولنج وامره الطبیب

بالحقنة فوصفها الى ان قال وتوضع الابوبة في الاست فانتفخت اوداج الامير وظهرت آثار الغضب
في وجهه فقال في استي من خلاف الطبيب قال في استي ايها الامير **فائدة عظيمة**
اعلم ان لتخفيف المصائب وتسهيل الشدائد اسبابا اذا فادت جزما وصادفت عزما هونت
وقعها وقللت تاثيرها فمنها اشعار النفس ما تعلمه من حلول الفناء والمصير الى الانقضاء
وليس للدنيا حال تدوم ولا للمخلوق بقاء معلوم ومنها ان يستشعر ان في كل يوم يمر منها
شطر ويذهب منها جانب حتى ينجلي وانت عنها غافل ونعم ما قال الشاعر تسل عن العموم
[من الهموم]
فليس شيء يقيم وما هو مثل بالمقيم لعل الله ينظر بعد هذا اليك بنظرة منه
رحيم ومنها ان تعلم ان في ما ولي من الرزايا والبلايا ما هو اعظم من رزيته واشد من
بليته ومنها ان تعلم ان طوارق الاسى من دلائل فضله ومحنة من شدائد بليه ومنها ان
يستشعر انه يعتاض من الارتياض بنوائب دهره والارتماض بمصائب عصره واستقامة
[صلابة عود]
عود وتجارب لا يضر معها رخاء وثبات لا يتزلزل بعده بكل شدة ومنها التأسي بالانبياء
والاولياء والسلف الصالحين فانه لم يخل احد منهم مدة عمره عن تواتر البلايا وتراكم الرزايا
ومنها ان بازاء كل مصيبة محو سيئة او رفع درجة او غفران ذنب ومنها ان يستشعر نفسه
بانه قد علم بالتجربة ودلت الاخبار وكلمات الاخيار على ان بعد كل مصيبة فرجا وسرورا
وعقيب كل شدة بهجة وراحة كما قال الشاعر در نوميدى بسى اميد است پايان شب
سيه سفيد است ومنها ان يستشعر بان هذه المصيبة نزلت به من خالقه وبارئه الذي
هو العدل الحكيم الرؤف الرحيم ولا يصدر عنه بالنسبة الى مخلوقه الا ما هو خير لغاية الامر لكن
عقله عاجز عن ادراك خيريته ومنها ان يعلم ان الصبر والرضا في كل مصيبة يوجب اجرا جزيلا
وثوابا كثيرا لا يكاد ان يصل اليه العقول والافهام ومنها ان يستشعر بانه لولا صبره ورضاه

فاني امر

فمتى امر بفعل **قاعدة** سنحت بخاطري الفاتر اذا اردت مضاعف عدد في نفسه وفي جميع ما فوقه الى اي عدد تريد فاجمع هذا العدد الى المنتهى واضرب المجموع في هذا العدد فالحاصل هو المطلوب مثلا اذا اردنا ان نضرب الخمسة في نفسه وفي جميع ما فوقه الى العشرة فنضرب الخمسة والاربعين في الخمسة حصل ٢٢٥ ويجري هذا في ضرب كل عدد في اعداد متعددة متصلة او منفصلة كما لا يخفى **فائدة** يكي از شعرا در كتابي كه در علم عروض تاليف نموده است كفته است كه هركه بسرعت تمام چند مرتبه در پي بكويد خواجه توحيد تجارت كني الشخص فصيح است **مطايبة** كويند جامي در نيكه اين شعر را كفت بسكه در جان فكار وچشم بيدارم توئي هركه بيدا مي شود از دور پندارم توئي شخصي در انجا حاضر بود كفت بلكه خري پيدا شود كفت باز پندارم توئي **فائدة** سر بعد الطعام ولو خطوة ثم بعد الحمام ولو لحظة بل بعد الجماع ولو قطرة **قاعدة** اكر كسي انكشتري يا چيز ديكر در يك دست كيرد وخواهي بداني كه در كدام دست است او را امر كن كه از براي دستي كه انكشتر دارد يك عدد زوجي بكيرد واز براي دست خالي يك عدد فردي پس او را امر كن كه ضرب كند عدد دست راست را در عدد زوجي وحاصل را با عدد دست چپ جمع كند پس مجموع اكر فرد باشد انكشتر در دست راست باشد واكر زوج باشد در دست چپ باشد **مسئلة اي منتخبي** اي عدد اذا قسم بقسمين يكون الفضل بينهما نصف الفضل بين نصفه وبين كل منهما وهذا مما يمتحن به المدعون للتدرب في علم الحساب والماهر يعلم استحالته لوجوب كون الفضل بين قسمي كل عدد ضعف الفضل بين نصفه وبين كل من القسمين **قاعدة** قد سنح لي في ضرب التسعة في العدد المركب قاعدة سهلة وهي ان تضع صفرا في يمين هذا العدد وتنقص هذا العدد

المربوع فالحاصل هو المطلوب مثلا اردنا ضرب التسعة في ٢٥ وضعنا صفرا في يمينه فصار

المطلوب

٢٥٠ نقصنا عنه ٢٥ فصار ٢٢٥ وهو المطلوب معما باسم مسعود آنها بهر نثار افشاند در دل بر سر

نهاد شمع در بزم تو دود و دشمن سر بکند شب بود مراد از آنها نقطهای شین شمع

ومراد از دل میم شمع است و مراد از سر دو دال اولست و بقیه واضح است فائده بدانکه

طریق شناختن چوب آبنوس آنست که چون در آب اندازد فرو رود و اگر در آتش نهند

بگدازد و بوی خوش دارد درخت او کسی ندیده و منابت او پیدا نیست آب دریا

در بیع

او را می آورد و مردم او را میگیرند و آن بر دو نوع است سیاه و ملمع آن بر دو نوع است

یکنوع ملمعی او برنگ سیاه است زردفام و یکنوع ملمعی او برنگ سرخ لاکی است

و سفید صندلی قاعدة في استخراج العدد المضمر من اضمر عددين فمره ان يضرب احدهما في

ضعف الآخر وان يزيد على الحاصل مربع المضمر الثاني ويلقي من المجتمع احد المضمرين ويسأله عن المجتمع

فما كان فاطلب اقرب جذر واليه من اسفل ما زاد فهو احد المضمرين فاطرحه من جذر ذلك

المجذور فما بقي هو الآخر والاصل في ذلك ان اقليدس قد برهن ان كل عددين ضرب احدهما

في مثل الآخر وجمع الحاصل الى مربع العدد يكون الحاصل مجذورا وجذره مجموع العددين فتأمل

حتى تعرف التقريب مثاله اضمر ٢ و ٣ امرناه بضرب ٢ في ٤ فصار ١٢ ثم بان يزيد عليه ٩ فصار

٢٥ والزايد عليه ٣ هو احد المضمرين طرحناه من ٥ بقي ٢ فهو المضمر الآخر لادری آتش

افسرده از کار و او مانده ام همرهان رفتند خاکستر نشینم کرده اند شجاع شده اینقدر

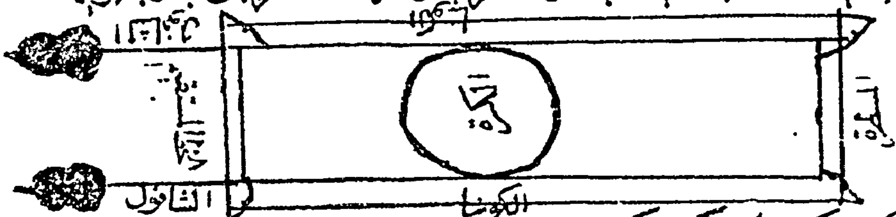
گناهم که بحشر از خجالت نتوانم ایستاد بصف گناهکاران نظامی چه داری که سیاحان

افلاک چرا گردند گرد مرکز خاک چه میخواهند ازین محمل کشیدن چه میجویند ازین منزل بریدن

درین محراب که معبود ما کیست و زین آمد شد مقصود ما چیست چرا این ثابتست

این منقلب

این منقلب نام که گفت این را بجم از آب بادام همه هستند سرگردان چه پرگار پدید
آرنده خود را جز بدان **فائدة** بدان از جمله چیزها که دفع سرعت انزال میکند از جمله مجربات
تخم انجره را کوبیده و با پیه بز مملح ممزوج کنند و چند دفعه بر قضیب طلا کنند بغایت نافع است
کلام لبعض الحکماء ونعم ما قال من اثبت لنفسه تواضعا فهو المتکبر حقا وجه ذلک ان التواضع لا یکون
الا عن رفعة فمتی اثبت لنفسک تواضعا فقد اثبت لها رفعة انت تتواضع معها فانت من
المتکبرین **فائدة** اذا اردت ان تعرف قطر کرة مصمتة کانت او مجوفة فان کان بحیث امکن نقلها
وتحریکها فارسم علی سطح مستو خطا مستقیما وضع علی ذلک الخط التین من المثلثات بالکونیا بحیث
تکونان عمودیتین علی السطح واخرج الکرة من بینهما مماسة لهما فما وقع من الخط مثل قطر الکرة و
ان لم یمکن تحریکها فتنصب مسطرة موازیة للافق وتعلق منها خطین مستقلتین بشاقولین
بحیث یماسان الکرة فما بین الخطین من المسطرة مثل قطرها وقد خطر ببالی لمعرفة قطرها وجه آخر یجری فیما

یمکن تحریکه وما لا یمکن تحریکه وهو ان تطبق خیطا علی عظیمة من عظامها فتقسمه الی اثنین
وعشرین قسما فسبعة اقسام منها هی مثل قطر الکرة **من خرافات** مسیلمة الکذاب والزارعات
زرعا والحاصدات حصدا والذاریات ذروا والطاحنات طحنا والعاجنات عجنا فالاکلات
اکلا واضاف الیها بعض الظرفاء والخاریات خریا ومنها الفیل ما الفیل وما ادریک ما
الفیل له ذنب وبیل وخرطوم طویل **فائدة** کل مربع فهو یزید علی حاصل ضرب جذر کل
من المربعین اللذین هما حاشیتاه فی جذر الآخر بواحد مثلا ۹ مربع ۳ والمربعان اللذان فی حاشیته

م و م وجه د الاول ء م وجه د الثانی م وحاصل ضرب احدهما فی الاخر ا د و و یزید علیه بواحد و ذکر امیر المؤمنین ع استشراعدائک اعرف من رایهم مقدار اعداوتهم و مواضع مقاصدهم فائده بدانکه فادزهر حیوانی از شکم بز کوهی کبرند و بغیر آن شبانکاره هیچ موضع دیگر حاصل می شود و گویند غذای ان کوسفند بادام باشد فادزهر دشتی ان کوسفند سیاه بود در شام مانند ان می سازند که مشکل توان فرق کردن و امتحان انکه یا اصلی است یا مصنوعی انستکه سوزن را باتش سرخ کنند بر ان نهند اگر مصنوعی است چون سوزن در ان فرو رود دود سیاه از ان براید و اگر فادزهر است نه دود و نه فرو رود که نوک سوزن را زرد کند براید و از خواص ان انستکه چون بر گزیدگی مار طلا کنند در حال درد ساکن شود و از مردن ایمن شود و خواص دیگر بسیار دارد فائده طریق شناختن مهره مار انستکه چون بر جائیکه صوف سیاه بمالند سفید شود و چون مبالغه بمالند ان سیاه و سفیدی بماند و ان بر دو نوع است معدنی و حیوانی و حیوانی ان بر نگ مار بود خاکستری و می شود که سیاه رنگ باشد طریق شناختن ان همانا ستکه مذکور شد اما معدنی ان دو نوع و سیاه رنگ خاکستری رنگ می شود بشکل نگینی بر رنگ مربع بود و امتحان انستکه چون در میان اب لیمو اندازند در صحن چینی و بعضی سرکه نیز گفته اند بحرکت اید روان گردد و هر دو نوع در خاصیت شریک اند فائده بدانکه در ابتدای انکه طفل ابله بیرون کند هرگاه حنا را باب بسرشند بر پای وی نهند ایمن باشد از اینکه ابله در چشم او بیرون اید و از مجربست لغز لمؤلفه العاصی بسم الله الرحمن الرحیم بعد الحمد لله الملک و الصلوة علی سید البشر و اله شفعا یوم المحشر یقول الاذل الاحقر احمد محمد کاندی زمان لی فی الخلوات رفیقا خالیا عن دید النفاق و فی المعضلات شفیقا سالکا مسالک الوفاق انسا ینفث عنا

الاکبر

الملال

الملالة من الخاطر الحزين وجليسا يبين احكام الشرع المبين لنشر مستصحب مرور الدهور
والايام وودة لا يتغير بتغير الشهور والاعوام ذخيرة نافعة ليوم الخلوة ولمعة مضيئة
يرتفع بها حجب الظلمة لا يضعف مداركه وان بلغ الى ارذل العمر اسمه ثلاثي وان كان خماسي
الحروف هذا غريب لو نقص عنه حرف واحد بقي حرفان وهذا عجيب لو نقص ثالثه عن اوله
بقي اخره ولو نقص رابعه عن اخره بقي اوله لو اسقط طرفاه بقي ما يفهم عنه كل احد مع ذلك
قد يطلب بسعي اشد ولاه لثانيه كمال شعوري ونصف اخريه كمال الظهور لو تساوت لثلث وله
مراتب حروفه بالتنزل لحصل اول موضع يدخل ثانيه في الاعداد بلا ارتياب ولو طرح
ثالثه وتساوت المراتب بالترقي لعلم عدد دراهم النصاب ولو اسقط اوله لظهرت الحمرة
كثانيه لو نقص رابعه لكشف البياض كثالثه ومن طرح وسطه يحصل الجماعة الاجتماع
ومن تصحيف حروفه يظهر الفرج بلا نزاع اوله يساوي عدد اقسام الثلث المنصوص
وثانيه يعادل اقسام الموجودة الممكنة ثانيه جزء لاوله ومع ثالثه جزء لاخره لو طرح
وسطه لكانت البواقي مشتركة ولو زيد على كل منها لكان الجميع متباينة نصف ثانيه
اول عدد يقع فيه التناسب لو زيد على زبره اصغر شطريه على بيناته تجده اقرب المربعات
اليه يحصل عدد ان يكون بينهما التجانب ثانيه عدد تام في الحساب واخره اول عدد
صرح بكماله الكتاب اذا نقصت من اخره ربع يتلوه صار حرفا موصوفا بالكمال مخصوصا
من بين الحروف بمزيد الاجلال لو نقص عن بيناته ثلثا اوله يساوي عدد نظام الانسان
لو نقص عن زبره ثانيه الا ثالثه قد حصل من تقسيمه عددان متعادلان لو نقص ثالثه
عن ثانيه بقي عدد الهيلاجات ولو زيد على ثالثه ربع رابعه علم السنوات الكبيسة وله نفسه

صغرى لغطايا ونصف ثمانية مخرج لما يرد اليه كثير من الوصايا وانعدل بين الاعضاء
البانيات وخامسة في ذلك من المتوسطات ثمانية يطابق الواجبات من الاعسال وسا
يوافق شهور الحمل والفصال واسقطت ثالثة من الاسماء اللازمة الوقع يبقى عدد
الجمل التي لها محل من الاعراب وان نقصته من عدد الاسماء اللازمة النصب ومن الباقي
عدد المنبهات يبقى عدد الجمل التي لها من اعراب المحل ثمانية الاجتناب وان اضفت اليه عدد
الاسماء التي تنصب تارة ولا تنصب اخرى ساوى عدد ما هو عن المتبوعية ممنوع و
بالتابعية اخرى ثم ان هذا الاسم مع كونه خمسة احرف صار ظرفا لعشرة اسماء فمنها ما هو
يساوى نصف مجموع حاشيته بالوجهين هذا من الخواص ونصف نصفه عدد شرايط
القضايا مدار النصايا من ضرب وله في اجزء معلومة وارطاله من تضعيف نيره في
بينات ورباده ثلثة خامس الاسم مفهوم شبيه القوس مع الوتر له الميل في طرح نفسه
اليه سبيل نصفه يعادل القضايا الموجهات ولو نقص عنه عدد لا يتغير في الرباعيات
التكعيبات لشاى الموجودة من الكرات ومنها ما هو عاد عن الزيادة والنقصان
معدود من حروف الزوايد بثلثة معان لو نقص عنه سبعة يبقى ستة وهو نصف مجموع
حاشيته من الاعداد ومع ذلك يزيد عليهما من وجهين باقل الافراد يعادل عدد فنا
النظم عند الشعراء ولو زيد عليه ثلثاه لساوى العقول الطولية التي اثبتها الحكماء
ان اخذت زبره فهو زوج الفرد بلا ارتياب وان عددت بينات فهو الفرد الاول عند اهل
الحساب مراتب تضاعيف بيوت الشطرنج عن تضعيفه بعد نصفه مع زيادة ثلثة
ظاهرة واعداد الالوف المكررة فيها عن نفسه بينة باهرة اركان الخطائين من تضعيف
نصفه معلومة والمسائل الجبرية من تضعيف ضعيفه مفهومة نصفه يعادل المفردات

عشرات

لو نقص عنه سبعة ... مجموع

ونصفه

ونصفه الاخرى يساوي المشتركات ضعفه لعدد بيوت تعالزد معادل وثلثه لانواع النقط قابل نصفه عدد الخلفاء الذين صرح بخلافتهم الكتاب ومكعب نصفه بزيد على اجزاء النبوة بواحد بلا او تباب ثلثاه يعادل لو بيسه من اعضاء الحيوانات ولو زيد عليه واحد ساوى العين منها الطبقات فمنها ما هو الاعداد بمعنيين ولو لم يكن لا تعدم الحروف من البين وهو قطب الحروف واولها ومادتها وهيولها ومنها ما يكون صفحات الجفر عن نصف مربعه ونقص خمسه اصحه وبيوت الشطرنج عن زيادة ثلثه اجماعا عليه لا ثلثه علامة ربعه بشبه ضعفا يستحب به رمي الجمار ونصفه عدد اذا بلغ اليه يجب الزكوة في الدنيا ولو نقص عنه عشره وزيد نصف ثمنه على الباقي يعلم سطح دائرة كان قطرها اول عدد لا كسر فيه لو نسب الى محيط الدائرة ولو زيد على عشره خمسه اصناف الافعال او على المتمتع بينه ظاهرة لو ضرب في مقاديم الاسنان ونقص ضعفه عن الحاصل يساوي دية مجموع المآخير ولو ضرب في المآخير ونقص عن الحاصل لعادل دية مجموع المقاديم بلا نكير ومنها ما يعادل ارتفاع القطب في موضع يكون فيه الطلوع والغروب بالعكس وسبعه يساوي الحروف التي تتصف بالحسن سبعه يعادل المنحوسة من المنازل ونصف سبعه لعدد المفاصلات من الحروف معادل ثلثه منها تخبرة عن المصاحبة والاجتماع وثلثه اخرى عن التشريك والانقطاع بنفي باربعة منها الامور والاحوال وباجزيفرقة الاسماء والافعال والاشتراط عن واحد احز مبين احزالاخراج موضوع معين ولكل منها ومن البواقي خواص ولطوال يوجب ذكرها الاطناب والملال وقدم في سنه يعادل مجموع زبره وبيناته ومجفوه ونصف ثانيه الصلوة على مؤسس اساس الشرع ومسدد مبانيه خير نقش همان بركه هر حرف بنند از دكوش و بند دل مرغان چمن نسبتا است

الجفر ثمانية وعشرين بينا وكل بيت ثمانية وعشرون صفحة الحروف المعنويات الا يمكن وصفه بابعة في الكتابة ولم يثبت الاحرفها ١٢

نصف

من شهر حادثة قال شيخنا البهائي في الكشكول ان في ليلة الاثنين ثالث عشر رمضان المبارك
سنة الف من الهجرة يتفق قران النحسين في برج السرطان وهو يدل على وقوع فتنة عظيمة في
العالم وكثرة الهرج والمرج وانهدام العمارات العالية وحركة العساكر في الاطراف لكن
هذه الامور لا تطول مدتها بل يتبدل الى الصلاح والانتظام سريعا ويرتفع شان
اكثر من ينتظم اوامر الشرع ونواهيه سيما في السنة الرابعة من هذا القران انتهى كلامه رفع
في الخلد مقامه وقد تتفق قرانهما في هذا البرج ايضا في ليلة الاثنين ثاني شهر ذي الحجة
الحرام سنة ١٢١١ الف ومائتين واحد عشر من الهجرة وقد ظهر اثره وهو انه وقع في العشر الاخر
من هذا الشهر قتل اقا محمد خان القاجار سلطان ايران في حوالي تفليس وقد وقع بسبب
قتله فتنة عظيمة في ايران وقتل كثير من العساكر وذهبت اموالهم وحركت العساكر من
ونهبت كثيرا الاطراف واشتدت الدروب بحيث لم يمكن العبور وقد نهبت اموال الناس كثيرا من القرى
واضطرب الرعايا واطلق قطاع الطريق عنانهم في الاطراف لكن انتظم الامر بعد مدة يسيرة
وتصرف المملكة في سنة ١٢١٢ الف ومائتين واثنى عشر ابن اخيه السلطان بن السلطان
الاعظم فتحعلي شاه قاجار خلد الله ملكه واطمئن الناس وامنت الطرق وكان له
ودر غبته ميل الى العلم والعلماء وحصل به رواج في الشريعة احكام صافي در داكه دواي درد نهاني
ما افسوس كه چاره پريشاني ما در عهده همي است كه پند اشنارند اباديء خود را
در ويراني ما الا اي دل كريم كه فلك همه همراه آيد تا سازي هر بر سر ساز آيد
ياران كه شنيدند كجا جمع شوند واين عمر كه شنيدند كجا باز آيد باباطاهر بي تو باز
ببستان كل مرو باد اكر روي پاكسش هركز مبو باد بي تو كر كل بخنده لوكشايي وكر
از خون دل هركز مشو باد بي تو اشكم ز مژكان تواني بي تو نخل مرادم بي بوائي بي تو

دركنج

در کنج تنها شود و ج   نشینا یا جو تم بر سر اریج **لا ادری** من المروة ان ابیت سهل
تلقا ابل مد ابس بد موع   تبیت یدیان الجفون من الکری   وابیت منک بلیلة
الملسوع قد کنت اجریت الصدو دمثله لوان قلبک کان من صلوعی **فائدة جلیلة**
للمحبة وعطوفة الملوک والحکام یکتب یوم الخمیس قبل الشمس الله اکبر ز مرة ولا حول
ولا قوة الا بالله العلی العظیم ز مرة ثم علقه علی هیچ اد ثلثة ایام فانک تطاع ولا تعصی ما
دام ذلک معلقا علیک و لا تخشی من حیة و لا عقرب و لا سبع و لا شیء مما خلقه الله تعالی
و ذلک من الاسرار المجربة من کابر هذا الفن الشریف نقلته من خط والد العلامه طاب
ثراه و هو کتب فی اخره ای نقلته من خط ملا محمد تقی المجلسی ره **فائدة** بدانکه طریق نوشتن
عقیق بخط سفید بکبر قلیاب که ان را بفارسی کلیاب گویند و او را در سفالی کرده و
اگر اب باران بوده باشد بهتر است و او را در افتاب بگذارند تا ملح السفال نشر کند و در خارج
سفال بسته شود بعد از ان ملح ان را گرفته و داخل سرکه نمایند و هرگاه اب برگ صنوبر و
کف دریا و صمغ عربی را نیز داخل نمایند نسبتا بهتر شود و بعد از ان او اصاف کرده بر
عقیق هر چه خواهند بنویسند و با تش ملایم ببرند بنحوی که اتش بان نرسد و نگاه کنند
تا سفید شود بردارند و بهترین طریقها اتش بردن ان است که یا دو چینی او طلق بر روی
خاکستر بگذارند و اطراف ان طلق را اتش بچینند بشکل گنبد و سوراخی بگذارند که
طلق را ببینند و نگاه کنند تا نوشته عقیق سفید شود بردارند **روی** عن جبر الجبا
انه قال من قرء فی المصحف متع ببصره و خفف عن والدیه و لو کانا کافرین **لا ادری** ما
خواهی چله حدیث ما کن خوبا ما کن و دیگران خو واکن   ما و ببابتم یاد ما دیبا کن
با ما بد و دل مباش دل یکتا کن **لا ادری** حدیث عقل را یام پادشاهی عشق چنان

شده است که فرمان حاکم معزول لا ادری تو نام نیک حاصل کن در این بازار ای زاهد

که در کوی که ما هستیم نام نیک بدنامی است لمؤلفه چون مرا دامان یار از دست

رفت دست از کار و کار از دست رفت دل باو دادم با امید وصل آه کز

دل امیدوار از دست رفت از برای گل عندلیب خویش را مرهمی گو از خار

اندر دست رفت زخم دل دارم شمردن شام هجر آه کار و زدن شمار از دست رفت

منعم ای ناصح مکن بی روی او کز مرا صبر و قرار از دست رفت پیش زاهد پرده

از رخ برگرفت زاهد پرهیزکار از دست رفت رشته عمر دراز از دست شد

تا سر زلف نگار از دست رفت حکی وهو ان الوزیر نظام الملک خرج ذات یوم الی

الصلوة فجلس قلیلا ثم التفت الی الحاضرین وقال هنا بیت شعر ادیه لها اول وهو

فکانی وکانها امل و نیل حال دونها القضا وکان فیهم مسعود بن محمد الخجندی

فقال بالی خیبت ادنی متنکرا ابدا الوشاة فولی معرضا فاستحسن الوزیر ولبعض

الاصدقاء المعاصرین ذکرت لیالیا سلفت بجمع فبت لذکرها شرقا بدمعی

وان کرنی نسیم ریاض نجد معاهد جیرة نزلوا بسلع واومض بارق فی الجزع رهنا ترجم

عن قلوب ذات صدع وغرد طایر یملی حدیثا یعید خاطری ویریح سمعی بجمع لو

تعطفتم قلوب تبدد شملها من بعد جمع فمنوا واصلین عقیب هجری وجودوا

منعمین عقیب منع لبعض الاصدقاء ابدر تجلی فی خلال السحائب ام ارتفعت عن

وجنتیها الذوائب اشمس زهیها فی الطلوع ام انها تزیل عن الخدین ما هو حاجب

انا ظر لقنا الملوام لها سیوف لقتل العاشقین قواضب اذا ذقر منها ام

الدر افرغا لیو تعطفنها القلوب ذوائب اری لکل قتلاها ولم ادر بعدنا

امن یجی

امن دمع قدام دمته الحواجب ادبها باسباب الهلال وطبعها لسفات دمّا القائمنز
لواعب للمجنون العامري الا يا حمامات العراق اعنني على شجني وابكين مثل بكائيا
سقى الله اطلال لا بناحية الحمى وان كن قد ابدين للناس مابيا خليلي انى قد ادقت
نمتما لبرق يمان فاجلسا علانيا خليلي لو كنت الصحيح وكنتما عليلين لم افعل لفعل
كابيا خليلي مدالي فراشي فارفعا وسادي لعل النوم يذهب ما بيا وان شئتما
داء الصبابة بلغا نتيجة ضوء الشمس عني سلاميا الا يا طبيب الجن بالله داوني
فان طبيب الانس اعيا دوائيا وقالوا بداء بعز دوائه وقد علمت نفسي مكان دوائيا
خليلي اما حب ليلى فقاتلي فمن لي بليلى او فمن ذا لها بيا احب من الاسماء ما وافق اسمها
واشبهه وكان عنه مدانيا اصلي فما ادري اذا ما ذكرتها اثنتين صليت الضحى ام ثمانيا
اذا ما منى الناس روحا وراحة تمنيت ان القاك يا ليل خاليا فانت التي ان شئت
اشفيت غمتي وان شئت بعد الله انعمت باليا واخرج من بين البيوت لعلني
احدث عنك النفس بالليل خاليا ايا جبل لو اشكو الذي قد اصابني الى راهب ذي
رقى لبا ايا جبل لو اشكو الذي اصابني الى جبل صعب الذرى لا ينحني لبا حادثة
في سنة دخل القرامطة في مكة في ايام الموسم واخذوا الحجر الاسود وقتلوا خلقا كثيرا
وبقي الحجر عندهم عشرين سنة وممن قتلوه علي بن بابويه كان يطوف فما قطع طوافه فضربوه
بالسيوف فوقع على الارض وانشد ترى المحبين صرعى في ديارهم كفتية الكهف لا يدرون
كم لبثوا نبأ السادات الطباطبائية منسوبون الى طباطبا وهو ابو ابراهيم اسمعيل
بن الحسن بن علي بن ابي طالب صلوات الله وسلامه عليه صرح باسمه هذا في حديث رواه
في الكافي في باب ما يفصل بين الحق والباطل قال بعض الحكماء من اكتسب مالا من نهاوش

انفقه الله من نهائه اى من اكتسبه الا من مثل فواه الحيات انفقه الله فى مثل الابار التى يطرح فيها ما لا ينتفع به **احاديث** فى فضل السكوت روى فى الكافى عن عثمان قال حضرت ابا الحسن وقال له رجل وصنى فقال احفظ لسانك تعز وفيه عن الصادق عم قال انه قال لقمن لابنه يا بنى ان كنت زعمت ان الكلام من فضة فالسكوت من ذهب وفيه عنه عم قال انه كان المسيح يقول لا تكثروا الكلام فى غير ذكر الله فان الذين يكثرون الكلام فاسية قلوبهم ولكن لا يعلمون وفيه عنه عم قال ما من يوم الا وكل عضو من اعضاء الجسد يكفر للسان يقول نشدتك الله ان نعذب فيك قول يكفر اى يذل ويخضع والتكفير هو ان ينحنى الانسان ويطاطا راسه قريبا من الركوع نشدتك الله اى سالتك بالله واقسمت عليك

مسئلة من المساحة قال شيخنا البهائى فى خلاصة الحساب فى فصل مساحة الاجسام واما الكرة فاضرب نصف قطرها فى ثلث سطحها او الق من مكعب القطر سبعة ونصف سبعه ومن الباقى كذلك قول ان الوجه الثانى من الوجهين سهو وخطاء واضح لان البرهان قام على خلافه وذكره هنا لا يناسب بنين خطائه بالمقايسة الى الوجه الاول فنقول لو فرضنا كرة قطرها ٢ يكون محيط عظيمتها لا محالة ٦ ٢/٧ ولما كان مساحة سطح الكرة هى مضروب قطرها فى محيط عظيمتها فيكون سطحها ١٢ ٤/٧ فثلثه ٤ ٤/٢١ ومضروب نصف القطر فى هذا الثلث الذى هو ٤ ٤/٢١ مساحة الكرة بالوجه الاول والوجه الثانى يستلزم ان يكون مساحتها اكثر من ذلك لان مكعب ٢ الذى هو القطر ٨ ومجموع سبع المكعب ونصف سبعه ١ ١/٧ ٤/٧ فاذا نقصنا من المكعب بقى ٦ ٦/٧ وسبع الباقى ونصف سبعه ٦/٤٩ ٩/٤٩ فاذا نقصنا من الباقى يبقى ٥ ٤٧/٤٩ فيكون هذا العدد مساحة الكرة وهو يزيد على الحاصل من الوجه الاول بقدر ... فالصحيح ان يقال الق من مكعب القطر سبعه ونصف سبعه من

البا‍قى

الباقی ثلثه کما فی اللباب و ثلثه اسباعه فی ثلث سبعه کما فی عیون الحساب **حکایة**

قال الراغب فی المحاضرات ان بقرب من قریة اهلها متنا مون برجل فسالوه عن اسمه فقال عمر فضربوه ضربا شدیدا فقال سهو لیس اسمی عمر بل عمران فضربوه اکثر و قالوا

اشر من الاول فان فیه عمر و فیه حرفان من اسم عثمان **ظاهر** ای قریب یا غیبا غافل مباش ای

عندلیب پیش از ان منهم در این باغ اشیانی داشتم **طالب** ز اشک شام و سحر چند

دیده تر ماند دعا کنیم که نه شام و نه سحر ماند **حکایة** نقل است که میر ابو القاسم

فندرسکی را بام سیاحت بیکی از ولایات کفار رسید با اهل انجا از هر نوع کفتکو

و مخالطه نمود روزی جمعی از اهل ان ولایت کفتند از جمله امور یکه دلالت بر حقیت

مذهب ما و بطلان مذهب شما میکند انست که معابد و کلیسا ما که حال قریب به دو هزار

سال یا سه هزار سال است که بنا شده و مطلقا اثر خرابی و سستی در ان راه نیافته و اکثر

مساجد شما بصد سال باقی نمیماند و خراب می شود و نظر باینکه حقیت هر چیز حافظ

انست پس مذهب ما برحق است سید در جواب فرمود که بقای معابد شما و خراب مساجد ما

ما نه باین سبب است بلکه بجهت انست که نظر باینکه در مساجد ما عبادات صحیحه بجا

اورده می شود و طاعت پروردکار در انجا می شود و نام ایزد کارد عظیم در انجا مذکور

می شود بنا طاقت احتمال ان را ندارد و باین جهت خراب می شود اما معابد شما نظر باینکه

از اینها خالی است و بعضی از اعمال فاسده باطله در ان بعمل می اید فتوری در ان بهم

رسد و اکر نه بجهت این عبادات می بود مساجد ما پیش از معابد شما و کنایس شما

باقی میماند و اکر عبادات ما و نام پروردکار در معابد شما برده شود احتمال انرا ندارد.

وخراب می شود کفتند امتحان این امر نیست سهل تو بیا و داخل در معابد ما شو و در

ابنجا بطریق خود عبادتی کن تا صدق و کذب قول تو معلوم شود سید قبول نمود توکل بر
پروردگار نموده استمداد از ارواح طیبهٔ اجداد طاهرین خود جسته وضو ساخته و رفت
درکنیسهٔ اعظم ایشان که در نهایت استحکام و متانت ساخته بودند و قریب بده و سه
هزار سال بود که مطلقا اثر فتور و سستی در آن بهم نرسیده بود و جمعی کثیر از اهل آن ولایت
بنظاره حاضر شدند و سید بعد از داخل شدن اذان و اقامه گفته مشغول بنماز شد
و بعد از نیت بکمرتبه دست را بجهة تکبیرة الاحرام بلند کرده و باواز بلند گفت الله
اکبر و از کنیسه بیرون دوید فی الفور سقف کنیسه فرود آمده دیوارهای آن هم بر زمین بخنید

حکایة شنیدم که در یکی از ولایات هند پادشاهی بود از جملهٔ هنود و او را وزیری
بود که جمیع امور مملکت در ید تصرف او بود و هر حکمی که نمودی احدی را یارای مخالفت نبودی
و این وزیر مذهب اهل سنت بلکه قلب او خالی از عداوت اهل بیت نبود و با طایفه
شیعه بسیار دشمن بود و هر وقت که پادشاه بسفری میرفت وزیر را وکیل و نایب مناب
خود در جمیع امور ملکی مینمود و در آن شهر مسخرهٔ بود که شغل او همین بود که در مجالس
بزرگان بمسخرگی و تقلید مردم مشغول می‌شد و این شخص شیعه بود و بتشیع مشهور و معروف
بود وقتی پادشاه بسفری رفت و وزیر را نایب خود نمود وزیر آن مقلد را طلبیده
با او گفت تقلید علی را بکن و حرکاتی که علی می‌نمود تو نیز بکن هر چند آن شخص ابا و امتناع
نموده بمعاذیر متشبث شد سود نبخشید گفت مهلتی ده مرا تا فردا تقلید علی
را میکنم وزیر او را مهلت داده فردا جامهٔ عربی در بر کرده تیغ مصری حمایل کرده آمد تا داخل
مجلس وزیر شد و او بر تختی نشسته بود آن شخص تیغ کشیده گفت ای وزیر اقرار بکن بیگانگی
خدا و نبوت محمد مصطفی و خلافت من و الا گردنت را میزنم وزیر شروع کرد بصدای

بلند

بلند کردن آن شخص گفت خنده کردن سود ندارد و بغیر از اینکه اقرار کنی سود ندارد
و بتدبیر مقلد نزدیک بتخت وزیر شده واو را بهمین کلام دعوت می نمود و زیر بخندید
تا نزدیک رسید گفت اهمال در اقرار تو بجز سبب سستی او بار بهمان نوع خنده میکرد بار
دفعه گفت اقرار نمیکنی و تیغ را بر کردن وزیر زده سر او را از بدن جدا نمود و بگریخت
و مردم متفرق شده ایلچی روانه شد و پادشاه را مطلع کرد پادشاه بعد از مراجعت امر
باحضار آن مقلد نمود هرچند او را تفحص نمودند نیافتند پادشاه فرمود که منادی
ندا کنند که او را امان دادیم بعد از این مقلد حاضر شده پادشاه باو گفت که این چه حرکت
بود که از تو صادر شد عرض کرد که مرا تقصیری نیست وزیر مرا امر کرد که تقلید علی را
بکنم و شغل علی این بود و من نیز چنین کردم پادشاه خندید و او را مرخص کرده **مولوی**
معنوی ای لقای تو جواب هر سؤال مشکل از تو حل شود بی قیل و قال ترجمان هر چه
ما را در دل است دستگیر هر که پایش در گل است عاشقی پیداست از زاری دل
نیست بیماری چو بیماری دل علت عاشق ز علتها جداست عشق اصطرلاب اسرار
خداست هرچه گویم عشق را شرح و بیان چون بعشق آیم خجل باشم از آن هرچه تفسیر
زبان روشنگر است لیک عشق بی زبان روشنتر است چون قلم اندر نوشتن می
شتافت چون بعشق آمد قلم بر خود شکافت چون قلم در وصف این حالت رسید هم
قلم در وصف این حالت رسید هم قلم بشکست هم کاغذ درید عقل در شرحش چو خر
در گل بخفت شرح عشق و عاشقی هم عشق گفت چون حدیث روی شمس الدین
رسید شمس چارم آسمان سر درکشید واجب آید چونکه آمد نام او شرح کردن
رمزی از انعام او این نفس جان دامنم برتافتست بوی پیراهن یوسف یافتست

گر برای حق صحبت سالها باز گو رمزی از آن خوش حالها تا زمین و آسمان خندان شود

عقل و جان و دیده صد چندان شود لا تکلفنی فانی فی الفنا کلت افهامی فلا احصی لا تخلصنی

ثنا من چه گویم یک رگم هوشیار نیست شرح آن یاری که او را یار نیست شرح این

هجران و این خون جگر این زمان بگذار تا وقت دگر قال الطعمون فانی جایع واعجل

فالوقت سیف قاطع صوفی ابن الوقت باشد ای رفیق نیست فردا گفتن از شرط

طریق تو مگر خود مرد صوفی نیستی هست را از نسیه خیزد نیستی گفتمش

پوشیده خوشتر سر یار خود تو در ضمن حکایت گوش دار خوشتر آن باشد که سر دلبران

گفته آید در حدیث دیگران گفت مکشوف و برهنه گوی این آشکارا به که پنهان

سر دین پرده بردار و برهنه گو که من می نخسبم با صنم در پیرهن گفتم ار عریان شود

او در عیان نی تو مانی نی کنارت نی میان آرزو میخواه لیک اندازه خواه برنتابد

کوه را یک برگ کاه آفتابی کز وی این عالم فروخت اندکی گر پیش آید جمله سوخت

فتنه و آشوب و خونریزی مجوی بیش از این از شمس تبریزی مگوی **مطایبه** روزی

مجمعی آراسته شد و در آن جمعی نشسته یکی از آنان که بر صدر نشسته بود آغاز نصیحت و موعظه

کرد در اثنای گفتگو گفت که بجان آمدم از بسکه زحمت کشیدم و کار کردم تا شکم خود

یکی از حاضرین که در صف نعال نشسته بود گفت مخدوما خالا بهتر آنست امر را بر عکس

کنند گفت چگونه گفت شکم کار بکند شما بخورید **سانحه** سبحان الله

آدمی را دوری در عالم دهند اگر سیر بخورد گویند مست است و اگر گرسنه باشد گویند

دیوانه و اگر ترک دنیا و عیال نماید گویند رهبانیت ابتدعوها و اگر بعلایق دنیا

آلوده شود گویند انما اموالکم و اولادکم فتنه و اگر خفته است مرده است و اگر بیدار است

متحیر در کار اگر که معرفت کرده گویند وما امروا الا لیعبدوا الله مخلصین واگر انهم فی
کناره گیرد گویند وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون اگر خواهد تحصیل شناختن
پروردگار کند گویند ما للتراب ورب الارباب اگر اراده معرفت نماید گویند کنت کنزا
مخفیا فاحببت ان اعرف اگر شفیع طلبد لا یشفعون الا لمن ارتضی خطاب شنود واگر نومید
شود گویند لا تقنطوا واگر ایمن شود فرمایند افامنوا مکر الله واگر فارغ نشیند خطاب
آید که والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا واگر جهد کند ندا رسد که یختص
برحمته من یشاء واگر فریاد کند گویند لا یسئل عما یفعل وهم یسئلون در راه او آنکس
دلی مجروح وبس **فائده** بدانکه ری نام شهریست از عراق ومنسوب بان را رازی میگویند
چنانکه گویند فخر رازی ومراد نسبت بری است وسرایتکه شهر را ری ومنسوب بان را رازی
گویند صاحب فرهنگ جهانگیری بیان کرده ومیگوید دیدم بخط فخر رازی که نوشته
بود که راز وری نام دو برادر است که باتفاق یکدیگر شهری را بنا نمودند ودر تسمیه
شهر بعد از تمام شدن ما بین ایشان گفتگو واقع شد که هر یک میخواستند شهر را بنام
خود بنامند آخر الامر حکما وعقلا چنان قرار دادند که شهر را بنام یکی از ایشان بنامند
ومنسوب شهر را بنام دیگری پس شهر را ری نامیدند ومنسوب بان را رازی **فائده**
التفاضل بین کل مربعین یتساوی حاصل ضرب مجموع جذریهما فی التفاضل بین جذریهما
جذرین مثلا ۴ و ۱۶ مربعان والفضل بینهما ۱۲ وهو حاصل ضرب ۲ و ۴ فی ۲ **فائده**
قال فی الکشکول رایت فی بعض الکتب المعتبرة ان الجمعة ظهر فی الجملة الترتیبیة المجتمع علی
حروفها الاربعة وضربت الخارج من القسمة فی عدد الجملة اعنی ۹۹ یبلغ عدد الاسماء
الحسنی لغز باسم ۲۵۳۲ و ۵۴۴ دو مرغ از مرغزاری که پرواز بقصد هر دو

اهنلت كردم يكى را پا بريدم كشت بى سر يكى را سر بريدم لنك كردم **فائدة** الحروف
النورانية هى الحروف المقطعة فى اوائل السور وهى بعد حذف المكررات اربعة عشر حرفا
يجمعها صراط على حق نمسكه **فائدة** اعلم ان الحرف الكامل هو الذى زبره وبيناته متساويان
وهو حرف واحد لا غير وهو السين المهملة فان لفظ السين ستون وهو زبره والياء
والنون اللذين هما بيناته ايضا ستون واما باقى الحروف المعجم فاما يكون بيناته اقل
كالعين **فائدة** لكل عدد كمالان كمال شعورى وكمال ظهورى والكمال الشعورى للعدد
هو حاصل جمع الاعداد التى تحته من الواحد اليه مع حاصل جمع الاعداد التى تحت العدد
الى الواحد والكمال الظهورى هو الاول فقط اى حاصل جمع الواحد الى هذا العدد فالكمال
الشعورى للتسعة مثلا واحد وثمانون لانك اذا جمعت من الواحد الى التسعة يحصل
خمسة واربعون واذا جمعت من الثمانية الى الواحد يحصل ستة وثلثون والمجموع واحد
وثمانون والكمال الظهورى لها خمسة واربعون وقد اتفق وقوع التسعة بين كماليها
فى اسم فاطمة ع وذلك من خواص هذا الاسم الشريف **فائدة** يسمى الالف هيولا الحروف
وقطبها اما تسميتها بالهيولى لان هيولا الشئ مادته وما لا يمكن وجوده بدونها
بل يتوقف وجوده بكونه مركبا منها ومن شئ آخر والالف كذلك بالنسبة الى الحروف فان
كل واحد منها ومن غيرها لا يمكن وجوده بدونها وذلك مثل الباء والتاء و
الدال ظاهر واما فى مثل الجيم والسين فلتوقف وجوده على الباء وتركيبه منها ومن غيرها
ووجودها موقوف على الالف واما تسميتها بالقطب فلان قطب الشئ وسطه و
الالف وسط جميع الحروف اما بدون الواسطة كالقاف والكاف وامثالها واما بواسطة
غيرها كالجيم والعين فان وسطها الباء والالف فوسطها الالف فقد يطلق القطب

ووسط الباء

على الالف

على الالف للشاى عدد هم دفيهما فان عدد كل منهما **قاعدة** قد سنح بخاطرى الفاتر في ليلة الثلثا سابع عشر شهر ١٢١٢ لاجل تحصيل الكمال الظهورى لكل عدد فهو عدد تريد ان تعلم كماله الظهورى فزد عليه واحدا وخذ نصف المجتمع واضرب النصف في هذا العدد فالحاصل هو كماله الظهورى للتسعة فزد عليه واحدا فيصير عشرة وخذ نصف العشرة وهو الخمسة واضربها في التسعة يحصل خمسة واربعون فهذا الكمال الظهورى للتسعة واما طريق تحصيل الكمال الشعورى فاضرب العدد في نفسه فالحاصل كمال الشعورى او زد عليه واحدا واضرب الحاصل في نفس العدد وانقص منه واحدا واضرب الباقى في نفس العدد وزد على الحاصل مثل العدد او انقص منه واحدا واجمع الكمال الظهورى مع اصل العدد فالحاصل كماله الشعورى **فائدة** اعلم ان لكل عدد الزوج والفرد اقساما اما الزوج فينقسم تارة الى اول الازواج وهو الاثنان والزوج الثانى هو الاربعة والزوج الثالث هو الستة وهكذا وتارة الى زوج الزوج وزوج الفرد فزوج الزوج هو الزوج الذى لا يعد من الافراد غير الواحد وبعبارة اخرى هو الذى يقبل القسمة الى الصحاح مرة بعد اخرى حتى ينتهى الى الواحدة كالثمانية وستة عشر وامثالها وزوج الفرد مقابل زوج الزوج كالعشرة والعشرين والثلثين وامثالها واما الفرد فهو ايضا ينقسم تارة الى اول الافراد وهو الثلثة بناء على ان الواحد ليس من الاعداد والفرد الثانى هو الخمسة والفرد الثالث هو السبعة وهكذا واما اذا قلنا بكون الواحد عددا فهو اول الافراد والفرد الثانى هو الثلثة وهكذا وتارة الى الفرد الاول وهو الذى لا يعده من الافراد غير الواحد كالخمسة والسبعة وامثالها وغيره وهو مقابله **فائدة** اعلم ان للعدد اقساما كثيرة فمنها التام والناقص والزائد والمتعادلة

ماشرواعلى عشر صفر المظفر

مثال تريد ان نعلم كمال الظهورى

مبلغ اسيلشه العدد وانقص

للباقى مع الكمال الظهورى

[illegible]

المتحابان فالعدد التام الذي يكون اجزائه العادة له مساوية له كالستة والناقص
هو الذي يكون اجزائه العادة اكثر منه كالاثني عشر والزائد هو الذي اجزائه العادة له
اقل منه كالثمانية واما العددان المتعادلان فهما العددان المتعادلان فهما العددان اللذان
يكون الاجزاء العادة لكل منهما مساوية لنفس الآخر كالمائتين واربعة وثمانين وللعددين
المتحابين خواص كثيرة مبينة في مقامه ويمكن ان نذكر شطرا منها في بعض مجلدات هذا الكتاب
ثم ان لتحصيل كل من هذه الاقسام طرقا مضبوطة تذكرها والذي لعلامة في كتاب مشكاة
العلوم **قصة** حكي ان الرشيد هجر جارية حسناء كانت يعشقها مدة ثم لقيها في بعض الليالي
في جوانب القصر وهي سكرانة وهي تسحب اذيالها من التيه فراودها فابت فمد يده الى
ازارها وحله كرها وسقط عند ممانعتها الرداء عن منكبيها فاعتذرت بانك هجرتني
هذه المدة ولم يكن لي علم بموافاتك فانظرني هذه الليلة حتى اتهيأ للملاقاة وانك بالعدة
فتبهم الرشيد ليلته وجدا بها فلما اصبح امر الحاجب ان لا يدع احدا يدخل عليه وانتظرها فلم
تجئ فدخل عليها في حجرتها وسالها انجاز الوعد فقالت يا امير المؤمنين كلام الليل
يمحوه النهار فقام من عندها وخرج الى مجلسه واستدعى من بالباب من الشعراء فدخل عليه
الرقاشي ومصعب وابو نواس فقال لهم هاتوا الكلام على كلام الليل يمحوه النهار فقال كل من
الرقاشي ومصعب شعرا فقال ابو نواس   وليلة اقبلت في القصر سكرى   ولكن
زين السكر الوقار   وهز الريح اردافا ثقالا   وغصنا فيه رمان صغار   وقد سقط
الرداء من منكبيها من التخميش وانحل الازار   مددت لها يدي حرارا   فقالت في غد منك
المزار   فقلت الوعد سيدتي فقالت   كلام الليل يمحوه النهار   فقال الرشيد قاتلك
الله كانك كنت معنا حاضرا   ثم امر له بعشرة الاف درهم **قصة** اخرى حكي ايضا

(هامش: ٢ والعشرين والمائتين)

ان الرشيد

ان الرشيد خلا في قصره وعنده جارية في تمام الحسن والجمال فلما اراد لم تتحرك جارحته ان ينال منها المراد
فقال لها نومي على اربع لعله يقوم فنامت عليها فلم يقم فقال لها العبي عسى ان يقوم فلعبت
به فلم يرد الا رخاوة فتبسمت الجارية فقالت اذا كان ايرك ذا ستر فلا خير فيه ولا منفعة
فقام وخرج من عندها وقال من بالباب من الشعراء فقيل ابو نواس فاذن له بالدخول فقال
له هات الكلام على اذا كان ايرك الخ فانشد ابو نواس لحى الله ايري ما اشنعه مخوله و
الله ان اقطعه فبات بلوم على سببه اقف فاستمع ما جرى لي معه اتيت بغيدا في
خلوة مزينة حسنها مبدعة بطرف كحيل وخصر نحيل وردف ثقيل فيا المعه
وطالبتها النيك قالت نعم مطيعة امرك لا ممنعة ونامت على ظهرها لم يقم فقلت قومي
على اربعة ومسته في كفها فانثنى وخيب ظني في المضعفة فقلت لها فالعبي لي به
لعل يكون به مرجعة فمدت انامل مثل اللجين وكفا خضيبا فما ابدعه وصار بلا عظم
فانطوى وكادت من الغيظ ان تقطعه فقالت وقد ساءها فعله وصبا من الوت ما
اشنعه اذا كان ايرك ذا مبتر فلا خير فيه ولا منفعة **حيلة** حكي ان اثنين اختصما الى حاكم
فادعى احدهما ان الاخر عبده وهو ينكره فقال للمدعي ما اسم العبد قال ميمون وقال للمنكر
ما اسمك قال عبد الله فاجلسهما ولهى عنهما ساعة فاشتغل بغيرهما ثم نادى يا ميمون فقال المنكر
لبيك قال اطع مولاك **اخرى** حكي انه اختصم رجلان الى حاكم في قطيعة غنم وادعى كل انها له
ولم يكن لهما شاهد فلما اتى الليل قال لاحدهما قم فجئني بغنم منها فمضى فنبح عليه الكلب فقال
مكانك وامر الاخر فمضى ولم ينبح عليه الكلب فحكم له **اخرى** حكي انه اختصم شيخ وشاب في امراة بذلك
معها صبي كل يدعي انها زوجته والصبي ولده منها ولم يكن بينة والمراة تصدق الشاب
ففرق بينهم واعطى الصبي تمرا فاكله واخر له هب بنا الى بيتي فاعطاه الشيخ فحكم له وهذه المراة

والشاب فاقرا بالقصة كما كانت **حكاية** وقعت بين الاعمش وزوجته وحشة فاختصما
الى بعض الفضلا المثل الاعمش من القاضي ان يرضيها عنه ويصلح بينهما فقال القاضي لزوجته
يا اختي ان الاعمش شيخ كبير بمنزلة جدك وعن قليل يرتحل عندك فلا يزهدك فيه عمش عينيه
ونتن ابطيه وارتعاش يديه وبخر فيه وجمود كفيه ودقة ساقيه وضعف ركبتيه و
ثقل صدره وخفة عجزه وكمودة لونه وبياض فوده وكبر انفه وصغر هنه فقام الاعمش اليها
وقال قومي من عنده قد عرفك بما لم تكن انت تعرفها من قبايحي **لطيفة** دق رجل الباب
على الجاحظ فقال الجاحظ من انت فقال الرجل انا فقال الجاحظ انت والدق سواء
حكاية حكي انه عزل بعض العمال عن ولايته فادعى عليه خصما فما من يوم الا ويخاصمه معه
احد ويرفع الامر الى القاضي فلما اشتد عليه الامر ولم يبق عنده شيء قال له بعض اصحابه
ان لك في الانكار لسعة فصر منكرا تتخلص فيما يدعى له فلما كان من غد الخصم معا حضروا ونفذ الى
القاضي واراه خطه الذي كتبه وخاتمه الذي ختمه فقال القاضي الخط خطك والختم ختمك
ام لا فقال نعم الخط خطي والختم ختمي وان له على الدنيا فقال القاضي فلم لا تؤديه قال انا
منكر **مطايبة** كان ابن الجوزي يعظ على المنبر فقام اليه بعض الحاضرين وقال ايها الشيخ
ما تقول في امراة بها داء الابنة فانشد في الفور في جوابه يقولون ليلى بالعراق مريضة
فيا ليتني كنت طبيبا مداويا **حكاية** حكى بشر بن المفضل قال خرجنا حجاجا فمررنا بحي
فوصف لنا ان فيه امراة تعالج الملسوع وهي في الغاية من الجمال فاحببنا رؤيتها ولم
يمكن ذلك بدون وسيلة نتشبث بها فاتينا برفيق لنا واخذنا عودا وحككنا به رجله
حتى ادميته لففناه وجئنا به الحي وقلنا ملسوع فخرجت المراة كانها الشمس فنظرت الى
الجرح وقالت لم تلسعه حية وانما جرحوه بالة عليه لسعة الحية فاذا حميت الشمس

يموت

يموت هذا الرجل وانا لا اقدر على علاج هذا فلما ارتفعت الشمس الا وهو ميت
تعجبا منها **وفي بعض الكتب** انه جاء رجلان الى امير المؤمنين ع وكان مع احدهما
خمسة ارغفة ومع الآخر ثلاثة فجلسا يأكلان فجاءهما ثالث فشاركهما فلما فرغوا رمى لهما
ثمانية دراهم فطلب صاحب الاكثر خمسة فابى صاحب الاقل فتخاصما اليه ع فقال لصاحب الاقل
قد انصفك فقال يا امير المؤمنين حقي اكثر من ذلك انا اريد مر الحق فقال ع اذا كان كذلك
فخذ درهما واعطه الباقي اقول والسبب في ذلك ان الارغفة كانت ثمانية والاشخاص
ثلاثة فاكل كل منهم ثلثه وهو رغيفان وثلثا رغيف فاكل صاحب الثلاثة رغيفين
وثلثي رغيف فبقي رغيفان وثلث فاكله الثالث فالثالث ايضا اكل رغيفين وثلثين
وهو ثمانية اثلاث ثلث واحد من صاحب الثلاثة وسبعة اثلاث من صاحب الخمسة
فيكون نصيب الاول درهما ونصيب الثاني سبعة دراهم **ومن الوقائع** التي جرت
بين الحسن الصباح والوزير السعيد نظام الملك ان السلطان ملكشاه امر بنقل بعض
الرخام من حلب الى اصفهان فاكترى بعض اهل سوق العسكر لحمل خمسمائة رطل من الرخام
المذكور جمالا من رجلين من العرب كان لاحدهما ستة جمال وللآخر اربعة وكان لكل منهما
ايضا خمسمائة رطل فوضعوا ذلك على جمالهم العشرة ولما وصلوا اصفهان امر السلطان
للرجلين بالف دينار وقسمها الوزير نظام الملك بينهما فاعطى صاحب الستة ستمائة وصاحب
الاربعة اربعمائة فاعترض الحسن في حضرة السلطان وقال قد صرفت مال السلطان في غير
مستحقه ومنعت المستحق من ماله فانك قد ظلمت في هذه القسمة على صاحب الجمال
الستة لان حقه من الالف دينار وحق صاحب الاربعة مائتا دينار ثم قرر ذلك بوجه
معقد ملغز فقال السلطان قل شيئا افهمه انا فقال الجمال عشرة والاحمال الف وخمسمائة

فاكل الثالث من ارغفته ثلث رغيف واكل من ارغفة الاكثر ايضا رغيفين وثلثي رغيف

ثمانمائة دينار

رطل فتلثة اخماس الاحمال حملت على الجمال الستة و هي تسعمائة رطل و خمسمائة رطل منها

لصاحبها و اربعمائة للسلطان وخمسا منها حملت على الاربعة و هي ستمائة رطل لصاحبها

بخمسمائة رطل و للسلطان مائة رطل فحمل صاحب الاربعة خمس مائة رطل فيستحق خمس الالف

وحمل صاحب الستة اربعة اخماس الالف **معما** باسم مسعود اى ناصر ادراك تو تير هر

بيان روشن بتو نور ديده عالم خورشيد سرانداز دكل دل بارد هر كاه

كه عشقت او در سر هميان مراد از سر خورشيد شين است و مراد از دل كل راء

و درد است و مراد از سر عشق ع است و تتمه واضح است **معما** باسم جنيد ان سر كه بدلبرى

ببرد از من دل ازجور رخش در بند بيرامن دل خواهى كه من نام و نشانى يابى جان

بر سر هر ست ازان بركن دل مراد از دست يداست و چون جان را بر سر انها نهى و دل

جان واكرا الف است بركنى جنيد شود **حكاية** قال بعضهم رايت اعرابيا كان يعشق

امراة من العرب و كان مغرما بها فخرجت المراة الى الصحراء لتبول فبالت واقتفى الاعرابى

اثرها و قال انا اروى انا انظر اليه فذهب الى مكان بالت فيه المراة فوضع حشفته فى بولها

وخاطب قضيبه و قال يا مشوم ان فاتك اللحم فاشرب المرق **حكاية** كويند مورى حضرت

سليمان را با جميع لشكر وعده مهمانى خواست و كفت وعده كاه كنار فلان دريا است

بعد از آمدن سليمان وجمع شدن لشكر بر كنار دريا مور حاضر شد و پاى ملخى با خود

داشت و در دريا انداخت و عرض كرد بسليمان كه ان فاتك اللحم فلم يفتك المرق يعنى بخوريد

اب اين دريا اكر كوشت نيست اب كوشت هست **مثل** كثيرا ما يمثل بقولهم رجع

بخفى حنين للخائب الخاسر فاختلف فى حنين فقيل حنين كان رجلا مدعيا فجاء عبد المطلب

وعليه خفان فقال يا عم انى من ولد هاشم فامعن النظر فيه فقال وعظام هاشم ما ارى

فيه شمائل

قيل شمائل هاشم فارجع فرجع جانبا بخفيه وقال بعضهم كان رجل مغنيا فدعاه قوم
من اهل الكوفة ليطربهم في نزهة فخرجوا به الى الصحراء فضربوه وسلبوا ثيابه وتركوا
عليه خفيه لا غير ولما رجع الى زوجته وكانت منتظرة لرجوعه على عادته بفضل عن
الطعمة اهل النزهة ورأته على تلك الحالة فقالت لكل من سالها عنه رجع حنين بخفيه وقيل
انه كان رجل اسكافيا فساومه اعرابي بخفين وماكسه حتى اضجره فلما ارتحل الاعرابي اخذ
حنين احد الخفين ووضعه على الطريق ثم مشى والقى الآخر في موضع آخر على الطريق واكمن له فلما
مر الاعرابي بالخف قال ما اشبه هذا بخف حنين ولو كان معه الآخر لاخذته فلما انتهى الى
الآخر ندم على ترك الاول واناخ راحلته بما عليها فركبها ومضى بها فلما رجع الاعرابي الى قومه
بالخفين فسالوه عن حاله فقال جئت بخفي حنين وقيل حنين كان لصا فسرق خفين فاخذ
وصلب تجاه امه وعليه خفان فانتزعهما ورجعت فقيل رجعت بخفي حنين اي رضيت
منه بذلك

كلمة قد تكثر التعبير في القسم بقولهم ايم الله ولا يخفى ان ايم مختص بالقسم
واستعماله في كلام البلغاء شايع وهو مخفف ايمن اسم لا حرف جر خلافا للزجاج والرماني.
وهو مفرد مشتق من اليمن وهمزته للوصل لا جمع يمين وهمزته للقطع خلافا للكوفيين واحتجوا
على ما زعموا بان هذا الوزن مختص بالجمع كافلس واكلب ويرده جواز كسر همزته وفتح ميمه
ولا يجوز ذلك في الجمع من نحو افلس واكلب وفي قول نصيب فقال فريق القوم لما نشدتهم
نعم وفريق ليمن الله ما ندري فحذف الفها في الدرج كذا قيل وللكوفيين ان يقولوا انه
لكثرة الاستعمال وهو مرفوع بالابتداء وحذف الخبر واضافته الى اسم الله سبحانه خلافا لابن
درستويه في اجازة جره بحرف القسم واجاز ابن مالك اضافته الى الكعبة وكاف الضمير والى
الذي يراد به الله سبحانه نحو ايم الذي نفس محمد صلعم بيده واجاز بعضهم اضافته الى غير ذلك

زا نشد

وانشد وا ينبوا ايم ابيهم لبئس لعذر اعتذروا وجوز ابن عصفور كونه خبرا والمحذوف مبتدأ
اى فيمنى ايم الله والاول اولى بناء على ما تقرر عندهم ان الامر اذا دار بين كون المحذوف اولا
وثانيا فكونه ثانيا اولى وذكر شارح مغنى اللبيب فيه اثنتى عشرة لغة ايمن بفتح الهمزة
وفتح الميم وضمها او بكسر الهمزة وضم الميم وايمن بفتح الهمزة وبكسرها مع ضم الميم ومن بضم
الميم وفتحها وكسرها وضم النون فى الاحوال الثلث وم بالضم والفتح والكسر وزاد ابو
حيان فى الارتشاف ثمان لغات اخر ايمن بكسر الهمزة وفتح الميم وايم بكسرهما وهم بكسر الهاء
والميم وام بكسر الهمزة والميم وام بكسر الهمزة وفتح الميم وام بعكس ذلك وام بفتحهما وام بفتح
الهمزة وضم الميم **فائدة** قد تكثر فى كلامهم فلان احرز قصب السبق ومثله سبق الغايات
فى مضمار السبق وهذا كناية عن التقدم فى الكمال واصل ذلك انهم كانوا يغرزون قصبا
فيتسابقون اليه فمن اخذه اولا فقالوا احرز قصب السبق وحازه وكان له والمراد بالسبق
والفضل والتقدم والمضمار الميدان **فائدة** كثيرا ما يمثل بقولهم وتفرقوا ايدى سبا
هذا مثل يضرب فى تفرق المجتمعين ويقال تفرقوا ايدى سبا وايادى سبا اى تفرقوا مثل
اولاد سبا وسبا فى الاصل بهمزة غير ممدودة اسم رجل هو ابو عامر من قبائل اليمن و
هو سبا بن يشجب بالشين المعجمة والجيم ابن يعرب بالعين المهملة والراء ابن قحطان وليس
اسم قبيلة كما اول فى قوله تعالى لقد كان لسبا والايدى كناية عن الابناء التقوى والبطش
لانهم فى
فانهم بمنزلة الايدى ضرب بهم المثل حين تفرقوا ارسل عليهم سيل العرم المسيل الوادى او الجراد
او المطر الشديد ولا يتعين نصبها على الحالية بحذف المضاف بل يجوز ذلك وان يكون
نصبها على المصدر اى تفرقوا تفرق ايادى سبا وسكن همزة سبا ثم قلبت الفا و
سكنت الياء فيهما مع انهما منصوبان لثقلهما بالتركيب والاعلال كما فى معديكرب

بيان الهمزة وفتح الميم ومن

وهلكوا ويقال اصبحوا

مثل

مثل يقال فلان الأم من مادر وهو رجل من هلال بن عامر بن صعصعة قيل سمي
مادرا لانه سقى ابله من ماء حوض فلما فرغ الابل من شرب الماء بقي في اسفل الحوض
ماء قليل فسلح فيه ومدر الحوض به اي طين الحوض بعذرته بخلا من ان يسقى احد من ذلك
الحوض فذهب ذلك مثلا وضرب به المثل في اللئامة مثل كل الصيد في جوف الفراء
الفراء الحمار الوحشي اصله ان قوما خرجوا الى الصيد فصاد احدهم ظبيا والآخر ارنبا والآخر
فرا فقال لاصحابه كل الصيد في جوف الفراء اي جميع ما صدتموه يسير في جنب ما صدته شعر
طويت لاحراز الفنون وكسبها رداء شبابي والجنون فنون فلما تعاطيت الفنون و
خضتها تبين لي ان الفنون جنون شعر ينسب الى امير المؤمنين ع اري حمرا ترعى و
تعلف ما تهوى واسدا جياعا تظماء الدهر ما تروى واشراف قوم ما ينالون
قوتهم وقوما لئاما ياكل المن والسلوى قضاء لخلاق الخلائق سابق وليس على رد
القضاء احد يقوى ومن عرف الدهر الخؤون وصرفه تصبر للبلوى ولم يظهر الشكوى
شعر اذا قل مال المرء قل ذكائه وضاقت عليه ارضه وسمائه واصبح لا يدري وان كان
حازما اقدامه خير له ام ورائه وان مات لم يشفق عليه خليله وان عاش لم يسرر صديقا
بقاؤه ولا الموت خير لامرئ ذي خصاصة من العيش في ذل يدوم عنائه شعر
لقد طفت في تلك المعالم كلها ورددت طرفي بين تلك المعالم فلم ار الا واضعا
كف حائر على ذقن او قارعا سن نادم تنكر لي دهري ولم يدر انني صبور
واحداث الزمان تهون وبات يريني الخطب كيف اعتداؤه وبت اريه الصبر كيف
يكون شعر ثمانية يلقى الفتى في زمانه وكل امرء لا بد يلقى الثمانية سرور وهم و
اجتماع وفرقة وعسر ويسر ثم سقم وعافية شعر ما للمعيل وللمعالي انما يسعى و

يكسبها

يكسبها الوحيد القادر فالشمس بحنان السما فريدة وابو بنات النعش فيها اكده

شعر بعد فراقي حنّ قلبي اليهم حنين فصيل فارقته الركائب وما كان قلبي صبا زا

بفراقهم ولكن حكم الله لاشك غالب شعر للحكيم مؤمن الجزائري اجتنبنا ان البقا

لقتال فهل حيلة للقرب منكم فنجتنا اني كل آن للتنائي نوائب وفي كل حين للتهاجر

يا قوم

اهوال خليلي قد طال المقام على الاذى وحال على الحال الحوال يمر زماني بالاماني

وينقضي على عمرها ابقى ربيع وشوال شعر يا راحلا نحو اوطاني وساكنها قل

للديار سقاك الرائح الغادي وقل لاظعانهم جئت من ظعن وقل لواديهم جئت

من وادي شعر اتى سليمان يوم العيد نملة بنصف رجل جراد كان في فيها ولا

تلام عليها في هديتها ان الهدايا على قدر مهديها شعر للحكيم مؤمن المذكور

هو الهوى بعض ردائي فاردائي ومر بي ذكر اعيائي فاعيائي وفارق النوم اجفاني فارقني

وهيج الشوق احزاني فاحزاني وزارني طيف من اهوى فعارضني طلق المحيا فحياني

فاحياني فقال قل كيف حال القلب قلت له رهني وسل عنه جاري دمع اجفاني

فقال ما بال صفر الخد منذرف الدموع قلت جفاني سهر الجفا وفيه لقد طال ليلي ايا

ليلى بذكراك فما شانك ان تنجلي يا ليل حاشاك هل تذكرين وصالا في حدائق قد حكت

لبساتينها من طيب رياك لله ايام عيش قد مضى واتى ليل الفراق لتعذيبي واهلاكي

اما القلب على ذا ايام الزمان فمذ هجرت عن سري نومي بمسراك فكم اذاب الجوى قلبي وسال

من العينين من ذكر رشف ثناياك وكم نثرت لآلي الدمع حين سنا في الطيف وجهك

اعزازا للقياك وكم زايتك في نومي فمذ فتحت عيني اغمضها شوقا لمرآك استغفر الله

هل طيف بغير كرى تخيل الفكر شبها من محياك اخطأت هل لك من شبه يكون ولو

ذهنا

ذهبا فني على التخاطي باعشاك بل قد رايتك باعيني بغير كرى يا مهجتي في نوم

لكل شوال استغفر الله ما قلبي لدى فهد بعدت عنك ثوى قلبي بمغناك بل

حيث ما زلت عن عيني رايتك بالانسان العين فيها بعد مسراك ان لم اراك ففي قلبي

موال وان ذهلت عني فاني لست انساك روحي فداك وان اضنيت جثماني فهل

لي بين قلبا فيه ماواك **محاضرة** حكي ان ابا الحسين الجزائري اتى الى باب ابن الزبير فمنعه الحاجب

ان يدخل عليه فكتب هذا البيت في رقعة وارسل اليه الناس قد دخلوا كالاير كلهم ومثر

مثل الخصي ملقى على الباب فلما وصلت اليه امر بعض الخدام ان يقف وينادي عليك على الباب

بالدخول يا خصي فدخل هو ويقول هذا دليل على السعة **حكاية** حكي ان قبعثري كان

شديد البخل نزل خارج اليمن وكان يوما شديد الحر فوفد عليه سائل فقال كلمة

قال خرجت من اهلي بغير زاد قال ما ضمنت قراك قال قصدتك من بعيد قال وابا بك

من قريب قال انا ابن ابي حاتم المنقري قال انصرف وكن ابن اي طاووس شئت قال افتاذن لي

بالدخول قال نعم لي عيالك قال انما اردت الدخول في قبتك لو اسعة قال وراءك اوسع

قال ما اسمك قال الخذ ولا تعطي قال ما احبك ان يكون لك اسمان قال انا احبه قال من

اين جئت قال من العدم الى الوجود قال من اين خرجت قال من بطن امي قال اين تريد قال

مكانا لا اراك قال على م انت قال على الارض قال ففيم انت قال في ثيابي قال ابن كم انت

قال ابن رجل واحد قال عنيت ما سنك قال عظم قال اتقرض قال بقرض الفار قال اتنشد

قال تنشد الضالة قال فتسمع قال الشمع لفتية قال القي عليك بيتا قال القه على نفسك

قال فتسجع قال السجع للحمامة قال انا سائل عليك قال انا مناع بخيل قال بل انت كهنبل قال

وانت كالبعوضة قال انت كريم قال انت كالذئب قال وانت كبير قال وانت كالبالوعة

قال انت الشجاع قال الشجاع الحية قال انت العبث قال العبث الموت قال اضرتني الشمس
قال الساعة يا بنت لفيء قال الارض احرقت قدمي قال ان شاء الله يبرد عليها قال من على
بنعلك قال من انت على باهلك قال اعطني خفين قال ارجع بخفي حنين قال اعطني
دينارا او درهما قال بل لنصف الاخر منهما قال لخف قال لاجل ذلك ما اعطيتك قال لئلا تحتج
علي قال بعد الموت قال اما السائل فلا تنهر قال واما بنعمة ربك فحدث قال انت من
الكرام قال انت من اللئام قال اعطني في الدنيا قال اعطيتك في الاخرة قال ما اريد ان
اريك في الاخرة قال لا يمنعني ورب الحرم قال ما منعتك من جواب الكلام قال الذي عينيك
حياء قال نعم الحياء في الشتاء قال اما ترحم انك قاعد انا قائم قال القاعد املك قال اقعد
ساعة قال لا تقمني ساعتين قال ضع على كفي شيئا قال في كفك ابري قال ضعه فيها هو
ايضا حسن قال هو صرح اهلك ارجع وخذه قال ما رايت الئم منك قال انظر في المراة
قال ما في الدنيا اشام منك قال نسيت نفسك قال خاب سؤالك قال خاطبت نفسك
قال قتلك الله قال ان اعطيتك حبة قال عذبك الله قال ان اعطيتك درهما قال لعنه
الله عليك قال ان اعطيتك دينارا قال بتلاك الله بمصيبة ادهى منك قال لا اراني (قال واي مصيبة صح)
الله مثلك قال ان شاء الله بعد عمى عينيك قال بل اعمى الله عينيك قال حتى لا ارى
وجهك قال خرب الله دارك قال ان دخلتها قال سبحان الله قبل كونك قال فهل لي
عندك شيء قال نعم عصا ادق بها راسك واخلص منك نعم على عصا كانت على باب
الجنة فانهزم السائل وهو يتبعه شرها بتساب **لطيفة** حكي ان فتى من اشراف الشام
كان يهوى فتاة اسمها اصدق فاتفق ان واعدته ليلة ولم تاته فخرج الى دارها فقيل
انها في الطبقة العليا مع جماعة فاسرع نحوها واراد ان يدخل عليهم فمنعه الحاجب فوقف

شيئا

نحتها وانشد بصوت عال يسمعه اهل الطبقة شعر يا اهل هذه الطبقة هل عندكم من شفقة
لسائل ندمائكم يطلب منكم صدقة فاستشرف بعض الجماعة واجابه يا من يروم الشفقة
بهجة محترقة حدك يا هذا الفتى حرم عليك الصدقة شعر للوهيم يا من تعتب
بمشمول ما الطف هذه الشمائل نشوان يهزه دلال كالغصن مع النسيم مائل لا
يمكنه التسام لكن تدخمن لحرفه رسائل ما الطيب في قتنا واهنى والعاذل غائب و
غافل عشق ومسرة و سكر والعقل ببعض ذلك زايل البدر يلوح في قناع بحر و
الغصن يميل في غلائل والورد على الخدود غض والنرجس في الجفون ذائل في
العيش كما احب صاف والانس بما احب كامل مولاي يحق لمن بانى عن مثلك في
الهوى قائل في حبك قد بذلت روحي ان كنت لما بذلت قابل لي عندك حاجة
فقالى هل انت اذا سالت باذل ذا العام مضى وليت شعري هل يحصل لي
رضاك قابل ها عبدك واقف ليل بالباب يمد كف سائل من وصلك
بالقليل يرضى والطل من الحبيب وابل حكاية اشتكت امراة عن زوجها الى
القاضي وطلبت الفرقة وادعت انه يبول في الفراش كل ليلة فقال للرجل ما تستحيي
فقال لا تعجل اقص عليك قصتي اني اری في منامي كاني في جزيرة في البحر وفيها قصر عالي
وفوق القصر منارة عالية وفوق المنارة جمل وانا على ظهر ذلك الجمل والجمل عطشان
يطاطا راسه ليشرب من البحر فلما اری ذلك ابول من شدة الخوف فلما سمع القاضي
قصته بال في ثيابه فقال يا هذه اخذني البول من هول مدهشة فكيف من راى قاعدة
شعر للحكيم مؤمن علا اهله على تلال فضائه فضائه وقيل نور فقلت
نور وقيل نجم فقلت مه مه شعر رايت ظبيا على كثيب كانه البدر اذا تلالا

شعر

فقلت

فقلت ما اسمك فقال لولو فقلت لي فقال لا لا **حكاية** حكي ان ابن الجصاص
ركب يوما مع الوزير ابن الفرات وكان الوزير يتفكه ويستهزئ بالجصاص كثيرا وكان
في موكب عظيم ومع الجصاص تفاحة بيده فاراد ان يعطيها الوزير ويبصق في الدجلة
فغلط وبصق في وجه الوزير ورمى التفاحة في الدجلة **حكاية** نقل است که میرزا
وحید که از جمله مشاهیر شعرا و وزیر مقتدر پادشاه بود صاحب دولت بسیار بود (ثروت و)
و اولاد بسیار خدا باو عطا فرموده بود و نظر بقرب و بسلطان در نظر مردم مهابت و معزز
بود و همیشه نسبت بقرآن بخلاف ادب گفتگو می نمود و بر آیات بحث و اعتراض میکرد
روزی در مجمع عام که جمعی از علماء و فضلاء و طلبه نیز حاضر بودند گفت که خدا در قرآن
میفرماید ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین و من یکی از رطب و یابس هستم و حال آنکه
ذکر من در قرآن نشده و هیچ یک از حضار در جواب او سخنی نتوانستند گفت یکی از
فقرای طلبه در صف نعال نشسته بود گفت میرزا چرا ذکر شما در قرآن نشده و حال آنکه
چند آیه در خصوص شما نازل شده هرگاه مرخص فرمایید بخوانم گفت بخوان گفت
اعوذ بالله من الشیطان الرجیم ذرنی ومن خلقت وحیدا وجعلت له مالا ممدودا وبنین
شهودا ومهدت له تمهیدا ثم یطمع ان ازید کلا انه کان لآیاتنا عنیدا سارهقه صعودا
انه فکر وقدر فقتل کیف قدر ثم قتل کیف قدر ثم نظر ثم عبس وبسر ثم ادبر واستکبر
فقال ان هذا الا قول البشر ساصلیه سقر وما ادریک ما سقر لا تبقی ولا تذر لواحة
للبشر علیها تسعة عشر گویند بمجرد شنیدن این آیات لرزه براندام میرزا وحید افتاد و رنگ
او زرد شده و تب شدیدی عارض شد و بعد از سه روز وفات یافت **وحشی** (کذا)

شد وقت آن دیگر که من ترک شکیبائی کنم ناموس را یکسو نهم بنیاد رسوائی کنم

دفت

وقت غنیمت شمار و دنر چیر فرصت نماند ناله که را داشت سود آه کجا مدد کار

لاادری ای اهل شوق وقت گریبان دریدن است دست مرا بسوی گریبان کمی بود

ثنائی قطع امید من کند دم بدم از وصال خود تا نکنم دل حزین شاد بانتظار

هم هاتفی ای بهر کان نخاک یکی سر بدر کنید بر حال زنده بتر از خود نظر کنید

شرف جزوی این عشق است نی افسانه چند شکوه چیست لب ببند الکن بر ندان

جگر با لک نیست حزینی بغم شاد شوی میدانم غم دل با توان از میگویم

گلخنی چون دل بشکوه لب بگشاید بگو که من شرمنده ام از کدام وفای تو

سازمش صبری عالمی کشته شد چشم تو را از همان صد قیامت شد حسن

تو در آغاز همان وله شبها تو خفته من بدعا که تو دور باد آه کسانکه بهر تو دد

خون نشسته اند وحشی طی زمان کن ای فلک وعدۀ وصل یار را یار از این میان

ببرد این شب انتظار را شفائی آه بی تابانه دود است که محمل تا در دروازه رفت

حالتی دلم از سینه بتنگ است خدایا برهان هر کجا در قفسی مرغ گرفتاری هست

دانش وعده هم صحبتان رفته است و در محشر هست دیر می آید قیامت کشته تنهائی

را مانی شب عیش شادکامی بگذشت و دوز هاشد چه شبی تو ای شب غم که

ترا سحر نباشد وحشی توئی و قوت بکنال دیگر دردی نعوذ بالله اگر درد لش

اثر نکند وله فریاد که طائر فرخنده کردیدم صیاد مرغان دگر بسته تو ش داشت

وله دعاهای سحر گویند میدارد اثر آری اثر میدارد اما کی شب عاشق سحر دارد

لاادری همه بضاعت خود عرض میکنند اینجا قبول حضرت او تا کدام خواهند بود

توقیه حکی انه سلم الیاس لمعدل علی قوم من العامة فلم یردوا فقال لعلکم تظنون

ما قيل من الرفض والله من بغض واحدا من ابي بكر وعمر وعثمان وعلي فهو كافر فضربوا بذلك
واعتدوا اليه تورية حكى انه رفع غلامان سكرانان اخذا بالليل الى بعض الولاة
فاستحسن صوتهما وسئل عن نسبهما وحسبهما فقال احدهما انا ابن من دانت الرقاب له
ما بين مخزومها وهاشمها تاتيه طوعا اليه خاضعة ياخذ من مالها ومن دمها
وقال الاخر انا ابن الذي لا ينزل الدهر قدره وان نزلت يوما فسوف تعود ترى الناس افواجا
الى ضوء ناره فمنهم قيام حولها وقعود فلما سمع الوالي منهما ذلك عظمهما واعتذر
اليهما وخلا سبيلهما ثم تفتش عن احوالهما بعد ذهابهما فقيل هما ابنا حجام وطباخ فتعجب
الوالي من حسن كلامهما وخجل من غفلة نفسه **حكاية** اهدى قثاء الى معين الدين بن
صغر من اهل حلب وكان قثاكا مودا لا يذكر احد بخير ولا يتوسط لاحد بخير ونقش عليه
بالسكين هذين البيتين يا ابن صغر قد اتتك هدية فانعم فديتك محسنا بقبولها
ولاهل بيتك ثم عندي مثلها في حجمها وبعرضها وبطولها **حكاية** روي انه عاد
بعضهم نحويا كان مريضا فقال له ما الذي تشكوه قال حمة جاسية نارها حامية [illegible]
منها الاعضاء واهية فقال لا شفاك الله بعافية يا ليتها كانت القاضية **وايضا حكاية**
حكى انه جاء نحوي ليعود مريضا فطرق بابه فخرج ولده فقال كيف حال ابيك فقال
يا عم ورمت قدميه فقال لا تلحن وقل قدماه ثم ماذا قال وصل الورم الى ركبتاه وقال
لا تلحن وقل ركبتيه ثم ماذا قال ادخل الله القدمين والركبتين على بطن عيالك وعيال
سيبويه ونفطويه وخشويه **وايضا** حكى ان نحويا قال لبعضهم ما فعل ابوك قال بحماره
يا عم قال لم قلت بحماره قال ما جر رديا لما وقال فلم باؤك تجر وبائي لم تجر **شعر فيه**

تعقيد

تعقيد سألوني عن اسم من است لنبي عهد صلى بها وذلك منّا قلت يا قومي اسمها
اسم نجم تحت ما فوق تحت شمس السما اقول واذا اسمها زهرة كما لا يخفى **وايضا** واعدتني
بوصلها ذات حسن ملكت مهجتي بوجه نفيس قلت قولي متى الوصال فقالت بعد ما
قبل بعد يوم الخميس اقول واذا يوم الجمعة **وايضا** قالت الشمس صادفت اي برج وهي
في منزل لو نسب يجوز قلت قد حلت لغز التي رجا قبل ما بعد بعد ما قبل ثور اقول
اراد برج الثور **شعر مشكل** للحكيم مؤمن الجزائري ينفع المرء علمه ابدا دون ما لا يزال
يجمعه ان من لا يكون ذا سعة لا يكون الكمال ينفعه وجه الاشكال ان في البيتين
تناقضا كما لا يخفى ودفعه ان قوله لا يكون ثانيا تاكيد لفظي لقوله لا يكون اولا و
ليس يفيد معنى ثانيا **المؤلفه** اي انكه مقيم كوي ياري اين شكر چرا نميكذاري
چون بخت بكام تو است كاهي يادا ز من وحشت مزاري اي دل كه بقيد عشق
بندي با محنت عشق در چه كاري اي غم تو ز دل مرو خدارا كز دوست همين تو
يادگاري اي دوست كه نيست حاصل من از دوستي تو غير خواري اميد صفاي
از تو نيز امنت كوراز سكان خود شماري **تبصرة** اعلم ان الانسان مسافر ومنازله
ستة وقد قطع منها ثلثة وبقي ثلثة فالتي قطعها اولها كتم العدم الى صلب الاب وترائب الام
كما قال تعالى يخرج من بين الصلب والترائب وثانيها رحم الام قال سبحانه هو الذي يصوركم في
الارحام كيف يشاء وثالثها من الرحم الى فضاء الدنيا قال عز من قائل وحمله وفصاله ثلثون
شهرا واما المنازل الثلث التي لم يقطعها فاولها القبر قال عليه السلام القبر اول منازل الاخرة وآخر
منزل من منازل الدنيا وثانيها فضاء المحشر قال سبحانه وعرضوا على ربك صفا وثالثها
الجنة او النار قال تعالى شانه فريق في الجنة وفريق في السعير ونحن الان في قطع مرحلة الثالث

الرابع وهو اصعب المنازل واكثرها مشقة واشدها خوفا احاطة بها الشوارع والاطراف فی
اللصوص وقطاع الطريق ويفر فيها الرفيق الشفيق ومدة قطع هذه المرحلة مدة عمرنا فايامنا
فراسخ وساعاتنا اميال وانفاسنا خطوات فكم من شخص بقي له فراسخ واخر بقي له اميال
واخر بقي له خطوات نعوذ بالله من الموت على غير عدة **فائدة** كان تلامذة افلاطون ثلث
فرق وهم الاشراقيون والرواقيون والمشاؤن فالاشراقيون هم الذين جردوا عقولهم عن
النقوش الكونية فاشرقت عليهم انوار الحكمة من لوح النفس الافلاطونية من غير توسط
العبارات وتخلل الاشارات والرواقيون هم الذين كانوا يجلسون في رواق بيته ويقتبسون
الحكمة في تلك الحالة وكان ارسطو من هؤلاء ورديفا ان المشائين هم الذين كانوا
يمشون في ركاب ارسطو لا في ركاب افلاطون **لغز منظوم** للحكيم مؤمن ما اسم عدا
مثلث الحروف تجده معدودا من الظروف ماض وان صحفته فامر مضارع ان ضم منه
الصدر مقلوب وليس عند من عقل حرف يكف غيره عن العمل وثلثاه حرف تعريف
على ابن الغز احمد كذا بعض روى واولاه حرف استفهام والعكس لا يخل بالنظام و
ثلثا الاول مثل ذلك وعكس ثلثه من الهوالك وقلب اخره ان تكررا تجده
ماكولا فكن مستحضرا وقلب وليس ما تنشره وان تاملت فلا تغربه وطرفا حرفه
عضوا ابدا في الضحك وهو لا يحس بالوردي يخرج ثلثاه من المعادن وكله جزء من المحاسن
وما سوى اخره اسم لمن تعظيمه في كل مذهب حسن وعشر الشركات لشتى في العدد
فافهم ذلك يا هذا الفتى **لغز** للشيخ ابن الفارض ما اسم طير شطره بلدة في الشرق
من تصحيفها مشرق وما بقي بتصحيف مقلوبه مضاعف فوما من المغرب جوابه
للحكيم مؤمن الجزائري ذا اسم طير شطره بلدة اخرى ترى بينها مشرق وما سوى اخره

من عبارات ترولنا وبعضهم الذين كانوا يمشون في ركابه ويتلقون منه فوائد الحكمة

سایر لیلا من الشرق الی المغرب و وسطاه صمغة مرة نافعة من لسعة العقرب وما بقی تصحیف مقلوبه قد اعجز الفیل عن المآرب وما سوی اوله عضولة للآدم فی المآکل والمشرب لغز للشیخ البهائی الا یا اخی سم بلدة لی بها من حب من اطلب یشد الرحال الی نحوها ومنها الکل فی مآرب اذا ما قلبت حروف اسمها وجدت اسم شیء به یضرب ومن عجب انه مفرد وجمع لشیء به یشرب وثلثاه ربع لثلثه ویظهر هذا لمن هذب

جوابه للحکیم مؤمن ایا ملغزی فی سمی بلدة لزائرها الذنب لا یکتب مصحف مقلوبه واجب علی من یحج وقد یندب وانت ما اذا تاملته تراه اسم ظرف وذا معجب وان فات من ثلثه سبعه وجدت اسم شیء به یطرب وثلثاه ما صدرت سورة به وهی ما عندک لا یغرب لغز للشیخ البهائی وبلدة مهملة الاحرف وثلثها من سور المصحف وما سوی آخره سورة من سور القرآن لا یختفی وثلثاه ان یبلع الفتی من شفة المحبوب یوما شفی وان تشدد وسطها تلقها ماکولة فافکر بها واعرف

جوابه للحکیم مؤمن یا ایها السائل عن بلدة توسم فی اوائل المصحف الفرد فی اسم صدره اول الحروف لا بل سادس الاحرف لو فات من آخره واحد لوید شینه مسند فاعرف ووفق ثانیه لما بعده فی العد من وجهین لا یختفی بصد به امتاز حماد عن یحیی فافهم سره وانصف مجهر صیر عن بلدة یکبشا وذا لیس بامر خفی ونصف حرف منه او ثلث ذا الحرف عن الثالث ان تحذف ضم بالاول کان اسمی من دمصحف علی المصحف وثلث ثانیه اذ ان بدئ فی تالیه فاجمع هذه الاحرف تلق الذی قد عبروا اهلها به تفکرها عتبر یعرف لغز للشیخ البهائی ولست ابوح باسم لحبیب ما ولکن ملغزا خوف الاعادی فتصحیف اسمه فی وجنتیه وقلبه وایضا فی فؤادی جوابه للحکیم

مؤمن لقد ألغزتنا ألغازاً لطيفاً دقيقاً دون حزنها لفتحاً فبالله من لغز عريض
به الأفكار مشرقة الهوادي فكم خطر الفؤاد على البلا وأقلقني كثيراً عن وسادي وكم أمسى
لذلك جواد فكري يجول من التلال إلى الوهاد إلى أن قادني نظري إليه ونلت
بفهمه أقصى مرادي فدونك مثل قولك إذ يشق الحديد السود بالبيض الحداد
فتصحيف يرى في فيه شيء يحل بنيله ما في الفؤاد ومنه يحل ما في وجنتيه وفيه
هلاك أرباب التقى وأصل الاسم جمع في لساني وعيني في الحواجب والهوادي
باخره بمينه جزء عضو به الإحساس عن بعض البلاد ترى حرفين منه اسم الشخص له صفة
المحبة والوداد مصحف بعضه جزء الأراضي وبعض منه في السبع الشداد وتصحيف
الذي في الصدر منها نقصناه عنه من غير ازدياد يصير جميع أحرف ذلك الاسم
حرفاً واحداً فافهم مرادي لغز مشهور للحكيم مؤمن أخبروني أيها الإخوان عن اسم خماسي
الأعداد ثنائي الآحاد أوله نصف وسطه وسطه ضعف آخره طرفاه فعل ماض مركب
من حرفين وأجزاء ما يتحقق بين الأخوين وولاه من المعدنيات وما سواهما من النباتات
طرفه ثانيه من الأعضاء الظاهرة لبعض الحيوانات وطرفا آخره لبعض من الأعضاء الباطنة لكل
حيوان لولا رابعه لتبدل الأعمى بالأصم ولولا أوله لو جد العلم والحلم والكرم لولا
خمسه لتبدل رأس الإنسان بالشجر ولما بين به بلدة من البحر طرفه ثانيه لا يكون في أول العمر
ولا في آخره للإنسان وبعض منه يتحقق به السهو والنسيان ثانيه يبتدأ السؤال
وبأوله يختم الكلام ويتم المقال والله أعلم بحقيقة الحال لغز للحكيم مؤمن أخبرني
عن اسم سداسي الكلمات خماسي العشرات آخره ثلثا أوله ومنقوطه أقل من مهمله وأوله
مع ثانيه فعل أمر للمخاطب وفي مع ثالثه من عقود الأعداد ومعهما أمر للمخاطبة وفي مع رابعه

من المهملات

من المهملات الشدة ثانية مع ثالثه من الظروف ومع رابعه وخامسه واجزاه من جملة الحروف ظرفا اجزاء حرف عامل في ثانية تمييز الفعل عن الفاعل لو سقط عجزه من صدره بقي سدسه مع انه ثلثه وهذا من الغرائب في لو نقص منه مع انه سداسي حرف واحد بقي حرف واحد وهذا من عجب العجائب ان نقص سدسه من سدسه بقي سدسه ان ورد ثلثه على ثلثه حصل ثلثه اوله ما يجب رده على جميع المسلمين واجزاه ما تركب منه لزومان على راي المتكلمين باوله يبتدأ السؤال وبثانيه يتم المقال وبرابعه يحصل المرام وينتهي الكلام والسلام جوابه لبعضهم هو اسم يتركب منه الاسماء رجله في الارض وراسه في السماء آخره اسم سورة من سور القرآن وبانتقاص اوله يتم جميع اركان الايمان كله من الحروف النورانية وثلث بعضه من الحروف الظلمانية اوله بالكمال معروف وخمس ثانيه بالتمام موصوف سدساه من المطهرات ولولا خامسه لصار الانسان معدودا من النجاسات لو رد اوله على ثلث اجزاء حصل عدد ايام الاعوام ولو نقص سدساه من ثانيه بقي عدد الشهر التمام وسطاه مهلك فرعون وهامان وثانيه منجي يونس ومعطيه من الامان ثالثه ما وصف بالكمال في السور القرآنية وعشر رابعه موصوف ايضا في العلوم الرياضية الاعداد نصف ثالثه يساوي حروف كله في العدد وبضم الباقي الى رابعه يحصل عدد الكواكب التي وقع عليها الرصد مربع بعضه يساوي صدا وثانيه وبثبات وله في آخر السبع المثاني وبضعف سدسه يتم الجواب وينتهي به الخطاب والله اعلم بحقائق الامور واوقف بما تخفي الصدور شعر للحكيم مؤمن يا نسيم الصبا اذا جئت نادي جيرتي بالحمى تلاف فؤادي قل لهم قد هجرت عني طويلا قل لهم قد نسيت عهد الوداد يا نسيم الصبا فبلغ سلامي واخبرنهم بلوعتي وغرامي وحنيني ورقتي عن فراق ذاب

وله

جسمی وابلی عظامی واشتیاقی الی لقاهم ووجدی فی هواهم وحرقتی من صرام الیم
بطول لیلی بالسها الیم یذیبنی لهب الفؤاد ونغرقنی الیم سیول دمعی الیم
یحیینی عین العنا توانی میتا فی جسم حی وحیا یحیی یوم التنا وصبری کل حیز
فی انتقاص ووجدی کل ان فی ازدیاد اذوب صبابة واطول بعدی ومالی اه
صبر وافؤادی فکم خطر الی فادعلی البلاد واقلقنی حر این وسادی متی فرجی حتی ا
اصطیادی الا یاد هر دع سبل العنا الا اشکو وقد اصبحت مالی سوی بال
من البلبال بالی ولی جفن تکحل من سوید فؤاد ذاب من لهب اعتلال فنا
هذا السواد علی جفونی بکحل ما انا واکتحال الا اشکو زمانا قد جفانی فما نشاه
ممتثلا لحالی ومانی الدهر بالاذواء حتی فؤادی فی غشاء من نبال فصر
اذا اصابتنی سهام تکسرت النصال علی النصال فکف عن الاذی یا دهر انا
نبیل لا نبالی بالنبال **وله** عنی السلام علیکم یا معشر شوقی الی لقیاکم ما بکم
عنی السلام علیکم یا ساکنی قلب الغریب لسهمها المغرم لا حبتی ادعتموا قلبی اسیر
وجوی له بین الجوارح مضرم لا تحسبونی ذا اهلاء عن ذکرکم حتی اوسد فی الترب
واکتم **شعر هزل** بمنت فقام الاسیر بینهما ولم یزل منتصبا فوقهما یجیب الجاهل
ما لم یعلما شیخا علی کره معما **معما** باسم مسافر تا نام قلب یار اکم
شدم دل زفکر بیهده پرداختم مراد از نام عربی انستکه اسم باشد وقلب ان
مسا است و مراد از دل فکر کاف است و مراد از پرداختن انداختن است **معما**
باسم همام خوبان ستاره کان سپهر ملاحتند ماه است درمیان ایشان نکو
من مراد از ایشان عربی انستکه هم باشد و چون لفظ ما درمیان هم درآید همام

شود

شود مطالعه نامه فضلى بيكى از دوستان صاحب دل از خود نامه مى نوشت شخصى در پهلوى
او نشسته بود بگوشه چشم نامه او را ميديد بر وى دشوار آمد بنوشت اگر نه در پهلوى
من دزدى دون همزه نشسته بود مرا همخوانده همه اسرار خود بنوشتمى ان شخص گفت والله
كه نامه تو را مطالعه نكردم ونخواندم گفت اى نادان پس اين را كه ميگوئى از كجا گوئى

فائدة اذا اردت ان تعلم مقدار سطر من العدد تبدء باليمين وتسقط المراتب ثلثا
ثلثا الى ان يبقى ثلثا او اثنان او واحدة وتقرء ما بقى على نهج الابتداء وتزيد على
مقروك لفظ الالف بعدة الثلاثات السابقة عليه ثم تقرء المراتب الثلث السابقة
عليه كذلك وتزيد على مقروك لفظ الالف بعدة الثلاثات السابقة عليه هكذا الى
ان ينتهى الى المراتب الثلث الاول مثاله اذا اردنا ان نقرء هذا العدد ٧٦٥٤٣٢١٠٠
٩٨ فبعد اسقاط المراتب الثلث بقى ٩٨ فزدنا على ثمانية وتسعين لفظ الالف ثلث
مرات بعدة الثلاثات السابقة عليها ٧٦٥ فزدنا على سبعمائة وخمس وستين لفظ الالف
مرتين والمراتب الثلث السابقة عليها ٤٣٢ فزدنا على اربعمائة واثنين وثلثين لفظ
الالف مرة والمراتب الثلث الاول مائة فالعدد المذكور ثمانية وتسعون الف الف
الف وسبعمائة وخمسة وستون الف الف واربعمائة واثنان وثلثون الفا ومائة

فائدة اذا اردنا وضع البيت على اساس يستخرج به كل حرف ضمره المخاطب من حروف
سورة بعينها او آية او قصيدة معينة او بيت مخصوص وحروف الهجا كلها استعملنا
بالقلم وجمعنا حروف تلك السورة مثلا بعد حذف ما تكرر ونحتاج الى ذلك فى غير
الاخير وسميناه ذلك حاصلا ولنعد الهمزة والالف فى هذا الباب واحدا كما فى باب الالغاز
والمعميات وامثالها والدال الف حرفا براسها كما هو الظاهر ولنعتبر الحروف بصورتها

اذا اردت ان تعرف المسافة بين بلدين انظر فان نقصا فى الطول وتفاوتا فى العرض او بالعكس فخذ التفاوت من التفاوت فان تفاوتا فيهما فربع ما بين الطولين وكذا ما بين العرضين واجمع المربعين وخذ جذر المجتمع ... عدة فراسخ بين البلدين ... ما بين الطولين اربع درج وما بين العرضين ثلث درج ... مجموع ... فما بين البلدين ... اثنا وعشرين ولا يخفى عليك ... وعشرة فراسخ ... اثنان وعشرون ... فى هذه القاعدة ... فراسخ ... هذا الاحتمال

الخطية لا الملفوظة فنقول ان ترى تاء وراء وباء ولا نقول انها الف فاحفظها ثم ركبناها
على هيئة وقوعها وترتيبها او ركبناها على اى هيئة نريدها بحيث يكون لها وزن
ومعنى كيف ما اتفق ولكن من غير ان يتكرر حرف منها فيها وهذا احسن واقرب الى الضبط
واسهل عند الرجوع اليها وسمينا ذلك محفوظا اولا وهو فى الاخير هى الحروف المرتبة
المستغنية عن الجمع والترتيب ثم عمدنا الى رسم شبكة تشتمل على اربعة بيوت فصاعدا
بحسب عدة تلك الحروف المذكورة من حيث القلة والكثرة ثم رسمنا الحروف المحفوظ
الاول فى تلك البيوت وقسمناها عليها لكن بحيث يختص كل منها بوضع لا يشاركه فيه غيره
مثلا وضعنا حرفا منه فى البيت الاول فقط وفى الثانى كذا وفيهما او فى الجميع غير ذلك
من الصور المناسبة بين تلك البيوت من انفرادها وتركيباتها الثنائية والثلاثية و
الرباعية ونحوها وكذا حرفا اخر منها وهكذا الى اخرها وسمينا ذلك خارجا ثم
رسمنا تلك البيوت باعداد يحصل من جميع احادها ومركباتها جميع المراتب من الواحد
الى اقصى عدد تلك الحروف وسميناها ميزانا ولا بد ان يكون مرتبة كل من تلك الحروف فى
المحفوظ الاول من الاولية والثانوية متساوية لمرتبة عدد بيت واكثر هو فيها ثم قصدنا
نظم مصاريع وابيات بعدة تلك البيوت بحيث يتركب المصراع الاول من الحروف التى
فى البيت الاول مثلا كيف ما اتفق بحيث لم يشذ حرف منها وكذا الثانى وهكذا
ولكن لا باس بتكرار حروف تلك البيوت فى ذلك المصراع او البيت اذ لا نسأله عن عدته
فيهما وهكذا لا باس بادخال بقية الحروف الهجائية التى فى تلك الصورة مثلا وفى اى واحد
منها اشياء مكررة او غير مكررة اذ لا نسأله الا عن وجود الحروف المضمر فى واحد منهما وعدمه
لا عن وجود غيره وعدمه وسمينا ما نضمنا من المصاريع والابيات محفوظا ثانيا ثم

رسمنا

وسمنا كلا منها بعلامة ما يتركب منه من الحروف المرقومة في البيوت المشتملة بالخارج بعينها وبذلك يتم العمل بعينها فنقول للمخاطب هذه في خاطرك اي حرف شئت من حروف هذه السورة ثم تفرّ عليها المصراع الاول مثلا وقفنا لك عن وجوده او عدم وجوده فيه فان قال نعم حفظنا العدد الذي وسمنا به والا تركناه ثم قرانا المصراع الثاني و الثالث الى اخر المصاريع وحفظنا الاعداد التي وسمنا بها المصاريع التي اخبرنا بوجود ذلك الحرف فيها والا تركناها ثم جمعنا الاعداد الحاصلة وهي بيان بها يعرف الحرف المضمر وذلك برجوعنا الى حرف المحفوظ الاول وعدة بعد تمامها فالحرف الاخير هو الذي اضمره المخاطب والسر في جميع ما قررناه وحررناه غير خفي على الناظر الذكي فتبصر ولا يخفى عليك انا لا نخبر المخاطب اصلا بالمحفوظ الاول ولا باخذ الميزان بالطريق المذكور والا لذهب الاستغراب ولم يقل ان هذا الشئ عجاب فاحفظ **حكاية** نقل است كه شخصي زني داشت خود نام بجهاد رفت وبعد از ان كه ديد جمعي شهيد شدند ان شخص فرار كرد ديكري او را ديد كفت اي فلان از جهاد فرار ميكني وحال انكه اگر كشته شوي بوصال حور عين ميرسي كفت اي نادان حور را كه خودم در خانه دارم بجهت يكعين خود را بكشتن دهم **لطيفة** قال ابو العينا اخجلني ابن صغير لعبد الرحمن بن خلكان قلت له وددت ان لي ابنا مثلك فقال هذا بيدك قلت كيف ذلك قال احملني على امرأتك تلد لك مثلي **مولوي المعنوي** بشنو از ني چون حكايت ميكند وز جدايها شكايت ميكند از نيستان تا مرا ببريده اند از نفيرم مرد وزن ناليده اند سينه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگويم شرح درد اشتياق هر كسي كو دور ماند از اصل خويش باز جويد روزگار وصل خويش من بهر جمعيتي نالان

شدم جفت بدحالان خوشحالان شدم هرکسی از ظن خود شد یار من وان
درون من نجست اسرار من سر من از نالهٔ من دور نیست لیک چشم گوش را
آن نور نیست آتشست این بانگ نای نیست باد هرکه این آتش ندارد نیست باد
آتش عشقست کاندر نی فتاد جوشش عشقست کاندر می فتاد نی حدیث
راه پرخون می کند . قصهای عشق مجنون می کند دم بدم این نای از نیهای اوست
های هوی روح از هیهای اوست محرم این هوش جز بیهوش نیست مر زبان را
مشتری جز گوش نیست در غم ما روزها بیگاه شد روزها با سوزها همراه
شد روزها گر رفت گو رو باک نیست تو بمان ای آنکه چون تو پاک نیست
در نیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه باید والسلام بند بگسل باش آزاد
ای پسر چند باشی بند سیم و بند زر گر بریزی بحر را در کوزهٔ چند گنجد قسمت
یک روزهٔ شاد باش ای عشق خوش سودای ما ای طبیب جمله علتهای ما
ای دوای نخوت ناموس ما ای تو افلاطون و جالینوس ما جسم خاک از عشق بر
افلاک شد کوه در رقص آمد و چالاک شد با لب دمساز خود گر جفتمی همچو
نی من گفتنیها گفتمی هرکه او از همزبانی شد جدا بینوا شد گرچه دارد صد نوا
چونکه گل رفت و گلستان درگذشت نشنوی زان پس ز بلبل سرگذشت چونکه
گل رفت و گلستان شد خراب بوی گل را از که یابیم از گلاب جمله معشوقست عاشق
پردهٔ زنده معشوقست عاشق مردهٔ **حکایت** از مکتب داری پرسیدند که
تو بزرگتری یا برادر تو گفت من حال یکسال بزرگترم اما بعد از یکسال دیگر کبر
وی بکند و با من برابر خواهد شد **حکایت** رای الجنید فی منام بعد موته فقیل

له ما فعل الله بك فقال الحارث تلك الاشارات وطاحت تلك العبارات وغابت

تلك العلوم واندرست تلك الرسوم وما نفعنا الا ركعات كنا نركعها في السحر

من كلام بعض الاعلام ان العزلة بدون عين العلم زلة وبدون زاء الزهد علة رأى

بعضهم بعض اصحاب الكمال في المنام فسأله عن حاله فقال حاسبونا فدققوا ثم منوا فاعتقوا

قال بعض الاكابر ان الشيطان قاسم اباك وامك انه لهما لمن الناصحين وقد رأيت ما

فعل بهما واما انت فقد قاسم على غوايتك كما قال الله تعالى حكاية عنه فبعزتك لاغوينهم

فماذا ترى يصنع بك فشمر عن ساق الحذر منه ومن كيده ومكره وحيله بعد رأى

بعضهم الشبلي في المنام فسأله ما فعل الله بك فقال ناقشني حتى يئست فلما رأى

يأسي تغمدني برحمته ونعم ما قيل در نوميدى بسى اميدهاست پايان شب سيه سفيد است

قال بعض الفضلاء اعدت صلوة ثلثين سنة كنت صليتها في الصف الاول لاني

تخلفت يوما بالعذر فما وجدت موضعا في الصف فوقفت في الصف الاول لاني تخلفت

يوما لعذر فما وجدت موضعا في الصف الاول فوقفت في الصف الثاني فوجدت

نفسي تستشعر خجلة من نظر الناس الي وقد سبقت بالصف الاول فعلمت ان جميع صلوتي

كانت مشوبة بالرياء ممزوجة بلذة نظر الناس الي ورؤيتهم اياي من السابقين الى

الخيرات للتهامي تنافس في الدنيا غرورا وانما قصارى غناها ان يعود الى الفقر

وانا لفي الدنيا كركب سفينة نظن وقوفا والزمان بنا يجري قال بعض العرفاء

اقلل من معرفة الناس اياك فانك لا تدري حالك يوم القيمة فان تكن فضيحة كان من

يعرفك قليلا لبعضهم انست بوحدتي ولزمت بيتي فطاب الانس بي وصفى السرور

وادبني الزمان ولا ابالي باني لا ازار ولا ازور ولست بسائل ما عشت يوما

اسباب الجندام وکتب الاپیر لاادری ای ذوق صدا پا ببنای دمن هوش ودنبهرنتا
نوای ما بنوش چون منتظران بهره مانی صد بار جان در در چشم آید دل دو
بکوش **لبعضهم** رضينا من الدنيا بقوت وشملة وشربة ماء كوزها متكسر
فقل لبني الدنيا اعزلوا من اردتم وولوا خلوني من البعد انظر **لاادری** ای لجبه
بقامتش فنادی دیدار تو با قیامت فنا **وله ایضا** کفنی چه کسانند اسیر اره عشق
باتم زده وسوز نرود بدر چند **وله ایضا** نه هوای باغ سازد نه کنار کشت ما را
تو به هر کجا که باشی بود آن بهشت ما را **وله ایضا** غم با من ومن با غمش خو کرده ایم ای مدعی
لطفی بباید کردن مارا بهم بگذاشتن **وله ایضا** عمری گذشت در راه سلامی بیافتیم شرمنده
دلم که چهار درجها نداشت **قال** شيخنا البهائي في الكشكول العلوم تنقسم
الى جلية وخفية فالجلية العلوم المتداولة بين الطلاب التي تذاكر في المدارس والمجالس
وكتبها مشهورة واما الخفية فهي المستورة المصونة عن غير اهلها ولم يزل الحكماء
يبالغون في اخفائها حتى انهم وضعوا فيها رموزا واخترعوا في كتابتها انواعا من الخطوط
غير الرسوم المعهودة وهي تنقسم اقساما الكيميا والليميا والهيميا والسيميا والريميا وألف
بعض سلاطين الحكماء في مجموع هذه الاقسام كتابا سماه كله سر ليكون اسمه
مشيرا الى اسماء هذه العلوم منبها على وجوه اخفائها ثم قال رايت الكتاب المذكور
في محرم في هراة سنة خمس وسبعين وتسعمائة وهو من احسن الكتب المؤلفة في هذه
الفنون وكتاب السر المكتوم للرازي شامل لاوسط هذه الفنون خال عن الكيميا والريميا
وهو ايضا من الكتب الجيدة في بابه اقول الكيميا معلوم والمراد من الليميا علم الطلسمات
ومن الهيميا التسخيرات ومن السيميا التخيلات ومن الريميا الشعبذة **فائدة** تعلم النيرنجات

حروف

حروف الثمانية والعشرين ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه لا ي

لمؤلفه ای چه دام است ندانم که در او افتادم کاشکی کلشن همه رفت از یادم عیادت مشکلاته

قال رجل لبعض العلماء ما تقول فی لیلة القدر وهی فی ای وقت من السنة فانی قد سألتها عن عالم فقال هی فی الربع الثالث من اخر السنة الثالث وکل منهما یکذب الاخر فاجاب بان کلیهما اکذب بالصدقا وقال خرجت من بین لیالی کثیرة ووضع راسی سبابتیه علی طرفی ابهامیه فقال الرجل فی ای زمان من اللیالی اطلبها فاجاب فی غیر اللیالی المفردة فقال بقی الاشتباه وان قل فاجاب اطلبها فی اللیالی المفردة فقال التی بین لیالی فاجاب بان هذا زادوا ولکن لو طلبتها فی اللیلة التی یکون فیها ما بقی من اللیالی نصف ما مضی منه لرجوت انک ما اخطات ان شاء الله فقال علمت جزاک الله اقول قوله کلیهما اکذب بالصدق فی تکذیب الاخر وصدقا ای فیهما قالاه وقوله خرجت من بین لیالی کثیرة لان القدر المشترک بین الربع الثالث والثلث الاخر لیس الا شهر واحد فیصدق فیهما یعلم انه فی الشهر المشترک بینهما وهو الشهر التاسع ای شهر رمضان ووضع راسی السبابتین علی طرفی الابهامین للاشارة الی اللیالی التی خرجت لیلة القدر من بینها فان وضع راس السبابة من الیمنی علامة الثلثین ومن الیسری علامة الثلثمائة یعنی خرجت من بین ثلثمائة وثلثین لیلة وبقیت ثلثون لیلة اخری والمراد باللیالی المفردة اللیلة الاولی التی للعشرة واللیلة العاشرة والعشرون والثلثون فخرجت ثنتا عشر لیلة ایضا وباللیالی المفردة غیر الزوجة ثمانیة اخری ایضا وبقیت عشرة اخری وقوله اللیلة التی تکون فیها ما بقی الخ اشارة الی اللیلة الثالثة والعشرین فان الباقی من اللیالی الفرد العشرة

المفردة ثلثة والماضي منها ستة اشكال قد يستشكل التوفيق بين قول الفقهاء يكره للجنب
قراءة ما زاد على السبع من القرآن وقولهم يستحب الوضوء لقراءة القرآن حيث يستفاد من
الاول عدم كراهة قراءة الاقل من السبع مع ان الجنب غير متوضئ ومن الثاني كراهة القراءة
على غير المتوضئ مطلقا ويمكن ان يجاب بان المراد من عدم كراهة قراءة الاقل من السبع للجنب
عدم كراهته المعلولة للجنابة بمعنى ان الجنابة لا تصير سببا لكراهة قراءته وان تحققت
الكراهة من جهة اخرى فلا اشكال **لا ادري** بترتيب تهانى ذهن نفوق كرده
تاكى من سوداى برخيزم و بنشينم **فائدة** در بيان اشارة اجماليه بعلم عقود بدانكه
علماى متقدمين از هيئت انگشتان از واحد تا ده هزار ضبط نموده اند باين طريق
كه هيجده صورت وضع نموده اند از انگشتان دست راست بجهة ضبط يكى تا نود و نه
و هيجده از دست چپ تا نه هزار و يك صورت بجهة ضبط ده هزار اما هيجده آحاد
خنصر بتنهائى علامت يكى است ۲ خوابانيدن خنصر و بنصر باهم بجهة دو ۳ خوابانيدن
خنصر و بنصر و وسطى نشانه سه و بايد دانست سرهاى انگشتان بر گودال كف دست
گذارده شود ۴ بلند كردن خنصر و خوابانيدن بنصر و وسطى علامت چهار ۵ بلند
كردن خنصر و بنصر و خوابانيدن وسطى است بجهة پنج ۶ خوابانيدن بنصر بتنهائى است بجهة
نشانه شش ۷ خوابانيدن خنصر بتنهائى است نشانه هفت ۸ خوابانيدن خنصر
و بنصر است باهم بجهة هشت ۹ خوابانيدن خنصر و بنصر و وسطى است نشانه نه
و در اين سه صورت بايد سرهاى انگشتان بر آن مكى كه متصل بن... است گذارده شود
۱۰ گذاردن سر ناخن سبابه است بر بند اول ابهام بنحويكه حلقه حاصل شود و اين ده علامت است
۱۱ گذاردن ناخن ابهام است بر بند آخر سبابه لكن بايد ناخن ابهام را بطرفى از اين بند

بگذارد

بگذارد که جانب سطحی است و این علامت بیست است ۱۳ گذاشتن سر انگشت سبابه
است نه ناخن آن بر ناخن انگشت ابهام از طرفی که بجانب سبابه است و این نشانه سی است ۱۴
گذاشتن باطن سر انگشت ابهام یعنی باطن بند اول بر پشت بند تحتانی سبابه بجهت چهل
۱۴ ا بلند کردن سبابه با گذاشتن ابهام بر کف نشانه پنجاه است ۱۵ گرفتن ناخن ابهام
است بباطن بند دویم سبابه علامت شصت ۱۶ بلند کردن ابهام است و گذاشتن باطن
سر انگشت سبابه بر باطن سر آن علامت هفتاد ۱۷ بلند کردن ابهام است و گذاشتن
طرف انگشت سبابه بر مفصل اول بجهت هشتاد ۱۸ گذاشتن سر ناخن سبابه راست
بر مفصل دویم ابهام بجهت نود و مخفی نماند که آنچه مذکور شد بجهت ضبط مفردات
است و بجهت ضبط مرکبات بالصورت مفردات از بعد او ورد باهم و اما هیجده صورت
ثانیه که در دست چپ است بجهت صد تا نه هزار است و آنها بعینه مثل هیجده صورتی
است که در دست راست است ما صور تنهائی که در دست راست است بجهت ضبط احاد بود در
اینجا علامت احاد الوف است و صور تنهائی که در آنجا بجهت عشرات بود در اینجا علامت
مائات است و کیفیت ضبط مرکبات که در ما بین صد و ده هزار است بنحوی است که
اشاره بان شد یعنی باید هر مرکبی ضبط آن باجتماع اوضاع مفردات و بشود و اما یک
صورتی که علامت ده هزار است گذاشتن طرف سر ابهام است بر طرف سبابه بنحوی که
ناخنهای آنها محاذی یکدیگر شوند بهر یک از دست راست و چپ که خواهد و اگر زیاده
بر این توضیح و تفصیل کسی خواهد باید رجوع کند برساله که والد ماجد حقیر طاب
ثراه در این علم نوشته اند **اصمعی** ذل که طومار وفا بود من مجنون را و لمه هر طرف
چند سبوکش دارد این دیر خراب ذان میان سنگ ملامت بسبوی من رسید

بود پامال رقیبان ای که بر دالو دمن هیچ میدانی چه رنجها بروی من رسید بازمی
بینم گرفتار جنون دل را مگر این پری رخساره زنجیر موی من رسید سحاب تا آشنای
آشنایی ناآشنایان را بیگانه کردم از خویش یاران آشنا را چون من کسی کند از
سر برخط غلامیش بیرون نهد چرا کس از حد خویش پا را با جور آن جفا جو چندان که کرده
ام خو کار دم بخواطر او اندیشه وفا را گفتم که گویم امشب تنها باو غم دل بی
مدعی نیاید چون یافت مدعا را اکنون سحاب کابجاره یافتند اعتبار نشادیم از
اینکه ره نیست در کوی دوست ما را **وله** سرکوئی که هرگز ره نهاد پادشا اینجا
گدای بینوائی را که خواهد داد راه اینجا مکن هرگز تمنای بهشت اندیشه دوزخ
اگر مطلب رضای دوست خواه اینجا و خواه آنجا چه صید کی در حرم جوید پناه ایمن بود
اما بکوی او کشند او را که میجوید پناه اینجا چه غم بود اگر ما را نباشد عذر در محشر
که ما را بس امید رحمت و عذرخواه اینجا **وله** چون جرم کنم وفا است ما را هر نوع
کشد سزا است ما را دارد سر قتل ما و در سر غافل که همین هوا است ما را

عبارة مشکلة منسوبة الی السید الداماد و قیل لشریکنا الماضی الشیخ ابی نصر
الفارابی ما برهانك علی تساوی زوایا المثلث لقائمتین فقال النفی و الاثبات لا
یجتمعان و لا یرتفعان فاذا استنطنا من الست ربعا بقی اثنان یعنی اذا كان الموضوع داخلا
فی الجنس امتنع اجتماع النفی و الاثبات و ارتفاعهما بخلاف ما اذا کان خارجا عنه و لذا
لم یکن الکیف قابلا للمساوات و لا مساوات اصلا و لم یکن خط مستدیر مساویا
لخط مستقیم اصلا و ح تتبین ان الزوایا الثلث للمثلث اذا لم تکن اعظم و لا اصغر من
قائمتین کانت مساویة لهما اقول قوله یعنی من کلام السید و مراده من الموضوع موضوع

المسئلة

المسئلة اى الزاوية فاللام فيه للعهد ومراده من الجنس جنس الزاوية اى الكم فيتحقق بذلك الاشارة الى ان الزاوية من باب الكم ايضا وقوله ممتنع اجتماع النفى والاثبات وارتفاعهما اى نفى ما هو من خواص الجنس واثباته دون ما ليس من خواصه والحاصل ان الشيخ لما بين ان الزوايا الثلث للمثلث هى الباقية بعد اسقاط اربعة قوائم عن الست القوائم ثبت ان الباقية ليست باعظم من القائمتين ولا اصغر منهما اما انها مساويها للقائمتين فكانت موقوفة على اثبات ان الزاوية لا يجتمع فيها المساوات واللامساوات ولا يرتفعان عنها الا لم يثبت المساوات للقائمتين وكان اثبات ذلك موقوفا على كون الزاوية من باب الكم لان المساوات واللامساوات من خواص الكم ولا يمتنع ارتفاعهما من الكيف فتمام برهان الشيخ انما هى اذا كان موضوع المسئلة التى هى اذا كان موضوع المسئلة التى هى الزاوية داخلة فى الجنس الذى هو الكم والباقى واضح والعبارة لا تخ عن حزازة و

تبعقيد **ومن الاشكالات** الواردة على بعض الفقهاء ما جعلوه ضابطا للحجب الحرمانى فقالوا ان ضابطه مراعات القرب ففرعوا عليه حجب كل من اهل الطبقة السابقة لملاحقته وحجب كل من اهل الدرجة العالية لسافلته فان هذا التفريع لا يصح باى معنى اخذ القرب كما بيناه فى مواريث مستند الاحكام **ومن الفقهاء** تخصيصهم حجب النقصان بمواضع مخصوصة مع صدق مفهوما على كل نقص يرد على وارث لاجل وجود غيره وبيناه فيه ايضا **ومن الاغلاط** التى حصل لجمع من الفقهاء انهم قالوا فى قبلة اهل المغرب انهم يجعلون الثريا عند طلوعها على الايمن والعيوق عند طلوعه على الايسر مع ان البعد بين الايمن والايسر بقدر نصف الدور وبين مطلعيهما اقل من الربع بكثر جامى در بزم دهر كوكب بيماه زحمت شبها نادمت شبى دارم با اين همه كوكبها از بسكه كرفتاران مردند بكوى تو

بادش همه جان باشد خاکش همه قالبها تا دست بکاورد کی از عزم بجو برزی بر چرخ زد
مردم از دست تو یاربها از تاب تب هجران کفتم سخن وصلت بود این همه بان کفتن
خاصیت این تنها جای کم مذهب اطراف جهان کشتی با مذهب عشق تو کشتی از همه
مذهبها ولیکن رحمی بده خدایا انسنك لجوان را با طاقتی صبری این پیر ناتوان را بخشم
جوان وعقلم پیراست لیك عشقش اورده در بر فرمان هم پیر و هم جوان را کر
زرد شد کیاهی در خشك سال هجران برمرد کی مبادا ان تازه ارغوان را زاهد
بکنج محراب اورده روی طاعت عاشق کرفته محراب ان طاق ابروان را محمل مبند امروز
ایا بان جانان کز اب چشم من شد ره بسته کاروان را جامی ز عشق خوبان کر کفت
توبه کردم این نکته بشنو از من دنها مشنوان را **فائدة** ج وج و ز و دج ه ۷ مرتبه
۱ ۳ ۳ ۴ ۲ ۱ ۳ ۲ ۲
در یك مجلس یا در ده روز هر روز هفت مرتبه یا در هفت روز هر روز ده مرتبه
با تکرار هر دا و ب دا تا اخر هر دو هر مرتبه دفعه ده مرتبه **فی الخضاء** عن النبی صلی
۲ ۲ ۱ ۳ ۱ ۳ ۱
الله علیه واله قال الله تبارك وتعالی یا بن ادم اطعنی فیما امرتك ولا تعلمنی ما یصلحك
وفیه عنه ص ما من شئ جمع الی شئ افضل من علم الی حلم **المؤلفه** شد جوان دوران
سر ز سبزه وامد بهار وقت ام بکذشت ساقی خیز ساغر را بیار تو به در دین دارد
وعقل است یاران فرین میکشی عشق بازی وجنون ما را شعار عاشقان کوی یار
و میکده نعم المقر زاهدان و خانقاه و مدرسه بئس القرار دست ما و دامن ساقی
الی یوم النشور پای ما و کوشه میخانه تا روز شمار وصل لیلی نیست هوس باشد
جنون را پیشه کن عاقلان را بر سر کوی محبت نیست بار شد بمحمل الخمه محمل نشین داد
از فراق وعده ایام وصلم داده از انتظار جانم از تن میرود ای کاروان اهسته ران

دل

دل ز دستم شد خدا را ساربان محمل بدار من ز بخت خویش دانم آنچه آید بر سرم
شکوه ما از نزار یار است ای ز روزگار مژده وصلم چه منصور آید ار روزی دهم
پای کوبان سر بکف بر همن تا پای دار در تن عشاق جانا جان کوانی میکنند
بیخبر عاشق کشتی از آستین احمد بدار کربلا شبی آیه بر پوستش جان من هم جانی دارم
ار لایق بود سازم نثار چون در این کشور متاع عشق را نبود رواج رخت خود را بایدم
بیرون بردن صفحانیم بن دیار **وفی** الکافی عن بعض اصحابنا قال قال ابو عبدالله ع
اصبروا علی الدنیا فانما هی ساعة فما مضی منه لا تجد له الما و لا سرورا و ما لم یجیء فلا تدری
ما هو وانما هی ساعتک التی انت فیها فاصبر فیها علی طاعة الله واصبر فیها عن معصیة الله و
فی الفقیه قال قال علی ع ما من یوم یمر علی ابن آدم الا قال له ذلک الیوم انا یوم جدید و انا علیک
شهید فقل فی خیرا و اعمل فی خیرا فانک لن ترانی بعدها ابدا وفی الخصال عن الصادق ع قال
سرعة المشی یذهب بهاء المؤمن وفیه عن ابی جعفر ع قال اذا احب الله عبدا نظر الیه فاذا نظر الیه اتحفه
من ثلث بواحدة اما صداع و اما حمی و اما رمد **وفیه** عن الصادق ع قال ضمنت لمن
اقتصد ان لا یفتقر **وفیه** عن امیر المؤمنین ع قال ما من شیء احق بطول السجن من اللسان
وفیه عن الصادق ع قال الوضوء قبل الطعام و بعده یزید فی الرزق **وفیه** عن النبی ص
قال ثلثة ان لم تظلمهم ظلموک السفلة و زوجتک و خادمک **وفیه** عن علی ع قال قال رسول
الله ص ثلث یحسن فیهن الکذب المکیدة فی الحرب و عدتک زوجتک و الاصلاح بین
الناس و قال ثلثة یقبح فیهن الصدق النمیمة و اخبارک الرجل عن اهله بما یکرهه و تکذیبک
الرجل عن الخبر و قال ثلثة مجالستهم تمیت القلب مجالسة الاراذل و الحدیث مع النساء
و مجالسة الاغنیاء **وفیه** عن النبی ص انه نهی ان یسلم علی اربعة السکران فی سکره علی

يعمل بالتماثيل وعلى من يلعب بالنرد وعلى من يلعب بالاربعة عشر وقال الصادق عليه السلام وان الذي يكره الجامستانها كران تسلموا اصحاب الشطرنج الكافي عن الصادق ع قال لا ينبغي للمؤمن ان يجلس مجلسا يعصى الله فيه ولا يقدر على تغييره وفيه عنه قال قال رسول الله ص من لم يحسب كلامه من عمله كثرت خطاياه وحضر عذابه قال في الوافي انما حضر عذابه لانا اكثر ما يكون يندم على بعض ما قاله ولا ينفعه الندم ولانه قلما يكون كلام لا يكون موردا للاعتراض ولا سيما اذا كثر وفيه عنه عليه السلام قال في حكمة آل داود وعلى العاقل ان يكون عارفا بزمانه مقبلا على شانه حافظا للسانه قال بعضهم ثلثة ليس فيها حيلة فقر يخالطه كسل وعداوة يداخلها حسد ومرض يمازجه هرم قال بعض الحكماء ينبغي ان يكون المرأة دون الرجل في اربعة اشياء السن والطول والمال والحسب

اوحد

ای وصل تو برتر از تمنای امید ناپخته بماند از تو سودای امید من دنگجار سم کدا انجا که تویی ندست هوس سید نه پای امید ولکه بنیاد لمن غم تو ویران کرد مارا هوس عشق تو سرگردان کرد زانجا که تویی مگر لطفی بکنی پیدا است که زاینجا که منم چتوان کرد ولها اوحد بغربت رجوالت کرده‌اند چو مرغکی بی پر و بال کرده‌اند کفنی بدو کون سرفرو نمی نادم هم آخر کار پایمالت کرده‌اند لغز دیدم تن برهنه مبادو قافله ان هر سه تن برهنه و بر هر سه ابله نی قافله دوانشده بی حکم ایشه تن نه نشسته تن دوانشده بحکم قافله لغز کدام طائر است که اگر از اول آن جیری نقصان کنی زیاده می شود و هرگاه از اخرش نقصان کنی کم می شود و اگر از اول نقصان کنی جنس اخر می شود و اگر از اخر نقصان کنی اول سبع ان می شود. و اگر از هردو نقصان کنی اول افزون تر از اخرش شود و اگر هر دو ناقص بود وسطش لغز ان اخر متو لغز

کدام

کدام مرغ است که همیشه پا بند در سلاسل پیوسته پاهایش تن است بیشترش در کنار است و او لش بضفاد است **اوحدی** تا زمزمهٔ عشق تو در گوشم شد عقل و خرد و هوش فراموشم شد تا یک ورق از عشق تو حاصل کردم سیصد ورق از علم فراموشم شد **وله** عمرت بسر آمد و بسامان نشدی در دست بلب آمد و بد و مان نشدی قاضی و خطیب و پارسا و مفتی این جمله شدی ولی مسلمان نشدی ای هر نفسی صد کنار من دیده در دوری که پردهٔ من ندیده ای من بتر از هر که بعالم بتر آیت وی لطف تو از من بتر امر بدید **وله** نه روز و نه روز نگار نه وقت نه حال نه کفر نه اسلام نه کردار نه مال نه رنج نه راحت نه هجر نه وصال بگرفت مرا ز عمر بیهوده ملال **وله** رندی باید بشهرها تاختنه بنیاد وجود خود بر انداختنه با کبر و دوی سوختنه ساختنه **وله** دل میل تو دار دانی بفروختمی در سینهٔ تو دی و گر نه بر دوختمی و دوانکه نه هر دو با تو آموختنه اند ایشان بندی و هر دو را سوختمی **فائده** بدانکه شیر از آواز خروس و گربه و از چوب زدن بر ظرف مسین توهم نماید و ایضا گویند اگر دم موشی را ببرند و در خانه دفن کنند دیگر موش بانجا نیاید **حکایة** نقل شیخنا البهائی فی الکشکول انی رایت فی بعض التواریخ المعتمدة ان جماعة خرجوا الی الحجاج فذهب الی حربهم و اسرهم و کان عابدا شجاعا فامر الحجاج فقطعت یداه من المنکب و رجلاه من المنکب و ترک یتشحط فی دمه الی الصباح فلما اصبح کان یصیح المادة عنه متلجلج من الله یکسب الخ و هو علی دلوین من الماء فانی احتلمت البارحة قال الراوی و هذا من اعجب العجائب ان شخصا قطعت یداه و رجلاه بنام لیلته نوما یقع له فیه الاحتلام **شعر** فیه تعقید فیک خلاف لخلاف الذی فیه خلاف لخلاف الجمیل و عنه من انت سوی غیره

[illegible marginal note]

عنبر سوی عنبرانا لبخیل اقول مراده انک جمیل وسخی فائدة انما سمیت الجمعة
جمعة لان الله تعالی فرغ فیه من خلق الاشیاء فاجتمعت المخلوقات فیه وقیل سمیت بذلک
لاجتماع الناس فیه للصلوة وقیل اول من سماها جمعة الانصار وذلک قبل قدوم النبی
الی المدینة وقبل نزول سورة الجمعة فانهم اجتمعوا وقالوا ان للیهود یوما یجتمعون فیه کل
سبعة ایام هو السبت وللنصاری یوما الخر هو یوم الاحد فلنجعل لنا یوما نجتمع فیه
فنذکر الله ونشکره فجعلوه یوم الجمعة وکانوا یسمون یوم الجمعة قبل ذلک یوم
العروبة فاجتمعوا الی اسعد بن زرارة فصلی بهم یومئذ فذکرهم فسموه یوم الجمعة وقیل
اول من سماها یوم جمعة کعب بن لوی لاجتماع الناس فیه الیه وهذا الرجل اول من قال کلمة
امابعد اشرف زبان نغارت کرم کو دل نه تنهای برد تاراج جان هم میکند
دین هم بیغمائی برد اری طبیب عشق او دارد دوای بوالعجب اسوده را غم میدهد
صبر از شکیبائی برد نبود بکیش عاشقان احوال یوسف را نکو اسایش یعقوب را نوق
زلیخائی برد دین و دل هرچیز بود ان ترک غارتگر ربود مانده است ما را نیم جان
ان نیز کو پائی برد هرچند عذرائی برد با وامق استغنا زند این سوز وامق عاقبت
ارام عذرائی برد صدق محبت میکند در چشم مجنون تو تیا هرگاه کان باد صبا
از کوی لیلی می برد با انکه تیغ جور ان در چشم من زد چاکها الوده کشته خنجر
ما را بدعوی می برد شوق جمال دلکشت حاجی ره کم کرده را گاهی بیثرب می کشد
گاهی ببطحائی برد ای شیخ این الوده را در سلک پاکان جا مده کین رند کم عاقبت
ناموس تقوی می برد زحمت کشیدن خوش بود لیک از برای یار خود فی عاقبت باشد
که رنج از بهر بینائی برد فارغ دلان را اورد عشرت پرستی سوی شهر دیوانه عشق

تو را عزم سوی صحرایی برد بید بر عذرم چون کنم بیطاقتیها در غمت کر کوه باشد
جان من این جنبش از جایی برد ای هوشمندان بر رخش آهسته می باید نظر کاین
عشوهای جان ستان دل بی محابایی برد فرهاد بعد از بیستون زد تیشه بر سر صبا
بین اشرف هنوز از بهر آن شرمندگیهایی برد **سؤال** شخصی رفیق خود گفت
که ثلث آنچه تو داری با تمام آنچه من دارم قیمت این اسپ است و ربع آنچه تو داری با آن قیمت
اسپ است هر یک چه قدر دارند و قیمت اسپ چند است **جواب** قیمت اسپ
یازده است یکی هشت دارد و دیگری نه **کان** الرشید قد امر باحضار الکسائی
من الکوفة وهو یعتذر منه فاحتاج الی بغداد لمهم عرض له فلما دخلها وکان رجلاً جسیماً
علی هیئة اهل السواد وکان الخلیفة فی ذلک الوقت فی مجلس شربه مع وزیره وکان قد
انفذ من یحضره بعض اهل السواد لیهزؤا به ویسخروا منه فظفر بالکسائی ولم یشک
الرشید فی انه من اهل السخریة فقال له غزلنا یا شیخ فانشد الکسائی کفی حزناً ان
الشرایع عطلت وان ذوی الالباب فی الناس ضیع وان ملوک الارض لم یخل عندهم
من الناس الا من یغنی و یصفع فقال الرشید من ای البلاد انت یا شیخ فقال من الکوفة
فقال کیف ترکت الکسائی فقال فی صفاء عیش عند امیر المؤمنین ع فنهض الرشید
یعتذر الیه وامر بکسر آلات الشرب و الملاهی و قال ارید ان تعلم ولدی الامین و المامون
فاستعفی فلم یعفه و اخلی له دار التعلیم ولم یزل مکرماً **محمد بن سعید** البغدادی کان
ادیباً شاعراً فصیحاً توفی فی سنة ست و خمسمائة ومن شعره انک الذی وکلنی حبه
بطول علالی وامرانی ولست ادری بعد ذا کله اساخط مولای ام راض **تلخیص**
رسالة ما لا بد منه الهیئة فی تعرف اقدار الجواهر المختلفة اذا خلط بعضها ببعض من

تغيير شكل ذلك الممتزج مقدارين من ذهب محض وفضة محضة متساويين
في العظم والشكل ايضا بان يقلبا جميعا في قالب واحد ونزن كل واحد منهما فيكون
الذهب اكثر وزنا ونحفظ الفضل بينهما فاذا رفع الينا جسم مركب من ذهب وفضة
وطلب تمييز كل واحد منهما عملنا مقدارا مساويا له في العظم ثم وزنا الجسم المركب ووزنا
مقدار المساوي له في العظم وحصلنا الفضل بينهما فيكون نسبة زيادة وزن الذهب
الخالص على وزن الفضة المساوية في العظم الى زيادة وزن الجسم المركب من ذهب و
فضة على وزن الفضة المساوية له في العظم كنسبة وزن الذهب الخالص الى وزن الذهب
في الجسم المركب من ذهب وفضة **السبب** في رؤية القمر تحت الغيم الرقيق متحركة حركة
سريعة انا اذا نظرنا اليه نفذ شعاع البصر في جزء من اجزاء ذلك الغيم واذا فرضنا حركة
الغيم من المشرق الى المغرب بعض كانت هذه الحركة لقرب الغيم منا اسرع في الرؤية من
حركة القمر لبعده عنا فيصير ذلك الجزء الذي كان قد نفذ الشعاع فيه غربيا من القمر
وينفذ الشعاع في جزء اخر حاذاه بالحركة فيقع بين الجزئين قطعة من الغيم فيتخيل ان القمر
بحركته الى المشرق قطع تلك القطعة التي هي بمنزلة المسافة **لا ادري** چه کفت بدم طا
دا دروغی کشت من طالع ندارم **ايضا** ای عیش خوش دلبر من روی نهاده بك
لحظه باش تا عمر او را خبر کنم **قيل** حكي ان الثعلب مر في السحر بشجرة فرأى فوقها ديكا
يؤذن فقال له ما انزل نصلي جماعة فقال ان الامام نائم في اصل الشجرة فايقظه نصلي
جماعة فقال ان الامام نائم في اصل الشجرة فايقظه نصلي فنظر الثعلب فرأى الكلب فيه
هاربا فناداه الديك ما تاتي نصلي فقال نعم اجدد وضوء وارجع **فائدة** قيل من
لدغته عقرب وحية فجعل في دبره قطعة ملح سكن **المحضر** اعرابي مجلس قوم فتذاكروا قيام

الليل

الليل فقالوا له يا ابا مرة تقوم الليل قال نعم قالوا ما تصنع قال ابول وارجع وانام حضر اعرابي مائدة الحجاج فاكل منها لقمة فقال من اكل من هذا شيئا ضربت عنقه فامتنع الناس كلهم وبقي الاعرابي ينظر الى الحجاج مرة والى الحلواء مرة ثم قال ايها الامير اوصيك باولادي خيرا وشرع ياكل سريعا فضحك الحجاج حتى استلقى وامر له بصلة سرق اعرابي صرة فيها دراهم ثم دخل المسجد يصلي وكان اسمه موسى فقرأ الامام وما تلك بيمينك يا موسى فقال والله انك لساحر ثم رمى بالصرة وخرج جاءت تعد هي هار بترحم جائت اختها فقالت يا اختاه ما زال الامام يامرهم ان ينكحوا حتى خشيت انهم يقعوا علي فائدة ما به عز كوش راهر گاه زنی سرو بعد از ظهر با سرکه مخلوط دیکر ابستن نشود فائدة الا ينون اذا احل بخل وطلى به انف الحمار دمعت عينه واخذ بالنهيق عزم الحجاج على قتل رجل فهرب واستخفى منه ثم جاء اليه بعد ايام وقال ايها الامير انا فلان فاضرب عنقي فقال له الحجاج وكيف جئت فقال ايها الامير اني ارى كل ليلة انك قتلتني فاردت ان تكون قتلة واحدة فعفى عنه واجازه قيل ان رجلا زور ورقة على خط الفضل ابن الربيع تتضمن انه اطلق له الف دينار ثم جاء بها الى وكيل الفضل فلما وقف الوكيل عليها لم يشك انها خط الفضل فشرع في ان يزن الالف دينار فاذا بالفضل قد حضر لشأن فلما جلس اخبره الوكيل بامر الرجل واوقفه على الورقة فنظر فيها ثم نظر في وجه الرجل فراه قد كاد ان يموت من الخوف والخجل فقال الفضل للوكيل تدري لم اتيتك في هذا الوقت قال لا قال جئتك لاستنهضك في ان تعجل باعطاء هذا الرجل مبلغ هذه الورقة ولا تعوقه فاسرع الوكيل في وزن المال وقبضه الرجل ومضى حيلة قال الضحاك بن مزاحم لنصراني لو اسلمت فقال ما زلت محبا للاسلام الا انه يمنعني حبي للخمر فقال لا باس اسلم و

اشربها فلما اسلم قال له قد اسلمت وحق ان شربت حددناك وان ارتددت قتلناك فحسن
اسلامه **اخرى** جاء رجل الى سليمان عليه السلام وقال ان لي جيرانا يسرقون اوزي ولا اعرف
السارق فنادى الصلوة جامعة ثم خطبهم وقال في خطبته وان احدكم ليسرق اوزة جاره
ثم يدخل المسجد والريش على راسه فمسح رجل على راسه فقال سليمان خذوه فهو صاحبكم
فائدة اذا اريد ثقب الخشخاش جعل في الحليب ثلثة ايام فيعظم فيخرج ويثقب بالابرة وينظم
بشرا وبرة **فائدة** مرارة الخطاف يسود الشعر وهو الذي يقال له بالفارسية پرستوك
فائدة يروى انه اذا ذبح الخفاش وطلي بدمه عانة الصبي قبل بلوغه فيمنع من انبات
الشعر عليها ويطلى به ثدي البكر فيمنعهن يعظم واذا دفن براس الخفاش في برج الحمام
الفه ولم تذهب عنه **فائدة** اذا انقعت البيضة في الخل تلين فتح تدخل في زجاجة
راسها اصغر منها وايضا تشمع البيضة وتنقش قلعها ثم تنقع في الخل ثم تقلع بالة فتبقى البيضة
مشبكة **اجتمع** محدث ونصراني في سفينة فصب النصراني من زق كان معه في شربة و
شربه ثم صبها وعرضها على المحدث فتناولها فقال النصراني انها خمر فقال من اين علمت
ذلك قال اشتراها غلامي من يهودي فشربها المحدث على عجلة وقال للنصراني ما رايت
احمق منك نحن اصحاب الحديث نتامل في حديث مثل سفيان بن عيينة وسعيد بن
جبير فنصدق نصرانيا عن غلامه عن يهودي والله ما شربتها الا لضعف الاسناد
فائدة قيل من وضع تحت وسادته شيئا من بقلة الحمقاء لم يحتلم **فائدة** في بعض
الكتب من لف عودا من الدارشيشعان في خرقة صفراء ووضعها تحتها ليلة الاحد
راى في منامه ما يريد وكذا المرقشيشا الذهبية **فائدة** قيل من ابتلع من الجلنار بقدر
الحمصة سبع حبات يوم الاحد الاول من نيسان الروم قبل طلوع الشمس منع من الرمد

سنة قيل اذا رضعت سوداء بيضاء ذرقا اسودت عينها وكذا اذا طلى يافوخ

الطفل الازرق ببندق محرق ملتوت بزيت فائدة طلاء الثاليل بالنورة

يذهبها فائدة قيل اذا مسح خيط بالقطران والحلتيت وبدا على الموضع فلا تقربه

نملة فائدة عن الامام ابي عبد الله ع قال اذا عسر عليك امر فصل عند الزوال

ركعتين تقرء في الاولى بفاتحة الكتاب وقل هو الله احد وانا فتحنا الى قوله وينصرك

الله نصرا عزيزا وفي الثانية بفاتحة الكتاب وقل هو الله احد والم نشرح قيل وقد

جرب دواء ا ن ث ت و ا ج ا ج ا ج ج ذ و ن و هو اخ ا و خمسة دراهم ق ج زاج

اسود عشرة دراهم يطبخ ذلك في ثلثة ارطال ماء الى ان يبقى رطل ثم يطبخ فيه نصف

رطل حنطة حتى يفنى الماء فيجفف الحنطة ويسحق ويؤخذ مثقال منه ا ج ا ج نذوب

بالكلية قال الجاحظ يهرب الذباب من البيت اذا بخر بورق القرع لشيخ جمال الدين

اعصابان ماادري ام شمائل واقمارتم ما تضم الغلائل وبيض دقاق ام جفون بواتر

وسمر دقاق ام قدود عوامل وتلك نبال ام لحوظ رواشق لها هدف منا الحشا

والمقاتل امير جمال والملاح جنوده يجور لنا قده وهو عادل لدى حاجب عن مقلتي

حجب الكرى وناظره الفنان في القلب عامل القاضي كمال الدين الله اكبر كل الحسن في

العرب كم تحت كمة ذا التركي من عجب صبح الجبين بليل الشعر منعقد والخد يجمع

بين الماء واللهب تنفست عن عبير الراح ريقته وافتر مبسمه الشهد عن حبب

للقاضي الفاضل شرح الشباب بحبكم افنيته والعمر في كلف بكم تضيعته لله داء في

الفؤاد اجنه نزرا دنكما كلما داويته فالواجبات في النحي مسرف فاس على العشاق

قالت فديتك القاضي شمس الدين جاك سلمى عن الاجفان لم يغب وطيفها عن عياني

قال الحكماء حظ من ... ابدانها
مناقع اللذة ... الكحل
... منها
...
كما ان الحسن ما يكون ...
دنيا ... فمنها احكامها ... ابنه ... لانهم ...

عن محتجب وذكرها انسى وروحي هي نائبة والقلب ما زال عنها غير منقلب وله
سقى طلل الثلة سلمى معاهد وحياه من دمعي مذاب وجامد فربع به سلمى مصيف
ومربع وارض نات عنها نفار جلامد رعى الله دهرا سالمتني صروفه وظلت اليالي
سلمى تساعد وايامنا بالقرب بيض زاهر واوقاتنا بالوصل خضر والد وارواحنا
ممزوجة وقلوبنا ونحن كانا في الحقيقة واحد ولم يخترقها التفريق مني بخاطر ولم تحسب
الايام فينا تعاند فهل انت يا سلمى نفقد حكم الهوى كما كنت ام ما لي بالقرب جائد
وهل ودنا باق والا تغيرت على عادة الايام منك العوائد وهل محيت اثار رسم
حديثنا وانساك حفظ الود هذا التباعد وهل تذكرين العهد اذ نحن بالكوى
وقولك لاعاش الخئون المعاند فان كنت حبل الود صرمت طرفه فودي طريف
في هواك وتالد وان قلت ان الحب غيره النوى لعمري وجدي بالحشاشة واحد
فهذه الذي يا رب يحسن من بالصد وصالك حتى قتلتني بفرط الهجر مفتنا و
يا فناه بقيت القوام است من ذاتي بالقتل افتاك ان كنت لم تذكرينا في الودي
بعد فرقتنا فالله يعلم انا ما نسيناك ما ان نقطع جوادا على قمد اضحى قولك
اسير لحظ عيناك في لغزا ب١٩١٨ ع٥ ه ٥ ومسرعه في سيرها طول دهرها يربها
مدى الايام تمشي ولا تتعب وفي سيرها ما يقطع الاكل ساعة وناكل في طول المدى
ولا تشرب وما قطعت في سيرها خمس اذرع ولا ثلث من ذراع ولا اقرب وايضا
في ٣٧٢ الراس وذي عد كالومل سام محله جميل على كل الملاح له حق يحاذر
من موسى ويرهب باسر وفي قلبه رهن للهلاك المحق وايضا في ١٢ ه
واكله بغير فم وبطن لها ما الاشجار والحيوانات قوت اذا اطعمتها انتعشت وعاشت

وان اسقيتها

وان اسقيتها ماء تموت روي عن ابي عبد الله ع انه قال تخذوا في اسنانكم السعد فانه يطيب الفم ويزيد في الجماع **قال** بعض العلماء كن مكانك من الملوك كان الرماة فانهم ان احبوك استخدموك ان ابغضوك قتلوك يستعطفون من الكلام بردّ السلام و يستحقرون من العقاب ضرب الرقاب **سنون** يزيل صفرة الاسنان وسوادها ويطيب رائحة الفم ونتنه وهو كزمازج وزنجبيل و زبد البحر ودار فلفل و قاقلة من كل درهم وشعير محرق سبعة دراهم وملح مشوي عشرة يدق بهم وينخل ويستعمل **اعلم** ان العسر يعقبه اليسر والشدة يعقبها الرخاء والتعب يعقبه الراحة والضيق يعقبه السعة و الصبر يعقبه الفرج وعند تناهي الشدة تنزل الرحمة والموفق مرزوق صبراً واجراً **فائدة** اذا طلي بالشوكران موضع الشعر فيمنع انباته واذا ضمد به الثدي منع عظمه **فائدة** قال الشيخ في القانون اذا اخذ من النورة جزءان ومن الزرنيخ جزء ان ويطلى بهما مع قليل صبر مجعول فيهما ينحلق في الحال **روي** ان سلطان صقلية ارق ذات ليلة ومنع النوم فارسل الى قائد البحر وقال له انفذ الآن مركبا الى افريقية يأتوني باخبارها فارسله لوقته فلما اصبحوا اذا بالمركب في موضعه فقال للقائد انفذت ورجع بعد ساعة فامر باحضاره فجاء ومعه رجل فقال ذهبت بالمركب فبينا انا في جوف الليل في قبة البحر اذا انا بصوت يقول يا الله يا الله يا غياث المستغيثين يكرر هما مراراً فناديناه لبيك وهو ينادي يا الله فقصدناه بالمركب نحو الصوت فالفينا هذا الرجل غريقا فاحزرمق الحيوة فطلعنا به المركب وسالناه عن حاله فقال كنا في سفينة فغرقت سفينتنا منذ ايام فاشرفت على الموت ومازلت اصيح حتى اتاني الغوث من ناحيتكم فسبحان من اسهر سلطانا وارقه في قصره لغريق في البحر استجاب له عنده فلا معبود سواه الله

فائدة من خواص اصل اللفاح البري انه اذا طبخ بالعاج فيلينه **فائدة** التختم
بالياقوت يوجب الهيبة ويسهل الامور **اسلم** مجوسي فثقل عليه الصوم فنزل الى
سرداب وقعد ياكل فسمع ابنه حسه فقال من هذا قال ابوك الشقي ياكل خبزه بنفسه
ويفزع من الناس **اختصم** رجلان في جارية فاودعاها عند مؤذن فلما اصبح وفرغ
من الاذان قال لا اله الا الله ذهبت الامانة من الناس فقيل له كيف ذهبت قال ان
هذه الجارية التي اودعت عندي قيل انها بكر فلما اتيتها وجدتها ثيبا **قال** بعضهم
رايت مؤذنا اذن ثم ترك وجعل يمشي سريعا فقلت له الى اين فقال احب ان اسمع اذاني
الى اين يبلغ **جاءت** امراة الى معلم ولدها تشكوه فقال لها صبي لم تفتنه فقلت يا امه
فقالت له يا معلم هذا صبي ما ينفعه الكلام فافعل ما اردت لعله ينظر بعينه فيتوب
قال الجاحظ مررت بمعلم وعنده عصا طويلة وعصاة قصيرة وصولجان وكرة
وطبل وبوق فقلت له ما هذه الالة فقال عندي صبيان اوباش فاقول لاحدهم
اقرا لوحك فيصفر لي فاضربه بالعصا القصيرة فيتاخر عني فاضربه بالعصا الطويلة
فيفر من بين يدي فاضع الكرة في الصولجان فاضربه فيشجه فيقوم الي الصبيان كلهم
ويضربوني ويقرؤن كلهم باعلى صوتهم حتى لا يسمع احد صوتي فاضرب في الطبل وانفخ في
البوق فيسمع اهل الدرب ذلك فيجيئوني ويخلصوني منهم **انفرد** الرشيد يوما عن عسكره
ومعه الفضل بن يحيى البرمكي فاذا هما بشيخ من الاعراب على حمار وبه رمد فقال
له الفضل هل ادلك على دواء لعينك فقال نعم قال خذ عود الهواء وغبار الماء وصيره
في قشر بيض البق واكتحل فانحنى الشيخ فضرط ضرطة فقال هذه اجرة دوائك وان زدتنا
زدناك **فائدة** بدانكه خطوط ساعات معوجه را بر عضاده اسطرلاب كشيده اند

وطريق

وطریق داشتن ساعات معوجه ماضیه بطریقیکه خواجه عزه ذکر کرده اند غایت
ارتفاع هر روز را که خواهند پیدا کنند و شظیه ارتفاع را بران نهند و اسطرلاب
بکر باشند چنانکه پهلوی با فتاب باشد تا سایه لبنه بر عضاده افتد چنانچه از
هیچ جانب منحرف نشود و نگاه کنند تا طرف سایه بر طرف شظیه کدام خط افتاده است
و درینجا ملا عبد العلی برجندی در شرح بیست باب سهوی فاحش کرده اند زیرا
که پهلو را بر پهلوی اسطرلاب تفسیر کرده و گفته چنانکه پهلوی اسطرلاب یعنی انطر
که اجزای ارتفاع بران منقش بود درین سبب از فاضل دور است زیرا که وقتیکه
شظیه ارتفاع را بر غایت ارتفاع نهند و پهلوی اسطرلاب را بجانب افتاب کنند ممکن
که سایه لبنه بر عضاده افتد بلکه البته منحرف می شود مگر در وقتیکه شمس در غایت
ارتفاع باشد و ان وقت در تعیین ساعات معوجه احتیاج باسطرلاب نیست
وسبب انحراف سایه ان است که البته همیشه سایه در خلاف جهت ذی ظل است
می باشد و خلاف جهت در اینصورت محال است که عضاده باشد همچنانکه مشاهد است

فائده بدانکه غزوات حضرت پیغمبر بیست و شش غزوه بود ۱ ابوا ۲ بوا ۳ عشیره
۴ اولی ۵ بدر کبری و دران جنگ لشکر حضرت سیصد و سیزده نفر بودند
و درین حرب ملائکه بمعاونت پیغمبر امدند ۶ غزوهٔ بنی سلیم ۷ سویق ۸ غزوه
ذکر قام ۹ غزوهٔ احد و لشکر های حضرت درین جنگ هفتصد نفر بودند و حمزه
سید الشهدا درینجنگ شهید شد ۱۰ غزوهٔ نجران ۱۱ غزوهٔ اسد ۱۲
غزوهٔ بنی نضیر و قریضه ۱۳ غزوهٔ ذات الرقاع ۱۴ غزوهٔ بدر اخیره ۱۵ غزوهٔ
دومة الجندل ۱۶ غزوهٔ خندق و احزاب و عمرو بن عبدود درین جنگ بدست

[illegible marginal note]

امیر المؤمنین ع کشته شد ۱۷ غزوهٔ بنی قریضه و در این حرب لشکر حضرت قریب
به پنج هزار کس بوده ۱۸ غزوهٔ بنی لحیان ۱۹ غزوهٔ بنی فزره ۲۰ غزوهٔ بنی المصطلق
۲۱ غزوهٔ حدیبیه ۲۲ غزوهٔ خیبر در این حرب لشکر انحضرت هفت هزار کس بودند
بودند و جعفر بن ابی طالب در این حرب از حبشه امده ۲۳ غزوهٔ فتح مکه و لشکر حضرت
دوازده هزار کس بودند ۲۴ غزوهٔ حنین ۲۵ غزوهٔ طایف ۲۶ غزوهٔ
تبوک **فایده** بدانکه ولایتیکه در ایام حضرت پیغمبر ص فتح شد و بتصرف ان
حضرت امده همچنانکه در تذکرة الائمه ملا محمد باقر مجلسی است باین تفصیل است
مکهٔ معظمه و مدینه و ولایت یمن و نجا و نجد و حجاز عمان و قطیف و لحسا و حجاز
و بادیه و نجران و خیبر و فدك و قلاع خیبر و کل قبایل عرب و ولایت بحرین و توابع
ان و بعضی از شام و حوران و طایف و در سال ششم با پنجم انحضرت مامور شد که
نامه بملوك و سلاطین جهان نویسند و ایشان را باسلام دعوت کند اول نامه
بهرقل قیصر روم نوشت و ان مسلمان شد و اسلام خود را مخفی داشت و دیگر
نامه بپادشاه شام نوشت و ان هدیه چند فرستاد و توفیق اسلام نیافت و دیگر
با صحمه ملقب بنجاشی پادشاه حبشه نوشت و او مسلمان شد و دیگر نامه
بخسرو پرویز پادشاه عجم نوشت و او کاغذ حضرت را درید لعنة الله علیه
و در جواب انحضرت مشت خالی بکیسه کرده و فرستاد و انحضرت تفال زدند که ولایت او به
ما خواهد امد و اخر چنان شد و نامهٔ دیگر بپادشاه یمن فرستاد و ان نیز مسلمان شد و
ولایت یمن را بعد از زمان انحضرت واگذاشت مرویست که وقتیکه شهربانو را اسیر
کرده نزد عمر اوردند و او را در مجلس طلبید پس شهربانو بزبان خود چیزی بر زبان شنام داد

داد که

حوزه

و تهامه

داد که بیم بیم و بیم سیه کاغذش پاره کرمن بند کی کفتن عمر نفهمید چنان تصور کرد که او دشنام داد حضرت امیر ع فرمود که نه بلکه نفرین بیمر و بیمر کرد و بکر و نه حضرت امیر ع با شخص اصفهانی اوصاف اهل اصفهان را بیان کرد پس بعد از سکوت حضرت آن شخص عرض کرد دیگر بگو حضرت فرمود امروت این وس یعنی امروز این قدر تو را بس است
فائده بدانکه اولاد پیغمبر صلعم چنانکه در تذکرة الائمه ذکر شده پنج نفر بودند دو پسر قاسم از خدیجه و ابرهیم از ماریه قبطیه و سه دختر فاطمه و رقیه و زینب همه سه از خدیجه و بعضی دو پسر دیگر طیب و طاهر نیز گفته‌اند و بعضی طیب و طاهر را لقب ابوهیم گفته‌اند
اولاد حضرت امیر المؤمنین علیه السلام پانزده پسر بودند و هیجده دختر اما پسرها حسن و حسین علیهما السلام و محمد الاکبر و عبید الله و ابوبکر و عثمان و جعفر و عبد الله و محمد الاصغر و یحیی و عون و عباس و محمد الاوسط و محسن و شفیق و این دو سقط شدند و اما دخترها زینب الکبری و ام کلثوم الکبری و ام الحسن و رملة الکبری و ام هانی و میمونه و زینب الصغری و رملة الصغری و ام کلثوم الصغری و رقیه و فاطمه و امامه و خدیجه و ام الکرام و ام سلمه و ام جعفر و جمانه و نفیسه حسن و حسین ع و زینب کبری و ام کلثوم کبری از حضرت فاطمه‌اند و محمد اکبر از حنفیه است و عبید الله و ابوبکر از لیلی بنت مسعود تمیمیه و عباس و جعفر و عبد الله از ام البنین بنت حزام بن خالد است و یحیی و عون از اسما بنت عمیس است که اول زن جعفر طیار بود و مادر محمد ابی بکر نیز اوست و محمد اوسط از امامه است بنت ابی العاص که دختر زینب بنت رسول الله صلعم و ام الحسن و رملهٔ کبری مادر ایشان سعیده بنت عروه است و باقی اولاد مادر ایشان نکاحی نبوده بلکه ام ولدند و اما حضرت امام حسن علیه السلام در

اولاد و اخلاف بعضی پانزده گفته اند یک دختر ام الحسن و باقی پسر حسن و عمر و حسین و
عبدالله و عبدالرحمن و اسمعیل و محمد و یعقوب و جعفر و طلحه و حمزه و ابوبکر و قاسم و
زید و بعضی شانزده گفته اند یک دختر و پانزده پسر و بعضی پنج دختر نیز گفته اند
ام سلمه و ام عبدالله و رقیه و فاطمه و ام الحسن و بعضی تمامه و ام الخیر را نیز از اولاد
آنحضرت دانسته اند و آنحضرت سیصد زن کرده بود و طلاق گفته بود و آنحضرت
بالتماس عمر خطاب همراه لشکر سعد وقاص بعجم تشریف آورده بودند و تا شهر ری رفتند
و از آنجا بقریه کهنک و اردستان تشریف بردند و از آنجا بقریه قهپایه از اعمال
نائین تشریف بردند و باصفهان نیز تشریف آورده در خارج شهر قریب بر آنچه
رود زرین است مشهور بلبنان الارض نزول فرمودند و از زنی با آنحضرت
سخن گفت که یا ابن رسول الله در اصفهان سحره بسیارند عوذه بخوانید و در مسجد
عتیق اصفهان نماز گذاردند و در مسجد لبنان نیز نماز کردند و اما حضرت امام حسین
علیه السلام چهار پسر داشت که مذکور می شود علی اکبر و علی اوسط زین العابدین و علی اصغر
عبدالله و محمد بن الحسین و بغیر از علی اوسط همه در کربلا شهید شدند و بعضی علی اکبر را
امام زین العابدین می دانند و مادر امام زین العابدین شهربانو است و همچنین
مادر علی اصغر و بعضی مادر علی اصغر را لیلی بنت ابی مره ثقفی میدانند و بعضی
اخبار دلالت میکند که شهربانو در کربلا نبوده و فوت شده بود و بعضی دیگر
میگویند بود و بر ذوالجناح سوار شد بملک عجم آمده در ولایت طهران کوهی
است در آنجا غایب شد و اما حضرت امام زین العابدین را پانزده فرزند گفته
اند امام محمد باقر و زید و عبدالله و حسن و حسین و حسین اصغر و عبدالله

و عبدالرحمن

و عبد الرحمن و سلیمان و فاطمه و ام کلثوم و اما امام محمد باقر علیه السلام سه پسر داشت
و یک دختر سه پسر امام جعفر صادق ع و عبد الله و ابرهیم و دختر ام سلمه و بعضی پنج
پسر و دو دختر گفته اند پنج پسر امام جعفر صادق ع و عبد الله و ابرهیم و عبد الله و
علی و دو دختر ام سلمه و زینب و مادر امام محمد باقر دختر امام حسن بود و اما امام
جعفر صادق علیه السلام ده اولاد داشت دو دختر ام فروه و فاطمه و هشت
پسر امام موسی و اسمعیل و عبد الله و اسحق و محمد و عباس و علی و طفلی شیرخواره
که ازاد کرده آنحضرت او را خنجری زد و کشت و امام موسی کاظم علیه السلام اولاد
آنحضرت راسی و هفت پسر و دختر شمرده اند امام رضا ع و قادر و اسمعیل و جعفر
و هارون و حسن و احمد و محمد و حمزه و عبد الله و اسحق و عبید الله و زید و حسین و
فضل و سلیمان و عباس و عقیل و عبد الرحمن و فاطمه کبری و فاطمه صغری و ام کلثوم
ام جعفر لبابه زینب خدیجه علیه امنیه حسنه بریهه عایشه ام سلمه میمونه رقیه
صغری و بعضی عابد و مرتضی و عمر و جعفر اصغر و قاسم را نیز شمرده اند و بروایت دیگر
آنحضرت را شصت فرزند بود بیست و سه پسر و سی و هفت دختر و امام رضا علیه السلام
پنج پسر داشت امام محمد تقی و حسن و حسین و جعفر و ابرهیم و یک دختر عایشه نام و نسل
آنحضرت از امام محمد تقی باقی ماند و امام محمد تقی علیه السلام دو پسر داشت امام علی
نقی و جعفر و دو دختر فاطمه و امامه و امام علی نقی علیه السلام یک دختر داشت عالیه نام
و چهار پسر امام حسن عسکری و حسین و محمد و جعفر الملقب بکذاب میگویند این
جعفر صد و بیست فرزند داشت و امام حسن عسکری علیه السلام زیاده از یک پسر غالب
مقدار بنظر نرسیده **فائده** بدانکه حروف بیست و هشت کانرا ابجد بر سه قسم

است اول مسروری و ان دو حرفی بود مجموع ان دوازده حرفست و دویم ملفوظی وان سه حرفی بود که اخرش حرف اول نباشد و ان سیزده حرفست و سیوم ملفوظی و ان سه حرفی بود که اخرش حرف اول باشد و ان سه حرفست و اینها را مکتوبی نیز گویند

شستم مشکل دی بر سر کوی دلم غارت کردم مرپاکان را جنب یارت کردم

کفارهٔ انکه روزه خوردم رمضان در عید نماز بی طهارت کردم بدانکه دی عبارت است از زمان ماضی و کوی عبارتست از بدن انسان اینکه روح و قوای نفسانیه درا مختفی هستند و مراد بدل قوای مذکوره است که منشأ خصال رذیله است و غارت کردن عبارتست از دست بر داشتن از قوای مذکوره یعنی ترک خواهشها و مقتضیات را نمودن و می تواند شد که مراد از غارت کردن کوی دل این باشد که انچه مقتضای بدنست از اکل و شرب و لباس و سایر چیزها که گویا مجمع انها بدنست غارت کردم یعنی دست بر داشتم و بر باد یغما دادم و مراد از پاکان مرشدان و کاملانند که طالبان راه حق بتوسط ارشاد ایشان از لوث جسمانیت پاک میکردانند و مراد از یارت توجه بجانب ایشان و وصول بخدمت ایشانست و جنابت کنایه از اینست که هنوز بالکلیه از ادناس بشریه و الواث جسمانیه پاک نشده است یعنی با وجود اینکه فی الجمله مقتضیات و مشتهیات بدن را ترک کردم باز بعضی از علایق بدنیه که حیات درین عالم از انها منفک نمی شود مبتلا بودم و حکم جنب داشتم و باین حال قصد خدمت کاملان و واصلان کردم و مراد از رمضان ایام سلوک است که مقرر است که سالک بجهت حصول مقصود ترک مشتهیات نفسانیه و ماکل و مشارب لذیذه نماید پس گویا شب و نهار مبارک رمضان است و روزه خوردن کنایه است از ارتکاب بعضی از انچه نباید

دران اوقات

دران اوقات مرتکب شد تقصیر در آن ایام و مراد از عید انتهای سلوک و وقت
مشاهده و وصول است و مراد از نماز بیطهارت مشاهدهٔ ناقصه و وصول ناقص
بکمال می تواند بود و بنا بر این معنی این می شود که بجهت تقصیری که این تائب از من در
ایام سلوک سر زده در روز یکه باید بمقام وصول برسم بانجم باید نرسیدم و با
رسیدم حکم نماز بیطهارت داشت و می تواند شد که مراد از نماز بیطهارت نماز میت
بر نفس خود که حقیقت میت است تکبیر فنا گفتن باشد در این وقت معنی این
خواهد بود که چون در حین سلوک شرط مجاهده بود معمول نشد بکفارهٔ آن در
مقامیکه شهود و وصول روی داد از آن خجالت یکباره بر نفس خود تکبیر فنا گفتم
بالکلیه خود را از تعلقات ماسویه و عوایق جسمانیه دور گردانیده خود را در معرض
فنای فی الله در آوردم والله سبحانه اعلم **کلام** للشیخ عبد المؤمن المغربی فی کتابه
المسمی بالحباق الذهب قال لا وصول الی مقامات العلی الا بمقاسات البلاء وتجرع
کاسات العنا ومن طلب لذة شراب الاجاج المر ومن امل المناصب ترك المكاسب
وركب المتاعب ومن احب الشیء الخطیر وكره النائم الحقیر الف المكاره وقطع المهامه
وفارق الاتراب والجیران وعانق الاغتراب الكیران ومنع الخلیط والضجیع وودع
التقصیر والتضجیع اتظن ان الشرف امر یدرك بالتوانی او بحر یغرف بالاوانی او قفر
یقطع بغیر السوانی لا یستوی القاعد مع الولد والاهل والسائح فی الحزن والسهل الا
ان الرفعة فی الضبط الرحل لا فی غطیط النائم وصلوة القاعد علی النصف من صلوة
القائم فمن سكن شهوة المباشرة وتعود شهوة الباءة ولم یخرج من الظلال ولكن ولم
یعرف سوی لعاب السن كمن لا یقرع الا الجبال الرواسخ ولا یدع الا الامیال والفراسخ

وان دام لا یعرف الا حشیش الفلاة ولا یسمع الا نشیش القلاة وان عطش لم یشرب الا
الثمد ولا یعرف فی البحر قعقعة المجد مسعر حرب یناطح الاتراک بالترکیه وجاسوس اشفاق
یستظل بالاتراک دون الاتراکیه افمن یحوب البلاد قع فهو فی البلاء غیر قطین اومن ینشؤ
فی الحلیة وهو فی الخصام غیر مبین **شعر** لامرء القیس اجارتنا ان الخطوب تنوب
وانی مقیم ما اقام عسیب اجارتنا انا غریبان ههنا وکل غریب للغریب نسیب
فان تصلینا فالمودة بیننا وان تهجرینا فالغریب غریب **رباعیة** ایام جوانی شد
ان نار شکست ودر شهر مرغ عمر پروانشکست بنشین بنشین کدام رقص چه و سماع
ان جلوه فرو نشست ثنا شکست **سلمها ساقی** از بسکه شکستم بر بستم توبه
فریاد همی کند ز دستم توبه دی بود بتوبه شکستم ساغر امروز بساغری شکستم
توبه ما پنبه دوری ز پیش برداشته ایم فرهاد صفت کند شد از هستی
خویش این کوه بلاء ز پیش برداشته ایم **مولوی معنوی** هر که او بنهاده ناخوش
سنتی سوی او نفرین رود هر ساعتی نیکوان رفتند و سنتها بماند وز لئیمان
ظلم و لعنتها بماند **وله** اختران دار و دای اختران کاحتراق نحس بود اندران
سایر اندر آسمانهای دیگر غیر این هفت آسمان مشتهر راسخان در تاب انوار خدا
نی بهم پیوسته نی از هم جدا هر که باشد طالع او زان نجوم نفس او کفار سوزد در رجوم
خشم مریخی نباشد خشم او منقلب رو غالب و مغلوب خو یک زنی با طفل آورد آن جهود
پیش آن بت آتش اندر شعله بود طفل از آن بستد در آتش فکند زن بترسید و دل از ایمان بکند
خواست تا او سجده آرد پیش بت بانگ زد آن طفل کانی لم امت اندر آ مادر که من اینجا خوشم
گرچه در صورت میان آتشم اندر آ مادر ببین برهان حق تا ببینی عشرت خاصان حق.

اندر آ اسرار

اندرا اسرار ابرهیم بین کو در آتش یافت سرو و یاسمین
مرگ می دیدم گه زادن ز تو سخت خوفم بود افتادن ز تو
چون بزادم رستم از زندان تنگ در جهان خوش هوای رنگ رنگ
من جهان را چون رحم دیدم کنون چون در این آتش بدیدم این سکون
اندرین آتش بدیدم عالمی ذره ذره اندرو عیسی دمی
اندرا مادر بحق مادری بین که این آتش ندارد آذری
اندرا مادر که اقبال آمده است اندرا مادر مده دولت ز دست
من ز رحمت میکشایم پای تو کز طرب خود نیستم پروای تو
اندرا و دیگران را هم بخوان کاندر آتش شاه بنهادست خوان
اندرائید ای مسلمانان همه غیر عذب دین عذابست آن همه
اندرائید ای همه پروانه وار اندرین بهره که دارد صد بهار

فائده بدانکه بسیار می شود که در حفر قنوات و چاهها و امثال اینها عمق بسیار می شود و کشیدن دلو و امثال آن از قعر چاه طول بهم میرساند و باین سبب کار صعوبتی بهم میرساند لهذا ما قاعده در اینجا بیان می کنیم که باعث سهولت این امر بشود بنوعی که از چاهی که چهل ذرع عمق داشته باشد دلو بقدر یکه از چاه ده ذرعی بیرون می آید در آید یعنی باین سرعت و باین قدر از زمان کشیده شود و از چاهی که صد ذرع باشد بقدر چاه بیست و پنج ذرعی و همچنین طریقه اینست که باید در وسط دیوار چاه یعنی جائیکه دوری آن از قعر چاه و در چاه مساوی باشد میخی یا تیری فرو برد و ریسمانی که بقدر نصف چاه مقدار آن باشد بر آنجا بست دلو را بر آن ریسمان بست پس نصف بالای چاه را نیز دو نصف کرده و بر وسط آن نیز میخی یا تیری فرو برد و ریسمانی که بقدر نصف نصف چاه باشد بر آن بست و سر آن ریسمان را از حلقه یا مثل آن کرده و ریسمان اول را داخل در آن حلقه کرد و سر ریسمان سیم هر که در سر چاه است بگیرد و بالا کشد دلو بزودی که گفتیم ببالا میرسد **سؤال** دی زمانی سوی صحرا رفتم

بقدر

از بهر ثواب تا شوی یکدم دلم از صحبت بیابری عورتی دیدم نشسته در میان مرد
هر زمان باد بگری کرده ی عتاب دلبری گفتمش نبود روا از روی شرع مصطفی
با چنین نامحرمان بنشستن ای در شاه پری گفت نامحرم نیند هر هفت از یک مادرند
ایشان را کرده یک مادر مرا بشفقت مادری دو برادر دو برادرزاده یک مادر من
وان یکی شوهر دیگر بند چه نیکو بنگری اینچنین مشکل مرا پیش آمد ای دانای عصر
کر کنی حل این تو یا رب زجوانی برخوری جواب مادر ایشان کنیزی بود در اصل ای
امام بنده زاد بشد او بندگی یکسر بری عورتی بخریدار وا داشت این عورت را پدر
دختری و یک برادر دیگرش بد مادری بعد از آن بهر پدر آن عورت آن زن را بخواست
دو پسر آمد از ایشان هیچ کلبرک طری . باز او بهر پدر خواست بعد از افراق دو
برادر زاده پیدا کرد از آن چون پری چونکه زو هم شد جدا شخص دیگر او را بخواست
در وجود آمد از ایشان دو پسر چون مشتری خواست آن عورت یکی وا دخترش را
ان دکر این جواب این سؤال مد چه نیکو بنگری دو القطب الراوندی فی کتاب
القصص باسناده عن الصدوق بالاسناد عن الصادق ع قال کان فی کتاب دانیال اذا کان اول
یوم من المحرم یوم السبت فانه یکون الشتاء شدید البرد کثیر الریح یکثر فیه الجلید
و تغلو فیه الحنطة و یقع فیه الوباء و موت الصبیان و یکثر الحمی فی تلک السنة و یقل
العسل و یکثر الکماة و یسلم الزرع من الآفات و یصیب بعض الاشجار الآفة و بعض الکروم
و تخصب السنة و یقع بالروم الموتان و یغزوهم العرب و یکثر فیه السبی والغنائم فی ایدی
العرب یکون الغلبة فی جمیع المواضع للسلطان بمشیة الله و اذا کان یوم الاحد فانه
یکون الشتاء صالحا و یکثر المطر و تصیب بعض الاشجار والزرع الآفة و یکون وجع

تختلف

مختلفة وموت شديد ويكثر في الهواء الوباء والموتان ويكون في اخر السنة بعض
الغلاء في الطعام ويكون الغلبة للسلطان في اخره واذا كان يوم الاثنين فانه يكون
الشتاء صالحا فيكون في الصيف حر شديد ويكثر في ايامه ويكثر البقر والغنم ويكثر
العسل ويرخص الطعام والاسعار في بلدان الجبال ويكثر الفواكه ويكون موت النساء
ويكون في اخر السنة يخرج خارجي على السلطان بنواحي المشرق ويصيب بعض فارس
غم ويكثر الزكام في ارض الجبل واذا كان يوم الثلثا فانه يكون الشتاء شديد البرد
ويكثر الثلج والجمد بارض الجبل وناحية المشرق ويكثر الغنم والعسل ويصيب بعض الاشجار
الكروم افة ويكون بناحية المشرق والشام امر يحدث من حدث في السماء يموت فيه خلق
ويخرج على السلطان خارجي قوي ويكون الغلبة للسلطان ويكون في ارض فارس في بعض
الغلات افة وتغلو الاسعار بها في اخر السنة واذا كان يوم الاربعا فان يكون الشتا
وسطا ويكون المطر في القيظ صالحا نافعا مباركا ويكثر الثمار والغلات بالجبال كلها
وناحية جميع المشرق الا انه يقع الموت في الرجال في اخر السنة ويصيب الناس بارض بابل
وبالجبل افة ويرخص الاسعار ويسكن بمملكة العرب في تلك السنة ويكون الغلبة للسلطان
واذا كان يوم الخميس فانه يكون الشتاء لينا ويكثر الغيوم والفواكه والعسل بجميع نواحي
المشرق ويكثر الحمى في اول السنة وفي اخره وبجميع ارض بابل في اخر السنة ويكون للروم
على المسلمين غلبة ثم يظهر العرب عليهم بناحية المغرب ويقع بارض السند حروب والظفر
لملوك العرب واذا كان يوم الجمعة فانه يكون الشتاء بلا برد ويقل المطر والاودية
والمياه ويقل الغلات بناحية الجبل مائة فرسخ في مائة فرسخ ويكثر الموت في جميع الناس
وتغلو الاسعار بناحية المغرب ويصيب بعض الاشجار افة ويكون للروم على الفرس

كرة شديدة **فائدة** فى علامات كسوف الشمس من الكتاب المذكور واذا انكسفت الشمس فى **المحرم** فان السنة تكون خصيبة الا انه يصيب الناس وجاع فى اخرها وامراض ويكون من السلطان ظفر ويكون زلزلة بعدها سلامة واذا انكسفت الشمس فى **الصفر** فانه يكون فزع وجوع فى ناحية المغرب ويكون قتال فى المغرب كثيرا ثم يقع الصلح فى ربيع والظفر للسلطان واذا انكسفت فى **ربيع الاول** فانه يكون بين الناس صلح ويقل الاختلاف والظفر للسلطان فى المغرب يغزا البقر والغنم ويتسع فى اخر السنة ويقع الوباء فى الابل والبداء واذا انكسفت فى **ربيع الثانى** فانه يكون للناس اختلاف كثير ويقتل منهم خلق عظيم ويخرج خارجى على الملك فيكون فزع وقتال ويكثر الموت فى الناس وفى **جمادى الاولى** يكون السعة فى جميع الناس بناحية المشرق والمغرب ويكون للسلطان الى الرعية نظر ويحسن السلطان الى اهل مملكته ويراعى جانبهم وفى **جمادى الاخرة** يموت رجل عظيم بالمغرب يقع ببلاد مصر قتال وحروب شديدة ويكون ببلاد المغرب غلاء فى اخر السنة وفى **رجب الحرب** تعمر الارض وتكون امطار كثيرة بالجبال وبناحية المشرق ويكون جراد بناحية فارس ولا يضرهم ذلك وفى **شعبان المعظم** يكون سلامة فى جميع الناس من السلطان ويكون للسلطان ظفر الى اعدائه بالمغرب ويقع وباء فى الجبل فى اخر السنة ويكون عاقبته الى سلامة واذا انكسفت فى **شهر رمضان** كان جملة الناس يطيعون عظيم فارس ويكون للروم على العرب كرة شديدة ثم يكون للروم ويسبى منهم ويغنم وفى **شوال** يكون فى ارض الهند فى المشرق وفى **ذى القعدة** يكون مطر كثير متواتر ويقع خراب بناحية فارس وفى **ذى الحجة** فانه يكون فيه رياح كثيرة وينقص الاشجار ويقع بارض من المغرب سبع وخراب فى كل ارض

من ناحية

من ناحية المغرب يغلو عليهم ويخرج خارجي على الملك ويصيبه منه شدة ويقتل الطغاة اهل فارس ثم يرخص في العام الثاني **فائدة** في علامات خسوف القمر من الكتاب المذكور اذا انخسف القمر في **المحرم** يموت بالمغرب رجل عظيم وينقص الفاكهة بالجبال ويقع في الناس حكة ويكثر الرمد بارض بابل ويقع الموت ويغلو اسعارهم ويخرج خارجي على السلطان والظفر للسلطان وفي **صفر** يكون جوع ومرض ببابل وبلاد هاحي يتخوف على الناس ثم يكون امطار كثيرة فيحسن نبات الارض وحال الناس ويكون بالجبال فاكهة كثيرة وفي **ربيع الاول** يقع بالمغرب قتال ويصيب الناس يرقان ويكثر الفاكهة بالبلاد بناحية ماه ويقع الدودة في البقول بالجبل ويقع جراد كثير بماه وفي **ربيع الثاني** يكثر الانداء ويكثر الخصب والمياه ويكون السنة مباركة ويكون للسلطان ظفر بالمغرب وفي **جمادى الاولى** يهرق دما كثيرا بالبلد بسبب عظام شام بلية شديدة ويخرج خارجي على السلطان والظفر للسلطان وفي **جمادى الاخرة** يقل الامطار بنينوى ويقع فيها جزع شديد وغلاء ويصيب ملك بابل والمياه الى المغرب بلاء عظيم وفي **رجب** يكون بالمغرب موت وجوع ويكون بارض بابل امطار كثيرة ويكثر وجع العين في الاقطار وفي **شعبان** يقتل الملك ويموت ويملك ابنه ويغلو الاسعار ويكثر جوع الناس وفي **شهر رمضان** يكون بالجبل برد شديد وثلج ومطر وكثرة المياه ويقع بارض ماه موت كثير بالصبيان والنساء وفي **شوال** يغلب الملك على اعدائه ويكون في الناس شر وبلية وفي **ذي القعدة** يفتح الملك الشداد ويظهر الكنوز في بعض الارضين والجبال وفي **ذي الحجة** يموت رجل عظيم بالمغرب يدعي ناجل الملك قال الراوندي وجميع ذلك ان صحت عن دانيال النبي تجري

الملاحم والحوادث في الدنيا **احاديث** قال النبي صلى الله عليه وآله اذا اراد الله بقوم
خيراً مطرهم بالليل وشمسهم بالنهار وقال ع اذا غضب الله على امة ولم ينزل بها العذاب
غلت اسعارها وقصرت اعمارها ولم تربح تجارها ولم تزك ثمارها ولم تغزر انهارها
وحبس عنها امطارها وسلط عليها شرارها وقال ع اذا منعت الزكوة هلكت المواشي
واذا جار الحكام امسك القطر من السماء واذا خفرت الذمة نصر المشركون على المسلمين
فائدة قال شيخنا المفيد ره في كتاب الاختصاص اعلم انه اذا قرنت الزهرة مع المريخ
في برج واحد هلك ملك الروم او يكون مصيبتها عظيمة او بلايا واذا قرنت مع زحل
كان في العام شدة وضيق واذا قرنت مع المشتري اصاب الناس رخاء من العيش واذا قرنت
عطارد يكون اهراق الدماء وفتح عظيم واذا قرن بهرام زحل في برج واحد هلك ملك
حدث في ارض ذلك البرج وان اجتمع بهرام والمشتري مات ملك عظيم الشان واذا اجتمع
زحل وعطارد وقع في التجار الخوف والحزن وكذلك في اهل الادب واذا اجتمع زحل والمشتري
في برج واحد تغيرت الدنيا في ساير الاحوال ويتغير امور الناس ويخرج الخوارج من النواحي
كلها وخاصة من الجيلان والديلم والاكراد ويقتلون الناس قتلا شديدا ويشتد
الامر عليهم من الخوف والحزن وترتفع السفلة شانهم ويتغير طباع الناس كلهم ويذهب
الحيا والانسانية ويزيد فيهم كثرة الفساد خاصة في النساء واسقاط الولادات والارحام
واهراق الدماء والقتل والجوع واذا اجتمع المشتري وعطارد اصاب الارض طاعون ويقع
فيما بين الناس العداوة والبغض واذا ركب القمر فوق زحل ذهب ملك ملك واذا اجتمع
بهرام عطارد في العقرب فذلك يدل على قتل بابل واذا اجتمع الزهرة والمشتري في
العقرب فذلك يدل فزع ومرض بارض بابل وان اجتمعت الشمس وزحل في العقرب

فذلك

فذلك بتاختلاف الروم وقتل ملكهم واذا اجتمع المريخ وعطارد في شولة العقرب دلت
ابتخراب بيت ملك بابل واذا اجتمعت الشمس والقمر في شولة العقرب وبهرام في السرطان
فان استطعت ان تتخذ سرباً لتدخل فيه فافعل واذا اجتمعت الزهرة والمشتري فان النساء
تخبث بازواجهن عداوة وكيوان اذا نزل الطرفة والدبران وقع الطاعون بالعراق ومات
كثير من الناس واذا نزل الطرفة على الجزء يكون في ارض العراق قتال وفتنة واذا نزل النثرة بدلت
اعمال العراق ولقوا بلاء وشدة واذا نزل كيوان اخضر يكون بارض العراق واذا نزل كيوان الجبهة
وقع الموت في البقر والسباع والوحش واذا نزل كيوان والمشتري الاكليل والقلب والشولة
يقع في الشرق والغرب طاعون شديد ويموت من الناس ناس كثير ويقع الفساد والبلايا في
الارض كلها ويكون بلايا عليهم كلها في الناس ويقتل الملوك والعلماء ويرتفع سفلة
من الناس واعلم ان مع الشمس كواكب لها اذناب بعضها فوق بعض فاذا بدا كوكب منها في
برج من البروج وقع في ارض ذلك البرج شر وبلاء وفتنة وخلع الملوك واذا رايت كوكباً احمر
لا تعرفه وليس على مجاري النجوم ينتقل في السماء من مكان الى مكان يشبه العرق وليس به فان
ذلك ابتة الحرب والبلايا وقتل العظماء وكثرة الشرور والهموم والاشوب في الناس وفي
اخر النسخة التي انتسخت منها كان مكتوبا اقول وكان في اصل الكتاب هكذا قوبل ونسخ
من خط ابن الحسن بن شاذان رحمة الله عليه **شعر مشكل** كفر وايمان قرين يكديكرند هركه
را كفر نيست ايمان نيست بدانكه اكرچه هركه اقرار بوجود واجب وصفات او ونبوت و
امامت كند حكم بايمان او مى شود واحكام مؤمنين بر او جارى مى شود اكرچه اباء و
امهات باشد اما ايمان واقعى نمى باشد مكر انكه ادمى خود ببراهين عقليه وادله قاطعه
كسب كند واين مى شود مكر اينكه اول خود را از ايمان واعتقاد اباى خود برى كند و

عصبیت را دست بر دارد و بعد از ان تامل کند پس مادامیکه ادمی اول دست از تقلید ابا بر ندارد و خود را از جمیع اعتقادات خالی نکند طالب دلیل نمی شود و تا دلیل واقعی نداشته باشد مومن واقعی نیست پس معنی شعر این می شود ایمان تقلیدی بسابقهٔ نفی اعتقادات نیست بلکه ایمان و کفر با هم قرین هستند و هر که کفر ندارد یعنی اول کافر نشده و نفی اعتقادات را نکرده یا تشکیک نکرده باشد آنکه اعتقاد بی دلیل ایمان نیست ایمان واقعی بهم نرسانیده و نتواند شد نظر باینکه اثبات واجب بدلیل لم محالست بلکه بدلیل انّ است اکثر ادله انیه مبتنی بر خلف است که لازم اُن افتاده است که اول فرض عدم واجب الوجود بشود بعد از ان اثبات شود پس در این ادله کفر و ایمان قرینند هر که کفر نداشته باشد ایمان را هم ندارد و نمی تواند شد که اشاره بکلمه لا اله الا الله باشد که هر که او را نگوید مؤمن نیست والله اعلم کتب هرون الرشید الی عبده الذی بمصر سلطان یامره واسمه یمن بن یمن بن ثمن ثمن یمن فکتب فی جوابه ثمن یمن بن یمن بن ثمن لبعض الاکابر من کان همته ما یدخل فی بطنه کان قیمته ما یخرج من بطنه شعر در این در که کدکر کدکر که وکدکه کدباید که مشو نومید اگر هستی ز لطف قهر او آگه حکایت نقل است که چون عبدالله خان ازبک خراسان را متصرف شد بر سر قبر رستم آمد و این بیت را خواند سرا و خاک بر دار و ایران ببین بکام دلیران توران زمین وزیر او گفت رستم جواب دارد اگر مرخص باشم عرض کنم گفت بگو گفت رستم در جواب میگوید چه بیشه تهی ماند از نره شیر شغالان بر بیشه دلیر قال الاصمعی جاء رجل الی جاریة امرء القیس و سال عنها صاحبها فقالت الجاریة فاء الی الیفاء لیفیء الفیء فاذا فاء

سناسب فی الجواب ایضا هذا الفرد
چه بیشه ز شیران تهی یافتند
سگان فرصت و بیشه یافتند

الفیء

الفیئ ففی معناه انه رد مب الی المبدأ المرجع للقافلة فاذا رجع ظل الشمس یرجع هو ایضا

قال الجوهری فی الصحاح الوسط محرکة ساکنة وساکنة محرکة اقول مراده ان الوسط بتحریک السین عبارة عن الوسط الحقیقی فکانه ساکن لا یتحرک واما بسکون السین فهو ما بین الطرفین یحتمل مواضع کثیرة فکانه متحرک **شعر مشکل** گفتم که شوم سپید شدند کردند گفتم که شوم قفل کلیدم کردند گفتم که شوم پاک و الایش هم آلوده نموده اند پلیدم کردند بدانکه مشهور است که با اعتراف سیاهی رنگی نیست دیگر سیاه را رنگ نمی کنند و قابل رنگ دیگر نیست و مراد قائل ان است که خواستم خود را بجا برسانم که از زحمات و تکلیفات شاقه فارغ باشم سفیدم کردند یعنی بجائی افتادم که جمیع تکلیفات در برای من هست با اینکه نظر باینکه سیاه دیگر قابل رنگ نیست فعلیت محض است و سفید انفعال محض است میگوید خواستم بمرتبه کمال و فعلیت محض رسم مانند هیولی قابل محضم کردند هم چنانکه سفید قابل جمیع الوان است با آنکه مراد از سیاهی وصول بحضرت نور الانوار است و از سفیدی نهایت بعد از آن در یا کرهرکه بحضرت نور الانوار رسید بالمرة نورانیت او طی می شود هم چنانکه قمر هرگاه با شمس مجتمع شدند قمر محترق می شود هرگاه نهایت بعد بهم رسید نور او در نهایت وفور می شود و می تواند شد که مراد این باشد که منبع اب حیات که اسرار حق است شوم همچنانکه آب حیات در سیاهی است مرا سفید کردند و آب حیات را از من دور کردند گفتم که شوم قفل کلیدم کردند یعنی گفتم که مثل قفل شوم که اسرار بسبب من محفوظ باشد بر در گنج اسرار مقیم باشم و بیگانه را مانع باشم مانند کلید کردند یعنی از در دور کردند و مرا هم چنین کردند که قابلیت

حفظ اسرار ندارم بلکه انها را فاش مینمایم و می تواند شد که مراد از قفل شدن این باشد

که خواستم کرده شوم هم چنانکه میکویند در قفل شد یعنی خواستم حواس خود را از

الایش علایق دنیوی دور دارم و در حواس ظاهری و باطنیه را بربندم و بغیر از حق را

راه ندهم کلیدم کردند یعنی کلید بمن کردند هم چنانکه میکویند قفل را کلید کردند

یعنی راه حواس مرا کشودند و انهم کو نرنا ملایمی داخل کردید والله اعلم **شعر**

بشلطبفظلعتتقمتمهشکستهشد بشبنفشهخطشکلبجمنهفتهشد

ایضاً شبعبشمنعسکنبمجنصبحکشت امّا بلطفکهکهبنتمبشکبیعلبغزارا **لمؤلفه**

شبعبشمنهفتهکشتبغم کلعبشمنهفتهکشتبنجار **لمؤلفه** دانی که

بی روی وی بر ما چها بکذشته است اه از ثریا بر شد و اشک از ثری بکذشته است

دیکر صبا بهر ما پر زحمت خود را مده کامروز بیمار تو را کار از دوا بکذشته است

دیکر چه امید وفا دارم که از جور ش مرا تیر از جکر در رفته و تیغ از قفا بکذشته است

شادی کنید ای عاشقان کامد صبا دامن کشان داد این بشارت کاین زمان

از جفا بکذشته است اید صفا ابکوش از خاک مجنون نالها با انکه از دوران او

بس قرنها بکذشته است **لمؤلفه** اکر پیر مغان کردد در این ره راه بر ما را توان

شد رسم انجا که باشد در نظر ما را اکر ساقی کند لطفی و ابی بر قدح ریزد امید

انکه ساز دان سر قدر ما را ندارم طاقت بیمهری کم لطفیت جانا بکش هر نوع میخو

مینداز از نظر ما را فرستادیم دل را بر سر کویش که کر روزی کند عاشق کشی زود

اید خبر ما را نکیرد در من عاشق نصیحتها ای ناصح مخوان بیهوده افسانه مده پر درد

سر ما را صفا را صفا نیست در دل بی رخ دلبر خوشا روزی کران دلبر در اید

بهجر ما را

بیچیزها را **کالم لبعضهم** بدانکه حکما گفته‌اند که بود و و دد و سدر و وف
ر و ر د و ند ر و و و ر د و د و و د و د و د و د و ر و ند و ر ر د و ر و و د ر و و ند
ر و ر و ر و و ر و و و ر د و و د و د و د و د و و ر و و و د و و و ر د و ر ر و د و ر و ر و و ر

شعر شب یلدای وعده‌ات را چرخ چه شود گر دم صبوح دهد با
یلدر وفای وعدهٔ تو صبر ایوب و عمر نوح دهد با تو را با چنین کرم کردن مرا با
توبهٔ نصوح دهد **مرکتاب** معجم اهل الادب قال اجتمع ابو یوسف القاضی و الکسائی
عند الرشید قال الکسائی ابا یوسف لو قتل غلامک فقال الله رجل انا قاتل غلامک
بالاضافة و قال الاخر انا قاتل غلامک بالتنوین و النصب فایهما کنت تاخذ به فقال القاضی
کنت اخذ بهما جمیعا فقال الرشید اخطأت انما یؤخذ بالقتل الذی جر دون نصب
الوجه فیه ان اسم الفاعل المضاف بمعنی الماضی فیکون اقرارا و غیر المضاف یحتمل الحال و
الاستقبال ایضا فلا یکون اقرارا **فائدة** رجل ابتاع من رجل قطعة ارض بالف
درهم علی ان طولها مائة ذراع و عرضها مائة ذراع ثم قال له خذ منی عوضا عنها
قطعتین کل واحدة طولها خمسون و عرضها خمسون و توهم ان ذلک حقه فتحاکما
الی قاض غیر مهندس فقضی مثل ذلک ثم تحاکما الی حاکم مهندس فحکم بان ذلک نصف
حقه **وایضا** رجل استاجر رجلا علی ان یحفر له بئرا او رکیة طولها اربع ذراع فی عمق
اربع بثمانیة دراهم فحفر ذراعین طولا فی ذراعین عمقا و طالبه باربعة دراهم نصف
الاجرة فتحاکما الی مفتی غیر مهندس فحکم بان ذلک حقه ثم تحاکما الی صناعة الهندسة
فحکم له بدرهم واحد قیل الرجل یتعاطی الحساب لم یکن من اهله کم نسبة الف الف
الی الف الف الف فقال ثلثان فقال اهل الصناعة انه عشر عشر العشر **فائدة** بدانکه

هر چیزی که فرو بمیرود چیزها بایست که هر گاه بقدر مساحت ان ازاب بردارند وزن ان ثقیل تر است و هر گاه وزن ان مساوی اب باشد یا بیشتر باب فرو می رود **فائده** قولهم الفذلکة حکایة قولک فذلک الحساب الجعفلة حکایة قولک جعلت فداک الهیللة حکایة لا اله الا الله الحولقة حکایة لا حول ولا قوة الا بالله الحمدلة حکایة الحمد لله البسملة حکایة بسم الله الحسبلة حکایة حسبنا الله السبحلة حکایة سبحان الله البأبأة حکایة بابی انت وامی وحکایة قول الصبیان بابا الحیعلة حکایة حی علی الصلوة وحی علی الفلاح وحی علی خیر العمل البسملة والبرهمة حکایة یا ابا اسحق ویا ابا ابرهیم والبخبخة حکایة بخ بخ والدمعزة حکایة ادام الله عزک والطلبقة حکایة اطال الله بقاک **فائده** کثیرا ما وقع فی الاحادیث ذکر بلاد الجبال وهی ناحیة مشهورة یقال لها قهستان شرقیها مفازة خراسان وفارس وغربها اذربایجان وشمالها بحر الخزر وجنوبها العراق وخوزستان لا ینبت بها النخل والاترج والنارنج والاترج ولا یعیش بها الفیل وقصبها اصفهان وری وهمدان وقزوین **فائده** اجتمعت حروف المعجم کلها فی ایتین من کتاب الله ولیس فی القران ایة فیها جمیعها غیرهما **الاولی** قوله تعالی فی سورة ال عمران ثم انزل علیکم من بعد الغم امنة **الثانیة** فی سورة الفتح محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم والذین معه اشداء علی الکفار **فائده** ست ایات یحفظ قاریها من شرور الاعداء فی کل منها عشرة قافات **الاولی** فی البقرة الم تر الی الملاء من بنی اسرائیل الی قوله لمن الظالمین **الثانیة** فی ال عمران لقد سمع الله قول الذین الی قوله عذاب الحریق **الثالثة** فی النساء الم تر الی الذین قیل لهم کفوا الی قوله فتیلا **الرابعة** فی المائدة واتل علیهم نبأ ابنی ادم بالحق الی قوله من المتقین **الخامسة** فی الرعد قل من رب السموات والارض الی قوله الواحد القهار

السابع في المزمل ان ربك يعلم انك تقوم الى قوله غفور غفور رحيم فائدة
قال ابن خالويه النحوي دخلت على سيف الدولة فلما قمت بين يديه قال اقعد فعلمت
اطلاعه على اسرار كلام العرب اذ يقال للقائم اقعد وللنائم والساجد اجلس قول
ومن هذا اخذ قولهم الجلوس يرفع والقعود يضع فائدة من سقى من بيضة النمل
وزن درهم لم يملك اسفله وان سقى بعده كموه بماكرما بماسكن عنه واذا اخذت
سبع نملات طوال وتركت في قارورة مملوة بدهن الزنبق وشد راسها ودفنت
في زبل يوما وليلة ثم اخرجت وصفي الدهن عنها ثم مسح منه الاحليل وما فوقه يهيج
الباه وكثر العمل وقوى الانعاظ مجرب في حيوة الحيوان البيض كلها بالضاد المعجمة
الا بيض النمل فانه بالظاء حديث فيه ايهام قال عم لسان العاقل وراء قلبه
قلب الاحمق وراء لسانه ومعناه ان العاقل لا يتكلم الا بعد التدبر فيجعل ما يريد ان
يتكلم به اولا في قلبه ثم يجعله في لسانه بخلاف الاحمق فانه يتكلم بما لا يعني من دون تدبر
اولا وبعد التكلم يلتفت الى ما تكلم به قالوا الصوفي يكون ابن الوقت مرادهم انه
لا يتاسف على الفايت ولا ينتظر الوارد بل يلازم الوقت الذي هو فيه فقط ابتدا
بقوله تعم لكيلا تاسوا على ما فاتكم فائدة قيل اذا نضح باب قرية النمل بما فيه
زرنيخ او كبريت هجرها فائدة وجدت صندوق ماشاء الله المصري لوح فيه
مكتوب من عمل عملا والقمر في العقرب والسنبلة ندم ومن لبس ثوبا والقمر في العقرب
محصور بين النحسين مات فيه ومن سافر والقمر في الطريقة المحترقة لم يرجع الا بتعب
كثير واكثرهم لا يرجعون ومن ولد بطالع الحمل والزهرة وعطارد فاسدان واشد ذلك
ان يكون ذلك لفساد بالمريخ كان المولود ممن يدعو الناس الى نفسه ان كان تحت الارض

فلما | في الحاشية: ...

كان سرا وان كان فوق الارض كان جهرا واجتمع المنجمون على ان من تزوج والقمر
مع سعد الذابح فى محاقه افترقا قبل ان يجتمعا وان اجتمعا مات الرجل فى سنة او افترقا
على قبح ما يكون من الافتراق ومن تزوج والقمر مع الزبانا فى محاقه ماتت ومن ولد
وكف الخضيب فى درجة طالعه لم يتزوج قط **فائدة** اذا مسح مقناطيس بالثوم
فانه لا يجذب الحديد حتى والحيلة فى ان يجذب اذا صار كذلك ان يغسل بالخل **فائدة**
اذا دفعت خاتمك الى شخص وجعل فى احدى اصابعه مخفيا فمره ان ياخذ للاصبع التى فيها
الخاتم اربعة وللاصابع الفارغة التى بعدها الى الاصبع الصغرى اثنين اثنين و
للاصابع التى فوقها الى الكبرى واحدا واحدا ثم اجمع الكل فان كان اثنى عشر ففى الابهام
وان كان احد عشر ففى المسبحة وان كان عشرة ففى الوسطى وان كان تسعة ففيما يليها و
ان كان ثمانية ففى الصغرى **فائدة** اكر شخصى شش عدد را سه حصه كرده باشد
ودر سه جا بكيرد بشرطى اينكه چهار در يك جا نباشد وخواهى بدانى كه در هر جائى چند
است بكو تا انچه در يكى از ان سه جا است مضاعف كند پس بكو تا انچه در جائى
ديكر است اضافه ان نموده مجموع را مضاعف كند پس انچه در سيم است اضافه
مجموع نموده مرتبه ديكر مجموع را مضاعف كند از همكى هفت هفت اسقاط كند
وان باقى خبر دهد پس اكر يك باشد ابج يعنى در جاى اول يكى ودر دويم ودر سيم
سه واكر باقى دو باشد بجا واكر باقى سه باشد بترتيب اجب واكر چهار باشد جاب
واكر پنج باشد باج واكر شش باشد جبا **فائدة** اعلم انه اذا تزوج رجلان كل منهما
ام الاخر فولدت كل منهما ابنا فكل منهما للاخر **بيت** فى مدح مولانا امير المؤمنين
وهو هذا ذكى سرى سنى وفى وفى بهى على خبير شفيع سميع سنيع مطيع ربيع
منيع

عنك (margin) · جاى (margin) · عم (margin)

منيع رفيع وقور شهيد سديد سعيد شديد رشيد حميد فريد هصور
حبيب لبيب حسيب نسيب اديب اريب نجيب شكور عظيم عليم حكيم حليم
كريم حميم رحيم شكور جليل جميل كفيل نبيل اثيل اصيل دليل صبور خليف شريف
لطيف ظريف حصيف منيف عفيف عفو اعلم ان هذه الابيات السبعة تنفق
في كل بيت منها بحسب التقديم والتاخير اربعون الف بيت التامن اربعون الف
بيت وثلثمائة وعشرون بيتا وذلك لان اللفظين الاولين لهما وجهان في مخرج الثالث
ستة وهي في الرابع اربعة وعشرون وهكذا الى الاخر وقد اوضحه في الدرة
في مشكلات العلوم ثم لا يخفى ان بحسب التقديم والتاخير في جميع الابيات السبعة
ينتهي الى ما يتعسر حصره كما لا يخفى ومن هذا يعلم ان صور التكسير في الوضع مائة وعشرون
وان اعتبرنا الوجهين فسبعمائة وعشرون **فائدة** اذا اردت ان المراة الحامل معها ذكر او انثى فخذ من لبنها في قدح وضع عليه ماء فان علا اللبن فانها تضع ذكرا فان علا الماء
فانها تضع انثى **فائدة** الايام النحسات في الشهر نظمها بعضهم اجتناب الايام قد جاء في
النص عن الصادق الامام المبين ثالث خامس وثالث عشر سادس العشر حادي العشرين
فاجتنبها مع اربع وعشرين وجاز زمن خامس العشرين **وجمعها** بعضهم محبك يرجي
هواك فهل تعود لبال بضد الامل الحروف المعجمة نحس وغيرها غيره **الايام**
النحسات في السنة اثنا عشر جمعها ابن المتوج محرم ثاني عشره اجتنب واجتنب العاشر
في شهر صفر ومن ربيع رابعا وثامن عشر اجتنب وجمادى في الاخر ومن جمادى وكذا من رجب
يجتنبون يوم الثاني عشر وسادس العشرين من شعبان مع رابع عشر من رمضان
الاغر وثانيا من شهر شوال ومن ذي القعدة الثامن والعشرين زد وثامنا من ذي الحجة

ذی الحجة لا بشکر الاعمال من شکر فائدة مشهور است که هر که عطار و رابه

ببیند و این اشعار را که منسوبست بحضرت امیر المؤمنین ع بخواند نیکی و توانگری

نبیابر و نکار او عابد کردد عطارد قد والله طال ترقبی عشاء وصبحا

کما انت فاغنما فها انا فامنحنی قوی ابلغ المنی ودرک العلوم الغامضات تکرما

وان تکفنی المحذور والشر کله بامر ملیک خالق الارض والسماء فبل اذا اردت

ان یکون القثاء علی صورة الحیوان من الانس وغیره فاتخذ قالبا للصورة التی اردتها

واجعلها فیه وهی صغیرة واجعل القالب بحیث لا یدخل فیه ریح ولا غبار فانه اذا

عظمت فیه کانت علی صورتة فائدة اعلم ان من عجائب شجرة النخلة انها لا یوجد

الا فی بلاد الاسلام فان بلاد الحبشة والنوبة والهند بلاد حارة لا ینبت فیها شئ

منه البتة وهی یشبه الانسان من وجوه استقامة القد وطوله وعدم الالتواء والعقد

فی اصلها واغصانها وامتیازها الذکر من الانثی وانه لو قطع راسها هلکت واختصاصها

باللقاح من بین سایر الاشجار ولطلعها رایحة الانسان وان قطع منها غصن لا یرجع

الی مثله کما لو قطع عضو من الانسان وعلیها لیف کشعر الانسان وقیل النخل یقبل

نفسه سنة ویقتل صاحبه سنة ای یحمل سنة حملا کثیرا ولا یحمل سنة الا قلیلا فائدة

فی حیوة الحیوان ان لکل حیوان مرارة سوی الابل ولذلک کثر صبره وانما یوجد علی کبده

شئ یشبه المرارة فائدة بدانکه یک بناشش دانک و هر دانکی چهار طسوج و هر

طسوجی چهار شعیره و هر شعیره شش خردل و هر خردلی دوازده فلس و هر فلسی شش

فتیل و هر فتیلی شش نقیر و هر نقیری هشت قطمیر و هر قطمیری دوازده ذره و هر

ذره شش حبه فائدة قال الحریری فی درة الغواص من جمع الارض

على الاراضي فقد وهم بل يجمع على رضات وارضون بفتح الراء لان الارض ثلاثية والثلاثية لا يجمع على فعالي واصله ارضة فالهاء مقدرة وان لم يلحق بها وقال في القاموس ان الاراضي غير قياسي **فائدة** قال الكفعمي في حاشية مصباحه خاتم النبيين بالكسر والفتح وروي بهما ومعناه بالكسر آخر النبيين وبالفتح زين النبيين اخذ ذلك من كون الخاتم زينة لليد **فائدة** اختلف في معنى طلسم اقوال ثلثة **الاول** ان الطل بمعنى الاثر والمعنى اثر الاسم **والثاني** انه لفظ يوناني معناه عقدة لا تحل **الثالث** انه كناية عن مقلوب باسمه اعني المسلط **فائدة** الفرق بين النهش واللسع واللدغ ان ما يقبض باسنانه كالكلب يقال نهش وما يضرب بمؤخره كالزنبور والعقرب يقال لسع وما يضرب بفيه كالحية يقال لدغ **فائدة** جمع بين حديثين وتوضيح لهما في ضوء الشهاب عن النبي صلى الله عليه وآله الشفقة والاقتصاد والصمت جزء من ستة وعشرين جزءا من النبوة الوجه في جعل النبوة في هذا الحديث ستة وعشرين جزءا ما رواه الصدوق ره ان النبي صلى الله عليه وآله لما اتاه جبرئيل وامره ان يقول للناس اني رسول الله اليكم كان له اربعون سنة وعاش بعد ذلك ثلثة وعشرين سنة وكان يوحى اليه في قبل في خاصة نفسه ثلث سنين ومن قبل ذلك كان محدثا باحكام شرعية يحتاج اليها ينكت بالقلب او نقرا بالسمع او بالالهام فيكون مدة نبوته ستة فاشار بهذا الحديث الى عظم شان هذه الخصال وقيل مراده صلى الله عليه وآله ان الله علمني هذه الخصال الثلث في سنة تامة ولم يوح الي في تلك السنة الا الوصية بهذه الاشياء فكانها جزء من اجزاء النبوة وقد روي عنه صلى الله عليه وآله ان رؤيا المؤمن جزء من ستة واربعين جزءا من اجزاء النبوة والسر في ذلك انه كان الوحي اليه في ستة اشهر من سني نبوته وهي ثلثة وعشرون في طريق الرؤيا **فائدة** في استخراج ثلث اعداد مضمرة اعط عليك عددا

ومره باضمار بعضه في يمينه وبعضه في يساره وبعضه في حجره واشترط عليه ان يضع في اليسار

في ليبري في التسعا اقل من يمينه ليصح الاستخراج ثم مره بان يضعف ما في اليمنى في الاثنين وما في الحجر في العشرة وما ...

ويسله عن المجتمع فما كان فاسقطه من مضروب العدد المعطى في العشرة وما بقي فاقسمه على

ثمانيه فما خرج صحيحه هو ما في اليمنى وعدد منكسره ما في اليسار فاسقط مجموع ما في

اليدين من العدد المعطى فما بقي فهو ما في الحجر وبهذا يمكن استخراج الاسم المضمر اذا كان

ثلثة احرف **فوائد** جامه که ابریشم یا پشم باشد هرگاه چرب شود باید نخالۀ راجو منقا

وجامه را باب ان شست و بکوکرد واهک هرگاه بر آن موضع بریزند با نمک و سنکی بر

روی آن بکذارند بار چربی دای بود بی شستن و هرگاه روغن کنجد بجامۀ ابریشم تا آنکه

ریخته شود باب باقلا پاک می شود و هرگاه کاغذ چرب شود استخوان سوخته را بکوبند

و بران بریزند و سنکی دابران بکذارند و بکل نیشابوری و نمک و اهک نیز پاک

شود و جامۀ که مداد بران ریخته باشد یخ یا برف بران موضع بمالند از آن می شود و

اگر جامۀ بروغن چراغ بیالاید بنان کرم وارد نخود بسبا بران بمالند پاک می شود

و موم را اگر کرم کنند و بر روی کاغذی که بمرکب سیاه شده باشد بریزند و بعد از آن

موم را بتراشند سیاهی آن زایل می شود **فائدة** قال ابن مسکویه في کتاب آداب الدنیا

والدین الفرق بین السرف والتبذیر ان السرف هو الجهل بمقادیر الحقوق والتبذیر

هو الجهل بمواقع الحقوق **شعر** چه خرم کسی کو بهنگام دی نهد پیش خود آذر

و مرغ و می بتی نار پستان بدست آورد که بر نار بستان شکست آورد سر انکه

برهنه نار دار کنج کاخ که دارد شکوفه برون سر ز شاخ **سؤال** لی عمة وانا عمها و

لی خالة وانا خالها واما التی انا عمها فام ابی امها اخت لابی وابنة لاخی وکذا التی

تی خالة

هي خالتي **جواب** لو ينبا اخ من قبل الام ببني يزيد لها جده من قبل الاب يسمى
بفاطمة فتزوج زيد فاطمة فولدت بنا فذلك الابن عم لو ينب لا نتزاخوا بيها وهي عمة
له لانها اخت لابيه الابن خال لو ينب لا نتزاخوا بيها وهي عمة له لانها خالته لانها اخت لامه
عبارة مشكلة مرموزة قال ارسطاطاليس للاسكندر التوين في الحساب
مبرم وفي الكتاب محكم وفي الاسم مجسم فان اراد ان يصير الغالب مغلوبا والحاكم محكوما
فاطلب الطلوع والافول من الفرد والزوج من الحروف والذكور والاناث من الصرف
حتى يحصل الامر بالله تعا **فائده** حروف بر سر قسم است لفظیه فکریه و رقمیه و رقمیه
معلوم است و فکریه حروف متصوره در نفس است و انها را علویه نیز گویند **فائده**
بدانکه حروف ابجد که انها را اشرفیه نیز گویند بیست و هشت است ۷ اتشی است
۷ بادی و ۷ ابی و ۷ خاکی و هر حرفی بمزاج عنصری است که منسوب بانست و ضابطه
انست که حروف ابجد را چهار چهار بگیرند واول را اتشی و دوم را بادی و سیم را ابی و
چهارم را خاکی حساب کنند جمع باین مخواست **و اتشی** اهطمفشذ **هوای**
بوبنصتض **مای** جزکسقثظ **ترابی** دحلعرخغ و بدانکه چون هر یک از این
حروف بجهة عددی است پس هر عددی نیز بر طبیعت همان حرف است که این حرف
بازای انست و مرکب را نیز ببسائط خود شکرد **فائدة** بدانکه هر یک از اقالیم سبعه
بکوکبی منسوبست و بر طبیعت همان کوکب است ۱ بزحل ۲ بمشتری ۳ بمریخ ۴
بشمس ۵ بزهره ۶ بعطارد ۷ بقمر و زحل سرد و خشک است و مشتری گرم و تر
و مریخ و شمس گرم و خشک و زهره معتدل و عطارد ممتزج و قمر سرد و تر **فائده**
تزاد بها کل من الائمة سلام الله علیکم اهل بیت العصمة و مفاتیح الرحمة والاوصیاء

والمحكوم حاكما
ونقمة
بترتیب

بالحق والهادون للخلق سلام الله عليكم معادن دين الله ومعادن حكم الله ومظاهر لطف الله ومخازن علم الله ومهابط وحي الله وحملة كتاب الله وخلفاء رسول الله سلام الله عليكم اعلام الهداية واقطاب الولاية وانوار الملكوت واسرار اللاهوت وينابيع العلوم عن الحي القيوم سلام الله عليكم مصابيح الظلام وسادات الاسلام وهداة دار السلام وائمة كل الانام ورحمة الله وبركاته **فائدة** اذا اردنا ان نعرف ارتفاع الشمس من غير اسطرلاب لاالة ارتفاع نقيم شاخصا في ارض موزونة ثم نعلم على طرف الظل الى ما لانهاية له معينة ثم نخرج من ذلك المحل الى خط الظل في ذلك السطح عمودا مثل طول الشاخص ثم نمد خطا مستقيما من طرف العمود الذي في السطح الى طرف الظل فيحدث مثلث قائم الزاوية ثم يجعل طرف الظل مركزا ويدير عليه دائرة باي قدر شئنا ونقسم الدائرة باربعة اقسام مساوية على زوايا قائمة يجمعها المركز ونقسم المربع الذي قطعه المثلث من الدائرة بتسعين جزء فما قطعه الضلع الذي يوتر الزاوية القائمة من الدائرة بتسعين جزء مما يلي خط الظل هو الارتفاع وليكن محل الشاخص نقطة ا وطرف الظل ب والخط المخرج اب والعمود في السطح اد وا الزاوية القائمة والمستقيم الواصل بين طرف العمود وطرف الظل دب والمثلث ابد ومركز الدائرة ب والدائرة زحه والربع المقسوم بتسعين ح ه والضلع الموتر للزاوية القائمة من المثلث ضلع ب د فاذا كان قاطعا للربع على نقطة ك كانت قوس ح ك مقدار الارتفاع في ذلك الوقت وبرهانه يطلب من محله **فائدة** اعلم انه عند الانف في اعلاه منفذان دقيقان جدا ينفذان الى داخل العينين بحذاء الموق وفيهما ينفذ الروائح الحادة الى داخل العينين ولذا

مستبجر بسقف الحجر ان توان زد شاخصه نصب كنند موازي لبحر ساينه ان را نيمه اوان را نسبت بقامت

تدمع

من رجل بعيرك قال الزمخشري في الكشاف مع

تدمع العين عند شم البصل ونحوه ومن هذه بين المنفذين ينفذ الفضول الغايظة التي في داخل العينين وتجد بالدموع **فائدة** الفرق بين الخوف والحزن ان الخوف على المتوقع والحزن على الواقع وهذا هو المراد من قوله سبحانه فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون واما قوله تعالى انى ليحزننى ان تذهبوا به فمدفوع بان المراد ليحزننى قصدكما بكم به في المثل السائر جاؤا على بكرة ابيهم هذا مثل يضرب للجماعة اذا جاؤا كلهم ولم يتخلف منهم احد والبكرة الفتية من الابل واصله انه كان لرجل من العرب عشرة بنين فخرجوا الى الصيد فوقعوا في ارض العدو فقتلوهم ووضعوا رؤسهم في مخلاة وعلقوا المخلاة في رقبة بكرة كانت لابي المقتولين فجائت البكرة هذه من الليل فخرج ابوهم وظن الرؤس بيض النعام وقال قد اصطادوا نعاما وارسلوا البيض فلما انكشف الامر قال الناس جاؤا بنو فلان على بكرة ابيهم **في الاحيا** ينبغي ان لا يكون في الفقير كراهة لما ابتلاه الله به من الفقر اعني بان لا يكون كارها من فعل الله من حيث انه فعله وان كان كارها للفقر كالمحجوم يكون كارها للحجامة لتألمه بها ولا كارها فعل الحجام بل ربما يتقلد منه منة **فائدة** جعفي وكراجكي وحمصي وابن شهراشوب از علماى اماميه هستند واول احمد محمد ابن ابو هشم سليمان بن جعفي كوفي مصري ابو الفضل صابونى است كه زياده بر هفتاد تصنيف دارد ودر غيبت صغرى بوده ونجاشى وشيخ بدو واسطه ازاو روايت ميكنند ودوم محمد بن على بن عثمان است كه شاگرد سيد مرتضى وشيخ طوسى بوده وقريب بيست كتاب تصنيف نموده وسيم محمود بن على بن حسن رازى سديد الدين است صاحب چند تصنيف واستاد شيخ منتجب الدين است وچهارم رابع محمد بن على بن شهراشوب مازندرانى است وتصنيفات بسيار دارد واز انجمله معالم

العلماء كه در رجال نوشته **فائدة** در اسم مادر موسى و بابت چند است و
مشهور است كه يوخا **بداست شعر عربي** سكارى و لم يسقوا مدا ما وانما
سقوا حب حسن جل عن وصف واصف **ايضا** ملوكا على التحقيق ليس بعزهم من الملك
الا اسمه وعقابه **وايضا** من اعتز بالمولى فذاك جليل ومن رام عزا من سواه ذليل
ولو ان نفسي مذ براها مليكها . مضى عمرها في سجدة لقليل احب مناجاة الحبيب
بجاوة ولكن لسان المذنبين كليل **حادثة** ذكر في الكامل في حوادث سنة ٢٨٥ انه
حدثت في البصرة ريح صفراء ثم خضراء ثم سوداء ثم تتابعت الامطار وسقط برد وزن
كل واحدة مائة وخمسون درهما وفي هذه السنة حدثت في الكوفة ريح صفراء وبقيت
الى المغرب ثم اسودت فتضرع الناس ثم مطر عظيم ومطرت قرية من نواحي الكوفة يسمى
احمد اباد حجارة سوداء وبيضاء في اوسطها ضيق وحمل منها الى بغداد فرآه الناس **فائدة**
اسماء الانبياء الذين ذكروا في القران العزيز ٢٥ نبينا محمد صلعم آدم ادريس نوح هود صالح
ابرهيم لوط اسمعيل اسحق يعقوب يوسف ايوب شعيب موسى هرون يونس داود سليمان
الياس اليسع زكريا يحيى ذو الكفل **فائدة** لغوية الانسان يطلق على المذكر والمؤنث
ومما يوق للانثى انسانة لقد جاء في قول الشاعر لقد كستني في الهوى ملابس الصب
الغزل انسانة فتانة بدر الدجى منها خجل اذا زنت عيني بها فبالدموع تغتسل
فرع شيطان باب فرعون فقال فرعون من هو فقال شيطان فقال هذا في لحيته الله
لا يعرف من فرع بابه **شعر** اى دل نشايد سر سرى اين فن اموختن بايد كلاه فقر
را از برك دنيا دوختن **محتشم** اى كوهر نام تو تاج سر ديوانها ذكر تو تصدير
عنوان ابن عنوانها اى كعبه مشتاقان در باب كبريا بايد مقصود من كرا وطي بيابانها

انا بو كرم

ابر کرم کو فیض مشتاق خطاشوئی است حاشا که شود درهم ز الاینم دامانها و له

حوصله کو که دهد هم عشق جنون فزای را سلسله بگسلان هم عقل گره بپای را از دل پر

بوی آن می شنوم که دلبری دام دهم کند د. گر جعد عنبر سای را صبر نماند وقت شد

که همه کس برآورد گریه های های من ناله وای وای را و له محتشم شکسته دل

تا بتو شوخ داده دل داده بدست ظالمی مملکت خراب را و له دلی که جادو غم

بباد داده اوست دران اثر چه بود ناله و آه را دوای صبا و بان یار پاک دامن کو

که از برای تو کشتند بیگناهی را **فائدة** محمد بن جریر بن غالب طبری اسم دو نفر است

یکی محمد بن جریر بن غالب طبری که شافعی مذهب است و دیگری محمد جریر بن رستم طبری

که از جمله شیعه است و صاحب کتاب معجم البلدان که از افاضل سنیان است حال این

دو طبری مشتبه شده است **فائدة** گویند شیخ محیی الدین گفت که اذا دخل السین فی

الشین ظهر قبر محیی الدین هر گاه راست باشد اشاره بانکه سلطان سلیم رومی چون

داخل شام شد در صدد تفحص قبر شیخ محیی الدین برآمد و آن را جست **فائدة** اقل مدة

حمل انسان شش ماه است و در مرغان بیست و یک روز و در سگ چهل روز و در گربه

دو ماه و در گوسفند پنج ماه و در شتر و اسب تخمیناً یکسال است و در فیل بعضی دو

سال و بعضی هفت سال و بعضی تا ده سال گفته اند **فائدة** بدانکه ذراع شرعی

دو شبر است و هر شبری بعرض دوازده اصبع و هر اصبعی عرض شش جو که هر یک

از آنها بشکم دیگری چسبیده باشد و عرض هر جو هفت مو از یال یابو و جمعی شش

مو گفته اند هم چنانکه بعضی شش جو نیز گفته و ذراعهای دیگر هست مثل ذراع اسود

که غلام هرون الرشید است و آن کمتر است از ذراع شرعی بیک و ثلث اصبع شش جو

وجوشش مو باشد و ذراع ابن ابی لیلی اسهر که کمتر از ذراع اسود بیک اصبع و ذراع
هاشمی صغیر که واضع آن بلال بن ابی برده است وان بیشتر است از ذراع اسود بدو
اصبع و ذراع هاشمی کبیر که از مخترعات منصور دوانقی است و زیادت از ذراع اسود بپنج
اصبع و دو ثلث اصبع و ذراع عمری که واضع آن عمر خطابست و آن زاید است بر ذراع
شرعی بعرض چهار انگشت که طول یک انگشت بهام است و ذراع میزانی که از مخترعات
مامون است وان زاید است بر ذراع اسود بدو ثلث ذراع و دو ثلث اصبع و ذراع
کسروی که او را مصری خوانند و نوشیروان وضع کرده است و زاید است بر ذراع شرعی
بچهار انگشت **فائدة** شیخ رئیس ابو علی سینا تجربات چند از خود بنظم آورده است که
خود آنها را بتجربه رسانیده و بر شتر نظم کشیده قال ابدا بسم الله فی نظم حسن اذکر ما جربت
فی طول الزمن ما هو بالطبع و بالخواص لکل عام و لکل خاص فی شولة العقرب نجم
توام برای عین من یراه یعلم اذا راه اثنان اصطحبا واتفقا وداً و ذا تحاببا لا سیما
لا سیما ان قال ذا حبا بعض لبعض کوکبان کوکبا ومثله نجمان فی سعد بلع رؤیته
لکل ود قد جمع ومثله ایضا السعد الذابح رؤیته لکل ود صالح تخبر من شئت بذ فتحبا
ثم تقول کوکبان کوکبا فینشا الود باذن الله بینهما فلا تکن بالله کف الخضیب فوقه الی الا
لکائن من کان فی کل احد اذا راه اثنان او جماعة افترقوا الی قیام الساعة نجم السها ما ضر من رای
ولا یسوءه بسوء طارق ومن رای عشیة نجم السها لم تدن منه عقرب بسمها یغرغر العلیل و الحنان
بمرقة الاشنان و السماق لا سیما ان شاب کشوث فهو لعمری نفعه موروث ابلغ من الصابون وزن الدرهم
تبح من القولنج غیر المحکم وهکذا الکمون و الکراویا انا کلا مجتمعا بداویا وطبقة الاضراس فی النشا
ما نفعه منه لدا الجنات تحصینک الاضراس فی الصبح بکون عرضا من بل الملح اعنی نشو الملح ان تفرجت
بمرتین ...

والمنتصا وبرحت اطل على الخز اذ بهن القبيح مع وسخ الاسنا عند الصبح فانه يذهب منها نتنها

كاملها ثم نور يتنها وهكذا قشر الجهار والرطب تفركه بالقشر لا بالقلب اكوروس كلها الو

بعوذه تدحض خضرا ومثله وسرقتاء الحية يذهب بالثالول منه لوعتر مرارة الحية سم قاتل

ونحن للسم بها نقاتل اذا سقى منه السقيم حبة يؤمن من السم بتلك الشربة ولو سقى الصحيح منه ماثنا

من وقته فانه الحيا نشادر الدخان في الحمام ينضج الفخار من قسام فوزن مثقال اذا ما شربا

مع وزنه من الرجيع المجتبى يخلص المسموم من مماته من بعد ياس الاهل من حياته وفيه سر لست ابديه لمن

ولست اخفيه لا مرتدى يعرف بالكبريت الغوى وهو الرخص الرخص العالى يصيب حب مال العليل

وهو ازاحمره الشمس العجب سبحان من اودعه الامانة ان يسمع الانسان صوتا في سقف بيت فرخيل تدقه

ورؤية السلخ من البيت ان سقطت مكانه بلا اذى تؤذن بالرحيل والحما والموت ان كان خليعا وامر

لا تغسلن الثوب بالكتانا ولا تصل فيه كذا الحيتانا عند اجتماع النهر يبلى والبرار فاتخذه اصلا

وكل هذه شاع في التجارب والسر فيه اعجب العجائب جزان طرطير وجزء طحا وتسع خل الخمر وزنا صحا

وليكن الخل عتيقا ابيضا او احمر اللون فذا وذا رضا يستقطر الجميع بالانبيق بالمحو والنفط مع الزئبق

فماء هذا القاطر الملتهبة محرقة عند الذي تشربه من ساكن الكتان والحرير والقطن والثمر مع الشعر

فانه يسلم من حريق للهب ومن حريق كله فذا عجب وانما يعرف هذا الماء بالنقط الجارحة الاشياء

يطلى على القروح والاورام وكل ما يضر والجراح كالجرب الحادث والقيد تخلص من عذابه الاليم

وهكذا الاثمان باتفاق فانه اقوى من الترياق بثول عين ولها حيوان كانه في حلقة الانسان

شبان ملبوهان انثى وذكر كما وجدنا في الصفا والاثر يخرج منها في شباطها محيا وذاك بعض لبعض ما يحيا

وقد عدا الزوجين منها زبد كرغوة الصابون حين يوجد فيأخذ الاخذ منها ابدا تحته منه تقيم الابدا

فلم يزل منه فيتما توما من غير نوم مدة اياما حتى اذا ما اغتسل الانسان بالماء زال عنه النصبان

وجبتان من لحوم هندا ان شربت في مرقد فهذا وثولد فرية بالشام من عمل السقمونيا ذي الاحما

لا شئ للجراح كالصابون بختم جرح السيف والسكين وهو نبات كره الروا مبرد ينبت في الفلا

بورق كورق الصفصاف ورهره اصفر عن صاف الحا الجرام بغير الدم وعبر فيج سيما انطع للدم

يضمد الجرح وقد برءا ان كان قد جف والاخضر وهكذا يصنع للعقود من ساير الحيوان والجرذ

ويخرج الدود من الجراح وكل مدفون من السلاح وهو ضماد البواسير شفا وللنواصير ضماد قد كفى

واكله يذهب حمى الربع وماؤه يقتل دود البطن وكلما تغرغر الانسان بمائه تقويه الاسنان

وورق من هره عظيم الشان يدعى بد من الصبن في رهان يخرج بالابيض كالخار وكالبزور وبالخلد

اذا الطحنت الجرح منه ثم الحم مما قد تخاف ضرة وهو طلي لكل نضج اذا طليت اخرج من ذاك

من كل ما تجد من سوء داء قد اثرت على الجو داء او البثور التي تقرحت والمس صاحبها وجرحت

وكل ما كان من الاعلال في جسد العليل بالندبال يخرج اسرع من جمع النفس او عمض طرفا وشهابا مقلس

اعني بها التجارب الاول وجربوه عند ارباب الدول قتل في باب الحنظل في الاسفار وبيتا مع ماء حار

اذا نقلت فوق راس العقرب اوفيها اسر تحت الذنب وذاك قبل القتل والزرق يغشى اذا من عنز تعوق

كذلك الصنا والصنفرا ان تنلا ما تنبت بلا عدوى لاسيما ان مضغا عقفا فانها مستغرق الصوا

وان علقت في الندا النيسابا وبل فيه كاغد كماتري ثم كتبت ماتشاء فيه كصورة الطلسم للتموه

فلست تدري منه في انقش لكنها تكره منه تبطش وان مسحت جسمها في الكاغذ تفسخت وانسلخت عن الكبد

عصا النهر واذا ماحلقت في شعر او دابة او نسلبت اذهبت الشعر وجاء عنه ابيض مثل الثلج وهذا ينفض

نبت في سواده كالفار ولم تحقه بماجار في الخيل والبغال والحمير وساير الجمال والجرذ

امسح على الاحمر او امسنانا مهلا بطرفها سن اللسان وقد حرمت الاكل من لحم الحمل مع الكره سفها بما منه حصل

او قد حرمت الاكل من لحم الفرس شهرا فلا من هبته بالفحم حرس وذاك عند ذوية الهلال فنا من الاضراس من اعلال

دون علا

داوم على هذا مدى الشهور تصح اسنانك في الدهور تاخذ من مرارة الحدا ما تشتهي مثقال امراء
واسحق في عقيدة البنات وهي التي تعرف بالصفنا بالواد يا اخي النص الخضر وافعتر في زجاجة
حتى اذا احتج الى العلاج احضره في ظرف من الزجاج فاكحل الملسوع بالخلاف فيخرج السم من الاطراف
من حينه ولسعة الزنبور وهكذا من عقرب ذي عور هذا الذي جربته في عمري نظمته للقنفذ اتوى
والحمد لله على الانعام حمدا كثيرا عدد الايام وصلوات الله ذي الجلال على النبي المصطفى والال

فائدة بدانكه هر زهر يا جهل وچهار پار او دان هر يك در بيست دو واز كزيدن مار در سو دند يد يداند ونمك سركه ما ليدن نافع بود فائدة هركاه سكى كسى را بكزد و نداند كه آيا سك ديوانه بوده است يا نه دري خمير بر همان موضع كه سك كزيده باشد بمالند اكر سكان ديكر آن خمير را بخورند آن سك ديوانه نبوده است و اكر نخورند ديوانه بود و اكر آن خمير را بخروس هند بخورد و بميرد ديوانه بوده مجنون العامري داد

دمت من ليلى عن البعد نظرة لا طفي جوى بين الحشا والاضالع يقال نساء الحي ترغم ان ترى بعينك ليلى مت لداء المطالع وكيف ترى ليلى بعين ترى بها سواها وما طهرتها بالمدامع اتلتذ منها بالحديث وقد جرى حديث سواها في خروق المسامع اجلك يا ليلى عن العين انما اراك بقلب خاضع لك خاشع مطايبة راى يهودي مسلما ياكل شوى في نهار رمضان فاخذ ياكل معه فقال له المسلم ان ذبيحتنا لا تحل لك فقال اليهودي انا في اليهود مثلك في المسلمين تاكل في نهار رمضان شعر مجنون

تو با اهل خرد يار نباشد غارت ذده را قافله در كار نباشد ملا مومن حسين

اندرون دل غم جهان بر خيزد زنك غم از اينه جان بر خيزد روح بخش اى نسيم صبحدم
كوئيا مى آئى از ملك عجم تازه كرديدا زتو داغ اشتياق كوئيا مى آئى از ملك عراق

الشيخ جلال الدين...

مرده صد ساله با بدان تو جان   تو مکر کهدی کند زنان اصفهان الا ادری بکجوئیم ایام نداریم

خوشیم   که چاشت که شام نداریم خوشیم   چون پخته همه با مهیا نعالم غیب ازکس

طمع خام نداریم خوشیم **قیل** ای لخاف من النساء اکثر مما اخاف من الشیطان لانی سمعت

یقول ان کید الشیطان کان ضعیفا وقال عز شانه فی النساء ان کیدکن عظیم **فائدة**

کم یحصل من حروف المعجم کلمة ثنائیة سواء کانت مهملة او مستعملة فاضرب ثمانیة و

عشرین فی سبعة وعشرین فالحاصل وهو ٧٥٦ جواب وان قیل کم یترکب ثلاثیة بشرط

ان لا یجتمع الحرفان من جنس حرف فاضرب هذا المبلغ فی ستة وعشرین فالحاصل وهو

١٩٦٥٦ جواب وان سئل عن الرباعیة فاضرب هذا الحاصل فی خمسة وعشرین والقیاس

مطرد فی الخماسی وما فوقه **حکایة** بزرگی بیمار شد خلیفه طبیب ترسا را بمعالجه

او فرستاد طبیب نزد وی رسید که خاطر تو چه میخواهد گفت آنکه تو مسلمان شوی

گفت اگر من مسلمان شوم تو نیک میشوی و از بستر بیماری برمیخیزی گفت آری پس ایمان

بروی عرض کرد وی ایمان آورده ان بزرگ از بستر بیماری برخواست و از بیماری

اثری بروی نمانده هردو همراه پیش خلیفه رفتند وقصه باز گفتند خلیفه گفت

پنداشتم که طبیب پیش بیمار فرستاده ام من بیمار پیش طبیب فرستاده بودم **حدیث**

فی کتاب الروضة عن الصادق ع قال ان الله لیحفظ من حفظ صدیقه **فائدة** فی

محاسن النساء ینبغی ان یکون فی المرأة اربع سود الشعر والحواجب والعینان والذوائب

واربع بیض الاظفار والاسنان والساقان والترائب واربع حمر اللسان والشفتان والوجنتان

والبنان واربع مدورة الرأس والعنق والساعد والعجیزة واربع ضیقة الفرج والسرة

والمنخر والصماخ واربع واسعة الجبهة والصدر والفخذ والعین واربع طوال القامة

والشعر

والشعر والانف ثم الشفة والاسنان واربع طيب لرائحة الفم والانف والابط والفرج **حكاية**
وقع التنازع بين شيعي وسني في بغداد في ان خليفة رسول الله صلعم هل هو ابو بكر او علي ع
فتشاجرا فاجتمعا على ان الحق ما يحكم به اول من يدخل علينا فاذا ورد مجنون فترافعا اليه
المجنون اذا طلعت الشمس من المشرق فتحاكما اليها وقولا لها لمن رجعت بعد غروبك فان
قالت لعلي فهو الخليفة بلا فصل وان قال لابي بكر فهو الخليفة فبهت الذي كفر **حكاية**
من شيخنا البهائي في اثناء السياحة بالشام او ببيت المقدس وكان فيه عالم مشهور من علما
اهل السنة فحضر الشيخ مجمع تدريسه فقال له سائل عنه يروي البخاري في صحيحه انه قال رسول
الله من اذى فاطمة فقد اذاني ومن اذاني فقد اذى الله ومن اذى الله فقد كفر ثم يروي بعد
خمسة اوراق ان فاطمة ارتحلت عن الدنيا غضبى على ابي بكر لما وصل اليها منه من الاذى
فكيف التوفيق فسكت الشيخ ولم يجب فاذا مضت ايام سمعوا مناديا ينادي ان السائل عن
العالم عن رواية البخاري حتى يجيب العالم فاتم قواعد الجواب فحضر الشيخ مجلس العالم فقال
ايها الرجل كيف تفتري على البخاري انه روى بعد خمسة اوراق حديث غضب فاطمة فانه
قد رواه بعد احد عشر ورقة فقال واحد من رفقاء الشيخ ان كتاب الشيخ كان مقرمطا فبهت
الذي كفر **حكاية** نقل است که میر ابو القاسم فندرسکی در اثناء سیاحت خود چند
بهندوستان رسید پادشاه آنجا خواهش ملاقات سید نمود و سید بجهت سنی بودن
پادشاه قرار نداد تا بعد از اصرار پادشاه سید باین شرط قرار داد که گفتگوی مذهب
نشود بعد از ملاقات پادشاه گفت هرچند قرار براین شد که گفتگو از مذهب
نشود لیکن یک سؤال میکنم در خصوص معویه که شما بچه سبب او را سب میکنید سید
گفت جواب این بعد از سؤالی است از پادشاه گفت بیان نمائید سید گفت چنانچه

فرض کنیم که علی و معویه هر دو وقتیکه ارادهٔ قتال داشتند تو می بودی و هر یک ترا می
طلبیدند بجهة قتال با امر کدام یک را اطاعت می نمودی پادشاه گفت نظر باینکه علی
بالاجماع خلیفه است مخالفت او کفر است نمیتوانم مخالفت او را بکنم البته حکم او را اطاعت
میکردم سید فرمود بعد از حضور و تهیهٔ صفوف هر گاه معاویه خود بمقاتله تو می آمد
و مبارز می طلبید و علی ترا بمبارزت او روی مخالفت میکردی با مطاوعت شاه
گفت چون مخالفت او کفر است مطاوعت میکردم سید گفت بعد از مقاتله با معاویه
هر گاه او تیغ حواله تو میکرد آیا تن بکشتن میدادی یا از جهت فرار میکردی یا تو نیز تیغ
بر او میکشیدی و سعی در کشتن او میکردی شاه گفت طاعت می دانستی یا معصیت
شاه گفت نظر باینکه بامر علی بود طاعت است سید گفت شخصیکه تو سعی در کشتن او را
طاعت دانی از من چه سؤال میکنی در سبب مذمت او شاه ساکت شد **شعر**
سلیمی ان نموت بحبها واهون شئ عندنا ما تمنت **لبید** فذی نفسی یا ریح من
من جانب الحمی ولاقی بها لیلا نسیم ربی نجد ولولا یداوی القلب من الم الجوی بذکر
تلاقینا قضیت من الوجد **شعر** بخت از تو که خواب بوده بر خیز شی نا الم
نشناسی و کوشی بفریادم کنی **وقیل** لمهلب ما الحزم فقال تجرع الغصص الی ان تنال
الفرص **حکایة** کان سایل یمشی مع ولده الصغیر فاذا بامرأة تصیح خلف جنازة و
تقول یذهبون بک الی بیت لیس فیه وطاء ولا غطاء ولا غذاء ولا عشاء فقال الصبی
یا ابت هل یذهبون به الی بیتنا **وری علی المنجم** سقی الله ایاما لنا ولیالیا مضین
فلا یرجی لهن رجوع اذا العیش صاف والاحبة جیرة جمیعا واذ کل الزمان ربیع وامانا
للعواذل فی الصبی فعاصوا ما الهوی فطیع **لطیفه** شخصی از بام افتاد و بر کردن

ملاقطب

ملا قطب خورده مهره کرد ناو شکست مولانا بر بستر خوابید جمعی بعیادت او آمدند گفتند حال مولانا چونست گفت حال او این بد ترکه دیگری از بام افتاد و کرد من بشکست للشیخ شمس الدین الکوفی الیک اشارتی وانت مرادی وایاک اعنی عند ذکر سعادی وانت مشیر الوجد بین ضمایری اذا ما الحادی ترنم سادی وحبک لی النار بین جوانحی بقدح وداد لا بقدح زناد خلیلی کفا عنی العذل واعلما بان غرامی حد بقیا طربها بتعریض العذل بذکرکم فنحن بواد والعذول بواد امیر همایون از کوی توشبها ره صحرا گیرم تا بنالم مراد دل غمناک اینجا محتشم بر روی یار اغیار را چشمی بدان الوده کی غلطان بخاک احباب را اشکی بدین پالوده کی مجنون آنکه از استین بر وصل تا دوزجرا دامان لیلی پاک ماند از تهمت الوده کی از دیدن او پندگو یکباره منعم میکند در عمر خود نشنیده ام پندی باین بیهوده کی پای طلب کوتاه شد از بسکه در ره سوده شد کوته نمیکرد ولی پای طلب از سوده کی ان سرکه دید خاک گشت از آستان سایش و آن آستانم باز رست از محنت فرسوده کی خوش رفتی از محتشم اسوده در خواب عدم هرگز نکردی در جهان خوابی بدین اسوده کی قال الشیخ ابو علی سینا النساء اذا بلغن عشر فهن لعبة اللاعبین واذا بلغن عشرین فهن لذة للشاربین واذا بلغن ثلاثین صرن ام البنات والبنین واذا بلغن اربعین فعلیهن لعنة الله والملائکة والناس اجمعین اذا بلغن خمسین فاقتلوهن بالسکین واذا بلغن ستین فلیس لا عجوزا فی الغابرین حکایة نقل است از یکی از اما میرکه با فضل حسن همراه بودیم بحوالی مکانی رسیدیم که ابو حنیفه در اینجا درس میگفت فضل گفت مرا از اینجا روم تا ویرا ملزم نکنم گفت هرگز حجت کسی

قریب بیت ...

... یکی از ... بگذرانید ...

برحجت مؤمنان غالب نشود پس نزد ابو حنیفه رفت و گفت ای خلیفه مرا برادریست هست
از من نبال بن دکتر و رافضی است هرچند باو میگویم که بعد از رسول فاضل تر
مردم ابوبکر است و میگوید علی است بچه طریق او را ملزم کنم گفت با برادرت بگو
که ابوبکر و عمر درجهات نزد رسول می نشستند و علی دور درجهات منبر و این دلالت
بر افضلیت انها میکند فضل گفت این سخن را با برادرم گفتم او گفت پروردگار
عالم میفرماید فضل الله المجاهدین علی القاعدین اجرا عظیما پس موجب این بر علی افضل
است گفت با برادرت بگو که چون علی را ترجیح میدهی بر ایشان و حال انکه ایشان
درجنب حضرت رسول مدفونند و علی دور است فضل گفت من این سخن گفتم برادرم
این ایه را خواند یا ایها الذین امنوا لا تدخلوا بیوت النبی الا ان یؤذن لکم و قبر شریف
انحضرت در خانه خودش بود و انحضرت اذن نداد که ایشان را در انجا دفن کنند ابو حنیفه
گفت با برادرت بگو که عایشه و حفصه اذن دادند که بعوض صداق انها ایشان را در انجا دفن
کنند فضل گفت این سخن را نیز باو گفتم او در جواب این ایه را خواند یا ایها الذین
النبی انا احللنا لک ازواجک اللاتی ایتیت اجورهن پس از این ایه معلوم می شود
که صداق ایشان در ذمه انحضرت نبود ابو حنیفه گفت باو بگو که ایشان بعلت میراث
در ان تصرف نمودند فضل گفت این سخن را نیز گفتم برادرم گفت در مذهب شما
رسول را میراث نباشد و فدک را از فاطمه باین علت انتزاع نمودند که حضرت رسول
فرموده نحن معاشر الانبیا لا نورث ما ترکناه صدقة پس در حالتیکه دختر رسول
میراث نبرد دختران غیر چون از ان میراث می برند و بر تقدیریکه میراث ببرند حصه زنان
از ثمن می شود و از ثمن حق عایشه و حفصه و مقدار بضاعت زمین نمی شود پس

چگونه

چکونه مقدار د و تر تصرف ایشان جایز باشد ابو حنیفه اعراض کرده کفت اخرجوه فهو رافضی و لا اخ له پیرون کنید این مرد را که خود را فضی است و هیچ برادری ندارد

حکایة وفد حاجب بن زرارة علی انوشیروان واستاذن علیه فقال للحاجبه من هو قال رجل من العرب فلما مثل بین یدیه قال انوشیروان من انت قال سید العرب قال الیس زعمت انک واحد منهم فقال انی کنت کذلک ولکن اکرمنی الملک بمکالمته صرت سیدهم فامر له بحشو فیه لؤلؤ

حکایة دعی رجل اخر الی منزله وقال لنا کل معک خبزا وملحا فظن الرجل ان ذلک کنایة عن طعام لذیذة اعده صاحب المنزل معه فلم یزد علی الخبز والملح فبینا هما یاکلان اذ وقف سائل علی الباب فنهره صاحب المنزل وقال اذهب والا خرجت وکسرت راسک فقال المدعو یا هذا انصرف فانک لو عرفت صدق وعده ما عرفت لما تعرضت له

فائدة اعلم ان الجفر ثمانیة وعشرون جزء کل جزء ثمانیة وعشرون صفحة کل صفحة ثمانیة وعشرون سطرا کل سطر ثمانیة وعشرون بیتا فی کل بیت اربعة احرف الحرف الاول بعدد الجزء الثانی بعدد الصفحة الثالث بعدد السطر الرابع بعدد البیوت فاسم جعفر مثلا یطلب من البیت العشرین من السطر السابع عشر من الصفحة السادسة عشر من الجزء الثالث وعلی ذلک فقس

فی خطبة طویلة لمولانا امیر المؤمنین ع تسمی بخطبة الوسیلة مذکورة فی روضة الکافی ایها الناس لا شفیع انجح من التوبة ولا مال اذهب بالفاقة من الرضا بالقناعة ولا کنز اغنی من القنوع ومن اقتصر علی بلغة الکفاف فقد انتظم الراحة الا ومن تورط فی الامور غیر ناظر فی العواقب فقد تعرض لمفضحات النوائب ایها الناس لا کنز انفع من العلم ولا عز ارفع من الحلم ولا حسب ابلغ من الادب ولا نسب اوضع من الغضب ولا جمال ازین من العقل

ولا سواة اسوء من الكذب ولا حافظ احفظ من الصمت ایها الناس من نظر فی عیب نفسه
اشتغل عن عیب غیره و من هتك حجاب غیره انکشفت عورات بیته و من اعجب برایه ضل
و من استغنی بعقله زل و من تکبر علی الناس ذل واعلموا ایها الناس من لم یملك لسانه
یندم و من لا یتحلم لا یحلم و من طلب العز من غیر حق یذل و من تعفف وقر و من تکبر
حقر و من کثر جهله نبل و من اکثر من شیء عرف به و من کثر مزاحه ستخف به و من کثر ضحکه
ذهبت هیبته کفاك ادبا لنفسك ما تکرهه لغیرك من امسك عن الفضول عدلت
رایه العقول و من امسك لسانه امن قومه و نال حاجته من الکرم لین الکلام لا تغب

قال الله
بمن زهد فیك سل عن الرفیق قبل الطریق و عن الجار قبل الدار اغتفر زلة صدیقك لیوم
یرکبك عدوك اوّل رازی که از یاران نهان با یار گفتم یارها زین پس نتابید
گفتنم کو راست جز من یارها من وصل یارم از دو او را بسوی غیر رو نه گشتم دیده
نه او کار دل است این کارها سنگدل ای صیاد من تا چند از یاد قفس سر زیر بال
خود کشم در گوشهٔ گلزارها خالص صفهانی نه خرابه نه جائی نه ید رداشتی
چکند اگر غیر بی ید بارما بیاید همراه خود نشد چون بگذار کرشود دل بیچه گاه
خویش باید که بکار ما نیاید عاشق خوش آنکه در کنج رضا با یار صیادش
چنان خورسند بنشیند که پندارند آزادش همی گویم فراموشم مکن گاهی بیاد او
اسیر برگه میدانی نخواهی رفت از یادش تا بوت من از کوی تو بیرون نتوان برد یکبار
دیگر راه دهند اگر آنجا تا کی ز جفا رانیم از کوی خود ای کاش جای گرم بود کم
ما نیم دیگر آنجا نشاط نیست در کنج قفس حسرت گلزار مرا الفتی هست بمرغان
گرفتار مرا مشتاق کاش بیرون فکند از سینه دل زار مرا کشت ناله این مرغ

گرفتار مرا

[illegible]

کرفتادیرا **قال** بعض اصحاب الحال لاخوانه هذا من ترك الشكوى وملازمة البيوت

كان يحيى بن معاذ كثيرا ما يقول ايها العلماء ان قصوركم قيصرية وبيوتكم كسروية

ومراكبكم قارونية واوانيكم فرعونية واخلاقكم نمرودية وموائدكم جاهلية ومذاهبكم

سلطانية فاين المحمدية ثم **كلامه** ابو المنهال الصعلوكي قد تعدى من تمنى ان يكون

لمن تغنى **وقفت** اعرابية على قبر ابيها وقالت اللهم نزل بك عبدك مقفرا خاليا

عن الزاد مخشوش المهاد غنيا عما في ايدي العباد فقيرا الى ما في يديك يا جواد وانت

يا رب خير من نزل به النازلون اللهم فليكن قرى عبدك منك رحمتك ومهاده

جنتك قوله تعالى وجزاء سيئة سيئة مثلها المشهور انه من باب المشاكلة وقيل ان

غرضه تعالى ان السيئة ينبغي ان تقابل بالعفو والصفح فان عدلت عن ذلك الى الجزاء كان الجزاء ايضا

سيئة مثل تلك السيئة **قيل** ونعم ما قيل من لم ينشط لحديثك فارفع عنه

مؤنة الاستماع من صفات العاقل ان لا يحدث بما يستطاع تكذيبه **قال** ارسطو

العاقل يوافق العاقل والجاهل لا يوافق الجاهل ولا العاقل لان الخط المستقيم ينطبق

على المستقيم والمعوج لا ينطبق على المعوج ولا على المستقيم **قيل** لسهل هل تعلم شيئا

اشد من الجهل فقال الجهل بالجهل **قال** بقراط الحسن للانسان ان تظهر شيئين ان يكثر

كلامه فيما لا نفع له ويخبر بما لا يسئل عنه الايام خمسة يوم مفقود وهو الامس ويوم مشهود

وهو يومك الذي انت فيه ويوم مورود وهو غدك ويوم موعود وهو آخر ايامك

ويوم ممدود وهو القيمة **في المثل** قد اعجز الكلب جفنا القديد فقال ودالحي

ما اريد واذا لم يهتدوا به فسيقولون هذا افك قديم حالت چه بمثل کربری زفدا

دستش نرسد بد نبر گوید شور است **قيل** اذا رايت قسوة في قلبك ووهنا في بدنك

بدنت و حرمانی رد تن فاعلم انک تکلمت بما لا یعنیک **سعدی** دیدکه بر کار

چنار کدو بنی بر دست بر دوید وا بر بوده بیست پرسید از چنار که تو چند

ساله گفتا که سال من افزون تر از دویست خندید گفت من بنقد تو بر بیست

روز بکند شاخ بگو که ترا کاهلی زچیست با او چنار باز چنین گفت کای کدو باقی

مرا همین نه ایام داوریست فردا که بر من و تو وزد باد مهرگان پیدا شود که از من و

تو هر دو مرد کیست **قیل** ونعم ما قیل استغناؤک عن الشیء خیر من استغنائک

به **قیل** اذا نزل بک مکروه فانظر فان کان لک فیه حیلة فلا تعجز وان کان مما لا حیلة

له فلا تجزع قال الحجی دنی معاملی کالسراب وقلبی فی التقوی خراب و ذنوبی بعدد الرمل

والتراب ثم تطمع فی الکواعب الاتراب هیهات انت سکران بغیر شراب **قیل** بکنه بکسه

محبت محبت محبوبان محبوبان رسیده رسیدی حیران حیران شد اشد اعبرت

ار عبرت بدل شده نشانشان در بمین در بمس مهربانی مهربانی ساسد درو نشان

درویشان جون بسر جون بسر بوسد بوسدی بد رهیح خانه در هیح خانه کوی

کوی دو دو دو دوا السب محمد صلی الله محمد صلی الله **وقیل** ایضاً در سؤاله

امام نام نشر بسری در بسر هر دو بسر بود مانند دون شهاب شباب

دو بد بری شد سر داد جون بدر بند شد شد شد شد لو اکسیحم بوسر

رفت بسر بسر حکال بوسر و رویش ده بجان هلاکش افکند **فائدة** بدانکه

هر حرفی از ابجد ملفوظی است حرف اول را زبر می نامند وما بقی را بینات مثلا الف

مکتوب است یک حرف است وملفوظ آن سه حرف الف زبر است ول و ف بینات است نقل

است که روزی عضد الدوله حاجب خود را گفت که اذا سنح للشیخ سنح فیذه

سنح من

بیح من سمع فاذن له بالدخول یعنی هر گاه سامع وظاهر شد شخص بیرون که تسبیح
از چوب او منبر در دست داشته باشد او را رخصت دهد که نزد من اید و مراد از شیخ
مذکور شیخ کبیر شیرازی است **فصل** کما قال جمال الخونساری در نزد درس مبداء توبه
از شاگردان خود گفت که سالبه کلیه کنفسها منعکس می شود شاگرد نقض کرد بمثل
موم و کبک آقا در جواب فرمودند که در روز مذکور شد که عکس موجبه
کلیه موجبه جزئیه است مخفی نماند که مراد از موجبه کلیه قضیه اولی است یعنی اینکه
سالبه کلیه کنفسها منعکس می شود و تتمه مطلب واضح است **فائدة** بدانکه
لاسطر لاب نصفی آنست که اجزاء بروج و اجزاء ارتفاع داده و نقش کنند و ثلثی آنست که
سه سه و هم چنین تا بعددی که بالامیره و عددی باشد که عاد شی شد هم عاد بود یا
اما سمی بجهت اجزاء بروج و اما بود بجهت اجزاء ارتفاع **كالامجنس** الصلوه و
السلام علی اعلم الرسل محمد محمد محمد محمد سراك الاعداء و اله الاحبار الاخيار الا
المستصرمين المستحسن الاوصياء و عترته المطهرين المطهرين مصابیح
الهدی و مصابیح الدجی خصوصا علی علی علی اعلی معارج الاولیاء الارکان الائمة النجباء
النجباء النجباء صلوة عالم عالم ما دار الفلک حول الغبراء **ويكتب** فی سجل البيضا
السواد المخالفة بين السود و الاصل كاجتماع وزن الفعل مع العدل **لصغائه**
الحلى بقيط من مسيك فی ذريد حو بلك ام رشيم فی خديد و زمان اللوبع فی
الضحيا جبيهك ام ممبر فی سعيد لمنی بل صبی فی فنی مرهب السطوة كالا
معشيق الحركه و المحيا ممشيق السوابق القديد مفيسد اللمی له ثغر
رو بقية جمر فی شهيد دسائی من عقيلته بذيل سو بقصد انيل اذ الكبيد

روبك

[جفلني] بعد بعدك يا بني في قلب سبيلت الهجر الجليد جفني من هجرك من سهد

[الجفن] الطول من مهلك يا لوعيد لابن الحجة طرفي من ليلات الهجر مقرح

[الشعر] من السهر نوري الخديد كوي قلبي نصحت من الحريق يا نوري مسيلي

علي كفيل بذكرنا موجات البحر جو يحبيه القوس له سهم مريض في قلب بلا دوير

لهمت حديد فجري دمعي فما احلى الزهر على النهر دقيق خضرة وله قلب

شديد قسوة مثل الحجر شهر وصله عندي يوم يوم هجره مثل الشهر ولولي سمي

بما وجهي لكنت الى الغني سهل الطريق وقيل بعد الصباح الذي فارقتكم فيه

لم الق في الدهر صباحا في لياليه وقيل ما اللسان لفظي بعسل وفي القلوب نار نار

وحيات قاضي نظام الدين منذ غبت لم في سقام والم كم اصبر في هواك اصبر كم ارجع

الى وصالي وارحم يا بدر الرمان الرمان الرمان الرمان ابو نواس يا رب ان عظمت ذنوبي

كثرة فلقد علمت بان عفوك اعظم ان كان لا يرجوك الا محسن فمن الذي يدعو و

يرجو المجرم ادعوك رب كما امرت تضرعا فاذا رددت يدي فمن ذا يرحم مالي اليك

وسيلة الا الرجا وجميل عفوك ثم اني مسلم الاوحدي سيماب شد هوا و زنكار

دشت ابد وست بيابكذار هر چه گذشت كو مپرس فا داري اينك في لحان

و مپرس جفا داري اينك سر وشت الامير المؤمنين هون الامر تعش في راحة قل

ما هونت الا سيهون ليس امر المرء كله انما الامر سهول و حزون بطلب الراحة في

دار الفنا خاب من يطلب شيئا لا يكون وقيل يا غائبا حاضرا في الفؤاد سلام

على الغائب الحاضر للاصمعي اذا ضاق الزمان عليك فاصبر ولا تياس من الفرج القريب

وطب نفسا فان الليل حبلى عسى يأتيك بالولد النجيب للباقي البغة في نولت

بجاد

کین پای تو و چرخ برین قدم دست تو و ملک برین نگین زد تو و کان ملکی
در دست جو تو فلکی بودن نظامی ای رضا بخش ریاضت کیشان رائض
طبع رضا اندیشان قبله گاه همراهان قاضی حاجت حاجت خواهان دل راضی
بقضایت طلبیم روضه حسن رضایت طلبیم بی رضای توکل باغ نعیم هست
بر سینه ما داغ جحیم دل ما را برضایت خوش دار کار ما را بکف ما مگذار سعدی
چه می داشتی افتادن بناچار بنابستی چنین بالا نشستن بپای خویشتن رفتن به
نبودی کز اسب افتادن و کردن شکستن نظامی خوشا در زکاری که دارد کسی
که بازار حرصش نباشد بسی بقدر پسندش شماری بود کند کاری از مردم
کاری بود تربیتی که طوفان بار در دمال نصرتی که سختی در دارد بحال ن
چنان دنی که در آن نیستن سالیان تو را سود و کس را نباشد زیان و له خرامیدن
لاجوردی سپهر همان کردن گشتن ماه و مهر مپندار کز بهر بازی گریست
سراپرده اینچنین سرسری نیست درین پرده یک رشته بیکار نیست سر رشته بر ما
پدیدار نیست که داند که فردا چه خواهد رسید دری کم خواهد شدن ناپدید
که را مرده از خانه بیرون نهند که را تاج اقبال بر سر نهند و له کودکی از جمله آزادگان
رفت برون با دو سه همزادگان پای چو در راه نهادن پسر پو بهر سوی که درداند
بسر پایش از آن پویه در آمد دست مهره دل و مهره پایش شکست شد نفس آن
دو سه هم سال او تنگ تر از حادثه حال او آنکه در او دوست ترین بود گفت
در بن چاهیش بباید نهفت تا نشود راز چو روز آشکار تا نشویم از پدرش
شرمسار عاقبت اندیش ترین کودکی دشمن او بود از ایشان یکی گفت همانا که

از این همه جهان صورت اینحال نماند نهان   چونکه مرا زین همه دشمن نهند
تهمت بنهادند بر من ضند   نزدیک رفت خبردار کرد   تا پدرش چارهٔ این کار کرد
دشمن دانا که غم جان بود   بهتر از آن دوست که نادان بود   اگر بودی فلک سلطان اختیاری
گرفتی یکزمان بر جا قراری   ز ماصد بار سرگردان تر استی   و ز مادر کار خود
حیران تر استی و خاقانی   روزم به نهایت شب آمد   جانم ز بن یارب لب آمد
از بسکه شنید یارب یارب مشب   از یارب من بیارب آمد   همسایه شنیده می گفت
خاقانی را دیگر شب آمد   وله   ضعیف از دیده دارم من   تا برخ تو بو آید
مادرست   ابو تراب بیک   انچه ست که اوتانی و از فارسی آن   حرفی نخستین
چه ترکیب را باید   تا زبیش بصد برگ و نوا چون گل صد برگ   آراستن شاخ
نخلش بد باید   حرفی آخرش چه ترکیب نخستین   ترکیب کنی فارسیش جلوه
گر باید   ملا فاضل   از تو ام یارب فراموشی مباد   هر که میخواهد فراموشم کند
معما باسم باقر   دل ما را یکی صدمی توان کرد   معما باسم ناصر   من از هجرها صد
خود می افکنم باتش   معما باسم مسیح   رخساره کشاد و دید کرد بیاد   معما باسم
ازان   مطیع   در دل بجز روی بر دار دیده ام   معما باسم آقا نقی   صد درد و یکی نداید
در میان   معما باسم جلال   بینهایت   سر و چون بلبل با افتاده است   معما
باسم اویس   غایت اوج بنا شد مه خورشید بیا   معما باسم دلاور   و صالی و
منت   هجران شد مبدل   روز و شب گرگون شد   ز اول   معما باسم فانی   مهرتابان خود
بما کرد یدا خر پیش یار   بهائی   با آنکه در ره عشق در منزل نخستم   چندان گریستم
خون گریه دیده دست شستم   وله   انانکه شمع ادب بود در بزم وصل افروختند   از تلخی

جان کندنم

جان کند تا زعاشقی وا سوختند دی مغبچان شهر را تعلیم کردم مسئله وامروز
اهل میکده رندی ز من اموختند چون رشتهٔ ایمان من بگسسته دیدند اهل
کفر بگرفته سر زنار خود بر خرقهٔ من دوختند یا رب چه فرخ طالعند انان که در
بازار عشق دردی خریدند و عوض دنیا و دین بفروختند در گوش اهل مدرسه
یارب بگو یا شب چه گفت کامروز این بیچارگان اوراق خود واسوختند شیخ سعدی
گفته جائی شکایت کرده از جور دم نقی حاش لله کی کجا کند با فترا اینها غلط بود
همچون بود همچون بوم زاغی زرد و کور جا گرفته در لب دریای شور بود اندر دریا
شور اینش خورش دادی نشود ابر طعم شکرش از قضا مرغی حوصل نام او حوصله
سرچشمهٔ انعام او سایهٔ دولت بفرق او فکند نامدش شوره اندر یا پسند
گفت پیش آی ز شوره در کلهٔ کاب شیرین بسته هم از حوصله گفت ترسم کاب شیرین
چون چشم طعم اب شور گرده دلم نوشم ز اب شیرین مانم و گرده دنفور طبع من زاب شور
خود دریای شور بر لب دریا نشسته روز و شب در میان هر دو مانم تشنه لب
بر که سازم که باب شور خویش تا نباید رنج دید ابیم پیش از این نو بهاران به
عشرت اباد کنیم بگذریم از بوستان و دوستان یاد کنیم بلبلان از روی
نو روز بفریاد امدند ترکیم از بلبل ما نیز فریادی کنیم خیمهٔ سلطان گل بر سبزه زدند
خیز تا انجا رویم از دست دل دادی کنیم دهر بنیاد خرابی میکند ساقی کجا است
عیش است تا ما نیز بنیادی کنیم از زری چون ناب رنجیر بودن تا بکی چون صبا یکباره
هوای سرو ازادی کنیم صاحب چون گذارد دشت ول بر زمین معما کج کرده تا
بر فلک باشد همان دیوار کج حکایت یکی از خان افغان بر سر قبر خواجه حافظ امد

بجهت تشنیع تشیع خواست مقبرهٔ او را خراب کند جمعی او را ممانعت کرده قرار بر تفأل
خواجه از دیوان گذاردند این شعر نمودار شد ای مگس عرصهٔ سیمرغ نه جولانگه تست
عرض خود می بری و زحمت ما می داری ایضا گویند قبر شیخ سعدی در مکانی واقع
است که چون برابر او روی دروازهٔ کازران پیدا است در این اوقات شخصی از امرا
زند که در شیراز مقام داشت روزی بتفرج بر سر قبر شیخ آمد بر مبنای قبر شیخ بنشست
و پای بر سر پا افکنده متوجه دیدن کازران بود در این اثنا گفت کلیات شیخ را
بیاورید تا تفأل حال خود کنم چون گشودند این شعر برآمد کرهٔ بر سر گور ما نشینی دروازهٔ
کازران ببینی بی اختیار آن شخص از روی قبر برخاسته بر پا آمد و بگوشهٔ خجل
نشست **فائده** مجربست که هرگاه حلقهٔ از نقره را بروی یخ گذارند یخ از زیر
که محصور میان حلقه هست متغیر میشود و بتلخی و تندی شدید مایل میشود بلکه اگر
حلقه هم نباشد و پارچهٔ از نقره بر آن گذارند همان نقره تلخ می شود **اشکال** هرگاه
دو شخص بساعت متساوی در رفتار داشته باشیم و هر دو ساکن باشند و در طلوع
آفتاب یکی از آنها را کوچ کنیم در روزی که آفتاب در اول جدی باشد در ولایتی که روز
اول جدی آن مثلاً هشت ساعت باشد و در غروب آفتاب همان روز یکی دیگر را کوچ
کنیم شکی نیست که ساعت اول هشت ساعت پیش خواهد بود و نظر باینکه هر دو در رفتار
متساوی هستند باید بعد از این ساعت همیشه دوم عقب باشد یعنی هشت ساعت
کمتر از ساعت اول حرکت کرده باشد و حال اینکه هرگاه هر دو علی الاتصال حرکت کنند بطریق
مذکور یعنی اول در طلوع کوچ شود و دوم در غروب تا روزی که آفتاب باول سرطان
بیاید که روز در ولایت مفروض شانزده ساعت شود در اول آن روز ساعت

بجاه لا يخيب ضيفه وارجو نجاتي من عذاب جهنم واني على خوف من الله واثق بانعام

الله اكرم منعم لعلية اخت الرشيد كتمت اسم الحبيب على العبا ورددت الصبابة

في فؤاد فواشوقا الى بلد خلي لعلي باسم من اهوى انادي فيتل يا رب ما زال لطف

منك يشملني وقد تجدد لي ما انت تعلمه فاصرف عني كما عودتني كرما فهل

سواك بهذا العبد يرحمه فيتل اعلمه الرماية كل يوم فلما استد ساعده رماني

وكم علمته نظم القوافي فلما قال قافية هجاني فيتل سقى الله ايام التواصل بيننا

ورد الى الاوطان كل غريب فلا خير في الدنيا بغير تواصل ولا عيش في العقبى بغير

حبيب واسمر على عامر اعوى ترى وانقلب فيتل دع الوعيد فما وعيدك

ضائري اطنين اجنحة الذباب تضير علي فيض لغا من معادنها فماذا على اذا لم يفهم البقر

فيتل ان كان عهد وصلكم قد درست فالروح الى سواكم ما انست اعضاؤها

بقلبي غرست منوا بلقاكم والا يبست فيتل عنزي جني وانا المعاقب فيكم فكانني

سبابة المتندم خير يسمنا لي ساد الفؤاد مع الاحباب اذ ساروا ودمع عيني على خدي

مدرار والجسم مني نحيل يوم بينهم وفي فؤادي من تذكارهم نار اني وقفت على الاطلال

امثالها فقلت ما صنع الاحباب بالدار فاخبرتني ولم ينطق جوابها ان الاحبة بالاسحار

قد ساروا فقلت يا حزنا من بعد بعدهم يا ليتني ضمني تراب واحجار فيتل

في العند لتركنا التوديع صدنا عن حلاوة التشيع حذرا من مرارة التوديع لم يقم

انس ذا بوحشة ذا فرايت الصواب ترك جميع للخير اخرالي الوادي الذي يسكنونه

حنين الوف غاب عنه قرينه واشتاقكم شوق العليل البرء وقد مل سبيه كل انينه

فيتل بكيت على ما فات بعد بعد فانزعت الجفا من الجفون ولو اني بكيت بقدر

وكم من عاشق قضى نحبه
وانت من الغرام السقيم

ودى لاجرت العيون من العيون **وقيل** تذكرت لنا ايام وليالنا مضت
تجرت من ذكرهن دموع الاهل لنا يوما من الدهر اوبة وهل لي الى رض الحبيب
رجوع وهل بعد تفريق الاحبة وصلة وهل لنجوم آفلن طلوع **وقيل** تغطلست
الايام تغطلست الايام واستغطلست وقد جائنا يوم عظيم غطرج علو لقى عب
العهد وعشيشل غشان وقرغوش الغشيتر شلج اذا ضجضج الحب بالضجضج ضجضج
منجاجج ضجضاج الهوى المتضجضج **جار الله** انما زهد الفتى قصر الامل لا باكل
المر او لبس الشمل خذ بامر الله واترك ما نهى والبس الخز وكل لحم الحمل **وقيل** كل
المارب ما رجوه بحضرنا سوى حضورك فانعم بالمباد **وقيل** كتبت في فؤادي
نار شوق لها لهب والدمع انسكاب فلولا النار بل السطر دمعي ولولا الماء لاحترق
الكتاب **وقيل** شمغر شغراط غشرن ببابها مذبرق روغات مذاب من الحاج
عجيج شحار شخراط مغمرج كناهير فلطاس سخير غلهاج مشطرف سحلاق عصبصر
مكسبل سكاليف قولاخ دعين قرمساج تغطلست الاوراق في ورق جرقها و
نابست الاحداق من شوق قرماج ذهبن واذهبن لذ واهب ذاهبا وجلجلت
الاجلاج من عب جلاج تقصفرن عصفور ابعصرها تولجن ابلاجا سير خلهاج
ذرقن الزاقات التي قرص ذرقها مغصغصن غصغاصة غصغص عصلاج نهاية
طملاح الطمالج طملج وغاية ددلاج الدرالج ددلاج **وقيل** مكرهفة في غسطل
المصطلمات كدر غلة في جوهر الاسطفسات مطلحة في درلج درجلية معصفرة
في شمرج العصفريات شواصيص ناصوص قوص قصيرة كماموس كيموس كنار
الكسيات دروغ مروغ ذروغ فرتية كماموس موس موسس سارات **وقيل**

عصون

ايضا

ابض بقويم القوم قامات عاجب الجراتها وقوس القوس اقواس قوس مترفات
مشاوين رواميغ سفالبغ مكالبغ نقاب لبين متعهود كريم المعد بنات الاباصوص
اصوصنا في جوس بجوسنا سهام الهوى مسموم لدار المنزات دعاربة العقاربج
كعنقود من القود رقود القود في قود كفود الفنفد بات لجيج عوج ماجوج ر باجوج
كعادوج مدام العهد في شاب كشابات الشبيبات فراق الراق رفرقنا بر قهارق المفاذق
وعاد الداع دعرعنا برعراع العرات وتلقلنا كقلقال المقالق الملفلاق و
شر قلنا كشر قال الشرافيل الشرفلات بهائی چه خوش بودی که از باده کهنه سال
شستی ز من حسنه بیکدم حلال که خالی کنم سینه را یکزمان ز غمهای بی حد و بی کران
رود محنت دهر از یاد من شود شاد این جان ناشاد من با فسون و افسانه دل خوش
کنم ز دنیا و وصفش فراموش کنم وله نگشود مرا ز بار یک کار دست از دلبری طبیب
بردار که درد من ز خالش آن کوست ناشسته ام از جهان به بیا رندی است و سلامت
ای دل من کرده ام استخاره صد بار سجاده زهد من که امد خالی از عیب عاری
از عار پودش همگی ز تار چنگ است تارش همگی ز پود زنار خالی شده کوی دوست
از دوست از بام و درش چه پرسی اخبار وله عهد جوانی گذشت در غم بود و نبود
نوبت پیری رسید صد غم دیگر فزود کارکنان سپهر بهر عوی شدند وانچه
بدادند دیر باز گرفتند زود نام جنون را بخود داد بهائی قرار نیست چه او عاقلی
زیر سپهر کبود وله حالی دارم زمان زمان در هم تر هر لحظه قدم ز بار عصیان
خم تر یا رب بگناهم ار نسوزی چه شود یک مشت خاکستر دوزخ کم تر خواهم
از عشق دل پرخون نشود بیدل صد هزار غم چون نشود للّه قلم الطاوی بستقا

سه شنبه ۴

۱۰ ایه

وادب خواب من همی نخم نبری از خب سعدی این دغل دوستان که می بینی
مکسانند دور شیرینی تا طعامیکه هست مینوشند همچو زنبور بر تو میجوشند تا
برون یکده خراب شود کیسه چون کاسه رباب شود ترک صحبت کنند و دلداری
بنود دوستی خود نپندارید بار دیگر که بخت باز آید کامرانی ز در فراز آید دوغ ماهی
پیه پاره چرب واست در دهی افتند چون مگس در ماست واست گویم سگان
بازارند کاستخوان از تو دوست تر دارند مولوی چون نجار در پشت من انگشت
من خم شود از بار منت پشت من همی کو تا نخارم پشت خویش وا رهم از منت
انگشت خویش خسرو اه که عمرم همه بر باد رفت عمر ز بر قاعده داد رفت باغ
جهان بوی وفائی نداشت سبزهٔ او مهر گیاهی نداشت چرخ ستمگر ز ستم بس نکرد
عمر چنان رفت که رو پس نکرد حسن دعای تو که مستجاب نیست مرنج تو از بانگ
حدیث دل دگر دعا چه کند وله نان جوین خرقهٔ پشمین آب شور با پاره کلام پیمبر
هم نسخهٔ چهار ز علمی که نافع است در دین نه لغو بوعلی و ژاژ انوری تاریک
کلبهٔ که بی روشنی آن بیهوده منتی ننهد مهر خاوری دین مردمان که دیوانه
ایشان حذر کند در گوشهٔ نهان شده بنشسته چون پری بایکدو آشنا
که ننهد بر نیم جو در پیش ملک همتشان ملک سنجری این آن سعادتیست
که بر وی حسد برد آب حیات رونق ملک سکندری کر از سپهر عقد ثریا
فرستدم از روی مهر طبق ماه مشتری در روی بخاک پای قناعت که ننگم
تا این حدیث را تو بباز بچه نشمری ثنائی ببکه شنیدی صفت روم و چین
خیز و بیا ملک ثنائی ببین تا همه دل بینی بی حرص و بخل تا همه جان بینی بی کبر و

کین

اول صد هشتاد شبانروز بتمام راطی کرده است یعنی سیصد شصت دوره
ساعت را حرکت نموده که سیصد شصت و از ده ساعت باشد ساعت و صد
هشتاد شبانروز بتمام راطی کرده بشانزده ساعت که نزولکان در غروب صد و
را تمام خواهد کرد پس شانزده ساعت عقب نماند با وجود فرض تساوی حرکت هر دو
و حال آنکه اول هشت ساعت عقب بود و بتقریب دیگر هشت ساعت فاصله
میان دو شاپشه بود و مساوی حرکت کردند و حال شانزده ساعت فاصله است فائده
چون رقعه نویسی در باب حاجتی و خواهی که روا باشد بر سر رقعه بقلم نی مداد بنویس
بسم الله الرحمن الرحیم ان الله وعد الصابرین المخرج مما یکرهون والرزق من حیث لا یحتسبون
جعلنا الله وایاکم من الذین لا خوف علیهم ولا هم یحزنون فائدة لدفع الفقر والفاقة
یقرء سورة آل عمران ثلث مرات لا یتکلم احدا من الناس واذا وصل الی آخر قل اللهم مالک
الملک یقرء هذا الدعاء سبع مرات اللهم یا فارج الهم ویا کاشف الغم ویا صادق
الوعد ویا موفی العهد یا لا اله الا انت فرج همی وفرج حزنی واقض عنی دینی واغننی
من الفقر والفاقة برحمتک یا ارحم الراحمین هکذا وجدته بخط بعض الاکابر حکایة
ان شاعرا الی معن بن زائدة الشیبانی فلم یتهیأ له الدخول علیه فقال لبعض خدامه اذا جلس
الامیر فی البستان فاخبرنی فاخبره یوما فکتب علی خشبة والقاها فی الماء فلما راها
معن اخذها وقراها فاذا فیها ایا جود معن ناج معنا بحاجتی فلیس الی معن سواک
شفیع فطلب الرجل وامر له بمائة الف درهم وهکذا الی عشرة ایام فخاف الرجل ان
یندم فخرج بالمال فطلب فلم یوجد فقال معن والله لقد بلغ نشاطه وقد همت والله
ان اعطیه حتی لا یبقی فی بیت مالی درهم ولا دینار فائدة روی الصدوق فی کتاب

عيون اخبار الرضا قال حدثنا القطان عن عبد الرحمن الحسيني عن محمد الفراهي عن
ابي عبد الله الاشوي عن علي بن عمر عن ابن جمهور عن علي بن بلال عن علي بن موسى الرضا
عن موسى بن جعفر عن جعفر بن محمد عن محمد بن علي عن علي بن الحسين عن الحسين بن علي عن علي بن ابي طالب
عن النبي ص عن جبرائيل عن اسرافيل عن ميكائيل عن اللوح عن القلم قال يقول الله عز وجل
ولاية علي بن ابي طالب حصني فمن دخل حصني امن من عذابي قال مؤلف كتاب زهر الربيع
السيد نعمة الله الموسوي الحسيني الجزائري ثم التستري بعد نقل هذه الرواية اقول
هذا السند ورد في الرواية انه ما قرئ على مريض الا شفي وعلى مصروع الا افاق وقد جرب
مرارا وان كتب وشرب في ماء شفي من الحمى وانظر الى اسناده كرهم وحدثهم روى
جدنا عن جبرئيل عن الباري قال قال الاستاذ ابو القاسم القشيري ان هذا الحديث بهذا
السند بلغ بعض امراء السامانية فكتبه بالذهب واوصى ان يدفن معه فلما مات
راي في المنام فقيل ما فعل الله بك فقال غفر لي بان كتبت هذا الحديث بالذهب
تعظيما واحتراما **فائدة** قال بعض الصلحاء الفاضلين لوجع الضرس ادعية كثيرة وآيات
من القرآن اكثر وهذه الكيفية قد جربناها نحن وغيرنا من العلماء وهي اذا اتاك
فاقرأ البسملة اثنا عشر مرة وقل كم سنة تريد ابطال الضرس الموجوع واقرأ البسملة
اثنا عشر مرة ثم مرة بان يضع اصبعه على الضرس الموجوع وكرر هذه القراءة حتى يسكن
الضرس وهي هذه بسم الله الرحمن الرحيم اسكن ايها الضرس المضروس في الحنك المفروس
بقدرة الملك القدوس الله خلقك وفي اللحم انبتك ويسئلونك عن الجبال
فقل ينسفها ربي نسفا فيذرها قاعا صفصفا لا ترى فيها عوجا ولا امتا او
كالذي مر على قرية وهي خاوية على عروشها قال انى يحيي هذه الله بعد موتها فاماته

الله مائة

الله مائة عام مت عن فلان بن فلان بقدرة من لا يموت **فائدة** الحمد لله

الذي يفعل ما يشاء ولا يفعل ما يشاء غيره الفاعل في الاولين ظاهر واما في الاخيرين

فاما في كليهما كلمة غيره او في اولهما كالاولين وفي الاخر غيره او بالعكس وفي الاول عام

مقدر وفي الاخر راجع اليه وهي بمنزلة الا والمستثنى مفرغ والمعنى لا يفعل احد ما

يشاء الا الله وعلى التقادير لو اوابتاء الحقير او حالية فهذه اربعة معان بل ثمانية

فائدة ٤ ٣ ٢ ١ ٥ ٣ ١ ٤ ٣ ٥ الخلق فليصل ٤ ركعات يقرء في كل ركعة الفاتحة

مرة و ١٤ عسى الله ان يجعل بينكم وبين الذين عاديتم منهم مودة ورحمة والله قدير

والله غفور رحيم ويقرء بعد الصلوة ٤ مرة يا مسخر الفيل يا مجري النيل يا فالق

البحر على بني اسرائيل رب سخر لي ذلك انك على ما تشاء قدير وتحكم ما تريد كن فيكون

قال الراوي مجرب **فائدة** ابن بابويه در كتاب اكمال الدين در باب معمرين نقل كرده

است كه نوح ع دو هزار و سيصد سال عمر كرد هشتصد و پنجاه سال قبل از بعثت و

نهصد و پنجاه سال بعد از بعثت و قبل از طوفان و پانصد سال بعد از طوفان وابرهيم ع

صد و هفتاد و پنج سال زندگاني كرد و اسمعيل صد و بيست سال و اسحق صد و

هشتاد سال و يعقوب صد و سي و سه سال و داود صد سال چهل سال از نبوت و پادشاهي

كرد و سليمان هفتصد و دوازده سال و لقمان پانصد و شصت سال و عزيز مصر

كه در عهد يوسف بود هفتصد سال عمر كرد و پدران هزار و هفتصد سال و جدش

كه در نام بود سه هزار سال عمر كرد و ايضا روايت كه جابر والبيه كه زني بود بجدمت

حضرت سيد الساجدين ع رسيد در وقتيكه صد و سيزده سال داشت و بدعاي

حضرت جوان شد و حايض شد و زنده بود تا بخدمت حضرت امام رضا ع رسيد و

بعد از شش ماه از ان فوت شد و ایضا روایت کرده است که عبید بن شریه جرهمی سیصد

پنجاه سال عمر کرد و بخدمت حضرت پیغمبر رسید و اسلام اورد و باقی ماند تا زمان

غلبهٔ معویه و ربیع بن ضبع الفزاری وارد بر عبد الملک بن مروان شد عبد الملک از

او پرسید که چه قدر عمر تو است گفت دویست سال زندگانی کرده ام در زمان

فترت میان عیسی و محمد و بعد از ان صد و بیست سال هم در ایام جاهلیت بودم و حال

شصت سال هم می شود که در اسلام هستم و شق کاهن سیصد سال عمر کرد و اوس

ابن کعب امیه دویست و چهارده سال عمر کرد و منذر بن حرملهٔ طائی ملقب بابو

زبید نصرانی بود صد و پنجاه سال عمر کرد و نضر و همان بن سلیمان بن اسجع

غطفان صد و نود سال عمر کرد و نوب بن صدان عبدی دویست سال عمر کرد و ثعلبه

ابن کعب بن عبد الاشهل دویست سال عمر کرد و عمر بن هاجر خزاعی صد و هفتاد سال

عمر کرد و عوام بن منذر بن زید مکی در جاهلیت قبل از بعثت پیغمبر بود و در اسلام

تا زمان عمر بن عبد العزیز حیات داشت از او پرسیدند که چه چیزها در یافته

گفت میدانم ولیکن بو خورده ام بطایفه در عهد ذو القرنین و سیف بن وهب

بن طائی دویست سال عمر کرد و ارطاة بن نزنی صد و بیست سال عمر کرد و زهیر

ابن عتاب بن هبل کلبی سیصد سال عمر کرد و هبل بن عبد الله بن کنانه ششصد سال

عمر کرد و ابو الطیحان قینی صد و پنجاه سال عمر کرد و مستوغر بن ربیعة بن کعب سیصد

سی سال عمر کرد و بعد از بعثت پیغمبر هم حیات داشت و اسلام نیاورد و دوید بن نهد

چهارصد و پنجاه سال عمر کرد و ثویر بن عبد الله جعفی سیصد سال عمر کرد و در زمان

خلافت عمر بن عبد بیناماند و صبرة بن سعد بن سهم قرشی صد و هشتاد سال عمر کرد و مسلمان

شد و

شد و لبید بن ربیعه صد و چهل سال عمر کرد و مسلمان شد جریان بن حرث محرب بن ربیعه سیصد سال عمر کرد و مخضر غسان بن ربیک صد و پنجاه سال عمر کرد و عوف بن کنانه کلبی سیصد سال عمر کرد و صیف بن رباح تمیمی دویست و هفتاد سال عمر کرد و اکثر گفته اند که اسلام قبول نکرد و بعضی گفته اند پسرش را بخدمت پیغمبر فرستاد و قروة بن ثعلبه صد و سی سال در جاهلیت ند کانی کرد و بعد اسلام آورد و قیس بن ساعده سال عمر کرد و مصتابن جنابه صد و چهل سال عمر کرد و حارث بن کعب مذحجی صد و شصت سال عمر کرد **قیل** كان بعض الوعاظ على المنبر فسئل عن لفظ الاشياء ما الآ فيها وهو لا يدرى فاجاب فقال اذا كان الله عز وجل يقول يا ايها الذين امنوا لا تسئلوا عن اشياء ان تبد لكم فكيف تسئلون **للطغرا** يا نار قلبى ما الجرك كلما مرجت عليه الماء لا يبتوخ و يا جيرة شطت بهم غربة النوى ولا عهدهم بينى و لا الود بينهم لكم في خبو الارض مسرى ومسبحى وللحب في جنبى مسرى ومسحى **قيل** واقول ليت احبتى عاينتهم قبل الممات ولو بيوم واحد فائدة قال الصفدى فى شرح لامية العجم قد سمت العرب لساعات النهار اسماء الاولى فالذرور ثم البزوغ ثم الضحى ثم الغزالة ثم الهاجرة ثم الزوال ثم الدلوك ثم العصر ثم الاصيل ثم الصبوب ثم الحدور ثم الغروب ويقال لها ايضا البكور ثم الشروق ثم الاشراق ثم الراد ثم الضحى ثم المتوع ثم الهاجرة ثم الاصيل ثم العصر ثم الطفل ثم العروب **لادرى** وما رفع النفس الدنية كالغنى ولا وضع النفس الشريفة كالفقر **ايضا** ارى فى منامى كل شئ يسرنى ورؤياى قبل الصبح او هى وا قبح فان كان خيرا فهو احلام وان كان شرا جاء فى قبل اصبح **لابى حنيفة** واعلم فى المنام بكل خير فاصبح لا اراه ولا يرانى ولو ابصرت شرا فى منامى لقيت الشر من قبل الاذان **حكاية** قيل ان ملك الروم

انشد عنده شعر المتنبي وهو كان لعيس كانت فوق حقبى مناخا فلما ثرن سالا
فسال عن المعنى فقال ما سمعت باكذب من هذا الشاعر رايت ان اناخ الجمل على عينه لا
يهلكه الله لغز هجو امراة سوداء ذامرة ولرب ذامرة يهيج بزمرها ريح البطون فلينها لم ترى
شبهت ثغلها على ضربانها وقبيح مبسمها الشنيع الاجز بخنافس قصدت كنيفا واعتدت
تسعى اليه على جنار الشبر لطيفة سال رجل عمر بن قيس عن الحصا التي يجدها الرجل
في ثوبه من حصا المسجد قال ارم بها قال زعموا انها تصيح حتى ترد الى المسجد قال دعها
تصيح حتى تنشق حلقها قال الرجل سبحان الله او لها حلق قال فمن اين تصيح حكاية قيل
ان بعضهم كان واقفا بعرفه فراى نسانا يتضرع ويبالغ في الدعا ويقول اللهم اغفر
فقيل له ان الله يغفر كل ذنب في هذا اليوم فقال ذنبي عظيم فقيل له هل قتلت احدا قال
لا فقيل له هل زنيت قال لا فقيل له هل كفرت قال لا واخذ بعد عليه الذنوب
هو يقول لا فقيل فما الذي تبتر قال وطئت خيزه فقيل له الامر سهل ان الله يغفر
الذنوب جميعا ولكن اخبر كيف وقفت حتى فعلت بها قال كانت مبتر قيل له كيف
انتشر عضوك قال مصصت لسانها فانتشر عضوي قيل متى كان قال في شهر رمضان
قيل اين كان قال مددتها الى سطح المسجد قيل ما استحييت من الناس قال كان الناس
مشتغلين بصلوة الجمعة فقيل له لا غفر الله لك يا نجس لعاله اشكال دي يا
وهو ان قولوا يا ضيين علوا الفجر الكاذب تنسبوه الى الشمس وضوئها ولو كان كذلك
كذلك ينبغي ان يكون في المغرب بياض يعني اذا غاب الشفق يظهر بعد قليل بياض مستطيل
شبيه بذنب السرحان وليس كذلك فائدة يطلق الفلزات على الجواهر التي لا
تحرقها النار عند الملاقات بل يذيبها فاذا فارقتها عادت الى عادتها الاولى فائدة

قال صلاح

قال صلاح الدين الصفدي في شرح لامية العجم ان لفظة الواو قد تزاد في رسوم الخط
على عمرو فرقا بينه وبين عمر فاذا دخل التنوين عمر فلا بد حلة الواو لان الفرق حاصل
لكون عمر غير منصرف **فائدة** قد تزيد الواو بعد لا النافية مثل لا واطال الله بقائك
اذا سئل عن شيء المتفرقة بين الدعاء له وعليه يحكى عن الصاحب بن عباد انه قال هذه الواو احسن
من واو الاصداغ في خدود الملاح **فائدة** قولهم وقع رمضان في الواوات يريدون
انه جاوز العشرين فلا بد من ذكر الاواو العطف **فائدة** قال الصفدي سمى المنصور العباسي
بالدوانيقي لانه مع خلافته كان يحاسب على الدوانق فسمى بهذا الاسم قال ايضا بغداد
فيه لغات بغداذ بالذال المعجمة اخيرة وبالمعجمتين وبالمهملتين وبنون بدل الدال الاخيرة
ويسمى بالزوراء لانحراف قبلتها وبدار السلم لانه كان يسلم فيها على الخلفاء او لان السلم
اسم للدجلة **حكى** ان رجلا ادعى ان كل احول يرى كل شيء اثنين وكان ابن احول فقال له
يا ابت ليس هذا بصحيح لانه لو كان كذلك لكنت ترى القمرين اربعة **حكى** كان لبعض
النسوان ميل الى رجل فاقترح عليها يوما ان يكون فعلها امام زوجها فقال امض في الغد
الى البستان الفلاني وكن بين الشجر فلما اصبحا اخذت زوجها ودخلت الى ذلك البستان
فلما اطمانت بها الجلوس صعدت الى شجرة هناك على انها تلقط من ثمرها فلما صارت
باعلاها صاحت باعلا صوتها هل تفعل مثل ذلك بحضوري وثانت بالقحبة وتجامعها
واخذت بالصراخ ثم نزلت لتمضي الى الحاكم فاخذ زوجته بالتبري من هذا الفعل وقال
لا يكون هذا لعل ذلك من خاصية الشجرة دعيني انا اطلع عليها وابصر حقيقة ذلك فلما
صعد الزوج دعت الرجل واخذ في العمل فلما راها الزوج قال لو انني قليل العقل مثلك
لكنت تقول ان رجلا قد علاك وهو كيت لك لاربع ابا في حبا بنا كم تجرحون بحجركم بفضل

وذا بيت الدهر بالهم مكمدا اذا متم قبلي وانتم احبتي فماذا الذي اخشى اذا كنتم
عدا **فائدة** اذا اردت ان ترى قفاك فاجعل مرآة بين يديك واخرى خلفك
بحيث يكون احدهما اكبر من الاخرى ويكون احدهما مائلا الى جانب بحيث لم تكن انت حاجبا
بين المرآتين **شعر** لا تظهرن لعاذل او عاذر حاليك في السراء والضراء فلرحمة المتوجع
حرارة في القلب مثل شماتة الاعداء **ابن الفارض** شربنا على ذكر الحبيب مدامة
سكرنا بها من قبل ان يخلق الكرم **لبعضهم** تركت هجا ابليس ثم مدحته وذاك
الامر عندي سلوكه يقرب من اهواه حينا فان ابى حكاه حينا الا في الكرى فانيكه **فائدة**
قيل ان السبب في تاخير تحقق المنامات الجيدة وسرعة تحقق الرديئة ان القوة الالهية
المظهرة لهذه المنامات تعجل البشارة بالخيرات الكائنة قبل وانها بمدة طويلة ليكون
مدة الفرح والسرور اطول وتوجب الانذار بالشرور الكائنة في زمان يقرب حصولها لتقصر
زمان الهم والغم فانه قد سبقت رحمته غضبه **فائدة** قال الشيخ الرئيس ان الصبي يضحك
بعد اربعين يوما وذلك اول ما تفعل النفس في بدنه ويرى المنامات بعد شهرين
ولا يرى مناما يعتد به الا بعد اربع سنين وقال ايضا قد يرى في النوم اشياء غير الانسان
من ذوات الاربع **ذكر** الصفدي من العامة في شرح لامية العجم انه ولد الضحاك بن مزاحم
لستة عشر شهرا او سبعة(?) وولد لسنتين وهرم بن حيان ولد لاربع سنين ومالك بن انس
حمل به اكثر من ثلث سنين والحجاج بن يوسف ولد لثلثين شهرا والشافعي حمل به اربع
سنين اقول لا يخفى ان الحمل لا يكون اكثر من تسعة اشهر ولكن هؤلاء ولد [ابائهم] وابعدوا(?)
بالمدة المذكورة لا انهم حملوا في جميع هذه المدة **حكاية** مر شخص بمكتب فيه صغير(?)
مليح فوقف وسال عن المدبر يا مولانا هذا ابن من واشار الى اصغرهم فقال المدبر [تعنيني]

يبتسم في حال اليقظة اما في حال النوم فيضحك قبله كما نشاهد

ولا تضيع

ولا تضیع الزمان هذا الملیح ابن فلان بن الاغانی لا تغرنك التودد من قوم
فان الوداد منهم نفاق والقلوب الغلاظ لا ینفع الاحقاد منها الا التشبه والوفاق
فراسة قیل انه فی ایام ایاس القاضی تعذر علی الناس رؤیة الهلال فحضر الیه
انس بن مالك فقال رأیته فقال ارنی مکانه فلم یر ایاس شیئا ونظر شعرة بیضا خارجة
عن حاجب انس فنحاها وقال انظر الی الهلال فنظر فلم یجد شیئا **شرف اهل** لما رأیت
النجم ساه طرفه والقطب قد القی علیه سباتی وبنات نعش فی الحداد سوافرا یقنت
ان صباحهم قد مات **لا ادری** وما لیلنا الا سواء وانما تفاوت تار ناسهرنا وتم
معما باسم کیقباد کسوچه فند بطرف ماهت انسو فکن و ببا بر ده
باسم صدیق دی بد رمیان قصه بی انتهای دل صق باشد چون دی در میان در اید
صدیق شود **باسم** محمد شاه ان شرف کفتم حدیثی بشنوی کفتا اکر نه کو غم دل
کو ید ازحد کذشته است بحدیث **باسم** ولی جان فدا کرد براهت شرفای اهل
کسل چه شود کرد سر لطف دهی و برادل سر لطف لام است چون دل ولی شود **معما**
باسم بایزید بازی که بود بو سر دست تو چه شاهی شاید که شرف طعمه هدا از دل
ریشش باو تتمه الطاهر اهت **باسم** محمد الدین یکدم از مسجد برون نه پای وسواس
ای خطیب نقش نان جو که دارند ز حضور دل نصیب مرادانان الدین است
معما باسم خضر ز اسما مثلی که عشش حاصلست و بس مشروح شنوی **معما**
باسم حمزه بجانب شرف فتاب کیوان روش مقام خویش بنا هید داد و ره برداشت
یعنی در حمل لام که علامت کیوانست رفت و زهره بجای او امد و ره ان رفت
المتغیر او را برابر است بنام سرکز و محیط نصف محیط پیش مهدس مطلع **باسم** القمان

[illegible marginal notes]

هر که او نقش دهانش دید یافت که چه ذاالنون است صاحب کشف نبشت
دهان هم است نقش آن هم چون دو نه یعنی لا یافت شود و ذوالنون شود لقمان
شود باسم عمر ایچار چشم و زلف مشهور است عین و میم و لام مکسور است لام مکسور
یعنی مر است باسم منصور مستور بود نامش و نه رهبکند رقیب از نه کشف
دمن شمار جهات را شمار جهات است چون ست مست و رنص شود منصور شود باسم
شمس اگر کسی درج اسمان شمار کند شوند متحد اند دمیان علویین درج اسمان
شش است و علویین که دل و نی است چون متحد شوند هیم شود باسم سلیمان سی درسی
و پنج برده داد درمیان با یکی یکیست بدان ز ابسی درسی لام ند لفظ سی است و پنج
در ده نون است و مراد ان یک یکی چهل است که میم باشد و ان دیگری الف است باسم
علی نام پرسیدم از بت رعنا کرد اشارت بچشم و گفت مرا عین از چشم برمیاید و لی
باسم ازمر انظام نگار من چه شرف شد رجان کهنه غلامش کمان نبرده که کرد نشان
دهند نامش کمان نبرده مراد ف ظن است و چون او بکرد نظام می شود افراسیاب
افسر سهراب نام سرمه جز به نیکوتر زیائی که عربی است بنیانکه افراسیاب شود معما
باسم امام مادر دل خویش نام دلبر دانیم و زبیم زبان خلق نهانش خوانیم مراد از خویش ما
است و قلب نام است و چون مادر ان درآید امام شود شعر در تصحیف تا خوی
بد پدر نکرد باد ب ان در یکانه کرد سهسم مراد از سهسم تصحیف انست یعنی یتیم یتیم
باسم عطا ای بحر بر کرهه که غواص کرده ددبحر فکر خاطر در دانه پنج را در شش
دراست مهره فکر هم که نام کیست پنجی که رهندار دوطرف نقش پنج را مراد از پنج اول
ظا است که نه است و از پنج دوم هزار است و نقش آن یکی عین است که مصحف عین است

[margin:] تا پنج ... ذی پنج ... ... افراسیاب شود
[margin:] ... مرا ... بو ... عطا

و یکی الف

و یکی الف است **حاجی محمد** در کعبهٔ وصالت اگر هست هند بار ارکان حج تمام
کن و شکر حق گذار ارکان حج ح و جیم است و مراد از تمام کردن آن است که ح را و ج را جیم
کنی و مراد از شکر حمد است **و باسم** شهاب از بهر طلی تمامش در شب بطلب
نشان نامش بهر مه است و تمام آن ها است چون در شب در آید شهاب شود
و باسم احمد صباح مرا چه بی صبر با بی زغم یار بنام دوست صبوحی کن و شراب بیار
صباح مرا چه بی صبر شود احمد شود **و باسم** قطب اشک خونین در گریبان خود آرم
پنهان کنم قطره بی ره رفت و در دامان محبوب افتاد چون قطره بی ره بر دامان محبوب
که با است فتد قطب حاصل شود **و باسم** قاسم بطرف رمز شرف هر که آشنا باشد
ز بسم نام بر او را اگر بقا باشد چون با در اسم قا باشد قاسم باشد می شود **و باسم**
کمال نصر قدرت شرف را هنگام وصف از کسل گوید سما و زین هست عجز چون از
کسل سر نام گفته شود کمال شود **و باسم** هاشم دوشینه لبم چه در تمنا مت می سفت
چشم تو چها کرد لب یارم گفت چون چشم ج ها کند هاشم می شود **و باسم** خضر خراجی
و اگر بت باشد ضرورت ورنه نبود در نهر نام کو یاد چون خراجی را شود ور در ضرورت
ورنه نبود خضر حاصل شود و هو المطر **و باسم** جلال تا صیت دولت تو رونق صبا
شده بر جان خصم تیغ تو کوه بلا شده کوه یعنی جبل با ی آن لا شود جلال شود **و باسم**
ابو المکارم او بی دل است و بهر تو عالم بد است کام جسته و در ز ازادسر و خویش
چون او با بو شود و بهر که عین است د عالم برود ابو المکارم شود و کام کداز ده سروی — دل شوق
که الف دوم است که بغیری نبستلر ست بود کارم شود **و باسم** خلیل الله صوتی حالی — بنستم
که دو دار روی آن دارد شرف لال باشد ابله و ابکم خرد در وصف آن صوت حالی خالی

است بخاء مفتوحه چون از الف که دو تا وست دور شود خلی شود و لام ثانی و الف
لام از لا حاصل شود و تتمه از آب بلبه کران او آب کشتی و باسم کریم فدا کرا بیتقبل
من قدیم نیست این شیوه بدعی محدث چون از قدیم کو آید کریم شود و باسم لقمان
همه تن و بود دبای داند وسم وره عاشقی کجا می داند در خرقه اش از دغل کرار خند
در دلق معانی نیست صدا می داند چون دق از دلق معانی بیفتد لقمان می شود و باسم
کمال است این بر عالم افشان که بسر و پای ندارد هر که نام و نشان خواهد این سخن
بر دل نگارد است این که است عالم بی سر و پا ال است و باسم بها مشو فرهنگ دور
چرخ دولاب دو این سرا چه نشینی که تا خبر یابی جهان بی سر و پا که خالیست بسرای تو
بباد عدم بود هر دو نبی یابی چون آب بر سر جهان بی سر و پا نداید و تا آباد رود بها شود
و می تواند شد که مراد از بی سر یعنی با سر و پا باشد چون بی پا شود بها شود و باسم هیراز
احمد و مهر محمد از پیر مغانم سخنی هست بدو کز همه گر جهان فخر و پناهی جز سکر صحو
کنار یار و انکه لب لب چون جمع شود هیچ مکو الا شکر از کنار آب یکدفعه الف مراد
است و یکبار میم و مراد از شکر حمد است و باسم همام و هاشم و هشام از مهر تو تا
تا بک سر مو در دل ماهست ما را ز غم مهر تو اند پشه ما هست از سر مو یکدفعه
میم و یکدفعه شین مراد است و دل ما هام است و باسم مجدالدین و تاج الدین
دور مستی نهاده ام بجلال تا کنم ابتداء صورت حال هر زمان نکته ایست و مرتب
نیمه از دهن هی رسد بکمال دوری مستی میم است چون بجلال رسد مجدال شود و
اگر با ابتدا شود تاج دال شود و چون هر یک بدین کامل شوند مطلب حاصل شود
باسم حسین که از هر یک از مصرعین پیرهن می آید نی سحر چون کشت پنهان راز

او کرد

اوکه بود نهان وقت نازات بود در وی سر بچه شد عیان نی سحر نالان یعنی مفکوک
رحسین است چون دا نهان شود حسین شود وباسم غنام وهمام وعمر وعماد وعمید
شمس مائیم بجزمی میان غم تو بر چهره جان نقش نشان غم تو ما را وکرم چند در ای
بشمار باشیم سرسوداز ده کان غم تو ما چون میان غم در اید غنام شود وچون از
غم هم اراده شود همام شود ونقش غم بر چهره روح نشیند عمر شود وچون ما میان عد
در اید عماد شود وچون می در اید عمید شود وچون سین که سر سوداز ده کان است با شم
شود شمس شود وباسم ملک بخش در صورت ملیحش کلک زد دلبری نقاش
صنع واخر سرو قد امدش راست چون کلک دلبری در صورت ملیح در اید ملک بخ شود
وچون اخرش قد شود که سر راست ملک بخش شود ومی تواند شد که کلک بدل
در صورت ملیحش در اید ملک بخش شود وچون اخرش که سر که معنی ان روا است
شود ملک بخش شود وباسم نجم چه سرو تو دامن کشان می چمید چمن از شرم
بر سر کشید چون دامن از شرم بر سر کشد نجم شود وباسم علی تا عقیق یمنی بدید لب
لعل تو را قاف تا قاف هم قیمتش مشتری است چون عقیق لام را ببند ودو لی اف
خود را دهد علی شود وباسم مهراهان چون دلارام در میان اید کو بناشی تو هم دلا
شاید دلا رام که در میان اید ودلا رفت مهراهان شود وباسم بهرام مارده بسرای
دوست بودیم بنام در پیش سرای باز کشتیم تمام پیش سرای ماره باست چون
باز کشت بهرام شد وباسم یحیی دانی که کشتی است قبب ستیزه کار او را بزم زنده
دلان زنده در میاد چون زنده که حی است در وی اورده شود یحیی شود وباسم
شهاب ماه چون با ابر کرد همعنان هر دو را بگذار ونام یار خوان از ماه شهر است

وچون رای و ودای ابر کذاشته شود شهاب شود **باسم نصیر** دائما فکر

شد ماندن دلداری بود چون نصیب او ست می کوشد کمان باری بود چون آن با

یعنی بای نصیب ر شود نصیر شود **باسم شیخ** از جوانی چه در کذشت شرف

دل زیری بکنج خلوت بست چون در یعنی با ان شباب برود شین ماند وتنگ

یعنی شیب باء است وکنج خلوت خاء است **باسم بخیر** نور چشم است نام دلبر من

بامر راوی نافع ازنکی راوی نافع ورش است وچون آن نور چشم افتد بجم شود **باسم**

محمود صورت حال از چه دان مخدوم پنهان داشتم زاخرش اکثر بدل کفتم بجان بنکاشتم

مراد از صورت حال نقطهٔ خاء مخدوم است و اکثر اخرش دوم است چون بقلب کفته شود

مود شود مطلب حاصل شود **باسم امام حسین** ثلث خمس زوج فردی را که خمس

سدس او مثلث از حد عدد بیرون بود تنصیف کن بر وی از خویش بار دیگر

بر ثلث مال ضرب کن چون ضرب کردی آنکهش تضعیف کن سدس عشر آن باز

دان و هر دو را جمع کن زانکه نصف و ثلث آن او تخفیف کن کعب غیر جذر طاد او

برون آری بفکر اندر و پیوند و چهار و پنج را تالیف کن بامحاسب کفتم اندر علم او

اسمی بر مز کو امامی را بعلم خویشتن تعریف کن زوج فردی که خمس او سدس او

از حد عدد بیرون باشد یعنی یکی باشد سی است و ثلث خمس او بعد از تضعیف

الف است و چون همان ثلث خمس را بر ثلث سی ضرب کنی میم حاصل شود و چون سدس

وعشر ثلث سی را یعنی شش نصف و ثلث آن زان بفکنی با الف ماند و کعب غیر جذر ده را

وجذر طاشی و مجموع میم است و مراد از چهار و پنج ده است که سین باشد و از جمع مجموع

امامی حاصل شود **فائده** بدانکه اعداد زوج بر سه قسم است زوج الزوج و زوج

ثلث مع

پس تضعیف کنی

الفرد

الفرد و زوجا لزوج والفرد اول الستکه در انقسام منتهی بواحد شود و دوم
انستکه منتهی بواحد نشود و زیاده از یکبار هم منقسم بمتساویین نشود **فائده**
بدانکه اعداد فرد را چون بنظم طبیعی جمع کنند مربعات اعداد متوالیه حاصل گردد
و ازواج را چون بدین طریق جمع کنند مربعات با جذور ایشان حاصل شود **فائده**
هر عددی را چون از واحد تا آن عدد بنظم طبیعی جمع کنند حاصل را کمال الظهور آن عدد
گویند و کمال دوری هر عدد که مربع آن عدد است و اینجا از رساله شرف نظام ظاهر میشود آن
است که کمال شعوری با دوری یکی باشد **معما باسم اولیا** لعل بی دل شد از آن بردو
لب لعل شرف کوه بنام تو را نظم چه در ساخت صدف دو لب لعل دو لام است چون
لعل بیدل یعنی لل از دو لام یعنی لام لام برود امام شود **معما باسم اهل** چون
سادبان هوی گفت احوال بهدل آن ماه والله بسوختنا ما خبر است احمد الله از احوال
چون دل ار سوخته شود احمد بماند **دعاء** بجهة فرزند که بیمار باشد مادر بربالای
بام رود و مقنعه از سر بردارد و موی سر باسمان گشوده و بگوید اللهم انت اعطیتنیه
وانت وهبتنیه فاجعل هبتک الیوم جدیدة انک قادر مقتدر و هرگاه زن عرب بند
بهتر آنستکه بعد از دعا ترجمه آن را بزبانی که داند نیز بگوید که فرزندش شفا یابد
انشاء الله تعالی **دعای توسل** بحضرت کاظم ع بجهة جمیع دردها خصوص صداع و درد چشم
مجربست بگوید اللهم بحق ولیک موسی بن جعفر الکاظم ع الا سلمتنی فی جمیع حوائج
ما ظهر منها و ما بطن یا جواد یا کریم و صلی الله علی محمد و آله اجمعین **دعا قل نسوه**
سه نفر بر بیمار بخوانند این است بسم الله الرحمن الرحیم بسم الله الملک الحق المبین شهد
الله انه لا اله الا هو والملائکة و اولوا العلم قائما بالقسط لا اله الا هو العزیز الحکیم

ان الدین عند الله الاسلام نور وحکمة وسلطان وهیبة ورحمة وحول وقوة وبرهان وقدرة وقیوم لاینام لا اله الا الله آدم صفوة الله لا اله الا الله نوح نجی الله لا اله الا الله ابرهیم خلیل الله لا اله الا الله موسی کلیم الله لا اله الا الله عیسی روح الله وکلمة الله لا اله الا الله محمد رسول الله وحبیبه لا اله الا الله علی ولی الله اسکن ایها المرض باذن الله الذی سکن له ما فی السموات وما فی الارض وهو العزیز الحکیم وصلی الله علی محمد واله الطاهرین و عاشر تربت مقدسه بجهت رفع ناخوشیها و امراض چون بقصد شفا قدری تربت بخورد و بگوید بسم الله و بالله اللهم رب هذه التربة المبارکة الطاهرة و رب النور الذی انزل فیه و رب الجسد الذی سکن فیه و رب الملائکة الموکلین به اجعله لی شفاء من کل داء و سقم کذا و کذا وان مرض را نام ببرد پس بقدر نخودی بخورد و در بعضی روایات وارد شده که در وقت خوردن این دعا را بخواند بسم الله و بالله اللهم اجعله لی رزقا واسعا وعلما نافعا وشفاء من کل داء انک علی کل شیء قدیر اللهم رب هذه التربة المبارکة و رب الوصی الذی وارثه صل علی محمد وال محمد واجعل هذا الطین لی شفاء من کل داء واما نا من کل خوف پس بقدر نخودی بخورد و یکجرعه آب بعد از آن بیاشامد و بگوید اللهم اجعله رزقا واسعا وعلما نافعا وشفاء من کل داء و سقم که انشاء الله شفا یابد **اگر خواهی** که هرگز تب نکنی در هر صبح و شام دعای حضرت فاطمه علیها السلام بخوان که مشهور به دعاء نور است بسم الله الرحمن الرحیم بسم الله النور بسم الله نور النور بسم الله نور علی نور بسم الله الذی هو مدبر الامور بسم الله الذی خلق النور من النور وانزل النور علی الطور فی کتاب مسطور فی رق منشور بقدر مقدور علی نبی محبور الحمد لله الذی هو بالعز مذکور و بالفخر مشهور و علی السراء و

الضراء

الضّراء مشکور و صلّی الله علی سیّدنا محمد و آله الطّاهرین طریقهٔ کرفتن آب نیسان

در ماه نیسان روز میکیری آب باران را پیش از انکه بزمین برسد هر یک را سورهٔ

حمد و آیة الکرسی و قل یا ایها الکافرون و سبّح اسم ربّک الاعلی و معوذتین و قل هو الله احد

را هفتاد مرتبه میخوانی و هر یک از لا اله الا الله و الله اکبر و اللهم صل علی محمّد و آل محمّد را

نیز هفتاد مرتبه میکوئی و هفت روز صبح و پسین از ان می اشامد هر ناخوشی که باشد

خداوند عالم شفا میدهد و هرکاه در چشم چکانند ناخوشی چشم را زایل کند و اکر

محبوس بیاشامد خلاص شود و وسوسهٔ دل ببرد و عداوت و بدکوئی مردم را نسبت

باشامنده زایل نماید و اوّل نیسان ماه رومی در این اوقات تقریبا بیست و چهارم

نوروز است و نیسان رومی روز است **دعای تصدّق دینار** بجهة بیمار چنانست

که یکدینار شرعی که چهار دانك نیم مثقال صیرفی است رطل بکیرد و این دعا را بخواند

بسم الله الرحمن الرحیم اللهمّ انی اسئلك باسمك الذی اذا ذکرت به سجدت له الملائکة و سبحت

و بالاسم القدّوس القدیم و بالاسم المخزون المکنون و بالاسم الذی سمیت به نفسك

و بالاسم الذی سمیت به نفسك و بالاسم الذی هو مکتوب علی سرادق العرش و بالاسم

الذی هو مکتوب علی سرادق الجلال و بالاسم الاکبر الاکبر و بالاسم الاعظم الاعظم المحیط

بملکوت السموات والارض و بالاسم الذی مشی به الخضر علی الماء فلم تبتل قدماه و

بالاسم الذی کشفت به ضرّ ایوّب و بالاسم الذّی وهبت به لزکریا یحیی ان تشفینی من مرضی

الذی انا فیه پس ان دینار را به پنج نفر یا بیشتر از مستحقها که سیّد نباشند تصدّق

کنند مکر اینکه بیمار سیّد باشد که در اینصورت بسیّد و غیر سیّد میتوان داد **دعای**

کندم بجهة بیمار بکیر یکصاع کندم و بیمار را بر پشت بخوابان و کندم را بر سینه او

و بالاسم الذی استأثرت به فی علم الغیب عندک

برين و نثار كن و بگو نا بگويد اللهم اني اسئلك باسمك الذي اذا سالك به المضطر
كشفت ما به من ضر و مكنت له ما في الارض و جعلته خليفتك على خلقك ان تصلي
على محمد و آل محمد و ان تعافيني من علتي پس بيمار را بگو تا دست ببندد گندم را
جمع كن و باز بايد دعا را بگو تا بخواند و گندم را چهار قسمت كن و هر قسمتي را بفقيري
بده باز بگو بايد دعا را بخواند و عاكوسفند بجهة بيمار بگير گوسفندي ببيند قيمت را
بجهة بيمار و سر نوبت بايد دعا را بخوان و برده ها گوسفند بدم و در حين ذبح بين
بخوان اللهم ان هذه الشاة لك و من فضلك و كرمك و صلك الي و انا افديها بعبدك
فلان بن فلان اللهم ان هذا فداؤه لحمه بلحمه و دمه بدمه اللهم تقبل مني كما تقبلت
من خليلك ابرهيم عليه السلام حين فدى بولده اسمعيل بحرمة محمد صلى الله عليه و آله اللهم ان
هذا فداؤه فتقبله مني و بعد از ان بگو الله اكبر الله اكبر الله اكبر بسم الله الرحمن الرحيم
و ذبح كند در محل خالي كه مسقف باشد و خون از ان در گودي كند در موضعي كه
مردم پا ننهند و سرگين از آن خاك كنند و دو دست و پاي او را از پوست جدا نكنند
چنانكه پوست و دو دست و پا مجموع يكپارچه باشد و سر يكپارچه و اينچه در شكم است
يكپارچه كه از هم جدا نشده باشد و گوشت را از پنجاه و هفت پارچه كند و در ميان
پوست نهد هر پاره بنيت فقيري بيرون آورده و بهمان كس كه بنيت او بيرون
آورده بدهد تا شصت كس تمام شود شعر رايتها ملتفة في كسا خوفا
من الكاشح و الطامع قلت لها من انت يا هذه قالت انا السادس في السابع يريد
انها السادس من الحافات لشتائيه في سابعها المجموعة في بيت ابن سكره و هو
الشتاء و عندي من حوائجه سبع اذا القطر عن حاجاتنا حبسا كن و كيس و كانون و كاس

فلا مع الكتاب وكسوناعم وكسا **للحاج موسى الحبرانى** يا قوم انى تقى مؤمن وازرى

للآذه ربا بجانبى كل من كفرا وان فيما تلاه المصطفى كذبا لم احض عنه والافتراء وندبا

ولا ارى لعلى بعد ما سبقوا خلافة وهو ما لا يهر شك فيه وانى لا ارى الحسنين قد قسطا

دهرا وقد عدلا فى كل ما امرا عليهما رحمة الله لعلى فقد كانا على الحق حتى جاء ماقد ربا

واغضب الحق مع انى اقاتل من يقتل الا له لو عمى كفروا انتصر واشرب الخمر فى جهر ولم ار من

يلوم شاربها الا وقد عذرا ومن تهر ذات بعل بعد اذن ان الولى انكحها واللوم قد حظرا

وجائز عندنا قتل العجوز ولا جناح فى الاكل منها قل او كثرا والاكل منها اذا ما كان قاتلها

اهل الكتاب من والاهم حضرا والاذن من بول العجوز عن النبى صلى الله قد صدرا

وقد ارى لصبى بل اغاثته ما مسها بشر ينسل ان فاكرا ولا صيام لمن فى صومها ضحكت

وقد ترى الضحكات منها فيه معتقرا وشاع ان لبن للعذود توسعه الافطار قطعا وخير القول اشهرا

ومراة قتلت فيلا على جلد تقبض منه وتصلى فى غد سفرا وقاتل الوحش قد تبيض منه ودا

امر عجيب فنبها معن النظرا ورونة عوضت عنها بدنى خضرا فظل صاحبها بالخسر مشتهرا

هذا الذى با الهى نحن قائله وانت تعلم ان الحق ما ذكرا اقول اللاه اسم فاعل من يلوه و

والمراد بالكذب والافتراء لفظهما او ما ورد بطريق الحكاية مثل ان كلمة التثنيث والنفى

لا ارى متعلق بالقيد اعنى البعدية والمشبه من الاضداد والمراد العدل واحدا ان العدل

العدو لعلها عن الرحمن وعلى الضرر والرحمة سيد البشر والحق الموت والخمر العصير العنبى

والبعل نوع من النخل والعجوز الثور والعجوز الثانية الناقة الحلوب والنسل العقب

والضحك الحيض والمعذور المختون والفيل الرجل الخفيف العقل المتكبر والوحش الرجل

المتوحش والرونة الانف ومقدمه **للحاج موسى** ايضا نادهم دهمنى فقدا بل النوى بدنى

في الشرب صح

باد هرگز عین فواته لو اهلکتنی اسفا لتقرعن علی السن من ندم **حکی** انه دخل رجل مجلسا فیه مولنا خلیل القزوینی و اقا حسین الخونساری ره فقال له مولنا خلیل الیوم کم قلت من الاکاذیب الی الان فقال ما کذبت الی الان الا عشرة فقال هذا هو الکذب الحادی عشر فقال اقا حسین بل هو الثانی عشر لان کذب قوله ما کذبت انما یکون لو زاد علیه و لا اقل من واحدة **شبهة** ان کان میزان عدل معلقا فالحجة تقوم کفتاه متساویین فاذا جذبت احدهما الی تحت ثم خلی عنهما یتحرک کلتا الکفتین علوا و سفلا علی التبادل مدة یکونان مستویین و مقتضی البرهان ان تقف الکفتان بعد الجذب و التخلیة احدهما اسفل و الاخر علوا لکونهما متساویین فی الثقل و حرکة العالی الی السفل موجب لان یکون له تفوق علی السافل و لیس کذلک واجیب بان الکفتین متساویان و معادلتان فی المیل بالطبع الی الارض و انما تحرکت احدهما الی العلو و الاخر الی السفل بالقسر لا بالطبع و اذا زال القاسر عادتا الی ما هو مقتضی الطبع و الاصل **او** ای سرخوش ندام من ای نخل برومند وی تلخ کن کام من ای ماه شکرخند ای دل ز تو بند چو یوسف ز برادر وی جان بتو خورسند چو یعقوب بفرزند **و له** نغمه سرای چمنم سالها است نالهٔ کنج قفسم از زواست **و له** صبا ز من بحریفان بودستان زار بگو که کارکنان فلک برو بستند مترس ای شهیدان که ساکنان سپهر کشاده تو در یکها اسمان بستند **صبا** ای چمن کنم امید در گوششش باد و ایچه از غیرشنیده ام فراموشش باد **لغز باسم جلال** ای حکیمی که در کلاک تو اکر نقطه فتد بورخ مجلس نشینان فلک خال شود چیست ان نام که بر حرف نخستنش الفی گون بادت کنی ای خسرو دین دال شود ور قضیه یحرف باقی ان لفظ

بزرك

بزرگ برزبان برکذارند بیقین لال شود **باسم بهشت** چهار حرفست نام مطلوب
که تمنای اهل عالم کشت هست جاری چنان عجب که ازو دو اکر بیفکنی بماند هشت
باسم جواب برادر دل روز را نکرکهی دارد وصال با حبشی چهره کاه سیم اندام
اکر مصحف او نیستی کجا دیدی کسی پیالهٔ زرین بطشت مینافام اکر تو قلب اول را
نصف قلب شش سازی ببابی و نکته از این رمز فهم کردد نام بود شکسته
شرط ستون دین از وی لقد ادلک ان کنت من ذوی الافهام مباش در طلب وصل
او که پیوسته مصاحبست بجنت حسن شاه کرام مراد از زکوم است و مراد از مصحف او
یوم است و قلب شش ۲ آو نصفش یک و ستون دین نماز است و باقی ظاهر است **باسم**
جواره
خربوزه انوری ای که هی که برزمین امید هرچه هست از سخای دست تو رست لغز
کفته ام که تشبیهش هست احوال بدسکال تو چست انکه او پارسی و تازی او چون
مرکبی دو حرف نخست در زمان هر که بشنود داند یکی از نامهای دشمن تست
باز چون باز پارسیش افتاد در کس مادرش چه سخت چه سست وانچه باقی
بماند تازیش هست همچون شمائلش بد رست مراد رشکی که خدمت تو
روی بختم باب لطف بشست داده بودان عدو که بر کف دست پشت ابهام از رکوع
انجست بدان بخته کرهی شد نز تو در بصره و نز من در دشت بد و هستی و
نیستی مرحبا تاکه مرفوع هست باشد هست **ایضا انوری** ای دارای ملک سر معظم
پرور سال بخش ثانی ای کرده کلیم وار عدلت ابان خدای را ثنیبا حقا که شوی
بهره ور در دنیا بموسم جوانی در دولت و کرامت بنشان کان دولت بنشستن جاودانی
باری همه سال شادمان هست ابد خنا اصل شادمانی ای خواجه فیلسوف فاضل

کز فضل یگانه جهانی که معمای لغز واجب پیدا کردن نمی توانی از آخر هر مه

که گفتم تا اول سالش در یابی آنکه بشهور و تمام ایام معینش هر آینه بدانی

مراد از مهر و در سال بخش شمس است و از آبان و قمر زیرا که ماه هشتم از تاریخ یزدجردی

است که در این تاریخ هر ماه را سی گیرند و سی و هشت در بیست چهل و پنجم مسترقه را

بعد از آبان آورند و مراد از مهر شهریور است زیرا که مهر ماه هفتم این تاریخ و هفت

سی و بیست و ده می شود و مراد از دی ماه که ماه دهم این تاریخ است سیصد است و چون

با هم جمع شود شمسی شود یعنی حقا که بری شه می شود و مراد از نیسان زیبا ست

زیرا که ماه هفتم تاریخ رومی است و در این تاریخ از این هفت ماه چهار ماه را

تشرین الاول و دو کانون و دو ماه را سی و یک گیرند و دو ماه را تشرین الثانی و نیسان

سی و شباط را بیست و هشت مجموع دویست و دوازده است و مراد از بهم ماه

ابست و از رخت ماه رجب که هفتم هجری است و بنا بر رای بعضی که یک ماه هجری را

سی تمام و یک ماه را بیست و نه روز گیرند رجب دو صد می شود و بقیه ظاهر است معما

باسم محسن اگر چه سیم باشد نقد دکان بگاه سکه شد محتاج سنداً

مح چون تاج سر دانستی محسن شود **باسم قطب کانی** بدل از جفای قتب و حبیب

دیوانه است یکی مبادا دو یک نام از فرزانه است یک سیاه و یک صد یازده می شود

باسم منصور بی روی مهی منشین ای همنشین منا نهای بکند ریز در صوفی کوه ستوه را

راهی مراد از در صوفی لفظ فی است **باسم ابو المعالی** تا شرف دل بر گرفت از ابر و دیر

در طی آن محو شد ز آغاز و انجام دو عالم نقش غم چون دل ابروی بر داشته شود

ابوی ماند و مراد از دو عالم عالم است ع اول و میم ثانی که نقش غم است چون بر دا مشتبه

شود

شود المعالی بماند و چون با بو ضم شد بو المعالی شود **باسم جمالی** چه نام یک
دا مسمی طلبکار مخنث از بر دو دن بر مال ز دنیا مخنث جو و جیم است چون بر مال
دن خیال شود و چون دهن با او آری خیال دهن شود **باسم قیصر** باد در قصر او بنا
تمام بشکست که فیه شد کو مردانش با الماس تفکر هفت شد چون باد در قصر در آید
باد قیصر شود **باسم فتوح** بی دری تو سود شب بوحی منتشد مه طرف دوی
تو در نور چه بیند مراد از طرف بیم است چون نو و چه بر شود نو جهر شود و با بیم
منوجهر شود **باسم علی** دیده را نیست سر از آب بید از بخت تا خیال تو قدم
در حرم دیده نهاد دیده بمعنی عین را که سر خواب یعنی سر نوم با شد عی شود و چونکه
قدم خیال ل است در نوم او نهند علی شود **ایضا باسم علی** از نام بشکست می رسد اهل
سعادت را اجر خورشید ماه و مشتری هر یک بقانون دیگر و طریق استخراج واضح است
باسم محمد نگارا گر بفضی با وفا دار امیر مباش غره که تا که چه بخت بستیز چه
ابدا از لب شکر نثار جان بخشد چه می رود بسر نیزه خون دل ریزد **حکایتی**
که شنیده از فنش در باب کر ان اشارة پوشیده نام ان خبر اسم از مصرع چهارم
در آید چون مراد از نیزه رمح است چون می رود بر سر ان مرمح شود و مراد از خون دم
دم مقلوب است که مد باشد **سؤال** ان قیل قد ورد فی الاخبار ان النبی صم کان
امیا و ان معناه انه لا یقرء شیئا و لا یکتب فکیف یجتمع ذلک مع حدیث الدواة والقلم
فی مرض موته قلنا یمکن ان یجاب عنه بانه وان کان امیا الا انه قد یتمکن من القرائه والکتابة
بالمعجزة او المراد اتونی بدواة و قلم امر ان یکتبوا الکم والله اعلم **فائدة** سبب بنکه الا
الف کلا در حروف تهجی زیاده نموده اند اینست که الف حرکت داخل ان نمی شود و انچه در اول

هر حروف مذکور است همزه است الف پس لا بدست در ذکر الف و وصل آن بحرف دیگر واختیار لام را نموده اند شده مناسبتی که میان او والف است بجهت اینکه هر یک در یکدیگر واقع شده اند **فائدة** بعد چرخ تاسع از مرکز موشح کوید هر هنر هنر حمد دارد هست جانا جاهلی وحاصل مجموع ٥٥٨٣٥٤٣٥٣ می شود **فائدة** در بیان اشکال رمل شانزده است اول فرح و آن دو فرد و دو زوج و فرد است باین طریق دوم لحیان وان فرد و سه زوج است باین نحو سیم عتبه داخل وان زوج و سه فرد است باین طریق چهارم بیاض وان دو زوج و فرد و زوج است باین نحو پنجم نقی الخد وان فرد و زوج و دو فرد است ششم عتبة الخارج وان دو فرد و دو زوج است هفتم حمره وان زوج و فرد و دو زوج است هشتم انکیس وان سه زوج و یک فرد است نهم نصرة الخارج وان دو فرد و دو زوج است دهم عقله وان یک فرد و دو زوج و یکفرد است یازدهم اجتماع وان یک زوج و دو فرد و یک زوج است دوازدهم نصرة الداخل وان دو زوج و دو فرد است سیزدهم طریق وان چهار فرد است چهاردهم قبض الخارج وان یکفرد و یکزوج و یک فرد و یک زوج است پانزدهم جماعت وان چهار زوج است شانزدهم قبض الداخل وان یکزوج و یکفرد و یکزوج و یکفرد است **فائدة** کثیرا ما یقال فلان مصدر ثان او ثالث ونقل عن ابن الحاجب تریق المراد بالمصدر الاول ما لم یزد فیه شیء فان زاد فیه واحد فهو المصدر الثانی وان زاد شیئان فهو مصدر ثالث وهکذا بشرط ان یکون من مصدر المجرد دون المزید وقد یراد ان المصدر الثانی یستعمل فیما کان له مصدران ویصح ان یقال لکل من مصدریه انه مصدر ثان ای جاعل المصدر اثنین کما یقال فی کل من اعتبا

حاشیه: بجهت — در بیان اشکال رمل — شیء

انه خامسهم

انز خامسهم ای جاعلهم جمشه و کذا فی الثالث عشر دفعونك علیه درروز دوشنبه
در وقت ... وان بنویسد در ... کشت بباویزد غار قلیل و نوح المحل الرحمن بسم زلك
ولحلاو سهلا و بسم الله الرحمن الرحیم و تبل الحجار والمرات و عیسی الا بستم غلیه فلان موضع
فلان زمین بنام فلان بن فلان دفع شطه باغ و بالین بنویس بسم الله الرحمن الرحیم
ااا ب ااا ت ااا ث ااا ج ااا ح ااا خ ااا د ااا ذ ااا ر ااا ز ااا س ااا
ش ااا ص ااا ض ااا ط ااا ظ ااا ع ااا غ ااا ف ااا ق ااا ک ااا ل ااا
م اااا ن اااا و اااا هـ اااا لا اااا ی اااا ه اااا ة اااا بستم شطه باغ فلان بحق
سلطان و بحق حنان و بحق منان و بحق برهان لا اله الا الله و بحق سلطان المو الفقر
تا میکده باز و می بجام است کار من خسته دل بکام است تا مغبچه کان مقیم دیرند
در دیر مغان مرا مقام است دل از کف من ربوده ماهی کش مهر فلك کهین غلام است
در دام کسی فتاده ام کش مرغ حرم اسیر دام است ان هر که منع عشق دارد ای واعظ
هرزه گو کدام است ای محی که بد و ستم نماید اما بکدام نص حرام است دانی که بوا
عشق باشد دیدیم که ننگ و نام است انخانه که باد اباد تا منزل دوست یکدو
گام است کفلند بسی فسانه عشق وین قصه هنوز ناتمام است کفتم که دیگر دلم
سوزد کفتا که بسوز مشرکه خام است در میکده زان شدم صفائی کاین مدرسه
منزل عوام است قلم کاشفی بترتیب ابتث ...
...
فائدة بدانکه حروف بر دو قسم است مفرده و مرکبه
مفرده عبارتست از ابجد مشهور و مرکبه عبارتست از ترتیب ابتث تعلیم اطفال

می نمایند واین هر دو را شرقیه نامند اول مفرده شرقیه و ثانی را ممزوجه شرقیه و حروف از جهت دیگر منقسم بسه قسم می شود ملفوظی و آن حرفی است که اخرش مثل اول نباشد و آن سیزده حرف است و ملبوبی و آن حرفی است که اخرش مثل اول است و آن سه حرف است سین و نون و میم و مسروری و آن دو حرف است واو و دال **فایده** ابجد بر دو قسم است ابجد شرقی و آن طریق مشهور است و ابجد غربی و آن اینست که صاد مهمله را شصت گیرند و ضاد معجمه را نود و سین مهمله را سیصد و ظای معجمه را هشتصد و غین معجمه را نهصد و شین معجمه را هزار و باقی با مشهور موافق است پس طریق آن اینست ابجد هوز حطی کلمن صعفض قرست ثخذ ظغش و ایضا ابجد بر دو قسم است ابجد کبیر و همان مشهور است و ابجد صغیر و آن را فواصل الذور نیز خوانند و آن با این طریق است که هر که حرف که از دوازده زیادتر است دوازده را از آن می افکنند آنچه باقی می ماند عدد آنحساب میکنند و هر چه از شصت نیز زیادتر است شصت را از آن می افکنند باقی را عدد آنحساب می کنند و از یک تا ده بر حال خود باقی است و شصت ساقط است پس وضع ابجد صغیر بدین نهج است ا ب ج د ه و ز ح ط ی ک ل م ن س ع ف ص ق ر ش ت ث خ ذ ض ظ غ هر عدد یکه بر فوق است بعد از وضع شصت است و آنچه تحت است از ک تا آخر بعد از وضع دوازده پس از هر یک تا هر او از حرف تا دوازده و شصت آنچه باشد می افکنند و باقی را می نویسند بدانکه دو ابجد دیگر نیز هست یکی ابجد وسیط و دیگری جامع اکبر و وسیط آنست که مجموع حروف را بترتیب اعداد حساب کنند که مجموع بیست و هشت عدد شود با این طریق که تا ی ده است و ک یازده است و ل دوازده است و همچنین تا غ بیست و هشت

شود

شود وار این نهاد تر نشود وجامع اکبر انست که هر حرفی را در هر مرتبه که هست از
مراتب اوف کیرند پس الف هزار است و ب دو هزار و ی ده هزار و ک بیست هزار
و همچنین تا غ هزار هزار فائدة بدانکه اهل عدد بجهة بسیاری از خواص اسمی را
یا کلامی را تکسیر کنند و تکسیر اسم یا کلام انست که حروف انرا بر سبیل تقطیع نویسند در
یکسطر بعد از ان در اول سطر دوم حرف اخر سطر اول نویسند پس اول حرف انسطر را
پس حرف ما قبل اخر را پس ما بعد اول را و همچنین تا سطر اول تمام شود و بعد از ان
در اول سطر سیم حرف اخر سطر دویم را و بعد از ان حرف اول را پس ما قبل اخر را پس ما
بعد اول را تا سطر سیم تمام شود و بعد از ان باین نحو سطر چهارم را تا بسطری رسد که
بعینه که اصل اسم یا کلام عود نماید همان عود را زمام کویند و مکسر همان سطور بست
که قبل از زمام است عدد مجموع سطور قبل از زمام عدد تکسیر ان اسم کویند مثلا تکسیر کلام
قل هو الله احد چنین است و تکسیر اسم منان چنین است پس حرف قل هو الله احد

ق ل ه و ا ل ل ه ا ح د	یازده سطر اول تکسیر است	م ن ا ن
د ق ح ل ه و ل ا ل	و سطر دوازدهم زمام و در اسم منان	ن م ا ن
ل د ا ق ل ح و ل ه ا ه	سه سطر اول تکسیر و سطر اخر زمام	ن ن ا م
ه ل ا د ه ق ل ل ه و ح	است پس تکسیر قل هو الله احد است عدد	م ن ا ن
ح ه ل ل و ا ق د ل ه ا	۱۲۲ و عدد تکسیر اسم منان است ۱۲۳	
ا ح ه ه ل ل د ل ق و ا	و این تکسیر که مذکور شد بدون صد و مؤخر است	
ا ا و ح ق ه ل ه د ل ل	فائدة استنطاق در عرف اهل اعداد عبارتست از اینکه	
ل ا ل ا د و ه ح ل ق ه	عدد را بحرف در اورند مثلا ۱۲۴ را کویند دبا و نوع	
ه ل ق ا ل ل ح ا ه د و		
و ه د ل ه ق ا ح ل ل		
ل و ل ه ح د ا ل ا ه ق		
ق ل ه و ا ل ل ه ا ح د		

دیگر

دیگر آنکه حروف را بلفظ در آورند مثل اینکه ا را گویند الف و ج را جیم و هکذا

فائده در اصطلاح عدد بین عدد هر اسمی یا صغیر است یا وسیط یا کبیر یا نصاب
یا خط یا کفو یا خاتم عدد صغیر عدد حروف همان اسم است یعنی شماره حروف مثل حسن
و حسین چهار و همچنین و چون هر یک را ده کنند وسیط گویند و چون هر یک را صد
کنند کبیر گویند و نصاب گویند و چون یکی از عدد اسم کم کنند کفو گویند و چون کفو را
در اصل ضرب کنند خاتم گویند و در صغیر و کبیر و نصاب و خاتم اصطلاحات دیگر نیز هست
و بتقسیم دیگر عدد اسمی هر اسمی را هرگاه در عدد حروفش ضرب کنند حاصل را عدد
کبیر نیز گویند مثل اینکه در اسم حسن عدد اسمی آن که ۱۱۸ باشد در عدد حروف آن که
سه است ضرب کنند ۳۵۴ حاصل شود آن را عدد کبیر گویند و چون کبیر را در عدد حروف
ضرب کنند حاصل را اکبر گویند و چون اکبر را در عدد حروف ضرب کنند حاصل را
کبایر گویند و چون عدد اسمی از آنکه در این اصطلاح عدد صغیر گویند تنصیف کنند
نصف آن را اصغر گویند و نصف اصغر را صغایر و نصف صغایر را اصغر صغایر گویند و
هرگاه در اصغر و صغایر و اصغر صغایر نصف آن صحیح نباشد و حصه نمایند که یک
حصه یکی زیادتر از دیگری باشد نصف کمتر را ناقص و زیادتر را کامل گویند و نصف
ناقص را ترک کنند و ساقط را اعتبار نمایند **فائده** بدانکه اهل عدد چون شکلی
را بعدد مملو کرده باشند بعد از تمام عمل آن شکل را لوح نامند و هر خانه از آن شکل را
بیت گویند و سطری که از یمین کاتب به یسار رود عرضی نامند و آنکه از فوق بتحت رود
سطر طولی گویند و بوتی که از زاویه بزاویه دیگر که مقابل او باشد رود قطر نامند

فائده چون حروف بیست و هشت است مثل منازل قمر پس هر حرفی حصه منزلی است

و بطبعت

وبر طبیعت منزلها در سعادت و نحوست تابع انند و چون بروج دوازده است هر برجی را دو منزل و ثلثی رسد

چنانچه در مثال حروف هر برجی بطبیعت ان برج منسوب باشد تقسیم منازل بروج بحروف در این جدول ثبت

برج	منزل	حرف	برج	منزل	حرف
حمل	[illegible]	[illegible]	ثور	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	ا		[illegible]	ب
	[illegible]	[illegible]		[illegible]	ا
سرطان	[illegible]	[illegible]	جوزا	[illegible]	ن
	[illegible]	ط		[illegible]	و
	[illegible]	ح		[illegible]	[illegible]
سنبله	[illegible]	ن	اسد	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	م		[illegible]	ک
	[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]
عقرب	[illegible]	[illegible]	میزان	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	ص		[illegible]	[illegible]
	[illegible]	[illegible]		[illegible]	ص
جدی	[illegible]	[illegible]	قوس	[illegible]	ش
	[illegible]	ث		[illegible]	ر
	[illegible]	ت		[illegible]	[illegible]
حوت	[illegible]	ع	دلو	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	ظ		[illegible]	ذ
	[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]

فائده در مطاوی این کتاب گذشت که حروف بیست و هشت کانه ابجد هفت ناری هستند و هفت هوائی و هفت مائی و هفت خاکی و ضابطه ان انست که حروف ابجد را چهار گیرند اول اتشی دوم هوائی سیم مائی چهارم خاکی بترتیب عناصر چنانچه در این جدول ثبت است و اعراب حرف ناری فتح است و هوائی جزم و مائی ضم و خاکی کسر و طبع هر حرفی موافق عنصریست که بان منسوبست مثلا آ حار و یابس و ب حار و رطب هم چنین در بعضی از رسائل بو منصوص را مضموم گفته اند و اهل فن د را مفتوح و جز کس و حصطه را مکسور خوانند د ملع خنغ را مجزوم و اگر در اول مرکب حرف مجزوم افتد بقاعده الساکن اذا حرک حرک بالکسر بابد عمل شود و بعضی گفته اند که هر حرفی که بعد ان الف باشد مفتوح و بعد از ان واو مضموم و یاء مکسور والله اعلم فائده اعداد نیز مانند حروف هر یک منسوب بعنصری و بطبع ان هستند و طبع هر عددی موافق طبع هر حرفی است که بان عدد است مثلا یک اتشی و دو هوائی و سه مائی و چهار خاکی و هم چنین تا اخر و هر عددی که مرکب است از بسائط خود ترکیب یابد کر دیس یازده پنج اتشی است و ده بادی فائده در اعداد احتیاجی شود بدانستن طالع شخص و کوکب هر برجی

بترتیب چهار ده

ناری		هوائی		مائی		ترابی
ا	ه	ب	و	ج	ز	د ح
ط	م	ی	ن	ک	س	ل ع
ف	ش	ص	ت	ق	ث	ر خ
ذ		ض		ظ		غ

طالع شخص مضبوط باشد اشکالی نیست و هرگاه معلوم نباشد بجهة تعیین درجه
طالعش دو طریق مسلوك است یکی طریقیکه در کتاب مفاتیح المغالیق مسطور است
وان این است که اسم شخص مطلوب و مادرش را جمع نموده دوازده دوازده طرح نمایند
انچه بماند از حمل ابتدا کرده بروج را بشمرند بجهة هر برجی یکی بگیرند تا بهر برجی که
منتهی شود برج طالع انشخص است پس اسم انشخص را با اسم پدرش جمع کرده سی سی طرح
نمایند انچه بماند ابتدا از اول برجی که طالع قرار شده بشمارند بهر جا که منتهی شود
درجه طالع است طریق دویم در بعضی از حواشی کتاب مذکور بنظر رسیده وان
انستکه از اسم شخص مطلوب دوازده دوازده طرح نموده برج را بدست اورند
و سی سی طرح کرده درجه را پیدا نمایند باز هفت هفت طرح نمایند انچه بماند
ابتدا بقمر کرده بهر جا منتهی شود کوکب مربی طالع قرار دهند **فائده** در عمل اعداد
احتیاج می شود بدانستن طبیعت نام شخص و در نوشتن تعویذات تفاوت میکند
چیزیکه بران می نویسند در دانستن اینها نیز دو طریق مسلوکست یکی در مفاتیح
وان انستکه طبایع حروف اسم را جمع نموده انچه غالب باشد طبیعت اسم است و تعویذات
را باید بر چیزی نوشت که طبیعت ان با طبیعت اسم باشد و یکی دیگر در جائی دیگر بنظر رسیده
که از اسم چهار چهار طرح نمایند انچه بماند ابتدا از اتش کرده طبیعت قرار دهند و
سه طرح نمایند انچه بماند تعویذ عمل را بان قرار دهند چنانچه اگر سه بماند حیوانیست
بر ورق اهو بنویسند و دو نباتی است بر کاغذ بنویسند و یك معدنی است از این
لوح اهن یا مس یا نقره یا مثل ان نویسند و در وقت عمل دو ورد منسوب بکوکب مربی ست
اهل اعداد در عزایم میگویند باید عوت مفاتیح اسما و ملائکه و کل بان را دعوت او را

نموده

بود بقلان عدد چند روز و هر اسمی مفاتیح و ملک عون خاصی دارد و عدد
دعوت و ایام هر اسم مختلف است گفته اند مفاتیح هر اسمی از اسما الله که اول او حرف
آن اسم باشد مثلا مفاتیح اسم حسن حمید سلام و نور است و اسم موکل بآن عدد
آن اسم است بتقدیم اکثر بآن یائیل پس ملک حسن فتحائیل است و اسم عونش عدد
اسمست بتقدیم اقل بآن یا ش پس عون حسن حیقوش است و عدد دعوت عدد اسم
مطلوبست که در حسن یکصد و هیجده است و عدد ایام دعوت عدد اسم اسم ملفوظی
مطلوبست بطریق بسط پس در حسن هشتصد و ده است **فائدة** بسط اسم عبارت از
آنست که حروف آن را اکر فته و حرفی را ملفوظی آن را اعتبار کنند مثلا در حسن ح در لفظ
حا است که ح و الف باشد و سین س و ی و ن و نون ن و و ن است پس بسط حسن
باین طریقه است ح ا س ی ن ن و ن و بسط اسمعیل باین طریقه است ال ف س ی ن م
ی م ال ف ع ی ن ی ا ل ا م **فائدة** هر حرفی از حروف ابجد بروزی از روزهای
ماه دادند باین ترتیب آ از اول است و ب دوم و ج سیم و همچنین تا غ بیست و هشتم نسبت
شعر چه با هم نشیند او بد صحبت بجائیکه نرد بو باشد نرد غنیمت
شمار بدای وصلتان خوش د ما باد بدای هجر تان بد مو کو عشق آمد بو ملک دل
و دو چنم گفتم کیست این گفتا غریبی کشته ام یبلاق سلطانی است این گفتم
غریبی کشته ای عشق اما ملک دل بیلاق سلطان کی سزد قشلاق چوپانی است ای
رباعی اکر کوه طاعتی نسفتم هرکز و کرد کنه ز رخ نرفتم هرکز نومید نیم ز بارکاه کرمت
زیرا که یکی را دو نگفتم هرکز ... ضمیر ز ما نی کز کوی ایماه تابوت مارا بالا رواه
یاران همدم اربند و کویند الحکم لله الحکم لله حاکم تیغ باردد کوی ایماکردن تنها

الحکم لله این تقوی ما نیز دانیم لیکن چه چاره با بخت گمراه ما شیخ و واعظ کمتر
شناسیم یا جام باده یا قصه کوتاه عشق المؤدّیه مد شد بر ملک دل شاه زهد خرد رفت
الملک لله معشوق اگر افکند از روی چون ماه برقع بیکسو الحمد لله من مانده محروم
از کوی جانان اغیار انجا در گاه و بیگاه دی توبه کردم از عشق خوبان از توبه
دی استغفر الله از پند بیجا واعظ مرا کشت از من چه خواهی ای شیخ گمراه ای پیر
کنعان منشین که یوسف از جور اخوان افتاده در چاه سودای جانان از یاد
من برد در من شبانگه و در سحرگاه کم شد صفایی از راه مقصود بنمای راهی
ای مقصد راه از مرکز خاک تا نهم چرخ بر بین فهفغ رمجغ شجی بفرسنگ شمار فایده
خواند افلاک نه می باشند فلک نهم که از افلاک الافلاک خوانند و فلک اطلس نیز هر شبا
روزی یک دوره را طی کند و فلک هشتم که از افلاک ثوابت گویند روزی نه ثانیه
سال طی کند که هر بیست و سه هزار و هفتصد و شصت یکدوره طی کند فلک هفتم فلک
زحل است که در دوری است شبانروزی دو دقیقه حرکت کند بماهی یکدرجه و
دوره سی سال طی کند فلک ششم که مشتری در او است شبانروزی پنج دقیقه
حرکت کند و دوره را در دوازده سال طی کند فلک پنجم که مریخ در انست شبانه
روزی سی و یکدقیقه حرکت کند هر برجی پنجاه و هشت روز و دوره را یکسال
و یازده ماه طی کند فلک چهارم که خورشید در انست شبانروزی پنجاه و نه
دقیقه حرکت کند و دورهٔ فلک را یکسال طی کند فلک سیم که زهره در انست و
~~حرکت~~ فلک را یکسال طی کند و فلک دویم که عطارد دبان است چون فلک چهارم حرکت
کند و فلک اول که قمر در انست شبانروزی سیزده درجه و یازده دقیقه

حرکت کند

حرکت کند و دوره را در بیست و هفت شبانروز و نیم تقریبا حرکت کند **فائده**
در طبیعت ستارگان زحل سرد و خشک است بافراط مشتری گرم و تر است باعتدال
مریخ گرم و خشک است بافراط شمس گرم و خشک است باعتدال زهره سرد و تر است
باعتدال عطارد با هر کوکب که متصل شود طبیعت آن گیرد و چون بهیچ کوکبی نظر
نداشته باشد بخشکی میل کند قمر سرد و تر است و معتدل **فائده** بدانکه این منازل
بیست و هشتگانه قمر بعضی سعد اند و بعضی نحس چنانچه از این شعر معلوم می شود

از منازل که بود این چرخ برین دارد جای   آنچه نحس است همین است که گفتم حاشاک
شوله و اخبیه صرفه طرفه دبران   بلده و ذابح اکلیل و زبانا سماک

فائده بدانکه بستی که در تقاویم آورند ابتدای آن از اجتماع شمس و قمر است و آن دوازده ساعت
بست باشد پس هفتاد و دو ساعت بست نباشد باز دوازده ساعت بست
است و همچنین تا باز باجتماع رسد بار بست است و اهل تجربه گویند باید در دوازده
ساعت بست از جمله مهمات احتیاط نمود که ابتدای کاری در ثلث اول آن زیان بجان
دارد و ثلث دوم بجاه و ثلث سیم بمال و بعضی در ساعت بست نیز احتیاط لازم داشته
اند **فائده** بدانکه اهل نجوم روزهای هفته را میان کواکب هفتگانه قسمت کرده اند
و همچنین شبهای هفته و ساعتهای معوجه هر روز و شبی را و تقسیم ایام و لیالی بر
کواکب از این شعر معلوم می شود

هفته ابجد هوز از بابا و   سرخ دبهل روز دبهل سرخ شب

پس سرخ علامت شمس است از روز یکشنبه که الف ابجد اشاره
بآن است و ر نشان قمر است از دوشنبه است که ب ابجد اشاره بآن است و همچنین
تا آخر و ساعت اول از ساعات معوجه هر روز و شبی را بکوکبی دهند که صاحب آن

و روز یا شب باشد ساعت دوم بگو کبی که دو محنت این است تا تمام شود **فائده**
بدانکه بر جهار دوازده کانه که طالع مردمان و طالع سال افتد هر یکی دلیل بر چیزی
کند اول دلیل است بر تن وجان و روح و نفس و بدن و انچه تعلق بشخص دارد
خانه و موضع که در وی زاده باشد عمر و زندگانی و ابتدای کارها ثانی دلیل
بر کسب و مال و معاش و یاران و ثالث دلیل است بر برادران و خواهران و خویشان
و سفرهای نزدیک و نقل و تحویل رابع دلیل است بر پدر و عاقبت کارها و املاک
و چیزهای که در زمین دفن باشد خامس دلیل است بفرزند و هدیه و لباسها
و رسولها و شادی سادس دلیل است بر بیماریها و علتها و رنجها و بندکان و خدم
و چارپای خرد سابع دلیل است بر زنان و شوهران و شریکان و خصمان و معاملات
و مقصودها و دزدی و گریختن و کم شدن چیزها و ثامن دلیل است بر مرگ و نکبت
و خوف و خطر و مال از جهة میراث تاسع دلیل است بر دین و علم و عبادت و طاعت
و خواب دیدن و سفرهای دور عاشر دلیل است بعمل سلطان و پیشه و مادر و
و جاه و حرمت و بزرگی حادی عشر دلیل است بر دوستان و معشوقان و امید و
سعادت و نیکوی کار ثانی عشر دلیل است بر دشمنان و چارپایان بزرگ و غم و اندوه
و زندان **میر حسینی سادات** باز طبعم را هوای دیگر است بلبل جان را نوای
دیگر است باز شهباز دلم پرواز کرد اینچه رسم است اینکه باز آغاز کرد در چمن
من چه گل دارد این نسیم از باغ خلد آید مگر طبع را الهام روحانیست این
یا مگر تلقین ربانیست این ایکه آب حیات از جوی تو عقل را سر رشته کم در کوی تو
کفر و ایمان عرصه میدان تو گوی دلها در خم چوگان تو آتش شوقت جهانی سوخته

سرّ هر جزو از کلی که در وی است هر یک بر چیزی نهند نه بر او باز گفتن از جمله همه اینها هیچ اسم بی معنی نیست دایر و تابع ملک نسخه

ز نوشم

بی تو شمع هیچکس نفروختند   خطبه بر نام تو خوانند این همه   از تو می نامی بدانند این همه

ای پر از غوغای تو بازار دل   حیرت و سوداست با تو کار دل   ای مبرا از خیالات و گمان

ای منزه از اشارات و بیان   چون کمال دانشم نادانی است   چاره کارم همه حیرانی است

مهر خود کن تا بخوانندم همه   داغ خود کن تا بدانندم همه   بر سر کوی خودم خورسند کن

آنچه من بگسسته‌ام پیوند کن   بد بسی کردم نکو پنداشتم   هیچ جای آشتی نگذاشتم

ای شب افروز سحرخیزان بیا   همچو شب تار دل ناامید را   ای امید ناامیدان کوی تو

هر دو عالم را اشارت سوی تو   بیش از آن کز تن توانائی رود   رحمتی کن ورنه رسوائی رود

خاکدان دادم بجغد خاکسار   شاه بازم کی کنم صعوه شکار   همدمی جستم برون زین تنگنا

زانکه دلگیرا هدا این محنت سرا   چنگ زاین ساز مخالف داشتم   پرده‌ای زین بینوا بگذاشتم

یکشبی میخانه را در می زدم   خیمه در بزم قلندر می زدم   من بجان از دست خود بودم ستم

بانگ بر زد هاتفی در کنج دیر   هر که در خوابست بیدارش بکن   وانکه مستی کرده هشیارش بکن

شاهد دولت در آغوش خود آر   دست از این معشوق هرجائی بدار   چون تو بگذشتی از این بالا و پست

گلبنی بینی در آن صحرا که هست   در بر هر برگ گلی خورشید اختری   بیخ او بگذشته از تحت الثری

شاخ او از لامکان سر بر زده   سایه او عرش را بر سر زده   یکجهان بینی بعینی صد هزار

نوعروس فارغ از رنگ و نگار   گل بهر رنگی نموده شاخ او   ای خوشا مرغی که شد گستاخ او

عشق شور انگیز باید مرد را   تا صلای درد دهد اهل درد را   ساقیا می ده که ما را می سزاست

هر گدائی میر از مجلس کجاست   نغمه داود برکش ساعتی   از زبور خود بخوان چند آیتی

خوش بنال ای بلبل سبز چمن   تا بگیرد لب بسته در دهن   بشکن این کوه که مقدارش بنا

دو عالم بلکه پیدایش بنا   مرغ زیرک باش بگسل دام را   خاک بر سر فکن ایام را

پیچدن تک

چون نک اهو نداری در نبرد　　ای زبان بستر در این صحرا مگرد　　بیشه پر شیر است از آن پرهیز کن

چون پلنگان سوی بالا خیز کن　　ای غریب خسته در تابی هنوز　　کاروان بگذشت در خوابی هنوز

درد اگر چشم تو باشد گوش کن　　صاف شد انکار این سخن در گوش کن　　پرتو عشق آمد این افسانه نیست

اشنا داند که این بیگانه نیست　　شهسوار عشق چون لشکر کشد　　خواجه در رخت خرد جا گو کشد

عقل گوید جبه و دستار گو　　عشق گوید خانه خمار گو　　عقل میگوید پریشانی مکن

عشق میگوید که نادانی مکن　　عقل گوید کارسازی میکنم　　عشق گوید سرفرازی میکنم

عقل گوید که خدایی میکنم　　عشق گوید پارسایی میکنم　　ساقیا بگذشت یار دیرباز

بلبلی را بلبله پرداز تر　　ساقیا در ده که بزم آراستم　　مست گشتم و ز جهان برخاستم

صبر کم جو از دل شیدا که نیست　　نام هشیاری منبر ما که نیست　　صوفیان صاف را آواز ده

عرشیان را شربتی همساز　　اهل دل را جمع کن تا می خوریم　　اخر اند و جهان تا کی خوریم

بزمگاه ما قلندروار کن　　خانه را در دیده اعمی کن　　ای نسیم صبح بر اصحاب زن

خاکیان را آتشی بر آب زن　　ساقیا جامی که جان نو دهد　　بر دل شوریده داغ نو دهد

مست کن بر رای هشیارم　　این همه اندیشها که بند راه نیست　　چارسوی نیستیم آباد کن

از غبار هستیم آزاد کن　　خواجه در بازار پندار هنوز　　مبتلای ریش و دستاری هنوز

دو قفای چون بهای اشکار　　کز قفا خوردن ببینی روی کار　　مذهب مردان بود جان باختن

با بلای هر دو عالم ساختن　　خوب گفت نمیتکی اهل دل　　عشق بازی نیست کار آب و گل

بنده آزاد شو از پندار　　تا بیابی قدر این درگاه را　　ای سلیم القلب دشوار است کار

تا نپنداری که پندار است کار　　نیست کشتی حیثیت دعوی بلند　　عمر بگذشت این عمارت برنخند

کنج خواهی در خرابی گام زن　　آتش اندر بیخ ننگ و نام زن　　ای نوآموز دبیرستان عشق

جهد کن

جهد کن تا کردی ای مجد خوان عشق ساقی امد جام جان افزود داد بلبل از نزهت نوروز داد
عندلیب باغ وصل شوق دوست اهل مجلس را برون برده ز پوست کرد هستیها ز دامن رو فشند
پای همت بر دو عالم کوفته حاضران جمع یکونا امده شیشه اغیار بر سنگ امده
مجلس خاص است پای عام نیست پخته باید که کار خام نیست مژدهٔ کز مژده جانان رسید
بوی پیراهن سوی کنعان رسید این مفرح بهر هر مخمور نیست لایق انجز دل پر نور نیست
عالمی اشفته سودای او پاک شد از این بی‌کوهران دریای او این کدایان را که بینی بیخبر
خود پرستانند ازان شاد در کذر ساقیا جام صبوحی در خور است کز می دوشینم درد سر است
خیز تا یکدم که چون در کشیم خط بکرد ربع مسکون در کشیم عالمی بینم ز دل بیدل همه
طالب دریا و در ساحل همه ساقیا می ده که این افسانه بود انچه کفتم وصف و جمخانه بود
طول و عرضی خواستم نامردا مصلحت نامد شکستم خامه را

شیخ عراقی

حبذا عشق و حبذا عشاق حبذا درد دوست با عشاق عشق بر هر دلی که سر بزند
خیمه بر علم و عقل بر بزند انما العاشقون مذبوحون عند باب الحبیب مطروحون
ای که عاشق نه حرامت باد زندکانی که می دهی بر باد لذت عشق عاشقان دانند
پاکبازان جان فشان دانند ساقیا باده صبوح بده عاشقان را غذای روح بده
ای که بر یاد لعل تو مستیم باده‌ها خورده مستم از تو بیت نفسی باز پرس مستان را
راحتی بخش می پرستان را سوختم سوختم در اتش شوق بیخودم کن ز می ز بادهٔ ذوق
تا بکوی تو راه برگشتم جز تو از هر چه بود برگشتم ای غم تو مجاور دل من
درد زمانه غم تو حاصل من تا دلم مبتلای تو باد نامرادی در قفای تو باد
مرحبا مرحبا محبت دوست کرد دونا وکی نداره بوست دلبرا جز تو خانه خالی کرد

با تو سودای لاابالی کردم   آشکارا کنم نهان تا چند   دوست می‌دارمت به بانگ بلند

مشکن این دل چنانچه عادت تست   که همه انجام در حمایت تست   مرحبا مرحبا نسیم صبا

خبر از دوست چیست باز نما   حال ما بین با این پریشانی   باز گو تا از آنچه میدانی

اینچنینم هنوز نگذارد   با غریبت به نظر ندارد   هیچکس او ... بیاد آید

با خود این سو بدوستی آید   یا رب او تخم مهر ما کارد   با خود آن ما فراغتی دارد

خواطرش مایل وفا با ماست   با دلش راسر جفا با ماست   هیچ داند که حال ما چونست

یاد ما خواطرش دگرگونست   جز مرادش مراد هادی نیست   غیر از این خواطری و یادی نیست

از تو دردم چه در نهان بود   من که تام مراد بود لمؤلفه بختم ار یار شود یار بمن یار شود

ورنه جان و دل اندر سر اینکار شود   روز اول دل خود چون بی در قفس بدم   گفتم از صید باز دام گرفتار شود

بخت من خفته اید بو امید من آن   که از این ناله و فریاد تو بیدار شود   میکشی و گنهم نیست بجز عشق حرام

دارد آنکس که ترا دوست گنهکار شود   ساقیا زاهد بیچاره بود مغرور   بده‌ش جرعه از باده که هشیار شود

بر رخ دل بگشا روزنی از عشق شود   تا مگر فارغ از این عالم بیدار شود   ستم از ناله تو نیست علاج درد

چارهٔ درد دل ما بتر از دار شود   جان هوای سفر کرده صفت بخدا   بگذرد از هستی خود بلکه سبکبار شود

فائده طلوع برج ساعتش مفصل گفتم مجمل صیاالک آل بطب مجبك رنك

هو بل **فائده** بدانکه انواع خطوط و الفاظ بسیار است و هر طایفه را اصطلاحی

است بجهة اخفاء مطلب و طریقه دو قلم گذشت و بعضی طرق دیگر در مطاوی این

کتاب بیاید و بعضی دیگر نیز ایجاد کرده می‌شود از آنجمله این طریق است که خط عرضی کشند

و حروف را بقلم هندسه نویسند یعنی باعداد آنچه در بالای آن بخط عرضی نرسد احاد

بود و آنچه برسد و تجاوز نکند عشرات بود و آنچه برسد و تجاوز کند مات بود و از

برای الوف

برای الوف انحنائی در تحت خط بسمت یمین باشد پس محمد را چنین نویسند ۴۸۴
وعلی را چنین ۱۳۷ و باقر را چنین ۲۱۳ والغ را چنین ۱۳۱ و از انجمله قلم
سرولی است و طریقه ان این است که خط طولی بکشند و از یمین و یسار ان خطوطی بطریق
شاخها بران کشند انچه بطرف یمین است علامت کلمات ابجد است و انچه بطرف یسار
است علامت حروف ان کلمه است که حرف مطلوب در انست و بحرف مطلوب ختم شاخها
یسار می شود مثلا محمد را چنین نویسند پس شاخ اول از
طرف یمین از خط اول نشان ابجد و دوم هوز و سیم حطی است و شاخ اول طرف یسار نشان
کاف کلمن و دوم نشان لام او و سیم نشان میم است که مطلوب است و همچنین خط
دوم و سیم و چهارم و علی را چنین نویسند والغ را چنین نویسند
۱ و از انجمله طریق کوصلا است و طریقه ان این است که صلا او حط
لمه در سعفص شمار حرف منقوطش بجای خود کذار پس حروف منقوطه تغییری ندارد
و حروف غیر منقوطه مبدل است کاف بمیم و میم بکاف و صاد بلام الف و برعکس
والف بواو و برعکس پس محمد را کطکر نویسند و علی را سهی و باقر رابوقد و همچنین
و از انجمله خار و خسک است و طریقه ان این است که چهار خط کشند یکی بعرض و دیگر
دیگری بطول ان و بعد و قطر ان و هشت زاویه حاصل شود ابتدای زوایا که بر فوق خط
عرضی که در طرف یمین است خانه یک است و از سمت فوق دور میزنند تا خانه تحت خط
عرضی در طرف یمین خانه هشت است و هر خانه که مطلوب در انست نقطه میکذارند
پس اکر مطلوب عشرات باشد بر سر خط عرضی در یمین ه کردی میکذارند و در سر
مئات دو سران را ه میکذارند و الوف را ع مینویسند و بجهت نره بر سر خط طولانی

بدانکه قاعده ارجح
از این شعر معلوم می شود
احد مخطر ز دلیل به هر عشرات
مات مکذرند از خط الوف کج سو
راست

فوق

نولی می نهند و از آن جمله قلم عدد است و آن باین نحو است که بجهت هر حرفی دو رقم یکی
مجهند و دیگری بعدد در تحت آن نویسند حرفی رقم کلمه مجملاً عدد که رقم حروف آن
کلمه است و این دو از مخترعات مؤلف است و از آن جمله طریقه توابد است و آن آنست که
عبیر هر سه هر کلمه متصل بیکحرفی یاد کنند گاه باشد که متصل را نیز منفصل نمایند و حرفی
یا یکتا کرده می شود که متصل را منفصل تا کرده حرفی یاد کنند و از آن جمله آنست
که سطر را از طول نویسند و این نوشتن را شکل از آنست و خواندن آن ساده نیست **فائده**
اگر از آب پیاز بر کاغذ چیزی نویسند ظاهر نباشد چون نزدیک آتش برند خطی سبز گون
ظاهر شود **فائده** بدانکه در تقاویم تام در صفحه دست چپ در بالای جدول ایام
تمامیه بحران ثبت می نمایند و حقیقت آن این است که بطلیموس در کتاب ثمره بیان نموده
که شبیه است که بیمار را بحران می باشد همچنان عالم کون و فساد را بحرانیست که در روز
بحران اگر هوا صاف باشد متغیر گردد و اگر مکدر بود صاف شود و گفته که چون فلک را
بهشت قسم کنیم و شمس ساکن ابتدا از اجتماع قمر با شمس و چون قمر بهر زاویه از زوایای
ثمانیه رسد تغییر در عالم کون و فساد مناسب وقت هم رسد و از حالی بحالی بگردد و مرکز
اول برج درجه اجتماع است و مرکز ثالث موضع تربیع اول می شود مرکز خامس موضع
استقبال می شود مرکز سابع موضع تربیع دویم می شود و این چهار مرکز نحسند مرکز دویم
میان مرکز اول و ثالث است که متصل است بتسدیس قمر با شمس و مرکز چهارم میانه
سیم و پنجم است که منتصف از تثلیث است و مرکز ششم میان پنجم و هفتم است که متصل
بتثلیث دویم است و مرکز هشتم بعد از هفتم که عمر پیش از اجتماع و متصل
بتسدیس دویم و این چهار سعدند و صورتش چنین است

و از برای بحران

ولد برای مجران تقسیم دیگر هست که باز ابتدای آن جزو اجتماع است بدو ولد ده مرکز و ابو انا سیما کویند مرکز اول جزو اجتماع مرکز دوم بعد از دو لز بر ده درجه سیم بعد از ۳ سه از دوم و چهارم بعد از ۵ع پنجم بعد از ۵ ع۴ ششم بعد از ۳ ۳ هفتم بعد از ۲ آ نهم بعد از ۳ ۳ دهم بعد از ۵ع یازدهم بعد از ۵ع دوازدهم بعد از ۳ ۳

فائده بدانکه هر یک از کواکب را بجز از شمس از منطقه دوری باشد که غایت آن غایت عرض کویند در شمال و جنوب و هر نقطه را از معدل النهار دوری که آن را میل کویند غایت آن غایت میل نامند و بجهت دانستن آنها در این جدول

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	جمع	
شمس	٤	٤	٤	٤					
القمر	٥	٤	٥	٤					
[illegible]									
[illegible]									
[illegible]									
[illegible]									
عطارد									

فائده بدانکه دوازده برج فلک سه آتشی اند و سه آبی و سه خاکی و سه بادی که برج اول ابتدا از حمل آتشی است دوم خاکی و سیم هوائی و چهارم مائی پس بعد از آن آتشی بترتیب بر کون تا آخر و اینها را مثلثات کویند و هر مثلثه را سه رب است از کواکب و ارباب اینها بشب و روز مختلف شوند چنانکه هر کوکبی خداوند اول مثلثه باشد بروز بشب خداوند دوم باشد و جدول مثلثات و ارباب آنها اینست

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	طبایع
حمل [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

واز باب مثلثات بشبث روز از این شعر معلوم است سنبل هرخ هلبد معجز
بشب ب دو تیم مبدا در بر سر تن غلاست ناری است و ت ترابی و هر هوائی و م مائی
فائده اهل احکام نجوم در فلک چند نقطه نحس یافته اند متحرک بحرکت معکوس
مثلا در ده درجه حمل نحوستی یافته اند بعد از مدتی در پنج درجه حمل همان نحوست
دیده اند و آن هشت نقطه است ا عطبد ۲ عریم ۳ سرموس ۴ کلاب ۵ ذو زاویه
۶ ذو لحیان ۷ کبد ۸ ذو الفطرة و محل این نقاط را در تقاویم نامه در صفحه
در فوق جداول جدولی در عرض رسم کنند و حرکت بطائی ایشان در هر ماه ثبت کنند

فائده بدانکه هر یک از کواکب هفتگانه را در دوازده کانه طالع جایگاهی هست که چون در آن جایگاه باشند موافق مزاج و طبیع ایشان باشد و آن را فرح آن کوکب گویند چون در مقابل آن باشد

نحس	ج	ط	د	ه	ب	ا	ن
شرف	ل	ج	ب	ا	و	ه	طالع
ع	س	ی	ل	ی	جـ	ه	د

از ترح گویند یعنی دلتنگی و فرح و ترح کواکب از این جدول معلوم می شود. لمؤلفه
ترسم نشده عوره انگور خزان آید یا می نشده انگور ماه رمضان آید زاهد که کند
منعم از رفتن میخانه با ساده رخی هر شب بخانه نهان آید کر اشک دوانم نیست دانست
که صبر سهم اندر غم او بیرون با اشک روان آید کردون که دل ما را کرده هدف تیرش
هر تیر که انداز در یکسر بنشان آید هر شب بت عیارم گوید بیرت آیم اید بیرم اما هنگام
اذان آید از شیخ سیه نامه با جبه و عمامه از میکده صد بار شرمنده همان آید
کردم طلب زعابد و در دی پی دفع غم کفتا برو شاد و کاین کار از ان آید کاهی بنواز ایمان

چون عنبر صفات را توسم کمند بیداد رونی بفغان آید و ایضاً ای بر کف تیغ
جفا از بیاقتل پروا مکن بکد بشنایم از خون خود اندیشه او فریاد مکن اسوده
در مهد لحد خوابیده اند این مردگان بگذار نشاد رخواهی خوش ان لعل را گویا مکن
نرجان و پیر سر این و دل ماند از برای عاشقان دمی کن بکبوستر دیگر بهها بالا مکن
افسرده دلها ای نغان جر ان دل من بر مجنر اسوده ایم سینها جز سینه من جا مکن
دیو ندا گر در داشت نقد و کون و در عوض خواهند کالای غمش ذنهار
این سودا مکن ای چشم تر بر دم مرا خوانند امام کشوری از عشق من کس را خبر نبود
مرا رسوا مکن مال یتیم و رشوه را بخشید ای قاضی بتو من ماندم و یک جرعه می
با من دران عوغا مکن دریای عشق است خدا دران صفحه ناخدا کشتی بران اندیشه
از موج این دریا مکن حدیث روی فی الکافی عن داود الرقی عن ابی عبد الله ع قال
ان القصد امر یحبه الله تعالی وان السرف امر یبغضه الله تعالی حتی طرحک النواة فانها
تصلح للشیٔ وحتی صبک فضل شرابک وایضاً روی عن امیر المؤمنین ع قال القصد
مثراة والسرف متواة اقول کلاهما بکسر المیم اسم التی من الثروة والثوی بمعنی الهلاک
والتلف ایضا روی باسناد عن ابن ابی الحرهاز عن ابی عبد الله ع قال سمعته یقول ضمنت
لمن اقتصد ان لا یفتقر ایضاً روی باسناد الی علی بن الحسین انه قال من قرا اربع ایات من
اول البقرة وایة الکرسی وایتین بعدها وثلث ایات من اخرها لم یر فی نفسه وماله شیئا
یکرهه ولا یقربه الشیطان ولا ینسی القران فائدة اختیار هرچه داری هفت چیز او بجا
تا شود کار تو نیکو و بین همین دان مفترض حال مر سعد و بابد حال بیت صاحبش
حال طالع صاحبش بیت الغرض صاحب غرض فائدة بدانکه نظرات کواکب هفتگانه

ایضا ... [illegible]

پنج است اول قران و مقارنه نیز گویند و در شمس و قمر اجتماع خوانند و در شمس
و جمیع دیگر احتراق خوانند و مقارنه هر یک از کواکب سبعه را با راس و ذنب مجاسده
گویند قران آن است که دو کوکب در یک برج و یک درجه جمع شوند دوم تسدیس و آن
آن است که کوکبی در برجی باشد و دیگری در چهارم یا دهم و همان درجه باشد چهارم
تثلیث و آن استکه کوکبی در برجی باشد و کوکبی دیگر در برج پنجم یا نهم باشد همان
درجه پنجم مقابله و آن است که آن کوکب دیگر در هفتم برج آن باشد و بدانکه چون کوکبی
متوجه شود بیکی از انظار مذکوره و هنوز نرسیده باشد گویند میان دو کوکب اتصال است
یا متصل بفلان نظر است و چون اتصال تمام شود و بگذرد گویند که منصرف است
و اتصال و انصراف را حدی است که تا آن حد کوکب نرسد اتصال و انصراف حاصل
نشود و بنای آن بر اجرام کواکب است و هر کوکبی را جرمی است معین که این شعر بیان میکند
بدان اجرام سیارات بترتیب لطیطخ سمه هزه زدیب و چون خواهند بدانند
کوکبی متصل است بدیگری یا نه موضع یکی از ایشان اگر متحرک است ببینند پس موضع
دیگر را ملاحظه نمایند اگر از موضع کوکب ثانی تا موضع یکی از نظرات و یا اول و یا از
[illegible] مجموع جرمین است آن دو کوکب را با هم اتصال نبود و اگر کوکب [illegible] ربع بقیه جرمین داشته
باشد که بیکی از نظرات برسد آغاز اتصال آن بان کوکب باشد و هر چه فصل کمتر شود
اتصال قوی شود تا چون مرکز بمرکز رسد حاق اتصال بود و چون از مرکز بگذرد
اول انصراف باشد و آن کوکب منصرف از کوکب اول شود تا چون بعد بقدر جرمین
شود انصراف نیز تمام شود و دیگر میان آن دو کوکب نه اتصال بود و نه انفصال و بعضی
انصراف را وقتی میدانند که کوکب ثانی از مقدار جرمین نیز بگذرد پس بعد از حاق

اتصال را

اتصال را نیز اتصال میدانند تا بعد بقدر جرمین شود و بعضی آغاز اتصال و
انفصال نصف مجموع جرمین را اعتبار نموده اند و بعضی بقدر همان جرم کوکب متصل
را اعتبار نموده اند و بعضی بقدر نصف جرم کوکب متصل را اعتبار کرده اند و ظاهر
آنست که بعد بقدر جرمین آغاز اتصال باشد ولیکن در اثر نسبتا ضعیف باشد و چون
بقدر نصف جرم کوکب متصل رسد بینات اثر اتصال ظاهر شود و از سبب اختلاف
باشد **فائده** بدانکه از بروج دوازده گانه شش نرند و شش ماده و شش نهاری
هستند و شش لیلی و همچنین تا آخر یکبرج نر است و یکی نهاری و یکی ماده و لیلی
فائده بدانکه از کواکب هفتگانه چهار نرند زحل و مشتری و مریخ و شمس و دو ماده
زهره و قمر و اما عطارد با نر نر است و با ماده ماده و هر کوکب نهاریست و هر
ماده لیلی و بودن کواکب نهاری را بروز فوق الارض و بشب تحت الارض و لیلیه را
عکس این خیر آن کوکب را خوانند و موجب قوت آن کوکب است خصوص هرگاه کوکب نهاری
در برج نهاری و لیلی در برج لیلی باشد **فائده** بدانکه از خانهای دوازده گانه
طالع چهار را اوتاد خوانند و آن طالع و عاشر و سابع و رابع است و چهار را مایل الوتد خوانند
و آن چهار بیست که بعد از اوتاد باشد که دوم و یازدهم و هشتم و پنجم باشد و چهار را
زایل الوتد خوانند و آن چهار بیست که بعد از اوتاد است و خواهی بگو بعد از مایل الوتد
که سیم و دوازدهم و نهم و ششم باشد **لمؤلفه الصفائی** ای کاش ره نبودی در
بوستان خزان را تا کم رسد تغافل گلهای بوستان را یا یاد استمکر در گوشه قفس هست
عیشی که مرا برده است از یادم آشیان را هم استان او سو هم لب بهر سو از بسکه گاه و بیگاه
بوسیده آستان را از بوستان برون دوای باغبان خدا را تا بلبلان بگویند ای گل غم نهان را

شعر

بشناس ز بروج ماده و نر
تا در احکام باشد رهبر
بر حمل دان ثور ماده شناس
همچنین گیر تا بحوت قیاس

یارب بعندلیبان چون بگذرد که امروز افتاده طرح الفت گلچین باغبان را دارم دلی
پر از خون از دیگری چه نتوان اظهار آن کنم من نفرین آسمان را با ضعف و ناتوانی خود را
کشتم براهش تا افکنم بپایش این جسم ناتوان را چشمت بتیغ ابرو خلقی فکنده بر خاک
چه مهربانی این تیغ جانستان را هر کس بکف متاعی آمد تراخریدار مسکین صفائی
آمد بر کف گرفته جان را ولـه این خانهٔ دل خراب بهتر وین سینه ز غم کباب بهتر
ورد او خبر من اندر کرو شراب بهتر اوراق کتاب دانش من شستن همه را بآب بهتر
ولـه ساقی بیا بیار بده ساغری ز می ارزان کنم چه باک که باشد بهای وی من
ژنده پوش یارم و دارم بجان او ننگ از قبای قیصر و عار از کلاه کی شرم ز فقر باد
مقابل اگر کنم با گنج فقر ملک صفاهان و ملک ری تا کی ز لا نمید رسد طامات و ترهات
بشنو حدیث یار دو روز نای نی واعظ بما مگو حدیث بهشت و قصور و حور ما
توسن هوا و هوس کرده ایم پی ما عندلیب گلشن قدسیم باغ ما ایمن بود ز باد خزان و
هوای دی زاهد برو چه طعنهٔ مستی زنی که هست مست از خیال دوست صفائی
نه مست می ولـه ای خم زلفی که دام هر دل است این دل مسکین ما را منزل است
ای پدر پند از محبت کم دهم کاین پسر فرزند بس ناقابل است جان بتنگ آمد ز تن
آری بسی ما را این تن واکشیدن مشکل است پاره کن این پردهٔ هستی که آن در
میان جان و جانان حایل است ای که در دریای عشقی فرو بجوی ساحلی بگذر که آن
خود ساحلست یار اگر ما را کشد گو کش که خود زنده ما را اگر خود قاتل است
سرکن ای دل بصحرای جنون زانکه شد دیوانه هر کس عاقل است در رهش مردن
بود آسان ولی مردن و بر وی شدن مشکل است ای صفائی گو بکوی او ز جستجو

تا بکی از

تا بکی از آنکه مجوئی درد است **وله** همچو بلبل که من بیک زبانی داشتم روز وصل
از شام هجران داستانها داشتم در بروی من چنین محکم مبند ای باغبان پیش ازین هم من
اینجا آشیانها داشتم از پس عمری مرا خواندی آنهم با رقیب بلکه جانا با تو من راز نهانی داشتم
چیست این رسوائی آخر ای جوان شاهم چو تو در جوانی مدتی عشق جوانی داشتم گاهی ای بلبل
شنیدی بار اگر فریاد من چون تو من هم روز و شب آه و فغانها داشتم دامنم می شد از این
آلودگیهای دیده پاک اگر در عشق و اشک ارغوانی داشتم سوختنهای پروانه یارب بال
و پر داری چه غم کاش من هم چون تو یار مهربانی داشتم ای مؤذن این شتاب از بهر چه بود
آخر این وصل نیست بیش از یک شب من داستانها داشتم در بروی من چنین بندید اینجا آشیانها
عذر بگذار تو من هم آشیانها داشتم ای صفائی من ترا از اهل کمان کردم مرا کن بحل من در حق تو
بدگمانی داشتم **وله** از آن مه شکوه بسیار دارم ولی کی جرأت اظهار دارم با و گفتم دلم را آن
بپرده بگفتا من بابی دل کار دارم بجرم دوستی گر میکشد دوست کند کارم من و
اقرار دارم چه نازی ای نماز و روزه زاهد کند بینکو من بسیار دارم مرا گر بخت
در خوابست گو باش بحمد الله دل بیدار دارم چمنها گر خزان شد گو خزان شو ز خون
دیده صد گلزار دارم شد از مسجد مرا دل تنگ اکنون هوای خانه خمار دارم گویم بزاهد
از آن از انجمنها کرده دل خالی با یار دارم بمسجد کی رود همچو صفائی بکف جام بزیر
زنار دارم **فائده** فخر الدین ادهم بنائی در رساله الکواکب گفته که هر کوکبی در
احتراق مقهور است مگر در حد تصمیم و تصمیم نزد حکما عبارتست از آنکه گذشتن
کوکب بر سمارات جرم آفتاب و آن بطرفین از مرکز شمس سی دو دقیقه است و هرگاه یکی
از کواکب متحیره ماعدا با آفتاب مقارن نباشد و کوکب را عرض نبود و انطباق مرکزین

شود

شود یا بیشتر از قران بعد مبانیت آفتاب کوکب شانزده دقیقه شود یا بعد از ثنیات کم کرده
با آنکاه که بعد از شانزده دقیقه شود کوکب را صمیمی گویند مراد از ان سیر کوکب است
بر فلک خویش بر محاذات جرم آفتاب و هر کوکب که در این حالت باشد اصحاب احکام از تبعات
مسعود دارند چنین گویند که در دل آفتاب که پادشاه کواکب است جا دارد و چون نظر
در حد تصمیم بوده باشد او را در آفتاب دو شمس خوانند و بدین سبب عطارد را در تعمیم
قوی تر از کواکب دیگر گرفته‌اند **فائده** بدانکه سهامی که اصحاب نجوم استخراج میتمایند
بسیار است و سهم هر شیء دلیل جزئی آن شیء است که از وجه مخصوص آن دو دلیل آن شیء
را استخراج کنند مثلا احوال گندم را از موضع شمس و مشتری که هر دو دلیل حنطه اند
سهم الحنطه استخراج کنند و از ابعاد دلیل حنطه و احوال آن در انسال از قلت و کثرت وجود
و در داشت وارزانی و گرانی معلوم کنند و سهام بسیار است و نهاد در این فائده کیفیت استخراج
دوازده سهم را ذکر میکنیم و شاید که در این کتاب بعد از این سهام دیگر نیز بیان کرده شود
اول سهم السعادة بجهت تعیین موضع آن اگر طالع نهاری باشد از درجه که موضع شمس
است گیرند بر توالی بروج تا موضع قمر هر چه باشد در درجه طالع بر آن بیفزایند یعنی از
بروج طالع آن درجه که طالع است و ما قبل از آنرا اول آن بروج بیفزایند مثل آنکه اگر
طالع ده درجه سنبله باشد ده درجه بر افزایند پس از درجه طالع ابتدا کرده سی سی
از تعدیل می افکنند بهر جا که منتهی شد موضع سهم السعاده است و احتیاج با فکندن
سی سی نیز نیست بلکه موضع شمس تا ماه را با ضافه درجه طالع جمع نموده ابتدا از
درجه طالع سیمایند بهر جا که منتهی شد موضع سهم السعاده است و اگر طالع لیلی باشد
ما بر بهمین نخواست مگر از موضع ماه تا موضع آفتاب بر توالی میگیرند **دوم** سهم

العنبر وار

الغیب این نیز مثل سهم السعاده است مگر اینکه در سهم الغیب بروز از ماه تا آفتاب
گیرند و بشب از آفتاب تا ماه برعکس السعاده است **سیم** سهم [illegible] بروز
از مشتری گیرند تا بزهره و بشب بخلاف این و باقی عمل چنانست که گذشت **چهارم**
سهم التحسین بروز از زحل تا مریخ گیرند و بشب خلاف آن و باقی بدستور سابق **پنجم**
سهم الاب بروز از شمس تا موضع زحل گیرند و بشب بخلاف این **ششم** سهم الام
است بروز از زهره تا بقمر گیرند و بشب بخلاف **هفتم** سهم الموت بروز و شب از
موضع زحل گیرند تا درجه برج هشتم **هشتم** سهم المال بروز از خداوند برج ثانی
گیرند تا درجه برج ثانی **نهم** سهم السفر بروز و شب از خداوند برج تاسع گیرند تا
درجه برج تاسع و تتمه درین سهام چون سابق است **دهم** سهم السلطان بروز از
آفتاب گیرند تا ماه و بشب بخلاف این و در اینجا بجای درجه طالع درجه عاشر را تا فو
و از درجه عاشر بیندازند نه از طالع **یازدهم** سهم الشجاعه بروز و شب از مریخ
تا سهم السعاده و تتمه عمل چون سهم السعاده است **دوازدهم** سهم الظفر بروز
و شب از مشتری گیرند تا بسهم السعاده و تتمه چنانست که مذکور شد سهم الحوادث
دریکجا و بعد از این تقریبا مذکور است **فائده** امیر عنصر کیکاوس بن اسکندر
قابوس بن وشمگیر در پند که بجهت فرزند خود گیلانشاه نوشته نصایح بیشمار در آنجا
ذکر نموده مختصری از آن یعنی چند نصیحت که فایده آن اتم است ذکر می شود **اول**
چون گفتی بنده ام در بندگی باید بودن و چون گفتی او خداوند است در حکم خدا باید
رفتن **دوم** ای فرزند بدانکه نماز و روزه خاص خدای است در آن تقصیر
مکن که چون در خاص خدا تقصیر کنی از عام همه جهان بازمانی و تنهایی بسر کنی

نامه

نماز سستی و استهزا نکنی بر نانمازی نکوهی و سبکی و مطایبه کردن که هلاک دین و دنیا
بود سیم با مادر و پدر چنان باش که از فرزندان خویش طمع داری که با تو باشند
چهارم مدام منگر بحال کسی که حال او از حال تو بهتر باشد بنگر بحال کسی که حال
او از حال تو کمتر بود تا دایم از خدای تعالی خوشنود باشی پنجم سخن ناپرسیده مگو
و کسی را که پند نشنود پند مده و بر ملا کسی را پند مده ششم تا بتوانی از کسی
نیکویی دریغ مدار که یک روزی نیکو بر دهد ۷ اگر غم و شادیت بود غم و شادی
خویش پیش مردم اظهار مکن خصوص غم ۸ بهر نیک و بد زود شاد و زود
غمگین و دلتنگ مشو که این فعل کودکان باشد ۹ اگر کسی با تو ستیزه کند بخاموشی
آن ستیزه را بنشان و جواب احمق خاموشی دادن ۱۰ پیران قبیله خویشتن را حرمت
۱۰۱ کاهلی فساد تن بود زنهار کاهلی مکن اگر اگر تن تو فرمان برداری نکند ببستن
خویش را فرمان بردار کن و بقهر از بطاعت وادار ۱۰۲ از گفتار و کردار با صلاح
شرم مدار که بسیار مردم بود که از شرمگینی از غرضهای خویش باز مانند ۱۰۳ بتیزی
و تندی عادت مکن و از حلم خالی مباش و لیکن چنان نرم مباش که بخورندت ۱۰۴ با همه
گروه موافق باش که بموافقت از دوست و دشمن مراد تو حاصل گردد ۱۰۵ چون ترا
شغلی پیش آید هر چند ترا کفایت آن باشد مستبد برای خود مباش که هر که
مستبد برای بود پشیمان شود از مشورت کردن عیب مدار با پیران عاقل و دوستان
مشفق ۱۰۶ ای پسر سخن راستگوی باش و دروغگو مباش و خود را براستگویی
معروف کن ۱۰۷ زنهار که اگر چه بدروغ ماند نگویی که دروغی که براست ماند بهتر است
از راستی که بدروغ ماند ۱۰۸ چنانچه عیب دوستی یا عیب محتشم ترا معلوم شود شخص

زنهار

زنهار مگوی ۱۹ چنانچه سخنی دانی که موافق مذهب عامهٔ ناس نباشد مگوی
که موجب غوغای عامه بود ۲۰ در دانستن رازی که بر نیک و بد تو تعلق ندارد سعی
مکن ۲۱ پیش مردمان ناکس راز مگوی که اگر سخن نیکوی بود گمان زشتی برند ۲۲
هر چه بگوئی ندانند نسنجیده مگوی تا بر گفتار پشیمان نشوی ۲۳ سرد سخن مباش
که سخن سرد تخمی است که از آن دشمنی روید ۲۴ بسیاردان و کم گو باش نه کم دان و بسیار
گوی که بسیار گوئی اگرچه از خردمند باشد مردم از ابلهی دانند ۲۵ با هر که
سخن گوئی بنگر که سخن تو را خریدار هست یا نه اگر مشتری یابی بفروش و اگر نه بگذار ۲۶
زنهار دوست خود مخوان کسی که دشمن دوستان تو بود ۲۷ بپرهیز از نادانی که خود را
دانا شمرد ۲۸ اگر خواهی راز تو را دشمن نداند با دوست مگوی ۲۹ هر که نسبت
بتو زشتی گوید معذور دار که آن سخن بتو رساند ۳۰ اگر خواهی مردم نیکو
گوی تو باشند زنهار که نیکو گوی مردم باش ۳۱ اگر خواهی که بر دولت جراحتی نیفتد
که بر هم بر نشود با هیچ نادانی مناظره مکن ۳۲ شب طعام خوردن سخت زیان کار
است که آدمی دایم با تخمه است ۳۳ چون مهمان کنی در خوردنی و بک خوردنها از مهمان
عذر مخواه که این طبع ابراریان نباشد هر ساعت مگوی فلان چیز بخور خوب است یا
چرا نمیخوری با من نتوانستم سزای تو کنم که اینها سخن محتشمان نباشد سخن کسانی است که یکبار
مهمان کنند ۳۴ چاکران مهمان را نکو دار که نام ایشان بنیکی برند ۳۵ اگر چاکران
تو خطائی کنند در پیش مهمان با ایشان جنگ مکن و مؤاخذه مکن ۳۶ مهمان هر کس
شو که حشمت داریان دارد ۳۷ با چاکران میزبان مگوی که ای فلان این طبق
فلان جای نه و بنان وکاسه دیگر کسی را تکلیف مکن خلاصه مهمان فضول نباش

۸ بج از مزاح ناخوش و فحش شرم دار و مکن ۹ بج زنهار با کمتر از خویش مزاح
مکوی و مکن تا حشمت خویش در سر آن کار نکنی و بدانکه خوار کنندهٔ همه قدرها مزاح
است آنچه گوئی شنوی ۱۰ عج با هیچکس جنگ مکن که جنگ نه کار محتشمان بلکه شغل
زنان است با کودکان ۱۱ عج طریقهٔ محتشمان است چنین که تا بتوانند نیم روز قیلوله کنند
و اگر خواب نباید در خلوت خانهٔ خود باشند تا گرمها شکسته شود ۱۲ عج چون بر اسب
نشینی بر اسب کوچک منشین که مرد اگرچه بزرگ منظر باشد بر اسب کوچک حقیر نماید
و اگرچه حقیر بود بر اسب بزرگ با شکوه نماید ۱۳ عج از مرگ مترس و بدانکه تا تن خود را
بخود در سکان ندهی خود را بنام شیران نتوان کرد هر که بزاید ناچار بمیرد ۱۴ عج مال را
نگاه دار که چیزی بدشمن بگذاری به از دوستان بخواهی چیزی اگرچه کم بود نگاه داشتن
آن واجب دان که هر که چیز کم نگاه نتواند داشت بسیار را هم نگاه ندارد ۱۵ عج امانت
نگاه داری مکن زنهار که سعی عبث بتو ماند هرگاه رد نکنی خاین و تبه روزگار خواهی
بود و چنانچه رد کنی کاری نکرده باشی مال مردم را داده باشی و اصلاً صاحب آن
ممنون هم نباشد و چنانچه تلف شود بدنام بشوی ۱۶ عج تا توانی نو کند مخور
۱۷ عج در معامله از یکدیگر و سعی در قیمت کوتاهی مکن که آن نیمی از تجارت است ۱۸ عج
صبور باش که صبوری دوم عاقلی است ۱۹ عج در خانه خریدن اول همسایه را ملاحظه
کن ۲۰ عج سعی کن تا خانه در جائی خری که توانگرترین همسایگان باشی و فقیرتر بلکه مسکین
نباشی ۲۱ عج همسایگان را فرستادن طعام ده تا محتشم ترین ایشان باشی ۲۲ عج طفلان
همسایگان را بنواز ۲۳ عج بام خود را از بام همسایگان بلندتر کن تا مردمان را در تو
دیده نباشد ۲۴ عج زنی که محتشم تر از تو باشد مخواه ۲۵ عج هیچ بزرگی را در خانه خود در

برابر زن

برابر زن راه مده اگرچه پیر و سیاه باشد ۶ ه با فرزندان و برادران خوب
باش تا از تو [illegible] ندارند و از تو ترسان باشند ۷ ه فرزندان را پیشه بیاموز
که آن عیب نیست بلکه هنر است هرچند از محتشمان باشند ۸ ه هرچه داری اول
خرج دختر کن و شغل وی بساز و وی را در کار کسی بند که از غم او برهی و دوشیزه را
شوی دوشیزه گزین ۹ ه داماد باید که از تو فروتر بود هم بنعمت و هم بحشمت تا
او بتو فخر کند نه تو باو ج دوستی که از تو بدون حجت برکنار شود بدوستی او اعتماد
مکن ۱ ج با نیکان و بدان با نیکان بدل و با بدان بزبان ۲ ج بدوستی کسی که بد دشمن
تو دوست باشد زنهار از وی بپرهیز و بدو اعتماد مکن ۳ ج اگر ترا دشمن باشد [illegible] مشو که
هر که را دشمن نباشد بیقدر و بها باشد ۴ ج خویشتن را بدشمن بزرگ منما اگرچه
افتاده باشی [illegible] کار بر وی خود را از افتادگان منمای ۵ ج بیشتر از دشمن خانگی
و همسایگان و خویشان حذر کن ۶ ج با هیچ کس یکدل مکن ولیکن دوستی مجازی
کن ۷ ج از سفیهان و جنگجویان دور باش یعنی کسانیکه از سخن گفتن مضایقه ندارند
بردبار باش و لیکن [illegible] نشان کردن کس مباش ۸ ج با دوست و دشمن [illegible]
جز بی [illegible] گوی هرچه گویی از نیک و بد همان را چشم دار ۹ ج هرچه نخواهی بشنوی مردمان را
مشنوان ۱۰ ج هرچه پیش مردمان نتوانی گفتن از پس مردم مگوی ۱۱ ج ناکرده لاف
مزن و چون کنم مگوی و چو نکرده گویی ۱۲ ج زبان خویش را بر کسی بسته دار که اگر همه
دهان خویش بر تو تواند کشاد ۱۳ ج از اژدهای هفت سر مترس و از مردم سخن چین
بترس ۱۴ ج هیچ کس را بیقدر ستایش مکن که اگر وقتی بباید نکوهید نتوانی ۱۵ ج
هر که دلی بیکار تو باشد از اعراض و خشم خویش مترسان و اگر گناهی کند درگذران ۱۶ ج هر سخن را که

شنبه‌ای انگشت در آن مپیچ ۷۷ زود بی چیزی خشمناک مشو و در وقت خشم خشم فرو بر ۷۸
اگر جائی باید تو را عفو و عذر خواست ننگ مدار ۷۹ ای پسر اگر واعظ شوی
سر منبر دروغی باک مدار و چنان دان که مجلس‌ها تو بها مبند تا سخن در دلها نشیند و اگر سخن
در مانی باک مدار و بصلوات و تهلیل و امثال آن بگذران و تسبیح دیگر بگو و بس
منبر ترش رو مباش ۸۰ ای پسر اگر قاضی و مفتی شوی باید در مجلس حکم مهیب باشی
و بی‌خنده و ترش نباید که روی بی‌سبب باشی ۸۱ اگر تاجر شوی معامله با گروهی کن که
زیر دست تو باشند و اگر با قوی‌تر از خود معامله کنی با کسی کن که صاحب مروت
و دیانت باشد ۸۲ تا توانی به نسیه معامله مکن نقد کم نفع بهتر از سود بسیار نسیه
۸۳ بهترین متاعهای تجارت آن بود که به سنگ خرند و به مثقال و درم فروشند
۸۴ تاجر باید چیزی که تغییر در آن هم رسد و مردنی و شکستنی باشد نخرد ۸۵
تاجر باید به هر شهر رود خبر اراجیف نداند و در خبر خوش مطلقا تقصیر نکند و خبر مرگ
احدی را بدون ضرورت نگوید ۸۶ در سفر باید مکاری را از خود خوشنود نگاه دارد
۸۷ در شهری که وارد شد با سه طایفه آشنائی کند توانگران با مروت و حکام و اهل دیوان عیار
پیشرو راه بانان و بوم شناسان ۸۸ اگر لابد معامله به نسیه کنی با چند طایفه مکن که چیز تو
و نوکر و کودک و قاضی و مفتی و شیخ الاسلام ۸۹ هیچ نوشته را بر خود حجت مساز
یعنی چیزی منویس که بر تو حجت شود ۹۰ زود بزود با اهل حساب خود محاسبه کن
۹۱ ای فرزند اکتفا به دوستان مکن و پیوسته دوستان نوکر را هادوستان دار
دست مده ۹۲ اگر مهتر باشی هر چه کاری بگذار که آن وقت بکند و اگر ده روز
پیش از وقت کاری بهتر از آنست که ده روز پس از وقت ۹۳ چون تو زراعت کنی تدبیر

سال دیگر

سال دیگر آسان کن ۴ اگر کاسب باشی روزکار باش و باندک سود قناعت کن تا
یکباره ده یازده کنی دو بار دو نیم تو اگر مردم را بلجاج و مکابره مکر بزان ۵ ای
فرزند اگر بقرب پادشاه باشی بی ضرورت سخن بر خلاف مراد پادشاه مکوی و با او
لجاج مکن و او را جز نیکوئی میاموز ۶ در پیش پادشاه عیب کسی را مکوی که ترا
بد نفس شناسند ۷ و از آن سفره که نان خوری بد مکن ۸ جوانمرد باش و
اصل جوانمردی سه چیز است هر چه بکنی بگوئی هیچ خلاف راست نگوئی شکیب و صبر را کار
بندی ۹ و نهار که مال خود را ضایع نگذاری اگر چه پوست خربوزه باشد که
گاه است ترا بکار آید و اگر چه و بادی بکثرت آب باشد یا بر لب درختان باشد
۱۰ قانع باش قناعت پیشه کن که اصل همه پند ها اینست و سایر پندها والله اعلم
فائده بدانکه نشان اسب خوب آنست که باریک دندان و پیوسته دندان باشد
لبهای زیرین دراز تر بود بینی بلند و فراخ بینی و کشیده بود و پهن پیشانی و دراز گوش
میان گوشها باریک تن کوتاه و بن گردن سطبر باشد و خورد گاه انتظر خورد و موی و
سمهای آن دراز و سیاه باشد و گرم پاشنه و بلند پشت باشد و فراخ ابرو باشد و سینه
و میان دستها و پاهای آن کشاده باشد دم باریک و کوتاه و سیاه چشم و تیز و خایه
باشد و معلق سرین و عریض کفل و دو دون رانها و پر گوشت بوده باشد با جمله اجزا و جز
سواد و بدانکه اسب کمیت نیکو بود در سرما و گرما طاقت میدارد و اسب ابلق بد است
و بدانکه اسب کنگ بد است و آن اسبی است که چون مادیان ببیند اگر چه نیز بود فی الحال
بانگ نکند و چهن اسبی راه بسیار غلط کند و اسب شبکور بد است و علامتش آنست که شب
از چیزها نرهد و شب بهر جای بد راه است برود و اسبی که چون بانگ اسپ شنود

کشاده

جواب ندهد بد باشد واسب چپ بد بود وعلامتش آنستکه چون بد ملیز کشی دست چپ پیش نهد چنین اسبی شنا و زنی نداند واسب احول اگرچه بطا هر معیوبست اما عرب و عجم متفق اند که مبارك و میمون باشد و شنیدم که دلدل آنحول بوده است و پا سفید بد بود اسبی که پای چپ یا دست چپ ان سفید بود شوم باشد واسب ازرق چشم بد بود واسب یاه کام فراموش کار بود واسب زاغ چشم شبکور بود واسبی که در وقت سرگین کردن دم نك کند بد بود و بدانکه بیشتر اسبان استخوان پهلو راست یکی زیادت باشد از پهلوی چپ اگر اسبی استخوانهای دو پهلوی او مساوی باشد هیچ اسبی از ان در دو بدن سبق نبرد **لمؤلفه** عشاق تو جز درد بد جور تو بار نبارند عیار دل از درد و افگار نخواهند فریاد که این درد مرا کشته که اندر پا من نکند مرکرا غنا نخواهند ای بوالهوسان دور شوید از من مسکین مردان رهش رونق بازار نخواهند مارا هوس انجمنی نیست که عشاق جز خلوت در دلکله با یار نخواهند کوی تو بزاهد چه حدیث می معشوق این طایفه جز جبه و دستار نخواهند منصور از ان بر سر دار است که خوبان ارباب وفا جز بسر دار نخواهند تا باشد شان عذب جفا نیل نکویان جز عاشق بدنام گنهکار نخواهند اینها که وخون دلشان هست بدامان صد جز من کل گلشن و گلزار نخواهند جان بر خود کبر صفتا بر عاشق در کوی بتان ذمه و دینار نخواهند **فائده** بدانکه مراد از علوم هشتگانه علومی است که اول هر یك از حروف کلمه سراست و ثانی و ثالث هر یك اشاره بدو بای علم است و حرین هر یك اشاره بندای طالبانست بطلب بدانکه در علوم هشتگانه مذکوره بسیار احتیاج بقلم و دوات و دانستن ان می شود و قلم مذکور را

[margin:] ناسپی که هیچ منزل بمنزل نرسد ... نخواهند

در رجا

درجائی بیان ننموده‌اند و منحرفان باین ترتیب بر است شمع ذبتون سون.

فائده در علوم خمسه مذکوره سبا و غزالی و لا مذکور می‌شود و مراد از لا شرقیه و لا غربیه است که ... باشد خروع بید انجیر است که از کوچک بن نامند و فلقطر یعنی باد و مدکان وان پیش برند که از نباتات بلغت یونانی و مراد اسمائی چند است که در هر کاری معین است و بروج الصنم لفاح است و جلبسه شب البله است گرفتیم ... و بر کاغذ سفید چیزی از آن نوشتیم هیچ ظاهر نبود بعد از جفاف و بعد از جفاف نزدیک بنار بردیم خطی زرد خوش رنگ واضح شد با مذکور ... ضم ساختیم یعنی حل در آن کردیم و نوشتیم و نزدیک به ... بردیم خطی سبز مایل بزردی خوش رنگ ظاهر شد و هر چه بیشتر حرارت در آن تاثیر کرد سبزتر شد چون آب بران سالیدیم سبز خوب شد چون حبر شد و گرفتیم آب ... و نوشتیم چیزی ظاهر نبود و بعد از آن که با آتش داشتیم بعد از جفاف خطی زرد مایل بسرخی در نهایت وضوح و خوش رنگی ظاهر شد و قبل از جفاف زردی قلیلی بسبز مایل ظاهر شد **فائده** بدانکه اوج ستاره مکانی است از فلک آن که دورترین موضع است از زمین و حضیض نزدیکترین مواضع است و حضیض همیشه مقابل اوج است کوکب چون از حضیض گذشت صاعد می‌شود و چون نصف برج طی نمود باوج میرسد چون از اوج گذشت هابط می‌شود چون نصف برج طی نمود بحضیض میرسد و اوجات نیز ثابت نیستند بلکه متحرکند بحرکت ثوابت مگر اوج قمر که از حرکتی سریع کنند چون در حال تحریر بجز سالی که در سنه یکصد و شصت و هفت جلالی بود می‌نوشته بود تا حاضر

نبود تا اختلافیکه بسبب ارصاد هم رسیده ملاحظه شود اوجات در حرکت انها را بنحو
کردند انجا ثابت بود نوشته شد و هر کس هر وقت خواهد بحساب موضع اوجات را تعیین
میتواند نمود در انجا گفته که اوج غیر قمر هر سال پنجاه و چهار ثانیه و هر ده سال نه دقیقه
و هر شصت و شش سال هشت ماه یکدرجه طی کند و مواضع اوجات در سال صد و شصت
هفت جلالی اینست اوج زحل اوج مشتری اوج مریخ اوج شمس و زهره اوج عطارد
و مخفی نماناد که بحساب مذکور چون حرکت اوج هر یک صد سال یکدرجه و نیم می شود در سال
تحریر این کتاب که سنه هفتصد و بیست و نه جلالی است پانصد و شصت و دو سال
از تحریر رساله مذکوره گذشته اوجات هشت درجه و بیست و پنج دقیقه و چهل و هشت
ثانیه حرکت کرده خواهند بود و چون رفع توالی نمائی چون از نصف متجاوز است هشت
درجه و بیست و شش دقیقه حرکت اوجات خواهند بود پس مواضع اوجات باین نحو خواهند بود
زحل مشتری مریخ شمس و زهره و عطارد **فائده** بدانکه جوزهر ستارگان
نقطه ایست که مدار انکوکب و دوران نقطه با مدار افتاب تقاطع کند و ان در دو نقطه
متقابل باشد ان نقطه که چون کوکب از ان گذرد شمالی افتاب شود راس خوانند و ان
دیگر را ذنب و موضع جوزهر قمر از تقاویم معلوم می شود زیرا که راس قمر را نویسند و اما
کواکب خمسه متحیره حرکت جوزهر ایشان چون حرکت ثوابت باشد و حرکت اوجات در رساله
مذکوره مواضع جوزهرات در سال یکصد و شصت و هفت جلالی باین وضع تعیین نموده
جوزهر راس زحل مشتری مریخ زهره عطارد و ذنب هر کوکبی مقابل راس است
و بنا بر انچه در اوجات مذکور شد مواضع جوزهرات در سال تحریر این کتاب چنین
می شود زحل مشتری مریخ زهره عطارد **فائده** در معرفت اقبال کواکب و ادبار

انه کوکب

ان دکوکب خالی السیر و وحشی السیر اقبال کوکب آن بود که در صورت طالع در وتد یا مایل

الوتد باشد و ادبار آن بود که ستاره از اتصال ستاره که در وی باشد از زایل الوتد باشد

خالی السیر چنان باشد که ستاره از اتصال ستاره بگردد و تا در آن برج بود هیچ ستاره

اتصال نکند و وحشی السیر چنان باشد که ستاره در برجی باشد که تا در آن برج باشد هیچ

ستاره بان نظر نکند و این حال بیشتر بقمر رسد **فائده** در معرفت نقل نور و

جمع نور و رد نور و منع نور اما نقل نور آن بود که ستاره سریع السیر از ستاره بطی منصرف

شود و بستاره دیگر اتصال کند پس ستاره اول نقل نور از دوم کند و بسیم دهد مثال

ان قمر در دوازده درجه سنبله و مشتری در ده درجه جدی و زحل در پانزده درجه

جوزا پس قمر در حالیکه در ده درجه سنبله بود در حاق تثلیث او بود با مشتری و از او

منصرف شده و باتصال زحل دارد بتربیع چون قمر بپانزده درجه سنبله

رسد منصرف است از مشتری و متصل است بزحل پس نقل نور از مشتری بزحل نموده

و جمع نور آن بود که ستاره سریع السیر متصل شود بستارگان ابطا بود و آن ابطا نیز

متصل شوند در این حال بستاره ابطا از خود پس ستاره دوم نور اول را بسیم دهد

با نور خود مثال آن قمر و زحل بهفت درجه و زهره در جوزا ده درجه و مریخ در سنبله سیزده

درجه پس قمر متصل است بزهره بر نسبت پس و زهره بمریخ بتربیع و این را نقل نور نیز

گویند و نقل را دو قسم میگیرند و در جمع و نقل میان ستاره اول و سیم اگرچه نظر و

اتصالی نیست اما گویند مزاج اتصال میان ایشان حاصل می شود و رد نور آن بود که ستاره

در یک برج باشند و ستاره ابطا درجه آن بیشتر باشد بعد از آن کوکب میانه و پس کوکب

سریع و کوکب سریع خواهد متصل شود بهر دو بقران و کوکب میانه دو ... ابطا قران

کند

کنند پس گویند بحکم اضربیت مباینه دو دفع اتصال سریع را ببطی کرد تا اول بجوزان
متصل شود بعد از آن ببطی مثال آن مشتری در چهارده درجه قوس و مریخ در دوازده
درجه آن و قمر در ده درجه آن و منع آن نیز بود که دو کوکب سریع و بطی در یک برج باشند
متصل بقران و کوکب یک از برجی دیگر ناظر تا بهر دو پس کوکب سریع متصل بقران مانع
شود که کوکب ناظر نظر کند ببطی بفضیلت قران یا آنکه دو کوکب در یک برج باشند
کوکبی سریع تر بان کوکب که بطی تر باشد از آن دو متصل شود بنظری و اتصال اول را مانع
منع کند و منع دلیل قوت مانع وضعف ممنوع است **فائده** بدانکه کتب مشهوره که
قدماء در علوم خمسه محتجبه نوشته اند بسیار است از انجمله ابجد در علم اول نوشته شده
سبع و سبعین و بحث جاری و شد و ز الذهب مکتسب و رسایل جلدکی و مریطی و
میزان واشعار خالد بن ولید و طغرائی و مولوی و سلطان ولد و ابن عمویه و غیر ذلک و در
علم ثانی ذخیره اسکندری و مصحف هرمس الهرامسه و طلسمات ططم الهندی و والیس
اسکندرانی و هیاکل و تماثیل بو بکر بن علی و مانند اینها و در علم سیم شامل بن شاطی
و سکاکی و قضبانی و سر مکتوم و رسایل هلالیه و غیر آن و در علم چهارم نوامیس افلاطون
و مختصر جالینوس و عشر مقالات و خلاصه کتب بلیناس و غیر ذلک و در علم پنجم رسایل
حسن شاه سماوی و جبل و دکوکب دار ابن عراقی و غیر اینها است و کتاب سحر العیون ابی عبد
الله المغربی که بلباب ابن الحاج مشهور شده مشتمل است بر رابع و خامس و رسالهٔ عیون
الحقایق وایضاح الطریق از مؤلفات حکیم ابو القاسم احمد السماوی جامع آنها است با
زواید و کتاب اسرار قاسمی از مؤلفات ملا حسین کاشفی که بامر شاه قاسم انوار جمع نموده
مشتمل است بر بسیاری از فواید و علم و امر و ز آن کتاب در نزد عامه بکذب و عدم اعتبار مشهور
است.

است و سبب این تصریح بنسبتهای از غرایب است که در نظرها عجیب می نماید علاوه بر
اینکه نسبتهای در صدد امتحان و تجربه برنمی آیند بدون وقوف کامل بر دوره عمل هر
دوائی با تشخیص او بلکه تجربه اینکه دوائی را از عطار گرفتند در صدد امتحان
برنمی آیند حال اینکه شناختن ادویه و مقدار آنها و تمیز خوب و بد و خالص و ممزوج
آنها کار هر کسی نیست و علاوه بر این نسبتهای از آن محتاج بعزایم و اسماء و دعوات
و امثال اینها است که نوشتن آنها بقلم خاص و وقت مخصوص میباید باشد
علاوه بر اینکه بتفاوت یک نقطه یا مثل آن یا یک حرکت در خواندن مختلف می شود و
نسبتهای از عزایم موقوف باجازه استاد کامل و اکثری نسبت است بنظرات
کواکب و اوقات آنها و تشخیص اینها بتجربه تفاوتی متداوله که صحت و سقم آنها معلوم
نیست صورت ندارد و امثال ذلک **حدیث** روی في الكافي قال انشد الكميت ابا
عبد الله ع شعرا فقال اخلص الله لي هواي فما اغرق نزعا ولا تطيش سهامي فقال
ابو عبد الله ع لا تقل هكذا فما اغرق نزعا ولكن قل فقد اغرق نزعا فلا تطيش سهامي
توضيحه ان النزع مد القوس واغراق النازع استيفاؤه في المد وطيش السهم عدم اصابته
الهدف وعدوله عنه واغرق فعل ماض من الاغراق والمستتر فيه راجع الى الله والى الهوى
او فعل مضارع منه على صيغة المتكلم ومراد الكميت شكر الله سبحانه فيقول انه سبحانه
جعل لي هواي خالصا بحيث يكون كل امر على هواي بدون سعي مني حتى ان الله سبحانه
او هواي ما استوفى في مد القوس نحو الهدف او اني ما استوفي فيه ومع ذلك يصيب سهمي
الى الهدف فنهى ابو عبد الله ع لاجل ان الله سبحانه اجرى الامور على وفق الاسباب وانما
اصابة السهم الهدف بدون استيفاء مده نحوه مخالف له وقال اشكر الله سبحانه على تهيئة الاسباب

لکر

لك وقيل قد استوى في سبحانه في مد القوس نحو الهدف الى او وفقني لاستيفائه وبعد
ذلك لا نطيش سهامي حديث روي عن النبي ص انه قال لا عدوى ولا طيرة ولا
هامة ولا شامة ولا صفر ولا رضاع بعد فصال ولا تعرب بعد الهجرة ولا صمت يوما
الى الليل ولا طلاق قبل النكاح ولا عتق قبل ملك ولا يتم بعد ادراك اقول المراد
بالعدوى سراية المرض من انسان وحيوان الى غيره والهامة بتخفيف الميم الجسد اللطيف
يطير بالليل وكانت العرب تزعم ان روح القتيل الذي لا يدرك بثاره فتصير هامة
فيطير على قبره فيقول اسقوني اسقوني فاذا ادرك بثاره طارت والصفر بفتح الاول والثاني
حية كانت العرب تزعم انها في بطن الانسان يصيب الانسان اذا جاع وتؤذيه وقيل
اراد به النسئ الذي كانوا يفعلونه في الجاهلية وهو تاخير المحرم الى شهر صفر وهو
الشهر الحرام حديث روي في التهذيب باسناده عن ابي خديجة عن ابي عبد الله ع
قال سأله رجل وانا اسمع فقال اني اصلي الفجر ثم اذكر الله بكل ما اريد ان اذكره مما يجب
علي فاريد ان اضع جنبي فانام قبل طلوع الشمس فاكره ذلك قال ولم قال اكره ان
تطلع الشمس من غير مطلعها قال ليس بذلك خفاء انظر من حيث يطلع الفجر فمن ثمة
تطلع الشمس توضيح ان السائل لما كان قد بلغه انه اذا جاء وقت ظهور القائم عليه السلام
هنالك تطلع الشمس من مغربها فكان ينتظر ذلك الزمان فخاف ان هو نام قبل
طلوعها من حين ظهوره ع وطلعت الشمس من غير مطلعها وكان هو حينئذ نائما غافلا عنه
فيفوت عنه هذه العلامة فاجابه ع بان هذا الامر بين لا خفاء فيه لان الشمس في كل
يوم انما تطلع من حيث يطلع الفجر في ذلك اليوم مشرقا كان او مغربا ومن ينام بعد
الفجر فهو يرى مطلع الفجر في ذلك اليوم فيحصل له العلم بمطلع الشمس فيه حديث

روى

روی فی الکافی عن ابی عبد الله ع انه قال فی یوم الثلثا ساعة من وافقها لم یرقا
دمه حتی یموت و ما شاء الله لم یرقاد مه ای لم یسکن دمه حتی یموت والمراد ان
فیه ساعة من اتفق فیه دم حجامته او فصده لم یسکن دمه حتی یموت و فی حدیث اخر
فی الکافی ایضا منه انه قال قرا ایة الکرسی واحتجم ای یوم شئت احادیث فی العلاج
المرویة فی الکافی روی باسناده عن حمزة الطیار قال کنت عند ابی الحسن الاول فرانی
فقال مالک قلت ضرسی فقال لو احتجمت فسکن فاعلمته و روی ایضا باسناده
عن الجعفری قال سمعت ابا الحسن موسی ع یقول دواء الضرس تاخذ حنظلة
فیقشرها ثم یستخرج دهنها فان کان الضرس ماکولا منحفرا یقطر فیه قطرات و یجعل
منه فی قطنة شیئا و یجعل فی جوف الضرس و ینام صاحبه مستلقیا یاخذه ثلث
لیال فان کان الضرس لا اکل فیه و کانت بحا قطر فی الاذن التی یلی ذلک الضرس لیالیا
کل لیلة قطرتین او ثلث قطرات یبرئ باذن الله و روی باسناده عن ابی ولاد قال
رایت ابا الحسن ع فی الحجر و هو قاعد معه عدة من اهل بیته فسمعته یقول ضربت
علی اسنانی فاخذت السعد و دلکت به اسنانی فنفعنی ذلک و سکنت عنی و روی عن
ابی عبد الله ع یقول تخذوا فی اسنانکم السعد فانه یطیب الفم و یزید فی الجماع و
روی عن ابی الحسن الاول قال من استنجی بالسعد بعد الغائط و غسل به فمه بعد
الطعام لم یصبه علة فی فمه و لم یخف شیئا من ارياح البواسیر و روی عن ابی عبد الله ع
قال کان رسول الله ص لا یتداوی من الزکام و یقول لی ما من احد الا و به عرق من
الجذام فاذا اصابه الزکام قمعه و روی باسناده عن جمیل بن صالح قال قلت لابی عبد الله ع
ان لنا فتاة کانت تری الکواکب مثل الجرة قال نعم و تراه مثل الحب قلت ان بصرها

ضعيف فقال كحلها بالصبر والمر والكافور اجزاء سواء فكحلناها به فنفعها وروى عن
سليم مولى علي بن يقطين انه كان يلقى من رمد عينيه اذى فقال فكتب اليه ابو الحسن عم
ابتدأ من عنده ما يمنعك من كحل ابي جعفر عم جزء كافور رباحي وجزء صبر سقوطري يدقان
جميعا وينخلان بحريرة يكتحل منه مثل ما يكتحل من الاثمد كحلة في شهر تحدر كل داء في
الراس وتخرجه من البدن فقال فكان يكتحل به فما اشتكى عينيه حتى مات وروى عن
ابو هيم الجعفي قال دخلت على ابي عبد الله عم فقال لي مالي اراك ساهم الوجه فقال اني بي
حمى الربع فقال ما يمنعك من المبارك الطيب يسحق السكر ثم تخضه بالماء واشربه على
الريق وعند المساء فقال ففعلت فما عادت الي وروى عن ابي الحسن الاول عم ليس
من دواء الا وهو يهيج داء وليس شيء في البدن انفع من امساك اليد الا عما يحتاج اليه
لمؤلفه صفائي از راه وفا گاه زما یاد توانکرد گاهی بنگاهی دل ما شاد توانکرد
صید دل من لایق تیغ تو اگر نیست در راه خدا اخرش ازاد توانکرد نالم اگر از ناله
بحم اورم اندك اما که چه باخوی خداداد توانکرد مستم زمی عشق چنان کز پس
مرگم صد میکده از خاک من اباد توانکرد انصاف کجا رفت ببین منکر سستی که
جائی که دران میکده بنیاد توان کرد منمای به نظاره کوی خرابات این ره نه
بهر بوالهوس ارشاد توانکرد با غیر صفائی مده من عهد وفا بست دل را بچه امید
دگر شاد توانکرد **وله ایضا** طرفه نبستند از عشق مسکین دل بیچاره کان
دور از ستم این در تعب شب الم در دو فغان تا کشته امید روان در رش بیروی ان
هردم رود اشك از دوچشمم بر زمین آه اولیم بر آسمان گفتم بود رخصت که
مزایم بکو بیت ساعتی گفت ار دمی امانیم شب بنیله یاران نهان گفتم کرا بلحوا منت

[margin: illegible]

دو کهینه(?)

در کعبه باید خانقه کفتم الهی بباد بر مغان دیر مغان از بسکه در شام

و سحر با لبدم از سوز سدون در کوی او از نالرام در نالمد پاسبانش در

استانش روز و شب سودم جبهات از بسکه سر هم شد مرا سر خاک هم تو

شد آستان در عشق از دنیا صنم دینا و عقبی کرده ی من بصفا کانوم

بینی اکر بکیود بان فائدة فی ربیع الابرار ان من منافع الدبا بانه یحرق ویخلط

بالکحل فاذا اکتحلت المرأة کانت عینها احسن فائدة فی حیوة الحیوان ان طبخت

العقرب بسمن البقر وطلی به موضع لسعها سکنها من وقته فائدة فی حیوة الحیوان

اذا طرح فی النورة زرنیخ ورماد الکرم وطلی بها الجسد ثم غسل بعدها بدقیق

الشعیر والباقلی وبذر البطیخ مرارا یضعف الشعر حتی لا یکاد ان ینبت من فوائد

السید الداماد بباید دانست که تسبیح فاطمه زهرا علیها السلام در نزد

اهل بیت واطلاقات اصحاب واطلاق دارد یکی از ان اطلاق شایع است که عبارتست

است از سی و چهار تکبیر و سی و سه تحمید و سی و سه تسبیح و دیگر تسبیحی که در

اوراد از سیدة النساء رسیده است و در اصول معتبره وارد شده است و ان این

است سبحان ذی الجلال الباذخ العظیم سبحان ذی العز الشامخ المنیف سبحان

ذی الملک الفاخر القدیم سبحان ذی البهجة والجمال سبحان من تردی بالنور والوقار

سبحان من یری اثر النمل فی الصفا ووقع الطیر فی الهواء شعر مشکل ولدت

ابی باها ان ذا من عجبا وانا طفل صغیر فی حجور المرضعات من کرر هذه الابیات

الا ربعة حصل له الفرج بما هو فیه من الشدة وهو من المجربات وکم لله من لطف

وجوه الاوراق مم

خفی بدق خفاه عن فهم الذکی وکم یسر اتی من بعد عسر ففرج کربة القلب
الشجی وکم امر تساء به صباحا وتاتیک المسرة بالعشی اذا ضاقت بک
الاحوال یوما فثق بالواحد الفرد العلی بق فی المثل یری الناس دهنا فی
القواریر وصافیا ولم یدر ما یجری علی راس سمسم و منها وکنت عدت للثنا
ثها انا اضلب منک لا ما نا و منها انا الغریق فما خوفی من البلل اذا اتی الورد
فیه احد یقوم ثم للاخرین فیه دکام و منها تری الرجل النحیف فتزدریه وفی
اثوابه اسد هزبر و منها اذا کنت لم تزرع وابصرت حاصدا ندمت علی التقصیر
فی زمن البذر و منها عمانبد هر شب هزار ابجواب که بالان کوابر ده است
اب فی الحدیث احتجب یعنی حجاب محجوب هذا اما من باب حجابا مستورا
ای حجابا علی حجاب بناء علی ان اقصی مراتب شدة الاحتجاب لو کان من تلقاء
حجاب کان لا محالة بحجاب و من باب النعت بوصف الجار والوصف مجاز التعلق
او من باب التوصیف بالغایة المترتبة فی الکشکول وجد بخط الشهید ره یرفعه
الی دانیال النبی قال اذا اراد احد کم ان حاجته یقضی ام لا فلیقبض علی شیء من الحبوب
ویضمر حاجته و یاخذ ثمانا ثمانا من الحبوب المقبوضة فان بقی فی یده واحد فهی
للزهرة فالحاجة مقضیة وان بقی اثنان فهی للمریخ فانها لا تقضی و ان بقی ثلث
فهی للذنب یکون نحسا لا یقضی وان بقی اربع فهی لزحل فانها لا یقضی وان بقی خمس
فهی للمشتری فانها تقضی سریعا وان بقی ست فهو للقمر فانها تقضی وان بقی سبع
فهی لعطارد فانها تقضی حسنا وان بقی ثمان فلا تعرض لها بوجه من الوجوه فانها
وقعت فی التوقف سئل عالم فقیل له ان الله قد انزل هل اتی فی اهل البیت

علیهم السلام

علیها السلام ولیس شیء من نعیم الجنة الا وذکر فیه الا الحور العین فقال ذلک انما
هو اجلالا لفاطمة **شعر** لامیر المؤمنین علیه السلام الا ایها الموت الذی
هو ناصکی ارحنی فقد افنیت کل خلیل اراک بصیرا بالذین احبهم کانک تنحو
نحوهم بدلیل **لاوی ری** یا اهل ودی کیف عهدکم لدیکم فهل شوقکم نحوی
کشوقی الیکم وهل صرتم بعدی کما صرت بعدکم وهل عندکم وجدی کوجدی لدیکم
فان قرعینی مرة بلقائکم سلمنا والا فالسلام علیکم **ایضا** فان تکن الفضل منک
تدارکت نفسی على ان اسائت کما اسائت **ایضا** وکنت اری ان التجارب عدة
فخانت ثقات الناس حتی التجارب **ایضا** اذا امسی وسادی من تراب وبت مجاور
الرب الرحیم فهنوا فی اصحابی وقولوا لک البشری قدمت على الکریم **فائدة** قد تذاکرت
مع الوالد الماجد العلامة طود العلم والتحقیق رحمة الله علیه فی زیارة العتبات
العالیات فی سنة خمس ومائتین بعد الالف من الهجرة النبویة واذ رجعنا من المشهدین
المشرفین النجف وکربلا الی مقابر قریش ومکثنا فیها ایاما فارسل قاضی بغداد الذی
تولی قضائها هذه السنة وجاء من قسطنطنیة الی والدی بلغزین من نتایج طبعه
احدهما کان لغاز السنة التی تولی قضاء بغداد فیها والامر باسم السید الاعظم
سلیمان باشا والی بغداد فطلب منه حلها الاول هذا قد ولی الفقیر الحاج اسمعیل
نائب قضاء بغداد فی العشر السادس من الثلث الثالث من السدس الثالث من
النصف الاول من تاریخ لو زید علیه مسطح مربع الزوج الاول فی الفرد الثالث على
ان یکونا عدد الواحد وضرب جذر المجتمع فی الکسور مع العدد الذی لا یتغیر فی
٣٥
التربیع والتکعیبات لکان الحاصل معادلا للدور وحید دالجهات مع ثنائیات الفرد

الثاني من هجرة من نزل عليه السبع المثاني صلى الله تعالى وسلم ماترنم العندليب و

تنغم فاجاب عنه الذي خاطب ثواه بان هذا تاريخ لتثلث مراتب بحيث لو ضرب اولها

في اوسطها حصل ثالثها ولو قسم ثالثها على وسطها حصل اولها يحصل الولد من

عشر اضعافه على نفسه وهذا العجيب بل من خصائصها عنه ايضا وهذا ايضا غريب اجزاؤها

تصحيف قطرة الدائرة او لها عددا في السماء ساوت نصفا وسطه جبل معروف

ونصف نصفه حيوان مشهور لو تخاخل بينها مربع الاولى حصلت اربعة مثنى

والاود ۲ والصلوة على جامع الشتات المتباينة والثاني هذا يقول الفقير الى الاله ربه ذي المواهب

اسمعيل الشهير بين ابناء زمانه باصحاب الذهن لوني دوار باي تطبيع النقاد

اخبروني عن حضرة اصفيته ذى نفس قدسية قد اشتمل على بعض الحروف النورانية

واقل من حروف الزيادة ثاني معقد ما اشتهر في الاقطار والافاق واشتاق اليه الكل

على الاطلاق فتارة يكون من الجواهر والاجزاء الفرده واخرى من الاوصاف والاعراض النسبية

بل يبني اولا عن محض الامن والامان واخرى خير الجنس والابان بل هو نهاية الايقان و

العرفان نصفه لثالثه كمال شعوري ومنتهاها لحمل متلوه كمال ظهوري وقد احتجب بهذين

الكمالين حرف من بعض اسمائه اولا دخير النبيين والكامل لو طرح منه مربع الخامس

عادل الباقي ترك الغرض وجعله اركان القضية وانواع العلوم الفاضية من المبدء

الفياض على انه لو قسم بقسمين يكمل به الرجل بل ذا بين مكعب احدهما يزيد على الاخر

كعب ۲م بنصف والزوج وكعبه عدد خانات الشطرنج مع ان المتلو بهو لانه الحروف

وفيما بينهما بالمطبه مذكور بتساوى في التربيع والكعاب عبرنا عن النزاع في الجنا

كله منطق والجسم سداسي عند الصرفيين وان زاد على الضعفين عند الارثماطيقيه

والرجع

ولو جمع خمس ذبر الاول الى كل البينات كان اشارة الى العدد بين المتباينين او ضرب الرابع
ساوى عدد عظام بدن الانسان عند المشرحين ولو طرح عن المنتهى عدد الجواهر
بقى اقسام الحكمة عند المشائين او مضعف الخامس عن القوى المدركة يتحقق الصفات الذاتية
عند المتكلمين واقسام الخفى والجلى عند الاصوليين ومرجع مسائل كل العلوم عند
المتفننين ومبسط مجارى الفكر فى الكليات يتحقق العقول الكلية والاجناس
العالية والتعريفات وشرايط الانتاجات ولو طرح منه طرفا المنطق علم شروط
التناقض فيما بين القضايا او زيد عليه ضروب معيار العلوم تحصل مواد وانواع
المنطق عند البرايا ونصفه يتعادل اقسام القران والاحكام الشرعية ومخصصات
الموصولات ومربعه يعادل علاقات المجازات ومبسط اجزاء العلوم فى فنون الادب
الشرعى يتحقق كلية المجازات ولو اتركب من هذا المربع عقيم ضروب الشكل الثالث
بقى القضايا الموجهات ولو طرح منه اجناس وطبقة المتناصبين عادل البائى الفنون
العربية واحوال المسند اليه والاستعارات بل فريضة من ترك جدا وامارز وجات
وبضعفه يحصل عدد جميع الافلاك المحوية بمحدد الجهات ولو طرحه عن تالى المقدم
بقى الوف العوالم كما اشتهر على السنة العامة ومسطح قائمتين فيما يساويهما يعادل
بعض العدد التامة بل اركان الخطائين والمسائل الجبرية كما ان مربعهما انواع الخبر الصادق
والراجح والادلة الشرعية ومسطح نصف البروج فى ربع دائرتهما يعادل عدد ايام السنة
الشمسية ولو طرحت عن الرابع احوال النيرين والكواكب السيارة بقى المنازل القمرية
وشكل المثناو الرابع ينبه الى البرهان السلمى على تناهى الابعاد وان جعلت زاوية قائمة
دل على ما فوق المراد ولو اقمت على طرفيه تالى الخامس عمودا ووصلت بينهما اشار الى

طريق ودان الارض بذى العمودين ولو اخرجت ذيله المعتبر الثمانية اشار الى برهان امتناع اللا تناهى فى جهته او جهتين وقال الاول فى صناعة ازاغة الذهب كثير الاستعمال ان كان المقدم موصوفا بالكمال وبنفس الاولين يحصل قوس الارتفاع بار بعته امثاله نظهر دائرة البروج فى الكرة والاسطرلاب بلا نزاع بل يتحقق بعشر الثانى الافق فى جميع البقاع وثلث خمس الاول معرب عن الاوضاع وانواع الاعراب واصناف الاسم المنفعل من حيث الباب بل هو نص فيما يوقف به على المعنى واقسام اللفظ الاصولى بلا غناء وثلاثة ارباعه يساوى عدد من يجب عليه فى الشرع بل فيما يجب فيه الزكوة و بنصفه يحصل ابواب الزكوة ولو اضيفت الى خمس الاول ثلثه عادل عدد الاجناس الشعر ولو طرح الفرد الثانى عن الرابع بقى عدد انواعها وهى الاعاريض او جمعت الاول والثالث مع الخامس حصل عدد اصنافها وهى الضروب او جمعت الثانيين مع الرابع حصل عدد عوارضها وهى الزوجات ولو طرح الزوج الاول عن الرابع بقى عدد انواع الحبل وبنصف الثالث يتحقق الدوائر بلا شك مع ان خمس الاول يعادل اجزاء القافية لك وقد اجاب عنه الوالد الماجد العلامة طاب ثراه الغاز ايضا فقال هذا اسم عشر اءصفته الخدام مخصوصة بملك لا ينبغى لاحد من الانام اوله بالكمال موصوف وثانيه عظم فى الانسان معروف وثالثه كوكب فى السماء مع انه نصف سدس الفلك الاقصى و رابعه اعظم العروض وغاية الارتفاع مع انه ثلثا كل منهما بلا نزاع واخره اول سورة من القران مع انه حيوان له فى السماء دوران وفى الماء جريان ثلثه فعل وثلثه اسم تام وثلثه الاخر حرف بلا كلام ونصفه الاول سورة من القرآن ونصفه الاخر عضو من الانسان واول النصفين مجذور والثالث مع انه ينقسم الى مجذور وجذر وزوج وزوج

وفضه

ونصف اخره مجذور ولنصف ثالثه مع انه ينقسم الى مجذور ومن فرد و زوج ولو زيد ثالثه على ثانيه لحصل رابعه ولو زيد على رابعه لو حد سادسه ولو زيد على سادسه صار اوله ولو زيد على اوله صار قطر الدائرة ولو نصف صار عذراء في السماء سائرة نصفه لثالثه كال شعوري ونصف الجزء له كال السبق تلك الجهة وقلب قلبه الجزء الى نصفه الاخر ربه الاسم لو نقص منصف خامسه عن عشره امثال اخره حصل عدد ما لو وجد على الشكل الحاري وصار اعظم الابعاد اقصرها وكان طوالع بعض المطالع متساوية الرواعظم منه يحصل نصف ثالثه من زيادة عشر امثاله على نفسه من نقصانها عنه فيهم ثالثه يساوي الاولى الفواهر بلسان الاشراف وثلث ثانيه يعادل عوالي الاحبار بالاتفاق ربع رابعه يساوي الحروف المهموسة وجنس سادسه يعادل لمنازل الكنو نصفه زوج ونصفه فرد مع انه متساويان هذا عجيب بل كل منهما ازيد وانقص من الاخر وهذا غريب والله الموفق للوصول الى وفي هذا ليب لمجنون العامري
اقبل ارضا سار فيها جمالها فكيف بدار حل فيها جمالها وقد كنت لا ارضى بوصل مقطع وها انا راض لو اتاني خيالها الغز باسم الشريف وما شيء لو عرفت ربه وفي تصحيفه بعض الشهور اذا اسقطت خمسيه تجده مسمى في السماء وفي الطيور واوله واخره سواء وباقيه يسبح في الصفر قال الجاحظ يقال الاشياء كلها ثلث طبقات جيد ووسط ورديء والوسط من كل شيء اجود من رديه عند الناس الا الشعر فان رديه خير من وسطه ومتى قيل شعر وسط فهو عبارة عن الردي قال رجل لابي العيناء اما تحب عائشة قال لابي العيناء ترضى ان احب امراتك قال لا قال فلم ترى ذلك لابقا بحرم رسول الله صلى الله عليه واله ولا نرضي بحرمك كان اسحق بن فروة

النواهر في د

ان يقول
فكيف بدار فيها جمالها

٨٢

نزاحا فقال لاعرابي بوسا و هو يمازحه اتشهد بما لم تره عينك فقال نعم اشهد ان
اباك فعل بامك و لم ار ذلك فحلف ان لا يمازح احدا ضميري کونه فريب وعده
روز جزا بود ز تو سوی بدن که اورد جان که ز پای ترا وحشی یکیها جان خواهم
وچندان امان از روزگار کاین جهانها نثار ایران جان و جهانها نثار وله
که رندان نشسته بطرف دامن زادگان که براندازد فلك بنیاد این ویرانه را می ز
رطل عشق خوردن کار هر بی ظرف نیست وحشی باید که گیرد بر لب این پیمانه را
امیر حیدر کاشی زاهد نکند کنه که قهاری تو ما عرفت کما هی که غفاری
تو اوقیهان خواند ما غفارت ابا بکدام نام خوش داری تو طفیقی وانجدانی
نیرنگ بین که ساقی از لب قرابه ریزد خون در پیاله ما می در ایاغ مرکه راغی انجدانی
ازار دل عاشق بیچاره چرا او را چه زنی که روزگارش زده است وانجدان قریة
قريبة من قصبة نواق بينهما ثمانية فراسخ تقريبا طالب قمی بر آشیانه بلبل نسیم
باز دو گفت که خانمان اسیران خراب باید والهی قمی در بیضه بسوخت
پیکرم را نگذاشت که بال و پر برآرم بگذار که دست دل بگیرم زین وادی پر خطر
برآرم لا ادری ای تو اوله جهان بیچاپیچ هیچ بن هیچ بن هزاران هیچ این
همه باد بروت که چیه وین تکبر ز من بموت بیچه ایضا اینجهان برمثال گرداب است
که کسان دوران قطار قطار این یکان میزند همی مخلب وان یکان میزند همی
منقار اخر کار بر پرند همه وز همه باز ماند این مردار قال شيخنا البهائي
في كتاب مفتاح الفلاح في تفسير سورة الحمد عند بيان النكتة في تقديم قوله نعبد
نعبد على نستعين ان الوجه فيه ان يتوافق متلو الحرف الاخير في جميع الآي ثم قال

هذه

هذه النكتة انما يصح على ما هو الاصح من كون البسملة جزء من السورة اقول سبب ذلك
انه اذا لم يكن البسملة جزء من السورة فيكون قوله تعالى عليهم واحدا من الايات للاجماع
على ان الحمد سبع ايات بل صرح به في القرآن حيث سماه بالسبع المثاني واذا كان عليهم
اية فلا يكون متلوا بحرف الاخير في الجميع حرف الياء وحتى يلزم ذلك في نسلعين عطار ايضا
بود عين عفو تو عاصي طلب عرصه عصيان اگر نشنود زين سبب چون بستان بيت
ديدم پرده ساز هم بدست خود دريدم پرده باز رحمتت وا تشنه ديدم آب
خواه ابروي خويش بردم از گناه سعدي نهي نداني كه شوريده حالان مست چرا
برفشانند در رقص دست كشايد دري بر دل از واردات فشاند سر دست
بر كاينات حلالش بود رقص بر ياد دوست كه هر آستينيش جاني در اوست
فيه ابهام للجامي معني ذرتها مه مقبلي كو پر دبو زامتثال تو لند بند دو تو لا
بوذ راست قال بعض الاكابر اذا صادف المعاملة الى استراحت القلب الجوارح اقول يريد
ان الجوارح تصير مستريحة بالاعمال والوظايف البدنية لاعتبار فيها لغير مستقلة لها
بل مستلذة بها غزالي مشهدي طاقت دل از وزن كه مي بيخيند شب از غم عشق بي
او ريخيند دل بان رشته غم اندر شد بود كبابي كه نمك سود شد ديده عاشق
كه دهد خون ناب هست همان خون كه چكد از كباب بي اثر مهر چه آب چه گل
بي نمد عشق چه سنگ چه دل ئ ناله زيد ار نباشد پسند چند دل ودل نه
چه درد مند بر كه نه مشغول باين دل شوي كش بنه و كو بر چه عاقل شوي شيخ
احمد غزالي تا يافت جان من خبر ذوق نيم شب صد ملك نيم روز بيكجو نمي خرم
پرده ناموس تنكم مانع ديوانكي بكنظر سوي من كن وا نشكن عقلم وارها شعر

فیه ایهام هلال یکشبه کوفر بن مرساری شفق هر و نشد صبح طلوع کند
کو یا مراد از هلال زلف باشد و از مر عارض و از شفق سرخی عارض و از صبح
بیاض بنا گوش و کرهن فائدة بدانکه هر کوکبی از سبعه را شرف در برجی باشد
و مقابل شرف هبوط باشد و تفصیل شرف از این بیت معلوم می شود
بحسب خط کج سصط هیاکن دهیراج سبیح و شرف ذنب رسیم درجه قوس است
فائدة هر یک از این را یک خانه و از خمسه دو خانه و مقابل هر خانه و بال وست
چنانچه از این بیت معلوم می شود صفر زخ او جرس جیای بهبد طبل آن اخ بادها
هر و بالی او و این شعر هم دلالت میکند حمل و عقرب است با بهرام قوس
و حوت مشتری را رام تیر جو زاو خوشه مر سرطان خانه آفتاب شیر ماه ثور و
میزان چه خانه زهره است مر زحل راست جدی دلو مقام و فی الحدیث
یا مطلقا وصالنا راجع و یا محلفا علی هجرنا کفر ایما ابعد نا ابلیس لا نه لم یسجد لک
نو اعجبا کیف صالحتن و هجرتنا و قیل لشخص ما الفرق بین المایح والماتح قال الفرق
بینهما کالفرق بین نقطتیهما او قول المایح من یستقی من البئر فی الاسفل ای یدخل البئر
و یستقی والماتح من یستقی من اعلاها بالدلو والحبل ابن عباس گفته است نعم
میگفتند مقام بلی کافر می شدند و جهت این است که بلی موضوع است برای ابطال
نفی و اثبات منفی و نعم از برای تصدیق مخبر شعر مشکل شخصی بغلام خویش گفتا
در نخواه در نخواست غلام شاد مد ناکاه کرخا مر رضا ندا دعقد نیست صحیح
و رخواجه رضا داد نکاح است نباه حدیث مشکل ان الله خلق الدنیا فی ستة
ایام ثم اخر لها من ایام السنة فالسنة ثلثمائة و اربعة و خمسون یوما و اخر منزلها

من دار

من دار ابي عبد الله ع حديث دوى في الكافي باسناده عن عجلان قال دخل رجل
على ابي عبد الله ع فقال جعلت فداك هذه قبة آدم عليه السلام قال نعم ولله قباب
كثيرة الا ان خلف مغربكم هذا تسعة وثلثون مغربا ارضا بيضاء مملوة خلقا
ينورون بنوره لم يعصوا الله تعالى طرفة عين ما يدرون خلق آدم ام لم يخلق يبرؤون من فلان
وفلان حديث دوى في الكافي باسناده عن ابي عبد الله ع عن النبي ص انه قال ان هذه
الارض بمن عليها عند التي تحتها كحلقة ملقاة في فلاة وهاتان بمن فيهما ومن عليهما
عند التي تحتها كحلقة ملقاة في فلاة والثالثة حتى انتهى الى السابعة وتلا
هذه الاية خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن والسبع الارضين ومن فيهن ومن
عليهن على ظهر الديك كحلقة ملقاة في فلاة والديك له جناحان جناح في المشرق
وجناح في المغرب ورجلاه في التخوم والسبع والديك بمن ومن عليه على الصخرة كحلقة ملقاة
في فلاة والسبع والديك والصخرة والحوت بمن فيه ومن عليه على البحر المظلم كحلقة
ملقاة في فلاة والسبع والديك والصخرة والحوت والبحر المظلم على الهواء الذاهب
كحلقة ملقاة في فلاة والسبع والديك والصخرة والحوت والبحر المظلم والهواء على
الثرى كحلقة ملقاة في فلاة ثم تلا هذه الاية له ما في السموات وما في الارض
وما بينهما وما تحت الثرى ثم انقطع الخبر عند الثرى والسبع والديك والصخرة و
الحوت والبحر المظلم والهواء والثرى بمن فيه ومن عليه عند السماء الاولى كحلقة في فلاة
وهذا كله والسماء الدنيا بمن عليها ومن فيها عند التي فوقها كحلقة في فلاة
وهاتان السماءان ومن فيهما ومن عليهما عند التي فوقهما كحلقة في فلاة وهذه الثلث بمن
فيهن ومن عليهن عند الرابعة كحلقة في فلاة حتى انتهى الى السابعة وهن ومن فيهن

ومن

و علیهن عند البحر المکفوف عند اهل الارض کحلقة فی فلاة فی هذه السبع البحر المکفوف
عند جبال البرد کحلقة فی فلاة و تلا هذه الایة و ینزل من السما من جبال فیها من برد
و هذه السبع و البحر المکفوف و جبال البرد عند الذی تحار فیه القلوب کحلقة فی
فلاة فی و هذه السبع و البحر المکفوف و جبال البرد و الهواء عند حجب النور عند
الکرسی کحلقة فی فلاة ثم تلا هذه الایة و سع کرسیه السموات و الارض و لا یؤده
حفظهما و هو العلی العظیم و هذه السبع و البحر المکفوف و جبال البرد و الهواء و حجب
النور و الکرسی عند العرش کحلقة فی فلاة و تلا هذه الایة الرحمن علی العرش استوی

مثنوی گرچه شمعم میکداز ی ز انتظار گرچه چنگم می نوازی در کنار
هرچه میخواهی بکن بر جان من من غلامم تو و تو سلطان من **فائده** بدانکه کتبی که در
علم اعداد نوشته شده و تالیف شده بسیار است مثل مجمل
و محبوب و دایره سبلیه و کشف المعاد فی تفسیر ابجاد و کتاب الیقین و غیر اینها و از
جمله شمس المعارف کبری و اصغر و تعلیقه کبری و صغری و لمعه نورانیه و خمائل
سور قرانی و الواح الذهب تالیف شیخ شرف الدین ابو العباس احمد علی القرشی
البونی است و تیسیر المطالب تالیف ابو عبد الله محمد بن محمد بن یعقوب التونسی المغربی
و کتاب المدخل تصنیف محی الدین محمد علی العربی است و اللمعة تالیف تقی الدین
عبد الله بن علی بن الحسن مجتبی است و سر الفنون و الجوهر المکنون تالیف ابو حامد
محمد الغزالی است و در النظیم فی منافع القران العظیم تالیف ابو السعادات عفیف
الدین عبد الله اسعد التمیمی الیافعی است و خواص اسماء الله تصنیف مولنا
یعقوب چرخی و سر الایات تالیف یکی از تلامذه ابن عباس است و کتاب هیاکل و

تماثیل

[margin notes:] ابجاد
قلبی
کحلقة فی فلاة ... [illegible]

تماثیل ناالیف ابوبکر بن علی بن وحشیه وغیر ذلک واز کبار این فن است نجیب الدین حسین سکاکی و سید حسین اخلاطی و صاین الدین ترکه و مولانا حسین کاشفی و مولانا اوسفی الدین وغیرهم **فائده** بدانکه طریق استعداد از حروف و اسما و ایات سه طریق است طریق اول توجه بارواح وحقایق انها و توصل جستن بصور مثالی ایشان که در عالم برزخ دارند واین راطریق تخیلی خوانند و این مخصوص اهل کشف است و شیخ ابوعبدالله مغربی در کتاب تیسیر المطالب این بحث را ذکر نموده و از برای هر حرفی خلوتی معین ساخته دوم طریق تلاوت که ان را طریق کلامی خوانند سیم کتابت که ان را طریق کتابی خوانند **فائده** بدانکه هر طالبی که میخواهد از حروف و اسما الله و ایات تحصیل مطالب نماید بهر یک از طرق ثلثه باید چند چیز مراعات کند ا حلیت طعام ۲ تقلیل ان ۳ ترک شهوانی ۴ اجتناب از بقولات کریهة الروایح چون سیر و پیاز و کندنا و امثال ان ۵ طهارت بدن و لباس و منزل و وضو یا غسل قبل از عمل ۶ حلیت جا سرحتی گفته اند اگر یک شبر از ان از وجه حلال نباشد اثر نبخشد ۷ تعطیر ۸ انکه منزل از الات ذنوب و مصالح معاش بالمره خالی باشد و از حشر خاشاک دور باشد ۹ ملاحظه زمان از منه شرعیه مثل ایام ولیالی شریفه و از منه حکمیه مثل ملاحظه طالع وقت و ساعات مسعوده و ملاحظه شرف و هبوط و وبال کواکب ۱۰ ملاحظه مکان شریف ۱۱ خلوت خصوصا از عوام و نسا و اطفال ۱۲ استقبال ۱۳ اخفاء عمل از کمان ان از اشنا و بیگانه و این وجب شرط است ۱۴ بخور سوختن در جائیکه لازم باشد و بعضی در جمیع اعمال خیر سوختن بخور خوشبو و در جمیع اعمال شر سوختن بخور کریهه لازم دانسته اند ۱۵ صبر بر تاخیر و عدم تعجیل و ملول نشدن از تاخیر ۱۶ افشا

واختتام عمل بذکر و تسبیح و صلوات **فائده** بدانکه طریق کلامی بر دو قسم است حصری
و اتفاقی حصری عبارت است از آنکه از برای قرائت نصابی معین باشد بعددی
خاص و در این قسم تا قرائت با تعداد نرسد نتیجه بران مترتب نگردد و اگر از آن نصاب هم
یکی کم گردد فائده مترتب نگردد و رعایت عدد از اعظم شرایط است و اگر در بین
حرف زند عمل باطل شود و باید از سر بگیرد و اگر چیزی باختیار تکلم کرده باشد و اگر
حاجتی اتفاق افتد و عمل طول داشته باشد و یک شبانه روز بان وفا نکند وقتی
معین قرار دهد در بین اوقات از کلام فضول و شر اجتناب کند و اتفاقی آن است
که قرائت بعددی خاص اختصاص نداشته باشد و در این قسم با خود عددی
مقرر سازد که در وقتی از اوقات شب و روز بقرائت اشتغال نماید و در اثنا
سخنی عند الضروره اگر گوید ضرر نداشته باشد **فائده** بدانکه خلوت در اذکار
بزرگ کلامیه از واجبات و لوازم شرایط کلیه است و باید تا عمل باتمام نرسد از خلوت
بدون ضرورت بیرون نیاید و باید وسعت خلوتخانه بقدری باشد که تواند
ایستاد و نماز گذارد و زیاده بران نشاید و باید پاکیزه داشته باشد و روزنه
و فرجه دیگر نبود و از مردم و مواضع ازدحام دور باشد **فائده** بدانکه اقلامی که
ارباب علوم غریبه وضع کرده اند بجهة اخفای علوم با فوائد دیگر سی قلم است
باین تفصیل ۱ آداودی ۲ قلم عبری ۳ و ۴ و ۵ سریانی و آن سه نوع است ۶
یونانی ۷ فلقطرات که یونانیان وضع کرده اند ۸ قلم جابرجان ۹ عمرانی ۱۰ اصنامی
۱۱ سبتی که دایرهٔ سبتی را بان قلم نوشته اند ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ هیلمی و آن سه نوع است
۱۵ اعنار ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ قلم ریحان و آن پنج نوع است ۲۱ قلم سنبل ۲۲ و

باید در ساعات کتابت [illegible]

۲۳ و ۲۴

۲۳ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ قلم طلسمات و آن نیز پنج نوع است ۲۷ قلم حمیری ۲۸ قلم طبیعی ۲۹ قلم ... ۳۰ قلم کاشفی فائده عامل باید که چون یکی از اعمال کتابی عمل نماید قلم نو اختیار کند که هنوز از آن تراشیده باشند و بان حرفی نوشته باشند و غیر از این مطلق اثر نبخشد و همچنین قلم نولاد و باید از وجه حلال باشد و الا در لطیفیات اثر نکند و در قهریات رجعت کند فائده باید عامل لون مداد را مراعات کند و در اعمال لطیفه کتابت بلونی کند که منسوب بکواکب سعد است چون سفید و سبز و زرد و اعمال عداوتی که تعلق بکواکب نحس دارد چون سیاه و کبود و سرخ و مانند آن

حلیت مداد نیز از لوازم است فائده بدانکه هر سه حرف از حروف بیست و هشت کانه متعلق بفلکی از افلاک تسعه و فلک الافلاک را چهار حرف است و باین ترتیب احاد و عشرات و مات و الوف که ای ق غ باشد از فلک الافلاک است و دوم که ب ک ر باشد از فلک ثوابت و همچنین تا نهم که ط ص ذ باشد از فلک قمر است فائده بدانکه از حروف بیست و هشت کانه هر چهار حرف تعلق بکوکبی دارد باین نحو که از ابجد مشتری چهار حرف اول از زحل است و چهار حرف بعد از آن از مشتری و چهار حرف بعد از آن مریخ تا چهار حرف اخر از قمر است و این قول مشهور است و قول دیگر که بعضی از اوثق دانسته اند که نون و خاء معجمه و دال مهمله و غین معجمه بزحل منسوبست و ظاء معجمه و قاف و کاف و ضاد معجمه بمشتری و الف و تاء مثناة فوقانیه و میم و راء مهمله بمریخ و حاء مهمله و هاء و عین مهمله و یاء مثناة تحتانیه بشمس و شین معجمه و واو و طاء مهمله و ظاء معجمه بزهره و باء موحده و صاد مهمله و ثاء مثلثه و ذال معجمه بعطارد و جیم و لام و سین مهمله و فاء بقمر فائده بدانکه اهل عدد

بلونی

که سفید

گویند که هر برجی را عونی است یعنی ملکی که موکل آن برج است و عامل حروف باید به
بیند هر حرفی بکدام برج منسوبست پس بملک آن برج توسل جوید و نام وی
بتعظیم برد و از وی استعانت جوید و این مخواست ملک حمل شراحیل و ملک
ثور عزرائیل جوزا اسرافیل سرطان نهفائیل اسد سراطیل سنبله شهکیل میزان
سهرائیل عقرب صرصائیل قوس سرطائیل جدی شمکائیل دلو مهکائیل حوت
نفائیل و هفت ملک مقربند معاون ارواح کواکب سبعه سیاره عامل حروف
باید نظر کند که حرف معمول تعلق بکدام کوکب دارد ملک آن کوکب نیز استعانت
بخضوع جوید ملک زحل قربائیل ملک مشتری سمحائیل مریخ کلکائیل شمس صمتائیل
زهره سیدیائیل عطارد شیخائیل قمر اسماعیل **فائده** بدانکه هر یک از حروف نیز
عونی دارند و استمداد از ایشان نیز شرطست ا اسرافیل ب جبرائیل ج کلکائیل و
بعضی عنیائیل گفته اند د اطرائیل ه دردائیل و رقیمائیل ز سرفیائیل و
بقولی شمائیل ح سکائیل ط اسماعیل ی نشراکیطائیل ک حزورائیل ل
لطاطائیل م دوبائیل ن حولائیل س همراکیل ع لوقائیل ف سرحاکیل و
بقولی حصیقائیل ص امجمکائیل ق عطرائیل ر اهواکیل ش همراطیل و بقولی
جبرائیل ت عزرائیل ث میکائیل و بقولی مرقیائیل خ مهمکائیل و بقولی نور
ذ ازدائیل ض عطکائیل ظ لوظائیل و بقولی میکائیل غ لوخائیل **فائده** بدانکه
هر یک از ایام هفته نیز دو عون دارند یکی علوی و دیگری سفلی و عامل را لازم است
که در هر روزی نام آن دو عون آن روز را برده استمداد طلبد الاحد علوی روفیائیل
بفاء و بعضی بقاف گفته اند و سفلی ابو عبد الله المذهب الاثنین جبرائیل و ابو

عبدالله

امراطیل
حقیقائیل
روفیائیل

عبد الله الحارث وجبرئیل را خادم هست اسم او شمکائیل و را نیز یاد باید کرد
الثلثا سلسائیل بسین مهمله و بعضی نسخ بصاد است و بعضی شمسائیل گویند سفلی
الاحمر الاربعاء میکائیل علوی سفلی دو نام دارد دو بعر و برقان و میکائیل را خادمی
نام وی نمائیل الخمیس علوی صرفیائیل نقا و گویند نقا و سفلی السید الشهور
الجمعه علوی عنیائیل و سفلی سید عبد الرحمن لقب وی ابیض السبت علوی جنضمائیل
نقاء و گویند نقا و سفلی ابو نوح میمون السنجا فائده در فوائد متقدم کیفیت
استخراج بعضی از سهام گذشت و از جمله سهام که استخراج بعضی از احکام از آن
می شود سهم الحوادث است و آن از قراریکه در تنبیهات ملا مظفر است بر این نهج است
که تقویم آفتاب را از تقویم قمر نقصان کنند و مابقی را بر تقویم زحل افزایند حاصل
موضع سهم الحوادث باشد و لا محاله در وقت اجتماع این سهم مقارن زحل باشد و
در استقبال مقابل آن و از بعضی علوم معلوم میشود که در سهم الحوادث باید تقویم
آفتاب را از تقویم زحل نقصان نموده مابقی را بر تقویم قمر افزود اسکندر نامه
جامی بیا ای جگر گوشه فرزند من بنه گوش بر گوهر پند من صدف وار بنشین
دمی لب خموش چو گوهر فشانم بمن دار گوش شنو پند و دانش بآن یار کن چو دانستی
آنکه بر او کار کن وله ای بپهلوی تو دل در پرده سر از این پرده برون ناورده
یکدم از پرده غفلت بدرای باشد این راز شود پرده کشای وله بیدل زنده
چه مردار چه تو دل جسد بی خبر نتوان یافت آنکه در پهلوی چپ میبینی
بر اکر بهلوار زود رجبینی راستی جو که در پهلوی ش دل و جان زنده بود از پیش
دل شود زنده ز بیخویشتنی نرز پر حالی و بستافتی ره به بیخویشتنی آوردن

بهر اردو دچراغت خوردن کر تو از خود بنشینی بفراغ روشنائی ندهد دیگر
چراغ **وله** ای ز اندوه تو پر خون دل ما دیدم از تو دگر گون دل ما وای ما
کر تو فراموش ندهی بهر خود میل بکارش ندهی ای جهان از صفت ذات تو پر
عالم از حجت اثبات تو پر هیچ جا نیست که غوغای تو نیست پر تو نور دل ما را
تو بینیست ای بتوحید تو هر ذره گواه نیست یکذره بتوحید تو راه در دهست
ذره ناچیز شدیم کتر از ذره بسی نیز شدیم ما و بیجا اصلی و تو میکنی کرم فضل
تو کند خورشید ما به صور معنی همه تو همه تو ای همه تو **وله** ای درای
کار که هوش دبای روز و شب چشم نه کوش کشای نه بچشم تو زدید کن
اثری نه بکوشت شنیدن خبری نرکس این چمنی کر لب جوی خوش نهاده
است نظر سوی بسوی نه ز رخسار گلش دیداری نه ببرو چمنش ازاری چونکه
باغچه کز سر شاخ صبحدم کوش کشاد است فراخ نه ز بلبل شنوی اوازی
نه ز لب غنچه نهانی رازی نکنی کوش نه بینی تا چند کور کر چند نشینی تا چند
چند کاهی ره اکاهان کیر ترک همراهی بی‌راهان کیر پرده از چشم نهان بین کن
نکر پیش و پس شیب و فراز **وله** دل چه خم چند بر اوازه هی تا بد اوازه جز از
زخم هی چون دهد کوس برون بانک ز پوست بانک ارشاهد سعزی او
است **وله** عارف انست که از خود رفته است از نکو جسته و از بد رسته است
بند هستی در هشته ساده زاده کون ز کون ازاده نه ز اد و اردران تاثیری نه
ز اطوار دران تغییری **وله** ای دراین دامگه وهم خیال مانده در ربقه عادت
صد و سال چند بسپرده عادت باشی تارک تاج سعادت باشی کرده عادت

خود برده خویش بازکن خوی ز خود کرده خویش هست ارادت بر مراد تو ترک
ما کان علیه العاده ای خوش آن وقت که بی فکر و نظر بر زند خواستی از جان تو سر
گو اگر تیغ بر تو کشد بجنبد با مرصع کمر از دم پلنگ دست خود بر کمر اری با کوه
درِ دولت نباید از او هیچ شکوه هیچ خورشید که نبود منعش خویش را عور زنی
بر تنش خون لعل از جگرش بگشائی نقد کان از کمرش بربائی در رسید
باد پُر زر ورق بر پیش سیم ان زر دل عارف بیش از وضایش کند هیچ سحاب
از ره بر تف آن ریزی آب ورنه بکر دره تو دریائی لجه موج بگردون سائی
زان که هیچ صبا زود گذار نکنی لب تر از ان کشته وار هرچه القصه شود بند
دهش روی بر تابت از انقباض کش بلکه پیک را رمیان بر داری قدم صدق
بجان برداری با همی نرم بخلوتگه راز چند وحدت بنمای تو بساز
وله ای دل اهل ارادت بتو شاد بتو نازم که مرید می و مراد ای ز همه سو
را روی بتو روی هر ذره ز هر سوی بتو ای در رحمت تو بر همه باز عز نعمت
تو شیب فراز ای غمت دولت جاوید همه غم تو غایت امید همه نعمت خواطر
خود میدان خوش وز رخ جنت جاوید ان خوش مبتلا من و ما ئیم هنوز
مانده در خوف جاییم هنوز ای رضا بخش رضا یافتگان رائض و طبع رضا
اندیشان قبله نعمت کار اگاهان قاضی حاجت حاجت خواهان دل راضی
بقضایت طلبیم روضه حسن رضایت طلبیم ای سراسیمه شوق تو فلک
سر نه پیچیده ز طوق تو ملک داغ بر جان و دل از شوق تو ایم بنده داغ و
طوق تو ایم وله ایخوش انجذبه که ناگاه رسد زخم آن بر دل آگاه رسد

اینکه هر شکست کردن آن سوی کاسه چه صحبت است راز چرکامست و دروغ نیست منه لقمه را از مزه پر سی نه بزه هر چه بر سفره را خوان تو نهند هر چه در کام و دهان تو نهند بخوری خواه کدو خواه صفی کاو خر نسبت با این خورش علفی مرغ باید که شمن باشد صحن از چشمه روغن باشد هیچ غم نیست کو بش غضب کنان شحنه زده کشد از بیوه زنان میوه باید که بود تازه و تر چاشنی وار چه جلاب و شکر هیچ غم نیست اگر در دل شیم افکند رخنه بستان یتیم نان خود با تره و دوغ زنی بر که از خان شه ار دوغ زنی دلق و دراعه هم ارائی عطر تن و بر بران افزائی میکشی خرقه پشمینه بدوش میکشی کوشه فش در بن کوش باشد اینها همه دعوی بعنی عالم و فهم و صاحب معنی تا فتد ساده دل در دامت طعمه چاشت شد باشامت چون بدل افتدت از شهر کرم با کروهی روی از شهر بدر که فلان هست نکو کیشانا مخلص و معتقد درویشان زیر صد بار روی از ناداری تو مر او را بازکنی سر باری کند از مفلسی آن بیمایه رخت جو از کروهی همسایه بهر تو سفره خوان آراید شربت و میوه و نان افزاید هم تو از دین و خرد هر دو بری بنشینی و بغفلت بخوری تف بر این صورت و سیرت که تراست تف بر این عقل و بصیرت که تراست نفس را حلقه حلقوم بری بر که این لقمه زقوم خوری دزدی و راه زنی بهتر از این کفن از مرده کنی بهتر از این **وله** ای دلت داسیر بخشش نه خیبش عاقبت اندیشی نه که بکاشانه هیچ کاه بباغ مسند ایمنی و مهد فراغ کرده عالم کل منزل دل وز تو تا عالم دل صد منزل **وله** تو که از غیب نوید رسد زین چمن بوی امیدی برسد

هست

هست بر ساحت این بر شده کاخ عرصه روضه امید فراخ کار بر خویش چنین
تنگ مگیر ور دم ناخوش او هنگ مگیر چون شود موج زنان قلزم جود در
کف موج خسی را چه وجود روز و شب بر در امید نشین طالب دولت جاوید نشین
تا بنام تو زنند فال فرج فرعه من قرع الباب ولج بهوس کوی طلب نتوان رد
چنبر در کوی طرب نتوان زد هوس این هوسناک بود جان عاشق ز هوس
پاک بود ای که رای فلک زاده اقلیم وجود پدر تو خیل ملک را مسجود سایبانا
هرهت چرخ برین تختگاه قدمت روی زمین کوه در خدمت تو بسته کمر
کان پی زینت تو داده گهر ای زپی مطبخ تو جانوران کله کله بدو در دشت چرا
همه بهر تو و تو بهر خدای یکدم از ربقه غفلت بدرای تا بکی بسته هر جنس باشی
بنده هر کس و ناکس باشی که بجست جنس هر که نشناو ازلست کش بهشتی نه عوض
نه بدلست از همه بگسل و با او پیوند بندان بند کش بر خود بند **مرصع**
اصفهانی کسی از تو شب حکایت بدل فکار من کرد غمی از تو داشت بر دل چه
برون کار من کرد تو باین کمال بودی که بمن چنین توان زیست بجفا چنین
دلبر دل برد بار من کرد **سعدی** خوبرویان جفا پیشه وفا نیز کنند بکسان
درد فرستند و دوا نیز کنند پادشاهان ملاحت چو بنخچیر روند صید را
پای ببندند و رها نیز کنند گر کنند میل بخوبان دل من منع مکن کین گناهی
است که در شهر شما نیز کنند **جامی** تا زبین طبع تو را از کله چون بجانم هرچه
کردی تو گذشت آنچه کنی هم گذرد **فائده** یکی از اقلام متقدمه ذکر آنها اینست بطریق
ابجد [illegible]

[illegible]

[illegible] قلم دیگر بترتیب ابتث ابوابت [illegible]

[illegible]

فائده در جمع اعدادیکه تفاوت میان ایشان برابر و بیک نسبت باشد خواه مبتدا آن از یک واحد باشد یا نه آنستکه مبتدا را با آخر جمع کرده در نصف عدد آن اعداد ضرب کنند بلکه از هر عدد با هر عددی که خواهند جمع کنند طریقه آن چنین است و اگر عدد اخیر معلوم نباشد چنانچه خواهند از چهار بتفاضل پنج پنج تا شش عدد جمع کنند از عدد یکی نقصان میکنند و حاصل را در تفاضل ضرب میکنند حاصل ضرب عدد اخیر است پس آنرا با اول جمع نموده در نصف عدد ضرب نمایند تا مطلوب حاصل شود **فائده** عدد عدل بعرف اهل اعداد عبارتست از عددی که مساوی حصه دو خانه باشد بر تقدیر اینکه وفق را بالتسویه بخش کنند بر بیوت یکسطر و در مربعات طبیعی و او وفق البته مساوی شمار خانهای مربع باشد یا یکی زائد و وفق طبیعی بود یا غیر طبیعی آنستکه اعداد از واحد بنظم طبیعی تا عدد مجموع خانهای مربع نهاده باشند و غیر طبیعی آنستکه نه همچنین باشد و طریق استعلام وفق طبیعی هر مربع آنستکه عدد عدل آن مربع را در نصف عدد خانهای یکسطر ضرب کنند که حاصل مقصود باشد مثلا در مربع چهار در چهار چون ۱۷ را در ۲ ضرب کنند حاصل ۳۴ بود که وفق طبیعی مربع است **فائده** اهل اعداد چهار صف متصل باضلاع را که اول و آخر سطر طولی و اول و آخر سطر عرضی باشد یک دور گیرند و چهار صف متصل با نها را دور دیگر و علی هذا بیوت این ادوار مختلف باشد در شمار بتفاضل مضروب دو در چهار و از برای استعلام کمیت خانهای هر دور عدد بیوت یکسطر از آن را در چهار باید زد و از حاصل ضرب چهار نقصان کرد و دورها بمعنی یکرتبه کنند و هر مربعی صحیح الوفق که متضمن مربعی دیگر باشد اگر هر دو را از دور او اسقاط نمایند مربع

که مانند

که مانند صحیح الوفق باشد از الملحق خوانند والاملفوق **فائدة** بعضی از سهام گذشت
و بعضی دیگر نیز هست از آنجمله سهم الاخوة بروز و شب از خداوند خانهٔ سیم بگیرند تا
بخانهٔ سیم و از طالع طرح کنند سهم الآباء بروز و شب از خداوند خانهٔ پنجم تا خانهٔ پنجم و
از طالع افکنند سهم التزویج بروز و شب از آفتاب گیرند تا زهره و در طالع زنان بر عکس
عکس و از طالع طرح کنند سهم العبید والاماء بروز و شب از عطارد تا بقمر گیرند و از طالع
طرح کنند سهم الخوف بروز و شب از عطارد به بقمر گیرند و از طالع طرح کنند سهم الخوف
بروز و شب از خداوند خانهٔ ششم تا بخانهٔ ششم و از طالع افکنند سهم بروز و شب از خداوند
خانهٔ نهم گیرند تا بخانهٔ نهم و از طالع افکنند سهم العمل بروز و شب از خداوند خانهٔ دهم
گیرند و از طالع طرح کنند سهم الاصدقاء بروز و شب از خداوند خانهٔ یازدهم گیرند تا خانهٔ
یازدهم گیرند تا خانهٔ یازدهم و در سهم الاعداء از خداوند خانهٔ دوازدهم تا دوازدهم
و از طالع افکنند **فائدة** بدانکه در لغت ترکی علامت مصدر آن بود که در آخر لفظ
ماق باشد مانند کلماق بمعنی آمدن و کتماق بمعنی رفتن و دورماق بضم واو بمعنی
ایستادن و بکسر واو بمعنی دادن و ترپنماق بمعنی جنبیدن و همچنانکه در لغت عرب
از مصدر ده وجه باز میگردد بعینه در لغت ترک نیز از مصدر ده وجه باز می
گردد و همچنانکه اقرب صیغ عربی بمصدر ماضی است و در لغت ترک امر حاضر
مفرد است زیرا که امر حاضر مفرد از هر مصدری بحذف لفظ ماق حاصل میشود
بدون زیادتی چیزی چون کل و کت و دور و ترپن و امثال این پس اصل امر مصدر
است و اصل سایر صیغ امر است همچنانکه در عربی اصل ماضی مصدر است و
اصل سایر صیغها ماضی است پس ده وجه که از مصدر باز میگردد باین ترتیب

ذکر می شود امر ماضی مستقبل نهی و نفی جحد استفهام اسم فاعل اسم مفعول و در
ترکی در این صیغ فرق میان تثنیه و جمع و مذکر و مؤنث نیست پس هر باب از امر و
ماضی و مستقبل و نفی و نهی و جحد و استفهام با شش صیغه است مفرد غایب و غیر مفرد غایب
حاضر و غیر مفرد و متکلم وحده و متکلم مع الغیر و هر باب از اسم فاعل و مفعول دو صیغه و مفرد
مفرد است و غیر مفرد و کلیه لر بفتح لام و سکون ها علامت تثنیه و جمع غایب است
و علامت تثنیه و جمع حاضر رای ما قبل مضموم است با اشباع ضمه یا مکسور است
بدون اظهار واو بلکه اکتفا بجز اشباع و علامت متکلم وحده میم ما قبل مضموم با اشباع با
ضمه و متکلم مع الغیر خای منقوطه ما قبل مضموم با اشباع یا الف و خا است چون
دانستی که اصل امر حاضر مفرد است پس میگوئیم امر را شش صیغه است اول حاضر
مفرد و آن مصدر است بحذف ماق مثل کل و کت یعنی بیا و برو و دوم
حاضر غیر مفرد و آن امر حاضر است بزیادتی راو و نون با واو و در با اشباع واو بلا اظهار
آن مثل کلوز و کتوز ما زاء در صورت تعظیم مفرد در می آید سیم غایب مفرد و آن بزیادتی
یاء و نون با واو و در با اشباع واو بلا اظهار آن مثل کاون و کتوز ما زاء در صورت
تعظیم مفرد در می آید سیم غایب مفرد و آن بزیادتی سون است بواو اشباع چون
کلسون یعنی چهارم غیر مفرد و آن بزیادتی لفظ لر بر مفرد بعد از حذف نون بیاید
چون کلسولر یعنی بیایند و واو در هر اشباعی است پنجم متکلم وحده و آن بزیادتی
میم ما قبل مضموم است بر امر مفرد حاضر با اشباع ضمه چون کلوم یعنی بیایم
ششم متکلم مع الغیر و آن بزیادتی خاء ما قبل مضموم است با اشباع چون کلوخ
با الف و خاء چون کلاخ یعنی بیائیم و اما ماضی علامت کلیه آن که در شش

صیغه است

صیغه است دال است که بر امر حاضر زیاده می شود و در غایب مفرد بعد از دال
یاء زیاده می شود مثل کلدی و کتدی و در غایب غیر مفرد بعد از دال و بالفتح
له مثل کلدیله و کتدیله و در حاضر مفرد بعد از دال واو و نون مثل کلدون
و در حاضر غیر مفرد واو و زاء مثل کلدوز زیاده می شود و در متکلم وحده بعد از
دال و میم مثل کلدوم و در مع الغیر خا مثل کلدوخ زیاده می شود و اما مستقبل
علامت کلیه آن یا و راء مهمله است بعد از امر حاضر پس در غایب مفرد کوئی کلیری یعنی
می اید و در غیر مفرد له بران زیاده می شود و میکوید کلیرله و در حاضر مفرد سن بر آن
افزائی و کلیرسن و در غیر مفرد سو و کوئی کلیرسو و در متکلم میم افزائی و میکوئی کلیرم
بفتح راء و در مع الغیر خاء افزائی و کوئی کلیرخ بضم راء و اما نهی علامت کلیه آن
میم مفتوح است که زیاده می شود بر فعل امر پس در مفرد حاضر کوئی کله و در غیر
مفرد بران واو و نون افزایند و کویند کلهون یعنی بنایند و در مفرد غایب بران
سون افزایند و کویند کلهو کلهسون و در غیر مفرد له بر کلهسون افزایند و کویند
کلهسونله و در متکلم وحده یا و میم افزایند و کویند کلیم و در مع الغیر یا و الف
و خا افزایند و کویند کلیاخ و اما نفی پس علامت کلیه آن افزودن میم نفی است
بر مستقبل قبل از یاء و راء پس در مفرد غایب کوئی کلمیری و در غیر تثنیه کلمیرله و در غیر
مفرد کلمیرله و در مفرد حاضر کلمیرسن و در غیر مفرد کلمیرسون و در متکلم وحده
کلمیرم و در مع الغیر کلمیرخ و اما جحد بر زیادتی میم نفی بر ماضی قبل از دال و اما
استفهام پس مثل ماضی و مستقبل و نفی است استفهام از قرائن مقام مفهوم می شود
غالبا و اما اسم فاعل شعر بود هیچ بوم زاغی بد دکور جا کرفته تو لب ریا نور

بود داند دریای شور ابش خورش ولد قی ان شور ابر طعم شکرش از قضا مرغی چه
اصل نام او حوصله در حوصله انعام او کفت پیش ای زشور کرد کله کاب
شربت دهم از حوصله کفت تو سم زاب شیرین چو بچشم طعم اب شور اید ناخوشم
زاب شیرین ما نم کرد دنفور طبع من زابش خود در بای شور در لب ریانشستم
روز و شب در میاه رود و ماندم تشنه لب بر که سازم هم باب شور خویش تا نیابد رنج
ابیم بیش **شعر** بکنجها جان نخواهم وچندان امان اندرونکا کانجها جان رابدان جان جهان سازم نثار
شعر اکر دلبر بما جور از ما نیست همانش در دل و درد بدجای است
کراز ما دو در امد بیادش حقوق خدمت ما بادیادش دلش را مهر ما کرمبادا
دل ما بغمش خرم مبادا بکام دوستان بادکارش دعای دلفکاران بادیاش
قطعه عزیمت کرد روزی عنکبوتی که بهر خود کند تحصیل قوتی بجائی
دید شهبازی نشسته دهند دست شاهان بازرسته بکردان تنید
کرد اغاز کتا بند دپر و بالش ز پرواز زمانی کار دیتی کار او کرد لعاب
خود همه در کار او کرد چه انشهباز کرد از وی کناره بماندش عنکبوت چند پاره
رباعی ای دلبر زلف پریشانت چه کار کاری که نه حد تو است با ان چه کار
در کنه الاچو خویش نشین باکرده سرا پرده سلطانت چکار **رباعی** در زمان
طالقان بر سید نعالی کفتم را بتر بیت از جهل پاک کن کفتا برو چه خاک تحمل
کن ای فقیر با انچه خوانده همه در برخاک کن **فائده** بدانکه از برای خط انواع
بسیار است[2] محقق وثلث ونسخ ورقاع وعهد و توقیع وتعلیق وریحان ومنثور
ومحدود وطومار ومسلسل ومثنی وعبار وهبا **فائده** بدانکه بناء مثل دست

ازانجمله[2]

وابیت

وایت و شکایت و امثال اینها در عربی بها باید نوشت و در فارسی بتای کشیده و سر در آن انست که همچنانکه خطبای ارباب تصریح کرده اند و صاحب نفایس الفنون نیز گفته که اصل در نوشتن حروف انستکه بطریقیکه وقف بان میکنند یا ابتدا بان میکنند نوشته شود همچنانکه انا ضمیر متکلم است انا نویسند باینجهة و در عربی وقف بر رحمت و امثال ان بهاء می شود و در فارسی بتاء **فائدة** بدانکه لفظ ما حرف می باشد و اسم نیز می باشد و ما حرفی را متصل بما قبل ان نویسند چون انما الحکم الله و اینما تکونوا و کلما اتیتنی و اسمی را جدا نویسند چون کل ما عندی لک و ان ما وعدتنی جئتک و سر ان انست که حرف بجهة عدم استقلال تتمه غیر کرده اند بخلاف اسم **فائدة** در نفایس الفنون مذکور است که الف ابن در وقتیکه بین العلمین واقع شود و در غیر مثنی و صفت باشد نه خبر در کتابت حذف می شود مثل هذا زید بن عمرو و در غیر این حذف نمی شود مثل زید ابن عمرو که ابن خبر زید باشد **فائدة** بدانکه حروفی را که در حرفی ادغام کنند اگر هر دو در یک کلمه باشند یک حرف بیش نویسند چون مدّ و دقّ و اگر در دو کلمه باشند هر دو را نویسند چون اللحم و الرجل که الف و لام کلمه ایست غیر از رجل و لحم پس لام او را نیز نویسند مگر در الذی و التی و الذین که بجهة عدم انفکاک اینها از الف و لام حکم یک کلمه داده اند بلی در تثنیه اللذین را دو لام نویسند تا فرق میان تثنیه و جمع باشد جمع و تثنیه التی را نیز بران حمل کنند **فائدة** در نفایس الفنون و غیره مذکور است که در الفاظ عربیت هر الفی که در چهارم یا زیاده واقع شود بیا نویسند چون موسی و عیسی مگر ما قبل او یا باشد و علم نباشد که در اینصورت بالف نویسند و با وجود علمیت باز بیا

نویسند چون یحیی و چون در اسم افتد که واوی باشد چون عصا و دعا بالف نویسند
واگر یائی باشد چون موسی و رمی **شعر** یا ذا الذی بصروفنا الدهر عیرنا هل عاند الدهر الا من له خطر اما تری البحر یعلو فوقه جیف ویستقر باقصی قعره الدرر
ایضا متنبی فی حسن الطلب وفی النفس حاجات وفیک فطانة سکوتی بیان عندها وخطاب **امثال العرب** البطنة تذهب الفطنة یعنی پر خوردن کند کند رای
بین جبهته وبین الارض جنایة این مثل را برای کسی کویند که تارک نماز باشد لکل جنب لتکلی ولا ادری طحنا یعنی اوازا سیای شنوم وارد نمی بینم جزاء مقبل الاست
الضراط حبک الشی یعمی ویصم خط جبیل بین صدی ضبغم ولو بقرطی ماریة این مثل
در ترغیب چیزی کویند وقرطی ماریه دو کواشواره ماریه دختر ارقم بن تغلب
بود که در انها دو مروارید بود بقدر بیضه کبوتر و در عالم مثل ان ندیده بود
رب تمنع اکلات رب اخ لم تلده امک رب امنیة جلبت منیة شفیع المذنب اقراره
توبته اعتذاره **الشعر** هو کل یدوم وعد الکریم الزم من دین الغریم هذه دار من
احببت قد مابالحمی ام ریاض القدس لم جنات عدن قد ادی هم هنا اوطان
احبابی فقام مجیبه قف بها ابشراک یا قلبی فقد نلت المنی **شعر** عمر با دا یام را
ازمودم بر از کنج عزلت سرایی ندیدم بیماری خویش خورسند کشتم چه در
هیچ شربت شفائی ندیدم **وایضا** نفسی نیارم زدن از شکر دوست که
شکری ندارم که در خور داوست **ایضا** چون پیش مردمان نیاکردی اکرچه
بس عزیزی خوار کردی **ایضا** خود کرفتم که پس از سعی و تکاپوی دراز کار از ان
سان که دلت خواست بسامان کردد بجه ایمن از این عالم نا پایدار جا که بیکدم زدن

کار دکر

[margin:] بتا نویسند

[margin:] جبهته

[margin:] تابی ... معنی ... امت ...

[margin:] ... عزیز ... باشند ...

کار دیگر بیان کرده فائدة چند چیز مراعات آن در نامه نوشتن ضرور است اول
آنکه ابتدا بنام حق کند ۲ سعی کند که هر چند سطرها ضمی رسد میل آن ببالا
باشد یا مساوی چه خط بهوده و ترسا میل بنشیب دارد ۳ آنکه دعا و القاب را مکرر
نکند ۴ آنکه از تکرار الفاظ احتراز کند ۵ آنکه لفظ مشترک میان مدح و ذم نیاورد
۶ آنکه خط کتابت را نقطه ننهند چه آن تنبیه بود بر جهل مکتوب الیه ۷ آنکه بر ظهر
مکتوب بزرگ تاریخ خود هیچ ننویسد ۸ آنکه نامه را بمکان بعید که میفرستد بتاریخ
مقید کند ۹ آنکه بعد از فراغ بتانی مطالعه کند تا اگر سهوی باشد معلوم
شود ۱۰ آنکه در وقت اصلاح قلم را بدهان نگیرد چه آن نزد اهل تمیز مستقبح باشد
۱۱ اگر در مکتوب نام صاحب شوکتی در سطر باشد ننویسد بلکه اندک بیاض گذارد
و نام او بر بالای صفحه در سمت راست نویسد ۱۲ آنکه هیچ وجه در مکتوب
دشنام ننویسد و همچنین احتراز کند از نوشتن چیزی که امکان داشته باشد که
انکار او ضرور باشد ۱۳ آنکه چون نامه تمام کند اندکی خاک بر آن افشاند چه حدیث
است که اذا کتب احدکم کتابا فلیتربه فانه انجح للحاجة ۱۴ آنکه نامه را بر زمین نیندازد
تا قاصد بردارد و بدست او ندهد چه نقل است که رسول صلعم نامه که بنجاشی
نوشته بود بر زمین انداخت تا قاصد برداشت لاجرم نجاشی نامه را بانواع اعزاز
تلقی نمود و نامه پرویز بدست قاصد داد ۱۵ آنکه نامه را مربع نگذارد چه تربیع
نظر عداوت است فائدة بدانکه قرآن بنا بر روایت اصح ۶۲۳۶ آیت است و بر
اقوال دیگر ازین است ما تفاوت بزیادة سی و دو ایت نمیرسد مجموع آیات
۱۴۰۷۴ کلمه است و بقولی ۷۷۴۳۹ کلمه و بقولی مجموع کلمات ۳۲۱۲۵۲

حرف است و بقولی ۲۱۱۸ ۳ و بقولی ۵ ۳ ۲ ۳ از انجمله الف ۸۱۰۰ ۴ و با ۱۲۰۰ ۱ و تا
۱۰۱۹۹ و ثا ۲۷ ۹ و جیم ۳ ۲۷ ۳ و حا ۹ ۳ ۹ و خا ۱۸ ۴ ۱ و دال ۲ ۴ ۳ ۵ و ذال
۹۹ ۳ ۴ و را ۳ ۱۱۷۹ و زای ۹ ۵ ۱ و سین ۸۹ ۵ و شین ۳ ۲ ۵ ۲ و صاد ۲۰۱۸
و ضاد ۷۰ ۲ و طا ۴ ۲ ۲۷ و ظا ۲ ۴ ۸ و عین ۲۰ ۹ و غین ۲۰۸ ۳ و فا ۷۰ ۴ ۸ و قاف
۳ ۸۱ و کاف ۴ ۵ ۳ ۱۰ و لام ۲ ۲ ۵ ۳ ۳ و میم ۵ ۳ ۴ ۲ و نون ۵ ۵ ۲ و واو
۵ ۲ ۵ و ها ۹۰۷۰ و یا ۱۹ ۹ ۵ ۲ فائده بدانکه صحاح سته که در میان اهل سنت
اعتبار دارد و واجب می دانند عمل باحادیث آنها را این تفصیل است صحیح محمد بن اسمعیل
جعفی بخاری و صحیح ابو الحسین محمد بن مسلم بن الحجاج النیسابوری و کتاب ابو داود سلیمان
ابن اشعث سجستانی و کتاب ابو عیسی محمد بن عیسی ترمذی و کتاب نسائی و موطاء مالک
و گویند که اول کتابی که در حدیث ساختند موطاء مالک بود و شافعی گفته
ما اعلم شیئا بعد کتاب الله اصح من موطاء مالک و بعد از ان صحیح بخاری پس صحیح
مسلم و اصح از این هر دو پیش اهل سنت صحیح بخاری است فائده بدانکه از برای سالک
شروط بسیار است از انجمله چند شرط ذکر می شود اول انکه ملتفت بشبهات سر و علانیه
نشود و در امور کاینات و احکام شرعیات و تقدیرات قضا و قدر بلم و لا و لعل
و عسی مشغول نگردد بلکه بر جاده شرع مستقیم باشد ۲ اینکه پیوسته با طهارت
باشد قال عز و جل ان الله یحب المتطهرین ۳ اینکه خلوت اختیار کند و از جمیع شواغل
عزلت جسته در خانه تاریک نشیند ۴ انکه پیوسته ساکت باشد الا از ذکر
۵ انکه از مطعوم و ملبوس شبهه ناک احتراز کند ۶ انکه از اکل و شرب حلال نیز
بلکه تقلیل کند بسیار بر وزه ۷ انکه خواب بسیار نکند و تا بحد ضرورت نرسد نخوابد

قال

قال الله تعالی کانوا قلیلا من اللیل ما یهجعون ۸ دوام ذکر با حضور قلب بحیثیتی که جمله بدن و اعضاء بان مستغرق باشد و افضل لا اله الا الله ۹ نفی خواطر و این دشوارترین شغلها است بر سالک ۱۰ تخلق باخلاق حمیده و انخلاع از صفات ذمیمه ۱۱ ربط قلب بشیخ همچنانکه بعضی گفته‌اند فائدة از برای سالک دلیل چند است ۱ آنکه تا تواند در سؤال از حق تعالی خطاب بامر و نهی نکند بلکه طریق ادب ملاحظه کند چنانچه گوید خداوندا اگر من گناه کارم تو آمرزنده و بفلان چیز محتاجم و تو لجۀ رحمتی یا ان فلان چیز خائفم و تو ملجاء و مامنی و امثال این ۲ آنکه رسول را بر ظاهر و باطن خود مطلع داند و از مخالفت وی حذر کند ۳ آنکه در متابعت سنت او غایت جهد مبذول دارد ۴ هر که باو نسبت دارد بصورت همچو سادات یا بمعنی چون علماء همه را از برای محبت او دوست دارد و تعظیم و احترام ایشان واجب داند ۵ آنکه تا تواند رو بقبله بنشیند خصوص در خلوت و آنکه پیوسته بهیئت نماز نشیند و با خود چنان تصور کند که بر بساط ادب العزة در حضور او نشسته است و رسول آنجا حاضر است تا بقید وقار و احترام مقید بود فائدة آداب محاوره از جملۀ لوازم است مر کسانی را که با مردم معاشرت می نمایند و آن نسبیار است از آن جمله آنکه چون بمجلس بزرگی حاضر شود بدو زانوی ادب نشیند و از زانو بر زانو نگرد چه آن دلالت بر عدم ثبات و قلت مبالات میکند و اگر بزرگی با او سخن گوید بغیر او ملتفت نشود و اگر بزرگی را تفضیلی تحسین کند بر فقدان آن خود تاسف نماید بان نازش و افتخار نکند بلکه بوجهی عذر آن بخواهد که بر خواطر شنوندگان آسان نشود و در محاورات بالفاظی که سامع بانها تطیر نماید احتراز نماید و

از نقل چیزیکه صدق آن معلوم نباشد در نزد بزرگان و همچنین از اراجیف
احتراز نماید و از کذب و لاف و گزاف خصوص نزد بزرگان و از راستی که در دروغ
نماید و از کثرت مزاح و هزل دوری کند و از خبث و معایب کسان احتراز نماید
پیوسته نیکوگو باشد تا پیش همه کس محبوب باشد و اگر کسی حکایتی یا سخنی گوید
بگذارد تا او حدیث را تمام کند و اگر او مطلع باشد و وقوف یا از آن سخن پیشتر داشته
از آن اظهار نکند تا گوینده منفعل نشود و با جهال و سفله مجادله و مناظره
نکند و تا سامع را راغب در استماع حدیث و سخن نبیند شروع در سخن نکند
و از کثرت مکالمه مجانبت لازم شمرد و آنچه از غیر او پرسند او جواب نگوید و اگر
کسی بجواب مشغول شود و او بهتر قادر باشد صبر کند تا سخن او تمام شود پس
خود بروجهیکه جواب او را مطعون نشود تقریر کند و اگر سخنی از او پوشیده دارند
استراق سمع نکند و در مجالس اکابر با کسی سر نگوید و در نوشته کسان نظر نکند
مگر باذن ایشان و باطراف خانه و دیوار مکرر نظر نیندازد و از چیزیکه شان
از آن نیست سؤال نکند و اگر دو نفر با هم سخنی گویند بجهت آن از آن استفسار نکند
و در نزد اکابر در دعا و تملق مبالغه و افراط نکند که از علامت ضعف نفس
است و آنچه خواهد بگوید اول در خواطر مقرر گرداند و باطراف بخورد و در
اثنا سخن بدست و چشم و ابرو اشارت نکند و حرکات و افعال و اقوال کسی را
محاکات یعنی تقلید نکند و تا تواند سخن چنان گوید که از میزان شرع و عقل
خارج نیفتند و اندیشه نکند که اگر من بخلاف خواهش مستمع سخن گویم او را خوش
نیاید چه مستمع اگر دانا و خردمند بود از سخن پسندیده نرنجد و در حضرت

سلاطین

سلاطین و حکام بسیار دعوای فضل و دانش نکنند و در الزام ایشان نکوشند و از
کثرت مجالست و محاورت با ایشان گستاخ نگردد و بر معاشرت مبادرت ننماید
نماید چه مؤاخذهٔ ایشان سخت و بتمهید معذرت دشوار باشد و تا ممکن باشد
سخنی که بر خواطر بعضی از مستمعان گران باشد نگوید **شعر** با همه خلق جهان
گرچه از آن بیشتر به ره و کمتر بدهند آنچنان زی که بمیری برهی آنچنان زی که
بمیری بدهند **قال** علی علیه السلام کفی بالقناعة ملکا و بحسن الخلق نعیما **قال**
الشاعر ما کل ما فوق البسیطة کافیا و اذا قنعت فکل شیء کاف **شعر** خواهی
که عیش خوش بود کار بر قرار با هستی بساز و کم کار و بار گیر **فی** کتم السر صدور
الاحرار قبور الاسرار **شعر** سخن کان گذشت از دهان دو تن پراکنده شد بر سر
انجمن سخن هیچ منمای با راز دار که او را بود نیز هم راز یار اگر چه تو دانی که عزم
تو چیست بر آن رای و دانش بباید گریست **شعر** منه در میان راز با هر کسی
که جاسوس هم کاسه دیدم بسی **فی** الرفق والمدارا درشتی و درشتی نیاید
بکار بنرمی بر آید ز سوراخ مار فی ترک الهذیان لیس الفتی من یقول ها انا ذا لیس
الفتی من یقول کان ابی **شعر** هر کجا داغ بایدت فرمود چون تو مرهم نهی ندارد سود
شعر ملامت گوی را از من بگو ای خواجه دم درکش که با این سرکشی تا نکه
می ترسانی از باران **شعر** عروس ملک کسی در کنار گیرد تنگ که بوسه بر دم
شمشیر آبدار زند **للمولوی** دل در تک و پوی بستند نکو شد که نشد جز در پی
او نشد نکو شد که نشد گفتی که به رنج از نکو شد کارت کارم چه نکو نشد
نکو شد که نشد بابا **افضل** افضل کله کو نشد نکو شد که نشد لب

بیهوده گوی نشد نکو شد که نشد منت کش چرخ می شد اخر کار کار تو نکو
نکو شد که نشد **لبعضهم** اذا شئت ان تستقرض المال منفقا على شهوات
النفس في زمن العسر فسل نفسك الاقراض من كنز صبرها عليك وانظارا الى زمن
اليسر **شیخ ابو سعید** دل جز ره عشق تو نپوید هرگز جز محنت و درد تو نکوید
هرگز صحرای دل عشق تو شورستان کرد تا مهر کسی نروید هرگز **شعر** دین
فروشی کنی تا سازی ماده کی نقره خنگ زر کنند گوی تا بهر حرمت علم است این
همه طمطراق و خنگ و سمند علم از این ترهات بیزار است تو برو بر بروت خود
بخند **فضیحة** لا تطلب من اللئیم یسیرا فتکون عنده حقیرا **البیضاوی** صاحب
التفسیر اسمه عبد الله ولقبه ناصر الدین وکنیته ابو الخیر بن محمد بن علی البیضاوی
وبیضا قریة من اعمال شیراز توفی فی سنة خمس وثمانین وستمائة فی تبریز وقبره
هناك ودخل قبل القضا تبریز فصادف دخوله مجلس اجلاس بعض الفضلا
فجلس فی صف النعال فاورد المدرس اعتراضات وزعم ان احدا من الحاضرین لا
یلی جوابها فلما فرغ من التقریر شرع البیضاوی فی الجواب فقال له المدرس لا اسمع
کلامك حتی اعلم انك فهمت ما قررت فقال البیضاوی اعید کلامك بلفظه ام بمعناه
فبهت المدرس فقال اعدها بلفظها فاعادها وبین ان فی ترکیب الفاظها الخنا
ثم انه اجاب عن تلك الاعتراضات باجوبة شافية ثم اورد لنفسه اعتراضات وطلب
الجواب فلم یدر المدرس فقام الوزیر من المجلس واجلس البیضاوی مکانه وسئل
عنه وطلب البیضاوی القضا فاعطاه واکرمه **حد بغرین** الکی کرد سرپوش
نهفت کشتك جو بش خشك بید و چه گفت ای همای نو و همای کهن **خسرو**

بکجا بود

کجا بودی ای مرغ فرخنده پی چه دانی خبر از حریفان حی بشادی کجا میگذرانید که
سفرشان چه جای است و منزل کدام نشان زان حریفان بیمان کسل که یک روز ما
بر ندارند دل شعر ای دل نفس مطیع فرمان نشدی و ز کرده خویشتن پشیمان
نشدی صوفی و فقیر و زاهد و دانشمند اینجمله شدی ولی مسلمان نشدی
قال ارسطاطالیس اذا دخلتم الی الکرام فعلیکم بتخفیف الکلام و تقلیل الطعام
و تعجیل القیام فایده فی کتاب الجامع لمهذب الدین حبی الربیع یفیدها اکل لحم الجراد
فی یوم الاحتراق ببغداد و کذا تعلیق شعرات من لحیة التیس و قرن حیة او البخور
بحب الاترج او بجلد القنفذ و الغب ینفعها تعلیق عین السرطان النهری و السمومة یفیدها
شرب نصف من الفاذزهر المعدنی و الحیوانی او الطین المختوم او الزمرد او مثقال من
انفحة الارنب فی بول الانسان او ثلث دراهم من لب حب الاترج و قال ایضا من علق علیه
ثلث بندقات لم تلسعه عقرب و اذا سقط المصروع بلؤلؤ محلول بریء من یومه مرة
ایضا
واحدة و ایضا اذا وضع خمس و دقات خمس تحت وسادة المریض بغیر علمه و راسها الی
جهة راسه نام نوما حسنا و کذا قرن غزا بیضا اذا لف فی مندیل و وضع تحت الوسادة
فانه یجلب النوم و کذا رماده و کذا اکل ثلث حبات و خمس حب من حب الکنج نام نوما
لذیذا و اذا وضع الشب الیمانی تحت الوسادة دفع الفزع فی النوم و اذا اضیف الیه برادة
الحدید نفع الغطیط و من وضع تحت وسادته شیئا من الرجلة لم یر حلما و من لف عودا
من الدارشیشعان فی خرقة صفراء و وضعها تحتها فی لیلة البدر رای فی منامه ما یرید
و کذا المرقشیثا الذهبیة و اذا خضب المرعوف یدیه الی نصف معصمیه بعشرین
درهما حنا و عشرة دراهم خطمیا نار [illegible] انقطع رعافه و اذا خلط رماد شعر الانسان بدهن

وقطر في الاذن نفع وجع الاسنان واذا مضغ الباذروج يوم نزول الشمس في الحمل قطع
وجع الاسنان سنة واذا قال الله على ان لا اكل عنابا ولا لحم فرس وفعل ذلك لم يوجع اسنانه
عامة ذلك وعلق النحاس الخالص نقر شبه يسكن الفواق ابتلاع ثلث سمكات صغار حية
على الريق يشفي البرقان اذا جاء عشاء الى شجرة كبيرة وقال لها انت بواسير فلان بن فلان ثم
جاء سحرا وقال لها ذلك قلعها بغير حديد قلعت البواسير من ذلك الشخص واذا علق
على الفخذ عشرة دراهم زعفرانا خالصا سهل الولادة واذا طلي الثواليل بالنورة يدفعها
واذا طلي القوباء والبرص والبهق بالمني زال مع التكرار ووضع شعر الانسان المبلول
بالخل ينفع عضة الكلب من ساعته واذا بخر البيت باصل الرمان او قصب انبوب او اصل
السوس والحلتيت وحب الغار او السكبينج او الاظلاف والحوافر او السوس هربت الهوام والحيات يطردها الكبريت والنوشادر بالخل ويوضع الخردل الاحمر على
مساكنها فتهرب منها ويطردها ايضا التبخر باظلاف المعز وقرون الايل وشعر الانسان
والسكبينج والزرنيخ والقمل والعاقرقرحا والرش بماء النوشادر والعقارب يطردها
الفجل المشدوخ وورقه وعصارته وتوضع قطعة من الفجل على ثقبتها فلم تجاسر
على الخروج ويقتلها ويطردها ايضا التبخر بالعقرب نفسه بالزرنيخ الاصفر والكبريت
والفنة وحافر الحمار وشحم الماعز ويعجن هذه الاشياء بالشحم المذكور وتبخر به عند
ثقبها فيخرجها من حجرها وقيل من لدغته عقرب وجب ان يجعل في دبره قطعة ملح سكن
الم والبراغيث يطردها رش البيت بطبيخ الحنظل ونقوعه وطبيخ الحسك والخرنوب
والشونيز والفوتنج وماء السذاب ودم التيس يجعل في حفيرة فتاوي اليه البراغيث
والقمل يطردها الفراش الحلول والبعوض يطردها التدخين بنشارة خشب الصنوبر يقتله
اوبالشونيز

او بالشونيز او الكبريت والتبن والسرجين البقري او الزاج او العقعق لسر او وجوده
والبوش الطبخ هذه والذباب يطرده التدخين بطبيخ الخربق الاسود والكندش او ورق
القرع اليابس والفار يطرده ويقتله المرتك والخربق والسلق والبنج واصل الكبر
وخبث الحديد وبصل الفار وسم الفار ويوضع المقناطيس والقطران على ثقبها
يهرب ليلخ الذكر منه ويقطع ذنبه ويخيط صوف فيهرب الباقي والنمل يطرده
التدخين بالنمل نفسه او الكبريت والقطران او الحلتيت للذكر او الزفت ومرارة
الثور او المقناطيس اذا صب في جحرها او وضع عليه مسح حنظل بالقطران او الحلتيت
ويدار على الموضع فلا تقربه نملة والزنبور يطرده رائحة الكبريت والنورة او الثوم
ولا يقرب الملطخ بطبخ الخطمي او عصارة الخبازي او الزيت والارضة يطردها الهدهد
اذا جعل في البيت والتدخين باغصانه ودبسه والفوتنج وقشور الاترج وماء
الحنظل والسام ابرص يطرده وجود الزعفران في البيت وقيل ان السنور يهرب من
دهن الورد والتمضمض بالسعد يستحكم الاسنان المتحركة واذا سحق الطرحال ونفخ
في الانف سقط الجنين عن علي عليه السلام البطنة تذهب الفطنة وعن بعضهم
اقلل الطعام تحمد منامك فائدة يا معرضا عني بوجه مدبر ووجوه دنيا
عليه مقبلة هل بعد حالك هذه من حالة او غاية الا انحطاط المنزلة فائدة
لا شك انه قد يحكم بالاكتاف باحكام كثيرة منها امور مستقبلة ولكن الحكم بها
موقوف على امور كما ذكره العلامة الشيرازي في الفصل الخامس من شرح القانون
منها ان يذبح راس غنم على نية المسئول له والمسئول عنه ومنها ان يكون من مال
المسئول له ومنها ان يكون القمر في زيادة نوره ومنها ان يكون المسئول له والذابح

طاهرين نظيفين في الملبوس ومنها ان يكون الذبح في روضة يقرب منها جارية ومنها ان يستوي الغنم ومنها ان يؤخذ الكتف الايمن ومنها ان ينظف من اللحم تنظيفا بالغا او منها ان لا يوصل الى الكتف سكين ولا حديد بالكلية ومنها ان يوجه الى الشمس بحيث يكون وظهره الى وجه الشمس ووجه الكتف الذي في وسط الدائرة يحاذي وجه الناظر بعد ذلك يبالغ في التفتيش واخذ الامارات والعلامات من الوقوم والاشكال الدائرة والنقطة ثم الحكم بها يحتاج الى كثرة المباشرة والملابسة لهذا الفن وشدة لقوة الحافظة او حكمي دست حاجت كشيده سر درپيش ادم بود درش من درويش مكرم رحمت توكيرد دست ورنه اسباب نامرادي هست قال القرشي في شرح القانون في بحث تشريح الصدر كان لنا جار توفت زوجته وله لها طفل صغير ولم يكن للزوج جدة يتخذ لمرضعة وربما مصه بكى نفسه فنزل اللبن في ثدي الرجل وكان اذا عصر ثديه يخرج منه لبن كثير فائدة قال البهائي في المجلد الخامس من الكشكول ان المذاهب في حقيقة النفس اعني ما يشير اليه كل احد بقوله انا كثيرة والدائر منها على الالسنة والمذكور في الكتب المشهورة اربعة عشر مذهبا احدها انها هذا الهيكل المعبر عنه بالبدن وثانيها انها القلب الصنوبري اللحماني المخصوص وثالثها انها الدماغ ورابعها انها اجزاء لا تتجزى في القلب وهو مذهب النظام ومتابعيه وخامسها انها الاعضاء الاصلية المتولدة من المني وسادسها انها المزاج وسابعها انها الروح الحيواني ويقرب منه ما قيل انها جسم لطيف سار في البدن كسريان الماء في الورد والدهن في السمسم وثامنها انها الماء وتاسعها انها النار والحرارة الغريزية وعاشرها انها النفس بفتح الفاء وحادي عشرها

انها الواجب تعالی عن ذلك علوا كبيرا وثانی عشرها انها الارکان الاربعة وثالث عشرها
انها صورة نوعية قائمة بمادة البدن وهو مذهب الطبيعيين ورابع عشرها انها
جوهر مجرد عن المادة الجسمانية وعوارضها الجسمانيات لها تعلق بالبدن تعلق التدبير
والتصرف والموت هو قطع هذا التعلق وهو مذهب الحكماء الالهيين واکابر
الصوفية والاشراقيين وعليه استقر رای المحققين من المتکلمين وهو الذی اليه اشارت
الکتب السماوية وانطوت عليه الانباء النبوية ودلت عليه الاخبار المعصومية وانقادت
له الامارات الحدسية والمكاشفات الذوقية حكاية ثقة نقل کرد از شیخ محمد
کلید دار روضه مقدسه کاظمین علیهما السلام وشیخ مذکور خود مرد متدینی
بود ومن خود اورا ملاقات کرده بودم که شیخ مذکور گفت در هنگامی که حسن
پاشا بعد از زمان سلطنت نادرشاه افشار در ایران او پادشاه عراق عرب بود
در بغداد متمکن بود روزی در ایام ماه جمادی الثانیه در روضه جمعی از امرا
وافندیان واعیان آل عثمان در مجمع او حاضر بودند پرسید که سبب چیست
که اول ماه رجب را شب نور باران گویند یکی از ایشان مذکور ساخت که در
این شب بر قبور ائمه دین نور فرو میبارد پاشا گفت در این مملکت محل قبور
ائمه بسیار است والبته مجاورین این قبور ائمه مشاهده خواهند نمود پس کلید دار
ابوحنیفه که امام اعظم ایشان است وکلید دار شیخ عبد القادر را طلبیده مطلب
را از ایشان استفسار نمود وایشان گفتند ما چنین چیزی مشاهده نکرده ایم
حسن پاشا گفت که موسی بن جعفر وحضرت جواد علیهما السلام نیز از اکابر دینند
بلکه جماعت رافضی انها را واجب الاطاعه میدانند سزاوار است که از کلید دار

روضه

روضهٔ ایشان نیز برسیم و هم آن ساعت ملازمی که بعرف اهل بغداد چوخادار گویند
بطلب کلید دار کاظمین علیهما السلام آمد شیخ محمد گوید که کلید دار در آن وقت پدر من بود
و من تقریبا در سن بیست سال بودم و با پدرم در کاظمین بودیم که ناگاه
چوخادار باحضار پدرم آمد و نمی دانست که با او چه شغل دارد روانهٔ بغداد شد
و من نیز باتفاق او رفتم و من در خانهٔ پاشا ماندم و پدرم را بحضور بردند
بعد از حضور پاشا از پدرم سؤال کرد که گویند شب اول رجب را شب نور
باران گویند بجهت نزول نور از آسمان بر قبور ائمهٔ دین آیا تو هیچ از این در قبر کاظمین
مشاهده کرده پدرم خالی الذهن و بی تامل گفت بلی چنین است و من مکرر
دیده ام پاشا بدو گفت این امر غریبی است و اول رجب نزدیک است
مهیا باش که من در شب اول رجب در روضهٔ مقدسهٔ کاظمین بسر خواهم برد
پدرم از استماع این سخن بفکر افتاد که اینچه جرأتی بود که من کردم و چه سخن بود
از من سرزد و با خود گفت که محتمل مراد نور ظاهری مشاهد نباشد و
من نور محسوس ندیده ام و متحیر و غمناک بیرون آمد و من چون او را دیدم آثار تغیر
و ملال در بشرهٔ او یافتم و سبب استفسار کردم گفت ای فرزند من خود را بکشتن
دادم و با حال تباه روانهٔ کاظمین علیهما السلام شدیم و در بقیهٔ آن ماه پدرم وداع امور
خود را انجام می داد و خورد و خواب و تمام شد و روز بگریه و زاری مشغول بود
و شبها در روضهٔ مقدسه تضرع میکرد تا روز آخر ماه جمادی الآخر چون روز
بحوالی غروب رسید کوکبهٔ پاشا ظاهر شد و خود او نیز وارد شد و پدرم را طلبید
و گفت بعد از غروب روضه را خلوت نماید و زوار را بیرون کنند پدرم حسب

الامر

الامر چنانکرد هنگام نماز شام پاشا بروضه داخل شد امر کرد که شمعهای روضه که
روشن بود خاموش کردند و روضه مقدسه تاریک ماند چنانکه طریقه
سنیان است فاتحه خوانده رفت بعقب سر ضریح مقدس و مشغول نماز
و دعا شد و پدرم در سمت پیش روی ضریح مقدس را گرفته بود و محاسن
خود را بر زمین می مالید و روی خود را بجای پایهای مبارکش می سائید و تضرع و زاری می
کرد مانند ابر بهار اشک از دیدهای او جاری بود و من نیز از عجز و زاری پدرم
بگریه افتاده بودم و بر اینحال تقریبا دو ساعت گذشته و نزدیک بود که
پدرم قالب تهی کند که ناگاه سقف محاذی بالای ضریح مقدس شق شد
و ملاحظه شد که گویا یکبار صد هزار خورشید و ماه و شمع و مشعل
بر ضریح مقدس و روضه مقدسه ریخت که مجموع روضه هزار مرتبه از روز
روشن‌تر و نورانی‌تر شد و صدای حسن پاشا بلند شد که باواز بلند مکرر می
گفت صلی الله علی النبی محمد و آله پس پاشا برخواست و ضریح مقدس را بوسید
پس پدرم را طلبیده و محاسن او را گرفت و بخود کشید و میان دو چشم پدرم را
بوسید و گفت بزرگ مخدومی داری خادم چنین مولائی باید بود و انعام
بسیار بپدرم و سایر خدام روضه متبرکه کرده در همانشب ببغداد مراجعت
نموده **نقل است** که چند نفر از سنی اجتماع کردند که با او زنا کنند و هر یک
بخلوت و بیرون رفتند و زنا میکردند یکی از آنها بآن زن گفت من از خدا شرم می
کنم این پنج درهم را بگیر و برفقای من بگو او نیز زنا کرد گفت معاذالله که من
از برای پنج درهم دروغ گویم **وایضا** مردی شخصی را دید که در میان مسجدی

بود که در مسجد با پسری لواطه میکرد شخصی بر سر او واقف شد و گفت ای
ملعون نشنیده که آب دهن در مسجد افکندن مکروه است و ایضا گویند
شخصی با زنی زنا میکرد که دیگری بشنید گفت اینچه عمل است میکنی بلکه نطفه
منعقد شود و ولد الزنا هم رسد گفت اگر نه آن بود که عزل مکروه است نمی
گذاشتم انزال بشود حکی ان بعض القضاة مر بطریق مع بعض العدول فسمع صوتا
حسنا فامسك القاضی علی دابته فاسرع فی السیر فقال العدل لم فعلت ذلك قال وجدت
حلاوة الصوت فخفت الفتنة فقال العدل ما انا فما وجدت حلاوة ثم اتفق انه
شهد شهادة فرده القاضی وقال ان كنت صادقا لا تستطیب الصوت الحسن فانت
لست بسلیم العقل والحاسة وان كنت كاذبا فانت من الكذابین شعر عراقی

خوشا راهی که پایانش تو باشی خوشا چشمی که رخسار تو بیند خوشا جانی که
جانانش تو باشی چه خوش باشد دل امیدواری که امید دل جانش تو باشی
خوشی و خرمی و کامرانی کسی دارد که خواهانش تو باشی چه باك آید ز کس آنکس
که او را نگهدار و نگهبانش تو باشی مشو پنهان از آن بیچاره که او را همه پیدا
و پنهانش تو باشی مپرس از کفر و ایمان [illegible] که هم کفر و هم ایمانش تو باشی
برای آن به ترك خود بگوید دل بیچاره تا جانش تو باشی عراقی طالب درد است دایم
به بوی آنکه درمانش تو باشی ابن یمین واعظی بود بر سر منبر لبش چون
در وعظ بگشاده گفت مرد را بود به بهشت چند حور لطیف ساده
از میان زنی بپا خواست دلش اندر تفکر افتاده گفت بهر خدای مولانا
سخنی گفتنی بود ساده گفت در خلد حور زن باشد یا بود جمله هیچ من زاده

کنش

گفت خاتون فروشی تن مترس که بمانی تو نیز ناکاده قیل افلت لمعویة بن مروان
باز فصاح اغلقوا ابواب المدینة لئلا یخرج قیل رایت رجلا محموما به صداع
یاکل التمر بکراهة شدیدة فقلت له ویحک تاکله فی هذا الحال فقال عندنا شاة ضع
ولیس لها نوی فانا اکل التمر مع کراهتی له لاطعمها النوی قلت فاطعمها التمر بنواه
قال ویمکن هذا قلت نعم قال فرجت عنی ما احسن العلم کانت علیة اخت هرون
الرشید تهوی خادما اسمه طل وکانت تکنی فی شعرها عنه فحلف الرشید انها
لا تکلم طلا ولا تذکره فی شعرها فاطلع علیها وهی تقرء فی اخر سورة البقرة فان لم
یصبها وابل فطل فما نهی عنه امیر المؤمنین فدخل علیها الرشید وقبل راسها
وقال قد وهبتک طلا ولا امنعک بعد هذا من شیء ترید منه من حکایات
الکذابین قال بعضهم رمیت یوما ظبیة فلما جاوز سهمی عن القوس ذکرت شیئا
الظبیة مجیبتی وتعدت خلف السهم حتی قبضته قبل ان یصل الظبیة خطب
بعض الامراء علی المنبر فقال والله ان اکرمتمونی اکرمتکم وان اهنتمونی اهنتکم ولتکونن
علی اهون من ضرطتی هذه وضرط ونزل قیل لبعض الغلمان ما بالک تاء
مال لا تشکل یبتکی مولای منذ ستین سنة قیل لم کیف ذلک قال انه یبتکی کل یوم
فاذا قلت لا تستحیی من شیبتی انی کبرت قال یا بارد کیف کبرت من امس الی الیوم
رای معلم علی غلام یاوطیه فقیل له ما تفعل قال اردت ان اعلمه باب الفاعل
والمفعول حکایة شخصی از ولایات عرب حکایت میکند که از خانه خود بی حاجتی
بیرون رفتم شب سردی بخیمه بعضی از اعراب رسیدم و مهمان شدم و مرا مهمان
کردند و مهربانی نمودند چون وقت خواب رسید یکی از زنان اهل خیمه را از تن

خود

خود دو دکرده و مرا بر جای او خوابانیدند که مبادا سرما و ابرو من اذیت کنند و شب
تاریک بود و من خوابیده بودم که دیدم کسی پیدا شد و به بند ازار من دست
یافتم کسی است از خارج آمده میخواهد در تاریکی با من زن جمع شود من ساکت شدم
و هیچ نگفتم و دستش بدستان و رسانید دیدم دستمالی مملو از بعضی از هدایا
بدست من داد من او را در زیر اسباب خود گذاردم دوباره دستش را دراز کرد دست
خود را پیش دستش بردم و نشستم دست مرا گرفت و پیش خود برد و آلت خود را
مثل عمودی بدست من داد من خودداری کردم و تنفر و وحشت نکردم من
نیز ذکر خود را راست کردم و دستش را گرفتم و ذکر خود را بدستش دادم و
چون دستش و ذکر من رسید از جای جست و بالاپوش از دوش او افتاد فرار
کرد و از دو پدران کوسفندان صاحب خیمه را کردند و سگها بفریاد آمدند
نزدیک و من از خنده به هلاکت رسیدم اما فاش نکردم چون صبح شد دستمال و بالاپوش
را برداشته سوار شدم و رفتم **قیل** انه ضرط رجل بین یدی المتوکل فاستحیی
فقال ضرطت قال المتوکل سمعت ولم تضحک **قال** حمزة بن بیض دخلت یوما
علی بعض الامراء وکان له غلام لم یر الناس انتن ابطا منه فقال لی یا حمزة غلامی هذا
ابطه نتن فقال له دفع السوء عنه انا انتن ابطا منه فقال بکم انتن ابطا فله مائة دینار
فی یدی فسلحت من تحت الثوب وطلیت بالسلاح ابطی وقد کان الامیر بیننا حکما یخبره
بالقضیة فلما دنی الغلام منه فشمه وثب الحکم قال لا والله لا یکون مثل هذا
احد ولا یشبه نتن فصحت به قلت لا تعجل بالحکم ثم دنوت منه فجعلت رأسه
تحت یدی وامسکته فصاح الحکم الموت الموت هذا بالکنیف اشبه منه بالاباط فضحک

الامیر

الامير قال حكمت له قال نعم فاعطاني مائة دينار **فائدة** اذا اردت ان يطول القثاء جدا فاملأ ظرفا واسع الراس من الماء وضعه بقرب القثاء بحيث يكون البعد بينهما اربع اصابع فاذا وصل ليه جنبه عنه **كان** رجل وامرأته بولان في الفراش فاتفقا ان يتعاقبا في النوم ويحتفظ كل بصاحبه فنام الرجل وسهرت المراة فابضت على ذكره فلما هم بالبول انتبه فقام وبال ونامت المراة فقبض الرجل على فرجها فلما همت بالبول كان يزرف من جانب فقبض الرجل على جانب خرج من جانب آخر فبالت في الفراش فلما انتبهت عاتبت الزوج فقال دفعت اليك كوزا ضيق الراس فخنقته ودفعت الى قربة مخرقة كلما امسكت جانبا انشق جانب **قيل** لابن مقلة تعلمت من الفارسية شيئا قال لفظا واحدا وهو شاموخ اي اسكت بيك برخاموش **قال** رجل لاكاره اذا زرعت القطن فازرعه محلوجا وازرع معه شيئا من الصوف ايضا كان جحى ربما من فزارة كان احمق ومن حمقه انه خرج يوما من بيته فراى في دهليز بيته قتيلا فالقاه في بئر في الدهليز فعلم به ابوه فاخرجه ودفنه ثم خنق كبشا والقاه في البئر ثم اهل القتيل كانوا يطوفون في سكك الكوفة يبحثون عنه فلقيهم جحى فقال في دارنا رجل مقتول فانظروا هو صاحبكم فعدلوا الى منزله فانزلوه في البئر فلما راى الكبش ناداهم هل كان لصاحبكم قرن فضحكوا وخرجوا ومن حمقه ان ابا مسلم صاحب الدولة لما ورد الكوفة قال لمن حوله ايكم يعرف جحى فيدعوه فقال يقطين انا ادعوه فلما دخل لم يكن في المجلس غير ابي مسلم ويقطين فقال يا يقطين ايكما ابو مسلم **فائدة** المن رطلان والرطل المكي مائتان وستون درهما والمصري ستة عشر اوقية والرومي عشرون اوقية والاسكندري ثلثون اوقية

فائدة الرطل اثنی عشر اوقیة و الاوقیة فی الحدیث اربعون درهما و کذلک
فیما کان فیما مضی و اما الیوم عند الاطباء و الناس فوزن عشرة دراهم و استار
و ثلثا الاستار و وزن اربعة مثاقیل و نصف و ثلثاه و هو عشرة دراهم و ستة
اسباع درهم حکایة در سنه هزار و دویست و ده که حقیر بعزم زیارة
بیت الله الحرام وارد بغداد شدم چند روزی در بقعه متبرکه کاظمین علیهما السلام بجهة اجتماع
توقف اتفاق افتاد در شب جمعه در روضه متبرکه امامین همامین بودم با
جمعی از احبا و هم سفران و بعد از آنکه از تعقیب نماز عشا فارغ شدم و از ازدحام
مردم کم شد خواستم بر بالای سر مبارک آمدم که دعای کمیل را در آن موضع کامل
تلاوت نمایم با حضور قلب و از جمعی از زنان و مردان عرب بود در روضه مقدسه
شنیدم بنحوی که مانع از حضور قلب شد و صدا ایشان بلند شد به یکی از رفقا
چنین گفتم سوء ادب اعراب را ببینید که در چنین موضعی و در چنین وقتی صدا بلند می
کنند چون صدای ایشان طول کشید من با بعضی از رفقا برخاستم به پایین
دیدیم که پای مقدس ملاحظه کنیم سبب غوغا چیست دیدم شیخ محمد کلیدار و در
متبرکه روضه مقدسه ایستاده و چند زن از اعراب داخل روضه شدند و یکی از آنها
گریبان شخص دیگر را دارد و میگوید که کیسه پول مرا یکی از شما دزدیده اید و ایشان
منکر بودند گفت در همین موضع مبارک قفل ضریح را گرفته قسم باین دو بزرگوار
یاد کنید تا من از شما مطمئن شوم و گریبان شما را رها کنم من و رفقا ایستاده ایم
ایشان که ببینیم عاقبت به کجا میرسد پس یکی از زنان در نهایت اطمینان قدم پیش نهاده
و قفل را گرفته و گفت یا ابا الجواد ان انت تعلم انی بریئة ای ید دو جواد تو نیکی

که من از این

که من از این تهمت بری هستم آن زن صاحب پول گفت که بر وی کس این تهمت گفته شد
پس دیگری همین قدم پیش گذارده بنحو اول تکلم نموده و بوقت سیم آمد و قفل را
گرفته همین که گفت یا ابا الجواد این انت تعلم انی بریئة دیدیم که از زمین بنحوی بلند
شد که گویا که از سر ضریح مقدس گذشته و بر زمین خورد و دفعه دهان
او مانند چون بسته و چشمهای او نیز چنین شد و زبان او بند شد پس شیخ محمد
صدا را بتکبیر بلند کرده سایر اهل روضه نیز تکبیر گفتند پس شیخ امر کرد که پای
او را کشیده در یکی از صفه‌های رواق مقدس گذاردند و ما نیز ماندیم که ببینیم
امر بکجا منتهی می‌شود او نیز چنین بیهوش بود تا اینکه الی سحر انصد به هوش آمد که
باشاره فهمانید که کیسه پول آن زن را کجا گذارده ام بیاورید بدهید و کسان
او چند گوسفند بجهت کفاره عمل او ذبح کرده تصدق کردند که او از ان مستخلص
شود و چنان بود تا صبح و در همان روز وفات یافت **لغز** فی قلم واهیف
مذبوح علی صدد عبرة یترجم عن ذی منطق وهو ابکم تراه فصیحا کلما قال عمره
ونضحی بلیغا وهو لا یتکلم **لغز** فی حلب بلدة فی الشام قلب سمیها تصحیفه
اخری بارض العجم وثلثاها زال من غلبه وجد تراه اشد ید النقم قال ابو یونس بن میسرة
لا یاتی علینا زمان الا بکینا منه ولا تولی علینا الا بکینا منه ثانیا **اذ هی** فما الناس
بالناس الذین عهدتهم ولا الدار بالدار التی کنت اعهد **قال** میثم بن خالد
دخلت علی صالح مولی منارة فی یوم شات فی قبة مغشاة بالسمور وجمیع فرشها سمور
وبین یدیه کانون فضة یسجر فیها بالعود ثم رایته بعد ذلک فی راس الجسر وهو یسئل
الناس **فیقال** ان عبد الرحمن بن زیاد ولی خراسان فحاز من الاموال ما حسب لنفسه انه

اذا عاش مائة سنة ينفق في كل يوم الفي درهم على نفسه انه يكفيه فرأى بعد مدة انه يحتاج الى حلية في مصحفه **وايضا** ابن حبيب ليس له ابات من زمن لم ار من خلقه الا يكبت عليه حين ينصرم **قيل** بتقلب الاحوال تعرف جواهر الرجال **قال** بعضهم نحن في زمان اذا كثرت الاموات حييت القلوب واذا كثرت الاحياء ماتت **قال** ابو ذرجمهر يهون المصائب اربعة الاول ان يعلم ان القضا والقدر لا بد من جريانها والثاني ان لم يصبر فمن ذا الذي يصنع الثالث انه قد يجوز ان يكون اشد من هذا الرابع لعل الفرج قريب **قيل** ان ميسرة الراشد كان كثير الاكل قيل له يوما ما اكلت اليوم قال اكلت مائة رغيف قدم ميسرة المذكور يوما بقوم وهو راكب حمار فدعوه للضيافة فذبحوا له حماره وطبخوه وقدموا له فاكل كله فلما اصبح طلب حماره ليركبه قالوا له هو في بطنك قال سود الله وجهكم **وكان** هلال المازني من الاكلين قال جعت مرة ومعي بعير لي فنحرته وشويته فاكلته ولم ابق منه الا شيئا يسيرا على ظهري **وكان** سليمان بن عبد الملك اكولا قال شمردل قدم سليمان الطائف فورد مع عمر بن عبد العزيز علي فقال يا شمردل ما عندك من الطعام فقلت جدي سمين فقال عجل به فاتيته فجعل ياكل ولا يدعو عمر حتى اكل بما مر فقال يا شمردل اما عندك غيره قلت ست دجاجات سمان فاتيتهن فاكلهن ثم اكل ملء قدح سويق ثم قال لغلامه اهيات غداءنا قال نعم قال ما هو قال ثلثون قدرا قال ايتني بقدر قدر فاتاه بها ومعها الرقاق فاكل من كل قدر ثلثه ثم مسح يده واستلقى على فراشه واذن للناس ووضع الخوان واكل مع الناس **وكان** من الاكولين الحجاج قال مسلم قتيبة قال اعددت له اربعا وثمانين رغيفا مع كل رغيف سمكة فاكل الجميع

وايضا

وايضا كان عبيد الله بن زياد اكولا قال رجل من شيبان دخلت على عبيد الله فقد يجيب
له عشرين دجاجة فاكلها ثم قدم الطعام ثم اكل ثم اتى بطبقين احدهما بيض والاخر تين
فاكل الجميع وكان جائعا وكان ميسرة ياكل الكبش العظيم مع مائة رغيف وكان معوية
ياكل كل يوم مائة رطل دمشقي ولا يشبع حكي ان غبيدا اشترى يوما سمكا
وقال لاهله اصلحوه ونام فاكل عياله السمك ولطخوا يده فلما انتبه قال قدموا
السمك قالوا قد اكلت قال لا قالوا بلى شم يدك فشمها فقال صدقتم ولكن كاني ما
شبعت فائدة في كتاب بعض الادباء ان الضيف على اقسام المتسمع وهو الذي
معه خريطة شمع يقلب فيها الحلوا والطعام وياخذه معه والمطفل وهو الذي
يستصحب لده الصغير والمتشارف وهو الذي لا يزال ملتفتا على ناحية الباب لينظر
متى يدخل الطعام وكلما دخل يظن انه طعام والعداد وهو الذي يشتغل بعد الالوان
المختلفة الاطعمة والظروف والصوت وهو الذي يسمع صوت مضغه واكله والوشاف
وهو الذي يحس ببلعه ويسمع منه صوت والنقاض وهو الذي يجعل اللقمة في فمه
ينفض اصابعه في المائدة والقراض وهو الذي يقرض اللقمة باسنانه ثم يضع في الطعام واللتات
وهو الذي يلت اللقم باصابعه قبل وضعها في الطعام والغوام وهو الذي يميل
ذراعه يمينه ويسره لاخذ الظروف والقسام وهو الذي ياكل نصف اللقمة ويعيد
باقيها في الطعام والمخلل وهو الذي يسبق في ثنا الطعام والمزج وهو الذي يزج يخلل
اللقم في المرق فيما يبلع الاولى الا انت الثانية والمرشش وهو الذي يفسخ الدجاجة
ونحوها فيرش على موكليه والمفتش وهو الذي يفتش عن اللحم ونحوه باصابعه والصباغ
وهو الذي ينقل الطعام من ظرف الى ظرف ليبرده والنفاخ وهو الذي ينفخ في

الطعام

الطعام فياكله والحاوي وهو الذي يجعل اللحم بين يديه فيحجبه عن مواكليه والجحجح وهو الذي
يزاحم مواكليه بجناحيه والشطرنجي وهو الذي يضع طرفا ويرفع اخرى والمهندس وهو
الذي يقول ضع هذا الطرف هنا وهذا هنا حتى ياتي قدامه ما يحبه والفضولي
وهو الذي يقول لصاحب الطعام ان كان عندك شيء من الطعام فاعط فلانا و
فلانا والمتطفل وهو الذي يحدث عند غسل اليد فيبقى الغلام واقفا والابريق
بيده معطل والناس منتظرون والمسلسل وهو الذي يدخل الدار فيبكي بالترتيب
ويقول كان ينبغي ان يكون باب المجلس من هنا والايوان هنا وترتيب الفرش كذا
وهكذا والمفضح وهو الذي يخرج فيخبر من يعرف صاحب البيت بضيافته حتى يتغير
عليه والمداخل وهو الذي يرى صاحب المنزل يناجي شخصا فيقال ما الذي قال هو
لصاحبه والمستعجل وهو الذي يستعجل بالاكل ويشكو الجوع والمتنام وهو الذي
يتام على غلمان صاحب الدار ويهين اولاده ويعد ذلك من الاخلاص فائدة
مختصر من خلق رسول الله صلى الله عليه وسلم وخلقه عن الحسن الزكي بن علي عليه السلام ذكره لخاله هند بن
ابي هالة التميمي كان صلى الله عليه وسلم فخما مفخما يتلألأ وجهه اطول من المربوع واقصر من الشذب
عظيم الهامة رجل الشعر ازهر اللون واسع الجبين ازج الحواجب سوابغ في غير قرن
بينهما عرق يدره الغضب اقنى العرنين كث اللحية سهل الخدين ازعج ضليع الفم
اشنب مفلج الاسنان دقيق المسربة كان عنقه جيد دمية مصفا الفضة معتدل الخلق
بادنا متماسكا سواء البطن والصدر عريض الصدر بعيد ما بين المنكبين فخم الكراديس
انور المتجرد ما بين اللبة والسرة بشعر يجري كالخط عاري الثديين والبطن مما سوى
ذلك اشعر الذراعين والمنكبين واعلى الصدر طويل الزندين رحب الراحة شثن
الكفين

موصول

الكفين والقدمين سايل الاطراف خمصان الاخمصين مسيح القدمين ينبو عنهما

الماء اذا زال زال قلعا يخطو تكفيا ويمشي هونا سريع المشية اذا مشى كانما ينحط من صبب

واذا التفت التفت جميعا خافض الطرف نظره الى الارض اطول من نظره الى السماء جل نظره

الملاحظة يسوق اصحابه ويبدر من لقي بالسلام وكان ص متواصل الاحزان دايم الفكرة

ليست له راحة لا يتكلم في غير حاجة طويل السكوت يفتتح الكلام ويختتم باشداقه ويتكلم

بجوامع الكلم لا فضول ولا تقصير لم يكن جافيا ولا مهينا يعظم النعمة وان دقت لا يذم

منها شيئا ولا يذم ذواقا ولا يمدحه ولا يغضبه الدنيا واذا تعوطي الحق لم يعرفه احد

ولم يقم لغضبه شيء حتى ينتصر له ولا يغضب لنفسه ولا ينتصر لها اذا اشار بكفه كلها

واذا تعجب قلبها واذا تحدث اشار بها فضرب براحة اليمنى في باطن ابهامه اليسرى واذا

غضب اعرض واشاح واذا فرح غض من طرفه جل ضحكه التبسم يفتر عن مثل حب

الغمام وكان اذا يقول امر فيه اصلاحهم فليبلغ الشاهد الغايب ويقول ابلغوني حاجة

من لا يستطيع ابلاغ حاجته كان الناس يدخلون روادا ويخرجون ادلة فقهاء وكان ص

يخزن لسانه الا فيما يعنيه ويؤلف الناس ولا ينفرهم يكرم كريم كل قوم ويوليه عليهم و

يحذر ويحترس منهم الناس من غير ان يطوي من احد بشره ولا خلقه ويتفقد اصحابه ويسئل

الناس عما في الناس فيحسن الحسن ويقويه ويقبح القبيح ويوهنه معتدل الامر غير

مختلف لا يغفل مخافة ان يغفلوا او يميلوا لكل حال عنده عتاد لا يقصر عن الحق و

لا يجوزه الذين يلونه من الناس خيارهم افضلهم عنده اعمهم نصيحة واعظمهم عنده

منزلة احسنهم مواساة وموازرة وكان ص لا يجلس ولا يقوم الا على ذكر الله عز وجل

ولا يوطن الاماكن وينهى عن ايطانها واذا انتهى الى قوم جلس حيث ينتهي به المجلس

وبامره بذلك يعطي كل جلسائه نصيبه لا يحسب جليسه ان احدا اكرم عليه منه من جالسه
او فاوضه في حاجة صابره حتى يكون هو المنصرف عنه ومن ساله حاجة لم يرده الا
بها او بميسور من القول قد وسع الناس منه بسطه وخلقه فكان لهم ابا وصاروا
عنده في الحق سوا مجلسه مجلس حلم وحيا وصبر وامانة لا ترفع فيه الاصوات ولا يؤمن
فيه الحرم ولا تثنى فلتاته متعادلون متفاضلون فيه بالتقوى يتواضعون فيه
الكبير ويرحمون فيه الصغير ويوثرون ذا الحاجة ويحفظون الغريب وكان دائم البشر
وسهل الخلق ولين الجانب ليس بفظ ولا غليظ ولا سخاب ولا فحاش ولا عياب ولا
مداح يتغافل عما يشتهي ولا يونس منه ولا يخيب فيه مومليه قد ترك نفسه من ثلثة
المراء والاكثار ومما لا يعنيه وترك الناس من ثلث كان لا يذم احدا ولا يعيره ولا
يطلب عورته ولا يتكلم الا فيما يرجو ثوابه اذا تكلم اطرق جلساؤه كانما على رؤسهم
الطير فاذا سكت تكلموا ولا يتنازعون عنده الحديث فاذا تكلم انصتوا له حتى يفرغ
حديثهم عنده حديثا ولهم يضحك مما يضحكون ويتعجب مما يتعجبون منه ويصبر للغريب
على الجفوة في منطقه ومسايله حتى انكان اصحابه ليستجلبونهم ولا يقبل الثنا الا
عن مكافئ ولا يقطع على احد حديثه حتى يجوز فيقطعه بنهي او قيام وكان سكوته
على اربعة الحلم والحذر والتقدير والتفكر واما تقديره ففي تسوية النظر والاستماع
بين الناس واما تفكره ففيما يبقى ويفنى وجمع له الحلم والصبر فكان لا يغضبه شيء ولا
يستنفره وجمع له الحذر في اربعة اخذه بالحسن ليقتدى به وتركه القبيح لينتاهى عنه
واجتهاده الراى فيما اصلح امته والقيام فيما جمع لهم خير الدنيا والاخرة تم حديث
مولانا الحسن عم وفي احاديث اخر كان عم يعود المريض ويتبع الجنازة ويجيب دعوة

المملوك

المملوك ويركب الحمار وكان اصحابه لا يقوموا اليه لما يعرفون من كراهته وكان يجلس
على الارض ويعتقل الشاة ويسلم على الصبيان وكان يجلس بين ظهرانى اصحابه فيجئ
الغريب فلا يدرى ايهم هو حتى يسئل وكان يخيط ثوبه ويخصف نعله واذا صافحه
احد لم ينزع يده عنه حتى ينزع هو وما اخرج ركبتيه بين جليس قط وما قعد رجل قط
اليه فقام حتى يقوم وكان صلى الله عليه وسلم اشد حياء من العذراء فى خدرها وكان اذا كره شيئا
عرفناه فى وجهه وكان يقول لا يبلغنى احد منكم من اصحابى شيئا فانى احب ان اخرج اليكم
وانا سليم الصدر وكان صلى الله عليه وسلم اجود الناس كفا واجرأهم صدرا واصدق الناس لهجة و
اوفاهم ذمة والينهم عريكة واكرمهم عشرة وكان اذا فقد الرجل من اخوانه ثلثة ايام
سئل عنه فان كان غائبا دعى له وان كان شاهدا زاره وان كان مريضا عاده وكان
يمزح ولا يقول الا حقا وكان لا يعيب الرجل عن بدان بسره وكان اكثر ما يجلس بحذاء
القبلة وكان اذا جلس القرفصا وهى ان يقيم ساقيه ويستقبلها بيديه فيشد
فى ذراعيه وكان يجثو على ركبتيه وكان يثنى رجلا واحدة ويبسط عليها الاخرى
ولم ير متربعا قط وكان يجثو على ركبتيه لا يتكى وكان يأكل كل الاصناف من الطعام
وكان يأكل مع اهله وخدمه اذا اكلوا ومع من يدعوه من المسلمين على الارض وعلى ما
اكلوا عليه مما اكلوا وكان لا يأكل الحار ويأكل بثلثة اصابع وربما اكل باربعة و
قد يأكل بكفه كلها وما بليه لا يتناول من بين يدى غيره وكان يأكل الشعير غير
منخول خبزا وعصيدة وما اكل خبزا رقيقا قط وما شبع من خبز شعير يومين حتى مات
وكان يجيب دعوة المملوك ويردف خلفه وكان يأكل الهريسة اكثر ما يؤكل وكان احب
الطعام اليه اللحم قال لو سئلت ربى ان يطعمنيه كل يوم لفعل وكان يحب القرع

ويأكل على الارض

يقول انها شجرة اخي يونس ويأكل الثريد بالقرع واللحم وكان لا يأكل الثوم ولا البصل
ولا الكراث وما ذم طعاما قط وكان اذا اعجبه اكله واذا كرهه تركه وكان يلحس
الصحفة واذا فرغ من طعامه لعق اصابعه فلا يمسح يده بالمنديل حتى يلعقها واحدة
واحدة وكان يأكل البرد ويتفقد ذلك اصحابه فيلتقطونه فيأكله ويقول انه يذهب
باكلة الاسنان وكان لا يغسل يده من الطعام حتى ينقيها فلا يوجد لما اكل ريح وكان لا يأكل
وحده مما يمكنه وكان يمص الماء مصا ولا يعبه عبا وكان يشرب ثلث حسوات وكان لا
يتنفس في الاناء اذا شرب فان اراد ان يتنفس ابعد الاناء عن فيه وكان يشرب من اقداح
القوارير واقداح الخشب وفي الجلود وفي الخزف وبكفيه ويصب عليها الماء ويشرب
من افواه القرب وكان يتمشط ويسرح لحيته وربما يسرح في اليوم مرتين وكان يتطيب
بالمسك وبالعنبر وبالغالية تطيبه بها نساؤه بايديهن وكان يستجمر بالعود القماري
وكان ينفق على الطيب اكثر مما ينفق على الطعام ولا يعرض عليه طيب الا تطيب به و
كان يكتحل في عينه اليمنى ثلثا وفي اليسرى وكانت له مكحلة يكتحل بها بالليل وكانت
كحلته الاثمد وكان ينظر في المرآة ويرجل جمته ويتمشط وكان يتجمل لاصحابه فضلا على تجمله
لاهله وكان يطلي فيطليه من يطليه حتى اذا بلغ تحت الازار تولاه بنفسه وكان لا يفارقه
في الاسفار قارورة الدهن والمكحلة والمقراض والمرآة والسواك والمشط وفي رواية
والخيوط والابرة والمخصف السعوط فيخيط ثيابه ويخصف نعليه وكان يلبس القلانس
تحت العمائم ويلبس القلانس بغير العمائم والعمائم بغير القلانس وكان يلبس عمامة الخز و
الصوف وجبة الصوف وكان له ثوبان للجمعة خاصة سوى ثيابه في غير الجمعة وكان
يلبس خاتما من فضة في يده اليمنى وكان له خاتم فضة فصه فضة وكان ربما خرج

وفي خاتمه

وفي خاتمه حنظل من بوطه ليتذكر به الشيء ودوى ذلك ولكن لا يجوز ذلك على الشرع وكان

اذا لبس النعل بدأ باليمنى فاذا خلع بدأ باليسرى وكان فراشه من اسال ونوى التوى

محشوا ويروى عن ام المؤمنين ع ان فراش النبي كان عباء وكان مرفقته ادم وحشوها ليف

وكان له بساط من شعر يجلس عليه وكان قد ينام على الحصير ليس تحته شيء غيره وكان

يستاك اذا اراد ان ينام وكان اذا اوى الى فراشه اضطجع على شقه الايمن ووضع يده اليمنى

تحت خده اليمنى وكان يقرء اية الكرسي عند منامه وما استيقظ رسول الله صلى الله عليه وآله الا خر

لله ساجدا وكان لا ينام الا والسواك عند راسه فاذا نهض بدء بالسواك وكان يستاك

كل ليلة ثلث مرات قبل النوم وبعده قبل الورد وقبل الخروج لصلوة الصبح **فائده**

في الجامعة المفردة من علق عليه بل الارنب لم يحبل ابدا وكذا اذا شربت انفحته بعد

التطهر عنها ثلثة ايام منعت من الحمل **امثال عربية** اذا اتاك احد الخصمين وقد فقئت

عينه فلا تقض له حتى ياتيك خصمه فلعله قد فقئت عيناه ايضا رب اليك البشاشة

حين اللقاء ورب اليك في المغيب بوء القلم ايضا اكثر مصارع الرجال تحت بروق المطامع

ايضا عند الامتحان تعرف خالك ايضا رب ملوم لا ذنب له ايضا لكل صارم نبوة ولكل

جواد كبوة ايضا لكل دهر رجال ايضا لعل له عذرا وانت ملوم ايضا لا يلدغ المؤمن

من جحر مرتين ايضا لا ينفع الكذاب يصدق الناس واستعاد ايضا يداك منك

وان كانت شلاء ايضا ما حك جلدك مثل ظفرك ايضا الشاة المذبوحة لا يولمها السلخ

ايضا النصح بين الملاء تقريع ايضا العمل للزرنيخ والاسم للنورة ايضا تعاشروا كالاخوان

وتعاملوا كالاجانب ايضا سلطان غشوم خير من فتنة تدوم ايضا عناية القاضي خير

من شاهدي عدل ايضا من سعادة المرء ان يكون خصمه عاقلا ايضا اذا جاء الموسى والقى

السحاب صح

العصا فقد بطل السحر والساحر ايضا اذا كان رب البيت بالطبل ضاربا فلم
تلم الصبيان فيه على الرقص ايضا ما اراد الله اهلاك نملة صنعت بجناحيها الى
الجو يصعد وايضا واذا اتتك مذمتي من ناقص فهو الشهادة لي باني كامل فائدة في
المجامعة المفردة اذا خفت مرا فاقراها ثم ايه من القران ثم قل اللهم اكشف عني البلاء
ثلث مرات و في رواية اخرى قل سبع مرات يا الله فائدة فيه ايضا من قرا سورة
النحل في كل شهر كفي المغرم في الدنيا وسبعين نوعا من البلاء شعر عربي في الماء
وانت الغني في كل مورد والظلم في الدنيا وانت نصيري وايضا وغلوعي جاء
الحمى وهو في الحي اذا اضل في البيداء عقال بعير ايضا خليلي قطاع الفيافي الى الحمى
كثير واد باب الوصول قليل شعر اي طالب كمال دل در مدرسه چند تحصيل علوم
وحكمت و هندسه چند هر فكر كه جز فكر خدا وسوسه است شرمی ز خدا بدار اين
وسوسه چند لا ادري بدوم الحبيب بقاء وصالهم فاسمح بنفسك ان اردت
وصالا شعر شد خزان و بلبل از قول پريشان باز ماند تو همان مردار مرغ بيجا
كوئی هنوز ايضا چنگ در كف نه بزدان و پيمبر چون بس كانچه قران و خبر
نيست فسانه است و هوس ايضا لا والله نه ناس و نه شناسی نشناسی خود
ز جهل می نشناسی ايضا قلم بشكن ورق سوز و سياهی بزدم دركش حميدا اين
قصه بر دداست در دفتر نمي گنجد ايضا جد بهانه تو ادم ببهشتش جاي بود قدسيان
كردند بهر او سجود يك گنه چون كرد گفتندش تمام مذنبي مذنب برو بيرون
خرام تو طمع داری كه با چندين گناه داخل جنت شوی ای وسپا ايضا براي نعمت
دنيا كه خاك بر سر ان منت منه هر سفله را بر كردن بيك دو روز دو نعمتش

ندسروا

ودستش لی بماندت ابدالدهر عار کردن هذ حدیث فیه ابهام فی مختصر بصائر
سعد للشیخ حسن بن سلیمان الحلی عن جابر عن ابی جعفر ع فی قوله تع ولئن قتلتم فی
سبیل الله او متم الایة فقال یا جابر اتدری ما سبیل الله قلت لا والله الا اذا سمعت
منك فقال القتل فی سبیل علی ع وذریته فمن قتل فی ولایته قتل فی سبیل الله
ولیس لاحد یؤمن بهذه الایة الا وله قتلة ومیتة انه من قتل ینشر حتی یموت ومن یموت
ینشر حتی یقتل انتهی یعنی انه من قتل فی الدنیا من المؤمنین بهذه الایة بعث مع اصحاب ع وکان
معه حتی یموت ومن مات فی الدنیا بعث معه حتی یقتل بین یدیه امام زمانه ع علیه
الامران لانه لن یدرك مرتبة الشهادة بالقتل ومرتبة قطع العلاقة الاختیاریة للنفس
عن البدن بالموت نعم شعر ومستخبر عن سر لیلی اجبته بعمیا من لیلی بلا تعیین
یقولون خبرنا فانت امینها وما انا ان خبرتهم بامین **فائدة** قد اشرنا سابقا الی
طریق استخراج ملائکة الاسماء وما مر هو الملك الاول وهو ان تاخذ عدد الاسم
واستنطقه والحق علیه لفظ ایل مسبوقا بالف فنقول فی ملك وهاب نه ورذ بائیل
وهو الملك الاول ثم تضرب العدد فی نفسه فیکون فی وهاب مائة وستة وثمانون
وتلحقه بالملحق فیکون وصقائیل وهو الملك الثانی ثم تضرب عدد الملك الثانی
فی عدد ملك الاول فیکون الفین وسبعمائة واربعا واربعین واستنطقه وتلحقه
بالملحق فیکون دمذ عغائیل وهو الملك الثالث فاذا اردت الخلیفة علی الثلثة
فتجمع المراتب الثلث واستنطقه وتلحقه بالملحق فیکون دنطعغائیل وهو الملك الخلیفة
علی الثلثة واذا اردت لو بنس الحاکم علیهم فتکعب عدد الخلیفة والمستنطق من التکعیب
هو الملك الاعظم والجمیع تحت طاعته وهو الملك الذی کتمه هرمس ورمزه ولم یصرح

تضرب عدد الملك الاول فی عدد الثانی ثم تجمع الجمیع ونلحقه بالملحق ح

فی نسخة فیها تکرار

١٢٠

بهذا ناصرحت به فافهم ولا يخفى ان ورد الملائكة من كود فى محله يختص كل بورد و
هنا وعدد خاص وهو ذكر الاسم بعدد الملك فتذكر الوهاب مثلا اربع عشرة مرة للاول و
مائة وستة وتسعين للثانى والفين وسبعمائة واربعا وخمسين للخليفة وللرئيس
بعدده وتذكر عند كل مرتبة من عدده اسمه واسم صاحب تلك المرتبة ملاحظا معنى
البديع والرحمن والباعث والباطن غائبا فانيا بحاجتك فى ظهور الذات الحق بهذه
الاركان الاربعة فيتحقق الاثر عند تمام تلك الجمعية بلا مهلة فائدة البسط لوفقا
حرفى وعددى والتضارب الترفعى وهو ثلثة اقسام ترفع حرفى وترفع عددى و
ترفع طبيعى وبسط طبيعى وبسط غير بونى وغير ذلك فالبسط الحرفى فى محمد مثلا ميم
حا ميم دال والعددى من الزبر والبينات مثل بعض ذلك اربعون ثمانية اربعون
اربعة فقد يراد من الاول م ح م د او ل آ واحد عشر او ستة ومن الثانى او ربع
ون ث م ن ى ة او ثلثة وعشرون او احد عشر او اعداد حروف الاعداد واثنان
وتسعون من زبر او من البينات مائة واثنان وثلثون ويتصرف فى كل بما يقتضيه
الداعى والتضارب كان يضرب عدد الحرف فى نفسه او فى امره فى مرتبة يستنطق حتى
يتولد من الاسم اسم اخر او يتصرف كل او يضرب حرف من حروف الطالب فى حرف
من حروف المط واستحصال الحروف الاخر المستنطقة من حاصل الضرب والترفعى رفع
كل حرف من حروف المطلوب مثلا من مرتبة الى ما فوقها واخذ سميه من تلك المرتبة
العليا كرفع ميم محمد الى المئات فناخذ التاء والحاء الى العشرات فناخذ الفاء والميم
الاخرى كذلك تاء والدال الميم فيحصل تفتم والترفعى الحرفى اخذ الحروف الذى يلى
المط من الابجدية فمثل محمد يوخذ للميم نون وللحاء ط وللميم نون وللدال هاء فيكون

اواسمائه
العددية

[illegible]

نظنم

نظير والمزج في الطبيعي ان ياخذ للحرف الترابي مائيا وللمائي ريحيا وللريحي ناريا او يترك الناري بحاله فللميم ناري والحاء ترابي وكذا الدال فيبدل الحاء بالراء والدال بالجيم فيتم مزج والبسط الطبيعي عبارة عن كون كل حرف من الحروف النارية طالبا للريحية التي في درجته والريحية تطلب المائية والمائية الترابية وهذا بدون ملاحظة الحروف بدرجاتها هو الطبيعي واذا لوحظت فهو الغريزي وغير ذلك كبسط التواخي والتجامع والتقوي في التكسير فائدة الحروف الروحانية هو النورانية التي يجمعها صراط علي حق نمسكه والجسمانية هي الظلمانية والنهارية هي التي للكواكب النهارية زحل والمشتري والشمس وعطارد ان كان مشرقا والليلية هي التي للكواكب الليلية الزهرة والمريخ والقمر وعطارد اذا كان مغربا فلزحل ص ث ض ق ث ظ وللمشتري خ وخ غ ف ش ذ وللشمس ط م ف ولعطارد د ى ص ج ز ك وللمريخ ع ا ه ط وللزهرة ب و ى ك س ق وللقمر ي ه ل والحروف الصامتة المهملة والناطقة المنقوطة والشرقية النارية والغربية الهوائية والشمالية المائية والجنوبية الترابية فائدة التكسير له مراتب الصغير وهو الذي ذكرناه سابقا والمتوسط وهو ان تضع المربع بعدد حروف الاسم وتبسط حروفه في السطر الاول مفردة وتضع الحرف الاول من السطر الاول ثم تثبت فرسه من السطر الثاني ثم تتمم السطر الثاني على الترتيب وتبتدئ في الثالث باول السطر الثاني فتضع في بيت فرسه من الثالث وهكذا حتى ينتهي العمل ان كان الاسم فرديا وان كان زوجيا كان مرة واحدة في اخر السطر تسمير القرنان والكبير وهو ان تضع حروف الاسم منفصلة في السطر الاول فان كان ثلاثيا تنقل الحرف الاول من السطر الاول الى اول السطر الثاني والثالث من الاول الى الثاني من الثاني

مثال الثالث — مثال الاول — والثاني منه الى الثالث

ك	ه	ى	ع	ص
ع	ص	ه	ك	ى
ه	ى	ع	ص	ك
ص	ل	ه	ى	ع
ى	ع	ص	ك	ه

ع	ل	ى	م
ى	م	ع	ل
م	ى	ل	ع
ل	ع	م	ى

وهكذا ان شئت وضعت الثاني من الاول في اول الثاني والثالث في الثاني من الثالث والاول من الاول في الثالث وهكذا فيكون من الاسم

الثلاثي ستة اسماء وان كان رباعيا كان منه اربعة وعشرون اسما وان كان خماسيا كان منه مائة وعشرون اسما وهكذا والضابط ان تضرب عدد حروف الاسم في عدد الصور الحاصلة من الاسم الذي اقل منه بحرف فيحصل من الثاني صورتان وهكذا واما اسرار ذلك فمذكور في كتب القوم **فائدة** قيل في صنعة المكتوم ان اصله صفوة قوى الانسان وهو يفارق من الانسان من الكاوس يصعد على ذروة

مثال الاول — مثال الثاني — طور سينا وينبت تلك القوى

ق	و	ى
ق	ى	و
و	ى	ق
ى	ق	ق
و	ق	و

ق	و	ى
و	ى	ق
ى	ق	و
ق	ى	و
ق	ق	ى

شجرة ليس في الاشجار احسن منها فخذها عبيطة في فصل الربيعة واعصر ماءها وصفه مرة واحدة بخرقة ضعيفة ثم رد عاليه على سافله واجعل سافله

به حتى يكون سافله عاليا واغلبه وهكذا واعقده ثم اغسله حتى يبيض ثم زوجه في مدة اربعين يوما بابنه ويكون كفو الام ثم زوجه ثلثا وح كان حجرا واخلها واهده بست جاديات متواليه وح يكون حجرا وطف به في البيت الحرام اسبوعا وخذ له ماء

من مصر و نار من ارض فارس و قبضة من تراب من بيت المقدس و انفخ عليه من الهوا يعني ريح الجنوب ثم اجعل ذلك ثلثا و ستا فعالجه بالفلاحة المصلحة بالثلث و لا فاذا تمت الثلث ظهر القمر في ثالث برج الثور ثم عالج هذا بالست فاذا تمت الست ظهرت الشمس في التاسع عشر من برج الحمل فاذا رايت ذلك فاسجد لله شكرا و عفر خديك لجلال وجهه الكريم و اعلم انك قد ملكت الدنيا و كنوزها فاملك بها الاخرة **فائدة** اعلم ان لمعرفة استخراج روحانية الاسماء طرقا كثيرة باعتبار اختلاف و تكسير الاسم و بسط المركب و البسيط و حذف المتكرر بعد العمل و اسقاط الزمام العائد من الوفق الحرفي و عدم حذف المتكرر و باستنطاق الزوايا و المركز و الضلع و المساحة و غير ذلك و لنتمثل بمثال استخراج الالواح من المثلث العددي فنقول اذا اردت استخراج الملائكة من الاسم الموضوع اعداده في المثلث مثلا فاعرف اولا المفتاح و هو اول المفتاح ا و هو في البيت الثاني من السطر الثالث و المغلاق و هو التسعة و هو مجموع المغلاق اعني ا والوفق و هو عدد ضلعه ١٥ و مساحته

٤	٩	٢
٣	٥	٧
٨	١	٦

و هو عدد الضابط و هو مجموع عدد الضلع و المساحة و هو عدد ... و الاصل و هو حاصل ضرب غايته في مغلاقه و هو في هذا المثال ٨١ فهو اصل المثلث و هو اصل الكلي الذي يحمل عليه بقية المراتب السبعة فيطرح منه عدد الملحق العلوي و السفلي و يستنطق و يضاف اليه ذلك الملحق فيكون منه الملك و الشيطان فاذا عرفت هذه المراتب الثمانية و اردت ان تستخرج الملائكة و الاعوان الشيطانية فتحمل المفتاح و هو واحد على اصله الكلي و هو الف و ثمانون يكون المجتمع ١٠٨١ فاطرح منه الملحق العلوي و هو على الاكثر احد و خمسون و قيل احد و اربعون و قيل احد و ثلثون

و المفتاح ... و الثاني و هو ضعف الضعف في الضلع و هو ١٢٢

و هو ...

وصورته على اربع اوجه وقيل ايل وقيل يال وقيل ال وقيل ييل وهو الذي تمثل به الملحق السفلي وقيل طيش وهو الذي تمثل به وقيل طش وقيل طاش فاذا اسقطت من ١٠٨ احد وخمسين بقى الف وثلثون فاذا استنطقته كان غل فاذا اضيف اليه الملحق العلوي كان اسم الملك الاول وهو غلايل واذا طرحت من ١٠٨١ عدد الملحق السفلي وهو ٣١٩ بقي ٧٦٢ فاذا استنطقته دسب فاذا اضفت اليه الملحق السفلي كان اسم الشيطان الاول وهو دسبطيش وهو خادم ذلك الملك على السفليات وان حملت مغلاقته على اصله الكلي كان ١٠٨٩ او عملت به ماذكر صار غلي ايل وهو الملك الثاني وخادمه على ماذكر دغطيش وان حمل عدله على اصله وحمل به كما ذكر حصل الملك الثالث غلطايل وخادمه دغاطيش كما ذكر واذا حمل وفقه على اصله وعمل به حصل الملك الرابع عمدايل وخادمه دعوطيش واذا حملت مساحته على اصله وعمل به حصل غعدايل الملك الخامس وخادمه صنوطيش واذا حمل ضابطه حصل الملك السادس عفطايل وخادمه ضكاطيش وان حمل غايته على اصله وعمل حصل اسم الملك السابع الحاكم على الستة السابقة عفطايل وخادمه هو العون الشيطاني ضفاطيش وهو الحاكم على الاعوان الستة السابقة وبهذا تقسم على السابقة وترجمهم فافهم الرموز وكن بها ضنينا فانها من الاسرار الغامضة واعلم انها الكبريت الاحمر لسرعة تاثيرها وبهذه الطريقة تستخرج جميع الاوفاق لعدية فائدة في استزادة اللبن في صنعة المكتوم خذ النجرة الطودية في برج الحمل فانه احسن واقانها من هو ما بين الخمسة عشر الى الثلثين والاسود احسن من الاشقر واغسله من الاوساخ وارضضه ناعما في القرع الى نصفه وارطب عليه النوق وقطره واجمع من ذلك ماء ثم صفه كالهيئة الاولى بنار لينة لحرارة الشمس مرة واحدة

كان

تمت

كذا

صنوطيش

ستة

تقضيات

كثيرا

وادم الزمان

وادم الرماد وخذ الثفل وضع عليه من ذلك الماء ثلثة امثاله في القرع والالة العميا
وضعه في نار الزبل وعلى نار لينة كحرارة الشمس في الشتا سبعة ايام ثم اخرجه وقطره وزد
على الثفل كلما من الماء وهكذا حتى تحمل نصف اليبوسة التي هي الثفل ثم ضع على الثفل
الباقي مثله من الماء والمجمد في نار الزبل سبعة ايام ثم قطره واعزل القاطر وضع على
الثفل ماء جديدا مثله وافعل كالاول حتى يحل نصف اليبوسة وادم ما لا يحل وخذ
الماء الثاني المعزول واعقده حتى يكون كالعسل ثم خذ من الماء وزنه اربع مرات ضع
عليه اول مرة مثله بعد تبيضه بارسال الماء واستنباطه وعفنه في نار الزبل اربعين
يوما عدد ميقات موسى فيسود كالقار ثم اعمل الى الثلثة الامثال الباقية فاقسمها
نصفين واسق المركب بنصفه ثلث مرات كل مرة تعفن عشرين يوما فيزرق في الاولى
عميقا وفي الثانية سماويا وفي الثالثة يحل كالروب هذا الان هو الحجر الذي يشيرون
اليه ثم اقسم النصف الاخر من الماء ستة اقسام وقطر الحجر سبع مرات في كل مرة تضيف
اليه سدسا من ذلك الماء ويشتد بياضه في الرابعة ويظهر النوشادر في القرع اما
هنا او في الاول فضعه مع الثفل وضعه في النار سبعة ايام اول يوم نار ضعيفة ثم
لا تزال كل يوم تشد النار وفي السابع كنار السبك ثم اخرجه فانه هو الخميرة والانفحة
ثم قطر الماء بنار لطيفة جدا كنار الجناح يقطر ماء رقيق ظاهره ابيض وباطنه احمر يصلح
لعمل الخميرة ثم تزيد في النار قليلا فيقطر ماء غليظ ثقيل اشبه الاشيا بالزيبق وهو
الفرفير ثم شد النار فيقطر اصفر من الزعفران واحمر كالياقوت وهو الزيبق الشرقي
المذكر ثم اعقد الثفل والمجمد بالماء الاول واخرج الصبغ منه ثم طهر الباقي بالماء
الثاني الابيض حتى يطهر الثفل ويكون كسحالة الفضة وفي كل مرة تعمل تضع في المركب

من النوشادر الذي عندك وهو الحمرة فاذا اردت تركيب الاكسير الابيض فخذ جزءا من
الثفل المطهر وهو ارض المقدسة وجزء من الشرقي وجزئين من الغربي وهو الماء الابيض
الثقيل وحل الجميع واعقده ثم خذ من المائين كما ذكرت لك وضعه على الارض وحل الجميع
واعقده ثم خذ مرة ثالثة كما في الاول وحل الجميع واعقده وقد تم الاكسير الابيض واحده
على الف من النحاسين والرصاصين يكون فضة خالصا على الروباص واذا اردت تركيب
الاكسير الاحمر فخذ من اكسير البياض جزء ومن الماء الذي بالمنّ احمر جزء ومن الصبغ
الاحمر جزئين عكس ما قلناه في البياض وحل الجميع واعقده وافعل ذلك ثلث مرات
كما فعلت في الاول ثلث مرة وذلك معنى قولهم ان واحدا سيغلب تسعا من بنات
الطارق هنا في التزويج وفي السادس ثم اكسير الحمرة واحده على الف من القمر يكون
ذهبا خالصا على الروباص وان القيت الاحمر على الذهب كان اكسيرا وان القيت الابيض
على الفضة كان اكسيرا فافهم فقد شرحت لك واكتم ولم اترك الا ما يحتاج الى المشافهة
ولا سعد فرق ودق الدرس وحصل مالا والعمر مضى ولم تنل ثما الا ما ينفعك
القياس والعكس ولا افعلل بفعلل فعنلا لا اذ ... لا تقطعن يد الانسان
عن احد مادام يقدر والايام تارات فاشكر فضيلة صنع الله اذ جعلت اليك
لا لك عند الناس حاجات نقل ان الكلب لا يؤذيك عند تهيجه فذره الى يوم
القيمة ينبح ايضا فكل بلاء عن رضاهم غنيمة وكل عذاب في محبتهم عذب ايام مضى
الامراد وانقرضوا جميعا وخلعتي الزمان على العلوج وقالوا الزم البيت جدا
فقلت لفقد فائدة الخروج رجل يخضب لحيته فيقول نسو اعلاها وتابى
اصولها وليس الى ذا الشباب سبيل شعر ان زناراده ... كه عرض نسب

وزاد ادوي

دنایان دوی که فلانرا خلفم ناخلف است لله الحمد که از نسبت فرزندی من جار ما
چه که هر صفت پدر داشت **ایضاً** افسوس که ایام جوانی طی شد وین فصل
بهار و شادمانی طی شد انعم که مایه سعادت بود من هیچ ندانم که کی آمد کی شد
ایضاً عیش همه جهان بگذشت در بیخبری و جوانی بگذشت دردا
که چه غافلان در این دار غرور تا چشم زدیم زندگانی بگذشت **فی المثل** ربط روی
خنزیرا على اسطوانة السمنة يعلفه علفا حسنا وكان الى جنبه حفيرة فيه جحش وكان
يتناول ما سقط من العلف فقال لامه ما اطيب هذا العلف فقال لا تقربه فان
من وراءه الطامة الكبرى فلما اراد الوصى ان يذبح الخنزير ووضع السكين على حلقه
و يضطرب فهرب الجحش الى امه واخرج اسنانه وقال انظرى هل بقى فى خلال اسنانى شيء
من ذلك العلف فاتلعه **قيل** لداود الطائى لا تتحول من الشمس قال لا استحى من
ربى ان انقل قدمى الى ما فيه راحة بدنى **فضيحة** ان كنت تشرب الماء البارد المروق
وتاكل اللذيذ الطيب وتمشى فى الظل الظليل فمتى تحب الموت والقدوم على الله سبحانه
فى بحر الجواهر انه اخذ سبع نملات طوال وتركت فى قارورة مملوة بدهن الزنبق
وسد راسها ودفنت فى زبل يوما ثم اخرجت صفى الدهن عنها ثم مسح منه الاحليل
وما فوقه تهيج الباه وكثر العمل وقوى الانعاظ مجرب **وايضا** عن بعض الاولياء اذا اردت
ان تقدم على جبار او سلطان فاذا وقع بصرك عليه فكبر ثلثا وقل ليس كمثله شيء و
هو السميع البصير بعد ان تستغفر الله سبعين مرة تبدل لك وهو سر من اسرار الله
فائدة دواء الغضب الصمت م على الطهارة يوسع عليك رزقك **فائدة**
عظيمة در كيفيت نوشتن جفر جامع بدانكه بايد بيست وهشت جزو كاغذ وضع كرده

و هر جزوی چهارده ورق که بیست و هشت صفحه باشد و در هر صفحه بیست و هشت
سطر باشد و در هر سطری بیست و هشت خانه باشد و در هر خانه چهار حرف رسم
شود و در اصطلاح هر جزو را اقلیمی و هر صفحه شهری و هر شهری محله و هر محله مشتمل
بر بیست و هشت خانه است و حروفی که در خانها رسم می شود بدین طریق است که هر خانه
چهار حرف حرف اول علامت جزو و دوم علامت صفحه سیم علامت سطر چهارم علامت
خانه پس در خانه اول از سطر اول از صفحه اول از جزو اول چهار الف است اولین علامت
جزو اول و ثانی علامت صفحه اولی ثالث علامت سطر اول رابع علامت خانه اول و
در خانه دوم از سطر اول سه الف و یک ب رسم کنند و همچنین تا خانه بیست و هشتم
سه الف و یک غ که علامت بیست و هشتم است رسم کنند و در خانه اول از سطر دوم
از صفحه اول از این جفر دو الف و یک ب و یک الف رسم کنند که علامت جزو اول و سطر
دوم و در خانه دوم دو الف و دو ب نویسند و همچنین تا آخر سطر و در سطر سیم از
صفحه اول در خانه اول دو الف و یک ج و الف نویسند و در خانه دوم دو الف و ج و
ب نویسند و همچنین تا آخر سطر و در صفحه دوم در خانه اول از سطر اول یک الف یعنی به
جزو یک ب یعنی به صفحه و دو الف یعنی به سطر و خانه نویسند و علی هذا القیاس تا در
خانه آخر از سطر آخر از جزو آخر چهار غ نویسند **فائدة** در بعضی از رسائل بنظر رسیده
که هر که این جفر جامع را بنویسد و با خود دارد همه مخلوق او را مطیع و منقاد گردند و
کسی در مدة العمر با او دشمنی نتواند کرد و هر خانه که این جفر جامع باشد از نجاة و طاعون
در امان باشد و اگر با لشکری باشد فتح ایشان را باشد و هر که بنویسد بهر مرادی که
خواهد برسد و هر آینه که در بلای عظیم افتد این را بنویسد و با خود دارد حق تعالی

او را از آن

اوراق ان و دظهر بهاند و اگر حاجتی داشته باشد بان نتواند رسید چهل روز

هر روز بر این اوراق نگاه کند حاجتش بر واشود بشرط تقوی وکتمان سر و هر روز

بعد از نماز دویست مرتبه بگوید یا رحمن کل شیء و راحمه و بعد از آن نظر به اوراق کند

و اگر دشمنی داشته باشد که بهیچ نوع دفع او نتواند کرد هر روز بعد از نماز صبح

چهل مرتبه بگوید یا مذل کل جبار بقهر عزیز سلطانه و نظر به اوراق کند تا چهل روز

روز هر حرف اسم آن شخص را بسط کند بسط عددی مثل آنکه اسم محمد را بجای میم اربعین

و بجای ح ثمانیه و بجای میم ایضا اربعین و بجای دال اربعه ثبت نماید بعد تکسیر

کند باین نحو ا ر ب ع ی ن ث م ا ن ی ه ا ر ب ع ی ن ا ر ب ع ه و بسط حرفی مثل آنکه

حروف اسم آن شخص را تکسیر کند حروف را جدا جدا و بسطی را جدا جدا بر کاغذی نوشته

یکی را در گورستان بسوزاند و یکی را دود کند بشرط آنکه آن کس بحسب شرع دفع

آن واجب باشد پس از کن نا چیز گردد **فائدة** مداخل بر هفت قسم است اول صغیر

و آن عبارت است از اعداد بلا مرتبه و آن از یک تا نه باشد و محصل آنکه از جمیع

عدد نه نه طرح کند باقی مدخل صغیر است دوم وسیط کبری و آن طرح منتهای آحاد

از عشرات باشد و اخذ ما دون آن و طرح ما دون عشرات بود از مات و اخذ ما دون

و طرح منتهای عدد مات از الوف و اخذ ما دون آن و چون بالوف رسد منتهای فرضی بود

بالغا ما بلغ سیم وسیط مجموعی باعتبار شمول آحاد و عشرات و آحاد و مات و آحاد و

الوف و عشرات و مات و عشرات و الوف و مات و الوف آحاد و عشرات و الوف آحاد و عشرات

و مات و الوف آحاد و عشرات و مات و الوف و الوف بالوف تلک عشرة کاملة اول

که وسیط مجموعی باعتبار شمول آحاد بر عشرات بنت عبارت از طرح منتهای آحاد بود از

از عشرات دوم که باعتبار شمول احاد بر مات است طرح منتهای عشرات است از مات سیم که باعتبار شمول احاد بر الوف است طرح منتهای مات است از الوف چهارم که باعتبار شمول عشرات بر مات است طرح منتهای عشرات است از مات پنجم طرح منتهای مات است از الوف ششم نیز طرح منتهای مات است از الوف هفتم که باعتبار شمول احاد و عشرات و مات است طرح منتهای احاد است از عشرات و منتهای عشرات است از مات هشتم باعتبار شمول احاد و عشرات و مات و الوف طرح منتهای احاد است از عشرات و منتهای عشرات از مات و منتهای مات از الوف و قس علیه البواقی چهارم از مداخل مدخل کبیر است و آن عبارتست از اخذ تمامی عدد از حروف و کلمات مفرده و کلمات مرکبه پنجم اکبر است و آن اخذ تمامی عدد است از تکسیر حروفات مبسوطه و کلمات مرکبه ششم اکبر اعظم است و آن اخذ تمامی عدد است باعتبار زبر و بینات هفتم اکبر اکبر است و آن اخذ تمامی عدد است از حروف و کلمات باعتبار عدد مبسوط و از ابطح عددی خوانند **فائدة** ابجد یعنی بدان هوز در باب حطی بنیک فهم کن کلمن نکه دار سعفص قرو مکن از قرشت دانا باش ثخذ واقف باش ضظغ از پیش بدان و گویند سر بابی هستند **حکیم ثنائی** را بیت قبل قوف نک شتر صد هزار شبه رست بر جای در مقرر است که در نیسان عدد برق حسب باشد مروارید در جوف صدف فاسد سیار نک مخی شود پس مطلب نیست که از عکس ابیت قبل که نمونه بوقا ست و او را وزن شتر که گویا وعدا ست چنانکه شد که صدف را شبه حاصل شد بجای مروارید **قال** عیسی علیه السلام من یستبطیء الله فی الرزق ان یغضب علیه فیفتح علیه بواب البلد بنا **قیل** لابن الحاجب کم مضی من اللیل قال اذا مضی ثلث ما مضی و ربع ما بقی فقد مضی اللیل بتمامه

سؤال

سؤال اناء مملو باربعة ارطال من العسل واخر بخمسة من الخل واخر بتسعة من الماء صب الكل في اناء واحد فامتزجت وملئ كل اناء كما كان فكم في كل من كل سنح اجزاء يجمع الجميع يكون ثمانية عشر فانسب التسعة اليها بالنصف ففي اناءها من كل جنس كما و الاربعة بالتسعين كان حكاية ركب احد من الخلفاء مع بعض ندمائه يوما في السفينة وهم يهبون فسأل من نديمه اي طعام اشهى عندك والذ قال مخ البيض المسلوق في فعبر حتى اتفق عودهما الى هناك في العام القابل فاذا بلغا موضع السؤال السابق قال له الخليفة مع اي شيء فاجاب النديم مع الملح فتعجب من استحضاره **شعر** بيا تا دست از اين عالم بداريم بيا تا پاي دل از گل برآريم بيا تا بردباري پيشه سازيم بيا تا تخم نيكوئي بكاريم بيا تا از غم دوري ازان در چو ابر نوبهاران خون بباريم بيا تا همچو مردان در ره دوست سرانداز كنيم و سر نخاريم **لبعضهم** سنگ باشد كه سخت روي چشم شوخ مي نترسد از جفا بر كلوخ كاين كلوخ از خشت زن بكلي شد سنگ از صنع الهي سخت شد **لبعضهم** مردخوابكه جهان من شيئا چشمي بگشو از پي ديدنا ديدم كه در ان نبود بيدار كسي من نيز بخواب رفتم از تنهائي **وايضا** سر رشته عقل پاره كرديم از خلق جهان كناره كرديم كس چاره ما نكرد و ما خود بي منت خلق چاره كرديم ننمود رهي بجز ره عشق هر چند كه استخاره كرديم **قال** الكفعمي في مصباحه وفي مفاتيح الغيب انه من كتب لفظة بسم الله على بابه الخارج امن من الهلاك ولو كان كافرا **قال** الكفعمي ايضا لرد الضالة والابق وفي بعض تصانيف الشيخ رجب بن محمد الحافظ من كتب الشهيد الحق على اربع زوايا ورقة ويكتب ما ضاع وغاب وسقط الورق ويرد نصفها الليل الى تحت السماء وينظر اليها ويكرر هذين الاسمين

سبعین مرة فانه یاتیه خبر الضایع او الغایب ذکوا بعض من قام فی دوا یا بیته نصف
اللیل وقال یا معبود سبعین مرة ثم قال یا معبود رد علی فلان فانه فی الاسبوع یاتیه
خبر الغایب وهو **فائدة** از جهة باز آمدن گریخته مربعی سه در سه بکشد که اضلاع
همه خانها متساوی باشد بنسبت گریخته پس خانها را بر نظم طبیعی پر کند باید که در
هر یکی از چهار کنج نقم حروف بدوح باشد بدین صورت

٢	٣	ء
٩	٥	١
٤	٣	٨

پس نام گریخته را بر بالای رقم بنویسند و بوزیر سنگی گران در جایگاه آن بگذارند البته باز آید یا آنکه نام او بر بالای رقم نوشته میخی بر خانه
میان فرو برند بطریقیکه بر رقم پنج برسد و در خوابگاه بر زمین بکوبند واگر این عمل
در در بالین گریخته بکنند بهتر است **فائدة** اگر زن را دشوار زاید این مربع را بر سر
پاره سفال آب ندیده کشند و پر کنند پس دو پاره را در بر هم دوزند نوی او بگذارند
و یکی یکی را در برابر چشم او بدارند تا در او نظر کند با سانی بزاید واگر اتفاق بیفتد
این عمل در وقت طلوع آفتاب کند بهتر است واگر بر در منزل جهة باز آمدن یا سعود باشد
بهتر و اگر بمشک و زعفران و گلاب بکشند و با آب قند بشویند و زن حامله آن را
بخورد وضع حمل بر او آسان شود **فائدة** اگر اسطرلاب و آفتاب نباشد خواهند قامت
شخصی که بمسقط الحجر آن توان رسید معلوم نمایند مقیاسی بلند از قامت خود در
برابر آن شخص نصب کنند پس در عقب مقیاس قدر باز پس روند و بیک چشم نگاه کنند
تا سر آن شخص را بر سر مقیاس بنظر آید بعد از آن قدر قامت خود را بر آن مسافت افزوده
نشانی بر آن موضع کنند و از آن نشان تا قاعده آن شخص را بپیمایند و همچنین مقیاس
مقیاس را پس اول را در ثانی که عدد اقسام باشد ضرب کنند و حاصل ضرب را بر پنج مبان انسانم

فاعدة

قاعده مقیاس واقع است قسمت مساوی قامت شخص باشد **فائده** در استخراج
عدد مضمر عددی را که سائل در دل گرفته واحد فرض کنند و سائل را بتضعیف و تنصیف
و ضرب و قسمت عدد مضمر مأمور سازند بهر عنوان که خواهند به چهار و امثال مأمور
سازند تو نیز با واحد همان کن تا بجائی رسد که سائل نفهمد چه شد بعد از آن ملاحظه
کن که از اعمال که با واحد کرده چه حاصل شده از هر یک از آحاد مضمر همان حاصل شده
که مرة بعد اخری حاصل واحد را که تو داری از آن مجموع که سائل حاصل کرده اسقاط
کند و بهر مرتبه اسقاط تو یکی در خواطر گیر تا وقتی که بگوید دیگر چیزی نماند پس آنچه
در خواطر جمع نموده عدد مضمر باشد **طریق آخر** بفرما عدد مضمر را تضعیف کند
پس هر یک را ده گیر پس ده ده طرح کند و بهر بیست که طرح مینماید تو یکی بخواطر
گیر آنچه حاصل شود مضمر باشد **ایضاً طریق آخر** بفرما او را تضعیف کند و حاصل
را در نه ضرب کند و از حاصل ضرب شش طرح کند و بهر شش تو یکی بخاطر گیر و آنچه
حاصل شود در سه قسمت کند خارج قسمت عدد مضمر باشد **قاعده** اگر
شخصی یکی از ایام هفته یا ماه یا سال یا یکی از حروف هجی یا یکی از عددهائی که در
پهلوی یکدیگر نوشته باشند بخواطر گیرد و خواهی بدانی کدام است بگو از اثنا
کرده با ماقبل آن ضرب در سه کند و مابعد او تا آخر ضرب در دو کند و از حاصل جمع
هر دو تو واحد بر هد پس مجموع هفته یا سال یا ماه آنچه دیگر هست مرة بعد اخری
از آن حاصل کم کن آنچه باقی ماند مطلوب باشد و اگر هیچ نماند عدد آخرین باشد
حکایت لطیفه ابو العلاء معری نام او احمد بن عبدالله و کور بود از شش سالگی و
منقولست که در نزد او اسم شتر بردند کور شد که حیوانیست که او را بار سنگین می‌نهند

بتحیر گفت بنا بر این باید کرسی او دراز باشد و تختی بجهت او در مجمع خلیفه گذارده
بودند که بر آن می نشست روزی پیش از آمدن ابوالعلاء خلیفه گفت زیر هر پایه
تخت را یک درم بگذارند چون ابوالعلاء آمد و بر آن نشست گفت نمیدانم زمین بلند شده
یا آسمان نزدیکتر شده و فرود آمده و نیز از آن نقل میکنند که بعد از آنکه خلیفه او را
مدتی ببغداد طلبید مکرر اراده معره را میکرد و میگفت هوای من ماء و
معره
هوای معره شهر کوچکی است میان حماة و حلب در بس بیابان گرم هوا میکرد خلیفه
بپنهانی او کسی را فرستاد تا سبوی آبی از معره آوردند چون آوردند روزی ابوالعلاء
بر مائده خلیفه طعام بخورد آب طلبید خلیفه گفت تا همان آب را در کاسه کرده باو
دادند چون آب نوشید فی الفور گفت هذا ماء معرة فاین هوائها این آب معره است پس
هوای او کو و نیز او نقل کنند که دو نفر از ولایت عجم ببغداد آمدند بجهت
نزاعی که با یکدیگر داشتند که بخلیفه عرض کنند و آن مدعی علیه در خلوت بحق مدعی
اقرار میکرد و در حضور کسی انکار مینمود مدعی باین جهت متحیر مانده بود تا روزی
ابوالعلاء در مسجد نماز گذارده و تنها در نزد ستونی نشسته بود و آن دو نفر نیز
از نماز فارغ شده بودند و نشسته بودند و باهم مکالمه میکردند و سرگذشت
محاسبات خود را مینمودند و ذکر میکردند که همه متضمن اقرار مدعی بود و از اینجا برخواسته
و رفتند روز دیگر که باز بحضور خلیفه رفتند مدعی گفت این مرد در خلوت مقر بحق
من است از آنجمله دیروز هم در مسجد اقرار نمود خلیفه گفت کسی در آنجا بود گفت نه
بغیر یک مرد عرب کوری که در آن بین ابوالعلاء وارد شد گفت همین شخص بود خلیفه
کیفیت را از او استفسار نمود ابوالعلاء گفت من کورم و کسی را نمی شناسم و این دو نفر را

از هم فرق

از هم فرق نمی کنم و با وجود این زبان فارسی نمی فهمم و نمیدانم چه گفتند لیکن این سخنها که اینها گفتند لفظهایی از آنها یاد دارم میگویم بشنید چه معنی دارد و هریک از
این دو حرف زدند تا من بگویم سخنهای صاحب صد اینها چه بود پس مدعی و مدعی
علیه سخن گفتند ابو العلا گفت صاحب ینصد اچه گفت وچه گفت صاحب ان صد و چنان جواب
چنین گفت پس او چه گفت و هم چه گفت هم چنین تا جمیع مکالمات ایشان را بیان
کرد چون مترجم اینها را شنید دید ند که مدعی علیه اقرار کرده بود پس خلیفه حکم از
برای مدعی کرد **فایده** اعداد ابجد را انواع بسیار است یکی آنکه مشهور است که الف
یکی است تا غ هزار و یکی دیگر بحسب تکرار حروف باشد و این اعداد را جفری
خوانند و جمله این عدد از بیست و هشت در نگذرد الف یکی باشد غ بیست و هشت
پس لفظ ملک بنا بر این سی و شش می شود و در بعضی احادیث خواند اسماء الله
با این نحو وارد شده **فایده** عدد عکس ابجد غ را یکی میگیرند تا الف هزار می شود و
نظیره ابجد بجهت استخراج اسما بکار اید و از حروف منکوره خوانند و آن این است که
تمام ابجد را بدو قسم کنند هر قسمی چهارده حرف و اول قسم اول نظیره اول قسم دوم
است و هم چنین تا آخر حروف پس ش نظیره الف باشد و غ نظیره ب و هم چنین تا
غ نظیره ن **من حکایات الکذابین** جمعی از هم صحبتان نشسته بودند نقلهای دروغ می کردند
شخصی میگفت در راهی میرفتم آهوئی برخوردم اسب عقب او تاختم چون نزدیک رسیدم داشتم
تیری که در دست داشتم با آن آهو افکندم تیری بکرش او بخورد و آهو فرار کرد بعد از
دو سال بهمان راه گذارم افتاد گله آهوئی دیدم بعضی کوچک بعضی بزرگ در گردن همه
تیری او بخته بود هر کدام کوچک بود تیری او کوچک تر بود یافتم همه از نسل آن آهو

هستند که هیچ من دیگر مثل او مانده بود دیگری گفت در ولایت ما ترکی باید
بسیار درشت یکی از اینها بر داشتم دیدم میان آن مهر خدا بود و سجع مهر این بود بندهٔ
الله محمد خدا و دیگری گفت که سردی در ولایت ما بحدی شد که دو ماهی از بام خانهٔ ما
جست ببام دیگری برود در میان هوا یخ کرده و در هوا منجمد یخ کرده ماند تا وقتی
که هوا گرم شد و یخ او آب شد بر زمین افتاد و فرار کرد دیگری گفت من براهی
میرفتم بجائی رسیدم دیدم سباع بسیار از گرگ و پلنگ و اینها بر سر چیزی جمع
شده اند چون دیدم پای انسانی بود که خوابیده بود من از آنجا اسب و اندام و همه
جا ان پهلوی آن شخص میگذشتم بعد از سر دو روز نیز او رسیدم دیدم شخصی افتاده
بود چون مرا دید گفت مگس و پشه مرا آزاری دهند من گفتم تو کیستی و چگونه افتادی
گفت روزی از اینجا میگذشتم زنی که از بزرگی و عرض و طول آن متحیر مانده بخوف
شدم آن زن گفت امروز تند بگذر مبادا پسر من بیاید و ترا اذیت رساند بینا
گفتگو بودیم که شخصی بسیار عظیم آمد حیوانات بسیار از فیل و گاو و شتر و اسب و زنبیل
بعد از عدد زیاد تر در جیب بغل خود کرده بود آنها را بیخت و گفت ای مادر چیزی
از اینها شوربائی بجهت من سرانجام کن که من شکسته حالم مادر آن برخواست و آنها
را بدیگی که بر سر دو کوهی گذارده بودند و عرض و طول آن معلوم من نشد ریخت
و زیر او را آتش افروخت و من از خوف آن پسر در گوشهٔ پنهان بودم و آن پسر خوابید
من رفتم بر بینم آن دیگ چگونه دیگی است و از تماشا کنم لب دیگ را گرفتم و از زمین
بلند شدم که چون دیگ را بر بینم دست من رها شد و در آن دیگ افتادم بعد از آن
لمحه مادر بیاید و شوربا را در ظرفی که لایق چنین دیگی باشد ریخت و من از خوف

ایضا

خود را

خودرا در دهن بعضی از ان حیوانها پنهان کردم و انظرف را اورده و بنزد ان پسر گذارد.
پیران پسر را شفقی که سزاوار چنان ظرفی باشد با مادر داده چنان دهنی بود بر داشتم
و من از ان ظرف با نظر میکردیم که مبادا داخل عاشق و شوم و مرا بلعد عاشقی شیخ
بظرف کرده و من بی اختیار بان عاشق افتادم با بسیاری از حیوانات چون عاشق بدهن
رسیدمن خود را در بن دندانهای او پنهان کردم بعد از فراغ خلالی که پسند بد چنان
دندانی باشد طلبید دندانهای خود را خلال میکرد تا بخلالی مرا از میان دندانها بیرون
اورده بزبان از دهن خود بیرون افکند باینجا که می بینی افتادم **لآلی** ای
یا حدیث ما نهانش میگو سوز دل من بصد زبانش میگو سکو ما انسان
که ملالش کرد میگو سخنی و درمیانش میگو **رباعی** راه تو بهر قدم که پویند خوش
است وصل تو بهر صفت که جویند خوش است روی تو بهر چشم که بینند نکوا
نام تو بهر زبان که گویند خوش است **ایضا** رحم ار بران که جز تو یارش نبود جز
خوردن غمهای تو کارش نبود در عشق تو حالتیش باشد که دران هم با تو وهم بی
تو قرارش نبود **فائدة** اتفقت حکماء الهند والروم والفارس ان الامراض یتولد من
ستة اشیاء سهر اللیل و نوم النهار والشرب فی جوف اللیل و حبس البول و کثرة الجماع
والاکل علی الشبع **حکایة** ریاکنند که فلان دوا بن کرخود طلا کنند تا بسیار
بزرگ شود گفت نمیخواهم بزرگ شود زیرا که نفع ان بدیگران میرسد و من باید
متحمل ثقل ان شوم **حکایة** اعرابی در موقع مجامعت نشست و چون اراده جماع
کرد بنگر معاد افتاد و برخواست زن گفت کجا رفتی گفت هرکه بهشتی را که عرض ان
ما بین اسمانها و زمینها است بمقدار عرض چهار انگشت از میان پای تو بفروشد

علم مصلحت اهو خواهد بود **فائدة** ينسب الى بعض اذا سئلت عن الحامل هل في بطنها ذكر او انثى فاحسب اسمها واسم امها واليوم الذي فيه واسقط ثلثة ثلثة فان بقي واحد فهو ذكر واثنان فانثى وثلثة فهو ساقط وعن الخبر هل هو صحيح او غير صحيح فاحسب اسم السائل واسم الشهر واسم يوم السؤال واطرح اثنين اثنين فالواحد غير صحيح والاثنان صحيح وعن المريض فاحسب اسم السائل والمسئول وامها واليوم واطرح ثلثة ثلثة فالواحد يموت والاثنان يبرئ بالسهولة والثالث يطول مرضه **حكاية** حكى السيد نعمة الله الجزايري في كتابه المسمى بزهر الربيع قال حكى لي شيخنا العرموني ان رجلا من اكابر من اهل الشام اتى اصفهان ليزوره ونزل الي قال فاتيت به الى الحمام وفيه جمع كثير من الاعاظم دعوتهم احتراما لذلك الشخص فبعد ما جلسنا ضرط هذا العربي ضرطة قوية فخجلت فاذا ضرط اخرى فصحت عليه وقلت لا تفعل هكذا قال لا باس يا اخي انما اضرط بلساني العربي وهؤلاء اعجام لا يفهمون لغتنا **حكاية** مردي زني را متعه كرده چون بزن داخل شد بسيار قبيح منظر بود كرفتار دربر مباشرت با او بنود پيش خود كفت دراهم من بحيف رفت وليكن ظاهر نكرد پس عمامه وكلاه از سر برداشت و بزن كفت بسم الله بخواب مشغول شويم زن كفت چرا كلاه از سر كرفتي كفت قاعده ولايت ما اين است كه از سر با زن مجامعت ميكنند و زن از نجا برخواست جست و فرياد كشيد عاقبت ان دراهم را با مثل ان رد كرد و مرد مدت را بخشيد مردي هم بكره چنين زني كرفتار شد كو باش بسياري با حليل خود پيچيد تا مثل سبوئي شد چون وقت عمل شد زن كفت اين چيست كفت من داء الشبل دارم اطبا كفتند جماع بسيار بكن تا زن زهر را بكشد زن صيحة زد وجه را داده نموده مستخلص شد **مطايبة** روزي

حضرت هود[؟]

حضرت رسول صلعم با حضرت امیر علیه السلام خرما میخوردند پنهان دانه‌اش را نزد حضرت امیر مینهادند رسول صلعم

فرمودند من کثر نواه فهو اکول هر که دانه او بیشتر باشد خورنده است حضرت امیر فرمودند من

اکل نواه فهو اکل هر که خرما با دانه خورده است خورنده تو است چون این کلام را

حضرت امیر فرمود حضرت رسول تبسم نموده فرمان داد تا هزار درهم انعام بوی دادند

و بصحت رسیده که احیانا حضرت رسول بعضی خورد سالان از مطایبه خطاب میفرمودند

یا ذا الاذنین ای صاحب دو گوش و بسیار با اصحاب پیاده مسابقت میکردند یعنی با هم

دویدن با هم پیشی میگرفتند و کشتی میگرفتند عوف بن مالک که از بزرگان

صحابه و مردی عظیم الجثه بود روزی بخدمت حضرت رسول رفتم وقتی که حضرت در خیمه نشسته

بود سلام کرد حضرت فرمود درآی گفت همه اعضا خود را هم یا چیزی را بیرون

بگذارم حضرت بخندید وقتی صهیب بیک چشم درد میکرد و خرما میخورد حضرت فرمودند

ای صهیب چشم تو درد میکند خرما میخوری گفت از طرفی میخورم که چشم درد نمی کند

ایضا مرویست که حضرت امیر علیه السلام در مسجد نماز میگذاردند یکی از صحابه که بسیار

بلند بالا بود در آمد مطایبه نعلین حضرت را برداشت بر طاق بلندی گذاشت و به پای

ستون بنماز مشغول شد چون بتشهد نشست حضرت امیر ستون مسجد را برداشته

دامن جبه او را بر ستون نهاد و دست مبارک را دراز کرده نعلین خود را برداشت

و قصد رفتن کرد آن مرد از نماز فارغ شده اضطراب کرد و الناس خندیدند تا حضرت او را خلاص

کرد **ایضا** از جمله ظریفان صحابه نعمان بن عمرو انصاری است از جمله روزی مخرمه بن

نوفل که از بزرگان انصار بود صد و پانزده سال از عمر او گذشته بود و نابینا شده

بود بتقاضای بول برخواست و نعمان آمد دست او را گرفته مخرمه گفت ای بنده خدا

وقتی در مسجد

مرا بموضعی خالی رسانا تا بول کنم نعمان او را اندکی کرد ابند ان مبان صحن مسجد او در دو نزدیک
مردم کفت اینجا بنشین و کریخت محرز مهر کشف عورت کرد و مشغول شد مردم از هر
طرف فریاد بر آوردند او شرمسار شد کفت مرا بفریفت کفتند این عمل نعمان است
کفت که مرا بفریفت والله اکر ظفر یابم بوی با این عصا چنان بر او زنم که سر که چنین
فتنه نخورده باشد چون چند روز بگذشت محرز مهر و نعمان در مسجد بودند که عثمان
بن عفان در آمد و در محراب بنماز ایستاد و خواسته بنزد محراب امد و کفت ای پدر
اینک نعمان در پیش محراب بستاده و نماز میکند کفت ای فرزند مرا باو رسان که
از وی دل پرخون دارم نعمان دست او را کرفته نزدیک محراب برده خود فرار نمود
محرز مهر عصای خود را بکشید بقوت تمام بر فرق عثمان زد چنانچه سر او بشکست
مردمان پیش امده کفتند ای محرز مهر چکاری کردی پس خویشان محرز بعد خواهی برامدند
حکایت نقل است که حجاج بر سر منبر خود رقعه یافت که در انجا نوشته بودند تمتع
قلیلا انک من اصحاب النار در زیر آن نوشت قل موتوا بغیظکم ان الله علیم بذات
الصدور فائده از جمله اقلام ابنست که انرا قلم مراد کویند بترتیب ابتث ا ب ت ث
ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف
ق ک ل م ن و ه لا ی ایضا قلم اسرار بطریق ابتث
ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ک ل م ن و ه
لا ی ایضا قلم طبیعی این است ایضا بطریق ابتث ۱ ۲
۱۲ ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص
ایضا قلم طبیعی بترتیب ابتث ۱۰۱۱۰۱۱

۱۰۰۱

ا... ب ... [illegible] ... ۹۷۹۷

[illegible] ایضا قلم یونانی این است بترتیب ابتث [illegible]

[illegible]

[illegible] ایضا قلم

دیگر یونانی بترتیب ابتث [illegible]

[illegible]

[illegible] ایضا قلم زهره و مشتری ابتث [illegible]

[illegible] ایضا قلم مریخ بترتیب ابتث [illegible]

[illegible] ایضا قلم عطارد

بترتیب ابتث [illegible]

[illegible] ایضا نوع دیگر [illegible]

[illegible]

[illegible] نوع دیگر [illegible]

[illegible] ایضا قلم اوسراس حکیم که بقلم طبیعی

مشهور است بترتیب ابتث ایضا [illegible]

[illegible] ایضا قلم فلسطین نوش

حکیم بترتیب ابتث [illegible]

[illegible] ایضا قلم سرمانوس حکیم بترتیب

ابتث [illegible]

الف دایر قلم ترسیل [illegible]
از جهت نداشتن [illegible]

[illegible] ایضا قلم ریحان بترتیب ابتث [illegible]

[illegible]

ایضا و قلمی کاشفی که نشت در بعضی نسخ باین نوع نوشته‌اند که فی الجمله تفاوت
دارد [illegible]

[illegible] حکایت ادیبی را وقت احتضار رسید
گفت مرا در کفن کهنه کفن کنید تا چون نکیرین آیند چنان تصور کنند که من مرده
کهنه‌ام و از من سؤال نکنند شعر مشتمل بر صنعت تعریب یعنی فارسی را بر اسلوب
عربی نظم کرده مالی و ترکا و بیرقد امترا و میانه من دقت سکملر لاتشنون من
المراد مثله خو بای جو فسکل الصبک فی جوف الفرا شعر مشتمل بر صنعت تفصیل
یعنی بنوعی نظم شده که هیچ کلمه از آن احتیاج بلب برلب ساییدن ندارد ای دیده
رخ نگار دیدن خطر است ای دل سر این رشته کشیدن خطر است هان تا نچشی
ز ساغر عشق دیگر دندان دلا زهر چشیدن خطر است شعر مشتمل بر صفت توصیل
و این برعکس سابق است که لب بآن حرکت می‌کند موی مه ما بوی بوی بر ناو
موی مه موی و بیم ما وی به ما بیم و مهر آن مه ما بر تا ما ما با مه ما و مه ما با ما به
شعر در صفت موقوف که کلمه در اخر مصرع مقطوع باشد در مدح حمید الدین
جوهری مستوفی زندگانی خواجه مستو فی دولت حمید الدین الجو ایضا
در صفت موقوف ای شادی عید چون بکام دل اغ را ایم شده محبوس در این غمکده
مع دودیم با اهل دل کرا زادی مح بو سبب بو سم عید یم از تو طمع شعر در
صفت مقطع که جمیع حروف آن یکدیگر جدا باشند ز در دراغ دو دری ز درد و زار

ز دو ری

در روی تو زداوار دم دارم شعر در صفت منقوط در نغزی زیب تحنی در بن جبینه

زبید جز تخت زینت تخت شعر در صفت نغز بیت ضیا الا شترکا ذللی الی اتها

لا تنزیر من قتادین الجاهات فذکره خونالی بل همراهات من نالته کاه سحرگاهات

فائدة در کتاب عجائب المخلوقات مذکور است که اگر خنزیر با کره بزن حامله بگوید

اگر بزائی والا ترا بر شتر بندم و در بیابان رها کنم فی الحال بزاید نظامی پیش

وجود همه آیندگان پیش بقای همه پایندگان کیست را این دایره در پای کیش

کو لمن الملک زند جز خدای مبدع هر چشمه که جودیش هست مخترع هر که وجود

هست گرنه جز جست پر از طوق اوست ور دل خاک است پر از شوق اوست

داغ نه ناصیه داران پاک تاج ده تخت نشینان خاک با جبروتش که دو عالم کراست

اول ما آخر ما یکدم است بود و نبود آنچه بلند است و پست باشد و این نیز نبا

که هست از ازلش علم چه دریاست این تا ابدش ملک چه صحراست این کش

مکش هر چه در او بندگی است پیش خداوندی او بندگی سدره نشینان سوی اوج

او پر زنند عرش روان نیز همان در زنند ای همه هستی ز تو پیدا شده

خاک ضعیف از تو توانا شده زیر نشین علمت کاینات ما بتو قایم چو تو قایم

بذات هستی تو صورت پیوند نی تو بکس و کس بتو مانند نی آنچه نمرده است نمیرد

توئی آنچه تغیر نپذیرد توئی ما همه فانی و بقا بس تراست ملک تعالی و

تقدس تراست جز تو فلک را خم دوران که داد دیگ جسد را نمک جان که

داد چون قدمت بانک بر ابلق زند جز تو که یارد که انا الحق زند هر که نه گویا

بتو خاموش به آنچه نه یاد تو فراموش به ساقی شب دست کش جام توست

مرغ سحر خوش سخن از نام تو است پرده برانداز و بر هوای فرو کو منم آن پرده بهم

در نورد نسخ کن این ایت ایام را مسخ کن این صورت ایام را شعر و بتعریب المؤلفه

خبروا الی الخرابات یا ایها الهادم لا تسمعوا لنصیحة من هذا المرادم عالج جراحة الدل

من دستان لنکارین فی رغم ذلک الدل لا ینفع المراهم خذ ایها الصفا نقد الروح

فی الکف صرف عشق یارک لا یقبل الدراهم شعر یا در رخش یاد ما یاد مباد

کوهستی ما بیخ و بنیاد مباد هر چند نشد ز عشق شادان نفسی جز عشق

نصیب جان ناشاد مباد **فائدة** در بیان طریق ذکر خفی که قلبی نیز گویند در کلمهٔ

توحید بدانکه از مشایخ طریقت در این خصوص چند نوع منقول است اول آنست که ذاکر

از ناف تا حلق خود را قطر دایره فرض کنند که دو پهلوی ذاکر از طرفین قوسین آن

دایره باشد و قصد کلمهٔ طیبه لا اله الا الله کند باین نحو که از ناف شروع کرده لا

اله الا الله را بر قوس طرفین که تعلق بنفس او دارد منطبق گردانند تا نفی این قطع تعلق

ذاکر از مشتهیات و مالوفات نفس راجع شود و الا الله را از ابتدای حلق فرو آورده

بر قوس یسار که تعلق بقلب دارد منطبق سازد و باید نفس را حبس کند بقدر وسع

و بقوت ادا کند چنانچه دل متأثر شود و منظور اثبات وحدانیت و اختصاص مطلوبیت

در ذات احدیت باشد و این ذکر را بعضی با حرکت سر و بدن قریب بهیات دایره محسوس

ادا می کنند و بعضی بتصور حرکت اکتفا میکنند و این طریقهٔ مشایخ نقشبندیه است

و ایشان کررا حمایلی و هیکلی گویند و نوع دیگر آنستکه با رعایت قوت و حفظ نفس

دا بر ناف آورده لا را بر قطر مذکور بالا کشند و اله را بر جانب راست بقصد مذکور

فرود آورده و باز الا را بر همان قطر بالا کشد و الله را از جانب چپ بدل فرو برد.

و این نوع

و این نوع را نفی و چهار ضرب نامیده اند و نوعی دیگر که از مجمع البحرین گویند انست
که جنبین که طرف ناف و حلق باشد بید و دایره کامله منقسم سازند یکی دایرهٔ نفی که
بر داشتن لا است بدستور مذکور و قوس اول آن از طرف راست که جنبین باشد تا ناف متصل
شود بر هیئت دایره که این دو کلمه قوسین آن باشد و آن را دایرهٔ امکان تصور کنند چنانچه هیچ
ممکنی از آن خارج نباشد تا همه در نفی داخل باشند و دیگری دایرهٔ اثبات که آن بر داشتن
الا الله است بهمان دستور و قوس دوم که الا الله از طرف چپ هیئت مذکور که قوسین این
دایره باشد که در تصور دایره وجوب است شیخ نجم الدین رازی در مرصاد العباد گفته که
این ذکر را جبرئیل امین تعلیم سید المرسلین و آن حضرت بعد از فرض صبح بآن اشتغال کرد
می نمود و از آن بصاحب سر خود و ولی عهد خود علی مرتضی امر فرمود و از آن حضرت باولاد
اطهار او منتقل شد و ارباب عرفان آیهٔ شریفهٔ و اذکر ربک تضرعا و خیفة و دون
الجهر من القول را باین ذکر تفسیر نموده اند و عطف دون الجهر را عبارت از ذکر فی نفسک
دانسته اند و دون را بمعنی نزدیک گفته اند و از این ذکر اخفائی که واسطهٔ میان جهر و
خفا است تفسیر نموده اند **فائده** میرزا محمد الاردبیلی الاصل و الکاشانی المسکن که
مشهور بمحقق است و قبر او در بیدگل است و از قرای کاشان از جملهٔ عرفا بوده از شاگردان
قاضی اسد الله قهپایی که او نیز از جملهٔ عرفا است و در کاشان در قرب دروازه مدفون
است و در مقبرهٔ شاه شمس و حال مشهور بمقبرهٔ قاضی اسد است و فوت قاضی اسد
در سنهٔ یکهزار و چهل و هشت هجری واقع شده و طریقهٔ مشایخ قاضی باین تفصیل است
ارشاد قاضی از شیخ درویش علی سدهی سبزواری و او از شیخ ملک علی جوینی و
او از شیخ حاجی محمد جوینی و او از شیخ کمال الدین جوینی و او از شیخ حاجی حسین ابرقوهی

و او از سید محمد نوربخش و او از امیر سید علی شهاب الدین همدانی و او از شیخ محمود مزدقانی

و او از شیخ علاء الدوله سمنانی و او از شیخ نور الدین عبد الرحمن الکسرقی الاسفراینی و او

از شیخ جمال الدین احمد جورفانی و او از ابو علی لالا و او از مجد الدین اسمعیل بغدادی

و او از شیخ نجم الدین کبری معروف بشیخ ولی تراش و او از شیخ نجیب الدین سهروردی

و او از شیخ احمد غزالی و او از شیخ ابو بکر محمد النساج و او از شیخ ابو القاسم محمد کرکانی و

او از شیخ ابو عثمان مغربی و او از شیخ ابو علی کاتب و او از شیخ ابو علی رودباری و او از شیخ

جنید بغدادی و او از سری سقطی و او از معروف کرخی و او از سلطان سریر ارتضی

علی بن موسی الرضا ع این سلسله را محقق مذکور در رساله خود ذکر نموده فایده

در بعضی از رسایل عرفا ذکر را هفت مرتبه ذکر کرده اند قالبی و نفسی و قلبی و سری و روحی

و خفی و غیب الغیوب و تفصیل انست که ذاکر در ابتدای ذکر که هنوز ذکر به باطن

او سرایت نکرده باشد و سیر او در سلوک از محسوسات تجاوز نکند شنیده باشد و ملازمت و دوام

بر ذکر زبان قالبی گویند و چون او را بسبب تکرار و مواظبت تبدیل بعضی از اخلاق

ذمیمه حاصل شود و اثر ذکر را در نفس خود ادراک نماید و بتعقل معنی ذکر مشغول

شود او را ذکر نفسی گویند سیر او بنهایت عالم عنصر رسد و بواسطه تبدیل بعضی اخلاق و چون

ذمیمه فی الجمله نفس را صفای حاصل شود و گرد کدورات صفات نفسانی و بشری فرو نشیند

حلاوت ذکر در وی اثر کند و شوق مذکور در وی غالب شود بی تحریک زبان ذاکر

گردد و گاه باشد که آواز ذکر را از دل مانند صدای کبوتر و قمری بشنود و او را ذکر قلبی گویند

و در این مرتبه سیر او در باطن تا بنهایت افلاک رسد و چون صفای قلب بیشتر شود ان

نورانیت ذکر قلبی در وی تصرف نماید سر او از التفات بغیر فی الجمله فارغ شود او را

ذکر سری

ذکر سری گویند و گاه باشد که از تحرک دل در این ذکر نیز مثل صدائی که از انداختن مهره
در طاسی پیچیده مسموع شود و سیر سالک در این مرتبه با واسطه عالم افلاک رسد
و حجب تیره که از نشست با آرای فاسده و عقاید مشوشه بکلی پاک شود و دل را بغیر یک کون
التفاتی باقی نماند از نهایت مراتب افلاک در گذرد و با وایل عالم جبروت رسد
و حکم روح گیرد و این ذکر خفی گویند و احیانا از این نیز همهمه در باطن بواسطه غلبه توجه
ذاکر حاصل شود و صوتی شبیه بنشستن مگس بر تار ابریشم مدرک شود و چون مراتب
هستی مستغرق بکلی در حجابات نور الانوار مستور و منتفی گردد و بمقام فنا از خود
و ماسوی متحقق شود سیر او بسوی عالم لاهوت مرتقی گردد ذکر و ذاکر را در حجب
تجلی مذکور وجودی نماند ذکر خود بخود میگوید و از من و مائی جز نام و از ذکر و ذاکر
جز معاونت اوهام باقی نماند غیب الغیب نامند فایده بهاء الدوله حسن بن قاسم بن
محمد النوربخشی در اربعین خود که مسمی است بهدایة الخیر ذکر نموده که خلاصه این
است که غایت سعی رونده گان سبیل رشاد وصول است بمقام وحدت و مشاهده جمال
حضرت ذو الجلال و این سعادت دست ندهد جز بعبور از منزل کشف حجب ظلمانیه و قطع منازل
کثرات امکانیه که جمیع اشیا در حقیقت وحدت فانی باید دید و این راه لا اله الا الله
یافته اند که کلمتین لا اله قالع اساس کثرت از نواحی دل و کلمتین الا الله مصور نقش وحدت
است بر صفحات خاطر و تحصیل این امر بمعونت این ذکر چنان بود که مؤمن طالب بعد
از توبه و طهارت بعبادت قیام نماید و بعد از ادای طاعت باید بذکر لسانی اشتغال نماید
با اخلاص چنانکه در حین تلفظ ملاحظه معنی او نماید و بصدق ادا کند قطع نظر از جر
نفع و دفع ضرر نفس اجتناب از غافلی و کاهلی کند و توجه نفس بحضرت معبود و مقصود

نیز از

اشتغال از سر شوق و ذوق و ملازمت و مداومت در اوقات لایقه کنند تا آنگاه که
آتش محبت و شوق بمنفی لا اله الا الله اشتغال پیدا کند و بدو اشتغال خاطر و وساوس
منکره کند و جمیع را سوزد و شراره از آن در مشکوة باطن انند و مصباح بران افروزد و جرید
جانش زرفشان عشق و واله کرده در پیش چشم سر و احضار انوار در بانی میکند و در اشتغال
بذکر غایت چند چیز دیگر واجب است و اصول آن سه است اول در حین ذکر کردن
حبس نفس نمودن و فایده این چیز چند است یکی آنکه جمع حواس بدون آن میسر نیست
و دیگر آنکه ممد و معین قوة است و از اینجهة است که در امری که محتاج بقوة و زور باشد مثل
کشتی کرفتن و سنگ گران برداشتن بدون حبس نفس صورت نبندد و دیگر
آنکه بحبس نفس شش گرم می شود و حرارت آن بدل میرسد و محرک حرارت غریزی و منتج
دفع تکاسل و تساهل می شود و شوق و التذاذ در صاحب بدید آید و دیگر آنکه از
تصاعد بخار گرم رطوبات فاضله دماغی نضج نیکو یابد و منهضم شود و ابخره ملایمه صحی
کرده دوم چهار ضرب گفتن و آنچنان بود که مربع نشیند و بعد از آنکه سر تا محاذات
ناف فرو برده باشد از آنجا راست ببالا برند چندانکه مهره گردن با پشت راست
شود و این یک ضرب بود پس بطرف راست فرود آورد تا محاذات جگر بلکه قریب بمحاذات
ناف و این ضرب دوم بود پس باز سر را بر دارد چندانکه گردن با پشت راست شود
و این ضرب سیم است پس سر را بطرف چپ فرود آورد و حرکت دوری نماید چنانچه
باز بمحاذات ناف رسد و این ضرب چهارم است و ذکر را در اینچهار حرکت تمام کنند هم
ضربی را بجائی و باز بهمان طریق از سر گیرد و در اینچند حکمة است سیم خفی بدل گفتن
یعنی توجه نماید بطرف دل و سینه بطرف از چپ در خاطر گذراند که گویا نمای حرف

از مؤلف

ان مؤلف از دل بیرون می آید و زبان باطن میسراید و حکمت در آنکه مانع حبس نفس بشود از شاید تا محفوظ باشد و دل تصیقل یابد و پرتو انوار بر او تابد و سر زبان او منافذ گوش و هوش را چنان بکشاید که بالهامات ربانی شنوا گردد و در این هنگام استیلای حرارت شوق و ذوق غلبه ذکر فضلات رطوبات دل را بوجه مناسب بگدازد و هوای لطیف و تجویفات دل جای یابد و مهر خموشی از افواه دل برخیزد و علامت این حال آن بود که از جانب دل صدائی چون نغمه کبوتر استماع افتد و آنکه را شرائط دیگر نیز هست یکی آنکه بعد الهضم و قبل الخلو تمام بگوید که در حین تعدیل مزاج است و بعد الهضم بجهت حبس نفس موجب امراض شود چون قولنج و فتق و درد معده و لغوه و اختلاج و دیگر آنکه از سنه کم بتدریج زیاده سازند و دیگر آنکه مستقبل قبله نشیند و دیگر آنکه دستها را بر زانو نهد و بغلها را گشاده دارد چنانچه هیئت دایره بهم رسد و با وضو باشد و بهتر آنکه بعد از اداء طاعات مفروضه بدان قیام نماید دیگر چشم بر هم نهاده گوید دیگر آنکه در کنج خلوت تاریک باشد که گفتگوی خلق او را مشوش نکند شیخ علاء الدوله سمنانی گوید شرط این ره طالبان را دانید چیست دائما با نفس خود بودن بجرب قوت خود کردن ز خون دل مدام ترک کردن لقمه شیرین و چرب خلوت تاریک و بیداری شب فغانی گریه قربان وعده روز جزا بودن تو سوی بدن که او ز عقل کرین پای را ولی داشت بسی دل براه طلبش کرم عنانی بایست دیده شوقم از این بیش نگران می بایست شوق نکند التماس که رسی نام بر دل ریش ور نه این دار هنوز از تو نهانی بایست بتمنای تو ترک دو جهان کرد ولی مهربانی تو ام در خور آن می بایست فایده در بیان اقسام استعاده

بر سبیل خصا بدانکه استعاره عبارتست از استعمال مشبه به در مشبه از جهت مبالغه در تشبیه و فرق میانه استعاره و تشبیه اینست که در استعاره باید متکلم اشعار بتشبیه نباشد بخلاف تشبیه که باید از ان اثبات مشابهت مفهوم شود بر سبیل تصریح مثل زید کالاسد یا تلویح مثل زید اسد و از تشبیه بلیغ می نامند بعضی از ارباب استعاره شمرده اند و مجاز عبارتست از استعمال لفظ در غیر موضوع له و ان اعم از استعاره است بعلت انکه اگر علاقه مجاز مشابهت باشد ان را استعاره گویند و اگر سایر علاقات باشد ان را مجازات مرسل خوانند و این در نزد علمای بیان است و اما اصولیین استعاره را بر هر مجازی اطلاق میکنند و کنایه عبارتست از لفظی که از ان اراده شود لازم معنی ان با جواز اراده اصل معنی و استعاره با عتبارات مختلفه بچند قسم منقسم می شود و فایده عنادیه و وفاقیه و تهکمیه و تملیحیه و اصلیه و تبعیه و عامیه و خاصیه و مطلقه و مرشحه و تشریحیه نیز گویند و مجرده و مرشحه مجرده و مصرحه و مکنیه و تمثیلیه و غیر تمثیلیه و تحقیقیه و غیر تحقیقیه **فائدة** عبارة فیه ایهام فان اعلام فی نهایة الفروع لو ترک الاعتدال فی الرکوع والسجود فی صلوة المتنفل عمدا لم تبطل صلوته لانه لیس رکنا فی الفرض فکذا فی النفل انتهی والاشکال فیه ان انتفاء الرکنیة فی النفل لا ینفی الوجوب فیه کما فی الفرض و یمکن الحمل بان لعل مراده نفی الوجوب فی النافلة بواسطة نفی الرکنیة اذ کلما کان رکنا فی الصلوة یکون من الاجزاء الموجبة لانتفاء صدق الاسم فلو کان رکنا لکان شرطا فی النافلة قطعا لئلا ینتفی کونها صلوة واما اذا لم یکن رکنا فلا یکون دلیل علی وجوبه فی النافلة فتامل **شعر** من که بسوی ادن و دجن هوس شدم برگ گلی بچید مرحمی خار و خس شدم مرغ بهشت بودم قهقهه بر فرشته دن از پی صید پشه همنگ

صد مکس

صد مكس شد ، فائدة في التوبة قال شيخنا البهائي ره فطهّر قلبك من الذنوب ووجّه

وجهك الى علام الغيوب بعزم صادق ورجاء واثق وعد فانك عبد آبق من مولى كريم رحيم

حليم يحب عودك الى بابه واستجارتك به من عذابه وقد طلب العود منك مرارا عديدة و

انت تعرض عن الرجوع اليه مدة مديدة مع انه وعدك ان رجعت اليه واقلعت عما انت عليه بالعفو

عن جميع ما صدر عنك والصفح عن كل ما وقع منك فقم واغتسل احتياطا وطهّر ثوبك

وصلّ الفرائض واتبعها بشيء من النوافل وليكن تلك الصلوة على الارض بخشوع و

خضوع واستحياء وانكسار وبكاء وفاقة وافتقار في مكان لا يراك فيه ولا يسمع صوتك

الا الله سبحانه فاذا سلمت فعقب صلوتك وانت حزين مستحي وجل راج ثم اقرأ الدعاء

المأثور عن زين العابدين ع الذي اوله يا من برحمته يستغيث المذنبون الخ ثم ضع وجهك

على الارض واجعل التراب على راسك وضع وجهك الذي هو اعز اعضائك في التراب بدمع

جار وقلب حزين وصوت عال وانت تقول عظم الذنب من عبدك فليحسن العفو من

عندك تكرر ذلك وتعدّ ما تذكر من ذنوبك لائما نفسك موبخا لها ملحّا عليها

نادما على ما صدر منها وابق على ذلك ساعة طويلة ثم قم وارفع يديك الى التواب الرحيم و

قل الهي عبدك الآبق رجع الى بابك عبدك العاصي رجع الى الصلح عبدك المذنب اتاك

بالعذر وانت اكرم الاكرمين وارحم الراحمين ثم تدعو ودموعك تنهمل بالدعاء المأثور

عن زين العابدين ع في طلب التوبة الذي اوله يا من لا يصفه نعت الواصفين واجتهد في توجيه

قلبك اليه واقبالك بكليتك عليه مشعرا في نفسك سعة الجود والرحمة ثم اسجد سجدة تكثر فيها

البكاء والعويل والانتحاب بصوت عال لا يسمعه الا الله تعالى ثم ارفع راسك واثقا بالقبول

فرحا ببلوغ المأمول قال بعض العرفاء وارث النبي ص من اقتدى به في الافعال والاخلاق

لا من برّ اليهود وجوه الاوراق قال بعض العارفين قد قطع بدك وهي اعز جوارحك
في الدنيا لربع دينار فلا تأمن ان يكون عذابه في الآخرة على هذا النحو من الشدة قيل
من تتبع خفيات الامور حرم مودات القلوب فائدة وعظ الاعرابي ابنه وقال يا بني كن سبعا
خالسا وذئبا خائنا وكلبا حارسا ولا تكن انسانا ناقصا ونعم ما قيل يا لأن كرى
بغايت خوش بهتر ز كلاه دعوى بد للمولوي تو چراغي بفرعون تو سراغ زاهد وعى
نو سر شكسته دعوى تو بكار ما نيائى شعر عربي والله ما طلعت شمس ولا غربت
الا وانت مني قلبي ووسواسي ولا جلست الى قوم احدثهم الا وانت حديثي بين جلاسي
ولا تنفست محزونا ولا فرحا الا وذكرك مقرون بانفاسي شعر يا اكر انشان دين
چه كند دو قبا بنيست نصيب كام دل عاشق بي نصيب را سؤال وورد في الاحاديث
ان ثواب الصدقة عشرة وثواب القرض ثمانية عشر وفيه سؤالان احدهما انه ما وجه زيادة
ثواب القرض وثانيهما ما السر في الثماني عشر في القرض وجواب الاول ان في الصدقة منة
وذلة ليست في القرض وايضا الغالب في الاستقراض الاحتياج بل هو كالدائم بخلاف
الصدقة فانه قد تكون بلا حاجة وايضا الصدقة اداء تكليف واجب او دفع بلاء واما
القرض فمجرد احسان وجواب الثاني من جاء بالحسنة فله عشر امثالها فلما كان ثواب الصدقة
عشرة فيكون ثواب القرض تسعة لان نفس المقروض يرد فيبقى تسعة ثوابه وثوابه القرض
ضعف ثواب الصدقة فهو ثماني عشر سؤال وورد في الحديث ان الناصبي شر من
اليهود لان اليهودي منع لطف النبوة وهو خاص والناصبي منع لطف الولاية وهو عام
ما بيان ذلك اقول بيانه مجملا ان انكار اليهود نبوة نبينا وعدم قبولهم اياه لا
يضر بالمسلمين بل منع اللطف عن اهل الاسلام واما انكار ولاية الولي وغصب

الخلافة

قال بعض الحكماء ان الدنيا سريعة الزوال ... (marginal note, partly illegible)

الخلافة مختصة بالمسلمين وغيرهم وتفصيله ان شغل النبي الدعوة والتبليغ وشغل الولي والخلافة ابقاء ما بلغه النبي صلى الله عليه وآله وتوجيهه ونشره ولذا يخلو الارض عن النبي صلى الله عليه وآله بعد اتمام الدعوة والتبليغ ولا يخلو عن الحجة للحاجة الى الابقاء دائما وقد حصل الدعوة والتبليغ من النبي صلى الله عليه وآله فلا يضر انكار اليهود والاثنين لم يقبل بخلاف انكار الناصبي فانه يعم كل الازمنة وكل الاشخاص الذين بعد النبي صلى الله عليه وآله ورد في الادعية اللهم ارزقني صبر الشاكرين وتوجيهه بوجهين احدهما ان صبر الشاكرين صبر مع الرضا والتلذذ وعد كل بلية نعمة وصبر غيرهم ليس كذلك وثانيهما ان الشكر عبارة عن صرف جميع الجوارح والاعضاء فيما خلق لاجله ومنعه عما نهى عنه والامر الاتيان بجميع العبادات والاجتناب عن جميع المحرمات فالشاكر من كان كذلك وصبره عبارة عن ذلك فانه يصبر على العبادات والمحرمات وهو اعظم انواع الصبر اشكال قال في المدارك الاذان لغة الاعلام وفعله اذن يؤذن ثم مد للتعدية وعلم فانه لا مد فيه والتعدية حاصلة بدونه ايضا اشكال قال المقدس الاردبيلي في مسئلة حكم المسبوق في صلوة الجماعة من شرح الارشاد وفي المنتهى انه اذا جلس الامام للتشهد فيتبعه فيه المأموم وللاخبار مثل رواية داود بن الحصين قال سئل عن رجل فاتته ركعة من المغرب مع الامام فادرك الثنتين هي الاولى له والثانية للقوم يتشهد فيهما قال نعم قلت والثانية ايضا قال نعم قلت كلهن قال نعم فانها هو بركة ورواية اسحق بن يزيد قال قلت لابي عبد الله عليه السلام جعلت فداك يسبقني الامام بركعة فيكون لي واحدة وله ثنتان انتشهد كلما قعدت قال نعم انما التشهد بركة ومنها يعلم انه قد يوجد خمس تشهدات في الرباعية والاربعة في الثلاثية والثلاثة في الثنائية بل اكثر من ذلك فتامل انتهى ورواية معوية بن شريح اذا قال المؤذن

فائدة ...

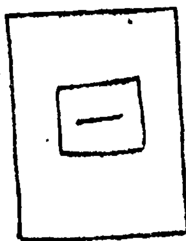
...

قد فات الصلوة ينبغي لمن في المسجد ان يقوموا على ارجلهم و يقعدوا بعضهم و لا ينتظر
الامام قلت فان كان الامام هو المؤذن قال وان كان فلا ينتظرون و يقعدوا بعضهم
روى انه جاء رجل الى امير المؤمنين عم فقال ان لي امراة كلما جامعتها تقول قتلتني فهل
على اثم فقال ان قتلها بهذه القتلة فعلي اثمها حكى السيد نعمة الله الجزائري
قال حكى لي بعض اهل كربلا انه نزل عندي عثمان بن حنبث من اعوان السلطان و
بعد ان ذهب اكثر الليل و فرغ من تحكمه في الطعام والشراب قال اريد صبيا افعل
به فتحيرت وخفت من سيفه فقلت له يا عبد السلطان في محلتنا امراة شابة جميلة
ائتي بها اليك لتفعلها فقال ما اريد الا الصبي افعل به فاذا فرغت لعبت بخصيتيه
الى الصباح فقلت ان تلك المراة افعل بها فاذا فرغت فلي خصيتيه كالدبة اضعها عندك
العب بها الى الصباح فضحك و عفى قال محمد زكريا ينبغي للطبيب ان يبشر ابدا
بالصحة وان كان غير واثق فان مزاج البدن تابع لاعراض النفس حكى السيد نعمة الله في
زهر الربيع انه تمتع رجل من اصحابنا في شدة حر الصيف فاعطاها محمدية فاوقعت
لها صيغة التمتع و ذهبت سطح المدرسة للنوم فلما قرب نصف الليل سمعت المراة
تصيح باعلى صوتها عباد الله هلموا الي فقد قطع الموضع فنزلت اليهما وقلت ما لك
قالت انه جامعني الى الان عشرين مرة وما اقدر على الاقامة معه الى الصباح فقال كذبت
وادخلني حجرته وكان يخط المرات على الجدار فعددتها فكان ثمانية عشر فقلت يا اخي
ما كان في خاطرك قال ابلغ الاربعين واحاسبها بكل مرة نصف غاز فلما سمعت المحمدية
وخرجت عن ساعتها معها باسم بد دالله بر بيداد كبني افسانه كفتيم مرا بدار افسانه
افسانه مشهور است كه كو بند يكي بود يكي نبود غير از خدا هيچ چيز نبود چون در لفظ

بيداد

بیداری ان افسانه کفته شود بدرالله شود بواکر ب بود بنود دال بود الف بنود یا بود یا نبود بعد از ان عنبر ابلفظ الله هیچ چیز نبود لا الی مری باچون خودی درافکن بارها
اکر پنجه میکنی ما خود شکسته ایم چه خواهی شکست ما ایضا چه انکس که دامن فراهم
کرفت چه انکو بشمشیر عالم کرفت کسان مکروه دشنا حاسد نیست که بنیاد اهل
حسد باد و پیت ایضا ای خدا سامان چشم پرنمی عشق بالادستی و صبرکمی دامن
دشتی و مشق نالهٔ عشق جان فرساو زلف لا لهٔ طریق ختم یامن تحل به عقد المکاره
تبدء به یوم الاحد تقرء کل یوم عشر مرات الی ثلثة عشر یوما و کلما تصل الی الفقرة یاد
تکرر حتی ینقطع النفس و تسجد و تطلب الحاجة و قبل الدعاء تصلی عشر مرات علی محمد
وال محمد و تقول یا الله اربعین مرة و تقول بعد الدعاء اربعین مرة ولیکن ما بین الطلوعین
بعد صلوة الفجر و تجتنب عن الحرام و کثرة الاکل فی الایام و براعی سایر شروط من الطهارة
والقبلة والخضوع و حضور القلب یقضی حاجات انشاءالله تعالی فائدة مجربة بجهت وفع
اهدراج ج د و هرب و یکهزار و هشتاد بار در یک مجلس با طهارت رو بقبله بخضوع وخلوت
وخشوع بگوید والهکم الله اله واحد لا اله الا هو الرحمن الرحیم فائدة منقول و مجرب
که هرکاه کسی خواهد طفل پسر شود بعد از انکه چهار ماه از حمل بگذرد روی زن
را بقبله کند ایة الکرسی بخواند و دست بر پهلوی او زند و دست بر شکم او گذارد و
بگوید اللهم انی قد سمیته محمدا صلی الله علیه و اله و قصد کند که او را محمد نام کند و
بعد از انکه پسر شد او را محمد نام دهد فائدة روی الشیخ الجلیل الصدوق محمد بن
بابویه القمی بسنده عن الامام الباقر عن ابیه عن امیر المؤمنین ع قال شکوت الی رسول الله
دینا کان علی فقال یا علی قل اللهم اغننی بحلالک عن حرامک و بفضلک عمن سواک

الحدیث قال شیخنا البهائی فی الاربعین بعد نقل هذا الحدیث کثر علی الدین
فی بعض السنین حتی تجاوز الفا وخمسمائة مثقال ذهبا وکان اصحابه متشددین
فی تقاضیه غایة التشدد حتی شغلنی الاهتمام به عن اکثر اشغالی ولم یکن لی وفائه حیلة
فواظبت علی هذا الدعاء فکنت اکرره کل یوم بعد صلوة الصبح وربما دعوت بعد
الصلوات الاخر ایضا فیسر الله سبحانه قضائه وعجل ادائه فی مدة یسیرة باسباب غریبة
فائدة نقل عن بعض الاکابر وجربانه من کان له حاجة مهمة فلیخرج من البلدة او القریة
التی هو فیها الی مکان خال فی الصحراء ولیرسم مربعین ولیکن احدهما فی جوف الاخر و
فی وسطهما خط اخر هکذا ولیتصور الخط الاوسط قبر رسول الله ص ولیقل الف مرة
صلی الله علیک یا رسول الله ثم یطلب حاجته تعویذ که بجهة گرهن اسب نوشته می
شود بسم الله الرحمن الرحیم الله الله ۹۸۷ ۹۹۸ ۹۸۳ الله الله علی مشیة الله بحق محمد
واله اجمعین عبارة فیها ایهام در کتاب نصاب گوید چون مجموع ان دویست و بیست
بیت شد از نصاب الصبیان نام کردیم فائدة در کتاب مثله گوید بدانکه مصدر اصل کلام
است واو وی نه وجه بازمیگردد و براین کلام سه مواخذه است اول انکه گفته اصل
کلام است و حال اینکه اصل افعال و بعضی اسماء است نه مطلق کلام دویم انکه تخصیص به نه
وجه داده و حال انکه صفات مشبهه و اسما مبالغه و افعل التفضیل وغیرها نیز از
مصدر مشتق اند سیم انکه گفته باز میگردد و حال انکه بازگشتن فرع داخل شدنست
چه ان بمعنی رجوع کردن است شعر للانوری فیه ایهام تا است انجم بر عواسن اند
نقش بام مرطین فرستد کل جمل در احادیث وارد شده که موسی عرض کرد الهی اقریب
انت فاناجیک ام بعید فانادیک شخصی از طلبه او لجنین میخواند فانا جیبک بفتح

الف انا

الف ناکه متکلم وحده و تنوین کاف جبلک و همچنین در فارنادیک جبلک در بعضی
از لغات اهل عراق عجم بمعنی حیوان کوچکی است که در حمامها باشد و صدای باریکی
دارد و بعضی از آنها جزه کویند و بمعنی دیک بمعنی خروس است و میکفت معنی حدیث
انستکه خدایا اگر تو من دیکی پس چکنم وصدای باریک کنم و اگر تو دودی پس من دیکم
یعنی خروس و آواز بلند کنم ایضا شخصی بعد از دعائی سر بسجده نهاده و میکفت
شکرالله شکرالله تا صد دفعه آنرا مکرر کرد پس کفت اُقلش اُقلش بسکون قاف و فتح
لام و آنرا نیز تا ده مرتبه تکرار کرد از آن سؤال شد که اینچه معنی دارد کفت نمیدانم و
لیکن در دعا وارد شده و کتاب دعائی کشود و کفت همین است در اینجا نوشته بود
که فلان دعا را بخواند و بعد از آن صد مرتبه شکرالله بکوید و اقلش ده مرتبه
یعنی کمترش **فائده** تقول الله الله و تنوی من اردت فانه کسر قبته المدعو علیه و قیل
تکرره سبعین مرة بجمیع الحروف والاعداد **وقیل** الزم بابا واحدا یفتح لک الابواب
واخضع لسید واحد تخضع لک الرقاب **شعر** تمنیت نارا استضیء بضوئها فلما
اضائت مرقبنی ضیائها **قلم** طبیعی لاعنبوس الحکیم صورتها ا آ أ دے ذ تے للذلت
سم نم تم ام رم خم سم رر زز قق ب ت ث ست سد سذ ستا **قلم** هندی وهو لهارش
الحکیم و قلم الحکماء المتقدمین ا آ أ ۲ نم تلم تم شم عم غم عم ه ۵ ۵ ء غ ق ۸ ۷ ۷ ۸ ۷
۸ ۸ ۹ ۹ و **ابجد** مشهور ایقع بکر جلش دمت هنث و سخ نغذ حفص صطظ
ابجد مغربی ایقش بکر جلس دمت هنث و ضخ نعذ خفظ طضغ طهر یوق خلم ایز مبا لب کم
ومن یتق الله یجعل له مخرجا و یرزقه من حیث لا یحتسب تا قوله لکل شیء قدرا بجهت مطا
و فتوحات و وسعت و جمیع اسباب و سامان دنیویه مدت چهل و رشش هزار و

سیصد و هفتاد و نه مرتبه بخوانند و در روز دوشنبه ابتدا کند و در جمعه تمام شود و قبل از خواندن غسل کند و وضو بسازد و دو رکعت نماز کند و بعد از نماز صد مرتبه سوره حمد و صد مرتبه سورهٔ الم نشرح و صد مرتبه صلوات بفرستد پس شروع کند تا سی و نه روز هر روز یکصد و هشت مرتبه بخواند و اگر در این مدت یک دو نوبت شود بار دیگر [بکند] و در روز چهلم بعد از تمام ختم صد مرتبه حمد و الم نشرح بخواند و صد مرتبه صلوات بفرستد و این دعا بخواند اللهم اغننی بحلالک عن حرامک و بفضلک عمن سواک انک علی کل شئ قدیر و هفتاد مرتبه بگوید اللهم اجعل لی من امری فرجا و مخرجا و در این ختم ان شاء الله اثر اجابت ظاهر شود و اگر در چهل روز اثر تمام نشود ختم را از سر گیرد که ان شاء الله در اربعین دوم مطلب حاصل شود دعاء عظیم اذا اصابک من کل جانب فی ذاهبة تقف علی باب مسجد مستقبل القبلة و تقول یا من علمه لا یحتاج الی مثال و یا من جوده لا یحتاج الی سؤال ان العرب اذا وقف علی ابوابهم اجابوا و انت یا سیدی رب العرب و العجم و انا واقف علی باب بیت من بیوتک اغثنی یا مغیث ثلثا لهذه رجوت تکرار الدعاء ثلثا الا و هو نفس من بکره هفت سر تا پای من کرم نگیری دست من ای وای من جمله ترسند از تو من ترسم ز خود کز تو نیکی دیدم و از خویش بد ایکه اموز عذر اموز من سوختم صد ره چه خواهی سوز من من ز غفلت صد گنه کردم بساز تو بعوض صد گونه رحمت داده باز چون نداشتم خطا کردم ببخش بر دل و بر جان پر دردم ببخش عفو کن دون همتیها مرا محو کن بیچارگیهای مرا مبتلای خویش حیران توام کز بلیم و ز بهانه من زان توام سعدیا ای کسوت زیبائی بر قامت چالاکت زیبا نتواند دید الا نظر پاکت کر منزلی دارم بر قامت

درون بریم باشد که کذا افتاد بکرون برانخاک دانم که سنم و دنی در پای
توخواهند بود هم بدتو کو یوم من دست من فتراکت اچشم جز حیران بو منظر
مطبوعت وی چشم نظر کوتاه او داس ادراکت سر دوی پوشاند خورشید
مجل کرید کرهر نودوی افتد بطارم افلاکت کرزانکه بجشایی فضل است بر صحابت
وز انکه بسوزانی حکم است بر افلاکت خون همه کردن بوی ارکس بنوو باکت چندانکه
جفا خواهی می کن که نمنکر بد عم کر دل سعدی با یاد طربناکت فائدة از رموز بے
بجهت امساک نطفه دانه مرهنک سرچهار بوم در آب خیسانید پوست واکرفته
بکجره مغز انرا بادوجر وقند کوبیده حبها سازند بقدر نخودی دو عدد بکار برند
کوبند دفع ان را بلیمو کنند لا ادری مرهجان دلکرم درویش را بد دریای اتش مزن
خویش را فائدة لدفع الضالة قال فی کتاب المستطرف انه مجرب قرء سورة والضحی
ثلثا ثم قل یا جامع الناس لیوم لا ریب فیه اجمع علی ضالتی وبطریق اخر یقول یا جامع
الناس لیوم لا ریب فیه ان الله لا یخلف المیعاد اجمع بینی وبین کذا فائدة لدفع الشعر الزائد
فی العین منقول من فی کتاب القانون للشیخ الرئیس الاضر بالنوشادر خصوصا مع سام حاد
بخل ثقیف ای عتیق وایضا مرارة التیس بالوما داو بالنوشادر او بالعصیر الکراث و
خصوصا اذا جعل علی مقلی فوق نار حتی یمزجا وان کان رماد صدف آفضل وایضا
یطلی علی منبته دم قنفذ ومرارته ومرارة البقر ومرارة الماعز وربما خلطت هذه
المرارات بجند بادستر واتخذ منها شیاف کفلوس السمک ویستعمل عند الحاجة بریق
الانسان ویصبر المستعمل علیه نصف ساعة وکذا بزر البحر هاء الاسقیوش ای الاسفرزة
وکذلک سحالة الحدید المصری بریق الاغنسا غاهة وان وجع اقول وقد جربنا الاخیرة

فوجدناها معلقة غايته بعد قلع الشعر وكان فاذكره موضعه نميل نسعد هب قلعه
والله العالم **فائدة** جليلة مروى في الروضة من قرء سورة والصافات في كل جمعة
لم يزل محفوظا من كل افة مدفوعا عنه كل بلية في الدنيا مرزوقا باوسع ما يكون من
الرزق ولم يصبه في ماله ولا في بدنه ولا في ولده سوء من شيطان رجيم وجبار عنيد
وان مات في يومه او في ليلته بعثه الله شهيدا من قبره **ابن يمين** دو قرص نان كراز
گندم است يا از جو دوتای جامه کر از کهنه است يا از نو چهار گوشه ديوار خود بخوا
جمع که کس نگويد از اينجا خيز و انجا رو هزار بار نکوتر بنزد ابن يمين ز فر مملکت
کيقباد و کيخسرو **وله** اگر دوگاو بدست اوری و مزرعه يکی امير يکی را وزير نام کنی
بدان قدر که کفاف معاش تو نشود دوی نان جوی از يهود وام کنی هزار بار از ان
بهتر که از پی خدمت مکر بهسته بو مرد کی سلام کنی **فائدة** طريق ختم انعام صغير بجهة
هفت نفر بيمار نشسته در يک مجلس هفت نوبت بخوانند هر يک يکمرتبه و همه
يکدفعه شروع کنند هر يک که بلفظ دو جلاله برسند در ايه شريفه رسل الله
ما بين دو الله ايند عارا بخوانند چون تمام شود شروع بخواندن کنند تا سوره تمام
شود و دعا اينست بسيار مجربست بسم الله الرحمن الرحيم اللهم ارحم جلدی الرقيق و
عظمی الدقيق من شده الحريق يا ام ملدم ان كنت امنت بالله الاعظم فلا تاكلی اللحم و
لا تشربی الدم ولا تفوری من الفم وتحولی عنه الی من يزعم ان مع الله الها اخر فانه
يشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان محمدا عبده ورسوله و هر گاه خواننده خود
بيمار باشد بجای جلده و عظمه جلدی و عظمی گويد و همچنين ضماير و افعال **فائدة**
طريق ختم سوره افزار برای بيمار بعضی از ثقات و اخبار وصلحا اين طريق را ذکر کرده اند

وکفتند

وگفتند که مجرب شده چهل و یک فن یا پول سیاه یکم کوچک از سر بیمار تا ناخن پای وی بدیف چیده پس چهل و یک قل هو الله خوانده شود و هر یکدفعه پول را بر داشته از پائین رو ببالا آید و سجده هر دفعه بکند و چون تمام شد آن پولها بچهل و یکنفر فقیر داده شود جدا کانه یا باضم چیزی دیگر و فرموده اند بسیار مجربست **فائده** گرفتن عطر معطری از ادر ظرفی کرده چنانچه گل سرخ و سایر گلها را میکنند و اب یا گلاب بر دران بیخته و بیخته گذارده و در قابله روغن بادام یا زیبق یا زیتون یا امثال آن داخل کرده از بطریق گلاب گرفتن بسوزانند بخار از آن اب داخل قابله شود که آنچه اینست روغن که بروی وا فتد عطر اینست و همان ابی که در زیر روغن است بر داشته نگاه داشته و ثانیا اب یا گلاب کرده بر همان روغن بطریق اول عمل کنند و در مرتبه سیم باز همان اب اول و همین اب تا چند مرتبه بلکه هفت و هشت همان روغن را در ظرفی کرده در افتاب ملایمی گذارند تا مائیت آن جذب شود **فائده** در بیان آنکه تکسیرات هر یک در چند سطر تمام میشود هند یک طریق است ۲ و ۳ ۳ در ۴ در ۵ در ۶ در ۷ در ۸ در ۹ در ۱۰ در ۱۱ ا در ۲ ا در ۳ ا در ۴ ا در ۵ ا در ۶ ا در ۷ ا در ۸ ا در ۱۹ در ۲ در ۱ ۲ در ۲ ۲ در ۳ ۲ در ۴ ۲ در ۵ ۲ در ۶ ۲ در ۷ ۲ در ۸ ۲ در ۹ ۲ در ۳ در ۱ ۳ در ۲ ۳ در ۳ ۳ در ۴ ۳ در ۵ ۳ در ۶ ۳ در ۷ ۳ در ۸ ۳ در ۹ ۳ در ۴ در ۱ ۴ در ۲ ۴ در ۳ ۴ در ۴ ۴ در ۵ ۴ در ۶ ۴ در ۷ ۴ در ۸ ۴ در ۹ ۴ در ۵ تا همین کافی است در نظر بودن والله العالم **فائده** در خواص منازل قمر در هر منزلی باشد چه عملی توان کرد از اعمال مثلثات و مربعات و طلسمات بدین تفصیل شرطین عمل دشمنی بطین و ستی ثریا جدائی و هلاکت دبران بدحالی هقعه هر عمل که نیکی

[illegible]

نسخة العزل

۲ // ۳ // ۵ // ۶ // ۷ //
۸ // ۹ // ۱۰ // ۱۱ // ۱۳ //
۱۳ // ۱۴ // ۱۵ // ۱۶ // ۱۷ // ۱۸ //
۱۹ // ۲۰ // ۲۱ // ۲۲ // ۲۳ //
۲۴ // ۲۵ // ۲۶ // ۲۷ // ۲۸ //
۳ // ۳۱ // ۲۷ ۳۳ // ۳۴ //
۳۵ // ۳۶ ۳۲ // ۳۳ // ۳۹ //
۴۰ // ۴۱ // ۴۲ // ۴۳ // ۴۴ //
۴۵ // ۴۶ // ۴۷ // ۴۸ // ۵ //

و بدی در دوستی و دشمنی نزاع عمل دو نسل کان و گرفتن ایشان نثره باز کانی و ابطال کار نظر فهر صید مرغان جمهور گرفتن سباع و موشان و جانوران زنبره بستن خواب بیمار کردن و هلاک کردن دشمنی نصر فهر حیز و صلاح در دوستی عزاد و ستی و صلاح سماک طلسم دوستی و مهربانی غفر طلسم هلاک کسی که خواهی زبانا طلسم جدائی و عقد هلاک اکلیل عمل سردی قلب عمل فراغت شوله طلسم محبت زهر دادن نعائم طلسم دوستی بلده طلسم دوستی ذابح طلسم عقد بلع محبت و پیوستن سعود الفت و همه کارها اخبیه زبان بندی و هر عقد مقدم دوستی و موخر عمل خیر دوستی و کشادن و کرداین اما و همچنین باید دانست که انصراف قمر از سعد و اتصال به نحس از برای عمل شراست جای چیست بی دانی صدای چنگ و عود انت حسبی انت کافی یاودود نیست در افسر کاخ ذوق و سماع و در نه عالم را که فتنه است این سرود اه از ان مطرب که از یک نغمه اش امده در رقص اجزای وجود هست این صوت جناب قدس عشق لیک در بی صورتی خود را نمود در لباس حسن لیلی جلوه کرد صبر و ارام از دل مجنون ربود پیش روی خود زند عذرا پرده بست صد در غم بر رخ وامق کشود عکس ساقی چه بد جای ز ان فتاد چون نصاحی پیش جام اندر سجود فائدة دعاء قاموس القدرة من قرا تسعة و تسعین مرة صار مطاعا و فیه فوائد کثیرة من قتل العدو و تسخیر الملوک و قیل نصابه تسع و تسعون یوما کل یوم تسعة و تسعین مرة والوسطی تسعة ایام بهذا العدد و الصغیر ثلثة ایام بهذا العدد والود واحد واربعین مرة والخاتم خمس مرات نقلته من خط والدی ره نقله من خط مولینا محمد تقی المجلسی ره والدعاء هذا بسم الله الرحمن الرحیم الهی قد تلاطمت امواج قاموس قدرتک فظهرت فی کل مقدور آثار قدرة عجیبة

(حاشیه:) [illegible]

عجیبة

عزهبته لا یبلغ کنهها عقول العقلاء و اوهام الحکماء و فهوم العلماء و کل شئ فی قبضته قدرتک اسیر و ان ذلک علیک سهل یسیر و انت علی کل شئ قدیر و بالاجابة جدیر باشدید باشدید باشدید باشدید باذا البطش الشدید اسئلک مددا من قوتک و اسئلک مددا من قدرتک و اسئلک مددا من حکمتک و اسئلک مددا من سلطانک و اسئلک مددا من کل منک لتسخیر کل متمرد و تلیین کل صعب و اذلال کل منیع و قهر کل عدو و محق کل خصم و ازهاق کل منافق ذی شقاق من الجن والانس والهوام و لا یبقی شئ من المکنونات الاولین سبکی عریکته و کسرت شدة شکیمته و عزلی عتوه بعزتک یا عزیز یا عزیز یا عزیز یا معز یا مذل یا مقدم یا موخر و صلی الله علی محمد و آله اجمعین

ذکر خلافت شجرهٔ بنی امیه لعنهم الله

و از ایشان عثمان بن عفان و معویة ابن ابی سفیان و یزید بن معویة و معویة بن یزید و بنی مروان علیهم اللعنة والنیران خلافت کردند **اما عثمان** بن عفان دوازده سال و باد و ازده روز خلافت کرد و در سنه ۳۵ به تیغ غیرت اهل اسلام کشته شد و **اما معویة** بن ابی سفیان بعد از محاربه صفین نوزده سال و کسری حکومت کرد و در سنه ۶۰ بجهنم رفت و **اما یزید** علیه من اللعنة ما لا یتصور علیه المزید در ربیع الاول در سنه ۶۴ بقعر سجین شتافت اللهم العنه و زد علیه اللعنة فی کل آن و حین و پسر او معویة بن یزید بجای او نشست بعد از چند روز خود را عزل کرده بعد از آن زیاد ملعون نهم حکومت کرد مروان بن الحکم طرید رسول الله اللعین ابن اللعین علی لسان الرسول الامین فرزند داد و آن ملعون مطرود ده ماه حکومت کرد شبی منکوحه او که زن یزید پلید بود با کنیزان آن ملعون را بجهنم فرستادند و بعد از آن پسر او عبد الملک بن مروان حاکم شد و در زمان او مختار بن ابی عبیده

نطفه بود و سایر شیعیان امیرالمؤمنین علیه السلام بطلب خونخواهی امام حسین علیه السلام
کمر بستند قریب به بیست هزار از کفار شام و کوفیان نافرجام را بجهنم فرستادند
از جمله ابن زیاد و عمر بن سعد پسرش و شمر ذی الجوشن و خولی اصبحی و حصین بن نمیر و بحر بن
کعب الکالع وغیرهم و بعضی را زنده پوست کندند و بعضی را تیرباران کردند و عبدالملک
بعد از استقلال و قتل عبدالله بن زبیر بر جمیع ممالک اسلام فرمان روا شد و حجاج
را امارت عراقین و فارس و خراسان و سند و داد و بعد از استقلال بیست و
یکسال و شش ماه حکومت کرد و در سنه ۸۶ بجهنم رفت و بعد از آن پسرش ولید
ابن عبدالملک بجای او نشست در زمان او حجاج بجهنم رفت و بامر او سمرقند
مفتوح شد و در سنه ۹۶ بنابر این حکومت او قریب به ده سال باشد و بعضی از
مورخین شش سال و شش ماه گفته اند و مسجد جامع بنی امیه در شام بنا کرده این نافرجام
است و بعد از آن برادرش سلیمان بن عبدالملک بجای او قرار گرفت او ده سال
و هشت ماه حکومت کرد و بعد از آن عمر بن عبدالعزیز بجای او نشست و آن لشکر
هند که فرستاده شد بنای او ملوک هند را باسلام دعوت داده و او امر کرد که سب
حضرت امیرالمؤمنان را که شجره ملعونه طریقه خود قرار داده بودند متروک کردند
و او در سنه ۱۰۱ وفات کرد مدت خلافتش دو سال و پنج ماه بود و مدت عمر او سی و نه
سال و بعد از او یزید بن عبدالملک که سلیمان بن عبدالملک بعد از عمر عبدالعزیز
او را ولی عهد ساخته بود بر سریر خلافت نشست و در زمان او یزید مهلب
خروج کرد ابن عبدالملک لشکر بحرب او فرستاد او را کشت و در سنه ۱۰۵ وفات یافت
و مدت عمرش چهل سال و کسری بود و بعد از آن هشام بن عبدالملک بولایت عهد

برادر

برادر بر سریر سلطنت نشست و عمر بن هبیره را با امارت خراسان فرستاد و در آن زمان
جمعی از اتراک آذربایجان مسلط شده او لشکر فرستاد و ایشان را کشته و لشکر اسلام
با اهل دشت قبچاق محاربه بسیار نمودند و در سنه ۱۱۷ نصر سیار را با امارت فارس و
عراق و خراسان و خوارزم فرستاد و در عهد او خروج زید بن علی بود در کوفه و
شهید شدن او و در سنه ۱۲۵ هشام جان بقابض ارواح سپرد ایام سلطنتش نوزده
سال و نه ماه و نه روز و مدت حیاتش شصت و دو سال بود و بعد از آن مرشد ولید
بن یزید بن عبد الملک بر تخت خلافت نشست و چون او بر تخت نشست در رنجانیدن
اصحاب هشام سعی بسیار کرد و منشور ایالت خراسان و عراق بنام یوسف بن عمر نوشت
و او نصر را از خراسان طلبیده در آمدن تعلل میکرد تا خبر کشته شدن ولید رسید
و بالجمله نصر مشغول عیش و عشرت شد و در هنگام هدم اساس اسلام محکم کوشید که
مسلمین او را بکفر و زندقه منسوب کردند تا آنکه یزید بن ولید بن عبد الملک بر او
که خروج کرده در وقتیکه ولید بجهت عفونت هوا از دمشق بیرون رفته بود و دمشق
را متصرف شد و از آنجا متوجه ولید شد و نظر بآنکه ولید بدون استعداد بیرون
رفته بود در قلعه محصور شده تا آنکه قلعه را گرفتند سر ولید را از بدن جدا کردند
زمان سلطنتش یکسال و سه ماه بود و مدت حیاتش سی و شش سال و بعد از آن
یزید بن ولید بن عبد الملک در سنه ۱۲۶ بر مسند سلطنت تکیه کرد و در زمان سلطنت
او امر مملکت مختل شده هر کسی در طرفی سر کشی آغاز کرد و امارت عراق و خراسان را
بمنصور بن جمهور داد و او عامل بخراسان فرستاد و نصر در مخالفت حکم برآمده عامل او را راه
نداد و بعد از گذشتن قریب بشش ماه از سلطنتش وفات یافت و مدت عمرش سی و

هفت سال بود و بعد از آن برادرش ابرهیم بن ولید بن عبد الملک بولایت عهد
برادر بر تخت سلطنت نشست و در این سال مروان حمار که در ارمنیه بود لشکرها جمع
کرده بشام آمده ابرهیم را از خلافت خلع کرده مروان حمار بر تخت سلطنت نشست
و او آخر خلفای بنی امیه لعنهم الله بود و در حرب عباسیان کشته شد **ابتدای ظهور**
دولت عباسیه تفصیل این اجمال آنکه در سنه ... که زمان دولت عمر بن عبد
العزیز بود محمد علی بن عبد الله بن عباس بن عبد المطلب در بعضی از اعمال شام در
گوشه اختفا نشسته بود از بعضی شنیده بود که در نزد اهل بیت محقق است که
دولت امویه قریب بانقراض رسید و دولت بر بطن او و اولاد او قرار خواهد گرفت بالجمله
در خفیه بعضی را به بیعت خود دعوت کرد و عکرمه را با دو شخص دیگر بخراسان و میسره
را بعراق فرستاد که در خفیه خلق را بدعوت او خوانند و هر کس بیعت میکرد خطی از او
میگرفتند و ابو عکرمه دوازده نقیب تعیین نمود که باخذ بیعت اشتغال نمایند
از الجمله یکی سلیمان بن کثیر و دیگری قحطبة بن شبیب بود و بعد از فوت محمد بن علی
پسر او ابرهیم که او را ابرهیم امام میگفتند باین امر مشغول شد و ابو مسلم مروزی
را بخراسان فرستاد تا بدعوت قیام نماید و در سنه ۱۲۹ ابرهیم ابو مسلم را از خراسان طلبید
او با هفتاد کس روانه شد چون بقومس رسید مکتوب ابرهیم بوی رسید که بهر جا
که رسیده باشی معاودت نمای و قحطبه را بنزد ما فرست و ابو مسلم مراجعت کرده
هفتاد نفر را در اطراف بلاد خراسان و خوارزم پراکنده کرد تا مردم را دعوت نمایند و
مقرر چنان شد که در آخر رمضان سنه مذکوره ظهور کنند و در آن وان نصر سیار بجنگ
خدیع کرمانی و شیبان خارجی اشتغال داشت بهر حال در شب بیست و پنجم رمضان

کرده عده

که وعده بود ابومسلم و سلیمان بن کثیر در یکی از قرای مرو آتش بسیار افروختند شیعهٔ عباسیه
بر ایشان جمع شدند بعد از چندگاه نصر لشکری بحرب ابومسلم فرستاده و لشکر او منهزم
گشتند و ابومسلم زمانی چند در خراسان توقف نموده تا آنکه بمرو درآمد و نصر را از خراسان گریزانید
و او در ری وفات یافت و در سنه ۱۳۰ قحطبه از نزد ابرهیم امام بخراسان آمده لوای بجهت
ابومسلم قحطبه را امیر الجیوش ساخته بتسخیر قلاع خراسان و آنکه فرستاد و بعد از فتح قلاع
بجرجان آمده آنجا را نیز تسخیر کرده بری آمد و بعد از تسخیر ری همدان و نهاوند را نیز تسخیر
کرده در آن وقت صد هزار مرد از جانب فارس و کرمان با مرکاشته مروان بحرب قحطبه
نامزد شده و در حوالی اصفهان تلاقی شده قحطبه غالب گردید قحطبه از عراق عجم متوجه
عراق عرب گردید و یزید هبیره که از جانب مروان در عراق عرب بود سپاهی جمع آورده
و مدد مروان نیز رسیده با سپاه بسیار متوجه قحطبه شده در خانقین تلاقی شده
مروانیان وهم نموده مراجعت کردند و قحطبه بسمت کوفه روان شده و ابن هبیره
بواسط رفت و در عرض راه قحطبه غرق شده لشکر حسن پسر او را امیر کردند و حسن با لشکر
داخل کوفه شده و در آن زمان خبر کشته شدن ابرهیم امام بدست مروان بکوفه رسید
و برادران ابرهیم ابو العباس سفاح و ابو جعفر منصور گریخته بکوفه آمدند و در شب
جمعه چهاردهم ربیع الآخر در سنه ۱۳۲ اهل کوفه و خراسان با ابو العباس سفاح که اول
خلفای عباسیه بود بیعت کردند و در آن وقت مروان در حران بود و ابوعون نامی
با سر حسن بن قحطبه در موصل بود سفاح عم خود عبدالله بن علی با لشکر بخراسان فرستاده تا
ابوعون را با لشکر خود ضم نموده بدفع مروان بپردازند در موضع زاب حرب دست داده مروان
منهزم شد و بجانب شام گریخت ابوعون برای او روان شد و مروان بجانب مصر روان

شد و مروان بجانب ابو عون در حوالی رود نیل باو رسیده حربی اتفاق فتاد شب رامد
و مروان در کشتی بخواب رفت یکی از اصحاب ابو عون او را بجا دیده شناخت بضرب
شمشیر از پا درآورد کار او را بساخت و سر او را بنزد سفاح فرستادند و مدت سلطنت
مروان چهل و پنج سال و یکماه امتداد یافت و عمرش شصت و نه سال و در ذی الحجه
سنه ۱۳۲ کشته شد و بالجمله چون سفاح بر سریر خلافت نشست بعد از چندی ابو مسلم
را از خراسان طلبیده عزیمت حج نمود در کوفه بخدمت سفاح رسیده با برادر او ابو جعفر
منصور که دوانقی گویند روانه مکه شدند و این در سنه ۱۳۶ بود در این سال سفاح
بمرد و مدت خلافتش چهار سال و هشت ماه بود و بعد از آن برادرش منصور دوانقی
بر تخت خلافت نشست و او در راه مکه در منزل ذات عرق خبر وفات سفاح شنیده
بتعجیل آمد و در کوفه رسید و از اطراف هر که لوای مخالفت برافراشت او را مغلوب کرد
و ابو مسلم مروزی صاحب الدعوه را بکشت و در سنه ۱۴۵ آغاز عمارت بغداد نموده و بیست
و دو سال بچهار ماه در حکم خلافت کرد و مدت عمرش شصت و سه سال بود و در سفر مکه
وفات یافت و بعد از آن پسرش مهدی بن ابو جعفر منصور دوانقی بن علی بن عبدالله بن عباس
ابن عبدالمطلب در ذی الحجه سنه ۱۵۸ بر سریر خلافت متمکن شد و در سنه ۱۶۹ وفات
یافت خلافت او ده سال و زمان حیوتش چهل و سه سال بود و بعد از آن موسی
ابن مهدی الملقب بهادی بر مسند خلافت تکیه زد یکسال و سه ماه خلافت کرد و
مدت حیوتش بیست و شش سال کسری بود و بعد از آن برادرش هرون بن مهدی الملقب بالرشید
در سنه ۱۷۰ خلیفه شد و در آن وقت بیست و دو سال عمر داشت و یحیی بن خالد برمکی
را وزیر خود کرده بود و امین را ولی عهد خود کرده و بعد از آن مامون را ولی یحیی را بخراسان

فرستاد

فرستاد و در سنه ۱۷۸ فضل بن یحیی را بخراسان فرستاد و او از آنجا بما وراء النهر رفته بعضی را که سر از طاعت هیچ یک از خلفا در نیاورده بودند مطیع گردانید و در سنه ۱۸۶ هرون سفر حج نمود و دو پسر خود امین و مامون را همراه برده در مکه ممالک محروسه را بر فرزندان خود قسمت کرد شرح قسمت آنکه ممالک همدان و نهاوند و همدان و قم و کاشان و اصفهان و فارس و کرمان و سیستان و ری و قومش و طبرستان و گیلان و آذربایجان و خراسان و زابل و کابل و هندوستان و ماوراء النهر و ترکستان را بمامون داد و غربی آنکه عبارتست از بغداد و واسط و کوفه و بصره و شامات و سواد عراق و موصل و جزیره و حجاز و مصر تا باقی بامین ارزانی داشت و وصیت کرد که امین در بغداد اقامت نماید و مامون مرو را تختگاه سازد و هر کس ولایت خود را نگاه دارد و هر یک از آنها که پیشتر وفات کند مملکت از دیگری باشد و در اواخر اوان هرون کار برامکه بالاگرفت بحدی که از آن بالاتر متصور نیست و بعد از چندی بجهات متعدده مزاج هرون بر ایشان متغیر شد ایشان را بنوعی مستاصل و تاچیز گردانید که از ایشان جز نامی باقی نماند و از ابتدای حکومت برامکه و تسلط ایشان در زمان هرون تا بر طرف شدن ایشان هفده سال و هفت ماه و پانزده روز کشید بعد از زمانی چند رافع سمرقندی خروج کرده والی هرون را در سمرقند بکشت و هرون هرثمة بن اعین را بدفع او نامزد کرده و خود نیز از عقب او از بغداد روانه خراسان شد و در راه مریض شده بطوس رسید جان بمالکان دوزخ سپرد مدت خلافتش بیست و سه سال و کسری چهل و هفت مرحله از مراحل زندگانی طی کرده بود و وفات او در سنه ۱۹۳ اتفاق افتاد و چون این خبر ببغداد رسید امین بن هرون در بغداد بر سریر خلافت نشست

خلافت تجدید بیعت او کردند و مامون نیز در خراسان بر منبر رفته از مردم بجهت امین
بنا بر بیعت بستند ولیکن امین خیانت و غدر کرده عاقبت باو رسید اینخبر رسید
مجمل القضیه آنکه امین اراده کرد که مامون را از ولایت عهدی که هرون قرار داده بود خلع
و از حکومت خراسان عزل نماید و به پسر خود بدهد هر چند جمعی از نیکخواهان چون
اسمعیل بن صبیح کاتب اسرار و حازم بن خزیمه مانع شدند مفید نیفتاد و به بهانه معاونت عزیمت
مامون را طلبید مامون بعذرهای دلپذیر متمسک شد عاقبت امین علی بن عیسی
بن ماهان با لشکری آراسته که شصت هزار سوار همراه بودند روانه خراسان و باو سفارش
نمود که مکروهی باو رساند و قبل از توجه ابن عیسی طاهر بن حسین که بذو الیمینین اشتهار
دارد و با چند هزار سوار از جانب مامون بری آمده بود و چون اینخبر بعلی بن عیسی رسید
بخندید و گفت مگث طاهر همان قدر است که ما از همدان بگذریم و چون از همدان
گذشتند طاهر باز مستعد رزم بوده عاقبت مرمقاتله اتفاق افتاد و علی بن عیسی
در جنگ کشته شد و لشکر بغداد منهزم شد و چون اینخبر بمرو رسید مردم بخلافت
بر مامون سلام کردند و در وقتی اینخبر بامین رسید که مشغول ماهی گرفتن بود که علی بن
عیسی کشته شد گفت بس کنید که من یکماهی گرفته ام و خادم دو ماهی و بعد از آن عبدالرحمن
ابناری را با سی هزار بجنگ طاهر فرستاد و در همدان مقابله اتفاق افتاد عاقبت بعد
از صلح حربی واقع شد و عبدالرحمن کشته شد هرثمة بن اعین نیز با سی هزار از پیش مامون
بمدد طاهر رسید باهواز و بصره رفته و گماشتگان امین را بیرون کرد پس بعزم تسخیر
بغداد روان شد و در سنه ۱۹۷ طاهر و هرثمه و زهیر بن مسیب بر بغداد فرود آمدند
و در تضییق اهل حصار کوشیدند و جمیع اهل شهر از امین روی گردان کرده بطاهر پیوستند

تا شبی

تا شبی از شبها اوایل محرم در سنه ۱۹۸ امین با کنیزکان و خویشان از شهر بیرون آمده که نزد
هرثمه رود و او از مامون امان بخواهد امین بکیر طاهر مطلع شده فرستاد او را گرفتند
و در همان شب سر او را از بدن جدا کرده نزد مامون فرستاد بمرو و مدت خلافت او چهار سال
و هشت ماه بود و زمان خویش بیست و هشت سال و بعد از آن مامون بن هرون
بر سریر خلافت نشست چون در اواخر محرم سنه ۱۹۸ خبر قتل امین در مرو شایع شد خلایق
دوباره تجدید بیعت مامون کردند و امارت فارس و عراق و اهواز و حجاز و یمن بحسن
ابن سهل داده و فضل ذو الریاستین را امر کرد تا بضبط ولایت شام و جزیره و مغرب زمین
و دفع بعضی از خوارج پردازد و هرثمه را بخراسان طلبید چون مردم امارت حسن را مکروه
داشتند مفاسد بسیار ظاهر شده و در سنه ۱۹۹ محمد بن ابرهیم العلوی المعروف بابن طباطبا
بسعی ابو السرایا خروج کرده و حسن با او محاربات نموده در همه حال حسن مغلوب شد
امر امارت هرثمه از کرمانشاهان مراجعت نموده و ابو السرایا را بکشت و محمد بن ابرهیم نیز
فجاة در گذشت و از آنجا هرثمه بخراسان روان شد و در آنجا بسعی فضل سهل ذو
الریاستین برادر حسن کشته شده آنوقت ابرهیم بن موسی بن جعفر در یمن مدعی
خلافت شد و حسین افطس علوی بر مکه مستولی شد اعراب کوفه و بغداد با
ابرهیم بن مهدی عباسی بیعت کردند و او با حسن محاربات کرده در همه غالب شد و اطراف
عرب و یمن و حجاز پر آشوب شد و لیکن چون آشوب بواسطه حسن بود برادر او فضل نمی
گذاشت که کسی این اخبار را بسمع مامون رساند در آن هنگام مامون حضرت امام علی
ابن موسی الرضا را بمرو طلبیده و او را ولی عهد خود کرده بود و بعضی این اخبار را بسمع
مامون رسانیدند و مامون ندای کوچ در داده عزیمت بغداد نمود چون بطوس

رسید چون بطوس رسید امام را مسموم نموده در انجا حضرت عالم قدس را بوجود خود مزین فرمودند و مامون در سنه ۲۰۴ وارد بغداد گردید و ابرهیم عباسی مختفی گشت تا در سنه ۲۰۷ او را یافتند و امان داده شد طاهر ذو الیمینین را بامارت خراسان فرستاد و در شعبان در سنه ۲۰۹ مامون پوران دختر حسن بن سهل را بخواست و در اواخر ایام خلافت بعضی دفعه عبدوس را از میان بر داشت پس ببلاد روم امده بعضی از قلاع انجا را مسخر نموده مراجعت کرده در وقت مراجعت لب چشمه بر ندون در نواحی طرسوس فرود امده در انجا بجهنم واصل شد و او را در طرسوس دفن کردند ایام خلافتش بیست سال و پنجاه و سیزده روز بود و مدت عمرش چهل و هشت سال بود و بعد از ان معتصم بن هرون بولایت عهد مامون خلیفه شد و در اوان شخصی مسمی ببابک خرم دین که در اواخر اوان مامون خروج کرده بود ترقی کرده بسیاری از مردم عراق عجم متابعت او کردند و معتصم افشین را که از ملوک ارکان ماوراء النهر بود بجنگ او فرستاده و او را دستگیر کرده بنزد معتصم اورد و بابک را کشت گویند بابک قتل بسیار کرده بود و عدد مقتولان او ان هزار هزار متجاوز بود معتصم بنای سر من رای گذاشته و در اندک وقتی باتمام رسید و انجا را مسکن خود کرد و در سنه ۲۲۳ پادشاه روم قصد ولایات کرد و عاقبت معتصم با دویست هزار نفر بعزم روم روانه شده افشین را از طرف دیگر فرستاد و پادشاه روم از افشین منهزم شد و بسیاری از بلاد روم را معتصم مسخر کرد و اراده اسلامبول نمود که خبر طغیان عباس بن مامون رسیده مراجعت نمود و عباس را گرفته بکشت و در سنه ۱۲۵ [sic] افشین را محبوس کرد و در حبس وفات یافت و در سنه ۲۲۷ معتصم بدار البوار رفت و او چهل و هشت سال و هشت ماه و هشت

فرستاده

اسلام

مسخر

روز

روز عمر یافت و او را خلیفه رستم میکفتند و بعد از آن الواثق بالله هرون بن معتصم بر مسند خلافت نشست و بعد از چندی بمرض استسقا در پنج سال و نه ماه و سیزده روز خلافت کرد و سی و هفت سال ایام حیوتش بود و بعد از آن خلایق با المتوکل علی الله جعفر بن معتصم بیعت کردند و بر مسند خلافت متمکن شده در سنه ۲۳۵ فرمان داد تا خلایق با سه پسر او منتصر و معتز و مؤید علی الترتیب بیعت کردند و پسر دیگر خود را که معتمد و موفق باشند بحساب در بنا و در سنه ۲۳۶ امر کرد تا قبر امام حسین علیه السلام را خراب کردند و آب بقبر مبارک انحضرت ببستند و لیکن آب نیامد تا آنجا و مردم را از زیارت امیر المؤمنین ع و امام حسین ع منع کرد و آخر الامر پسر او منتصر با جمعی از ترکان باهم ساخته شبی متوکل را از میان بر داشتند زمان خلافتش چهارده سال و نه ماه و نه روز بود و زمان حیوتش چهل و چهار سال و بعد از آن مهم خلافت بر منتصر بن متوکل قرار گرفت و او بخواهش اتراک دو برادر خود را معتز و مؤید از خلافت مخلوع کرده ولایت عهد را بر پسر خود داد و شش ماه و زمان حیوتش بیست و پنج سال بود و بعد از آن خلایق بمعاونت امراء ترک با عم او مستعین بالله ابن معتصم بیعت کردند و بعد از چندی جمعی از اتراک بر او شوریده و او گریخته از سامره به بغداد رفت و اتراک با معتز بیعت کردند و عاقبت کار رسید بجائی که مستعین خود را از خلافت خلع کرد و فایده بران مترتب نشده کشته شد زمان خلافتش سه سال و نه ماه بود و مدت حیوتش سی و پنج سال و بعد از آن معتز بن متوکل را امر خلافت مستقل کردید و احمد بن اسرائیل را وزیر خود ساخته امر کرد تا برادران مؤید و موفق خود را از خلافت خلع کردند و با ازالت بنای بدسلوکی گذاشته و بعضی از رؤسای ایشان را بکشت عاقبت

و بعد از آن ... (حاشیه، ناخوانا)

ترکان مغازیه از نفاق نمودند با دار الخلافه رفتند پای معتز را گرفتند و از قصرش بیرون
کشیدند و با هم یک بیعت کردند و معتز را در زندان محبوس نموده تا از گرسنگی و
تشنگی بجهنم رفت و زمان خلافت او سه سال و شش ماه بود و مدت عمرش بیست و
چهار سال و بعد از آن المهتدی بالله ابن الواثق بالله مستقلا خلیفه شد و در ماه رجب
در سنه ۲۵۶ ترکان با او محاربه کرده او را بکشتند مدت خلافتش یازده ماه و یازده روز
بود و زمان عمرش سی و نه سال و در اوان خلافت او در اطراف نهایت اختلال
بهم رسید و بعد از آن معتمد بن متوکل بر مسند خلافت نشست و عبدالله بن خاقان
خلافت بر — را وزارت داد و بیست و سه سال خلافت کرد و چهل و هشت سال عمر کرد و بعد از او ابن
معتضد بن موفق قرار گرفت و در سنه ۲۸۴ خواست که خطبا را امر کند که بر رؤس منابر
بر معویه ابو سفیان لعن کنند وزرا مانع شدند و در عهد او قرامطه ظهور کردند و
او نه سال و نه ماه و دو روز خلافت کرد و مدت عمرش چهل و نه سال بود و بعد
از فوت او پسرش المکتفی بن المعتضد بر مسند خلافت نشست و در زمان او قرامطه
تسلط تمام بر ولایات شام و سایر ولایات یافتند و حسین بن یحیی که او را صاحب الشامه
گویند مقتدای ایشان بود و آخر الامر مکتفی خود بحرب ایشان رفته ایشان را منهزم کرد
و صاحب الشامه را بکشت و در سنه ۲۹۵ وفات یافت مدت خلافتش شش سال و سه
ماه بود و بعد از آن مقتدر بن معتضد خلیفه شد زمام اختیار ملک و مال خود را
بوزیر خود ابن الفرات داد و در زمان دولت او ابتدای دولت اسمعیلیه در مصر
ظاهر شد و عبدالله بن محمد بن عبدالله بن موسی بن محمد بن اسمعیل بن امام جعفر صادق علیه السلام
در مصر ظهور کرد و خاندانهای قدیم برانداخت و بر ممالک مصر استیلا یافت و بقرب سیصد

سال دولت

سال دولت در دور زمان ایشان بماند و حسین منصور حلاج نیز در عهد مقتدر ظاهر
شد و بامر او کشته شد و مقتدر بیست و چهار سال و یازده ماه و شانزده روز خلافت
کرد و عاقبت مونس خادم از او روی گردان شد و فتنها برپا کرد تا آنکه لشکر کشیده
مقتدر را بگرفتند و بکشتند مدت عمرش سی و هشت سال و پنجماه بود و بعد از او
بامر برادر او قاهر بن معتضد بیعت کردند و او ابن مقله را وزارت داد و برادر
مقتدر و متعلقات بسیار کرد و مردی بود سفاک و بی باک عاقبت امرای ترکان ساختن باهم
او را گرفتند و چشمان او را میل کشیدند یکسال و شش ماه و شش روز خلافت کرد و
بعد از کوری در مسجد جامع بغداد بگدائی اشتغال داشت و بعد از ان الراضی بن المقتدر
بخلافت نشست و باز ابن مقله را وزیر کرد و عاقبت بسبب خیانتی که از او سر زد دست
او را قطع کرد و در سنه ۳۲۹ بعلت استسقاء وفات یافت و مدت خلافتش شش سال
و دو روز و عمرش سی و دو سال و کسری و بعد از ان متقی بن مقتدر خلیفه شد و او
از خلافت بجز نامی نداشت و عاقبت خلایق براو شوریدند و او را گرفتند میل کشیدند
سه سال و یازده ماه خلافت کرد و شصت سال عمر یافت و بعد از ان امر خلافت
بر مستکفی بن مقتدر قرار گرفت و در ان وقت سلاطین آل بویه در بغداد تسلطی تام
داشتند و با خلیفه مماشات می کردند و مداخل و مصرف ایشان بود و خلیفه را خرجی
میدادند عاقبت میان معز الدوله که یکی از سلاطین آل بویه است و خلیفه نفاقی
پیدا شد و خلیفه را میل کشیدند مدت خلافت مستکفی یکسال و چهار ماه
مدت عمرش سی و دو سال و بعد از ان بفرموده معز الدوله مطیع بن مقتدر خلیفه
شد ولیکن خلافت او نیز مجرد نام بود و در زمان سلطنت آل بویه که ایشان را

دیالمه نیز گویند خلفا را لجز نامی نبود و دیالمه می دانستند که خلافت ایشان ناحق است
و چون بیست و نه سال و پنج ماه از خلافت او گذشت خود را عزل کرد و با پسر او
طائع بن مطیع بیعت کردند و چون هفده سال و نه ماه و شش روز از خلافت او
گذشت بهاء الدوله دیلمی بفرمود تا او را بگرفتند و فرستاد تا قادر بن مقتدر
را آورده با او بیعت کردند و او شوکت تمام یافت در زمان او اقتدار و سلطنه
دیالمه نقصان پذیرفت و سلطان محمود سبکتکین را نیز اخلاص بقادر بود و او
چهل و یکسال و سه ماه و یازده روز خلافت کرد و هشتاد و شش سال عمر یافت
و در سنه ۴۲۲ وفات یافت بعد از آن قائم بن قادر بر تخت خلافت نشست در
زمان او دولت آل بویه انقراض یافت و ملک ایشان بطغرل بیک سلجوقی انتقال
یافت و چون طغرل بیک را در عراق عجم مشاغلی روی داد و بآنجا توجه نمود و در
زمان غیبت او یکی از امرای بغداد با مستنصر اسماعیلی که در مصر بود ساخته
و در هشتم سنه ۴۵۰ سردار اسمعیلیه ببغداد قائم را بگرفت و بر شتر نشانیده
بگرد بازار بگردانید و او را محبوس کرد و در بغداد خطبه بنام اسمعیلیه خوانده
شد تا آنکه طغرل بیک از عراق عجم مراجعت کرده سردار مستنصر را بکشت و خلیفه
را بیرون آورد و قائم در سنه ۴۶۷ وفات یافت چهل و چهار سال و هشت ماه خلافت
کرد و هفتاد و شش سال و کسری عمر یافت و بعد از آن پسرش مقتدی بن قائم
خلیفه شد و بعد از چند سال دختر سلطان ملکشاه سلجوقی را خواست و در ایام
میان زن و شوهر نقاری پیدا شد دختر باصفهان رفت و در همان سال مقتدی وفات
یافت مدت خلافتش نوزده سال و پنجاه بود و زمان عمرش سی و هشت سال

و کسری

دکسری و بعد از آن پسرش مستظهر بن مقتدی خلیفه شد در زمان او کار اسمعیلیه بالا گرفت و حسن صباح ظهور کرد و مستظهر بیست و پنجسال و کسری خلافت کرد و چهل و هشت سال و کسری حیات داشت در سنه ۵۱۲ وفات یافت و بعد از او پسرش مسترشد بن مستظهر خلیفه شد و او از سلاطین سلجوقیه جدائی کرفت و امر کرد تا نام سلطان محمود سلجوقی را از خطبه و سکه بیفکنند و بعزیمت محاربه سلطان از بغداد حرکت کرد بعد از مقابلهٔ لشکر خلیفه منهزم شده مسترشد دستگیر شد و سلطان او را همراه برد تا در همدان و در روایتی تا در مراغه خلیفه کشته شد و هفده سال و نیم خلافت کرد و چهل و سه سال زندگانی یافت و بعد از آن مردم با پسرش راشد بن مسترشد بیعت کردند و راشد نیز با سلطان محمود بنای مخالفت گذارده و سلطان متوجه بغداد شد و راشد گریخته مدتی در اطراف حیران می‌گشت تا در اصفهان یکی از ملازمان او او را بکشت و یکسال خلافت و بعد از آن بفرمودهٔ سلطان مقتفی بن مستظهر متصدی امر خلافت شد تا سلطان محمود حیات داشت امر خلافت او رواجی نگرفت ما بعد از وفات سلطان مستقل شد و سایر سلاطین سلجوقیه را ببغداد راه نداد و ایشان نیز بر او تسلط نیافتند و از هنگام ظهور دولت دیالمه تا آوان دولت مقتفی نیز از او هیچ خلیفه باستقلال خلافت نکرد و در سنه ۵۵۵ وفات یافت مدت خلافتش بیست و چهار سال و کسری زمان حیوتش شصت و شش سال بود و بعد از آن مستنجد بن مقتفی خلیفه شد و او از خوبان خلفای عباسیه بود و در سنه ۵۶۶ وفات یافت مدة خلافتش یازده سال و شش ماه و پنجاه سال عمر کرد و بعد از آن مستضیئ بن مستنجد خلیفه شد در سنه ۵۷۵ وفات یافت نه سال و هشت ماه خلافت کرد و پنجا

و پنج سال عمر یافت و بعد از ان ناصر بن مستضیئ خلیفه شد و بفرمود تا مردم را
خمهای شراب بشکستند و در رواج شریعت کوشیدند و در سنه ۶۱۴ سلطان محمد
خوارزمشاه بعقبه کرمانشاهان رسید چنان برفی در راه وی افتاد که اکثر
چهارپایان تلف شده و دست و پای اکثر لشکریان ضایع شد بالضروره معاودت
نمود که بعد از ان کسر سودا سرما برگشته انتقام از ناصر کشیده اما مهلت نیافت و بهجوم
لشکر چنگیزخان گرفتار شد و در سنه ۶۲۲ ناصر وفات یافت مدة خلافتش چهل و
شش سال و کسری و در زمان حیوتش شصت و نه سال و بعد از ان ظاهر بن ناصر خلیفه
شد و او خلیفه بود عادل و در سنه ۶۲۳ وفات یافت مدت خلافتش نه ماه و چهارده
روز بود و بعد از او مردم با مستنصر بن ظاهر بیعت کردند و او در سنه ۶۴۰ وفات یافت
و شانزده سال و دو ماه و هفت روز خلافت کرد و بعد از ان معتصم بن مستنصر
بر تخت خلافت نشست و او از سایر خلفای عباسیه بمزید عظمت و شوکت ممتاز
بود و در جمیع بلاد شرق و غرب خطبه خلافت بنام او خواندندی و در سنه ۶۴۲ وزارت
خود با بن علقمی داد و در سنه ۶۵۱ هلاکوخان از ممالک شرقی متوجه بلاد غربی شد
و بعد از تسخیر قلاع اسماعیلیه بمشورت خواجه نصیر طوسی ره متوجه بغداد شد و
خلیفه را با پسران و چند هزار کس از عباسیان بکشت و دولت آل عباس انقراض یافت

ختم لا اله الا انت سبحانک انی کنت من الظالمین هفتاد هزار مرتبه بجهة مطالب
و مقاصد عظیمه بسیار مجرب است غلط نشود که جای در وقت دعای من و هنگام فسون
تا اثر نا فسون و اجابت در دعا رفت نه حسن در گل بینم نه عشق ز بلبل از گلشن آیا مکر
برآمد نوا رفت و اله سیر نجوم گردش دوران دون بر است ابنطرح کهنه تا

مکرر

مکر کنون بس است وله میفریبی بکرای شعبده پرداز مرا می دهی وعده دل در طمع انداز مرا نیست امید وصال تو بد ینکو نه که هست دل برحم تو را طالع نا سازمرا چون صنم مرغ گرفتار تو هر جا که روم رشتهٔ شوق بسوی تو کشد باز مرا وله تا بوالهوس نکرد دکر دعوی محبت و بد مهر ساز یا ربان تو لک ماه رو وله غضنفر که جاری مکو می تو بعد عبث که تو لک غمزه ستم بنام تو داده وله یار بکو هوس طفل مذاق مدعی بی ادبانه میرود سیلی روی کار کو با رقیب بهم ... الفت از چه شد شرم رقیب بر طرف سنگ خوی یار کو وله ... مکن ای ساربان بار شتر میکشد بر دوش مجنونی که نازش می کشد مخلص ... دیدی که خون ناحق پروانه شمع را چندان امان نداد که شب را بسحر کند ... کتاب موزی بترتیب ابجد ا ب ج د هـ و ز ح ط ی ک ل م ن س ع ف ص ق ر ش ت ث خ ذ ض ظ غ نشان مد نشان فتحه نشان ضمه نشان کسره نشان جزم نشان تشدید فائده محکی است از شهید ثانی و بعضی دیگر و هما نا مجرب نیز بوده باشد که در دو ماه رجب و شعبان هر روز چهارصد مرتبه بخواند خداوند عالم او را بسیار با مال بسیار با وکرامت فرمایند استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم بدیع السموات والارض من جمیع ظلمی و جرمی و اسرافی علی نفسی و اتوب الیه فائده از حضرت سید الساجدین مرویست که بعد از نماز صبح بلا فاصله بخواند بجهة دفع دشمن مقهور می شود اللهم انی ضعیف و اعدائی اقویاء و انت القوی فقنی شرهم و اکفنی امرهم واعنی علیهم بحولک وقوتک یا قوی فائده من العبارات المشکلة عبارة العلامة فی النهایة فی بحث متابعة الماموم قال فی مقام الاستدلال علی ان المراد بالمتابعة هو عدم التقدم فان الامام

فى الصلوة فينتظم الاقتداء به قال الفاضل الهندى بعد نقل هذه العبارة ولا افهم له
معنى **حافظ** من بعد چه سودا رقدمى بجز كند دوست كز جان زمقيم در تن
همچو بمانده است **وله** از آستان پير مغان سر چرا كشيم دولت در اين سرا و كشايش در
اين دراست يكقصه بيش نيست غم عشق واين عجب كز هر كسى كه مى شنوم نا مكرر است
وله بكن معامله واين دل شكسته بخر كه با شكستگى ارزد بصد هزار درست
فائدة قال الله تع ليلة القدر خير من الف شهر ورد فى تفسير اهل البيت انه ملك بنى
امية قال ابن الاثير فى جامع الاصول الالف شهر ثلث وثمانون سنة واربعة اشهر وكان
اول استقلال بنى امية بالامر وانفرادهم به من صلح ابى محمد الحسن ع مع معوية وذلك فى
سنة اربعين من الهجرة وكان انقضاء دولتهم على يد ابى مسلم الخراسانى فى سنة اثنتين وثلثين
ومائة وذلك اثنتان وتسعون سنة تسقط منها مدة خلافة عبد الله بن الزبير وهى ثمان
سنين وثمانية اشهر بقيت ثلاث وثمانون سنة واربعة اشهر وهى الالف شهر انتهى
فائدة حوض ارسل فيه ثلاث انابيب يملاه واحد منها فى ربع يوم والاخرى فى ثلث والاخرى
فى سبعه وفى اسفله بالوعة تفرغه فى ثمن يوم ففى كم يمتلى طريقه ان يستعمل ما يملاه فى جميع
يوم وهى سبعة عشر حوضا وما تفرغه البالوعة وهى ثمانية حياض فانقص من الاول بقى
تسعة ففى اليوم الواحد يمتلى تسع مرات فيمتلى مرة فى تسع النهار **فائدة** ليس لمثبتى الجزء
حجة اقوى من حكاية وضع الكرة على السطح المستوى اذ لو انقسم موضع الملاقاة لوصل من
طرفيه الى مركزها ليحدث مثلث متساوى الساقين ويخرج من ملاقاة القاعدة عمودا
الى المركز فالخطوط الثلثة الخارجة من المركز الى المحيط متساوية لانها كذلك ويلزم الطول
الساقين من العمود لانها وترا لقائمتين موترا لحادتين **فائدة** كل حيوان متنفس با

الهواء

الهواء فهو انما يتنفس من انفه بخلاف الانسان فانه يتنفس من فمه وانفه معا وسبب
ذلك انه يحتاج الى الكلام بتقطيع الحروف فيخرج بعضها الانف فيحتاج الى نفوذ الهواء فيه
وقد فتح بيطار فم الفرس بالترسة فخرج بهرمنات في المكان **فائدة** الخنس والكنس التي
اقسم الله بها في كتابه العزيز هي الخمس المتحيرة من خنس اذا رجع وكنس الوحش اذا دخل كناسه
وبينها اشعار بما يعرض للخمسة المتحيرة من الرجوع والاقامة والاستقامة فالخنس اشعار بالرجوع
والكنس اشعار بالرجوع بالاقامة والجوار اشعار بالاستقامة **فائدة** دعاء مجرب الحج
جليل القدر مجرب ذكره في مزار البحار عن قيس المصباح عن ابي عبد الله ع قال اذا كانت لك
حاجة الى الله وضقت بها ذرعا فصل ركعتين فاذا سلمت تكبر الله ثلثا وسبح تسبيح
فاطمة الزهراء عليها السلام وقل مائة مرة يا مولاتي يا فاطمة اغيثيني ثم ضع خدك الايمن ثم اسجد
على الارض وقل مثل ذلك ثم عد الى السجود وقل ذلك مائة مرة وعشر مرات واذكر حاجتك
فان الله يقضيها ورواه عن كتاب البلد الامين هكذا تصلي ركعتين فاذا سلمت فكبر الله
ثلثا وسبح تسبيح الزهراء ع واسجد ثم قل مائة مرة يا مولاتي يا فاطمة اغيثيني ثم ضع خدك
الايمن وقل كذلك ثم عد الى السجود وقل كذلك ثم ضع خدك الايسر على الارض وقل كذلك ثم عد
الى السجود وقل كذلك مائة مرة وعشر مرات واذكر حاجتك تقضى مروي منها ايضا عن البلد
الامين عن الصادق ع اذا كان لك حاجة الى الله وخفت امرا فاكتب في بياض بعد البسملة
اللهم اني اتوجه اليك باحب الاشياء اليك واعظمها لديك واتقرب واتوسل اليك بمن اوجبت
حقه عليك بمحمد وعلي وفاطمة والحسن والحسين والائمة عليهم السلام وتسميهم باسمائهم
اللهم اكفني كذا وكذا ثم تطوي الرقعة وتجعلها في بندقة وتطرحها في ماء جار او
بئر فانه يفرج عنك فيه ايضا وروي عن الصادق ع انه قال من قل عليه رزقه او ضاقت

بعينه

معيشته او كانت له حاجة مهمة من امر دنياه او اخرته فليكتب في رقعة بيضا ويطرحها
في الماء الجاري عند طلوع الشمس وتكون الاسما الشريفة في سطر واحد بسم الله الرحمن الرحيم
الملك الحق المبين من العبد الذليل الى المولى الجليل سلام على محمد وعلي وفاطمة والحسن
والحسين وعلي ومحمد وجعفر وموسى وعلي ومحمد وعلي والحسن والقائم سيدنا ومولينا
صلوات الله عليهم اجمعين رب مسني الضر والخوف فاكشف ضري وامن خوفي بحق محمد
وال محمد واسئلك بكل نبي ووصي وصديق وشهيد ان تصلي على محمد وال محمد واسئلك
بكل نبي وصديق وان تصلي على محمد وال محمد يا ارحم الراحمين اشفعوا لي يا سادتي بالشان
الذي لكم عند الله فان لكم عند الله لشانا من الشان فقد مسني الضر يا سادتي و
الله ارحم الراحمين فافعل بي يا رب كذا وكذا وهذا ايضا ومنها ما يكتب على كاغذ ويرسل
في الماء بسم الله الرحمن الرحيم من العبد الذليل الى المولى الجليل رب اني مسني الضر وانت
ارحم الراحمين بحق محمد وال محمد صل على محمد وال محمد واكشف همي وفرج عني
غمي برحمتك يا ارحم الراحمين وهذا ايضا رواه عن كتاب العتيق الغروي دعاء يدعى به في
المهمات والشدائد بعد صلوة الليل مع رقعة يكتب شرح الحال في ذلك تخلص النية
وتزيل الشك في الطوية وتعمل على ان تصلي في بقية العشا ثم تصلي ركعتي الوتيرة وانت
جالس تقرء في الاولى الحمد وسورة الواقعة وفي الثانية الحمد وقل هو الله احد وتدع الكلام
والحديث ولا تتشاغل بشيء من سوى التسبيح والذكر فاذا دخلت فراشك تسبح تسبيح
فاطمة عم ثم تضطجع على جانبك الايمن وانت تذكر الله الى ان يغشاك النوم وكلما
استيقظت ذكرت الله عز وجل بالتقديس والتعظيم وما يخطر لك من الذكر فاذا كان الثلث
الاخير منها فاسبغت الوضوء وصليت ثمان ركعات الليل بلا توجه بشيء في خلالها

تقرء

تقرء في الاولى الحمد و سبح اسم ربك الاعلى و في الثانية الحمد و قل يا ايها الكافرون فاذا فرغت منها قمت و صليت ركعة الوتر تقرء فيها الحمد و قل هو الله احد ثم تدعو بدعاء الوتر و تطيل القنوت بخشوع و تضرع و استكانة فاذا سلمت قمت قياما فرفعت يدك اليمنى برقعة كتبتها بخطك على ما اشرح لك و كشفت راسك و اعتمدت باليد اليسرى على ظهرك و تقول يا رب حتى ينقطع النفس يا سيدى كذلك يا مولاى كذلك هذا مقام العائذ الضال الذليل الخاشع البائس الفقير المسكين الحقير المستكين المستجير الذى لا يجد لكشف ما به غيرك و لا يرجع فيما قد احاط به الى سواك سيدى انا من قد علمت و فيما عرفت من ضعفى عن عبادتك الا بتوفيقك و تقصيرى عن شكرك الا بعونك و قد بنى في ذلك و اعترف بجرمى و اسئل الصفح عنى و تفضل على محمد و اله و ابلغهم الساعة الساعة الساعة عنى افضل التحية و السلام و اقبلنى بهم اللهم على ما كان منى و ارحم ضعفى و كنى و استجب دعائى برحمتك يا ارحم الراحمين ثم تبكى و تباكى ثم تمسك عن الدعاء و انت بطرف خاشع و يدك بالرقعة مرفوعة نحو السماء و لتكن في ذلك خاليا وحدك بحيث لا يراك احد ان استطعت و كن كذلك الى ان يلوح الفجر ان اطقت و ان كللت عن ذلك و اعييت فقل و صل ركعتى الفجر ثم ارفع يدك و ارفع سبابتك اليمنى و ضعها على الارض و استجر بك و استعن به و قل سيدى او بقتنى الذنوب و حيرتنى الخطوب واحد قت بى الكروب و انقطع رجائى فى كشف ذلك الا منك و ثقتى ان تنصرف عنك الهى و سيدى فانظر بعين رافتك و جد الى بجودك و احسانك على و اجرنى فى ليلتى و اقبل قصتى و اقض حاجتى و استجب دعوتى و اكشف حزنى و ازل الفقر و الفاقة عنى و اعذنى من شماتة الاعداء و درك الشقاء و اعطنى سؤلى و مسئلتى بجودك و كرمك يا مولاى انك قريب مجيب و انت على كل شئ مما انت عليه

[Margin:] لم يكن تقرء في الوتر الا قل هو الله احد ... ينصرف الحاجة مكتوب

بثقة معلقة منيب فان الله عز وجل الكريم مدعو واقرب مجيب نسخة الرقعة هكذا بسم
الله الرحمن الرحيم من العبد الذليل الحقير الفقير المذنب الجاني على نفسه المنقطع به السائل
المستكين المقر بذنوبه الظالم لنفسه المستجير به الى المولى الكريم العظيم العلي الاعلى رب
السموات والارضين مالك الامور وعلام الغيوب من لا ضد له ولا ند له ولا صاحبة
ولا ولد له الاحد الصمد الذي لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد اقول بخضوع و
خشوع رب عملت سوءا وظلمت نفسي فصل على محمد وآله واعف عني واغفر خطائي
واصفح عن زللي وخذ بيدي بجودك ومجدك ثم اقول يا اكرم الاكرمين ويا غاية الطالبين و
يا مجيب دعوة المضطرين ويا منفس عن المكروبين يا ارحم الراحمين الهي وسيدي انا عبدك
وابن عبدك وابن امتك فلان بن فلان انشاتني وكنت صغيرا واغنيتني وكنت فقيرا
ورفعتني وكنت حقيرا وجبرتني وكنت كسيرا ومننت علي بما انت اهله واعلمتني
انقذتني وعززتني وجللتني من المحنة تكرما ونعشتني بعد قلة واسبغت علي النعم
واوجبت علي المنة وبلغتني فوق الامنية لتبلوني فتعرف شكري ومقدار سعيي وطاعتي
واقراري وانابتي اخذا بالفضل علي وتاكيد الحجة فيما لديك فجحدت حق نعمتك ونسيت ما
ما عندي من منتك وقادني الجهل والعمى الى ركوب الزلل والخطاء حتى وقعت في غواية
الردى وتبدلت بالتقصير والعمى وركبت محل ما كنت خشيتني وبرح بي الجفاء و
صرت الى حال البؤس والضراء بعد احسانك الكامل ونعمك المترادفة وسترك الجميل و
صيانتك التامة الهي وسيدي ومولاي فقد بان لك حالي وكشف بالي وظهر اختلالي
وشاعت فاقتي وشهر فقري وانقطعت من المخلوقين آمالي وانت العائد على اهل الصلاح منا
بالنعم والاخذ على المسيئين بالاحسان والمن فضلا من طولك وطولا وجودا وكرما وتماما

ما ابتدأت

ما ابتدأت في امري من قبل ابتديت من معروفك عندي فقد هلكت نفسي وفرطت
في امري ونقصت في حظي وانا عائذ منك بك يا رب اليك من الحرمان وسوء القضاء
متوسل بك اليك في قبولي والصفح عني واتمام ما انعمت به علي واصلاح حالي وكشف
الضر والكشف الفقر والفاقة عني والاذلال والبلوى حتى تجري حالي على اجمل حال في
اسبغ نعمة كانت علي في وقت من الاوقات يا رب فكانت ذنوبي اخلقت وجهي عندك
وغيرت حالي فاني اسئلك واتوجه اليك واتوسل اليك واتقرب اليك واستشفع اليك
يا من لا مسئول غيره ولا رب سواه بجاه سيدنا محمد رسولك وبجاه اوليائك وخزانك
واصفيائك واحبائك من خلقك علي امير المؤمنين ع وفاطمة والحسن والحسين وعلي
ابن الحسين ومحمد بن علي وجعفر بن محمد وموسى بن جعفر وعلي بن موسى ومحمد بن علي وعلي بن
محمد والحسن بن علي والخلف الصدق الصالح صاحب زمانك والقائم بحجتك وامرك و
عينك في عبادك من ولد نبيك صلواتك عليهم اجمعين وسلامك ورحمتك و
بركاتك عليهم اسئلك بحقك عليهم وبالحق الذي جعلته لهم عليك وعلى جميع
خلقك ان تصلي عليهم اجمعين وتبلغهم سلامي الساعة وتكشف بهم حزني وتفرج بهم
همي وتخرجني بهم عن حيرتي الى روحك وفرجك وخلاصك وعافيتك وان تغفر ذنوبي
التي اصارتني الى ما انا فيه وان تاخذ بيدي وتعفو عني عفو القادر وانت على ذلك
متم به من امري احسانا الي وتكميل النعمة عندي وحراستي ما ابقيتني وتفتح ما انغلق من
اسبابي فارزقني الساعة الساعة منك رزقا واسعا واسعا صبا صبا
حلالا طيبا من غير كد ولا كدر ولا منة من احد من خلقك لا سعة من عطاياك السابغة
وخزائنك العظيمة في سمائك وارضك من فضلك اسال ان تصلي على محمد وآل محمد وعجل

ما ابتدأت

ذلك علي مكاني تيسر هنالك عافية ونعمة وسلامة وحميد عاقبة وسهل لي قضاء ديوني
كلها وصلاح شؤوني كلها عاجلها وآجلها غير آجل وخذ بناصيتي إلى العمل بطاعتك وطاعة
محمد وآله صلواتك عليهم فيما تهبه لي وأمرته علي وعندك ما ابتغيه وأقبل علي بصباح يكون
لي فيه كامل الفلاح والصلاح والنجاح وتجعل السراج يا من بيده خزائن كل مفتاح
فإنك على كل شيء قدير وما تشاء من أمر يكون ولا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم
والصلوة على رسوله وآله الطاهرين الأخيار الأبرار وعلى جبرئيل وميكائيل وجميع الملائكة
المقربين والأنبياء المرسلين والأئمة الطاهرين صلوات الله عليهم وما شاء الله كان و
هو خير الغافرين وحسبنا الله ونعم الوكيل ثم تأخذ الرقعة فترمي بها في بحر أو في نهر جار
يقضي الله حوائجك ويفرج عنك إن شاء الله عز وجل وفيه يقضي في نسخة قد تم من موء
بعض أصحابنا رضي الله عنهم ما هذا لفظه هذا الدعاء رواه محمد بن بابويه رحمه الله عن
الأئمة ع وقال ما دعوت في أمر إلا رأيت سرعة الإجابة وهو اللهم إني أسألك وأتوجه إليك
بنبيك نبي الرحمة صلى الله عليه وآله يا أبا القاسم يا رسول الله يا إمام الرحمة يا سيدنا
ومولانا إنا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك إلى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا
يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا أبا الحسن يا علي بن أبي طالب يا حجة الله على
خلقه يا سيدنا ومولانا إنا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك إلى الله وقدمناك
بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا فاطمة الزهراء يا بنت محمد رسول
الله يا قرة عين الرسول يا سيدتنا ومولاتنا إنا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا
بك إلى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيهة عند الله اشفعي لنا عند الله يا أبا
محمد يا حسن بن علي أيها المجتبى يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولانا إنا

توجهنا

توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند
الله اشفع لنا عند الله يا ابا عبد الله يا حسين بن علي ايها الشهيد يا ابن رسول الله يا حجة
الله على خلقه يا سيدنا ومولانا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك
بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا محمد بن علي ايها الباقر
يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولانا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك
الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا عبد الله
يا جعفر بن محمد ايها الصادق يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولانا انا
توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها
عند الله يا ابا الحسن يا موسى بن جعفر ايها الكاظم يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه
يا سيدنا ومولانا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين
يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا علي بن موسى ايها
الرضا يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولانا انا توجهنا واستشفعنا
وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله
يا ابا جعفر يا محمد بن علي ايها الجواد يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولانا
انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها
عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا علي بن محمد ايها الهادي النقي يا ابن رسول الله
يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولانا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله
وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا محمد يا حسن بن علي
ايها الزكي يا ابن رسول الله يا حجة الله على خالقه يا سيدنا ومولانا انا توجهنا واستشفعنا

يا علي بن الحسين ايها زين العابدين يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولانا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله

وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله
يا وصي الحسن والخلف الصالح يا ايها القائم المنتظر يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا
ومولينا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا
وجيها عند الله اشفع لنا عند الله ثم يسال حاجته فانها تقضى ان شاء الله تعالى **فائدة**
قال في الكشاف عند تفسير قوله تعالى وتباني مسني الضر بالفتح الضرر في كل شيء وبالضم
الضرر في النفس من مرض وهزال **فائدة** يمكن الوزن من المثقال الواحد الى الاربعين مثقالا
باربعة احجار احدها مثقال والاخر ثلثة والاخر تسعة والاخر سبعة وعشرون **نكتة**
البسملة تسعة عشر حرفا وقلما كان في القرآن تخلو من واحدة منها او بها تحصل
النجاة من شرور القوى التسعة عشر التي في البدن اعني الحواس العشرة الظاهرة والباطنة
والقوى الشهوية والغضبية والطبيعية التي هي منبع الشرور ولهذا جعل الله سبحانه
خزنة النار تسعة عشر بازاء تلك القوى فقال عليها تسعة عشر **فائدة** قال بعض اهل المعرفة
كليات العوالم اربعة عالم الجبروت وعالم الملكوت وعالم الغيب وعالم الشهادة اما عالم
الجبروت فهو الذي يعبر به عن الذات المقدسة وينسب اليها واما عالم الملكوت فهو
الذي يعبر به عن صفاته سبحانه وينقسم الى الملكوت الاعلى وهو ما لا يتعلق منها بالمخلوقات كالحيوة
والقدرة والملكوت الادنى وهو ما يتعلق بها كالخالقية والرازقية واما عالم الغيب
فهو ما كان من المخلوقات غائبا عن احساسنا كعوالم الملائكة والروحانيات واما عالم
الشهادة فهو ما كان منها محسوسا لنا **فائدة** قال الشيخ ابو علي في الشفا كل حيوان ليس على اعلى
ذكره انثيان فشحمه يجمد بعد ذوبه ولا يجمد شحم غيره وقال ايضا في معرفة المني المولد و
غيره ان المولد يرسب في الماء والذي لا يولد يتحلل فيه وقال ايضا الشحم المتخذ من اللبن قريب من الكحل

وفي دعاء آخر تقول بعد ذلك يا سادتي وموالي اني توجهت بكم ائمتي وعدتي ليوم فقري وحاجتي الى الله وتوسلت بكم الى الله واستشفعت بكم الى الله فاشفعوا لي عند الله واستنقذوني من ذنوبي عند الله فانكم وسيلتي الى الله وبحبكم وبقربكم ارجو نجاة من الله فكونوا عند الله رجائي يا سادتي يا اولياء الله صلى الله عليكم اجمعين ولعن الله اعداء الله ظالميكم من الاولين والاخرين يا رب العالمين
من بعض كتب المعتبرة

سخن بلدر

حتى يمتد تحت اللبد كيف شئت وتدهين فرسها بموم او زفت يحمي رجلها عن
عن الوجع فان المشي يوجعها فائدة قال العلامة في شرح القانون الامراض المتوارثة
والمتعدية يجمعها الشاعر في قوله متوارث الامراض عد حروفها بنساجد وجبرجح
ج وج هي التي تعد الجنس فالباء من المتوارثة البرص والنون النقرس والسين السل
والالف البليميا وهو الصرع والجيم الجذام والميم المالنخوليا والدال الدق والجيم من المتعدية
الجرب والباء البخر والراء الرمد والحاء الحصبة والجيم الجدري والواو الوباء والجيم الجذام
فائدة قال القزويني قال محمد بن زكريا اذا وضع سراج في طاس وجعل فوق الماء او في
قناة فيها الضفادع سكنت اصواتها ولا يسمع لها صوت البتة وكذا اذا جعل الطست على
وجه الماء مقلوبا فائدة قال القزويني والرازي من شرب مثقالين من حب الاترج بعد
دقه نافعا ابراه ذلك من لسع العقرب والحية وغيرهما من ذوات السموم فائدة في الدعا
على الشخص لله درك قيل لما كان الرضاع تؤثر في الطباع قالت العرب لله درك حتى
تخلق باخلاقه بعضهم ويمكن ان يكون المراد لله احسانك ونفعك حيث ان اللبن انفع شيء
عند العرب فائدة قال العلامة الشيرازي في شرح القانون قال هرمس اذا اتخذ المصروع
خاتما من حافر حمار في يده اليمنى لم يصرع وان علق برادة الحديد على من كثر يتغوط في النوم
لم يتغوط وان علق راس فارة في خرقة على من يصرع برء فائدة حكى عن جالينوس وجماعة ان
الرمان اذا اخذ اول ما ينعقد هو بقدر حب الاس وبلع منه سبعة على الريق امن من الرمد
سنة اقول فيه ابهام لاحتمال ارادة نفس الرمان وارادة حبه فائدة ينبغي للمراة ان تتخيل
عند الجماع وخصوصا عند الانزال احسن ما يكون من الصور من النساء والرجال وكذا ان يعا
فان لذلك مدخل عظيما في صورة الولد عند الاطباء قال العلامة الشيرازي في شرح

القانون حكى لي الفاضل جمال الدين صاعد محمد الكاشغري ان بنت الامام نجم الدين
الحفصي الخوارزمي ولدت ولداً له راسان ولسانان وباقي بدنه بدن حية وكان يجيء الى امه
ويرتضع ثم يخلّي الام ويرمي نفسه في بركة ماء هناك ويغوص فيخرج من الماء كالحية ثم
يعود الى امه ثم يرمي نفسه في الماء وعلى هذا بقي الى مدة شهر ثم ان الائمة افتوا بانه واجب
القتل ولما سئل عن المرأة ما كان سبب هذا قالت لا ادري الا اني خفت حية وعند (في قتله)
الانزال تخيلت لي صورتها **فائدة** اذا اردت معرفة ان القمر في اي برج فاضعف ما
مضى معك من الشهر وزد عليه خمسة فما اجتمع فالق لكل برج خمسة وابتدئ بالعد
من برج الشمس فاذا انتهى الى برج فالقمر في ذلك البرج مثلاً ان يكون الشمس في برج الدلو
وقد مضى من الشهر احد عشر يوماً ضعفناها وزدنا عليه خمسة صار سبعة وعشرين اسقط
الخمسة والعشرين لخمسة بروج الدلو والحوت والحمل والثور والجوزا فما بقي من اليومين
يصير في ستة يكون اثني عشر فالقمر في اثني عشر درجة من برج السرطان وقال العلامة
الطوسي هر روز ماه سيزده تعيين كن پس سيزده اش اضافه بر تخمين كن هر
برج را ز موضع خود بهر يكى ده ميدان درجات مه را تخمين كن قال ابو هلال في كتاب
الاوائل اول من قال جعلت فداك علي عليه السلام دعا عمرو بن عبد ود الى البراز يوم الخندق ولم
يجبه احد قال علي عليه السلام جعلت فداك يا رسول الله اتأذن لي قال انه عمرو بن عبد ود قال انا علي
ابن ابي طالب فخرج اليه فقتله فاخذ الناس منه واول من اخذ مال الناس بالظلم وسماها
الضمان واول من قضى غلبةً هماي بنت بهمن بن اسفنديار واول من سمي عبد الملك في الاسلام
عبد الملك بن مروان واول من غزل حوا غزلت صوف ضان ونسجت لآدم جبة ولنفسها درعاً وخماراً
لحوا واول من وضع البقول في الخوان كيخسرو بن سياوش واول من عمل قصعة الشراب لما

واللبن

واللبن ونحوهما قينان بن انوش بن شيث و اول من عمل الطنبور قوم لوط واول من عمل
المقراض و قطع الاثواب به متوشلخ بن ادريس واول من امر بنسج الفرش هوشنگ و في عهد
افريدون عملوا الحصير و البوريا واول من امر بصنعة السيف جمشيد واول من عمل الرمح كشتاسب
الملك و اول من امر بنسج الاثواب من القطن و اظهر الكتان والابريشم جمشيد و كان قبله من
الصوف واول من لبس الفرو كالسمور والسنجاب هوشنگ واول من وضع القلنسوة و ترتيب
النعل انوش بن ادريس واول من امر بنسج زربفت بهمن بن اسفنديار واول من امر بصبغ
الاثواب جمشيد واعلم ان كل ما يعمل من اللبن من الجبن و الاقط والسمن و الماست وغير ذلك
من بدايع اهل يونان و ماست لفظ يوناني **نكتة** قال المطرزي في الاقناع الدلالة
بكسر الدال يستعمل في المحسوسات و بفتحها يستعمل في المعاني يقال دل على الطريق دلالة
بالكسر و دل على المسئلة و الحكم دلالة بالفتح **فائدة** بعضی از مدعیان معقولات
فرق می گذارند میان انسان و ساير حيوانات باینکه انسان نفس ناطقه هست و ادراک
کلیات می کند بخلاف باقی حیوانات و نمیدانم دلیل ایشان را بر نفی نفس ناطقه و درک
کلیات از ساير حيوانات چیست و حال اینکه ایشان را احاطه بعوالم آنها نیست و در کتاب
نوادر از شیخ مقتول نقل کرده که او میگوید حیوانات را نفوس ناطقه مجرده هست
همچنانکه مذهب تو ما است و شیخ ابو علی در کتاب سؤال بهمنیار تصریح کرده بعدم
فرق میان انسان و حیوانات دیگر درین حکم و قیصری در شرح فصوص گوید ما قال المتأخرون
من ان المراد بالنطق هو ادراك الكليات لا التكلم مع كونه مخالفا لوضع اللغة لا يفيدهم
لانه موقوف على ان النفس الناطقة المجردة للانسان فقط ولا دليل لهم على ذلك لا شعور
لهم بان الحيوانات ليس لها ادراك الكليات والجهل بالشيء لا ينافي وجوده وامعان النظر فيما

يحصل عنه من العجائب يوجب ان يكون لها ادراك الكليات واز سخن قيصر معلوم مى

شود كه مراد متفقه من المنطق معنى لغوى است شيخ ابو على در اول دانشنامه علائى باين

تصريح كرده **فائدة** فى الكشكول اذا ضربت مخارج الكسور التى فيها العين بعضها

فى بعض حصل مخرج الكسور التسعة وهو الفان وخمسمائة وعشرون فيقال انه سئل امير

المؤمنين ع عن مخرج الكسور التسعة فقال اضرب ايام سنتك فى ايام اسبوعك **فائدة**

النصارى مجمعون على ان الله تع واحد بالذات وانه ثلاثة بالاقانيم الصفات مع الذات

ويعبرون عن الاقانيم بالاب والابن وروح القدس فيريدون بالاب الذات مع الوجود

وبالذات مع العلم الابن ويطلقون عليه اسم الكلمة ايضا وبالذات مع الحيوة روح

القدس والانجيل الذى بايديهم اليوم انما هى سيرة المسيح جمعها اربعة من اصحابه

وهم متى ولوقا ويوحنا وقيل يحناه ومارقوس ولفظ الانجيل معناه البشارة

فائدة اعلم ان التورية خمسة اسفار السفر الاول يذكر فيه بدو الخلق والتاريخ من

ادم الى يوسف ع الثانى يحكى استخدام المصريين لبنى اسرائيل وظهور موسى وهلاك

فرعون وامامة هرون ونزول الكلمات العشر وسماع القوم كلام الله الثالث يذكر

فيه تعليم القرابين الرابع يذكر فيه عدد القوم وتقسيم الارض عليهم واحوال الرسل التى

بعثها موسى الى الشام واخبار المن والسلوى والغمام الخامس يذكر فيه بعض الاحكام و

وفاة هرون وموسى ويوشع ثم انهم ينقلون عن الانبياء ستة عشر كتابا ويضيفونها الى

خمسة اسفار التورية ومجموع كتبهم على اربع مراتب المرتبة الاولى التورية وقد ذكر المرتبة

الثانية اربعة اسفار يسمونها الاولى اولها يوشع يذكر فيه ارتفاع المن والسلوى ومحاربة

يوشع وفتحها البلاد وقسمتها بالقرعة وثانيها يدعى فيه سفر الحكام وفيه اخبار قضاة

بنى اسرائيل

بني اسرائيل وثالثها الاشموئيل فيه نبوته وملك طالوت وقتل جالوت ورابعها سفر
الملوك وفيه اخبار ملك داود وسليمان وغيرهما والملاحم ومحن بختنصر وخراب بيت
المقدس المرتبة الثالثة اربعة اسفار يسمى بالاخيرة واولها لشعيا فيه توبيخ لبني اسرائيل
وانذار بما وقع وبشارة للصابرين وثانيها لارميا وفيه خراب البيت والهبوط الى مصر
وثالثها لحزقيل يذكر فيه حكم طبيعة وملكية مرموزة واخبار ياجوج وماجوج ورابعها
اثنى عشر سفرا فيها انذارات بزلازل وجراد وغيرهما واشارة الى المنتظر والمحشر ونبوة يونس
وابتلاع الحوت له وتوبة زكريا والبشارة بورود الخضر المرتبة الرابعة تدعى الكتب وهي
احد عشر سفرا الاول تاريخ نسب الاسباط وغيرهم ومزامير داود ومائة وخمسون مزمورا
كلها طلبات وادعية الثاني قصة ايوب وفيه مباحث كلامية الرابع امثال وحكمية عن سليمان
الخامس اخبار الحكام السادس نشائد غريبة في مخاطبة النفس والعقل لسليمان السابع تسمى جامع
الحكمة لسليمان فيه البحث على طلب اللذات العقلية الباقية وتحقير اللذات الجسمية
الفانية وتعظيم الله سبحانه وتخويف منه الثامن يدعى البواع لارميا وفيه خمس
علامات على حروف المعجم يندب على البيت التاسع فيه ملك اردشير والعاشر لدانيال
فيه تفسير منامات وحال البعث والنشور والحادي عشر لعزير فيه صفة عود القوم من
ارض البيت في بنائه **فائدة** في كتاب ادب الكاتب يقال لولد كل سبع جرو ولولد كل ذي
ريش فرخ ولولد كل وحشية طفل ولولد الفرس مهر ولولد الحمار جحش وعفو ولولد
البقرة عجل والانثى عجلة ولولد الضان ذكرا وانثى سخلة وبهمة الى اربعة اشهر فهو حمل
والانثى حمل ورخل ولولد المعز سخلة وبهمة الى اربعة اشهر فهو جفر والانثى جفرة ثم جدي والانثى
عناق ولولد الاسد شبل ولولد الضبع فرعل ولولد الدب ديسم ولولد الغزال خشف وطلا

و بولد الخنفر يشوص و لولد اللد تثبر و الكلبة و الهرة تجر بعد ض و لولد الثعلب هجرس فما

الاولاد في الحرايج و الجرايح ان قبور الخلفا من بني العباس بسامرة عليها من ذرق الخفافيش

والطيور ما لا يحصى و لا يرى على راس قبر العسكريين ع و لا على قباب المشاهد ذرق طير اصلا

نضل عن قبورهم الشريفة حكايت یکی از ثقات نقل میکرد از والد خود که او نیز از ثقات

بود که در وقتی که سن در سن شانزده یا هفده سال بود در عهد نوروزی بود در اصفهان

باتفاق پدر خود و جمعی از دوستان و هم صحبتان با بند به عید بخانهای آشنایان می

رفتیم اتفاقا روز سه شنبه بود بعزم دیدن آشنائی رفتیم در قبرستانی سبیل بخوانیم

او بود نکته که دو شخصی را فرستادیم تفحص کنند که او در خانه است یا نه بر سر قبری نشستیم

یکی از رفقا بعنوان مطایبه گفت ای صاحب قبر امروز ایام عید است بدیدن ما هم که رفتیم

تعارفی کن و شیرینی و میوه او در چه توجه به تعارف ناگاه از قبر آوازی برآمد که

ببخشید ندانستم شما اینجا خواهید آمد سه شنبه آینده وعده است همین جا تا من

نیز تعارف بجا آورم ما از شنیدن آواز متوحش شدیم که تا سه شنبه آینده همه خواهیم مرد

و مشغول توبه و وصیت شدیم تا روز سه شنبه آینده با هم مجتمع شده گفتیم بیائید

تا بر سر قبر او رویم ببینیم چه روی میدهد مجتمعا بر سر قبر او رفتیم یکی از ما گفت که ای صاحب

قبر بوعده وفا کن ناگاه دیدیم قبر شکافته شد دری پیدا شد و آوازی آمد که بسم الله

قدم رنجه فرمائید پله چند ظاهر شد ما در نهایت حیرانی پائین رفتیم دهلیزی طولانی

سفید کرده روشن نمایان شد شخصی در آنجا ایستاده پیش افتاد و دلالت میکرد

چون دهلیز تمام شد باغی در نهایت طراوت و صفا ظاهر و در آنجا نهرهای آب جاری

و درختهای مشتمل بر انواع میوه های جمیع فصول و بر آن درختان انواع مرغان خوش الحان

و از عقبها

وانجا باینکه مقابل دهلی بود رفتیم در میان باغ بعمارتی عجیب هم ساخته و پرده ختم
در نهایت زینت اطراف آن باغ کشوده پس داخل آن عمارت شدیم شخصی در نهایت
جمال وصفا نشسته و جمعی از ماه لقایان کمر خدمت بر میان بسته چون ما را دید
از جا برخواست و عذرخواهی نمود و ترغیب کرد و انواع میوها و شربتها که مثل آن ندیده بودیم آورد
و ما متحیر که در اینجا خواهیم ماند یا باز کشتی خواهیم داشت بعد از ساعتی برخواستیم تا
ببینیم چه روی خواهد داد آن شخص ما را مشایعت کرد تا دم دهلیز پس یکی از ما از او
سؤال کرد که تو کیستی و اینجا کجا است گفت من فلان مرد قصابم که در بازار چه که نزدیک
این قبرستان است دکان قصابی داشتم و عملی بجز این نداشتم و هرگز کم نفروختم و اول وقت
نماز که داخل می شد صدای مؤذن بلند می شد اگر گوشت بترازو بود نمی کشیدم
و بمسجد کوچکی که در آن نزدیک هست بنماز جماعت حاضر می شدم و بعد از مردن مرا این
موضع را بمن دادند و در هفته که گذشت که شما اینسخن را گفتید ما در آن براه دادن
نبودیم و از آن هفته را گرفتیم بعد هر یک از ما از مدت عمر خود سؤال کردیم و او جواب
میگفت تا بجمله شخص مکتب داری را گفت تو زیاده از نود سال عمر خواهی کرد و او هنوز
زنده است و مرا گفت تو فلان قدر و حال ده پانزده سال دیگر باقی است فائده

طریقه استخراج عزیمت مثلث مثلا این مثلث عدد خانه اول
که ۷۲ بحروف بردیم ع ب شد بیل بران افزودیم عبائیل شد
پس عدد خانه سیم که ۶۸ است چنین کردیم سحائیل شد

۶۸	۷۳	۷۲
۷۵	۷۱	۶۷
۷۰	۶۹	۷۴

پس خانه هفتم عدد ائیل شد پس نام عائیل شد اینها ملک از جهار او بر برداشته می شود
پس عدد صفحه را میگیریم و عدد یکی وسط ضلع این است ۷ و یکی ایسرست ۷۵

جمع کردیم ۲۰۴۱ شد بحروف بردیم وابل افزودیم قمبائیل شد پس باعدد وفق مستخرجین
کردیم که ۲۱۳ باشد دیجائیل شد پس عدد جمیع خانها و وفق را در سه ضرب کردیم ۶۳۹
و بحروف بردیم خلطائیل شد ان ملک اعظم است و رئیس ملائکه است پس استخراج
اعوان نمودیم از چهار خانه وسط ابتدا و سطر اعلا ۷۳ و نوش اضافه کردیم عجبوش
شد پس وسط ضلع ایمن سزنوش پس وسط ضلع ایسر عهبوش شد پس وسط اسفل
سطبوش شد پس عزیمت کردیم باین طریق بسم الله الرحمن الرحیم علیکم یا ارواح الطاهره
المسخره المطیعه بهذا اللوح الشریف یا عبائیل و یا سحائیل و یا عدائیل و یا عائیل
و یا قمبائیل و یا دیجائیل بحق ربکم والحاکم علیکم خلطائیل ان تجیبونی واعینونی
و اهولاء الاعوان عجبوش سزنوش عهبوش سطبوش بقضاء حاجتی بحق الاسم
الاعظم الم و بحق خالقکم و موجدکم و بارئکم بارک الله فیکم و علیکم اجمعین العجل
سه مرتبه الساعه سه مرتبه الوحا سه مرتبه خواندن عزیمت بعد اسم اعظم که
مرکز مثلث است و در اینجا ۷۱ است عدد وفق لوح نیز جایز است یا بعد اسماء الله
که ۹۹ است یا بعد و اسم خود یا بعد اسم شخص معین در عزیمت که اسم اعظم خوا
بود فواید لبعض الاعمال الآتیه بدانکه شد و صل بجا کسر بخنه و بیاض البحر
دیمات سوده باید بشود و بدانکه طریقه ریختن بود که پارچه کرباس نست که
کرباس را در پیاله ها کاسه گذارند بدانکه فائده آتش کد اختند انکه عروس آتش بکیرد
و بدانکه مراد از افتادن قرص بستکد دیگر چیزی در کرباس نماند و مراد از ملقمه
بقبه فولاد است که کرباس در وی ملقمه در بوته باید باشد فائده بگیرد قو
ت هٰ هٰ ذٰ ذٰ وت هٰ اعلی و در کفچه آهن بریزد بگذارد وی آتش کداختند بگذارد

انابورا

ابر را بر روی ثرم آب سیاه که خالی از گرد و غبار باشد بریزند و حالتیکه در زیر
ان ثرم کاسه باشد که در آن کاسه سرکه تند باشد تا آنچه صاف باشد در آن کاسه
بچکد آنچه در کاسه چکیده از ابر دارد و بر نهج سابق ثرم آب نماید و حاصل را بر روی ثرم
مذکور بریزند و آنچه در کاسه جمع شود بر دارد و تکرار عمل نماید تا هفت مرتبه پس
هر وقت که منعقد را بر داشته فرش و لحاف فذق نماید و در ظرف سفال و بر روی
آتش بگذارد تا هر وقت که بسوزد بعد از آن فذق را بر دارد و سنگی بر آن بزند
آنچه ورق ورق نشود از آن بهمان طریق مکلس نماید تا تمامی مکلس شود بعد از
مکلس جمیع جمع در سبو خمر کرده و در سر سبو حرارت آمناید حاصل را در کعب
پیاله یا کاسه بریزد قرص شود آن قرص را نگه دارد و هرگاه آن قرص ده مثقال باشد
پنجاه مثقال یا چهل مثقال شوره در قهوه جوش سنگی که تا آن حبابی باشد
بریزد و آن قرص را بر روی آن ببندد و در آن داشته وصل محکم نماید و در روی
آتش بگذارد تا چهار ساعت متوجه آن باشد هرگاه از سر قهوه جوش بخار بیرون
آمد بسرعت تمام بر دارد بعد از چهار ساعت از بر داشتن بگذارد تا سرد شود
بعد از آن گشود از بر روی تکه کرباس بریزد و در کاسه ای از آن محکم بگیرد و بشدت
عصر نماید آنچه بماند نگه دارد و آنچه بیرون رود باید سبو سابق عمل نماید از
فعل بیفتد بعد از آن ملقمه را ثبت آمناید که هر چهار یا پنج مثقال آن با شش
مثقال قمر خالص کرده و اما نفع این عمل مترتب نشود فائده هر ده مثقال قمر
مکلس سی مثقال یا چهل مثقال ملقمه از آن حاصل کرده پس هر سی مثقال ملقمه
شش مثقال قمر از آن عاید گردد فائده هرگاه آن قمر مکلس را بر بوته اندازد و

حین ذوبان میل کرمنج را در جوف نموده حرکت دهند بعضی از ان جیا شود فائده

جلیله هرگاه ذ ا ع ا ق و غ هـ ظ ا آ ت ذ خ را که بحد کمالی رسیده باشد بگیرند

و این ملغمه را در کاسه مطین بالمنج دهند از صبح تا ظهر بعضی از ان ثابت شود

و فائده بخشد فائده هرگاه همان مرهون نسب را خوب تحصیل کند و تنکار مینا

تصفیه نماید بانظریق معهود و نگه دارد و ۱ ۴ ۳ را بگیرد و در دیک سنگی

یا مس چین و اتش دردیلان بیفروزند تا اب شود و بچوبی از ابرهم زنند تا از غلیان

باستد بعد از بر داشته در فوغ ببرند و انبیق را سوار کند و شد و وصل را

محکم کند و در زیر فوغ اتش ملایم برافروزند و انچه از و مقطر شود با مرهون کرده

در شیشه مطین ببرند در حالتیکه مقطر و مصفی مساوی باشد بروی اتش

بگذارند تا اب شوند ممزوج کردند بس قمر را صفحه نمایند انصفحه را بتابند در ان

مرکب منعم کنند در حالتیکه مرکب را در پیاله کرده بروی اتش گذارده باشد بعد

از ان قمار در اتش منعم کنند و بیرون اورده مکلس شده باشد بعد از ان مثل الله

کند در فوغ مطین ببرند و مساوی چهار وزن ان فرار را بروی ان ریزند و ان ابکا

و تربالت محکم کند و اتش ملایم بدهد تا فرار منجمد کردند بعد بیرون اورده ذوبان

دهد فائده طریق تکلیس خرمهره بگیرد سحق کسلا مطین ذاید را ۲ ام و بکو

از الکو بیخ هموار که باد خورد نشود و نگه دارد و بیار ۸ م ذ ق ق خ و از اطعه

قطعه کن که هر قطعه ان بحسب عرض دو انگشت کمتر باشد ان قطعات را بوضعی بعین

بکه شکل جناری پیدا شود که در ان کشوده باشد انسنخ کوی پیدا و حصه کن با

ناحصه از این بتوی انشکل مذکور و بکعد پول سپاکه بوزن چهار مثقال است

با سر مثقال

قال الاوستاذ لا کمتر الا مارایت مثلا فقد فرغت من هذا الکتاب ...

۳۲۳

تم ... صاحب الفوز ...

با سه مثقال بورهٔ النخب بگذارد و انچه بزیر بکرد ابر روی ان بریزد و سرهای انقطعات
ذ ق ث ق ح بهم بگیرد و بهم منضم و ملحق کن که هرچه بکره نزدیک بودن تر باشد بعد از ان
یک چهار یک کهنه یا بیشتر بپیچ و در جائی بگذارد که باد را انجا تصرف نکند و دو سه
اتش بر اطراف ان بگذارد و ببرد و بعد از انقضای یکشب چون داخل شام شده باشی
بیا هر بیا هر گاه کهنه خاکستر شده باشد بردارد و بملایمت خاکستر را دور کن و ان
خرمهرهٔ مکلس را بردارد و هرگاه مجموع مکلس شده باشد فهو المراد و الا همین نهج هرچه
خواهی تکلیس کن و بدانکه در بسیاری از اوقات خرمهرهٔ مکلس با ذ ق ث ق ح مشتبه
می شوند بجهت مخلوط شدن هرگاه بملایمت هرچه تمام تر خاکستر را حرکت دهی ان
مکلسین بهم مخلوط نمی شوند نهایت دقت کن انچه بزردی اقرب باشد مکلس خر
مهره است و انچه بسفیدی اقرب باشد مکلس ذ ق ث ق ح و بدانکه باید صحت کسیل این
چندان کهنه نباشد هرگاه چنین باشد تکلیس نمی کند و باید پاپ نیفتاده باشد
و ثمرهٔ این عمل در بعضی از ناخوشیهای چشم ظاهر می شود و هم چنین در ضعف قوی
و عدم اقتدار بر وقاع و در علم صنعت نیز ثمرهٔ تامه است **فائده** در ساختن
عطر گل یکمن و سه چهار یک گل و انرا پاک کند در دیگ سفید بریزد و یکمن نیم
اب باکرات بر روی ان بریزد و در انبیق دیگ سفال محکم کند بنوعی که بخار بیرون
نیاید و نیچه را در ان استوار کند شد و وصل را محکم نماید و هرچه نیچه بلند تر باشد
بهتر است و هشتاد مثقال روغن بادام یا روغن دیگر که بقدر یکمثقال کافور چینی در ان
در ان حل کرده باشند در افتاب و ان روغن را بپیاله ای که گرفته باشند و در پارچه سفید
گذارده و در لوله محکم کند و انرا در اب سرد بگذارد و هر وقت که اب گرم شود ابرا

عوض کند و آتش در زیر دیگ بیفروزد تا بجوش آید بعد از آن آتش را
ملایم کند مثل چراغ تا اینکه آب دیگ تمام شود بعد از آن پارچه را برداشته در
ظرفی بریزد و آن روغن را از آب جدا کند بنوعیکه در آب چیزی از آن روغن باقی نماند
و باز روغن را در پارچه بریزد و آب با گلاب غیر آن گلاب در دیگ ارضیه یعنی گل تازه
بریزد و بنهج سابق کما و کیفا عمل سابق را بریزد و آب لا حول را که دارد و هکذا یکرر
العمل حتی یبلغ الی حد الکمال و یتصل الی مقصوده غایة الاتصال و لا حاجة الی بیان
باقی الامور لظهوره غایة الظهور **فائدة** طریقه منقوله از مرحوم مبرور زبدة العارفین
آقا محمد بیدابادی در تصفیه قلب سلوک سالک مدتی قبل از شروع در اربعین
در ایام بیکاری مداومت نماید بر ذکر الله خاطری و ناظری و نوافل را با خشوع بجا
آورد تا میل کاملی بهم رسد بعد از آن شروع در اربعین نماید و از جمیع احتراز نماید
و نوافل و اطراء با خشوع تمام بجا آورد و در بین نافله شب و شفع سیصد و شش
مرتبه یا حی یا قیوم را متصل تکرار نماید تا نفس قطع نشده چون نفس قطع شود نفس
کشیده بگوید برحمتک استغیث اللهم احی قلبی و چون نفس را تازه کرد باز شروع کند
بتکرار بنهج سابق تا تمام شود بعد از آن با تمام باقی نوافل بپردازد و اربعین را ابتدا
هم تمام کند بعد از اتمام شروع باین نور نماید که بامداد و هر روز یکی از انوار پنجگانه
متوسل شود سر اینکه یکی از اصحاب کسا و آل عبا در نور اول بنور اول و در ثانی بثانی
و هکذا این عمل باعث حیات قلب که عبارتست از علم بمطالب کلیه می شود و مکرر بتجربه
رسیده است **فائدة** یا علی یا ایلیا یا ابا الحسن یا ابا تراب حل مشکل سرور دین شفا
یوم الحساب مداومت باین کلمات بعد از صلوة در اثناء اللیل قلاً پانصد مرتبه

مذنبا

منشا حصول رؤیای صادقه و وصول سبب بفایح شارف است و مشخص است که وجود
شرایط در همه حاضر و راست **فائده** در سحرها رو بنجف اشرف ایستاده متوسل بروح مقدس
امیر المؤمنین ع شده هفت نوبت با بشارت این بخوانند ای باد صبح مشکبو سوی نجف
اور تو رو با شاه دین حیدر بگو با حیدر صفدر بگو با نفس پیغمبر بگو با سید
سرور بگو فلان سلامت میکند جان را غلامت می کند مستی ز جامت میکند
فلان سلامت میکند **فائده** اگر همان ملغمه منعقد را در پیاله کرده و پیاله دیگر
در بالای آن شد و وصل نموده بر آتش بسیار نرمی یا خاکستر گرم گذارند فراز آن پیاله
بالا متصاعد می شود و دست آید ملغمه چهار مثقال یک مثقال قمر می شود باید غبار
و گرد بملغمه ننشیند در وقت قبال **فائده** ماء الراس صابونی نیز آب صابونی
یکبار قلیاب و آهک را ممزوج نموده و قدری معین آب بر روی آن کرده آنچه بعد
از یکشبانه روز بر روی می نشیند تیزابست و همان آب را قدری که کسر کرده است
بر آن افزوده تا نیاد در قلیاب و آهک دیگر چنان کنند و همچنین تا پانزده بار در
ظرف چینی محکم **فائده** تنکیس میناد رم موز سر کهنه در ظرفی کرده کرباسی بر دهان
آن اخته رم موز را در آن کرباس کرده مثل مجموعه بر آن گذارده و آتش کند اخته در آن
مجموعه کرده تمام موم مذاب شود **فائده** اگر در رابتر نهند و شش روز در میان بول
حریر نهند همچو یاقوت شود و اگر یاقوت سفید را ببول شتر بجوشانند سرخ شود
فائده در اتمام عمل منعقد در گرفتن عطر گل بعد از آنکه تکرار عمل کرده و بمرتبه عشر
بالا رسد سعی بلیغی لازم است بجدا کردن آب از روغن بقدر امکان بعد از
جدا شدن معمول را داخل شیشه که جوف آن حبابی باشد و از دیگر گذارده در
کند

آفتاب بهاری بگذارند و درانرا محکم کنند از موم یا لاک که هوا دران تصرف

نکند که منجر بفساد می شود و بعد از تربیت آفتاب بدقت تمام ملاحظه کنید

هرگاه آب دران باقی مانده باشد آنرا بظروف دیگری بگذارید که محجوب از باد باشد در

منتهای درجه ملایمت مثل حرارت آفتاب تابستان در بلاد عجم تا آنکه بتدریج

از رطوبت برطرف شود و بدانکه باید آنچه صاف شد بگیرد و آنچه درد آن باشد

بتنکیس جدا کند بعد از آن مشغول تربیت شود بنحویکه گذشت **فائدة**

شیخ جلیل شیخ محمد جعفری نجفی قدس سره الزکی که از مشایخ اجازه این حقیر است

در سفری که بجهة زیارت عسکریین و سرداب مقدس بسر من رای مشرف شده بودیم

با جناب ایشان هم سفر بودیم روزی حکایت کرد که مرا در سرداب سر من رای آشنائی

بود از اهل آنجا که هرگاه بزیارت آمدمی بخانه او رفتمی وقتی آمدم آنشخص را بحو

نحیف و زار و مریض دیدم که مشرف بموت بود از سبب ناخوشی استفسار کردم

گفت چندی قبل از این قافله از تبریز بجهة زیارت باینجا مشرف شدند و من

چنانچه عادت خدام این قباب و اهل سر من رای هست بملاحظه قافله رفتم که

مشتری بجهة خود گرفته و استادی از او در زیارت کرده از او منتفع شوم در میان

قافله جوانی را دیدم در زی اهل باب صلاح و نیکان در نهایت صفا و طراوت

با جامهای نیکو برخواست علی بهراو ود و جامهای تازه پوشیده در نهایت خشوع و

خضوع روانه روضه متبرکه شد با خود گفتم از این میتوان بسیار منتفع شد پس

دنباله او را گرفته رفتم دیدم داخل صحن مقدس عسکریین شد و در رواق

ایستاده کتابی در دست دارد مشغول خواندن دعای اذن شد و در غایت آنچه

ازخضوع

از خضوع که متصور نمی شود و اشک از دو چشم او بر زمین جاری است نیز دل او از
گوشه ردای او را گرفتم گفتم میخواهم بجهت تو زیارت نامه بخوانم او دست بکیسه کرده و
یکدانه اشرفی بکف من گذارده اشاره کرد که برو و تو را با من رجوعی نباشد من که چند
روز استادی میکردم بده یک این شاکر بودم از اشرفی قدری راه رفتم و طمع مرا بر آن
داشت که باز از او اخذ کنم برگشتم دیدم در غایت خضوع و گریه مشغول دعای اذن
دخول است باز مزاحم او شده گفتم باید تو زیارت بتعلیم من هم بدهی این دفعه نیم اشرفی بمن داده و اشاره
کرد که بمن رجوع نداشته باش و برو من رفتم و با خود گفتم بنیکو شکاری بدست آمده
باز مراجعت کردم در عین خضوع او را گفتم کتاب را بگذار و البته من باید بجهت تو زیارت
نامه بخوانم و ردای او را کشیدم این دفعه نیز یک عدد ریال بمن داده و مشغول عبادت شد
من بفکر باز طمع مرا بر معاودت داشته مراجعت کردم و همان مطلب را تکرار نمودم
این دفعه کتاب را در بغل گذارده و حضور قلبش تمام شده بیرون آمد من از کرده خود
پشیمان شدم و نزد او آمدم گفتم برگرد و زیارت کن بهر نوع که میخواهی و مرا با تو کاری
نیست که بهر کجا گفت مرا حالتی از زیارت نماند و رفت من بسیار خود را ملامت کرده
مراجعت نمودم از در خانه داخل فضا شدم سه نفر بر لب بام خانه من محاذی در خانه
رو بمن ایستاده اند آنکه در میان بود جوان تر بود و کمانی در دست داشت تیر در کمان
نهاده و بمن گفت چرا زائر ما را از ما باز داشتی و کمان را زه کشیده ناگاه سینه من سوخت
و آن سه نفر غائب شدند و سوزش سینه من کم شد و باقی کرده بعد از دو
روز مجروح شد و بتدریج جراحت آن پهن شده اکنون تمام سینه مرا فرو گرفته و سینه
خود را گشود دیدم مجموع سینه او پوسیده بود و سوراخ نکرده گذشت که آنحضرت

نهم حکایت حاجی المحرمین الشریفین حاجی جواد صباغ که از معتبرین تجار و ثقه و
معتمد بود و در سر من رای سرکار تعمیر روضه متبرکه عسکریین بود و سرداب مقدس
بود از جانب جعفر قلی خان خوئی در سنه یکهزار و دویست و ده ۱۲۱۰ که حقیر بعزم زیارت
بیت الله الحرام با خود مشرف شده بزیارت سر من رای رفتم در آنجا بود حکایت کرد که
سید علی نامی بود که سابق بر این از جانب وزیر بغداد حاکم سر من رای بود حقیر او را
در سنه یکهزار و دویست و بیست و پنج ۱۲۲۵ که مشرف شده بودم دیده بودم گفت او از زوار عجم
وجهی که هر سری یک ریال بود میگرفت و ایشان را رخصت زیارت و دخول در روضه
میداد و بجهت امتحان وجه دادگان و ندادگان مهری بر پای ساق هر که وجه داده بود میزد که
بجهت نشان در وقت دیگر که داخل روضه می شوند باشند روزی بر در صحن مقدس
نشسته بود و سه نفر ملازم او هم ایستاده و چوبی بلند در پیش خود نهاده و قافله
زوار عجم وارد شده بود پای هر یک را مهر میکرد و وجه را میگرفت و رخصت
دخول میداد و جوانی از اخیار عجم با عیال و زن و همراه بود و از جمله اهل شرف و ناموس
و حیا و جمال بود و دو ریال داد سید علی ساق پای آن جوان را مهر کرد و گفت زن
نیز بیاید تا ساق پای او را مهر کنم آن جوان گفت هر دفعه این زن را یک ریال می دهم
و این فضیحت ضرور نیست سید علی گفت ای رافضی سید بن عصبیت و غیرت
میکنی که ساق پای زن تو را ببینم گفت اگر در میان این جمعیت مردم غیرت کنم غلطی نکرده
خواهم بود سید علی گفت ممکن نیست تا ساق پای او را مهر نکنم اذن دخول بدهم
آن جوان دست زن را گرفته گفت اگر زیارت نشد همین قدر هم کافی است و خواست مراجعت
کند سید علی شقی گفت ای رافضی گفته من بر تو شاق و گران آمد هم چنانکه زن او

ونث

دفت بکنند سر چوبی بر شکم او زدند که افتاده و جامهٔ او پیش تنم بدانرا و مکشوف
و نمایان شد ام بر دست این بزرگ فرزند را ستکرده و بروضهٔ مقدسه سر کرده عرض
کرده معرض کردند که اگر شما بر پسندید بر من بزرگوار است که بمنزل خود معاودت نمود
حاجی جواب گفت من در خانه بودم بعد از سه چهار ساعت گذشت بتعجیل آدمی بنزد
من آمده که مادر سید علی ترا میخواهد تا من بروانه می شدم دو سه نفر دیگر آمدند من
بتعجیل رفتم سرائی باندرون خانه دیدم سید علی مانند مار زخم خورده بر زمین می برد
غلطد و امان دندان دل میکند و عیال او در دور او جمع شده چون مرا دیدند مادر
و زن و دختران و خواهرانش بر پای من افتاده عجز و زاری کردند که برو و امجوانرا راضی
کن و سید علی فریاد میکند که بار الها غلط کردم و بد کردم من آمده تا منزل امجوانرا
جستم از ان خواهش خوشنودی و دعا بجهت سید علی کردم گفت من او و گذشتم اما گو
ان دل شکستهٔ من وا نخالت انوقت مراجعت کرده وقت مغرب بود آمدم بروضهٔ
عسکریین ع بجهت نماز مغرب عشا دیدم مادر و زن و دختران و خواهران سید علی
سرهای خود را برهنه کرده و گیسوهای خود را بضریح مقدس بسته و چنان بزد گواه
شده اند و فریاد سید علی را میخوانند و بروضه بی سید من مشغول نماز شدند در
نماز صدای شیون از خانهٔ سید علی بلند شد و متعلقان او بخانه رفتند انتقی :
مرده بود او را غسل دادند و چون کلیدهای روضه و رواق در ان وقت در دست
من بود بجهت مصالح تعمیرات و آلات خواهش کردند که تابوت او را در رواق گذارده چون
صبح شود در انجا دفن نمایند جنازه را انجا گذاردند و من اطراف و اطراف را چنانچه متعارف
است ملاحظه کردم که مبادا کسی پنهان شده باشد چیزی از روضه مفقود شود و

ودر را قفل کرده کلیدها را برداشته رفتم و چون سحر شد آمدم و خادم را گفتم
شمعها را افروخته در رواق را گشودم دیدم یک سگ سیاهی از رواق بیرون دوید
رفت من خشمناک شده بخدامی که بودند گفتم چرا اول شب رفت در رواق نه دید
ابدا گفتند ما غایت تفحص را نمودیم و هیچ چیز در رواق نبود پس چون روز شد آمدند
و جنازهٔ سید علی را برداشتند تا او را دفن کنند دیدند کفن خالی است و تابوت هیچ
چیز در آنجا نیست فائده عروس کرمینا است و مرغ اهن است فائده قال رسول الله صلعم
طلب العلم فریضة علی کل مسلم الا ان الله یحب بغاة العلم فقها گویند مراد علم فروع است
از عبادات و معاملات متکلمین گویند علم کلام است اهل تفسیر و حدیث گویند
علم کتاب و احادیث است متصوفه گویند علم سلوک است کل حزب بما لدیهم فرحون مز
میگویم اولی تعمیم است مر واجبات عینیه و کفائیه را و تعمیم طلب را باستدلال و تقلید
کشف است و همین است مراد از لفظ تفقه همین تحصیل احکام فرعیه از ادله تفصیلیه
چنانکه شیخ بهاء الدین عاملی بان تصریح فرموده و از اینجهت است که جناب مقدس
نبوی صلعم فرموده لا یتفقه العبد کل الفقه حتی یمقت الناس فی ذات الله و یری للقرآن
وجوها کثیرة ثم یقبل علی نفسه فیکون لها اشد مقتا لها و شؤبا نیست و لیتدروا
قومهم چه انداز مجرد تعلیم فروع نیست شاعر غزل که بر من بت لیلی وشم زین
پیش عمری برگذشت در راه او مجنون صفت ایستاده ام حیران هنوز کشتن از
نسیم زلف او روز پریشان و بود بر خاک ره دلها بسی از زلفها و دیوان هنوز
فرزانست جام مدتی پر از نخ وصل و مرا پیوسته خون دل روان از دیده
بر دامان هنوز از گلشن کوی صبا روز بدشت چمن گذشت اهو چین بر

عالی

بر عالمی کره بده مشک افشان هنوز لمؤلفه الصنعی از لاله بر سر مهر آورده
آنجوانرا مرکی کنون خدایا آن پیر پاسبانرا ظلمات و آب حیوان که خواهی ای
سکندر با ما بیا و بنکر از زلف و آن دهانرا یارب کسی به پیری ای نوجوان
از آن لب که بوسه بخشی این پیر ناتوان را ای مدعی حذر کن زین قامت خمیده
ور نه کشم بنامت این سخت کمان را وله در کوی او اگر لب بر آستان رسانم کلبانک
شادمانی بر آسمان رسانم که من کشور صفا دران قفس ولی کو بال و پری که
خود را تا آشیان رسانم ای عندلیب با من یکدم درین قفس باش تا صد نشانت
آنجا از گلستان رسانم از سینه راه کویش عمریست میکنم طی باشد که سر در
آنجا بر آستان رسانم وله نوح را چو شد زمان زندگانی طی در آب کشتی اندر
بحر اشکم که فکند وی در آب درنراقم من ولی از اشک چشم و سوز دل فارس را
آتش فکندم غرق کردم وی در آب هم زدم آتش بعالم زآه هم طوفان باشک نی بر
آتش چهره مقصودی دیدم در آب هم زدم آتش بعالم زآه هم طوفان باشک نی دم آتش
من نه ماهی نه سمندر زآب چشم و سوز دل چند در آتش نشینم ای خدا تا کی در آب
بارهای دل در آب دیده غمازی کنم پس چه سود از گوهری دل تا کنی کم پی در آب
دست بر لب نه صفائی استین بر چشم تو آتش افکند بجد و غرق کرد کی تو در آب
وله ماشه ملک فنائیم و بقا کشور ما است لامکان تخت که و سایه حق افسر ما
اشک خونین زره و سینه سپر دل ترکش تیر آه سحر و سوز جگر خنجر ما است
کوس فریاد شب و آه دم صبح علم یارب و یارب هنگام سحر لشکر ما است صلح
با کل طفر اشتی و باهمه جنگ رشته مهر کمند و سر کج چنبر ما است پاسبانی و

رضا بکنج قناعت بجو لعل خون جگر چهرهٔ کاهی زر ماست مصلحت دیدهٔ دیدگاه
و خرد عزل و جنون والی عشق جون دان صفت دانش ور ماست خط آزادگی از کون
و مکان منشور ورق سادهٔ ز نقش دو جهان دفتر ماست دو سه تر بندی تن ده پا
برد و جهان ایل و حشم بارکه تودهٔ خاکی و فلک منظر ماست خانهٔ شاهی که بر او
کد رودی داشت صولجان چنبر گیسوی و گوی سر ماست بوم ما گوشهٔ تنهائی و
ساقی غم او بادهٔ خون دل ما دیدهٔ ما ساغر ماست داغ تن لالهٔ گل دود درون
شمع چراغ باد او عود و فغان نقل دل ما مجمر ماست درد و اندوه و فراق و محنت و غم یار و
ندیم نالهٔ و زاری شب مطرب و رامشگر ماست سفرهٔ دامان بود و مایدهٔ ما
لخت جگر دل کباب نمکین و مژه آبش خور ماست مسند ما این کشور و این تاج
نگین که سلاطین جهان همه در زیر در ماست ما سلیمان جهانیم صفاری
حسبنا الله خط روشن انگشتر ماست و له عم بیت که اندر طلب دوست دویدیم
هم بدر صومعه هم میکده دیدیم با هیچ کس از دوست ندیدیم نشانی
از هیچ کسی هم خبر او نشنیدیم در کنج خرابی پس از اینجای گرفتیم تنها و دل افسرده
و نومید خزیدیم سر بر سر زانو بنهادیم و نشستیم هم بر سر خود خرقهٔ صد پاره
کشیدیم هر تیر که آمد همه بر سینه شکستیم هر تیغ که آمد همه بر فرق خریدیم جام
از چه همه زهر بلا بود گرفتیم ور چه همه خون جگر بود کشیدیم چشم از رخ هر
کس همه کردیم و ببستیم پا از در هر کس همه بر خویش کشیدیم از آنچه خرافات
او گوش گرفتیم از آنچه بجز قصهٔ او لب بگزیدیم هر لوح که در مکتب ما جمله نشستیم
هر صفحه که در مدرس ما جمله بدیدیم هر نقش بجز نقش وی از سینه ستردیم هر

این شکر

همه

هر مهر بجز مهر وی از دل بربودیم جز عکس رخش از آینهٔ دل بزدودیم جز یاد وی از لوح
خواطر بزدودیم گر تشنه شدیم آب بجز خون مژه خوردیم ور گرسنه لخت جگر خویش
مکیدیم یکچند چنین چون نزه مقصود سپردیم المنة لله که بمطلوب رسیدیم خرم
سحری بود که با یاد خوش او بنشستیم که از شش جهت این نغمه شنیدیم کایام وصال است
وشب هجر سر آمد برخیز صفائی چه نشستی که رسیدیم جستیم ز جا جان بکف از بهر
نثارش پس پرده کشودیم بهر سو نگریدیم دیدیم نه پیدا اثر از کون و مکان بود جز یوسف
یکبار دگر چیز ندیدیم دیدیم جهان وادی ایمن شده هر چیز نخلی و ز هر نخل
انا الله شنیدیم نکتة روی الکلینی باسناده عن ابی عبد الله ع فی قوله تعالی انما یخشی
الله من عباده العلماء قال یعنی بالعلماء من صدق فعله قوله ومن لم یصدق
فعله قوله فلیس بعالم و توضیح آنکه علم چه متعلق باعتقاد باشد و چه باعمال نتیجهٔ
عظیم در نفس دارد چراغ نوری است که باعث مشاهده می شود و جناح عروج
بمرتبهٔ روحانیت است چون باین مرتبه رسید مشاهده می کند عظمت الهی را
و صفات جمال و کمال و قدرت او و بآتش مبرهن دارد و آتش خوف و خشیت می سوزاند
صفات ذمیمه را که از لوازم بشریت است و شعاع او منعکس بظاهر می شود بجهت مناسبت
باطن و ظاهر پس روشن می شود هر عضوی از اعضای ظاهر از آن پس در عمل می آید و همچنین کلینی
از حضرت امام رضا ع روایت کرده است من علامات الفقه الحلم والصمت و مراد از حلم
اجتناب است از حرکات اعضا بانچه سزاوار نیست چون ضرب و فحش و جدال و نزاع و از
صمت سکوت از غیر لایق است از سخنان لاهیه و لاعنیه گرچه مباح باشد و سر آن اینست
که بعد از اشتعال مشعلهٔ آتش علم همی نماند مگر عروج بعالم قدس و تهیهٔ سفر آخرت

و ترک موانع اند و از اینجهت حضرت رسول فرموده لا یستقیم ایمان عبد حتی یستقیم قلبه ولا یستقیم قلبه حتی یستقیم لسانه تنبیه بدانکه علم بر دو نوع است مقصود فی نفسه و آن نوریست که در قلب ظاهر می شود چنانچه فرموده لیس العلم بکثرة التعلم بل نور یقذفه الله فی قلب من یشاء و بواسطهٔ این علم مشاهده می شود امور غایبه و حاصل می شود ملکه تحمل بلاها و علامت آن اعراض حقیقی است از دنیا و ما فیها و توجه بعالم عقبی و مستعد مرگ شدن پیش از فوت فرصت و این علم اشرف علوم و مقصد اصلی است و قسم دوم آنکه مقصود از آن عمل است ظاهرا یا باطنا و متوسل بقسم اول شوند و آن علم بامور یست که باعث قرب و بعد بجناب حق می شود و از این قسمت علم بفروع شرعیه هر گاه اخذ شود از معادن آنها و اما مجادله کلام و تعمق در استنباط فتاوی و فروع پس داخل در علم نیستند بلکه بسا باشد که منشا دوری از خدا شود و رخصت در تکلم بجهت دفع شبههٔ معاندان است و وارد شده که اثمه اکثر من نفعه و قسم اول را علم باطن و علم حقیقت گویند تا بر اعلم ظاهر و علم شریعت و جمع میان هر دو را علم حکمت و من یوت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا و علمی باشد بکرهٔ مرتبهٔ یقین و این را که یقین سه مرتبه است علم الیقین و این تعقل و تصور مطلب است چنانچه در واقع و نفس الامر است و عین الیقین و آن مشاهده کردن آن مطلب است چنانکه هست و حق الیقین و آن فناء در حق بقاء باوست علما و شهودا و حالا و بنا بر آنچه مذکور شد علماء بر سه قسم اند علمای ظاهر فقط و ایشان مانند شمع چراغ اند و این خانه که می شود که از محبت دنیا خالی باشند چه ایشان نزد دنیا داشناخته اند و نزد حق رد اند و علمای باطن فقط و ایشان چو ستاره کانند و نور ایشان از خودشان تجاوز نمی

کنند و ایشانند که مسمی بابدالند و قسم سیم حکما هستند و مثال ایشان مثال آفتاب
است و ایشان قطب وقت خویشند نکته چون تسویه قالب آدم بسر حد کمال رسید
جناب مقدس باری جل و عز چنانچه در تخمیر طینت او دیگران را مجال تصرف نداد که
خمرت طینة آدم بیدی در تعلق روح بقالب نیز هیچ چیز را واسطه نساخت و نفخت فیه
من روحی چون روح مجرد بقالب خاکی در آمد خانه دید ظلمانی پر وحشت مبنی بر چهار
اصل متضاد بقا دل در آن نهاد پس نفس اماره دید چون ثعبان هفت سر در وی
و شهوت و حسد و غضب و بخل و حقد و کبر دهان گشوده تا او را فرو برد روح نازنین
که چندین هزار قرن در جوار رب العالمین بصد هزار ناز و پرورش یافته بود و تن
از ناشناخته متوحش گشته قدر انس را نمی‌دید ذوق نعمت وصال را در یافت ایشان
مفارقت و جانش مشتعل شد خواست بر گردد بجا ایشان دادند دخل طوعا او کرها
دل شکسته شد گفتند ما از تو دل شکستگی می‌خواهیم قبض بر او مستولی شد
آهی کشید گفتند برای همین فرستادیم و رود او بدماغ آن راه یافت عطسه بر آدم
افتاد حرکت در او پیدا شد دیده بکشود که فضای عالم و روشنائی آفتاب دید گفت
الحمد لله خطاب آمد یرحمک ربک سپید از ذوق سماع آن فی الجمله سکونی در روح پیدا
شد ولیکن هر وقت متذکر ایام قرب و انس و وسعت عالم ارواح شدی خواستی
قالب بشکند او را مانند طفلان که مشغول میکنند او را بمجلی ملائکه و سجود
ایشان و آسمان کرامات و بهشت و بدین مشغول کردند تا وحشت او کم شود فائده نبخشید
از جنس او حوا را خلق کردند لیسکن الیها از مظهر جمال دید بشاهد بازی مشغول
شد ثعبان شهوت بحرکت آمد و بسبب آن سایر قوای حیوانیه حرکت کردند و عجب

سپارند و این بیچاره عالم شد این نقصان پذیرفت ابلیس بطمع فریفتن افتاد و او را
بفریفت چون نظر بنفس شد بعد از آن در بیان کرد که از سر عجز و بندگی در آمد که ربنا ظلمنا
ما همه عاجزیم و قادر توئی ما همه فانیم و باقی توئی همه کس ... توئی اگر تو برداشتی
مپفکن و اگر تو عزیز کردی خوار مکن بشایی ... بنده خود را غم خوار مکن چون
تو ما را بر کرفتی مپسند این تخم تو کشتی این گل تو سرشتی چون آری دم از حد بگذشت
خطاب مضی ما مضی و استأنف آمد ربنا رسید پس از آن ندای اهبطوا فرا ...
علیه به علیه در ملک و ملکوت ... ایقاظ روی عن النبی علیه السلام انه قال ان لله
سبعین الف حجاب من نور و ظلمة چون روح انسانی را از عالم قرب جوار رب العالمین
بوحشت سرای قالب عنصری می آوردند او را از سیصد و شصت هزار عالم ملک
و ملکوت گذرانیدند و از هر عالمی زبده و خلاصه او را همراه او کردند پس از عبور او
برچندین هزار عالم مختلف او را هفتاد هزار حجاب نورانی و ظلمانی حاصل شد
اگر چه او از هر یک واسطه تحصیل کمالی هستند لیکن در ابتداء هر یک حجابی هستند
از مطالعه ملکوت و مشاهده جمال حق و ذوق مخاطبه و شرف ... اعلی علیین
قرب باسفل السافلین چاه طبیعت افتاد و در زندان سرای قرب چندین هزار سال
و محرمیت خلوتخانه خاص را فراموش کرد و امروز هرچه برآید نشد از آن عالم هیچ
یادش نیاید و این عالم انس بود و باینجهت او را انسان نامیدند هل اتی علی
الانسان حین من الدهر لم یکن شیئا مذکورا از فراموش کار شد او را ناس خوانند
یا ایها الناس شاید از فراموشی باز کردد و ایام انس را یاد کند و ذکرهم بایام الله لعلهم
یتذکرون لعلهم یرجعون حب الوطن من الایمان این وطن مصر و عراق و شام نیست

از وطن

این وطن شهری است کورا نام نیست هر که بازنگشت و در گور کافر بماند ولکنه اخلد
الی الارض واتبع هویه فمثله کمثل الکلب قصد مراجعت بقا است و وصول بوطن
مقام احسان و تجاوز از ان عرفات و اگر نیز گاه وصول رسد عیان است و چون از ان در گذرد
نه حد و صفت و نه عالم بیان است نفس آدم پیش از تعلق ببدن چون تخم بود که انتفاع
از ان همان بکشتن بود در زمین طبیعت کاشته شد تا آب ایمان و عمل صالح خورد و صد تا
هفتصد نفع دهد و اگر نه به پرورش افتاد در زمین پوشیده شود والعصر ان الانسان
لفی خسر الا الذین [illegible] ابتدا که طفل بوجود آید و هنوز حجب مستحکم نشده است و
نو عهد است و هنوز از ان انس باقیست در حالی که از مادر جدا شد میگرید و چون
شوق غالب شد فریاد و زاری بیش میکند و مادر او را مشغول میکند تا فراموش
کند و چون لحظه او را باز گذارند [illegible] و با همدستان کند باز بوسر گریه و زاری
شود و در شب بیشتر باشد چون درون نظر او بمحسوسات می افتد و بانها
مشغول می شود مادر او را بر پستان و شیر مشغول کند و تا بحد بلوغ رسیدن
کار او انس گرفتن است باین عالم و فراموش کردن آن عالم و از این جهت است که بچه هر
حیوانی باندک روزگاری پرورش یابد و بمصالح خویش قیام نماید تواند نمود
بخلاف آدمی بچه که چون مانوس بعالمی بکراهیت و بان فراق آن عالم در جان او سخت
درون [illegible] عالم غیب و شهادت است پس بکمال جمعیت نرسد الا بروزگاران و
بالجمله بعد از آنکه انس باین عالم گرفت بعضی چنان آن عالم را فراموش میکنند که اگر
مخبر صادق القول خبر دهد که وقتی در آن عالم بوده قبول نمی کند و بعضی را هنوز
اثر انس باقی است اگر چه بعقل خود نیز ندانند که وقتی در آن عالم بوده اند اما چون

ذوق

[illegible]

مخبر صادق القول خبر دهد اثر آن صدق و اثر آن نیز بیکدیگر برخورند و نظر مهم و ولایت
کری چه درست در کردن بیکدیگر کرده قلب را بافزار او دوند و بعضی را چنان پرده از پیش
بردارند که همه راهها و منازلی که عبور کرده مشاهده کند **نکته** در بیان فایده
تعلق روح بقالب قوله تعالی وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون ای لیعرفون همچنانکه در حدیث
قدسی است فخلقت الخلق لکی اعرف تعبیر از لازم بملزوم شده بجهة تنبیه باینکه
معرفت بعبادت حاصل می شود نه ببحث وجدال و نظر و مراد کمال معرفت است چه فی الجمله
معرفت هم قبل از تعلق بقالب داشت پس مصداق الدنیا مزرعة الاخرة درین باب
است بدون زیادتی همان است که بود و لیکن زمین دنیا قابلیت تضعیف دارد و
لیکن بقدر تربیت می دهد من جاء بالحسنة فله عشر امثالها بعضی را هفتصد کمثل
حبة انبتت سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة بعضی را مضاعف والله یضاعف
لمن یشاء بعضی را از حساب بیرون انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب و بعضی را از این
افزون اعددت لعبادی الصالحین ما لا عین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب
بشر و بعضی بیشتر و لا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین تخم روح چون دانه زردآلو
چون بکاشتند اگرچه همان دانه می دهد اما یکدانه هزار دانه می شود و شکوفه می
دهد نافع ببوی خود است و سبزه که نافع چشم است و شاخ و ساق که عصا و هیزم
و هیزم می شود و میوه زردآلو که جزو بدن می شود و غوره آن و خشک آن و ثمر
آن هم نفع می بخشد و بدانکه معرفت بر سه قسم است عقلی و نظری و شهودی عقلی
چنانکه عقل هر کس حکم می کند بوجود صانع حتی کفار لیقولن الله و لیقربونا الی الله زلفی
و باشد که راه بوی می برند و غرض از تعلق روح این معرفت نیست چه این در اول

هم بود

هم بود الست بربکم قالوا بلی و این معرفتی است که نظری است که کافر و مسلم را اصل است بلکه بهتر از این میخواهند لیس الخبر کالمعاینة و بسا باشد که این بند قدر کفر می کشاند چه عقول مختلف و ادلهٔ عقلیه بسبب عقول متفاوت میشود و نظری نیست که از عقل حسن بی برد باین نحو که ارسال رسل و انزال نبوت من ابتدا نهادند و تخم روح را پرورش دهد بر قانون شریعت نظر از آیات آفاق و انفس نمایند و بطریق که از شرع رسید حکم بصانع و صفات و کمالات او کنند و از هر مظهری مظهر را بفهمند و بسر فی کل شیء آیة برسد و باعتبار عالم ایقان نهند و کذلک نری ابرهیم ملکوت السموات والارض را بدانند و بمعنی ما رایت شیئا الا و رایت الله معه را ادراک کنند و این مرتبه اگرچه بسیار بلند است و مقام خواص است اما هنوز تخم انسانیت در شکوفه است و میوه که مقصود اصلی است بار نیاورده و بدرجهٔ حقیقی که مرتبهٔ شهود است نرسیده و این مرتبه نیست که بعد از دو مرتبه اول قدم بر قدم شریف نهند و بطریقتیکه از موصله از راه شریعت بارشاد صاحب شریعت سلوک کنند تا نفحه و جاذبه الا و بقیه فی ایام دهرکم نفحات فتعرضوا لها من تقرب الی شبرا تقربت الیه ذراعا کریمه عاشقی قدم راست نهی معشوق را اول پیش آید **نکته** بدانکه نفس عرض از نفس وصفت نفسی ذاتیست و باقی صفات همه از این دو اصل تولد میکنند و آن هوا و غضب است و اند و خاصیت عناصر اکه نار در نفس است هوا و میل بسفل است و این از خاصیت آب و خاکست و غضب را میل بعلو و ترفع است و آن از هوا و آتش است و همه ما بره و نخ این دو صفت است و اینند و صفت بالضروره در نفس باید بایست تا بهوا جذب منافع کند و بغضب دفع مضار اما باید اینند و با حد اعتدال نگاه داشت

و هر یک را بفرمان شرع باید استعمال کرد و باید نگذاشت غالب شوند زیرا که آن
صفت بهایم و سباع است اگر هوا از حد اعتدال تجاوز کند شره و حرص و امل و شهوت
و خست و دنائت و بخل و خیانت پدید آید و حد اعتدال هوا آنست که جذب منافع بقدر
حاجت کند در وقت احتیاج پس اگر میل بزیادت از قدر حاجت کند حرص پیدا شود و اگر
پیش نهاد عمر کند امل ظاهر شود و اگر میل بچیز رکیک کند دنائت و خست هم رسد
اگر میل بچیز لذیذ کند شهوت پدید آید و اگر نگاه داشتن را ورزد بخل بهم رسد
و هکذا و اگر صفت هوا مغلوب گردد غضب شود و دنائت حاصل شود و اگر غضب
از حد اعتدال تجاوز کند بدخوئی و تکبر و عداوت و حقد و تندی و بی ثباتی و عجب
و غرور و امثال اینها حاصل شود و بعضی صفات نیز ترکیب ازین ها یابد و صفت حاصل شود
و اگر غضب مغلوب هوا شود بی حمیتی و بیغیرتی و کسالت و عجز و ذلت و نحو اینها پدید
آید و چون این صفات بر نفس غالب شوند طبع نفس مایل بفسق و فجور و قتل و نهب و
فساد و غارت شود و چون ملائکه بنظر ملکی در قالب آدم نگریستند و ماده اصل اینان
را دیدند گفتند اتجعل فیها من یفسد فیها و یسفک الدماء و ندانستند که چون
اکسیر شریعت برین صفات طرح کنند همه صفات حمیده پدید آید لهذا فرمود انی اعلم ما
لا تعلمون کیمیاگری شرع نه آنست که این صفات را بکلی محو کند چنان نقصان است بر
از فلاسفه اینجا بغلط افتادند خواستند محو کنند نشد نقصان یافتند و آن باعث
نقص مرتبه انسانیت شد خاصیت کیمیاگری شرع آنست که چون آید و صفت چون
اسب رام کند که هر جا خواهد براند و چون بتصرف اکسیر شرع آید و باعتدال صفت
رسیدند که در خود این صفات تصرف نمایند الا بشرع در نفس صفات حمیده پدید آید

و از مقام

و از مقام اماره که بمقام مطمئنه رسد روح شریف قطع منازل علوی و سفلی نموده
بمعارج اعلی علیین قدم نهد مستحق خطاب ارجعی الی ربک گردد و بالجمله نفس را مدد پروانه
بعالم علوی شهپر هوا و غضب احتیاج است ولیکن باید نفس مطمئنه شود و روی این دو
صفت را بعلو کند تا مطلوب حاصل شود چون هوا رو بعالم علو نهد همه عشق و
محبت گردد و چون غضب قصد علو کند همه غیرت و عزم و همت شود بعشق و
محبت روی بحضرت کند و بغضب در هیچ مقام توقف نکند و بهیچ چیز ما سوا فرو نیاورد و
پیش از این در عالم ارواح این دو بال نداشت چون ملائکه بمقام خویش راضی بود
و بمشاهده شمع جمال قانع و ما منا الا له مقام معلوم و جبرئیل میگفت لو دنوت
انملة لاحترقت و چون پدر روح بمادر عناصر جفت شد دو فرزند هوا و غضب
که اول جهول و دوم ظلوم است بدید آمدند قابل تجاوز از مقام خود و بیاری این
دو سرکش ظلوم جهول صاحب غیرت و محبت خود را پروانه صفت بر شمع احدیت
زدند و باک از احتراق نکردند **نکته** بعضی از اهل عرفان گفته اند در بیان تصفیه دل
بر قانون شریعت که دو جنبه است جنبه روحانیت و جسمانیت بخار از دل روح میکند بجمیع
اعضا قسمت میکند چه از دل عرقی بهر عضوی پیوسته است پس اگر فیما بین هر عضوی
پیوسته است پس اگر فیما بین دل و عضوی سده حاصل شد مفلوج می شود و اگر
سده میان روح و دل حاصل شد حیات دل منقطع می شود و چون فیض روح بدل
رسد ممکن است که دل را صفات روح حاصل شود از سمع و بصر و ذوق و شم و هکذا
و از حصول اینها کمالی دیگر حاصل می شود تا دل متخلق باخلاق الله می شود و دل را
شکلی است صنوبری و از اجنبه ایست و جانبیت که از او عقل گویند و دل سایر حیوانات

این جنبه را ندارد و صلاح آن در صفا و فساد آن در کدورت است و از اینجا سرّیست که
اگر گشوده شود عالم غیب را ببیند چنانچه حواس غالب عالم شهادت را و دل را هفت
طور است بجای هفت اعضای ظاهر اول آنها را صدر گویند و آن جای اسلام و محل وسوسه است
من شرح الله صدره للاسلام و من شرح صدرا بالکفر و یوسوس فی صدور الناس
و دوم را قلب گویند و آن جای ایمانست کتب فی قلوبهم الایمان سیم شغاف و آن معدن
محبت است قد شغفها حبا چهارم فؤاد و آن معدن مشاهده و رؤیت است ما
کذب الفؤاد ما رای پنجم حبة القلب است که محل خاصه محبت رب العزة است ششم
سویدا است که معدن مکاشفات و معدن علوم لدنیه است و گنجینه خانه اسرار الهی
نه ملک راست مسلم نه فلک را حاصل آنچه در سر سویدای بنی آدم از او است هفتم
مهجة القلب است و آن معدن ظهور تجلیات انوار الهیه است چنانچه تن با اندام هفت
عضو سجده کند دل نیز باید با این هفت طور سجده نماید یعنی همه را از غیر خدا بر تابد
و در و بچه او رد و درد بد و طفولیت دل مریض است و معالجه آن لازم است و در
تربیت معالجه آن خلاف کرده اند بعضی بتبدیل اخلاق و معالجه آن از راه عقل و این
خوبست و لیکن عمرها باید تا تبدیل خلقی شود و حال اینکه عقل در ابتدا علیل است
و رای العلیل علیل عقل کجا از همه مفاسد آگاه و به همه مکاید شیطان داناست
و بعضی تبدیلها از راه مجاهدات شرعیه آن نیز بسیار خوبست اما عمرها خواهد
یک زمان از محافظت غافل شود نفس توسنی آغاز کند و عمری در صفتی باید صرف کرد
و چون بدیگری پردازد و از صفتی غافل شود بصورت اول باز گردد و اهل سلوک از
مشایخ ابتدا بتصفیه دل کوشند و بمراقبت آن مداومت نمایند تا محل فیض حق

شود

شود و بفیض این در لحظهٔ چند منت اخلاق متبدل شود والبته این تبدیل هم بجد اعتدال باشد اما طریق تصفیهٔ دل که اول بتجرید صورت قالب داند بترک فضول دنیا و عزلت و قطع تعلق از خلق الا صحبت کاملی و ترک ما لوفات طبع و باختن جاه و مال و ترک خان و مان و عیال و مداومت باین تا بمقام تفرید رسد چون از عهدهٔ این بیرون آید در تصفیهٔ دل اقدام نموده بذکر دوام و فکر مدام تا همهٔ وساوس شیطانی که بدل رسیده بیرون رود و فساوت از آن برخیزد و لین و رقت پدید آید پس سلطان ذکر بر ولایت دل مستولی شود و غیر یاد حق بیرون رود و سرا پرده ابر درد دل بنشاند پس دل را اطمینان حاصل شود انگاه دل بمقام دلی رسد الا بذکر الله تطمئن القلوب فکر دنیا و آخرت نماند و آنوقت سلطان عشق رایت سلطنت بشهر دل فرستد و شحنهٔ شوق نفس قلاش را که صفت را برسن در بندد و بسیاستگاه در آورد و تیغ ذکر را براو رده از اکردن زند از این سیاست دزدان شیاطین متواری گردند و همهٔ صفات ذمیمه سر تسلیم و بندگی بنهند و بارگاه جلال احدیت را ز بیند شوق و عشق بشحنگی فرو آید و عقل بوزیری نشیند و لالی صفات حسنهٔ دل را زینت دهد در اینوقت هیچ عضوی و صفتی نماند که خود تصرف کند و الله غالب علی امره پس دل بین اصبعین لطف و قهر حق در آید گاهی در آن تصرف لطفانه کند و گاهی قهرانه مخفی نماند که اینجا این عارف گفته که تبدیل صفت بمجاهده شرعیه عمری باید اینجا و اخود گفته از راه تصفیهٔ دل نیز همانا خالی از وجه وصول بمرتبهٔ ترک فضول و عزلت و قطع حتی التعلقات از مال و عیال و جز عمری میخواهد همین مقدمات و مراقبات دل نمی شود مگر بعد از تبدیل اخلاق بیشمار و با وجود این بعد از غفلت از مراقبت مجال او ولی عود میکند سالها بباید که تا یک سنگ اصلی ز آفتاب لعل گردد در بدخشان یا عقیق اندر یمن

دوای دل نگاری هست روزگاری بسر کوی تو منزل کردم با امیدی که مرا نوبت
دیداری هست سر عشق تو نهان چون کنم از خلق که اشک فاش گوید که مرا با تو سرکاری
هست سرخوش از صومعه بخرابات روم در سرم چون هوس بستن زناری هست
ابلهان از طرهٔ طرار نگنجد موئی در خم هر شکنش بسکه گرفتاری هست طائران
چمن قدس خدا را نظری که مرا هم نگران دل سوی گلزاری هست ساغر دل شد
زاهد ایمان بوم شریف از همه چیز جهان دیدهٔ خونباری هست لاادری
کسی کش نیست طاقت دست خود در دامنت بیند کجا تاب آورد دست دیگر
در گردنت بیند بزعم مدعی خواهم شبی در انجمن کردن بدستی جام و در دست
دیگر دست منت بیند لاادری در مصر خوبی یوسفی از تو ببازار آمده کز
صد هزاران یوسف از هر سو خریدار آمده مانند او شاکی بوی اگر نظر زد دلبری
ان دلربا مان دگری کی خود پدید آمده نکته بعضی از عرفا در بیان تخلید روح
و قانون شریعت گفته روح انسانی از عالم امر است و بعضی عرفا اختصاص دارد که
هیچ موجودی ندارد قل الروح من امر ربی و عالم امر عالمی است که مقدار و کیفیت و مساحت
نبوده و باشارهٔ کن ظاهر شد بدین جهت عالم امر گویند بی توقف مانی و واسطهٔ
ماده و عالم خلق اگر چه باین اشارهٔ کن ظاهر شده اما بواسطهٔ مواد و امتداد ایام خلق
السموات والارض فی ستة ایام پس قل الروح من امر ربی یعنی بی ماده و هیولی از اشارهٔ
کن بجوه از صفت هو الحی با ... قائم بصفت قیومیت گشته و عالم ارواح منشاء عالم
ملکوت و ان مصدر عالم ملک بملکوت قائم و ان بارواح و ان بروح انسانی و ان بصفت
قیومی فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء جزء روح انسانی بمادهٔ مخلوقست و ان

بصفت

بصفت فتوح میت حضرت آدم پیدا شد و نفخت فیه من روحی پس کمال روح در تجلی صفات
ربوبیت است و طریق او آنست که اول نفس را بقید شرع محکم کرد اند تا الطاف خدا
باستقبال آید من تقرب الی شبرا تقربت الیه ذراعا چون طفلی را کم بمهد قند فرو بندند
پس روح بتصفیه دل و روح او در پس او را از پستان مادر نبوت و دایه ولایت شیر
داد که غذای این عالم است تا معده او قوت گیرد و از غذاهای این عالم از معاملات
و مجالسات هلاک نشود و الا رتبه خلافت و احکم بین الناس و جعلناکم خلائف بخوا
بود اشت پس باید از اول بیرون آمدن طفل انسانی بعالم شهود دایه ست تا باشد
نبوت سپرد و از پستان شریعت شیر داد و بدبستان طریقت فرستاد او را قطع مالوفات   مادر
اموخت تا او بند تعلقات جسمانی بر آید و آفت تصرف وهم و خیال از و منقطع شود
و ملک ملکوت بر او عرضه دارند در این وقت اگر او در هیچ حواس نظر کند هیچ نبیند
مگر آثار آیات حق در آن مشاهده کند ما رایت فی شیء الا و رایت الله معه در این
وقت روح را آتش شوق باشتعال آید و روح را بر بساط انبساط راه دهند گویند
شمع است رخ خوب تو پروانه منم دل خویش غم تو است که بیگانه منم زنجیر سر زلف
که بر کردن تو است بر کردن بنده نه که دیوانه منم در این وقت مکالمات عاشقانه
آغاز کند و انواع کرامات بر ظاهر و باطن او پدید آید اگر در این مقام باین نعمتها نگران
منعم باز ماند این آن عقبه ایست که چون صد هزار صدیق بر خاک ریختند اصحاب
اصحاب الکرامات کلهم محجوبون زنهار در این مقام مغرور نشوی چون در این مقام روح را
شراب بهشتی می دهند وظیفه روح آنکه در این مقام بمضمون و لئن شکرتم لازیدنکم
عمل نموده از جمله اغیار دامن در کشد و سر طلب بر گوشه چادر دنیا و آخرت بندد و

اگر مقامات صد و بیست هزار نقطه نبوت بر او عرض کنند سر فرو نیاورد و اگر هزار
بار خطاب رسد که ای بنده چه میخواهی گوید بنده را خواست نمی باشد اینجا مقامات معشوق
است و میان عاشق چون گل باید سر فرو نکند بود و چون چنار دست عبودیت برداشته
در این وقت چندان غلبات شوق و غلو روح را پدید آید که اقتلونی یا ثقاتی ان فی قتلی عشق
حیوتی **نکته** بعضی از عرفا در بیان احتیاج بشیخ گفته‌اند که به دو وجه احتیاج بآن است
اول آنکه راه ظاهر با کعبه صورت بی دلیل راه شناس نمی تواند رفت با آنکه هم دیده
راه بین دارد و هم قوت قدم و هم راه معین دوم آنکه همچنانکه در راه صورت قطاع
الطریق بسیار است همچنین در راه حقیقت زین للناس حب الشهوات من النساء والبنین
والقناطیر المقنطرة الآیه چگونه بی بدرقه می توان رفت سیم آنکه در این راه زلات و
شبهات بسیار است چنانکه اهل سفر بتنهائی روی بودند در چنگ شبهات افتادند و دین و
ایمان بباد دادند و همچنین دهری و طبیعی و مشبهه و معطله و غیرهم مگر آنکه در حمایت
ولایت مشایخ کمل سلوک کردند و بتوسط ایشان از آن زلات عبور کردند چهارم آنکه
روندگان را از ابتلا و امتحان که در سرتاسر راه است وقفات و فترات بسیار افتد صاحب
تصرفی باید که بلطایف الحیل قبض و سرکی طبع او دفع کند و بعبارات و اشارات
لطیفه داعیه شوق و گرمی طلب را پدید آورد فان الذکری تنفع المؤمنین
پنجم رونده را در این راه علل و امراض نفسانی پدید آید و مواد فاسده غالب گردد و
بطبیب حاذق احتیاج افتد که بادویه صالحه معالجه نماید ششم آنکه سالک در راه
ببعض مقامات روحانی رسد که در آنجا روح او لباس شریعت برافکند و پرتو انوار
ظهور آثار و صفات حق در او پدید آید و چون آیینه دل صفا یافته است پذیرای نور

تجلی

تجلی کرده و در این وقت اگر تصرف ولایت شیخ کامل نباشد بیم زوال ایمان و افتادن
بورطهٔ حلول و اتحاد باشد و شیخ مرتبه بالاتر بان می نماید تا از اینجا خلاص میشود و از این عقبه
ها بلند میکند هفتم آنکه سالک را در اثنا آنها از غیب پدید اید که هر یک
اشارت بود از عیب بنقصان و زیادهٔ مرتبهٔ سالک و نشان صفا و کدورت دل و
احوال شیطانی و نفسانی و رحمانی و بکر هیئتی معانی که در حصر نیاید و مبتدی بران
اشارات وقوف ندارد بان عیب اصل عیب داند پس شیخ باید تا آنها و تاویل آنرا
را بیان نماید تا از آن معانی محروم نماند هشتم آنکه هرگاه سالک بسیر قوت قدم خویش
رود سالها مسافت یک مقام را طی نتواند کرد چه سیران از روش مور ضعیف تر است
و بعضی مقام است که بطیران توان عبور نمود و مبتدی بمثابهٔ بیضه است باید او را
مرتبهٔ طیران دهد نهم آنکه سالوک را ذکر شود و ذکر بی تلقین شیخ موثر نباشد
دهم آنکه تحصیل مناصب ظاهر بی از پادشاهان صورت بی حمایت مقربان میسر
نگردد پس همچنین رسیدن بمناصب حقیقی از پادشاه حقیقی و مخفی نماند که اینهمه
صحیح است و لیکن شیخ و مرشدی اکمل و اتم از نبی و ولی ائمهٔ طاهرین نتواند بود و
وانچه شاید و باید در کلمات ایشان حاصل است و استخراج آنها از کلمات و
اشارات ایشان اصعب نیست از شناختن شیخ و فرق میان شیاد و استاد ای بسا
ابلیس آدم روی که هست مبتدی بیچاره قوهٔ شناختن شیخ و تمییز کاذب از صادق
پیر صادق یقینی در دست هست و توسل بروحانیت این و استفادهٔ از کلمات
او کافی است شعر ما ما مرکب رابیم هی هی جبلی قم قم ماقاوم زخارم هی هی
جبلی قم قم کر بفو بغدا جونی بیهوده چه می پوئی ما مشرف ازارم هی هی جبلی

قم قم اسرار نهان را کر فاش و عیان خواهی ما مخزن اسرار هم هی هی جبلی قم قم با
قافلهٔ وحدت کرد انکه سیر خواهی ما قافله سالار هم هی هی جبلی قم قم ما رند قدح نوش
از نام و نشان رسته در میکده خمار هم هی هی جبلی قم قم با جنت و باد و زخ ما را
نبود کاری ما طالب دیدار هم هی هی جبلی قم قم ما باقی بالله هم فانی ز خودی خود
منصور سر دار هم هی هی جبلی قم قم در طور لقای حق دبار نی کویان مستغرق
دیدار هم هی هی جبلی قم قم ای زاهد افسرده دو طعنه مزن بر ما ماه شرب بار هم
هی هی جبلی قم قم نکته بعضی عرفا در مقامات شیخ کفته قال الله سبحانه فوجدا
عبدا من عبادنا اتیناه رحمة من عندنا و علمناه من لدنا علما از اینجا پنج مقام رکن بت
دست می اید اول عبدیت حق که در بنده هیچ چیز بجز خدا نباشد تا در هیچ باقی
ماند عبد است از هر چه در بندانی بندانی دویم استحقاق قبول حقایق از حضرت
بواسطه اتیناه رحمة من عندنا و ان میسر نشود تا بکلی از حجاب بشری و روحانی خلاص
نیابد سیم انکه خصوصیت دریافت رحمت خاص از مقام عبدیت چهارم تعلم
علم از حضرت بی واسطه پنجم تعلم علم لدنی بی واسطه و مراد از علم لدنی علم بذات و صفات
حضرت است بی واسطهٔ و سایط و علاوه بر این پنج ارکان بیست صفت دیگر باید در
او موجود باشد ۱ انکه بقدر حاجت از علم شریعت با خبر باشد ۲ انکه اعتقاد
اهل بدعت را نداشته باشد ۳ عقل معاش ۴ سخاوت تا مرید را تواند از
ما یحتاج فارغ دارد ۵ شجاعت تا از ملامت خلق و زبان ایشان نیندیشد
۶ عفت تا محل تهمت نشود ۷ علو همت که بدنیا و اهل دنیا التفات نکند الا
بقدر ضرورت هم چه التفات مردم بمستراح اگر چه او را ضروری باشد و اگر بی اختیار

وصفات او

دنیا و

دنیا دو با او در ایثار کنند و در جمع مال و ضیاع و عقار نکوشند و طمع در مال مرید
نکنند ٨ شفقت بر مرید و سایر ناس باید از احوال دنیوی مرید غافل نباشد
٩ حلم به هر حرکت درشتی نرود و مرید را نرنجاند مگر بقدر ضرورت ١٠ عفو اگر از
مرید هرگونه ناپسند ببیند عفو و اکرام فرماید و بنصیحت مشفقانه معالجه نماید
١١ حسن خلق و خوش خوئی ١٢ ایثار ١٣ کرم ١٤ توکل ١٥ تسلیم ١٦ رضا بقضا
١٧ وقار ١٨ طمانینه در امور ١٩ ثبات قدم و عزیمت ٢٠ هیبت مخفی نماند که
بجز معصوم کسی همه چیز نتواند دانست که منع کند از آن برای او حاصل است خصوص
مبتدی و منتهی خود چه احتیاج بشیخ و مرشد دارد پس شیخ و مرشد را از ائمه معصومین
گرفت نکته تا مرید را نیز بیست شرط است اول توبه نصوح از جملگی امور مخالف
شرع ٢ زهد از دنیا بکلی ٣ تجرید و قطع جمله تعلقات سببی و نسبی باحسن الوجوه
٤ اعتقاد پاک ٥ تقوی و احتیاط در لقمه و لباس نه آنقدر که بوسواس کشد ٦
صبر در تحت تصرفات و اوامر و نواهی و تجرع کاسات نامرادی ٧ مجاهده و با نفس
رفق و مدارا نکند الا بقدر ضرورت ٨ شجاعت مردانه بودن ٩ بذل و باید که همه
از سر و جان برخیزد ١٠ فتوت و جوانمردی و حق هر کسی را در جای خود بقدر وسع عمل
آورد ١١ صدق ١٢ علم فرایض و سنن بقدر ضرورت ١٣ انابه ١٤ اعتماد ١٥ بی‌شکی
چه در این راه کارهای خطرناک پیش آید باید لاابالی وقت خود را داند از دعوا
اندیشی نکنند ١٦ ملامتی و قلندری صفت نه آنکه خلاف شرع کند و پندارد ملامت
است حاشا این راه شیطان است بلکه بدین معنی که در نزد او مدح و ذم و رد و قبول
و نام و ننگ نباشد و همه نزد او یکسان باشد بد و نیک و دشمنی خلایق و مرید [illegible]

نشود ۱۷ اعقل ادب ستماد رحضور شیخ و راه انبساط و مزاح بر خود بسته دارد
و انچه کوید باطمینان و وفا کوید و عذر ها بطریق احسن جوید ۱۸ احسن خلق
مثل
بوستر کشاده طبع و خوش خوئی وان تکبر و تفاخر و عجب و دعوی و طلب جاه دور با
و بار خود را بر یاران ننهد بلکه بار کش باشد وان نصیحت کوی و نصیحت شنو باشد — مخالفت وی
ن
و راه منازعات و معارضات و مجادلات و خصومات بسته دارد و بنظر مهنت بیار
تسلیم — نکرد ۱۹ التسلیم بظاهر و باطن تصرفات شیخ بر تفویض اکر هزار بار خطاب سد که
مطلب بنای بست بر ندارد قیل ما محو تجلی الهیم اسوده ز حب مال و جاهیم
عریان ز لباس خود پرستی وارسته جبر کلاهیم هواره بسند قناعت در
کشور فقر پادشاهیم دارم امید عفو هر چند مستغرق لجۀ کناهیم قیل وقت
انشد که دیکر هر هوی اظهار کنم خرقه و سبحه بدل با بت و زنار کنم راز عشقی که
پس پردهٔ دل هست نهان با دف و چنک عیان بر سر بازار کنم صوفیان را ز می صاف
حشانم تدحی بیخبر شان بدمی از سرود ستار کنم تا کنم تازه دیکر شیوهٔ منصوری را
فاش انا الحق زنم و جا بسر دار کنم زاهد چه مینک ابرو کنج هر قدم مزن و دنبر سراسر
پر زهما از دوی کارت واکنم قیل از شراب وصل مستم بللی از خمار هجر رستم بللی
رشتهٔ زلف بتی بدم بدبر در حرم زنار بستم بللی افتادم در کمند عشق یار
خوش ز بند قید جستم بللی پای کوبان روز و شب در بزم عشق جام می باشد
بدستم بللی شعر ابهام خواجه حافظ کفته ساقی حدیث سرو و کل و لاله
می رود این بحث با ثلثهٔ عساله می رود بدانکه اهل طرب و باده کشان سه پیاله
می در صباح بناشتا می نوشند تا معده وا از مواد فاسد عسل دهد بنشائه

شراب

شراب در هنگام بزم خوب ظاهر شود و باصطلاح ایشان این سه پیاله را ثلثهٔ غساله میگویند و باصطلاح اهل عرفان این سه پیاله عبارت از فنای اثاری و صفاتی و ذاتی است که اول اثار خود را می شوید دویم صفات سیم ذات تا که عارف بجز اثار او نبیند و همه صفات او و ذات را در جنب صفات و ذات وجود حقیقی محو و مضمحل بیند نیز بدانکه ارباب ذوق و عرفان میگویند که بعد از انکه کسی ابینهٔ دل را صفا داد و اغیار را از خانهٔ دل بیرون کرد و متوجه یار مطلوب شد خواه ان مطلوب معشوق باشد یا ولی و صاحب الامر باشد یا شیخ و مرشد ابتدا سر مطلوب در باطن جلوه می کند و بوی از ان بمشام میرسد و بعد از انکه تصیقل زیاده شد ان سر روشن تر می شود و ظاهر تر میکرد و چون زیاده شد سرتا پای مطلوب جلوه می نماید و باصطلاح اینطایفه اول را گل میگویند و دویم را لاله و سیم را سرو چنانکه شیخ محمد دارابی در رسالهٔ خود تصریح نموده و چون این اصطلاحات دانسته شد معنی شعر واضح می شود و مراد انستکه در بزم ما سخن از سرو گل و لاله میرود و سر طور مطلوب جلوه گر شده و این از اثر ثلثهٔ غساله که فنای اثاری و صفاتی و ذاتی باشد چه بواسطهٔ هر یکی از اطوار ظاهر می شود یا انکه یاران در مقام طلب سرو گل و لاله اند که تمام جلوه مطلوب باشد و این موقوف و منوط بثلثهٔ غساله است و بدون انها نمی شود و می تواند شد که مراد از سرو گل و لاله معانی ظاهری انها باشد و با ساقی شکوه از خود و یاران کند و طالب سه پیاله غساله باشد و معنی این باشد که ای ساقی هنوز ما و یاران حدیث سرو گل و لاله و باغ و بستان میگوییم و طالب سیر و گشت انها می باشیم و بحث این بر ثلثهٔ غساله است که بما نرسیده که همهٔ اینها از نظر ما محو شود و بکلی

عرفان آثار و صفات ذات مطلوب شویم و از این امور فراموش کنیم و اگر بظاهر شرع حمل
شود مراد اینخواهد بود که ما را هوس سبزه و باغ و بوستان و تماشای گل و لاله و سبزه
بر سر افتاده و این از اثر پیاله صبوحی است که نشاط و نشاء شراب را در ظاهر مانیز
ساخته و اگر کشته گفته‌اند اعظم شرایط سالوک راه حق و تبدیل اخلاق اشتغال بذکر
است و ذکر بجهر تلفظ و شمردن معتبر نیست بلکه باید قلب متذکر معنی آن باشد
حاشیه ۴۳ تا ملکه شود و ذکر زبان بسبب تلقین قلب است و بعد از آن چندان بذکر زبان نیست و
اخبار و آیات بر مدح ذکر قلبی بیشمار و بسیار است و بعضی از عرفاء بعد از نقل بعضی
از این اخبار شروع بطعن بر علمای شریعت که تلقین ذکر خفی را تشریع گفته‌اند کرده و گفته
است که این یا از عدم اطلاع بر این شواهد است یا از لجاج و بسیار نامعقول گفته است
بجهة آنکه ذکر قلبی که در آیات و احادیث رسیده قلب را متوجه یاد خدا و عجایب صنع و قدرت
او و صفات کمالیه کردن است و این احتیاج بتلقین ندارد و خود علما نیز ترغیب باین
میکنند و حضور قلب در نماز و ادعیه را ذکر میکنند سخن در تلقین ذکر بنحو خاص است
از صورت ذکر خاصی و نشستن بهیئت مخصوصی و حرکتهای مخصوصه و از کدام طرف سینه
برداشتن و بکجا فرود آوردن و اگر کسی اینها را تشریع گوید بسیار صحیح گفته است و باز
مسئله گفته که تسامح در ادله سنن جایز است و مشایخ صوفیه این طریقه را تا بائمه نقل می
کنند پس داخل در ادله تسامح سنن خواهد بود علمای شریعت میگویند تسامح
در صورت عدم ظن کذب است و مظنون کذب ناقلین است و شواهد بر این بسیار است
بلکه میگویند تسامح در صورتی نیست که ناقل از اهل سنت نباشد و بسیاری از
مشایخ را سنی بلکه کافر میدانند بالجمله عجب و ندکان راه تسبیها است نعوذ بالله

فنسیهم

نفسهم و علاج آن بعینه است اذکروا الله ذکرا کثیرا چنانکه در شفا خوانده قرآن مجید
و بهترین اذکار کلمه لا اله الا الله است که مرکب از سرکه نفی و انگبین اثبات است تا به
سکنجبین دفع صفرای نسیان شود و بمضمون وعده اذکرونی اذکرکم البته شفا حاصل
می گردد و نیکو است این برای شرایط و آداب ذکر همه گفته اند اول صدق ارادت دوم
طلب و داعیه سلوک سوم انس با ذکر و استغنا از خلق قل الله ثم ذرهم فی خوضهم
یلعبون چهارم توبه نصوح از محرمات پنجم اهتمام تمام در عدم غفلت از ذکر یک نفس یعنی
دوام ذکر و فکر ششم دوام وضو هفتم طهارت جامه از نجاسات و مظالم و محرمات شرعیه
از ابریشم و مغصوب و ازرغونه هشتم آنکه مربع نشیند دست راست بر بالای ران چپ بدست — خالص
چپ ساق دست راست را بگیرد و دل حاضر دارد و چشم بر هم نهد و بتعظیم تمام
شروع در ذکر کند و اگر ابتدا بذکر لا اله الا الله کند بهتر است و کیفیت آن چنین
گفته اند لا اله الا الله از ناف بر آورده و بر پستان راست برد و از آنجا الا الله
را بر پستان چپ برده بر گرداند بر پستان راست بشرطی که زبان حرکت نماید و هر وقت
که در دل نظر کند و چیزی را که ببیند که بآن پیوند دارد او را در نظر آورد و دل با
مبدء داده بولایت ولی محمدی و سلسله استمداد کند و بنفی لا اله آن پیوند باطل کند
که هیچ چیز نخواهم و هیچ مطلوب ندارم پس بتدریج محبت آن چیز باطل می شود و الا الله محبت — و بتصرف
قائم مقام محبت او میگردد و مداومت نمودن بر این ترتیب بتدریج دل را از همه
مألوفات فارغ میگرداند نهم مراقبه دل خویش و پیوسته دل خویش را با دل شیخ دارد و
از آن مدد طلبد چه اول سالک بواسطه حجب متوجه حضرت نتواند شد که او از عالم
غیب است چون صورت شیخ از عالم شهود است توجه آن بدل شیخ آسان دست دهد

وپیوسته صحبت شیخ را دلیل و بدرقه خویش شناسد و چون خوفی یا افتی پدید اید
درحال پناه بشیخ اورد و در راه اندرون از دل شیخ مدد طلبد ۱۰ دوام سکوت
زیاده بر قدر ضرورت سخن نگوید ۱۱ ترک اعتراض بر خدای در جمیع واردات و همچنین
ترک اعتراضات بر شیخ تا مرید و شیخی نشود که دیگر مقبول هیچ شیخی نگردد ۱۲
تقلیل طعام نه بقدری که ضعف اورد بلکه بقدری که همیشه سبک باشد
وطعام را با ذکر و حضور دل خورد و لقمه را کوچک بردارد و خورد بخاید و از قدر
حاجت زیادتر نخورد و چون از منزل بیرون رود نگاه باطراف و جوانب نکند و مخفی
نماند که در همه اینچه مذکور شد اگر مراد از شیخ یکی از ائمه باشد خوبست و الاثار ۹
حافظ چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش زین معما هیچ عاقل در جهان
اگاه نیست همانا مراد ازین سقف نفس ناطقه انسانیست بلند از انچه از عالم
امر است ساده یعنی بجهت بساطت ان پر نقشی بجهت انموذج عالم افاقست یا مظهر جمیع
اسما و صفات الهیه است **وایضا** دوش دیدم که ملایک در میخانه زدند گل ادم
بسرشتند و به پیمانه زدند بدانکه باصطلاح اهل عرفان میخانه را بر سه چیز اطلاق کنند
اول عالم فیض و نور مطلق و جامعیت اسما و صفات که معرفت از انجا افاضه می شود
دوم مقام عشق و محبت که باده والهی و شوق از انجا میرسد سیم نفس عارف که مجمع
انوار معرفت و مملو از باده محبت است و معنی انست که دیدم ملایک در عالم فیض
و انوار کشودند یا در مقام عشق و گل ادم را سرشته پیمانه ساختند و از ان میکده
پر کردند و پیمانه ان خم خوانه ساختند غرض بیان شرافت انسانیست که قابل فیض و
محبت است یا معنی انست که دیدم ملایک در میخانه که متوسل با دم بشدند و شراب

محبت

محبت پیمانهٔ نفس انسانی نوشیده شد یا معنی آنکه دیدم ملائکه متوسل بخانه که
نفس ناطقهٔ انسانی است شده شد و پیمانه از گل آدم ساختند یا معنی آنکه دیدم بتعظیم
و تکریم بعالم نفس انسانی آمده و طینت آدم را ساختند و بدن او را پرداختند نفس ناطقه
را بآن مرتبط نمودند **و ایضا** بر در میخانهٔ عشق ای ملک تسبیح گوی کاندر آنجا طینت
آدم تخمیر می کنند یعنی چون بدر میخانهٔ عشق که عالم جمع و نور و فیض است یا عالم محبت
و عشق رسیدی داخل مشو و تسبیح و تنزیه خدای کن و بگو سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا
چه اینجا مقام انسان است و طینت انسان را در اینجا تخمیر می کنند و ملک را در اینجا راه
نیست یا مراد از تسبیح سجده است یعنی چون باینجا آمدی سجده کن که اینجا جای تخمیر طینت
آدم است و تو ماموری که بجهت آدم سجده کنی **فائدة** بگیرد قهوا او امثال آن را
و با قدری زه کند و مثل آن رماد کوم را بگیرد با موم مخلوط با اخل فرع کند یعنی قدری
رماد را بریزد و قدری موم را بعد از آن بریزد تا تمام شود و باید از نصف
فرع نگذرد و انبیق را گذارد و وصل را محکم کنند و قابله را بگذارند و در آب گذارند وصل
لولهٔ انبیق را با دهن قابله محکم و آتش را فرو زدو نمایند آتش کنند تا نه ساعت یا
بیشتر ثلث آن مقطر می شود و بعد از آن مقطر را در روی انگشت کند اخضر یا بقطر
کنند از این ظاهر است که قابله فرع است این مقطر را ثبات عروس خلی تمام دارد تنبیرا
که تفصیل آن در نظیر آن مذکور شد **فائدة** آیهٔ مبارکهٔ نور شصت و شش مرتبه
در وقت خواب منشا حصول سیر در عالم رؤیا می شود مجرب والله العالم **قطعه** یگانه
که دو کون و سه روح و چهار طبایع چه پنج حس شش ارکان متابعند او را اگر
هفت زمین سوی هشت جنت آید ز نه سپهر به نوع می رسد خبر او را **ایضا**

دو بار نه سپهر و از هشت بهشت هفت اختر و از شش جهت این نامه نوشت

کز پنج حواس و چهار ارکان و سه روح ایزد بدو عالم چو تو یک گل نسرشت عراقی

امد بدرت امید واری کو را بجز از تو نیست کاری جز بخت نه ده نیاز مندی

مجلت زده گناه کاری درویش شاها ملکا قد نلت [illegible] جز بجهر سجو خم نکردی

بوس که پرستشت نکردم هر بد که رهم ستم نکردی قابوس نفوس بعلل

العمر الظهری و واسنی اللیالی ای دوس فاشی فی العصا بمشی امامی کان قوامها

وتر القوسی الصاحب عباد قالت تحب معویة قلت اسکتی یا زانیة قالت

اشاب اخواننا فاعدت قولی ثانیة یا زانیة یا زانیة یا بنت الف زانیة واجب

من شتم الوصی علانیة فعلی یزید لعنة وعلی ابیه ثمانیة و له انا وجمیع من فوق التراب

فداء نعل ابی تراب و له بحب علی تزول الشکوک و تزکو النفوس و تصفو

الثمار و مهما رایت عدو اله ففی اصله نسب مستعار فلا تعذلوه علی فعله

فحیطان دار ابیه قصار محیی الکی مرضی من مرضیة الاجفان علل فی بذکرها علل

یا خلیلی عرجا بفنائی لا دع رسم دار بعیانی حالج یا صغیر السن یا رطب البدن یا

قریب العهد من شرب اللبن هاشمی الوجه ترکی القفا دیلمی الشعر رومی البدن

و وجه رومی و روحی و وجه من رای و حین عاشقا فی الکی صح عند الناس انی

عاشق غیر ان لم یعرفوا عشقی لمن قبل و ما احد من السن الناس سالما و لو انه ذاک

النبی المطهر فلو کان مقداما یقولون اهوج وان کان مفضالا یقولون مبذر

وان کان سکیتا یقولون ابکم وان کان منطیقا یقولون مهذر وان کان صواما و باللیل

قائما یقولون زراء یرائی و یمکر و لا تحفل بالناس فی الذم والثناء ولا تخش

عبد الله

عذر الله فالله اكبر ولنسب الى الخضرة ويحسن قراءته حين المسافرة للسلامة وحيث اجمهم
ساعدتكم سلامته ويرعاكم الرحمن من كل جانب مفيضا عليكم ما قصدتم من المنى
بنهج سلكتم في فنون الاساليب وقيل تعالوا بنا نطوي الحديث الذي جرى فلا يسمع
الواشي بذاك ولا ادري تعالوا بنا حتى نعود الى الرضا وحتى كان لو لم يتغير من
اليوم تاريخ المودة بيننا عفى الله عن ذاك العتاب الذي جرى وقيل وقد طال شرح
القيل والقال بيننا وماذا الشرح الا ليقصرا متى يجمع الايام بيني وبينكم ويصفو
لنا من عيشنا ما تكدرا وقيل دنياك ميدان وانت بظهرها كرة واسباب القضاء الجح
ابو الاسحق القباني وليلة لم ادر من حرها وسنا كان في حرها النيران تشتعل
اطاف بي العسكر البق ذو لجب ما بين الاشجاع فاتل بطل من كان لحم طعامهم
لا يمنع الحجب سرها ولا الكلل طافوا علينا وحر الشيف يطبخنا حتى اذا نضجت اجسادنا
اكلوا المتنبي شكوت وما الشكوى لمثلي بعادة ولكن يفيض الكاس عند امتلائها
وله ماذا لقيت من الدنيا واعجبها انى بما انا باك منه محسود ولنسب الى امير المومنين
لو عشت الف عام في سجدة لربي شكرا الفضل يوم لم يقض بالتمام والعام الف شهر
والشهر الف يوم واليوم الف حين والحين الف عام وجدت مكتوبا في خرابة هذا
منازل اقوام عهدتهم في خفض عيش وعز ما له خطر صاحت بهم نائبات الدهر
فانقلبوا الى القبور فلا عين لهم ولا اثر وقيل على الحاجات قفال نقال مفاتحها الهدايا
في الكلام السيد الرضي شكوت الى الدنيا وقلت لها بنى اكابد ضرا فيه لبس يخلي
اكل شريف من علي جدوده حرام عليه الرزق غير محلل فقال نعم يا ابن الحسين رميتكم
لسهم عنادي حين طلقني علي شعر منسوب لامير المومنين كالزوج حمامة في ايكة

نامله
مسراها و

ينقضي بعجزه وشباب خلّ الزمان بنا ودنى بيننا ان الزمان مفرق الاحباب

وقبال الحي بهجا لا بارى الذين قد قنعوا ولا ارادهم رضوا بالعيش بالدون فاستغن بالله

عن دنيا الملوك كما استغنى الملوك بدنياهم عن الدين ابو تمام اذا اشتملت على

ولست اليأس القلوب وضاق بما به الصدر الرحيب واوطنت المكاره واطمانت ودارت

في مكانها الخطوب ولم تر لانكشاف الضر وجها ولا اغنى بحيلته الاريب اتاك

على قنوط منك غوث يمن به اللطيف المستجيب فكل الحادثات اذا تناهت فموصول

بها فرج قريب غيره ذاكر قد بدت منكم امور ما عهدناها وطرقتم الى المعاند

طريقا ما سلكناها تبشتم بيننا اشياء كنا قد طويناها وعرضتم باقوال وما نجهل معناها

وبحتم بافعال وحسنتم اسماءها وكم جاءت لنا عنكم حكايات رددناها واشياء زدناها

واشياء ابيناها وقلنا ما رأيناها دعوا تلك المقالات واياكم واياها فلولا الله لا

يحسن بين الناس ذكراها قرانا فيها سورة السلوان منكم ودرسناها وما زلتم بنا

حتى عجزنا وفعلناها فرجل نطلب السعي اليكم قد قطعناها وعين تمنى ان تراكم

قد غضضناها ونفس كلما اشتاقت للقياكم زجرناها وكانت بيننا طرق وما

نحن سددناها فلو قيل لكم جنات عدن ما دخلناها تاراج غزلية هر كه كس ندارد

وى اشنياد ندارد چون مه طره سيه ندارد يك تنه بر صد هزار كشور جانا

دلبر من حاجت سپاه ندارد بگسلم ان بند كه پاى جنونم سلسله زين بيشتر نگاه

ندارد ما بكجا وخيال بوم وصالت زانكه گدا نسبتى بشاه ندارد بيسر و پائى نگر

كه خوش ... در نظرش تاج بر كلاه ندارد تارك سلطان چاو بالش عرلت بنحت

قصورى اگر كلاه ندارد ذوق حضور تو تن درست ندانند در حرم جز شكستن

راه ندارد

راه ندارد کر بکشی چاکری و کر بنوازی بندهٔ بیچاره که جز درگهت پناه ندارد کردن تاراج تیغ
جور نکویان محکمهٔ عشق را دادخواه ندارد و له کیست که اندر خم طره دلی زار ندارد
با چه من رد دعم خواطر انکار ندارد دست کوته نکنم از تو بازار رقیبان پای گلچین جز از
سرزنش خار ندارد با قدرت فلتهٔ شیفته او سرو نکویند با رخت بلبل شیدا سر
گلزار ندارد چاه هاروت چه چاه زنخت سحر نیاید دوش ضحاک چه زلف سیهت ندانند
مار ندارد بیملی نیست چو من گرچه نداری بکسر موی که صد صید گرفتار ندارد در حلقهٔ
بسته گرهم اندر غم فتراک ارادت یا سمندت چه کند پای که رفتار ندارد خودن تاج
بهانی بتغافل برساند یا صبا نیز بجلو تکاور ندارد **حکایت** در سنهٔ ۱۲۲۹ یکهزار
و دویست و بیست و نه در دکاشان محصلی از تحصیلداران از مرد سید فقیری مطالبه دیوانی
وجه دیوانی می نمود و تشدد می کرد و آن بیچاره عجز و الحاح می نمود که ندارم چند روزی
مرا مهلت ده تا از جائی چاره بسازد و از جد من شرم کن آن ملعون گفت اگر جدت کار ساز رسول الله ص
از وی شود یا شر او از سر تو دفع کند یا کار سازی ترا بکند و از آن سید ضامنی گرفته
گفت هرگاه فردا اول طلوع آفتاب چه روانده ای بنجاست بحلق تو خواهم ریخت بگو
بجدت هر کاری می تواند بکند چون شب شد آن مرد ظالم بر بام خانه رفت که بخوابد بجهة
بول کردن بر لب بام رفت و بر تاریکی پا بر ناودان گذاشته ناودان بیفتاد و آن نیز
بیفتاد و در زیر ناودان چاه بیت الخلائی بود سرنگون بآن چاه افتاد و در آن نیمه شب
کسی از احوال او مطلع نشد چون روز شد او را یافتند که سر او تا حوالی ناف در نجاست
فرو رفته و اینقدر نجاست بحلق او فرو رفته که شکم او ورم کرده مرده است و شر او
از آن سید بیچاره مندفع شد **حکایت** یکی از ثقات نقل کرد که چند تن از دکاشان با

مردی بود آقا محمد علی نام مباشر صنف عطار و متوجه امور دیوانی ایشان و قدغن
کرده که دیگری بهیچ وجه اجناس عطاری خرید و فروش نکند شخص سید فقیری بقدر
یکمن سرشیر تحصیل کرده بود و این را بشخصی فروخت امیر ناظر مطلع شد در بازار با او
برخورد و دشنام بسیاری باو داد و چند سیلی بر روی او زد آن بیچاره روانه
شد گفت جدم سزای تو را بدهد ناظر که این را شنید اعراضی شده ملازم خود را
گفت سید را برگردانید و چند پشت گردنی بشدت باو زده و گفت حال برو و جدت
را بگو کتف مرا بیرون آورد در روز دیگر ناظر تب کرده و در شب کتفهای او ورم
آمد و روز دویم ورم شدید کرده ماده بکتفهای او ریخت و روز چهارم جریان
مجموع گوشتهای او را از استخوان بنحوی که سرهای کتف بیرون آمد و در روز هفتم
بمرد با آل علی هر که در افتاد بر افتاد تاراج نوائی معاشران بکناری از این میانه
برخیزم مباد محتسب آگه شود که مست نبیدم خبر رسید بزاهد که ترک توبه گزیدم
بدین وقت باده گلگون چه جیب خرقه دریدم چه خوش بحلقه زلف تو در کمند فتادم
من آن صید رمیده دام هزار بار بریدم بدل ز گلبن حسنت چه خارها که خلیدم بتن
ز درد فراقت چه رنجها که کشیدم طمع بنکهت بستان باغ خلد ندارم شکنج دام تو
باوج گاه سدره گزیدم یکی بکام دلم درج پاسخی نگشودی شنیدم از رقیبان
هزار طعنه شنیدم بجز هوای گرفتار بت پری نفشاندم بدام شد بقفس صید مرغ آنچه
پریدم تو کرده بدین نکته صنما بعطف لب بگزیدی مست بدیدم و زیر لبان بیاد رسیدم
اگر بکشتن تاراج هست کام تو حاصل منش فدای تو کردم که کشته تیغ امیدم شعر
کز پی شادی نبرد راه بسر منزل ما شکر لله که ندارد گله از غم دل ما دل بطوفان

بپریم ما ز دجله که هست   تا ابد پای از پی بحث برون ساحل ما   ده زنان بره
ده بی اثر و منفصل و در توسم ای ناقه بمنزل نبری محمل ما   وا نه سر بهتر بدشمن نگشا
که بان نگشاید بجز از دوست کسی مشکل ما   هیچ تخمی نفشاندیم و نخوردیم ثمر خورشید
جز ندامت چه توان بود دیگر حاصل ما   همرهان بیخبران ما بکنند شنند چرا یکره
بست ره ناله دل غافل ما   خود بتاراج ملامت نپسندد که رواست بیخود افشاندن
جان در قدم قاتل ما **حدیث** فیه ابهام سئل عن الذکر عن علی ع فقال الذکر بین ذکرین
والاسلام بین سیفین والذنب بین فرضین قیل ان معناه ان ذکر العبد لله یکون
له بین ذکرین له من الله الاول ذکره له بالتوفیق للذکر قبل الذکر والثانی ذکره له بالمغفرة
له بعد الذکر والاسلام یکون مسبوقا بالسیف المخوف للکفار حتی یسلموا ثم بالسیف
المخوف للمرتد بحیث لم یرتد والذنب بین فرض ترک الذنب وبین فرض التوبة بعد
الذنب **اشتباه** قال فی المدارک فی مسئلة ذبح الهدی فی یوم النحر اما وجوب ذبحه یوم
النحر فهو قول علمائنا اجمع واکثر العامة ثم نقل بعد اسطر قلیلة قول المحقق ره وکذا
لو ذبحه فی بقیة ذی الحجة جاز وقال مقتضی هذه العبارة جواز ذبحه فی بقیة ذی الحجة
اختیارا وبه صرح الشیخ فی المصباح فقال ان الهدی الواجب یجوز ذبحه ونحره طول ذی
الحجة ویوم النحر افضل وقول وبنحو ذلک صرح ابن ادریس فی السرائر وحکی هذا القول
عن مختصر المصباح ونهایة الشیخ والغنیة لابن زهرة ونظام المهذب وحکی عن الغنیة انه ادعی
الاجماع علیه هذا ما یقتضی منه العجب من صاحب المدارک حیث یقول وهو قول
علمائنا اجمع وهذا اعجب من ادعائه اجماع القدماء علی امر فیه خلاف کثیر لان للاجماع
معان یجتمع بعضها مع الخلاف ومع ذلک لا یعلم اصطلاح کثیر منهم فی الاجماع صو[illegible]

مراسلهٔ که جناب قاضی احمد تتوی بیکی از فضلای هند بزادهٔ ملوک جاسب که از جمله ملوک

قم است نوشته بسم الله الرحمن الرحیم من غایبانه مایل نزدیک بوده‌ام منت نظر بجمال

ایشان خوشم هرچند دیدهٔ امید بشمیم نظارهٔ جمال باکمال آن نهال ملوک و فضل و افضال

نموده اما اوصاف پسندیده و اخلاق حمیدهٔ ایشان را از شجاع زمان و لیث غضنفر

اوان یعنی محمود جهان بسیار استماع نموده و مشتاق و معتقد ایشان گشته همیشه بجناب

بجبال و ارزوی وصال و شرف اتصال اشتغال دارد ما چون بی رسم بدان از دوری

دل یارب تو از روی دل ما بما رسان انه قریب مجیب والد مرحوم ایشان وتلک حجتنا

اتیناها ابرهیم القواعد من البیت همواره بین بنیان این بیچاره گاهی که درین صوب

باصواب توقف داشته‌اند مراسم خیرخواهی و اشنائی و روابط همسایگی را منظور می

داشته بمقتضای الولد الرشید یقتدی بابائه الحرام اگر عمل فرمایند ثمرهٔ دنیا و اخرت خواهند

یافت و خیرها خواهد ساخت هرچند که در مصطبه مسکن دارد بوی زمن

سوخته خرمن دارد هرجا که سینه کلیم و اشفته حالی است شاگرد من است و خرقه از من دارد

بر ضمیر منیر فیض ماثر مستور نماند که موضع شریف جاسب بطریق دار المؤمنین قم

حماها الله عن العاهات و الافات و التلاطم از اراضی طیبه و اماکن مشرفه است و مردم آنجا

از زمان بعثت الی یومنا هذا شیعهٔ اثنی عشریه و صاحب ایمانند و فضایل آن بقعهٔ

فاخره بسیار است و احادیث و روایات بسیار وارد است از انجمله اینست که فردا که قائم

ال محمد عجل الله فرجه ظهور میکنند دوازده کس از انسرزمین فاغر در ضمن اصحاب

خواهند بود دیگر قطب العلما الشیخ جمدره ازان ولایت پاکیزه بوده‌اند و وقتی بالای

کوه برامده روی بمشرق کرده احرام زیارت امام هشتم و قبلهٔ هفتم امام ضامن مفترض

الطاعة

الطاعة واجب لا طاعة سلام الله علیه بیشتر فریاد بر آورده که السلام علیکم و آنحضرت جواب سلام داده و فرموده که علیک السلام خدام و سادات عقیله تاریخ را ضبط کردند و بعد از آنکه حضرت شیخ جمعه بدان اشارت نشان رسید معلوم گشته که آنجواب ازبرای شیخ بوده و شیخ در زمان سلطان سنجر ماضی که از سلاطین سلجوقی بوده و بجهة اینکه در حرم محترم کاشی که بهتر از چینی بهشر ترتیب داده اند و تمامی احادیث نبوی و مرتضوی و قرآن مجید که بران کتابت شده ترتیب هنده انکاشی جابجی بوده و نویسنده قرآن و احادیث عبد العزیز بن ابی نصر قمی بوده در تاریخ خمسمائه بوده و انها را بر شتران لوك سوار کرده از معجزات این است که انها بطی الارض بحوالی مشهد مقدس آمده بودند در کوه فرود آمده صباح جمعی بر سر کوه دلمه کسی همراه نبوده انها را برداشته پیش سید النقبا سید محمد موسوی بردند و او بکار نشانده و اولاد شیخ جمعه از ان تاریخ خادم و مجاور و صاحب اختیار ان استانه بوده اند و در زمان میرزا سلطان حسین بایقرا و شاه جم جاه رضوان بارکان سلطان شاه انار الله برهانهما درویش شمس الدین محمد و درویش یحیی شصت سال در ان استانه متفکد شب و روز مشغول بوده و شبها سر بر ان استان نهاده خدمت میکردند و خانه زن و فرزند سید و تکیه درویش یحیی در بالای سر انحضرت در خانه ایست موجود و از ایشان نسل نمانده و دو برادر در طرف کم تا شهر یك دو فرسخ است مقبره و تکیه و کنبد بجهة مدفن خود ساختند و در ان مکان مدفون شدند و بقعه کار و انسرایی و اسیا و عمارات عالی زیب زینت از ایشان مانده و بجهة رعایت ادب کسیاخی را انستر اند اختیار قبر خود انجا نموده اند و دیگر صلحا و اتقیا از موضع جاسب بسیار بر خواسته خصوصا شیخ علی

جاسبی که در موضع جمع کتاب تمام مد نوشت و از جمله اجلای مشایخ و صلحا بوده و دیگر رساله

طریقت — مسالک شیخ نظامی است که سید بوده و اسمش سید الیاس بن الیاس مشهور است

چنانچه خود گفته در خط نظامی — از نبی کام بینی عدد هزار و یک نام الیاس کالف

بری ز نامش هم بنوزنراست کامش دیگر میفرماید — چند کوچه در بحر گنجه گم

ولی از قهستان شهر قم حضرت شیخ از اقطاب اوتاد بوده سلاطین زمان را بجد جلش

سر مفاخرت بر اسمان رسیده چنانچه خود میفرماید — بگفتم بوسمش همچون زبان با

چو دیدم اسمان برخواست از جای — در عنبر فقر و درویشی سلاطین زمان و ارباب

حکم و فرمان پیوسته مجلد رمتش شتافتند چنانچه خود در مناجات و توحید میگوید

چون بعهد جوانی از بر تو — بد بکس رفتم از بر تو — همه را بردم فرو بستگی‌های من خواستم

توام راه دادی چو لکبر ددکه تو گشتم پیر — دانچه نزد سید نیست ستم کبیر و دیگر حالات

شیخ نسبتا است در عصر سلطان طغرل بن ارسلان بوده و در شهور سنه ۵۵۴ بطراز بهش

ظاهر — در بلده گنجه سلطان اهل عالم است و کلمات شیخ از اعجاز اسلام انشاء الله تعالی بعضی بکرم

نوشته خواهد شد بتعاقب فرستاده می شود و دیگر آنکه جانب ثقاق بحضرت

امام ضامن امام رضا علیه التحیة و الثناء در تمام شد مکتوب حضرت ارباب و فا

پناه حقایق و معارف آگاه اعلم علما عمقاضی احمد رضی ره **فایده** للاسماء الحسنی خواص

بخالفه ینفعل بها اشیاء اذا استعملت کلک علی الوجه المفرد فیکون لها ابداعات منها

ان تاخذ لکل حرف من اسمک اسما اوله ذلک الحرف المأخوذ له و تذکرها بعدد اعدادها

او بعدد حروف هجائها او بعدد حروف اعدادها بعد حذف المتکرر ثم تدعو بلفظ

النداء و تسال حاجتک مثل محمد تاخذ المجید الحلیم و المعطی و الدلیل و تذکرها بعد

اعدادها

اعدادها مثلا المجيب سبع وخمسون والحليم ثمانية وثمانون والمعطي مائة وتسعة وعشرون والدليل اربعة وسبعون ثلثمائة وثمانية واربعون وان كان بعدد حروف بسط هجائها م ى م ج م ى ا د ا ل ج ا ل ا م ى ا م ى م م ى م ع ى ن ط ا ى ا د ا ل ا ل ا م ى ا ل ا م فيكون اثنين واربعين وان شئت بحذف المتكرر فيكون تسعة او باعدادها الجفرية مائة وخمسة عشر وتسعين او باعدادها الاسماء الجفرية ستون وان كان بعدد حروف اعدادها س ب ع خ م س و ن ث م ا ن ى ه ث م ا ن و ن م ا ة س ع ه ع ش بدون اربع ه س ب ع و ن فيكون اثنين واربعين في هذا المثال وان كان بحذف المتكرر فخمسة عشر وان كان بحروف اعدادها الجفرية ا ر ب ع ه ث ل ث ه ا ح د ا ر ب ع ث ل ث ه ا ح د ث ث ل ا ث ه ست ستون او بحذف المتكرر فثلثة عشر وكذلك تفعل بحيث يتطابقا وتذكرها بالعدد المطابق بينهما ومنها ان تطلب من الاسماء ما يوافق حاجتك ما في العدد او في طبيعة الحروف ومنها ان تنظر ما بين حاجتك وبينك من عدم التوافق كان يكون اسم احد كما في حروف فركان يكون اسم احد كامرو فمنها التوافق والامر منها التناكر او النورانية والامر الظلمانية او السعيدة والامر النحسية او الحارة والامر الباردة وهكذا فتختار من الاسماء الحسنى ما يحصل به التعديل بينكما فاذكر به كامر وتجمع بينه بين اسمك واسم حاجتك في شكل وتكتبها كلمات وتدعو بها عجمية كانت او عربية متوجها بالملاحظة المدلول الاسم وحاجتك حتى يتم الامر ومنها ان تاخذ عدد اسمك من اعداد اسماء الحسنى اما بالجمل الكبير اسما او اسمين او اكثر حتى يحصل العدد مثل محمد اثنان وتسعون فتاخذ حي وهاب ولي جواد اثنان وتسعون فتقرا الفاتحة وسورة الم نشرح ٩٢ وتذكر الاسماء التي لو فقنا الولي الجواد ٩٢ ثم تقول يا حي

الجمع

ما يوافق

الذکر

یا وهاب یا ولی یا جواد صل علی محمد وال محمد وافعل بی کذا وکذا ولاحظ بالحال فعال

بالحی الحیوة فی کل شئ وفی الوهاب الجواد العطیة لکل شئ وفی الولی القیام بکل شئ

ولتکن حاجتک امام بالک حالة الذکر وقدم ایام دعائک ذکری انه دعاک لک

فاستجب لی ووعدک فصدقه نصیحة بدانکه یکی از اسماء عظیمه الجبر غفار وغافر

است ومقتضای ظهور ان وجود مذنب است پس نباید مذنب عاصی مایوس

ونا امید باشد چه پدر ومادر ما کسی بودند که بعد از وسوسه شیطان عصیان

کردند واین صفت از ایشان بما میراث رسیده واین دو نفر اول عصاة بودند و

لیکن پدر ما نادم وپشیمان فطرت ادم بر تو غالب است الا سجیت شیطان در تو

هست واز زمره وشارکهم فی الاموال والاولاد خواهی بود فی الاحیاء قال ابرهیم الخلیل

الطاف لیلة وکانت مطیرة ووقعت فی الملتزم وقلت یا رب اعصمنی حتی لا اعصیک

فهتف بی هاتف من البیت یا ابرهیم انک تسالنی العصمة وکل عبادی المومنین یطلبون ذلک

فاذا اعصمتهم فعلی من اتفضل ولمن اغفر وقیل ومنا قد الخیام ابادخرابات نمی خورند

ما است خون دو هزار توبه در کردن ما است کو من نکنم گناه رحمت که کند از

رحمت از کنر کردن ما است قال بعض الحکماء احق الناس بالهوان لمحدث لمن لا یصغی

الی حدیثه من کلام صدیقک من صدقک لا من صدقک واخوک من عذلک

من کلام بعض العلماء ترک المداراة طرف من الجنون لا تقبل قوله فلا تصدق بمینه لا من

تصدق الحلاف وان اجتهد فی الیمین من عادی من دونه ذهبت هیبته ومن عاداه

مثله ندم صدیق الوالد عم الولد صفا قرا لوجه دو حاضر علامة الکذاب جودة الیمین

لغیر مستحلف خیر المال ما وقاک وشره ما وقیته فوت الحاجة خیر من طلبها من غیر

اهلها

دونهم

لا من عذلک

[illegible]

اهلها غضب الحلیم هل فی قوله و یغضب العاقل فی فعله ارعوی من عظمک من عزّ حاجته

الیک فی تاریخ ابن العساکر ان شخصا من اصحاب بعض الصلحاء قال رایته فی النوم

بعد موته فقلت ما فعل الله بک قال اوقفنی الله بین یدیه قال یا فلان اتدری بما غفرت لک

هل بصالح عملی قال لا قلت باخلاصی فی عبودیتی قال لا قلت بکذا و کذا قال لا کل هذا

لم اغفر لک بها فقلت الهی فبما ذا قال اتذکر حین تمشی فی دروب بغداد فوجدت هرة

صغیرة قد اضعفها البرد و هی تنزوی الی اصول الجدار من شدة الثلج و البرد فاخذتها

رحمة لها فادخلتها فی فرو کان علیک لتقیها من البرد فقلت نعم قال برحمتک لتلک

الهرة رحمتک و قریب باین نقل از بعضی از علمای موثقین از احفاد فاضل ملا محمد

باقر المجلسی ره بجهت حقیر حکایت کرد که فاضل مذکور با ملا محمد صالح مازندرانی

معاهده نمودند که هر یک را سابق بر دیگری وفات رسد در عالم منام اند یکری

را از انچه بر او گذشته اعلام نماید ملا محمد باقر بر ملا صالح سابق وفات نمود بعد از یکسال

شبی او را در واقعه دید اول سؤال نمود که با وجود معاهده چرا تا بحال خود را در

منام ننمودی گفت چندان وحشت و گرفتاری مرا بود که میسر نبود و حال فی الجمله انس و

فراغی حاصل شد بعد از ان سؤال نمود از انچه بر او گذشته بود گفت مرا در مقام

خطاب الهی باز داشتند خطاب رسید چه اورده عرض کردم الهی تو دانائی پس باز از

من تعداد حسنات خواستند عرض کردم عمر خود را در تصنیف و تالیف کتب احادیث و اخبار

صرف کردم و در جمع احادیث و تفسیر انها کتابها نوشتم خطاب رسید است است

لیکن انها را مصدر باسما سلاطین نمودی و از توصیف انها و تعریف مردم انها را

مبتهج و مسرور میشدی و از مذمت انها دلگیر میشدی همان تعریف و توصیف و خوشنودی

دلک ن ذلک ن

صد الهی اجر نخواست عرض کردم اوقات حسنه را با مامت جمیع مردم در اقامت صلوات
صرف کردم خطاب رسید بلی از کثرت و اجتماع ما مومنین مسرور شدی و از قلت نهاد الکبر
و هم چنین عملی ما را نشاید و همچنین انچه گفتم بنقصی دان مردود شد تا همه اعمال
من از درجه قبول ساقط و از خود مایوس خطاب رسید که یک عمل مقبول نزد ما
داری روزی تنها یکی از کوچهای اصفهان میگذشتی و ابتدای وقت بر تو ورود ا
معرفت
بر اصفهانی ندر دست داشتی آن زن کوچه و طفل کوچکی دنبال او میدوید بر او درد
نود یه کفتا ای ماندم من بر میخواهم تو بجهت رضای ما بر او بان طفل دادی و از او خوشنود
کردی ما تورا بهمان عمل بخشیدیم و امرزیدیم منقولست که سحره فرعون که در جمیع
احوال خود را بصورت موسی نمودی و مردم را بخنده انداختی چون فرعون با قوم خود غرق شد
و او بسلامت رفت موسی او را بیاورد که خدا با همه آزار من او بود ندا آمد که ای
موسی خود را چون تشبیه بتو می نمود عیب بود که مثل او بر تو را که دوستی چون شنیدنا
دارم لبعضهم نحن بنجی العلیل من البلایا اذا کان البلاء من الطبیب قیل
من
الاستیناس بالناس علامة الافلاس ای عن معرفة الله من کان قلبه غنیا بذکر الله استوحش
عن الخلایق فضلا عن مؤانستهم قیل لا ینبغی للعاقل ان یطلب طاعة غیره وطاعة نفسه
علیه ممتنعة قیل التعزیة بعد ثلث تجدید للمصیبة والتهنیة بعد ثلث استخفاف
بالمودة وصیة حسنة اوصت اعرابیة ابنتها حین زوجتها فقالت لها یا بنیة قد
فارقت العش الذی فیه درجت والموضع الذی منه خرجت الی وکر لم تکونی تعرفیه
وقرین لم تالفیه کونی له امة یکن لک عبدا واحفظی عنی خصالا عشرا یکون
لک شرفا وذکرا الاولی والثانیة حسن الصحبة بالقناعة وجمیل المعاشرة بالسمع

الطاعة

الطاعة الثالثة والرابعة المتفقد لموضع عيبه وانفه فلا يقع عينه منك على قبيح او مستكره ولا يشم انفه منك الا طيبا واعلم ان احسن الكحل المودة وان اطيب الطيب الماء والخامسة والسادسة الحفظ لماله والرعاية لحشمه وعياله واعلم ان اصل الاحتفاظ بالمال حسن التقدير والرعاية للحشم والعيال حسن التدبير والسابعة والثامنة التعاهد لوقت طعامه والهدوء عند منامه فحرارة الجوع ملهبة وتنغيص النوم مغضبة والتاسعة والعاشرة لا تفشي له سرا ولا تعصي له امرا فانك ان افشيت سره لم تامني غدره وان عصيت امره اوغرت صدره وزاد فيها بعضهم الحادية عشرة والثانية عشرة طلاقة الوجه وحسن الكلام قال دو نبهان دو خصلت پسندیده اهل است سخن لیّن گفتن و عیب مردم ناشنودن عیب خود را بمردم نمودن نیست قال وهب بلغنا ان ابليس عليه اللعنة تمثل ليحيى ع فقال له انصحك فقال لا اريد ذلك ولكن اخبرني عن بني ادم قال هم ثلثة اصناف عندنا صنف منهم معصومون مثلك نحن في راحة منهم ليئسنا عنهم وصنف اخر الذين هم في ايدينا بمنزلة الكرة في ايدي صبيانكم نتلقفهم كيف شئنا قد كفونا انفسهم ونحن في راحة منهم ايضا وصنف ثالث هم اشد الاصناف عندنا نقبل الى احدهم فنبذل الجهد نافي فتنته ونتمكن منه ونفتنه في دينه ثم يفزع الى الاستغفار والتوبة فيفسد علينا كل شيء فعلناه ثم نعود اليه فيعود فلا نحن نياس منه ولا نبلغ منه حاجتنا فنحن منه في عناء **فائدة** اعلم ان جميع خيرات الدنيا والاخرة جمعت في كلمة واحدة هي التقوى انظر الى القرآن ما علق عليها من خير وثواب اضاف اليها من سعادة وكرامة دنيوية واخروية الاول الثناء عليها قال الله سبحانه وان تصبروا وتتقوا فان ذلك من عزم الامور الثاني الحفظ والحراسة من الاعداء والماكرين قال الله تعالى وان تصبروا

وتتقوا

ويتقوا لا يضركم كيدهم شيئا ٣ التأييد والنصر قال الله تعالى ان الله مع الذين اتقوا
٤ النجاة من النار قال الله سبحانه ثم ننجي الذين اتقوا ٥ الخلود في الجنة قال الله تعالى
اعدت للمتقين ٦ النجاة من الشدائد والرزق الحلال قال الله تعالى ومن يتق الله يجعل له
مخرجا ويرزقه من حيث لا يحتسب ٧ اصلاح العمل قال عز شانه يا ايها الذين امنوا اتقوا
الله وقولوا قولا سديدا يصلح لكم اعمالكم ٨ غفران الذنوب قال الله تعالى ويغفر لكم ذنوبكم
٩ محبة الله تعالى قال الله تعالى ان الله يحب المتقين ١٠ قبول الاعمال قال الله تعالى انما يتقبل
الله من المتقين ١١ الاكرام والاعزاز قال الله تعالى ان اكرمكم عند الله اتقاكم ١٢ البشارة
عند الموت قال الله تعالى الذين امنوا وكانوا يتقون لهم البشرى في الحيوة الدنيا والاخرة
ولاجل اجتماعها تلك الخصال قال الله سبحانه ولقد وصينا الذين اوتوا الكتاب من
قبلكم واياكم ان اتقوا الله منقولست كه پادشاهي عادل وزيري بود كه در كمال تمادي در خدمت او
تقصيري نكردي روزي او را طلبيد وگفت در شو كه مرا ببينيد وزيري جاهل باشد نيز
حاجي نيست چه انسان لا محاله محل نسيان وخطا است اگر در اين عرض مدت بخطاي
از من بر نخورده باشي نادان واحمق وجاهلي واگر بر خورده ونگفتي خيانت كار ودشمن
پس از درون خود رانده قال بعض العارفين ثمرة التجريد سرعة العود الى الوطن الاصلي
وتعجيل الاتصال بالعالم القدسي وهو الذي عناه سيد المرسلين بقوله حب الوطن
من الايمان وقد وقع في التنزيل الالهي الاشارة بقوله يا ايتها النفس المطمئنة ارجعي الى
ربك راضية مرضية فادخلي في عبادي وادخلي جنتي فاياك ايها السالك ان تفهم من
الوطن دمشق وبغداد وغيرهما من البلاد فان ذلك من الدنيا وقد قال النبي صلعم
جمود العين من قساوة القلب وقساوة القلب من حب الدنيا وحب الدنيا راس

خطيئة

خطيئة ولله در قائله این وطن مصر و عراق و شام نیست این وطن شهری است
کانرا نام نیست وقال الله عز من قائل ربنا اخرجنا من هذه القرية الظالم اهلها يعني
بالقرية البالوفات الهيولانية والرسومات العادية الظلمانية فان وصلت الى المطلوب
فطوبى لك ثم طوبى لك وان ادركك الاجل في اثناء الطريق فقد وقع اجرك على الله
كما قال عز شانه ومن يخرج من بيته مهاجرا الى الله ورسوله ثم يدركه الموت فقد وقع
اجره على الله واعلم ايها السالك كما ان الحاسة الجليدية اذا صادفت مؤفة برمد مثلا
فهي محرومة من اجتلاء الاشعة الفائضة من الشمس كذلك البصيرة اذا كانت مؤفة
بالهوى واتباع الشهوات والاختلاط باهل الدنيا والانغماس معهم في كدوراتهم فهي
محرومة من ادراك الانوار القدسية محجوبة عن ذوق اللذات الانسية وما احسن ما قيل
اسير لذة تن ماندۀ وگرنه ترا چه عیشها است که در ملک جان مهیا نیست ثم
ان الحواس الباطنة الروحانية اقوى ادراكا من الحواس الظاهرة الجسمانية فان تلك
ناظرة بلا حجاب وهذه منطبقة من وراء النقاب عبر ان ادراك هذه مشروطة بتعمير البدن
وانمائه وادراك تلك مشروطة بتخريب البدن وافنائه كما قال المولوی صحت این
حس ز معموری تن صحت آن حس ز تخریب بدن **فائدة** قال نصير الدين المحقق الطوسي
من اقوى الاسباب الجالبة للرزق اقامة الصلوات بالخضوع والخشوع وقرائة سورة
الواقعة خصوصا بالليل ووقت العشاء وقرائة سورة يس والملك وقت الصبح ومما
يزيد في الرزق ان تقول كل يوم بعد انشقاق الفجر الى وقت الصلوة مائة مرة سبحان
الله العظيم استغفر الله واتوب اليه وان تقول لا اله الا الله الملك الحق المبين كل
يوم صباحا ومساء مائة مرة وان تقول بعد صلوة الفجر كل يوم الحمد لله وسبحان

الله ولا اله الا الله والله اكبر ثلثا وثلثين والله اكبر اربعا وثلثين وبعد صلوة المغرب

ايضا وتستغفر الله سبعين مرة بعد صلوة الفجر وتكثر من قول لا حول ولا قوة الا

بالله العلي العظيم **فائدة** قال الغزالي الفرق بين الرجاء والامنية ان الرجاء يكون على

مخالف التمني فمن زرع واجتهد وجمع بيدرا ثم يقول ارجوان يحصل منه مائة قفيز

فذلك منه رجاء والاخر لم يزرع زرعا ولا يعمل يوما فذهب فنام فاذا جاء وقت الحصاد

يقول ارجوان يحصل لي مائة قفيز فيقول هذه الامنية التي لا اصل لها **قيل** ونعم ما قيل

الاب في الاخ فخ والعم غم والخال وبال والولد كمد والاقارب عقارب انما المرء بصديقه

سئل بعض الوعاظ في المنبر كيف شعر علي عم بالسائل مع كونه مستغرقا في الاقبال

بكليته على الله فانشد يسقي ويشرب لا تلهيه سكرته من النديم ولا يلهو عن الكاس

اطاعه سكرة حتى تحكم من فعل الصحاة فهذا افضل الناس اقول قد شعر علي عم

بالسائل ولم يشعر بالسهم الذي اخرج من رجله المبارك في الصلوة مع ما فيه من الوجع

والالم الشديد في ذلك لاجل ان الاول كان من متعلقات التقوى ومن طاعة من توجه

اليه في الصلوة فاقباله اليه لا ينافي اقباله بكل ما يتعلق به بخلاف الثاني فانه من

متعلقات بدنه الشريف وقد غفل عنه بالمرة ويمكن ان يكون ذلك لاجل اختلاف

الحالات **فائدة** لا تمازح الشريف فيحقد عليك ولا الدني فيجتري عليك بدانكه

حكما گفته اند که علامت حسن خلق ده چیز است اول با مردمان در کار نیکو مخالفت

ناکردن ۲ در نفس خود انصاف دادن ۳ عیب کسان ناجستن ۴ چون از کسی زلتی پدید

آید او را تاویل نیکو کردن ۵ عذر گناه را پذیرفتن ۶ حاجت محتاجان را

بر آوردن ۷ رنج مردمان کشیدن ۸ عیب نفس خود دیدن ۹ با خلق روی

تازه داشتن

تازه داشتن: آیا مرد مان سخن گفتن خوش **قيل** معايب السفر سبعة مفارقة الانسان
من يألفه ومقارنة من لا يشاكله والمخاطرة بما يملكه ومخالفة عادته في مأكله و
منامه ومجاهدة الحر والبرد بنفسه واحتمال ذل المكاري و الملاح والسعي كل يوم في تحصيل
منزل جديد **قال** بعض الحكماء حتى تقعد لا تقعد فاذا قعدت كنت اعز مقاما و لا تنطق حتى
تستنطق فان استنطقت كنت اعلا كلاما **وقيل** الجاهل من لا جاهل له يتدبر امره من
لا سفينة له يدفع عنه قال الشاعر و لا يلبث الجهال ان يتهضموا اخا الجهل ما لم يستعن
بجهول **حكاية** كان بالبادية رجل له عيال وخيمة وكان له حمار ينقلون عليه الماء
ويحمل عليه تجاراتهم وديك يوقظ للصلوة وكلب يحرسهم فجاء في ليلة ثعلب فاخذ
ديكهم فحزنوا للديك وكان الرجل صالحا فقال عسى ان يكون خيرا ثم جاء ذئب فخرق
بطن الحمار فقتله فقال الرجل عسى ان يكون خيرا ثم اصبحوا ذات يوم فنظروا فاذا سبي كل من كان
حولهم وقتل بعضهم وبقوا سالمين وانما اخذوا اولئك بما كان عندهم من اصوات
الكلاب والحمير والديكة **فائدة** قيل في وجه تسمية البرامكة بذلك الاسم ان جدهم خالد
كان له خاتم تحت فصه من السم يمص الفص عند الشدائد و الغصص فيسكن فورد على هشام
ابن عبد الملك في ايام امارته وكان عند عبد الملك حجر اذا احضر السم يصيح ويحرك جناحيه
ففعل ذلك اثناء هشام الظن بخالد فقال هل معك سم فاجاب وكان لغة فارسية
بلي انكشتري دارم در زير نگين آن زهري است كه در شدايد برمكم و با اينجهت برمك بضم
ميم مسمى شد ونسل او برمكيه و در تاريخ قديمي كه در سنه پانصد و كسري تاليف
شده بود كه در شهر بلخ بنو چهر هيكلي بنا كرده بودند بنام قمر بجهة معارضه كعبه وازان
نوبهار مي ناميدند وچون فرس دين آتش پرستي شيوه كردند ازان آتش خانه كردند و دربسش خدمه

اورا برمکه گفتندی یعنی والی مکه و نوبت ریاست ایشان بخالد رسید جد برامکه
و با بجهت او را برمک بفتح میم میگفتند **حکایت** گویند بعضی از ملوک مصر و
فراعنه اجداد و قبر بنا نهاده بودند انرا عربان گفتندی و سفر کرده بودند در زمین مصر هر که از
انجا عبور کند در انجا نماز کند بجهت انموضع و هر که نکردی در اندشتر باید انشتر او را
کشتی و لیکن دو حاجت و بر او روا کردی بشرطیکه اند و حاجت خواهش سلطنت
و نجات از قتل نباشد روزی مردی کارزار اهل افریقیه باکرنکار زنگی از انجا
گذشته و چون نشنیده بود نماز نکرده حرامیان او را گرفته نزد ملک بردند ملک
او را عتاب کرده جواب داد که جاهل بودم و اگر میدانستم هزار رکعت نماز میکردم
و امدم اینجا که در ظل حمایت تو باشم ملک گفت فایده ندارد دو حاجت بخواه غیر
نجات و مملکت که کشتنی هستی پس کارزنجی براست نظر کرده و امرا را شفیع
کرده و تضرع کرد سود نبخشید و چون مایوس شد گفت اول سه هزار دینار بمن دهی با امینی
که بجهت اولادم بفرستم فی الحال سه هزار دینار و امین حاضر کرده وجه تسلیم او
شده و باز بقیه رفت گفت دیم انکه بهر یک از سلطان و بعضا سران از کرزنا
بزنم یکی هموار و ملایم و یکی متوسط و دیگری شدید و ابتدا از ملک کنم ملک ساعتی
طولانی تفکر کرده بعضا گفت چه میگوئید همگی گفتند باید طریقه و سنت ابا
را از دست نداد و حکم مقرر جاری کرد پس ملک از سریر بزیر امده گفت بکارزنجی مشغول
زدن باش کارزنجی یک دبوس بر قفای ملک زد که سر او زده برو در افتاد
و بیهوش شد چون بهوش امد گفت امیر این زدن خفیف بود یا متوسط یا
شدید کارزنگی گفت هر چه ملک بعد از این ملاحظه فرماید خواهد دید گفت

والله که اگر این سبک بوده من از متوسطه خواهم مرد پس وکرد بجز این عریان که او را
آورده بودند گفت ای اولاد زنا و حرامزادگان چگونه دید که اینم در نماز نکرد
والله که من در پدرم نماز کرد بهیئتی که هیچکس بااین بنیکوئی نماز نکرده بود پس او را
دعا کرد و امر نمود که عریان را اخراج کردند **فائدة** در تاریخ بلدان مذکور است
که زرافه حیوانی است که در حبشه می باشد از ناقهٔ حبشیه و گاو وحشی و ضبع
هم میرسد یعنی با ناقه و ضبع و گاو جمع شدند از آن متولد می شود سرش مثل سر شتر
و شاخ آن شاخ گاو و دندانهای چون دندانهای گاو و پوستان مثل پوست
پلنگ و قوائم او مثل قوائم شتر و سم او چون سم گاو و دم او چون دم آهو و گردن او
بسیار بلند و دستهای او بسیار بلند و پاهای آن بسیار کوتاه است و آن را به فارسی
شترگاو پلنگ گویند قال جالینوس الزنجیون خصوا بامور عشرة سواد اللون
وفلفلة الشعر وفطس الانف وغلظة الشفة وتشقق الید والکعب ونتن الرائحة وکثرة
الطرب وقلة العقل واکل بعضهم بعضاً فی حروبهم یاکلون لحم العدو اذا ظفر به ولا یری زنجی
بعضهم انا نهم
مغموما والغم لا یدور حولهم **فائدة** سبا مقر بلقیس کانت مدینة بینها وبین
صنعاء الیمن مسیرة ثلثة ایام بناها سبا بن یشجب بن یعرب بن قحطان کانت مدینة
حصینة کثیرة الاهل طیبة الهواء عذبة الماء کثیرة الاشجار لذیذة الثمار ما کان یوجد
بها ذباب ولا بعوض ولا شیء من الهوام کالحیة والعقرب ونحوهما اخربها السیل وهو الذی
اخبر عنه سبحانه فارسلنا علیهم سیل العرم وتفرق اهلها حتی ضرب بهم المثل المشهور
فیقال تفرقوا ایدی سبا وکان اهلها المتفرقون عشرة طوائف عظیمة ستة منهم تیامنوا
ای اخذوا جانب الیمن وحوالیه وهم کندة والاشعریون والازد ومذحج وانمار وحمیر

وأربعة تشاموا أي اخذوا صوب الشامات وهم عامرة وخزاعة ولخم وغسان وكانت هذه

الواقعة قبل مبعث عيسى عم فائدة سرانديب جزيرة في بحر هركند باقصى بلاد الصين

قال محمد بن زكريا هي ثمانون فرسخا فيها انواع العطر والعود والنارجيل ودابة المسك

وانواع اليواقيت ومعدن الذهب والفضة ومغاص اللؤلؤ واكثر اهلها المجوس و

بها المسلمون ايضا ودوابها في غاية الحسن ويوجد فيها نوع كبش لها عشرة قرون فائدة

في كتاب التاريخ ان الكلب السلوقي الذي ورد في الاخبار منسوب الى السلوقية وهي

كانت مدينة عظيمة بارض اليمن وقال صاحب التاريخ وهو صنفه في سنة خمسمائة

فذكر ان آثارها باقية الى الآن بكل صوب يرى يسقط بها الذباب فيها نوع كلب

هو اخبث انواع الكلاب ويقال له الكلب السلوقي اقول الظاهر ان الذي يقال له بالفارسية

سكر فائدة صنعا بلدة باليمن احسن مدنها بناء واصحها هواء واعذبها ماء

والطفها تربة قيل اول من بناها صنعا بن ازال بن عابر بن شالخ قال عمران بن ابي

الحسن ليس بارض اليمن بلد اكبر من صنعا وهو بلد بخط الاستواء تتقارب ساعات

ليلها ساعات نهارها ولاهلها شتاآن وصيفان وفيها جبل الشب وهو جبل على

راسه ماء يجري من كل جانب ينعقد حجرا قبل ان يصل الى الارض وهو الشب اليماني

الذي يحمل الى سائر البلاد وبها الجنة التي اقسم اصحابها ليصرمنها مصبحين وهي

على اربع فراسخ من صنعاء فائدة مهرة ارض اليمن ينسب اليها النجائب المهرية

وهي كريمة جدا من كرائم انواع الفرس واليمن بلاد واسعة من عمان الى نجران وبها الاحقاف

والاحقاف الآن تلال من الرمل بين عدن وحضرموت وكانت مساكن عاد وفيها

العلس وهو نوع من الحنطة حبتان في كمام لا يوجد الا باليمن وهو طعام اهل صنعا

ونجران

ونجران من مخاليف اليمن من ناحية مكة بناها نجران بن زيدان بن سبا بن يشجب وكان واقعة اصحاب الاخدود مع اهل نجران فائدة الصبر السقوطري ينسب الى سقطرى وهي جزيرة عظيمة فيها مدن وقرى اهل نصارى من ارض الهند وطول هذه الجزيرة نحو ثمانين فرسخا وسرانديب داخل فيها فائدة الحجاز حاجز بين اليمن والشامات وهي مسيرة شهر قاعدتها مكة حرسها الله تعالى وبها مقام العرب فائدة الرمح الخطي ينسب الى الخط بكسر الخاء المعجمة قرية باليمامة يقال لها خط هجر وهي احسن انواع الرماح خفة وصلابة واليمامة ناحية بين الحجاز واليمن فائدة السند والهند كانا اخوين من ولد توبر بن يغطق بن حام بن نوح كل منهما سكن ناحية فسميت باسمه فائدة عدن مدينة مشهورة على ساحل بحر الهند من ناحية اليمن ينسب الى عدن بن سنان بن ابرهيم الخليل وبها البئر المعطلة التي ذكرها الله تعالى في القران فائدة منصورة بلاد بارض الهند يجلب منها الكافور القيصوري وهو احسن انواعه والعود القماري ينسب الى قمار وهي مدينة مشهورة بارض الهند وهي احسن انواع العود فائدة في تاريخ البلدان ابرقوه وهي بلدة مشهورة بارض فارس ومن عجائبها ان المطر لا يقع داخلها الا قليلا وانما يقع خارجها دون السور ويزعمون ان ذلك مما هو بدعاء ابرهيم الخليل وزعموا ان الخليل منعهم من استعمال الشعير وهم لا يستعملونها مع كثرتها فيها وفي اخبار فرس ان مقدمة نار سياوش بن كيكاوس التي دخلها للتبرئة عن تهامتها انهمتها بها زن وجتابير كانت فيها وابرقوه معرب ركوه يعني قرب الجبل فائدة كلمات في الحكمة من احب المكارم اجتناب المحارم من دام كسله دام امله عند الشدائد الفرج يبدو مطالع الفرج افضل العدة الصبر عند الشدة سعد من لسانه صموت

السارصنديد الراسحاق بن ... السند اهي جزيرة عظيمة بين الصين والهند ...

ايضا

وكلام فوت لابد من العيوب ما ستره علام الغيوب ليس من عادة الكرام سرعة الانتقام
العفو نفسه من اللئيم يقدر اصله من الكريم اذا سكت عن الجاهل فقد اوسعته
جوابا واوجعته عقابا اعراضك صونا عراضك ليس من الثياب ما لا يزدريك
فيه العظماء ولا يعيبه عليك العلماء قال بعض العرفاء دع الراغبين في صحبتك و
الساعين الى مناد منك والتعلم من فادتك فليس لك منهم مال ولا يحصل
لك مال ولا جمال ولا يندفع بمجالستهم منك ملال ولا كلال واعلم ان اخوان الجهر
اعداء السر اذا لقوك تملقوك واذا غبت عنهم سلقوك من اتاك منهم كان عليك
رقيبا واذا خرج منك كان عليك خطيبا اهل نفاق وتهمة واصحاب غل وحقد
لا تغتر باجتماعهم عليك فما غرضهم العلم والكمال والحال بل الجاه والمال وان يتخذوك
سلما لاوطارهم وحمارا في اثقالهم وان زادهم ان تقصرت في غرض من اغراضهم كانوا
اشد اعوان عليك ويرون ترددهم اليك حقا واجبا لديك ويتوقعون منك ان
تبذل عرضك ودينك لهم فتعادي عدوهم وتنصر قريبهم وخليلهم وتنتهض
لهم سعيا وتكون لهم تابعا خسيسا بعد ان كنت متبوعا ورئيسا ولذلك قيل
اعتزال العامة مروة تامة وهو كلام حق لانا نرى المدرسين في زماننا كانهم في رق
دائم وتحت حق لازم ومنة ثقيلة ممن يتردد اليه فكانه يهدي تحفة اليه يرد به ما لا
يختلف عليه في الادوار حتى يتكلف برزق له على الاوزان ثم المدرس المسكين او المولى
الضعيف الذي يعجزه عن القيام بذلك من ماله لا يزال يتردد الى ابواب المتسلطين
ويقاسي الشدايد والذل مقاساة الذليل المهين حتى يكتب له بعد الابرام التام على
بعض وجوه السحت مال حرام ثم يبقى في مخمصة القسمة على الاصحاب والتوزيع على الكلاب

ان سوء

ان سوى بينهم مقته المبرزون ونسبوه الى الحمق والجهالة والقصور عن تدارك المصالح | المدرسون

والفتور عن القيام فى مقادير الحقوق بالعدل وان تفاوت بينهم سلقته السنتهم

بالسنة حداد وثاروا عليه ثوران الاسد الاسافل ثم زال فى مقاساتهم فى الدنيا

ومظالمهم مما ياخذه فى العقبى والعجب منه انه مع ذلك كله والشد اجله يزعم انه فيهما

يفعله مريد الوجه الله ومتبع شرع رسول الله صلى الله عليه وسلم واعلم دين الله والقائم بكفاية طلاب

العلم ولو لم يكن ضحكة للشيطان وسخرة لاخوان الزمان يعلم ان فساد الزمان لاسبب

الاكثرة امثال اولئك الاشخاص فى هذا الاوان **فائدة** مما وصى الشهيد بعض اخوانه رحمه الله

عليك بتقوى الله فى السر والعلانية واختيار الحق لكل مخلوق ولو اساء اليك واحتمال الاذى

ممن كان من خلق الله ولو شتمت واهنت فلا تقابل الشاتم بكلمة واحدة واذا غضبت

فاياك والكلام ولكن تحول من مكانك وتشاغل بغيره يزل غضبك وغيظك وعليك

بالفكر لاخرتك ودنياك واياك والخلو من التوكل على الله فى جميع امورك وكن واثقا

به فى مهماتك وعليك بالشكر لمن انعم عليك واياك والضحك فانه مميت القلوب و | كلها

اياك وتاخير الصلوات عن اول اوقاتها ولو كان شغل اى شغل ولا تترك القضاء صلوة | شغل كان

عليك ولو يوما واحدا واذا فرغت من الصلوة فصل النوافل وعليك بالملازمة

فى طلب العلم مهما كان واياك ومنازعة من تقرء عليه والرد عليه بل خذ ما يعطى بالقبول و

اياك ان تطرد النظر فى الذى تقراه ليلة واحدة واجعل لك وردا من القران وان تمكنت

من حفظه فاحفظه بل احفظه ما استطعت واجتهد ان يكون كل يوم خيرا من ماضيه

ولو بقليل واياك ان تسمع نمية احد من خلق الله فانها نعمة لا تحصى ولا تنقطع عن

الزيادة واياك ان تحادث احدا فى غير العلم واياك وكثرة الكلام ونقل كلام احد و

عليك

علیک بالمواظبة فی کل یوم خمسة وعشرین مرة اللهم اغفر للمؤمنین والمؤمنات والمسلمین
والمسلمات فان فیها ثوابا جزیلا ولا تترک الاستغفار عقیب العصر سبعا وسبعین مرة و
اکثر من تلاوة انا انزلناه وقل هو الله احد قال بعض الحکماء اذا اردت ان تطیب
عیشک فارض من الناس ان یقولوا انک مجنون بدل قولهم انک عاقل قیل
ان لم یکن ما ترید فارد ما یکون **حکایة** منقولست از کسائی که در ایام تحصیل
علم در روزگاری بفقر و فاقه میگذرانیدم و هر بامداد که صبح صادق میدمید من دراعه
خلقی که بود میپوشیدم بمدرسه میشتافتم و در رهگذر من مرد بقالی فضولی بود هر
روز از من سؤال می‌نمود که ای فرزند گر بکجا میروی ترک این شغل بیحاصل کن
و بکسبی برو که قوت لایموتی از آن پیدا شود در این اثناء روزی با من خطاب کرد
که هنوز وقت آن نشده که این کاغذپاره‌ها را در حفره ریزی و آب بر آن بندی تا سبز
شود و من از سرزنش او متقاعد میشدم و بمحنت صبر می‌نمودم تا در فنون علم
بدرجه قصوی رسیدم اما از پریشانی بمرتبه بودم که قدرت بجامه نداشتم و مرا
نیز همسایه بود که گاه گاه مرا بخانه میبرد روزی از خانه برآمدم دیدم بر سر کوچه کوخی
بنا نهاده که راه تنگ نموده و سواره عبور از آن میسر نبود گفتم مرا نیز در این راه
حواله شد هست چرا این کوشک را ساختی گفت هر گاه هودج تو خواهد از اینجا
بگذرد بفرما این کوشک را خراب کنند و من با این طعنها صبر می‌نمودم روزی
بر در خانه خود ایستاده بودم ناگاه ملازم امیر بصره آمد که امیر را اجابت کن گفتم
او را با من چه رجوع است و من با این جامه بمجلس نتوانم آمد ملازم رفت بعد از ساعتی
باز گشته جامه قیمتی و بدره شقال طلا پیش من گذاشت و گفت این جامه را بپوش و

بگذاشت

نزد امیر

نزد ایشان حاضر شو من بموجب فرموده عمل نموده چون نظر ایشان بر من افتاد گفت خلیفه
فرموده که بجهت تعلیم فرزندان امین و مامون ترا ببغداد ببرم باید رفت در ایشان
دو روز استعداد راه دیدم و روانه شدم چون بخدمت خلیفه رسیدم گفت تا امین
و مامون را نزد من آوردند و در وقت شروع در تعلیم انها طبقها زر نثار
کردند و در اثنا چندان زر نثار جمع کردم که هرگز تصور آن نکرده بودم و هر ماهی
ده هزار دینار بجهت وظیفه من مقرر کردند چون مدتی گذشت روزی هرون گفت
اراده دارم که امین و مامون بمنبر رفته و خطبه نیکو انشا نموده و در آن روز چندان
زر نثار کردند و مرا اموال عظیم حاصل شد هرون نیز انعامی تمام در حق من
نمود گفت هر آرزوئی داری بخواه گفتم از دولت امیر مرا آرزوئی نمانده میخواهم
رخصت فرمائی ببصره رفته باشم و کسان و خویشان خویش را ببینم و انعام خلیفه
در حق من مشاهده نمایند و مراجعت نمایم هرون بعد از رخصت حکمی بوالی بصره
نوشت که او با جمیع اعیان مرا استقبال نمایند میگفت دو نوبت با اعیان شهر بدیدن
و سلام من آمدند چون ببصره رسیدم و اهل بصره در رکاب من بسوی خانه خود رفتم
و در همه جای نگار و قرار داشتم چون بانکوشک همسایه رسیدم هیچ نیکو نداشت
امر کردم تا کوشک را خراب کردند و بعد از فراغ آن بقال با تحفه بدیدن من با جمعی
آمد چون نظر من بر او افتاد گفتم ایها الشیخ دیدی که از آن کاغذپارها چه درختی سبز
شد و چه ثمره بار داد مرد بقال زبان باعتذار گشوده بجهل خود معترف گردید
حکایت رای رجل رجلا یبکی علی قبر فقال له من صاحب القبر فقال اخ لی وجه خلی
بیان در حدیث می باشد که هرگاه سه نفر سوار مرکبی شوند اول ایشان ملعون است

واختصاص باول محل اشکالست **قال** بعض المحققین یجوز بین التخییر بین الواجب و
الندب کالانظار والصدقة و لا یخفی ما فیه فان الانظار لیس بواجب بل الواجب
احد الامرین والصدقة افضل من الفردین **سؤال** نذر جمال ان یصرف اجرة
حمله النخاس فی یوم الفلانی فی الفقراء واجرة حمله الحدید فی المسجد مثلا فاستأجر
واحد منهما وهو حمل الجمیع فالاجرة تصرف فی ایهما واعطاه المستأجر اجرة الواحد
فغانی وقت کلم تمام باه وفغان کذشت چون بکذرد خزان که بهارم
چنان کذشت **وله** جز عهد آل ازاری عشاق که بستی بکعهد نبستی
که همان دم نشکستی **فائدة** بدانکه از علوم معتبرۀ هندویان و جوکیان علم وهم
است که اوا علم انفاس نیز کویند در میان علماء اسلام وایرانیان متداول نیست
وصاحب نفایس الفنون در ان کتاب اشارۀ مجملی بیان کرده و یکی از علمای اسلام
که بعنوان سیاحت بهند رفته شمۀ ازان را فرا کرفته و اهل هند از جوکیان را
اعتناء تمام باین علم است بنای بسی احکام برانها می نهند و یکی از برهمنان جوکیان
کتاب مختصری در بیان این علم ساخته و پرداخته و بعضی ازانها را بفارسی نقل
نموده اند چون اطلاع بران فواید بسیار است مختصری ازان او درا ینجا نقل میکنیم
بدانکه جوکی بعضی چنین میکویند که شهری است در انتهای هند که ان را کامرو خوانند
و در ان شهر ساحران و همینان باشند وایشان را بزبان هند جوکی خوانند و در ان
مسکن زنی جادو است که ان را کامات دیو و بعضی کام دیو خوانند و مردم اهل ان نیز
را علم سحر و وهم اموزند و کویند ساحران و همینان همۀ هند او را می پرستند و
خدمت میکنند پس از استادان شهر شصت و چهار زن کرد امدند که ایشان

مکر انکه اول از عقب اخذ شود

علم را

ساحران

ساحران جهانند و همهٔ جهان بکرند و خود را بصورت دیگر دیگر گردانند و چنان دانند
که ایشان در هوا روند همچنانکه روحانیان و ایشان این کتاب را وضع کرده اند
بزبان هندی و جملهٔ علم وهم و تاثیرات دل و علم دم و سحرهای روحانی که بوهم تعلق
دارد در این کتاب یاد کرده اند و این کتاب را کامرو بیجا سنکا یعنی سنکا نام کردند
و در میان ایشان کتابی شریفتر از آن نیست و هرکه این کتاب یاد گیرد او را بزرگ
دارند و بغایت عالم شمرند و او را خدمت کنند پس از زبان هندی بپارسی
گردانیده اند و رنج بسیار برده و ملخص این کتاب اینست بدان اسعدک الله که هرگاه دم
از سوراخ بینی راست برآید چنین گویند که این دم از آفتاب می آید و هرگاه دم از سوراخ
بینی چپ برآید گویند این دم از ماه می آید و این دو سوراخ بینی با آفتاب و ماه منسوبست
وقت باشد که دم از راست رود و وقت باشد که دم از چپ رود و وقت باشد که از
هر دو بیرون آید برابر و وقت باشد که دم بیرون نیاید و این تجربه باید نگاه داشت
تا دم در توان یافت و معلوم کرد و باید که پیوسته دم خود را می نگرد که از کدام
جانب می آید و از هر سوراخی چند دم میرود و باید دانست که این دم بر ساعات شبانه
روزی میرود چنانکه هر دو ساعت از سوئی میرود چنانکه هر ساعت نهصد دم می آید
شبانه روزی بیست و یکهزار و ششصد دم برآید و باشد که زیاده باشد و
باشد که کمتر و نیز گویند که دم پنج است چهار خاکی و بادی و آبی و آتشی و یک دم
آسمانی زیاده می آید اول دم خاکی است و این دم سوی زمین رود تا دوازده انگشت
برود و رنگش زرد است و دوم دم آبی است و آن نیز سوی زمین رود تا ده انگشت
برسد سیوم دم هوائی است و آن برابر رود و رنگش سپید است چهارم آتشی است

سوی بالا رود تا چهار انگشت برسد و کژ رود و رنگش سبز است پنجم دم اسمانی است

و او بسوی درون زود و رنگش بسپید میل دارد و هر یکی را جدا گانه حکمی است

که بجایگاه خود گفته اند و ابجا ار دست راست و بی تعلق براست دارد و هر چه

از جانب چپ باشد و برابر روی این تعلق بچپ باشکل دارد و چون معرفت دم معلوم

گشت بعد از ان بگوییم که هر شغلی را کدام وقت دم نکو باشد و کدام بد بود و این را

پنج فصل ترتیب داده اند فصل اول در عزیمت کارها فصل دوم در انچه

کسی سؤال کند فصل سیم در ضمیر گفتن فصل چهارم در شناختن مراتب فصل پنجم

در معرفت دم فصل اول در عزیمت کارها اگر عزم سفر داری بنگر اگر از جانب چپ اید

در حال روان شو هیچ توقف مکن که خبر خوبی یابی و پای چپ را پیش باید نهاد که نیکو

باشد اگر پیش پادشاهی یا نزدیک بزرگی خواهی شد نام ان بزرگ شمار کن اگر حرف نام

طاق اید از بینی راست باید و اگر بخدمت بزرگی و برای حاجت یا مصلحتی دم از جانب

راست باید و اگر دم از جانب چپ باشد هیچ نباید گفت و اگر در مصاف برامده باشند

و باد و کس خصومت خواهند کرد اگر دم راست اید هیچ توقف نباید کرد و پیش از انکه

خصم برو حمله کند حمله باید کرد بهمه حال ان شکسته شود و اگر دم چپ می اید توقف

باید کرد و پیش از انکه خصم برو حمله باید کرد بهمه حال ان شکسته شود و اگر دم چپ

اید توقف باید کرد تا خصم حمله کند تا برو غالب گردد و اگر اسب و استر و برده خواهد

خرید دم از جانب راست باید اگر چپ باشد زیان کند و اگر تشریف و جامه خواهد

پوشید و زرینه خواهد بست دم چپ باید و داغ کردن ستور و نعل بستن و ناخن

چیدن و رفتن پیش پادشاهان و مصالحه کردن و گم شده طلب کردن و زرینه

ساختن و حجامت و کشاورزی کردن دم راست باید در عقد و عروسی دم چپ باید اگر
صحبت خواهد دم راست باید اگر عمارت و زمین و باغ خواهد دم چپ باید و اگر بر والی
و امیر آید و دم راست باید اگر بازرگانی خواهد دم چپ خواهد باید اگر کسی
می‌ترسد از خصم یا از سلطان یا از ظالم دم راست باید بر این وقت نزدیک او رود
و هیچ نتواند کرد بامداد از جامه خواب برخیزد و اگر دم راست رود پای راست
بر زمین باید نهاد والله اعلم اگر کار و شغلی خواهد کرد اگر روز شنبه یا سه شنبه
بود یا ادینه بدم راست باید کرد و اگر یکشنبه و دوشنبه و پنجشنبه باشد بدم دو سوراخ
بینی باید تا آن کار بر آید و اگر دم شوریده باشد هیچ کار نباید کرد اگر کسی دعوی کند
با پیش بزرگی رود از جانب سوی او باید کرد که هیچ دم نرود و اگر هر دو دم یکشبانه
روز برود دیوانگی او رود و اگر بداند که کدام می رود یکشبانه روز فرزند قوی
حال باید و اگر چپ و نوبت رود یعنی چهار ساعت در عقب یکدیگر رود آمده
باشد و اگر چهار نوبت رود شادی و تشریف باید و اگر هفت نوبت رود شادی
باید و اگر یکشبانه روز میان خویشان خود مهتر شود اگر دم راست و نوبت رود
رنج دوستی باشد و اگر چهار نوبت رود دشمنی پیدا شود و او را بیماری رسد و
اگر هفت نوبت رود از زن و از بچه رسد اگر شبانه روز یک رود اجلش نزدیک
آمده باشد و اگر بجانب شمال و مشرق خواهد رفت دم راست باید و اگر بجانب جنوب
و مغرب خواهد رفت دم چپ باید تا مراد حاصل شود ان شاء الله تعالی فصل و هم
در سوال نیز باید و گوید که بجنگ میروم یا بسفر میروم اگر دم چپ باشد گو و اگر ... شود
که نیکو است اگر حصاری پیچیده باشند و گویند که بگیریم یا نه اگر چپ رود دم ... فتح

اگر کسی

شود و اگر دم راست بود فتح نباشد اگر خصمی یا حصاری گویند بجنگ بیرون رود
بانر اگر دم راست باید بیرون روند و جنگ کنند و دشمن زده شود و اگر دم چپ
رود بگو بیرون نباید رفت و اگر بگوید بکاری یا مهمی میروم بوانید یا نر اگر از انجانب
امد که دم از ان کمتر میرود بگو بنباید اگر پرسد که برده گریخته است یا کالائی دزدیده
برده است باز یابیم یا نر اگر سائل از انجا امد که دم ازان برابر می بود باز یابد و اگر از
انجانب امد که کمتر میرود باز نیابد اگر پرسد که بیمار یا مجروح بهتر شود یا نر اگر سائل
از انجا امد که کمتر میرود باز بر انجانب ننشست که برابر رود بهتر شود و مقصود یابد
اگر پرسد که غایب رفته است زنده است یا مرده اگر سائل از انجانب امد که دم برابر
میرود غایب زنده است و بسلامت و اگر از انجانب امد که دم کمتر میرود و بد انجانب نشست
با ایستاد که دم برابر می رود هم زنده است و اگر از انجانب امد که دم پرتر میرود و باز
بد انجا نشست که کمتر رود مرده باشد اگر پرسند که کسی زن ههر (؟) دارند و اگر بد سائل
از انجانب امد که دم پرتر می رود هر نام پیش گوید و غالب بود و اگر از انجانب که
کمتر بود انکه باز پس گوید غالب بود فصل در ضمیر گفتن گفته شد که دم پنج است
و شرح هر یک داده شد اکنون بدانکه چون دم خاکی ابی دلیل کند بر نعمت و فراخی و
شادی و ارزانی نرخ و چون دم اتشی رود یا بادی دلیل بود بر دلتنگی و بیماری و رنج
و غم و اگر دم اسمانی رود دلیل بود بر فرو بستگی کارها و هیچ مقصود حاصل نشود
و اگر بر پیش تو اید و گوید که چیزی اندیشیده ام بگو دم خود را بنگر اگر خاکی رود
بگو چیز اندیشیده از درخت و نبات و گیاه و انچه از زمین روید و اگر ابی رود
بگو از حیوان درنده و پرنده چیزی اندیشه کرده اگر دم اتشی رود بگو از معدن

اندیشه

اندیشه کرده چون زر و نقره و مس و سرب آنچه بدان ماند و اگر دم آسمانی رود بگو
هیچ نا اندیشیده اگر کسی پرسد که کاری خواهم کرد یا حاجتی خواهم خواست حرف نام او بگیرد
اگر طاق آید و دم آفتابی رود بگو که کاری که خواهی کرد بر آید و اگر جفت آید و دم ماه رود بگو که
این کار بر نیاید اگر پرسد بیمار بمیرد یا نه اگر حرف نام بیمار طاق آید و دم آفتاب رود بمیرد
و اگر نام بیمار جفت و دم ماه رود و سائل از جانب ماه آید فصل در شناختن
مرگ بدانکه علامت مرگ چهار نوع است و از اینجا بتوان دانست و تجربه کرده اند و شناخته
اند و همه علمای هند متقدمین و متأخرین بر این متفقند نوع اول اگر دم یکشبانه
روز از آفتاب و از ماه هیچ نرود علامت بد بود و اگر پنج شبانه روز رود از زندگانی
او دو سال مانده است و اگر پانزده شبانه روز پیوسته رود از زندگانی یکسال مانده
است و اگر بیست شبانه روز رود از زندگانی او شش ماه مانده است و اگر بیست
و پنج شبانه روز رود پیوسته از زندگانی او سه ماه مانده است و اگر بیست و
شش شبانه روز رود و اگر بیست و هفت شبانه روز رود یکماه مانده است و
اگر بیست و هشت شبانه روز رود پانزده روز مانده است و اگر بیست و نه شبانه
روز رود ده روز مانده است و اگر سی شبانه روز رود از زندگانی او پنج روز
مانده است و اگر سی و یکشبانه روز رود از زندگانی او دو روز مانده است
و اگر سی و دو شبانه روز رود از زندگانی او یکروز مانده است و اگر سی و سه
شبانه روز رود از زندگانی او در یکروز او را خطر باشد و عمرش به آخر رسد این حکم
دم است که از جانب آفتاب و اگر از جانب ماه رود بسیار شادیها بیند و عمر دراز
بیند نوع دویم اگر کسی خواهد تا بداند که عمر مانده است یا به آخر رسیده برخیزد

و بصحرای دور برود وقتی که آفتاب بر آمده باشد و بلند شده باشد بر زمین هموار

روی سوی مغرب کند چنانکه سایه برابر او باشد و راست بایستد چنانچه هیچ نجنبد

آنگاه هر دو دست بر زانو نهد و چشم بر او گمارد و هیچ در خاطر سرها ورد در باهستگی نیاورد

چنانکه در او هیچ تفاوت نکند و نظر خود بر بالا برد و سایه خود ببیند در میان

هوا بغایت بزرگ و سپید نماید اگر سایه تمام اندام نماید که در او هیچ نقصانی

نیست دلیل است که سالها بسیار بزید و عمر دراز یابد در راحت و اگر سایه بی سر

ببیند در یکسال بمیرد و اگر سایه بی دست ببیند در دو سال بمیرد نوع سیم اگر

کسی را بول و غایط هر دو برابر بی مراد او بیرون آید در آن هفته بمیرد والله اعلم نوع

چهارم هر که در آینه نگرد و سر و روی خود ببیند و دیگر اندامها نبیند بعد از پانزده

روز بمیرد والله اعلم پس کاما گوید اگر ترا از این علامات پدید آمده باشد و هم

خطر باشد و بیم خواهی که این دفع شود اکنون چاره آن کنم و شرح آن گویم بدانکه چاره

آن است که ماه در میان سر مجاهد نشیند و چنان وهم کند که ماه سپید و روشن

در میان سر پیدا میگردد و بوهم در دست و اندیشه صافی آنکه سکنی که یاد کرده ایم که جایگاه

نافست او را بوهم بکشی و ببالا بری و با تمامی رسانی چنانکه با ماه بهم شود آنگاه وهم

کن که از ایشان آب حیات می بارد چنانکه از مرد و زن در حال صحبت را ایشان آب منی

بیرون می آید این وهم شب و روز باید پیوسته کرد تا آنگاه که آن علامتها که پیدا

آمده باشد زایل شود و ناپیدا شود و پیش پدید نشود آنگاه بدانی که ضرر و بیم

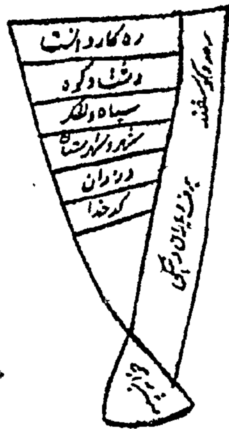
عظیم دفع شود و هیچ بیمی نمانده است اینست شرح علامتهای مرگ بر اینجا نوع

که گفته شد و شرح دفع وی اینست که گفته آمد فصل پنجم در معرفت دم اکنون

علم دم

علم دم را بکوییم که از بینی بیرون اید منخر بینی راست و او همان افتاب کویند منخر بینی چپ را ماه وقت باشد که دم از افتاب بود و وقت باشد که از ماه بود و وقت باشد که از هر دو برابر رود و وقت باشد که هر دو بسته شود و هیچ بیرون نیاید و این علم بزرگست باید که پیوسته دم خود را نگاه کنی تا معرفت ان بدانی اگر کسی پرسد از معنی مهمی یا کاری اگر ان کس از سوی افتاب اید و دم از او پرتر بود و اگر از جانب ماه اید و دم از ان پرتر بود کارش براید و اگر کمتر بود بعکس این باشد و جمله عملها را بدین افتاب و ماه دوازده حرکتست شش حرکت در روز شش حرکت در شب هر حرکتی دو ساعت چنانچه شبانروز بیست و چهار ساعتست هر دو دم ساعت افتاب بود و ساعات ماه هم چنین شبانروزی دوازده حرکتست و این پنج چیز را سمع و بصر و شم و ذوق و لمس خوانند و بدین ماه و افتاب بسته است بتقدیر خدای عز و جل اگر پرسند از بهر کاری اگر از انسوی اید که دم از ان پرتر بود کار براید و اگر دم کمتر بود کار بر نیاید میان ماه و افتاب اجتماع و استقبالست استقبال بر دست راست و اجتماع بر دست چپ ما میباید که اجتماع و استقبال بدانی که جمله و همیان و استادان این علم بگفتند و با بنظر یقین رفتند اگر پرسند که بنده بگریخت باز نیابیم یا نه از جهت مار گزیده یا زهر خورده یا کسی غایب است یا کسی زخمها دارد بمیرد یا نه یا بیمار عافیت یابد یا نه اگر از انجانب اید که پرتر بود مقصود حاصل شود و اگر از انجا اید که کمتر بود هم بدانجا نشست کار بر نیاید اگر پرسند از هر جانب که اید دم تو در انساعت بیرون نبود کارش نیکو شود و دم در وی رفتن علامت جان کندنست و کار و مراد او در دست رفتن و هر چه از جانب دست راست و هیچ پس پشت از ان

افتابست و هر چهار جانب چپ و برابر دشت و کار این ماه است اگر بر سند که جنک خواهیم
کرد یا مصاف خواهیم یا علم خواهیم اموخت یا بازرگانی خواهیم کرد یا کشاد روی یا عروسی
خواهیم کرد اگر بر سند از ینجانب بدکه ازان دم پر ترود که کار براید و بمقصود رسد
واکر کم نباید فائده بدانکه علم اکتاف و شانه از علوم معتبر است و در اینجا شمه
قلیلی از ان ذکر می شود بدانکه در شناختن شانه گوسفند است و حکما گفته اند که
علم شانه با علم نجوم برابر است هر که خواهد که نیکی و بدی اهر که فدائی و ایمنی و اندو
امدن لشکر و امدن برف و باران و سرما و دمه گوسفندان و ستوران را بداند باید
که ماه در افزونی باشد نسبا خوبست و بعضی بر انند که هر وقت شانه گوسفند
خوبست و حکم میتوان کرد مجمل انکه از شانه چپ حکم کند راه کاروان فراخ است.
سر شانه اگر یعنی سیاه بود دلیل است بر سلامتی کاروان و اگر همانجا سفید باشد
دلیل نیامدن کاروان بود و اگر همانجا سرخ بود دلیل است که در کاروان جنک
افتاده باشد دشت و کوه اگر بجای دشت و کوه سیاهی ببیند دلیل است بر نیستی
علف و اگر سفیدی ببیند دلیل بی علفی و خشکی دشت سیاه و لشکر اگر همانجا سیاه و لشکر
سیاهی بکنارها یعنی کرانها در امده بود و شانه در زیر اکنده جنبش لشکر است
و اگر همانجا باشد و مقدار دو انکشت پیش نباشد دلیل خلاصی است از لشکر و
اگر هم در جای سیاه سرخی باشد دلیل خون ریختن بود در انشهر و لشکر شهر و شهرستان
اگر در جای شهر و شهرستان سرخی ببیند دلیل خون ریختن است در انشهر و لشکر و اگر
سفیدی باشد دلیل مرگ و تنگی باشد **فی مکاتیب** قطب یحیی در باب
اموال رعاوت است که تخمین خود حاصل کنند و خرج را بر ان اندازند اگر چه دانند که

احتمال

احتمال تطرق آفات در مال واحتمال خطا در تخمین بر بیش و کم هست ما بناء بر ظاهر حال

نهند و بعضی از آن بردارند بر همین قیاس باید مردمان تخمین عمر خود کنند و صرف

اوقات خود را بر آن اندازه نهند و ما تمنی عدل که هیچ مبالغه در آن نباشد نیز هم

گوییم که در حدیث است که اکثر اعمار امتی ما بین الستین الی السبعین و تجربه نیز بر این

گواهی داده پس اگر هر کس بر تقدیر آنکه عمرش بغایت برسد شصت و پنج سال عمر برسد

گوییم ای آنکس که تا چهل و پنج سال عمر است بیست و پنج سال از عمر مانده است اندیشه

کن که بسیاری نیست تا دیده بر هم زده گذشته و اگر صدق این خواهی معلوم کنی

واقعه آن واقعه وقایع خود که بیست که بیست و پنج سال پیش از این واقع شده یاد آر

بنگر که گویا دیروز یا پریروز بوده و چون تو را از عمر همین مانده تو را یک کار باید کرد

و یک کار نباید کرد اما آنچه باید کرد شتابست در تحصیل زاد معاد که هر چند آثار خروج

نزدیکتر شود جد در تهیه و استعداد زیادت باید کرد که وقت تنگ می شود و کار

فراوان مزدحم می گردد و یک یک می باید پیش برداشت که چون نفیر رحیل زنند

امان نیست و اما آنچه باید نکرد اندیشه بسیار در امر معاش بر داشت که برای آنکه

بیست و پنج سال زمان بسیار نیست تا دیده سر هم زده و حاجت بر یاد تنعمی ندارد

و همین قدر کار بسیار مان افتاده برای این مدت کافیست و حاجت بسعی بیشتر نیست

و نیز بفقر و سختی باید بسر برد با آنکه می توان بود چه زمانی اندک است اگر اندیشه

برای زن و فرزند است معلوم است که او را اندیشه خود و فارغ کردن برای کسب زاد

معاد بسیار بهتر است تا اندیشه فرزندان برای آنکه فرزندان هر یک بخش خود هستند

چه حاجت است که اینکس خود را فدای ایشان کند خدای عز و جل هر کس را چنان آفریده

که کس

که بجنس خود هست با وجود آنکه علاقهٔ فرزندی امریست اعتباری و زن و مال فراغ
آدمی را پروای اعتباران هست چون کار بر او تنگ شد کجا پروای او بماند در دنیا
که آدمی را آنجا که جان رسد غیر علاقهٔ با نفس خود که علاقهٔ حقیقی است باقی نماند یوم
یفر المرء من اخیه وامه وابیه وصاحبته وبنیه وفصیلته التی تؤویه ومن فی الارض
جمیعا ثم ینجیه وچون چنین کند بالضرورة ایثار خود بر ایشان کند مردمان دنیا
خود را فدای فرزندان می‌کنند با آخرة هون والدین در دنیا است نه بنیه مگر به بنا
مؤمنی و با آخرت نه وای آنکس که تا پنجاه سال است تو را پانزده سال مانده نکو ع
پانزده سال مدتی است تا هیچ ده کن شنیدی آنکس را که بیست و پنج سال مانده بود
حال آن بود که شنبک تا بتو چه رسد بیدار شو بحال خود افتاد دل از همه چیز و همه کس
بر کن و روی بخدا کن و بعبادت و مشغول شو تا کلیم خود را از آب بیرون بری تا
فکر بکن تنهائی خود باید کرد فکر دیگران بخود شان واگذار مثل ما بنی آدم مثل کشتی
شکسته کانست که غرق در باشد ایم هر کس سعی باید که خود را بساحل اندازد
و کسی خود را بکسی نباید واشت که از کار خود باز می‌مانند آن دیگر نیز بآن مشغول
و مطمئن می‌شود و هر دو غرق می‌شوند مگر ملاح شیر مردی که بشناوری خود را
و چند کس بیرون تواند آورد و آن رجال حق‌اند که در این دریا دستگیر ایشان مانده کار
حق و ائمه مدد دینی باشد نه از راه فکر دنیوی وای آنکس که تا شصت سال عمر است
تا پنجسال مانده است پنج سال بچه حساب است ساعت بساعت قرع نعلین مرا
کوش دار دواند ایشه کفن و کافور کن اندیشهٔ ملک و مال بگذار که کار تو در پایان شد
و دل حاضر دار اگر چه در گرمها تلخ است اما چه کنم که این تلخ واقع است بتغافل و تجاهل

از سر باز

ان صبر ابن

می شود ایکه پنجاه دفتر در خوابی مکر این پنج روزه در بابی اگر حزم داری که فردا

خواهی مرد امروز نچه خواهی کرد بامروز همان کار کن که شاید فردا باشد في كتاب رياض

ابن فردا

الصالحين ان شخصا من الاخيار استودعه بعض الملوك جوهرة نفيسة ووضعها الامير

في موضع من بيته فظفر بها ابن له صغير فضربها بالحجر فانكسرت اربع قطع فدخل على الامير

من الغم والخوف ما لا يطيق فعزم على الهرب فلقيه شخص فقال له ان صحبتنا فاذكر

قصته فعلمه هذه الابيات الاربعة وكم لله من لطف خفي يدق خفاه عن فهم الذكي

وكم يسر اتى من بعد عسر وفرج كربة القلب الشجي وكم امر تساء به صباحا وتاتيك

المسرة في العشي اذا ضاقت بك الاحوال يوما فثق بالواحد الفرد العلي وقال له وردها

فالفرج ياتيك من الله ففعل ما امره فبينما كذلك اذا برسول الملك قد جاء به وقال

ان سرية الملك حدث بها وجع وقال الاطباء تكسر جوهرة اربع قطع لا تزيد ولا تنقص

فقال السمع والطاعة وحصل له من الفرج ما لا يوصف فخلص من الغم حكاية كان

لاعرابي ولد اسمه حمزة فبينما هو يمشي اذا برجل ينادي شابا يا عبد الله فلم يجبه الشاب

مع ابنه

فقال له الا تسمع فقال يا عم كلنا عبد الله فاي عبد الله تعني فالتفت الاعرابي الى ابنه

الا تنظر الى بلاغة هذا الشاب فاذا في يوم رجل ينادي شابا يا حمزة فقال له ابن الاعرابي

يا عم كلنا حمير الله فاي حمزة تعني فقال له ابوه اسكت يا من احمل الله ذكره حكاية

اخمل ذكره

حكي عن المنصور الدوانيقي انه اراد قتل عمه عبد الله وكان لا يمكنه ظاهرا فحبسه عنده ثم

بلغه عن ابن عمه الامير عيسى وكان واليا بالكوفة ما افسد عقيدته فيه فتاثر بذلك

فطال فكره وكتمه عن جميع حاشيته فاستحضر عيسى واكرمه غاية الاكرام فاخلى به يوما

وقال له يا ابن عم انت مني وموضع سري واني مطلعك على امر فهل انت في موضع ظني

بك فقال عيسى انا عبدك ونفسي طوع امرك ونهيك فقال ان عمي وعمك عبد الله قد فسدت نيته

وفي قتله صلاح ملكنا فخذه اليك واقتله سرا ثم سلمه اليه وعزم المنصور على الحج

واضمر ان عيسى اذا قتل عبد الله الزمه القصاص وسلمه الى اخوة عبد الله ليقتلوه به فيستريح

منهما قال عيسى فلما اخذت عمي فكرت في قتله ورايت ان اشاور يونس بن فروة وكان

حسن الراي فقلت له القصة فقال احفظ نفسك بحفظ عمك وعم الامير فاني ارى ان

تدخله مكانا في بيتك وتكتم امره من كل احد وتتولى بنفسك طعامه وشرابه

وتجعل دونه مغاليق وابوابا وتظهر للمنصور انك قتلته وامضيت امره على رؤوس الاشهاد

فان عرف بقتله انكر امرك واخذك بقتله فقبلت مشورته وعملت بها واظهرت

للمنصور اني قتلته ثم حج المنصور فلما قدم من حجه واستقر في نفسه اني قتلت عمه واشار

الى اعمامه اخوة عبد الله وحثهم على ان يسالوه عن عبد الله فلما علموا بذلك جاؤوا بعيسى

الى المنصور بمحضر من الناس وسالوه عن عبد الله فقال المنصور يا عيسى قد دفعت اليك

عبد الله ليكون في منزلك حتى ارجع من الحج فاتنا به الساعة فقال عيسى امرتني بقتله

فقتلته قال كذبت ما اردت ذلك ثم اظهر الغضب فقال لعمومته قد اقر عيسى بقتل

اخيكم مدعيا اني امرته بقتله وكذب فقالوا ادفعه الينا لنقتله فقال شانكم به قال عيسى

فاخذوني الى الرحبة واجتمع الناس علي فقام واحد من عمومتي وسل سيفه ليضربني

فقلت يا عم لا تعجل وردني الى الامير فردوه اليه فقلت ايها الامير انما اردت قتلي بقتله

وقد عصمني الله منك وهذا عمك باق وان امرتني بدفعه اليهم دفعته فاطرق المنصور

وعلم ان ما دبره نكره صار فيه فتلعثم راسا ثم رفع راسه وقال ائتنا به فمضى عيسى واحضر عبد الله

فلما راه المنصور قال لعمومته اتركوه عندي وانصرفوا حتى ارى فيه رايا وسلم عيسى ببركة

الاستشارة

ظنا ثم اذا تحقق انك قتلته دفعه

الاستشاره **حکایة** شخصی نقل میکند که من مبلغ پنجهزار تومان عراقی بخزانه شاه
سلیمان صفوی قرض دار شدم و حجت معتبر بوعده معینی بمشرف خزانه سپردم و بعد
از آن مدت به هر نوع بود وجه را سرانجام نموده و بمشرف داده چون حجت حاضر نبود قبض رسید
از و گرفتم اندکی بر نیامد که آن مشرف بمرد و دیگری مشرف شد بعد از چند روز حجت
مرا بیرون آورده بعرض سلطان رسانیده وجه را طلبیدند و من گفتم وجه را دادم
و قبض مشرف را دارم گفتند بیاور قبض را یا وجه را ادا کن من بخانه رفتم هرچند قبض
را جستم نیافتم تمام خانه و اسباب را زیر و زبر کردم و اثری از آن ظاهر نشد و در عرض
تمام یکهفته نیز مهلت طلبیده خانه همسایگان و هرجا احتمال میشد می رفتم گردیدم
اثری نیافتم در هفته سیم محصلین غلاظ و شداد تعیین نموده که بانواع تعذیب و شکنجه
تا یکهفته وصول شود والا مرا بقتل رسانند و بهیچ وجه مرا اداء آن وجه ممکن نبود
در آخر هفته محصلین مرا برداشته بصوب چارسوق روانه که در آنجا مشغول تعذیب
من شده یا وجه وصول شود یا هلاک شوم و من در عرض راه متوسل بحضرات آل
پنج آل عبا گردیدم و میرفتم و چون معتاد بمعجون افیون بودم و بجهة میسر نشدن در
آن روز بیحال شده بودم بدکان عطاری رسیده قدری معجون افیون خواستم قلیلی
بکاغذ پارهای دکان عطاری خود پیچیده بمن داد محصلین مرا برداشته روانه شدیم
در عرض راه معجون را خوردم و کاغذ را افکندم بجهة اثر معجون که در کاغذ بود بجامه
من چسبیده دو سه دفعه جامه را حرکت دادم نیفتاد عاقبت کاغذ را از جامه جدا کردم
خواستم بیفکنم دیدم مهرها زده بودند نیک ملاحظه کردم برات مشرف سابق
خزانه بود که بمن داده بود از شادی از پا در آمده و در آنجا شکر معبود را کرده برات را

[illegible]

بخزانه رسانیده مستخلص شدم حکایة حکی ان تاجرا دخل حمص فسمع مؤذنا فی
مسجد یقول اشهد ان لا اله الا الله واهل حمص یشهدون ان محمدا رسول الله صلعم فغضب
من ذلک فذهب الی امام المسجد لیسأله فراه قد اقام الصلوة وهو یصلی علی رجل واحده
ورجله الاخری ملوثة بالعذرة ودفعها الی عقبه فقال سبحان الله امضی الی القاضی
فاخبره فاذا هو یعقب جنازة یمشون بها الیه فنوه ومن فی الجنازة یصیح ویقول یا للمسلمین
انا حی فکیف تدفنونی والقاضی یقول لا تقبلوا قوله وادفنوه وتعجب من ذلک فقلت
لامضین الی المحتسب فقیل هو بالمسجد الجامع یبیع الخمر فاذا هو بفناء المسجد وبین یدیه
دن خمر یبیعها وفی حجره مصحف وهو یحلف للناس ان الخمر خالص لیس فیها ماء والناس
قد اجتمعوا علیه ویشترون الخمر فزاد تعجبی وقلت اذهب الی شیخ الاسلام فذهبت الیه
فجئت باب بیته فاذا هو نائم علی وجهه وعلی ظهره غلام یفعل به فتحیرت وقلت الی من
اشکو هذه الامور فقالوا فیها قاض مثل من الذی ذهبت الیه فاذا هو قاعد فی صدر
مجلسه متحنکا وحوله عدول قاعدون وبین ایدیهم امرأة نائمة علی ظهرها وبین رجلیها
رجل یفعل بها والقاضی یدقق النظر الی ذکره وفرجها وکذلک العدول وهذا
یقول دخل وذاک لم یدخل فزاد تحیری فقلت اذهب الی صاحب الشرطة فاذا هو جالس
مع جماعة وعنده رجل امر بقطع ذکره وهو یصیح ما ذنبی ولم تقطعون ذکری وصاحب
الشرطة یقول هؤلاء لک فعجلت الی الوالی لاخبره بهذه الامور فرایت عنده رجلا امر بقلع
احدی عینیه وهو یستغیث ویقول بای ذنب تقلع عینی وهو یقول سکت لا ذنب
لک فقلت قلب الله بحمص واهلک اهلها فسمع الوالی فقال لم تقول ذلک یا الکع
فاخبرته بجمیع ما شاهدته فقال ایها الجاهل باحکام الشریعة وادب السیاسة استمع

منی

مثلا اما هذا الرجل فهو رجل نقال يكفيه عين واحدة وقد جنى جناط جناية يستحق
قلع احد عينيه ولكنه يلزم له العينان فراينا ان اقلع احدى عيني هذا النعال وامرنا به
فهل ترى في ذلك ظلما يا جاهل قلت لا ادام الله عدلك واما صاحب الشرط فكانت
دار مشتركة بين امراتين باعت احديهما نصيبها ذلك الرجل وشكت المراة عن اجتماعهما
في دار واحدة وعدما منهما من بضعها عليه وكان زوجها غايبا فراينا ان نقطع ذكره
ليسلم داره وامنت المراة فهل في ذلك ظلم قلت لا اصلح الله الامير وكثر امثاله و
اما القاضي الاخير فشكت اليه زوجة رجل عنن زوجها وانكره الزوج وقال قد
دخلت بها فكان القاضي مثبتا محققا فاراد ان يكشف الحال عنده وعند العدول
فامر بالمواقعة بحضورهم فهل فعل منكرا قلت معاذ الله اطال الله بقاك وبقاءه
واما شيخ الاسلام فان هذا الغلام مات ابوه وخلف مالا كثيرا وهو طفل فحفظ
الشيخ ماله وجاء الان وادعى بلوغه فاراد ان يكشف امره فهل ذلك معصية قلت
لا واما المحتسب فان ذلك الجامع ليس له وقف الا كرم وعنب فجعله خمرا ويصرف في
مصارف المسجد واما القاضي فكان هذا الرجل الذي في الجنازة في سفر وشهد شهود
عدول بموته والقاضي قسم تركته وزوج زوجته وهو الان جاء هذا الرجل الذي هو
زوج المراة وصاحب المال ويدعي حيوته وهل يقبل قول رجل واحد لا يعرف عدالته
مع شهادة العدول بخلافه فهل يجوز بقاء من ثبت بالدفن قلت لا واما الامام ابقاه الامير
فاجتمع الناس للصلوة وهو خرج مسرعا فتلوث رجله بالعذرة وضاق الوقت
فاخرجها من الصلوة واعتمد على رجله الاخرى واما المؤذن فمؤذننا مرض فاستاجرنا
يهوديا يؤذن فيقول ما سمعت حكاية كان الرجل ابن نحوي متصنع في الكلام فمرض

ابوه مرضا

ابوه مرضا شديدا فاجتمع عنده اولاده وقرابته فقالوا ندعو لك بنك لعله يلقنك قال لا
انه يقتلني بكلامه فقال نوصيه ان لا يتكلم فدعوه فدخل فقال يا ابه قل لا اله الا الله
تدخل الجنة فانها كلمة لا تنفع عند حضور الموت ولم يكن ابطاني عنك الا لاجل ان
فلانا دعاني لدعوة فاهرس واعدس واسبيدج وسكبج وامرق وطبيخ وافرخ ودجج و
ابصل وامضر ونوزج ولفلوزج واسكبب فصاح والده وقال غمضوني

حكاية قيل قد كان البهلول يجمع ما يحصل له في موضع خرابة الى
ان جمع فيها قريبا من ثلثمائة درهم وجاء يوما بعشرة دراهم كانت معه الى الخرابة فدفنها
وضمها الى ما كان فرآه رجل كان له دكان في سوق قريب من الخرابة فلما خرج بهلول
ذهب الرجل واخذ الدراهم فلما عاد اليها بهلول غدا فلم يجد الدراهم وكان قد رأى
الرجل يوم دفنها انه مر من باب الخرابة فعلم انه اخذها فجاء الى دكانه وجلس وقال يا اخي ان لي
دراهم مدفونة في مواضع كثيرة متفرقة واريد ان اجمعها في موضع واحد فدفنت فيها
هذه العشرة دراهم مع ثلثمائة فانه حرز من كل موضع فاحسب كم تبلغ جملتها فان هنا
مائة درهم في موضع كذا واربعمائة في موضع كذا حتى طرح ثلث الاف درهم فقام
بهلول ومر من بين يديه فقال الرجل في نفسه الصواب ان ارد الثلثمائة والعشرة الى
موضعها حتى يجمع اليها هذه الجملة ثم اخذ كلها فردها ثم جاء بهلول ووجد الخرابة و
اخذ الدراهم وخرب مكانها وغطاه بالتراب وكان الرجل مترصدا لبهلول وقت
دخوله وخروجه فلما خرج مر بالعجلة فكشف عن الموضع بيده فتلوث يده بالعذرة
ولم يجد شيئا فتفطن لحيلة بهلول عليه ثم ان بهلول عاد اليه بعد يوم او يومين و
جلس في دكانه عنده وقال يا سيدي احسب على خمسون درهما وثمانون درهما تحسب

الرجل

الرجل فقال فمائة درهم فغضب وقال ثم بدا لنا أي بأمه تشتم عنها فوثب الرجل ليضربه

فعدا ومر **حكاية** كان يعقوب ع اشترى جارية ظئرا ليوسف ع كان لها ولد يسمى بشيرا

فدخل عليها يوما ورأى ابنها جالسا على حجرها وأجلست يوسف على الأرض فغضب لذلك

فباع ولدها فوقع ذلك الولد في مصر ثم جرى ما جرى إلى أن وقع يوسف في مصر ونال

أمره إلى أن صار ملك مصر فجاء أخوته فلما عرفوه قال اذهبوا بقميصي هذا وكان البشير

من خواص جنده ولا يعرف أحدهما الآخر فقال بشير أنا أذهب بالقميص فدفعه إليه

ارتحل إلى أرض يعقوب ع وكانت قد خرجت من البلد واتخذت عريشة تعبد الله فيه وتبكي شوقا

إلى ابنها كما كان يفعل يعقوب ليوسف وكان عريشها مقابل نحو المصر عن عريشه ودنا

إليها الطلب الماء واستخبر منها خبرها فقالت كان لي ابن كذا وكذا قال ما كان اسمه قالت

بشير قال يا أماه أنا البشير واعتنقها ولم ير يعقوب ع فرحة غير يوسف حتى رأت أم البشير

بشيرا **قال** الجاحظ ألفت كتابا في نوادر المعلمين وحمقهم ثم ندمت وعزمت على تقطيع الكتاب

فدخلت يوما مدينة فوجدت فيها معلما في هيئة حسنة فسلمت عليه فرد علي أحسن

رد فجلست عنده وباحثته في أنواع العلوم فوجدته كاملا فقوي عزمي على تقطيع

ذلك الكتاب فكنت أختلف إليه فجئت يوما لزيارته فوجدت باب المكتب مغلقا

فسألت عنه فقيل مات له ميت فهو جالس في عزائه فقلت أعزيه فجئت إلى بيته فطرقت

الباب فخرجت جارية وسألت عني ثم استأذنت لي فدخلت عليه فإذا هو جالس حزينا

كئيبا فقلت أحسن الله عزاك وأعظم الله أجرك فجرت الدموع من عينيه وتأوه فقلت من

ذا الذي منك توفي فهل كان ولدك قال لا قلت والداك قال لا قلت أخوك قال لا

بل هو حبيبتي قلت سبحان الله النساء كثيرة تجد غيرها فقال لا يوجد مثلها قلت كم مدة

كانت معك قال ما كنت رأيتها بعد ولا اعرف منزلها ولا نسبها فقلت كيف ذلك قال
اعلم اني كنت جالسا في باب داري واذا رأيت رجلا يقول يا ام عمرو جزاك الله مكرمة ردي
على فؤادي اينما كانا فقلت في نفسي لو كان في الدنيا احسن من ام عمرو ما قيل فيها ذلك
فعشقتها غاية العشق فلما كان بعد ايام مر على ذلك الرجل وهو يغني ويقول لقد ذهب
الحمار بام عمرو فلا رجعت ولا رجع الحمار فقلت انها ماتت فحزنت عليه وجلست في العزاء
قلت قد كنت عزمت على تقطيع كتابي فالآن فوثبت عزيمتي على ابقائه واجعلك في اول
الكتاب **فائدة** قال ابو نواس اصبحت حالتي مرة على اني في ايام شبابي خطبني والدي بنتا
من الاشراف في بغداد وكنا نحن في الكوفة وكنا في حالة عسرة وكانت قرابة البنت واهلها
يطلبون لقائي وكنت ايضا اطلب لقاءهم ولكني كنت بطيئا عن ذلك لخلقان ثيابي
وعدم تيسر تبديلها وابتذالها وزعموا ان دقيتهم الي بهذه الثياب هتك لعرضنا
ومورث لندامتهم وكنت انتظر الفرج فاذا حصل مراد القوم انفاذ شخص الى الخليفة
واظهار خدمتهم وخلوصهم فقال لي الآن زمان دواء لك الى بغداد تروح اليها وتدخل
الى الخليفة ويخلع عليك لا محالة فاذا لقيت الخليفة تنزل بيت المخطوبة واهلها هي يروك
بهذا الزي ويحصل لك لنا عندها وعندهم منزلة رفيعة فرحلت الى بغداد ودخلتها
اخر النهار لئلا يطلع اهل المخطوبة عن ورودي حتى البس خلعة الخليفة فدخلت دار الامارة
وعرض حالي على الخليفة فطلبني وعرضت عليه حال الكوفة وانفذت ما عندي من المكاتيب
فسره ذلك واستحسن وامر لي بخلعة جيدة فاخرة فلبستها وامرني بالتعشي في دار الامارة
فبقيت وتعشيت وانصرفت اخر الليل واخذت دابتي ودليلا وقصدت دار المخطوبة
فلما وصلت اليها كانت القوم نائمين والابواب مغلقة فقرعت الباب فجائت جارية

وقالت

وقالت من هو قلت انا فلان بن فلان فرجعت ثم جائت وفتحت باب الدار ثم فتحت
باب بيت مفروش باحسن الفروش وقالت بت فيه الى الصباح فان القوم نوائم وما
انتبهتهم قلت احسنت فدخلت البيت وفيها مخدة وملحفة حسنة فنمت فيها فاذا ذهب
اكثر الليل حركني بطني اشد حركة لكثرة ما اكلت في دار الخليفة وما ادري اين المستراح
فصرت ادور في البيت والليل مظلم فاذا انا بفناء صغير عند البيت وفيه مهد عنده
ظئر فقامت الظئر لحاجة ودخلت الدار فاغتنمت الفرصة فعمدت الى الصبي ودفعته من المهد
بالرفق لئلا ينتبه واخرجته من المهد فجعلته في حجري وجعلت عليه ملبوسي وهو خلعة
الخليفة وحولت دبري الى المهد فقضيت حاجتي بحيث ملأت المهد قلت ان اهل الصبي
يزعمون انه منه واردت رد الصبي الى المهد فاذا هو غائط في حجري ضعف ما غطت في
مهده وتلوث من صدري الى ركبتي فبقيت متحيرا ورددته الى المهد وانتبه وبكى
فعدت داخل البيت ملوثا من راسي الى رجلي وسكنت زاوية متحيرا في امري فلما سمعت
الظئر بكاء الطفل عادت وارادت ان تاخذه لارضاعه فغرقت يدها الى العضد في
الغائط فقال يا سبحان الله كانه من عمل الضيف الطفل لا يتغوط هكذا فزاد تحيري
وبقيت متفكرا الى قريب من السحر فحصل لي التقاضا مرة اخرى اشد من الاول ولم
اقدر على الصبر عليه فاذا رايت شيئا من ثقبة في الجدار عند السقف وكانت معي قلنسوة
خلقة فاخذتها وغطت فيها وملأتها غائطا وشددت راسها بخيط كان معي والقيتها
الى جانب الثقبة فصادفت القلنسوة الجدار ووقعت عليها بالشدة فرجعت وانفتح
راسه وصب الغائط على الفرش والجدران وتلوث البيت ما فيه ووجهي وراسي فصبرت الى
ان قرب الصبح وامكن دخول زقاق بغداد فقمت وفتحت باب الدار وتركت دابتي وخرجت

الشيخ ابن الحاج بن سيد

من در بغداد و غربت الی الکوفه **حکایة** یکی از اکابر گوید بنیت حج با زائران بغداد
شدم جوانی زیبا صورت دیدم قصب معلم بر سر و حله کتان در بر و کفشی زرفشان
در پای بوستان کان هر چه تمام تر میخرامید و سیبی در دست داشت و می بوئید گوئی
که میچکید ز گل برگ عارضش بر خاک قطرهای که گلاب عقیق فام روز دیگر قافله
روان شد من نیز رفتم در منزل دیگر جوانرا دیدم نعلین در پا کرده و دستار مصری
در سر کرده و آب خود میفشاند بر مثال کسی که بکار زر رود و میخرامید اندیشه کردم که
در طور این جوان سری است یا معشوقی است که براه عشقش میبرند یا عاشقی است که
این منزلگاه نهان بخلوت نازش میرسانند از وی سؤال کردم که ای جوان کجا میروی
گفت بخانه گفتم کدام خانه گفت خانه‌ای بهانه که خلقی را آواره کرده است من نیز میروم
که ببینم سرگشتگان بکجا میروند و بیچارگان میرسند و کرا خواهند دید و از انجا من
چه خوش خواهند چید گفتم این چه استعداد راه است که تو داری مگر از صعوبت
بادیه خبر نداری گفت دوست واره کی ما خواهد رفتن حج بهانه افتاده است
گفتم ای جوان بر کردن با اختیار خود میروم از قفای او و اندوه کمند عنبرین میبرم کشان
جوان کشان که ای فلان معذور دار که چنین آورده‌اند گفتم این سیب را چرا میبوئی گفت
تا مرا از حرص موسم بادیه بلا انگیز نگاه دارد که با شمیم برگ گل خو کرده‌ام و در حرم آغوش
دلبران خفته‌ام و از نسیم اقبال محبوبان شکفته‌ام گفتم بیا تا با هم رفیق باشیم گفت
لا والله تو صوفی پشمینه پوشی و من جرعه نوش تو پیر مناجاتی و من پیر رند خرابات دوش
در خمار بودم و اکنون در خمار دوشینم آن جوانرا همانجا گذاشتم دیگر او را
مکه ندیدم تا آنکه روزی بوقت فراغ که ما جوانرا دیدم در تحت میزاب خفته و زار و

نزد

زار و رنجور و ضعیف نزد در سر قصب معلم و نزد در پاکفش زدنشان همان سبب داشت
و می بوئید خواستم از او بکندم گفت ای فلان مرا می شناسی گفتم آری از نبید بل عافیت
بگوی گفت داد و فریاد در این راه بعشق می آورند و بعاشقی مبتلا می سازند گفتم
این همان سیب است گفت آه آه از این سیب بر اسبابی فلان دیدی که با ما چه کردند
و چون مار الکه کوب قهر انداختند اول گفت معشوق عم مخور و چون ببادیه امتحان بردند
آوردند گفتند تو عاشقی و چون بعرفات رسیدم گفتند تو طفلی چون بخانه رسیدم
گفتند تو در این حرم محرم نه هر چند در دم فریاد بر آوردم که ایها المطلوب جواب شنیدم
که ارجع یا خائب سوختم و شناختم که در این ترانه عیزا و نزای فلان زار و نزار امروزم
و از نار کی بیزار نمیدانم طالبم یا مطلوب محبم یا محبوب محتاجم و از این تفکر مانده و سوختم نه
یا عزیز محتاج
بیمارم اما بیمار این تفکر دارم آن شخص گفت ای برادر از این سوخت بیا تا ترا پیش اصحاب
برم و انا بنجرت برهانم گفت مرا رها کن که در این حیرت سری دارم و در این تفکر ذوقی
و از و درگذشتم شب در حوالی مسجد الحرام بوظائف عبادت مشغول شدم صباح
که بیت الله باز آنجا گذر کردم دیدم از کنار حطیم آن جوان سقیم را مرده بر دوش میبرند از آن حالت
از یکی از محرمان سؤال کردم گفت عاشقان کشتگان معشوق اند بر نیاید ز کشتگان آواز
حکایة عن کمال الدین بن عثمان القشمی رحمه الله قال دخلت علی روضة مولینا امیر المؤمنین علیه السلام
زیارته وتحولت الی القبلة ثم قمت فتعلق مسمار من الضریح المقدس بقبائی فمزقه فقلت
مخاطبا لامیر المؤمنین ع ما المطلب عوض هذا الا منک یا مولای وکان الی جنبی رجل
فقال لی مستهزئا ما یعطیک عوضه الا قباء وردیا فخرجنا من الزیارة وجئنا الحلة
وکان کمال الدین بن قشم من الحلة یرید ان یذهب الی بغداد فخرج خادمه فقال علی

لسنا ابن قسیم انه امر ان یطلب کمال الدین فتوه و یخلع علیه قباء و دراعة و ینفذه الی بغداد سلم
لامر اراده فجئت فاخذ بیدی وادخلنی الخزانة والبسنی قباء و دراعة فادخلنی علی ابن قسیم لا
علیه واقبل کفیه فنظر الیّ مغضبا فعرفت منه الکراهة ثم التفت الی خادمه مغضبا
وقال له طلبت فلانا فاین هو ومن هذا فقال الخادم انما طلبت کمال الدین القمی
وشهد الجماعة الذین کانوا فی مجلسه انه امر باحضار کمال الدین واعطائه الخلعة او رده ثم
فقلت ایها الامیر ما خلعت انت علیّ انا هذه الخلعة خلعنی امیر المؤمنین فالتمس
منی الحکایة فحکیتها له فخر ساجدا وقال الحمد لله الذی جعل هذه الخلعة بیدی حکایت
شخصی بود که مدتی در اعمال الخلفاء دخیل بوده بکفایت مشهور و نام او مجد الدین
و مشهور بهبیری بود بعد از انکه مدتی بران گذشت و تبدیل دولت از خلیفه بخلیفه
دیگر شد او مهمل ماند و مدتی گذشت و ان پادشاه رفت و معطل و بیکار ماند
و انچه اندوخته داشت صرف کرد و تهی دست شد و بسن کهولت نیز رسیده بود
و از دلها دور شده و از نظرها باز مانده و در امر خود متحیر ماند ناچار کهنه جامه
باقی مانده از زمان عمل با یابوی لاغری داشت کهنه زینی گذاشته بران سوار شد
ببغداد امد و بمنزلی فرود امد روز دیگر بدر خانه وزیر رفت که شاید عملی که
سزاوار او باشد باو تفویض کرده دو در درخانه ماند وزیر بیرون امده بصوب
دار الخلافه روانه شد با همان یابو و جامه در عقب وزیر روانه شد و بدار الخلافه
رفت و در درخانه تامل کرد تا وزیر بیرون امده باز دنبال او را گرفته تا در خانه خود
وزیر گفت تو کیستی و چه مطلب داری شرح حال خود را داد وزیر رو ترش کرده با
اعتنائی نکرده باندرون رفت و هبیری بمنزل خود امده روز دیگر اول روز بهمان

وضع

وضع سوار شده بدر خانهٔ وزیر رفت و مزاحم او شد تا مراجعت وزیر چون باندرون
رفته بمنزل عود کرده تا نزدیک دو ماه هر روز بیگاه رفتی و در برابر وزیر در مجلس
او نشستی و با او سوار شدی و رفتی و مراجعت کردی و چنان وزیر از او متنفر شده
بود که از رؤیت او غضبناک گشتی و رؤیت او را در هر روز ناشد بلای خود
دیدی روزی بعد از عود هبیری بمنزل خود شخصی را که با او معرفتی داشت طلبیده
گفت برو با هبیری بگو یاد ما از این مزاحمت ملاقات خود بخشدار اگر یکسال بمانی عملی
نیست که بتو داده شود و انعامی هم بجهت تو در نزد من نیست برو شغلی بکن بجهت
خود پیدا کن آن شخص میگوید نظر بمعرفت سابقه من با او خجالت کشیده چنین با او
پیغام ده هزار درهم با یک دست رخت از خود برداشته نزد او رفتم و گفتم وزیر میگوید
حال از تو خجالت میکشم این قلیل انعامی است بجهت گذران عیال تو حال بخانهٔ خود مراجعت
کن اگر عملی پیدا شود ترا طلب میکنم هبیری چون این را شنیده متغیر شد گفت بوزیر
بگو اگر ده سال بمانم تا عملی که سزاوار نباشم نگیرم نخواهم رفت و هزار درهم را بجهت خود
نگاه دار و هر روز خواهم آمد و ترا بخود خواهم گرد چون این جواب را شنیدم غضبناک شده
گفتم چه میگوئی وزیر چنین و چنان گفت و هزار درهم و رخت از خود من است گفت
هر چه هست جواب همان است من دراهم و رخت را برداشته نزد وزیر آمدم و کیفیت
را معروض داشتم وزیر بغایت رنجیده و غضبناک شد گفت اگر خود را بحلق کشد
نمیگذارم درهمی باو برسد و در عصر آن روز چون وزیر بیرون آمد شخصی بود مجد
الدین زبیری از دوستان قدیم وزیر بود و همیشه وزیر را اندیشه آن بود که او حاضر
شود و عملی شایسته باو محول نماید و او را احضار کرده بود در همان عصر وارد شد

وزیر بشتاب تا ام او را ملاقات کرد گفت فردا صبح حاضر باش که ترا بخدمت خلیفه برد

بعملی بزرگ نصب نمایم روز دیگر هبیری با همان جامه و پابوز و دستار آن هم روز وامن

برد در خانه خلوت وزیر ایستاده و وزیر نیز در خانه حاضر بود چون وزیر بیرون آمد بنابر

ملاقات هبیری شد بغایت غضبناک گشت و روی در هم کشید سوار شد بصوب

دار الخلافه و وزیری که در در خانه ملاقات کرده او را بهمراه آمدن بدار الخلافه کرده بعقب

نگریست دید هبیری نیز می آید بر تغیر او افزود و گفت لعن الله الهبیری و در عرض راه هر

چند قدم از زیر چشم نگاه می کرد و در زیر لب می گفت لعن الله علیک تا با ابن تعب — بغضب

در در دار الخلافه از اسب فرود آمد بحضور خلیفه شتافت و مکرر می گفت لعن الله

الهبیری چون خلیفه او را دید گفت سبب سوال از مصر آمده و مکاتیب سابقه عمال

مصر غیر منضبط و ناچار بایم از نصب امیری کافی بر عمل مصر همین دم یکی بکیر اکه صاحب

کفایت و تدبیر باشد تعیین کن که تدارک او دیده شود وزیر خواست بگوید مجد الدین — ودوانر

زبیری حاضر است از غایت تکرار هبیری از زبان او جست که مجد الدین هبیری

حاضر است در در دار الخلافه خلیفه گفت مجد الدین هبیری زنده است گفت بلی گفت

کفایت او مشهور و سزاوار توانی و باین عمل کسی نیست قمن طالب او بودم وزیر گفت

او حاضر است ولیکن مطلب من مجد الدین زبیری بود خلیفه گفت از هبیری بگو گفت

او را مؤنه سفر نمانده و تهیه که لازم است ورا میسر نیست گفت صد هزار دینار

از خزانه بهبیری برسانند بجهة تهیه سفر وزیر گفت دیون بسیار و خرج عیال او را

از کار انکنده و دماغ او افسرده شده است خلیفه گفت صد هزار دیگر بجهة

ادای دیون و مؤنه عیال باو بدهند و خادمی را گفت هبیری را حاضر کن تا ببینم

هبیری را

هیبری را بحضور خلیفه مسرور و بخلع فاخره مخلع و هما نساعت منشورها بالتصرف
بجهان و صادر و ورود و بیست هزار دینار بجهة تهیه سفر و سایر ضروریات باو عنایت
شد بیرون آمده و دبیری در عقب در بر مراجعت کرده بصورت شهر رو و هیبری بمنزل
خود رفت **قال** السيد العالم علي بن عبد الحميد النجفي في شرح مصباح الشيخ الطوسي
عند بيان ما روي ان من قرأ في ليلة ثلث وعشرين من شهر رمضان سورة القدر
الف مرة لاصبح فهو شديد اليقين بالاعتراف بما يختص بنا قال كنا جماعة في ليلة
يسفر صباحها عن يوم الخميس ثالث وعشرين من شهر رمضان سنة ثمان وثمانين وسبعمائة
في الجامع الشريف بالكوفة معتكفين على دكة فلما فرغنا من الصلوة اخذنا في قرائة
سورة انا انزلناه الف مرة فنام بعضنا فنبهناه وازعجناه ولم ينزعج ونام فلما فرغنا من
القرائة اخذ كل واحد منا مضجعه فرايت في النوم ولقد كان نوم غير غالب بل هو قريب
من السنة كان ابوابا قد فتحت لم ادر هي في السماء او في الارض فخرج منها جماعة على هيئات
حسنة فاقبلوا علي يقولون الزم بائمتك المعصومين فهم الاعلام الهداة الاكارم الثقات
السادات البررة والاتقياء السفرة الانجم الزهر والاوابون الغر الى غير ذلك من المكارم
فلما اصبحنا قصصت المنام على الاصحاب فقال الرجل الذي نام عن القرائة وانا رايت
في منامي شيئا من الاعراب بحيث نبلا فقلنا الشيا بالدنيا والنبل بالسوا والحمد لله
قال ابن الجوزي في تاريخه ان الرباب بنت امرء القيس تزوجها الحسين بن علي عليهما السلام
فولدت له سكينة وكان يحبها حبا شديدا وكانت الرباب معه يوم الطف فرجعت
الى المدينة مع من رجع فخطبها الاشراف من قريش فقالت لا والله لا يكون لي حمو اخر بعد
ابن رسول الله صلعم وعاشت بعده عم سنة لم يظلها سقف الى ان ماتت **في** اعلام الاعلام

في قيس بن عاصم الذي قال رسول الله في حقه انه سيد اهل الوبر كان عاقلاً حليماً ومن حلمه ما
حكاه الاحنف بن قيس قال رأيته يوماً قاعداً بفناء داره محتبياً بحمائل سيفه يحدث قومه
اذ اتى برجلين رجل مكتوف ورجل مقتول فقيل له هذا المكتوف ابن اخيك والمقتول
ابنك قتله ابن اخيك قال الاحنف فوالله ما استقام من حبوته ولا قطع كلامه فلما
كلامه التفت الى ابن اخيه فقال بئس ما فعلت اثمت بربك وقطعت رحمك وقتلت
ابن عمك ثم قال لابنه الاخر قم يا بني وحل كتاف ابن عمك وادفن اخاك وسق الى امك مائة
من الابل دية ابنها **في كتاب** المستطرف ان ام عمرو بن العاص كانت بغية عند عبد
الله بن جدعان فوطئها في طهر واحد ابو لهب وامية بن خلف وابو سفيان بن حرب والعاص بن
وائل فولدت عمرواً فادعاه كلهم فحكمت فيه امه فقالت هو للعاص لانه كان ينفق
عليها وكان عمرو اشبه بابي سفيان وقال هشام بن محمد السائب الكلبي ان معوية
كان لاربعة وكانت امه من البغايا المعلمات وان ام يزيد بن معاوية مكنت عبد
ابيها من نفسها فحملت بيزيد وقال بعض ان الطلحة والزبير كانا من غير ابيهما فائدة
ان القرشي كل من ولده النضر بن كنانة وبين النبي ع وبين النضر اثنى عشر اباً قال الكفعمي
جمهور الشيعة يزعمون ان قتل عمر بن الخطاب في تاسع ربيع الاول وليس بصحيح قال
محمد بن ادريس في سرائره من زعم ان قتل عمر بن الخطاب فيه فقد اخطأ باجماع اهل التواريخ
والسير وكذلك قال المفيد في كتاب التاريخ وانما قتل عمر في يوم الاثنين لاربع ليال بقين
من ذي الحجة سنة ثلث وعشرين من الهجرة نص على ذلك صاحب الغرة وصاحب المعجم
صاحب الطبقات وصاحب كتاب مسار الشيعة وقال ابن طاوس الاجماع حاصل من
الشيعة والعامة على ذلك انتهى **في الكشكول** كوشيار در زيج جامع آورده كه از تاريخ طوفان تا

تاريخ

تاریخ شنبه غرهٔ محرم سال هجری ۱۲۷۵ سال و ۱۸ دو راست فائدة الصحاح الست لاهل السنة هی موطأ مالک بن انس مقتدی المالکیة و صحیح مسلم حجاج النیسابوری و صحیح ابی عبد الله محمد بن اسمعیل البخاری و صحیح ابو داود السجستانی و صحیح الترمذی و صحیح النسائی و الجامع بین الصحیحین ابو عبد الله محمد بن نصر الحمیدی و الجامع بین الصحاح الستة هو ابو الحسن رزین بن معاویة بن عمار العبدری الاندلسی و ابن المغازلی هو ابو الحسن علی بن محمد الخطیب الشافعی الجلابی الواسطی اعلم ان ابن مرجانة هو عبید الله بن زیاد و زیاد ابوه فان مرجانة احدی جدات زیاد کما ذکره شیخنا الطبرسی فی اعلام الوری اعلم ان ابا جهل اسمه عمرو کنیته ابو الحکم سماه المسلمون ابو جهل و ابو لهب اسمه عبد العزی و کناه ابوه بذلک لحسنه و حمرة وجهه اعلم ان مقداد بن الاسود هو مقداد بن عمرو بن ثعلبة و انما نسب الی الاسود ابن عبد یغوث لانه تبناه فنسب المقداد الیه ذکره جمیع ذلک فی کتاب اعلام الصحابة من الاحادیث التی ظاهرها لا یخلو عن اجمال ما رواه ثقة الاسلام فی الکافی و الشیخ فی التهذیب بسندیهما عن عبد الرحمن بن الحجاج البجلی و نقله فی الوافی فی کتاب الشهادات فی باب الشاهد الواحد و الیمین المدعی علیه عن ابی جعفر ع قال بعد کلام ان علیا ع کان قاعدا فی مسجد الکوفة فمر بعبد الله بن قفل التمیمی و معه درع طلحة فقال له ع هذا درع طلحة اخذت غلولا یوم البصرة فقال له عبد الله بن قفل فاجعل بینی و بینک قاضیک الذی رضیته للمسلمین فجعل بینه و بینه شریحا فقال علی ع هذا درع طلحة اخذت غلولا یوم البصرة فقال شریح هات علی ما تقول بینة فاتیه بالحسن ع فشهد انها درع طلحة اخذت غلولا یوم البصرة فقال هذا شاهد و لا اقضی بشهادة شاهد حتی یکون معه آخر قال فدعا قنبرا فشهد انها درع طلحة اخذت غلولا یوم البصرة فقال شریح هذا مملوک و لا اقضی بشهادة مملوک فغضب

علي عليه السلام وقال خذوها هذا قضى بجور ثلث مرات قال فتحول شريح عن مجلسه ثم قال لا
اقضي بين اثنين حتى تخبرني من اين قضيت بجور ثلث مرات فقال له ويلك اني لما اخبرتك انها
درع طلحة اخذ غلولا فقلت هات على ما تقول بينة وقد قال رسول الله ص حيثما وجد غلول اخذ
بغير بينة فقلت رجل لم يسمع الحديث فهذه واحدة الى اخر الحديث وفي اخره ويحك امام المسلمين
يؤتمن من امورهم على ما هو اعظم من هذا اقول الغلول الخيانة وربما يخص بالخيانة في الغنيمة
وموضع الاشكال تخطئته ع شريحا في طلب البينة معللا بقول رسول الله ص مع انه انما يتم على
فرض علم شريح بكونه غلولا واذا لم يعلم ذلك فكيف ينفع سماع الحديث ومن الاحاديث التي
لا تخلو عن الاشكال ما رواه في الكتابين المذكورين ايضا بسندهما عن سماعة قال سألت ابا
عبد الله ع عن شهادة اهل الملة قال فقال لا تجوز الا على اهل ملتهم فان لم يوجد غيرهم
جازت شهادتهم على الوصية لانه لا يصلح ذهاب حق احد وقريبة منها صحيحتا ضريس الكناسي
والحلبي وموضع الاشكال هو قوله لانه لا يصلح آه ووجه الاشكال من ثلثة اوجه احدها
ان اصل هذا التعليل لا يختص بالوصية بل يجري في غيرها ايضا ثانيها ان المفروض
عدم العلم بالحق الا من هذه الجهة وهذه الجهة ايضا لا يفيد العلم فمن اين يعلم ان ما يشهد
به حق ثالثها ان للوارث ايضا حقا فلعله يذهب بقبول هذه الشهادة **حديث**
مشكل روى شيخ الطائفة في التهذيب بسنده المتصل عن هرون بن خارجة ونقله في الوافي
في باب النوادر من ابواب وجوه المكاسب قال قلت لابي عبد الله ع ادخل المال ابيت انا
على ان اخذ من كل الف سنة قال حساب الاخر للاخر **ايضا** حديث مشكل روى شيخ الطائفة
في التهذيب بسنده المتصل عن عبد الرحمن بن ابي نجران التميمي عن رجل قال سألت ابا
الحسن ع عن ثلثة نفر كانوا في سفر احدهم جنب وثانيهم ميت وثالثهم على غير وضوء وحضرت

وفي الصافي ... ومنهم من ياخذ ... [illegible] ... الوافي في الكافي ... ابا عبد الله ع ... [illegible]

قال صاحب الوافي بيانا يعني ان تنزيلها بيانا المغسول دون الغسل كما اشرنا اليه في تفسير الآية انتهى وموضع
الاشكال ذلك البيان كما لا يخفى من الاغلاط التي وقعت لصاحب مجمع البحرين انه في مادة شهد بعد بيان
معانيها ومعنى ما يشتق منها من الشهود والشهادة قال وشهدانج حب معروف فزعم ايضا انه من مادة
شهد مع انه معرب شاهدانه اى حب الملك ومن الاغلاط الفاحشة التي صدرت عن مؤلف اختيارات البديعي
في بيان معاني الادوية والمعاجين وخواصها وكيفية تركيب المعاجين ان بعض مترجمي المفردات من الادوية
في بيان اسفرم قال ويقول له شاه اسفرم وجسفرم وجم هو سليمان يعني اسفرم شاه سفرم كويند يعني
اسفرم شاه وجم اسفرم نيز كويند يعني اسفرم جم وجم عبارت از سليمان پيغمبر است يعني اسفرم سليمان
وصاحب اختيارات واو وجم هو سليمان را نديده او را واو عطف تصور نموده جم هو سليمان را نيز يكي
از الفاظ كرفته ودر بيان ريحان ميكويد ريحان داود را شاه سفرم وجم هو سليمان نيز
كويند ومن الاغلاط الواقعة لصاحب مجمع البحرين انه قال في مادة خفت بعد بيان قوله تعالى ولا تخافت
بها وقوله يتخافتون وانه من التخافت الى قوله يستخفون من الناس ولا يستخفون من الله وهو معهم
هو من الاستخفاء يعني الاستتار اى يستترون من الناس ولا يستترون من الله انتهى فخلط بين
مادة الخفت والخفاء **فائدة** دعاء جليل القدر مجرب ذكره في مزار البحار منقولا عن الكافي
باسناده عن عبد الرحيم القصير قال دخلت على ابي عبد الله ع فقلت جعلت فداك اني اخترعت دعاء
قال دعني من اختراعك اذا نزل بك امر فافزع الى رسول الله وصل ركعتين تهديهما الى رسول الله ص
قلت كيف اصنع قال تغتسل وتصلي ركعتين تستفتح فيهما استفتاح الفريضة وتتشهد فيهما
تشهد الفريضة فاذا فرغت من التشهد وسلمت قلت اللهم انت السلام ومنك السلام واليك
يرجع السلام اللهم صل على محمد وآل محمد وبلغ روح محمد مني السلام وارواح الائمة الصادقين
مني السلام واردد علي منهم السلام والسلام عليهم ورحمة الله وبركاته اللهم ان هاتين

شكر الله تعالى نعماءه

اعلم ان هذا المجموع الكثير
الفوائد والمؤلف الخطير الفرائد المتضمن
لانواع البدائع المسمى بخزائن قد
اشتمل على ما تستلذ به الاسماع وتميل اليه الطباع
ويروح عند الخاطر الملال ويشحذ الذهن لدى
عروض الكلال من حكايات انيقة معجبة وعلوم
كثيرة غريبة ونوادر انيقة مطربة وغرائب
غالية حكم جواهرها الاثمان وامثال عقود لآلئها مزينة بقلائد
العقيان واخبار تسر بها الخواطر وتقر برؤيتها النواظر لقد
اقر الله عيونكم ايها الطالبون لفنون اللطائف الدقيقة والظرائف
الشريفة بطبع هذا الكتاب المستطاب الذي لم تبلغ الى ذيله ايدي اولي الالباب
الاوثق الانفس ومتن الكتاب من مولانا العالم الفاضل و
النحرير الكامل المشتهر في الآفاق المنعقد على فضله
الاتفاق المحقق الرباني والمدقق الصمداني الوحيد
السني والفريد البهي الفاضل النراقي
طاب الله ثراه وجعل حظيرة القدس مأواه بسعي
واهتمام اقل الخليقة المرحوم المغفور المبرور آقا
زين العابدين ميرزا محمد الخوانساري الاصل
والاصفهاني المسكن
في سنة ١٢٩٥